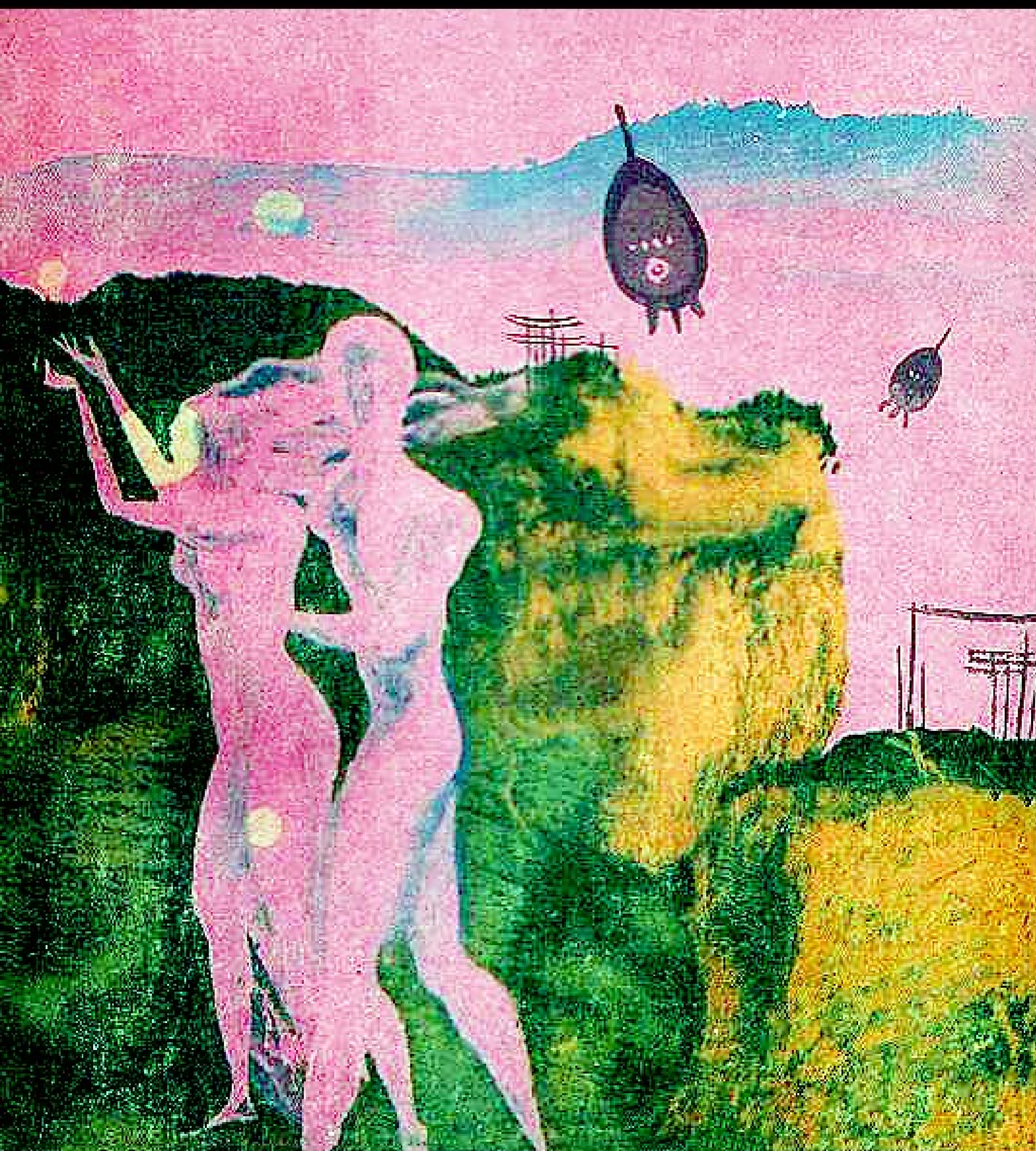
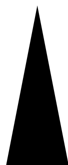
A. N. TOLSTOI

AELITA

EDITURA TINERETULUI

ALEXEI NIKOLAEVICI TOLSTOI

Aelita

Traducerea: Radu Tudoran şi Andrei Ivanovski
Coperta: Henry Mavrodin

EDITURA TINERERETULUI
1968

AELITA

UN ANUNŢ CIUDAT

Pe strada Zorilor Roşii apăruse un anunţ ciudat: o foaie mică de hârtie cenuşie, prinsă în zidul scorojit al unei case pustii. Trecând pe acolo, Archibald Skyles, corespondentul unui ziar american zări în faţa anunţului o femeie tânără, desculţă, într-o rochie curată de stambă; femeia citea cele scrise acolo, mişcând uşor din buze. Pe obrazul ei obosit şi totuşi plăcut ca înfăţişare, nu se vedea nici o uimire; avea nişte ochi albaştri, nepăsători, în care licărea o scânteie de demenţă. Apoi ea îşi dădu peste ureche o şuviţă de păr unduios, ridică de pe trotuar coşul cu zarzavat şi porni să traverseze strada.

Anunţul merita o atenţie deosebită. Împins de curiozitate Skyles îl citi, se apropie mai mult, îşi trecu palma peste ochi şi străbătu din nou rândurile afişate.

— Twenty three![1] – exclamă el la sfârşit – cuvinte, care ar putea să însemne ceva asemănător cu... „Măi să fiu ai naibii!”

În anunţ scria:

„Inginerul M.S. Los invită pe cei care doresc ca în ziua de 18 august să plece cu el în planeta Marte, să se prezinte personal, pentru tratative, între orele 6-8 seara, cheiul Jdanov, casa nr. 11, în curte”.

Anunţul era scris fără pretenţii, ca orice anunţ, cu un

[1] „Douăzeci şi trei”: interjecţie cu diferite nuanţe (l. engleză). (N. trad.)

creion chimic ca toate creioanele chimice.

Fără voia lui, Skyles îşi pipăi pulsul: era normal, îşi privi cronometrul: arăta orele patru şi zece minute, în ziua de 17 august 192...

Cu bărbăţia lui calmă, Skyles se aştepta la orice, în acest oraş plin de surprize. Totuşi anunţul, bătut cu ţinte în zidul cojit, îi stârni o adâncă tulburare.

Vântul bătea în lung strada Zorilor Roşii – pustie. Casele cu mai multe etaje, cu ferestrele sparte sau bătute în scânduri, păreau nelocuite – niciun cap de om nu se ivea să se uite afară. Ajungând pe trotuarul celălalt, femeia tânără îşi pusese coşul jos şi-l privea pe Skyles. Pe obrazul ei plăcut se citea liniştea şi oboseala.

Skyles strânse din fălci şi, scoţând din buzunar un plic vechi, îşi însemnă adresa lui Los. În clipa aceea, în faţa anunţului se opri un om spătos, înalt, în capul gol, într-o cămaşă de postav, fără cingătoare, cu moletiere peste pantaloni, după îmbrăcăminte arătând a soldat. Omul îşi ţinea mâinile în buzunare, neavând ce face cu ele. Cum începu să citească anunţul, muşchii puternici ai cefei i se încordară.

— Ia uite ce-i trăsneşte ăstuia prin minte: să meargă de-a dreptul în Marte! rosti el, înveselit, întorcându-şi spre Skyles obrazul ars de soare, netulburat de nici o grijă.

O cicatrice albă, îi brăzda tâmpla, pieziş. Avea ochi căprii, sclipind la fel ca ai femeii tinere. Skyles observase de mult aceste sclipiri în ochii ruşilor şi chiar scrisese despre asta într-un articol: „Lipsa unei expresii precise în ochii lor, când batjocoritori, când plini de hotărâre nebunească şi, în sfârşit, ciudatul lor aer de superioritate, au un efect extrem de tulburător asupra unui european”.

— Ce-ar fi să plec şi eu cu el? Ar fi foarte simplu! spuse din nou soldatul.

Apoi, zâmbind blajin, îl cuprinse pe Skyles într-o privire scurtă şi iscoditoare, din creştet până în tălpi. În clipa următoare îşi micşoră ochii, zâmbetul îi zbură de pe chip şi

se uită stăruitor în partea cealaltă a străzii la femeia desculţă care rămăsese nemişcată lângă coşul ei.

— Maşa, ce-ai înţepenit acolo? strigă soldatul, săltându-şi bărbia. (Femeia clipi repede din ochi). Hai, du-te acasă! (Ea îşi mişcă pe loc picioarele mici, prăfuite, suspină, apoi îşi aplecă uşor capul). Du-te, du-te, că viu şi eu curând!

Femeia îşi luă coşul de jos şi-şi văzu de drum. Soldatul se întoarse spre vecinul său.

— M-au trecut în rezervă, din cauza contuziilor şi rănilor – urmă el. Acum umblu hai-hui – citesc anunţuri, mă plictisesc de moarte.

— Ai de gând să te duci la adresa asta? îl întrebă Skyles.

— Mă duc negreşit!

— Bine, dar e o absurditate, să zbori la cincizeci de milioane de kilometri, în spaţiul vid!

— Despre asta, ce să zic, aşa-i, e cam departe!

— Este ori o şarlatanie, ori o aiureală.

— Tot ce se poate.

Micşorându-şi ochii la rândul său, Skyles îl privi iscoditor pe soldatul care se uita la el; se uita exact aşa, batjocoritor cu un ciudat aer de superioritate. Corespondentul străin roşi de mânie şi o luă spre Neva. Călca cu paşi largi, sigur de sine. Ajungând într-o grădiniţă, se aşeză pe o bancă, îşi vârî mâna în buzunarul unde îşi ţinea tutunul vărsat ca un fumător înveterat şi om de afaceri, îşi umplu luleaua cu o singură mişcare a degetului mare, o aprinse şi îşi întinse comod picioarele.

Teii bătrâni din grădiniţă fremătau. Aerul era umed şi cald. Pe o grămadă de nisip, singur în toată grădiniţa şedea, probabil de multă vreme, un băieţel într-o cămaşă murdară cu picăţele, fără pantaloni. Vântul îi zburlea din când în când părul moale, bălai. Ţinea în mâna o sfoară de care era legata o cioară bătrână, ciufulită. Cioara stătea nemulţumită şi zburlită şi, la fel ca băiatul, se uita la Skyles.

Deodată – numai o clipă – peste conştiinţa acestuia alunecă parcă un norişor, dându-i un fel de ameţeală. Nu

cumva vedea totul în vis? băiatul, cioara, casele goale, străzile pustii, privirile ciudate ale trecătorilor şi micul anunţ prins în ţinte pe zid. poftindu-te să-ţi iei zborul în spaţii cosmice...

Skyles trase adânc în piept fumul tare de tutun. Apoi despături, planul Petrogradului şi căută pe el cu vârful pipei, până găsi cheiul Jdanov.

ÎN ATELIERUL LUI LOS

Skyles intră într-o curte plină de fiare ruginite şi butoiaşe de ciment goale. Pe mormanele de gunoi, printre gheme de sârmă încâlcită şi piese vechi de maşini creştea o iarbă pipernicită. În fund, sclipeau, sub răsfrângerile asfinţitului, ferestrele prăfuite ale unei magazii înalte. Una din uşi, cea mică, era întredeschisă; un muncitor şedea pe prag şi amesteca minium de plumb într-o căldăruşă. La întrebarea lui Skyles, dacă poate să-l vadă pe inginerul Los, muncitorul arătă cu capul înăuntrul magaziei. Noul venit intră.

Magazia era foarte slab luminată; un bec electric, într-un abajur conic de tinichea, ardea deasupra unei mese pline de desene şi de cărţi. În fund, nişte schele se ridicau până sus. Alături, pe o forjă, ardea cu flacăra vie focul aţâţat de un al doilea muncitor. Prin îngrămădirea de schele sclipea un corp sferic de metal, cu nituri dese. Prin cealaltă uşă, larg deschisă, se vedeau dungile sângerii ale asfinţitului, cu norişori rotunzi ridicându-se dinspre mare.

Muncitorul care aţâţa focul rosti cu jumătate de glas:

— Mstislav Sergheevici, vă caută cineva!

De după schelă se ivi un om vânjos, de statură mijlocie, cu părul alb şi des, care-i stătea în cap ca o şapcă. Avea un chip tânăr, cu obrazul bărbierit, cu gura mare, frumoasă, cu ochi albaştri care priveau ţintă fără să clipească, părând că se avântă înaintea obrazului. Omul purta o cămaşă murdară, de pânză aspră, şi pantaloni peticiţi, încinşi cu o frânghie. În mână ţinea un desen plin de pete. În timp ce se apropia, încercă să-şi încheie un nasture de la piept, inexistent.

— Vii după anunţ? Vrei să mergi în Marte? întrebă el cu glasul cam înăbuşit.

Apoi arătându-i lui Skyles un scaun, sub becul cu abajur, puse desenul pe masă şi începu să-şi umple pipa. Era chiar el, inginerul Mstislav Sergheevici Los.

Cu ochii aplecaţi, inginerul aprinse un chibrit; flacăra îi lumina de jos obrazul puternic, cu două zbârcituri lângă gură – semnele amărăciunii – apoi nările largi, genele lungi, negricioase. Skyles se simţi mulţumit de ceea ce vedea. Răspunse că n-are de gând să ia parte la zbor, dar că a citit anunţul din strada Zorilor Roşii şi crede că-i de datoria lui să aducă la cunoştinţa cititorilor proiectul atât de neobişnuit, de senzaţional al comunicaţiilor interplanetare.

Los îl asculta, fără să-şi ia de la el ochii albaştri şi fără să clipească.

— Păcat că nu vrei să zbori cu mine... păcat! zise, clătinând din cap. Oamenii se feresc de mine ca de un turbat. Peste patru zile părăsesc Pământul şi, până acum, nu mi-am găsit un tovarăş de zbor.

Aprinse iar un chibrit, dădu drumul unui rotocol de fum, apoi întrebă:

— Ce date te interesează?

— Ce e mai interesant în biografia dumitale.

— Ei, asta nu interesează pe nimeni! răspunse Los. Nimic deosebit. Mi-am făcut studiile cum am putut, cu banii câştigaţi cu sudoarea frunţii; umblu pe propriile mele picioare de la doisprezece ani. Tinereţea, anii de studii, munca, serviciul, nimic care ar putea să-i intereseze pe cititorii dumitale; nimic remarcabil, afară de...

Aici Los se încruntă, încreţiturile din jurul gurii se adânciră.

— Ei, aşadar... La maşina asta lucrez de mult – zise arătând cu pipa spre schele. Am început construcţia acum doi ani. Asta-i tot!

— Cam în câte luni crezi că vei străbate distanţa până la Marte? întrebă oaspetele, privindu-şi vârful creionului.

— Cred că în nouă sau zece ore, nu mai mult.

— Aha! făcu Skyles.

Pe urmă roşi, strânse din fălci, şi adăugă cu o politeţe ironică.

— Ţi-aş fi foarte recunoscător, dacă mi-ai arăta mai

multă încredere şi-ai lua o atitudine mai serioasă faţă de acest interviu...

Los îşi puse coatele pe masă şi se învălui într-o perdea de fum, sub care ochii îi sclipeau.

— În ziua de 18 august Marte se va apropia la patruzeci de milioane de kilometri de Pământ; asta-i distanţa pe care trebuie s-o străbat. Din ce este alcătuit acest spaţiu? Mai întâi atmosfera terestră cu o grosime de şaptezeci şi cinci de kilometri. Apoi vidul dintre cele două planete: patruzeci de milioane de kilometri. Şi, în sfârşit, grosimea atmosferei lui Marte: şaizeci şi cinci de kilometri. Pentru zborul meu, nu contează decât kilometrii de atmosferă.

Inginerul se ridică, îşi vârî mâinile în buzunarele pantalonilor; capul nu i se mai vedea, ascuns în umbră, în fum; în lumină nu rămâneau decât pieptul descoperit şi braţele păroase, cu mânecile suflecate până la cot.

— În mod obişnuit se numeşte zbor, mişcarea unei păsări prin aer, a unei frunze care cade, a unui avion. Dar asta nu e zbor, ci plutire. Zborul adevărat este căderea: când un corp se mişcă acţionat de o forţă. De exemplu: racheta. În spaţiul vid, unde nu există rezistenţa aerului, unde nimic nu împiedică zborul, racheta se va deplasa cu o viteză mereu crescândă; probabil, acolo voi putea ajunge la o viteză apropiată de a luminii, dacă nu voi fi împiedicat de influenţe magnetice. Aparatul meu este construit tocmai după principiul rachetei. Voi avea de străbătut atmosfera Pământului şi a lui Marte. Asta cere o oră şi jumătate, inclusiv decolarea şi aterizarea. Pentru a ieşi din Orbita de atracţie a Pământului socotesc că voi avea nevoie de încă un ceas.

Mai încolo, în vid, pot zbura cu orice viteză. Există însă două primejdii: întâi, din cauza acceleraţiei excesive, se pot rupe vasele sanguine, şi al doilea, pătrunzând cu o viteză uriaşă în atmosfera lui Marte, izbitura aerului ar echivala cu o cădere vertiginoasă în nisip. Într-o clipă, aparatul, cu tot conţinutul lui, s-ar putea preface în gaz. În spaţiul

intersideral zboară frânturi de planete, de lumi nenăscute ori dispărute. Pătrunzând în aer ele se aprind şi ard fulgerător. Aerul este, după cum vezi, un blindaj aproape impenetrabil, deşi, pare-se, cel din jurul Pământului a fost străpuns odată.

Los îşi scoase o mână din buzunar, o lăsă pe masă, sub bec, şi strânse pumnul.

— În Siberia, printre gheţurile veşnice, am dezgropat nişte mamuţi care au pierit în crăpăturile pământului. Aveau iarbă între dinţi: au păscut acolo unde azi sunt numai gheţuri. Am mâncat carnea lor. Nici n-au avut când să se descompună: au îngheţat în câteva zile, acoperiţi de zăpezi. Se pare că la un moment dat axa terestră a deviat brusc, fie că Pământul s-a ciocnit cu un corp ceresc, fie cu un al doilea satelit pe care l-a avut, mai mic decât luna; Pământul l-a atras, el s-a prăbuşit, şi prin ciocnire i-a rupt scoarţa şi a făcut ca axa să devieze. Poate că tocmai în urma acestei izbituri, a pierit continentul aflat la vestul Africei, în Oceanul Atlantic... Aşadar, ca să nu mă topesc, pătrunzând vertiginos în atmosfera lui Marte, va trebui să frânez puternic viteza. De aceea contez în totul pe şase-şapte ore pentru zborul în vid. Peste câţiva ani, călătoria în Marte nu va fi mai complicată decât zborul de la Moscova la New-York.

Los se îndepărtă de masă şi mişcă pârghia unui întrerupător. Sus, sub tavan, se aprinseră sfârâind nişte lămpi cu arc voltaic. Pe pereţii de scânduri, Skyles văzu desene, diagrame, hărţi, rafturi cu instrumente optice şi de măsurat, echipament de scafandru, grămezi de cutii de conserve, haine de blană; pe o scăriţă, într-un ungher al magaziei era un telescop.

Împreună cu gazda sa, vizitatorul se apropie de schelele ridicate în jurul aparatului de metal. Skyles îşi dădu seama din ochi că aparatul acesta de formă ovoidă avea cel puţin opt metri şi jumătate în înălţime şi şase în diametru. La mijlocul lui trecea un brâu circular de oţel cu marginile

arcuite în jos, spre suprafaţa aparatului, ca o umbrelă: era frâna-paraşută, menită să sporească rezistenţa la înaintare în timpul căderii prin atmosferă. Dedesubtul acestei paraşute se aflau trei ţevi. Jos aparatul se termina printr-un gât îngust, în jurul căruia treceau două arcuri spirale de oţel masiv, înfăşurate în sensuri diferite: era tamponul, având menirea să amortizeze izbitura la căderea pe sol.

Ciocănind uşor cu creionul în învelişul nituit al ciudatei maşini, Los începu să dea explicaţii amănunţite. Această navă interplanetară era construită din oţel elastic şi greu fuzibil, bine întărit înăuntru cu o reţea metalică uşoară. Era învelişul exterior; dedesubt se afla altul, făcut din şase straturi de cauciuc, de pâslă şi de piele. În interiorul acestui al doilea corp de formă ovoidă, construit din piele, se aflau aparatele de observaţie şi de propulsie – bidoane de oxigen, lăzi pentru absorbirea acidului carbonic, perne pentru instrumente şi provizii, goale în interior. Pentru observare erau montaţi „ochi” speciali, alcătuiţi din nişte tuburi scurte de metal, prevăzute cu lentile prismatice şi scoase afară prin învelişul exterior al aparatului.

Mecanismul de propulsiune îşi avea locul în gâtul înconjurat de arcul în spirală. Acest gât fusese turnat dintr-un metal superior ca duritate bronzului astronomic; el era străbătut de canale verticale, care se lărgeau în partea de sus, terminându-se în aşa numita cameră de explozie. Fiecare cameră avea câte o ţeava de alimentare şi câte o bujie, legate cu un magnetou comun. După cum cilindrii unui motor obişnuit de explozie sunt alimentaţi cu benzină, aici camerele de explozie erau alimentate cu ultraliditā, sub formă de pulbere extrafină, un exploziv de o forţă nemaipomenită, descoperită în laboratorul uzinei X... din Petrograd. Puterea ultraliditei întrecea toate cele cunoscute până acum în domeniul explozibililor. Conul de explozie fiind extrem de îngust, ultralidita trimisă spre camerele de explozie era trecută printr-un câmp magnetic, pentru ca axa lui să coincidă cu axele canalelor verticale ale gâtului.

Iată, în linii generale, principiul mecanismului de propulsiune; după cum se vede, era vorba de o rachetă. Rezerva de ultraliditā fusese calculată pentru o sută de ore de zbor. Reducând, sau sporind numărul de explozii pe secundă, se putea regla viteza de ascensiune şi de cădere a aparatului. Partea lui de jos era simţitor mai grea, decât cea de sus, aşa că, ajuns în sfera de atracţie a planetei, el se întorcea întotdeauna cu gâtul spre ea.

— Cu ce mijloace a fost construit aparatul? întrebă Skyles.

Los se uită la el, oarecum nedumerit:

— Pe cheltuiala Republicii...

Cei doi oameni se întoarseră la masă. După câteva clipe de tăcere ziaristul întrebă fără siguranţă în glas:

— Dumneata contezi sa găseşti fiinţe vii în Marte?

— Asta am să văd în dimineaţa zilei de vineri 19 august.

— Îţi ofer zece dolari rândul pentru impresiile dumitale de călătorie. Acont, şase foiletoane de câte două sute de rânduri; poţi să încasezi cecul la Stockholm. De acord?

Los râse şi încuviinţă din cap: de acord! Skyles se aşeză la un colţ de masă să scrie cecul.

— Păcat, păcat că nu vrei să zbori cu mine! zise Los, pufăind din pipă. De fapt este aşa de aproape, mai aproape, decât de pildă, drumul pe jos până la Stockholm!

TOVARĂŞ DE DRUM

Los stătea cu umărul rezemat de pervazul uşii deschise. Pipa i se stinsese.

În faţă, până la cheiul Jdanov se întindea un maidan. Dincolo de râu, se profilau contururile nelămurite ale copacilor de pe ostrovul Petrovski. În dosul lor, se mistuia fără să se mai termine, un asfinţit trist. Norii lungi, atinşi la margini de lumina amurgului, se odihneau ca nişte insule în apele verzi ale cerului. Pe bolta verde, care se arcuia deasupra, se aprinseseră câteva stele. Era linişte pe bătrânul Pământ.

Kuzmin, muncitorul care amesteca minium în căldăruşă, veni şi el mai aproape şi se opri în poartă zvârlind în întuneric luminiţa unui capăt de ţigară.

— E greu să te desparţi de Pământ! vorbi el, nu prea tare. Chiar şi de lângă casă, ţi-e greu să pleci. Când ieşi din sat şi te duci la gară te uiţi de vreo zece ori înapoi. Izba, aşa cum este ea acoperită cu paie, e locul tău, unde trăieşti, cu care te-ai deprins. Dar încă să pleci de pe Pământ!... Of, of, of!...

— Fierbe ceainicul! strigă Hohlov, al doilea muncitor. Kuzmin, vino să bem ceaiul!

Kuzmin scoase un oftat: „Da-a... aşa e”, apoi se îndreptă spre forjă. Acolo, se aşeză pe nişte lăzi, lângă foc, împreună cu Hohlov, un om aspru, şi începură să-şi soarbă ceaiul, rupând, pâinea fără grabă, ciugulind peşte uscat de pe oase, mestecând agale. La un timp Kuzmin, îşi scutură bărbuţa şi rosti cu jumătate de glas:

— Îmi pare rău de el! Oameni ca dânsul, acum, aproape că nici nu mai sunt.

— Ei, nu te grăbi să-l prohodeşti!

— Îmi spunea unu’ de la aviaţie: s-a ridicat la opt verste – şi bagă de seamă, vara – şi tot i-a îngheţat uleiul în motor. Dar’mite să zbori mai sus! Acolo e frig şi beznă!

— Iar eu îţi spun: nu-l prohodi, ia-o mai încet! repetă Hohlov ursuz.

— Nu vrea nimeni să plece cu el, n-au încredere. De o săptămână şi mai bine stă pe ziduri anunţul şi degeaba!

— Ba eu am încredere!

— O să ajungă?

— Păi sigur că o s-ajungă! Şi atunci, să-i vezi pă ăi din Europa, cum au să sară-n sus.

— Cine o să sară?

— Cum, cine? Tu nu înţelegi: al cui să fie Marte? O să fie sovietic.

— Da, straşnic ar fi!

Kuzmin se trase la o parte pe ladă, făcându-i loc lui Los, care se apropiase de ei; acesta se aşeză şi luă o cană cu ceai aburind.

— Hohlov, nu vrei să mergi cu mine?

— Nu, Mstislav Sergheevici, mi-e frică! răspunse Hohlov.

Los zâmbi, sorbi din cană, apoi aruncă o căutătură piezişă lui Kuzmin:

— Dar dumneata, dragul meu?

— Mstislav Sergheevici, din partea mea aş merge cu dragă inimă, dar vezi, am nevasta bolnavă; p-ormă, copiii, cui să-i las?

— Da, mi se pare, că tot singur va trebui să-mi iau zborul! zise Los.

Apoi puse cana goală la loc şi îşi şterse buzele cu dosul palmei.

— Sunt cam puţini cei doritori să părăsească Pământul!

Zâmbi iar, clătinând din cap.

— Ieri a venit o domnişoară care a citit anunţul. „Bine – zice – merg cu dumneata, am nouăsprezece ani, cânt, dansez, cânt şi din chitară, nu mai vreau să trăiesc pe pământ, m-am săturat de revoluţii! Dar nu-i nevoie de viză pentru plecare?”. Ei, şi-i spun despre ce e vorba: atunci pune-te pe plâns: „M-ai înşelat! zice domnişoara. Nu credeam că trebuie să zburăm aşa de departe”. Pe urmă,

vine un tânăr, vorbeşte cu glas gros, are mâinile asudate. „Da’ ce – zice – mă crezi idiot? Nu, e imposibil să ajungi în Marte! Pe ce temei pui asemenea anunţuri?”… Cu greu am izbutit să-l potolesc.

Los îşi propti coatele în genunchi şi rămase cu ochii la jeratic. În clipa aceea, chipul lui părea obosit, pe frunte i se iviseră cute adânci. Se vedea că întreaga lui făptură se odihnea, după o îndelungată încordare a voinţei. Kuzmin plecă să facă rost de ceva tutun. Hohlov tuşi sfios:

— Mstislav Sergheevici, dar dumitale nu ţi-e frica, nu?

Los îşi îndreptă asupra lui ochii încălziţi de dogoarea jeraticului.

— Nu, nu mi-e frică. Sunt sigur că am să aterizez cu bine. Iar în caz nefericit, ar fi o izbitură din care ai muri pe loc, fără durere. Altceva ar fi groaznic. Închipuiţi-vă: calculele mele să fie greşite, să nu nimeresc în raza de atracţie a lui Marte, să trec pe alături. Rezervele de carburant, de oxigen, de hrană mi-ar ajunge pentru mult timp. Şi iată-mă zburând prin beznă. O stea arde în faţa mea. Peste o mie de ani, trupul meu înţepenit de moarte, se va cufunda în zbor în oceanele ei de foc. O mie de ani în care fiinţa mea neînsufleţită va zbura prin beznă! Dar zilele acelea îndelungate cât timp voi fi încă în viaţă, – şi voi trăi mult, închis în această cutie – vor fi zile de exasperare fără nădejde – eu singur în tot universul! Nu moartea te înspăimântă, ci singurătatea, deznădejdea fiinţei izolate în bezna eternă. Este, într-adevăr, groaznic! Tare n-aş vrea să plec singur!

Los îşi micşoră ochii şi rămase aşa, privind jăraticul. Gura i se strânse într-un gest de încăpăţânate.

În uşă se ivi Kuzmin, chemându-l cu glasul scăzut:

— Mstislav Sergheevici, vă caută cineva.

Los se ridică grăbit.

— Cine?

— E un ostaş roşu; întreabă de dumneavoastră.

În magazie intră, urmându-l pe Kuzmin, omul în cămaşă,

fără cingătoare, care citise anunţul de pe strada Zorilor Roşii. Noul venit înclină scurt din cap, salutându-l pe inginer, se uită în jur, la schele, apoi se apropie de masă.

— Aveţi nevoie de un tovarăş de drum?

Los împinse un scaun spre el, poftindu-l să şadă, iar el se aşeză în faţa lui.

— Da, caut un tovarăş de drum. Plec în Marte.

— Ştiu; scrie în anunţ. Deunăzi mi-a arătat cineva steaua aia. E departe, fireşte... Aş vrea să ştiu: care sunt condiţiile, leafa, mâncarea?

— Ai familie?

— Însurat, fără copii.

Omul bătea cu unghiile în masă, cu un aer preocupat, uitându-se curios în jur. Los îi arătă pe scurt condiţiile zborului, îl făcu atent asupra eventualelor primejdii, se oferi să-i asigure existenţa familiei, să-i dea dinainte salariul în bani şi în alimente. Ostaşul roşu înclina din cap, scoţând câte o vorbă de încuviinţare, dar părea că ascultă cu gândul aiurea.

— Da' ştiţi cine trăieşte acolo, oameni sau nişte monştri? întrebă el în sfârşit.

Los se scărpină apăsat la ceafă,, apoi izbucni în râs.

— După mine, trebuie să fie oameni, aşa cam ca noi. Când om ajunge o să vedem. Uite cum stau lucrurile: de câţiva ani, marile posturi de radio din Europa şi din America au început să recepţioneze unele semnale de neînţeles. Mai întâi, s-a crezut că provin de la nişte furtuni din câmpurile magnetice ale Pământului. Dar sunetele misterioase prea semănau cu semnalele unui anumit alfabet. E cineva care ţine cu tot dinadinsul să stea de vorbă cu noi. De unde? Pe celelalte planete, în afară de Marte, deocamdată nu s-au stabilit urme de viaţă. Semnalele nu pot să vină decât din Marte. Uită-te pe hartă: planeta asta este acoperită în întregime de canale, ca de o reţea. (Los arătă o hartă a lui Marte, prinsă pe peretele de scânduri). Se pare, că cei de acolo au posibilitatea să instaleze posturi de radio de o

putere uriaşă. Marte vrea să intre în comunicaţie cu Pământul... Deocamdată, noi nu putem să răspundem la aceste semnale. Dar vom răspunde la chemarea lor ducându-ne acolo. E greu de presupus că posturile de radio de pe Marte să fi fost construite de nişte monştri, nişte fiinţe fără asemănare cu noi. Marte şi Pământul sunt două globuleţe mititele care se rotesc unul lângă altul. Şi ei şi noi avem aceleaşi legi. Pulberea vieţii zboară în univers. Aceeaşi spori se depun pe Marte ca şi pe Pământ, ca şi pe toate miriadele de stele în curs de răcire. Peste tot ia naştere viaţa: pretutindeni, un antropoid domneşte asupra vieţii: nu se poate crea un animal mai desăvârşit decât omul.

— Merg cu dumneavoastră! rosti hotărât ostaşul roşu. Când să vin cu lucrurile?

— Mâine! Trebuie să te pun la curent cu tainele aparatului. Cum te cheamă?

— Gusev, Alexei Ivanovici.

— Ocupaţia?

Gusev se uită distrat la inginer, apoi îşi coborî privirea la degetele cu care ciocănea măsurat pe masă.

— Ştiu carte – începu el – cunosc automobilul, ca să zic aşa, binişor. Am zburat cu avionul, ca observator. De la optsprezece ani mă ocup cu războiul – cam asta-i tot ce-am făcut. Am fost rănit de mai multe ori. Acum sunt în rezervă.

Deodată, omul îşi duse mâna la creştet, frecându-se apăsat şi începu să râdă:

— Să vezi, ce de isprăvi am făcut în ăşti şapte ani! Ca să spun cinstit, acum ar trebui să fiu comandant de regiment, dar ce să-i faci, – aşa mi-e firea, nestatornică! Încetează luptele, dar eu nu pot sta locului; mă roade ceva la inimă, totul în mine e otrăvit. Cer să plec într-o misiune sau, uite aşa, fug de capul meu! (Iar se frecă în creştet, iar zâmbi). Am înfiinţat patru republici – nici nu mai ţin minte cum le zicea capitalelor. Odată, am strâns vreo trei sute de flăcăi – am pornit să eliberăm India; tare aveam chef să ajungem

acolo! Dar ne-am rătăcit în munţi, am avut de pătimit şi cu viscolele şi cu avalanşele, ne-am nenorocit caii. Puţini dintre noi s-au întors de acolo. Am stat cu ai lui Mahno două luni, voiam să petrec niţel... dar nu m-am împăcat cu bandiţii... Am plecat în Armata Roşie. I-am alungat pe polonezi de la Kiev – ei, atunci eram în cavaleria lui Budionnâi... „Înainte spre Varşovia”. Ultima dată am fost rănit la cucerirea Perekopului. După aceea am zăcut aproape un an prin spitale. Când am ieşit de-acolo, ce să fac? Şi atunci, am dat peste o fată, m-am însurat. Am o nevastă bună, mi-e milă de ea, dar de trăit acasă, tot nu pot să trăiesc. Să mă duc la ţară? Tata, mama sunt morţi, fraţii au fost ucişi, pământul e-n paragină. În oraş, n-am ce căuta. Acum nu e război, şi nici nu se prevede să înceapă vreunul. Vă rog, Mstislav Sergheevici, luaţi-mă cu dumneavoastră! O să vă fiu de folos acolo, în Marte.

— Te iau bucuros! încuviinţă Los, întinzându-i mâna. Pe mâine!

O NOAPTE FĂRĂ SOMN

Acum totul era gata pentru zbor. Dar în următoarele două zile aproape că nu dormiră, trebuind să-şi bată capul cu echiparea, să împacheteze o sumedenie de lucruri mărunte în perne-saci şi să le găsească locul în interiorul aparatului. Apoi verificară feluritele maşinării şi instrumente. Schelele din jurul aparatului fură demontate, se scoase o parte din acoperişul magaziei.

Los îi arătă tovarăşului său mecanismul de propulsiune şi cele mai importante dispozitive. Gusev îşi dovedi dibăcia şi priceperea.

Pornirea fu fixată pentru a doua zi la ora 6 seara. Seara târziu, Los le dădu drumul muncitorilor şi lui Gusev, apoi stinse lumina, lăsând aprins numai becul de deasupra mesei, şi se culcă îmbrăcat în patul de fier aflat într-un ungher al magaziei, după trepiedul telescopului.

Noaptea înstelată era stăpânită de tăcere. Inginerul nu dormea; cu mâinile sub cap, privea în întuneric. Multe zile în şir nu dăduse curs liber pornirilor inimii. Acum, în ultima lui zi petrecută pe pământ, şi-o lăsase slobodă: chinuie-se, verse-şi amarul!...

Îşi amintea... O cameră, pe jumătate cufundată în întuneric. O lumânare, o carte pusă pe muche, în loc de abajur. Miros de medicamente, aer înăbuşitor. Jos, pe covorul de pe podea, un lighean. Când te ridici şi treci pe lângă el, umbrele se leagănă pe peretele jalnic, tapetat cu hârtie. Cât se zbuciumă sufletul! În pat zace o fiinţă mai scumpă decât lumina – Katia, soţia lui, răsuflă slab şi des. Părul ei bogat, încâlcit, e resfirat pe pernă... Sub pătură i se desenează genunchii ridicaţi în sus. Îl părăseşte Katia! S-a schimbat chipul ei blând care, încă de curând, era atât de frumos. Acum e aprins, chinuit. Ea şi-a scos o mână afară şi frământă cu degetele marginea păturii. Los îi ia mâna şi i-o

pune înapoi sub pătură.

„Hai, deschide ochii, mai spune-mi măcar un cuvânt!”

Femeia îngână, cu glasul plângător – e greu să-i auzi vorbele: „Chide rasta, chide rasta”. Glăsciorul jalnic, ca de copil, abia i se aude – vrea să spună: „Deschide fereastra!”...Mai înspăimântătoare decât groaza morţii este mila lui pentru ea, pentru acest glas. „Katia, Katia, uită-te la mine!” O sărută pe obraji, pe frunte, pe pleoapele închise. Gâtul ei tremură, pieptul îi tresaltă scurt, degetele crispate se înfig în marginea păturii. „Katia, Katia, ce ai?” Nu răspunde, îl părăseşte... S-a ridicat în coate, cu pieptul înainte, de parcă ar împinge-o o gheară chinuitoare. Căpşorul ei drag cade neputincios înapoi. Apoi ea se lasă în jos, se cufundă în pat. Bărbia i-a căzut în piept. Zguduit de deznădejde bărbatul o cuprinde în braţe, lipindu-se strâns de ea.

...Nu, nu, nu; cu moartea, nu-i nici o împăcare...

Los se ridică din pat, luă de pe masă cutia cu ţigări, îşi aprinse una, şi un timp umblă de colo până colo prin magazia întunecoasă. Pe urmă se urcă pe scăriţa telescopului, găsi cu căutătorul planeta Marte care se şi ridicase deasupra Petrogradului şi rămase aşa îndelung, privind micul glob limpede, cu lumina lui caldă, tremurând uşor între firicelele fine încrucişate din ocular.

...După un timp, se culcă iar, şi iarăşi i se iviră imagini în minte. Iat-o pe Katiuşa, stând pe un dâmb, în iarbă. În depărtare, dincolo de lanurile unduitoare, se văd punctuleţele de aur ale Zvenigorodului. În dogoarea verii, ereţii dau târcoale pe deasupra holdelor de secara şi de hrişcă. Fata e moleşită de căldură, îi e lene. Los, aşezat alături, morfoleşte un fir de iarbă, se uită la capul blond al Katiuşei, la umărul ei bronzat, cu o dungă de piele albă în marginea rochiei. Ochii ei cenuşii sunt minunat de frumoşi şi calmi. Şi în ei plutesc ereţii. Katia are optsprezece ani. Stă aşa şi tace, iar el îi spune în gând: „Nu, draga mea, am şi treburi mai importante decât să mă îndrăgostesc de

dumneata, aici pe dâmbul ăsta. Undiţa asta nu e pentru mine; n-am să mai viu la voi la vilă!”

Ah, Doamne! Cât de nechibzuit au fost irosite acele zile fierbinţi de vară! Dacă s-ar fi putut opri atunci vremea în loc! Dar nu, vremea nu se mai întoarce, e cu neputinţă de întors.

Los se ridică iar de pe pat şi începu iar să se plimbe prin magazie, scăpărând chibrit după chibrit şi fumând într-una. Dar şi umbletul de-a lungul peretelui de scânduri era apăsător, ca pentru o fiară închisă în cuşcă.

Omul deschise uşa şi privi spre Marte, care între timp se ridicase mult pe cer.

„Nici acolo n-o să evadez din mine însumi, dincolo de hotarul Pământului, de hotarul morţii – se gândi el. De ce mi-a fost dat să sorb din veninul acesta, să iubesc? Mai bine aş trăi în somn, fără să mă trezesc, aşa cum zboară prin eter atâtea seminţe de viaţă amorţite, dormitând, ca nişte cristale de gheaţă. Dar nu, trebuie să cazi şi să înfloreşti, să se trezească în tine setea de iubire, de contopire, să uiţi de toate, să nu mai fii sămânţă solitară. Şi tot visul acesta scurt e ca să urmeze iar moartea, despărţirea, iar zborul cristalelor de gheaţă...”

Los zăbovi mult în uşă. Foarte sus, deasupra Petrogradului adormit, Marte îşi sclipea jucăuş lumina diamantină, – când sângerie, când albastră. „O lume nouă, minunată, care poate, s-a stins demult sau este încă fantastică, înfloritoare şi desăvârşită! se gândi Los. Când am să fiu acolo tot aşa am să mă uit cândva, într-o noapte, la steaua mea pe care m-am născut, pierdută printre alte stele. O să-mi revină în amintire dâmbul şi ereţii, şi mormântul în care zace Katia. Şi mai uşoară-mi va fi tristeţea”.

Spre zori, îşi lăsă capul pe pernă şi căzu în uitare, uitarea de toate... Îl trezi huruitul unui şir de căruţe trecând pe chei. Los îşi trecu palma pe obraz. Ochii săi, încă buimăciţi de viziuni nocturne, cercetară hărţile de pe pereţi,

contururile aparatului. Omul oftă, se trezi de-a binelea, se duse la robinet şi îşi turnă apă rece în cap. Apoi îşi aruncă paltonul pe umeri, o luă peste maidan, spre casă – casa unde acum şase luni murise Katia.

Acolo se spălă, se bărbieri, îşi schimbă rufăria, îşi puse hainele curate, cercetă ferestrele, să vadă dacă sunt închise. Apartamentul era nelocuit, năpădit de praf. Deschise uşa dormitorului, unde după moartea Katiei nu mai dormise niciodată. În odaie storurile trase făceau un întuneric aproape deplin; numai oglinda de la dulapul cu rochiile Katiei, cu uşa întredeschisă, prindea câteva sclipiri de lumină. Los se încruntă, se apropie în vârful picioarelor şi închise uşa cu grijă. Apoi încuie dormitorul, ieşi din casă, încuie uşa şi puse cheiţa plată în buzunarul vestei.

Acum, toate pregătirile de plecare erau terminate.

ÎN ACEEAŞI NOAPTE

În noaptea aceea, Maşa zăbovi multă vreme, aşteptându-şi bărbatul; puse de mai multe ori ceainicul la încălzit, pe primus. Dincolo de uşa înaltă de stejar domnea o tăcere vecină cu spaima.

Gusev şi Maşa aveau o cameră într-o casă uriaşă, pe vremuri plină de lux, astăzi părăsită. În timpul revoluţiei, locatarii plecaseră. Apoi, în ultimii patru ani, ploile şi viscolele iernii puseseră înăuntrul ei semnele părăginirii.

Era o odaie încăpătoare. Pe tavan, în mijlocul ornamentelor sculptate şi aurite, zbura printre nori o femeie trupeşă, zâmbind larg de tot şi având în jur nişte prunci înaripaţi.

„Uite, Maşa, ce femeie veselă – spunea adeseori Gusev, arătând tavanul. Şi ce trup are: şi copii – şase suflete! Aşa muiere, zic şi eu!”

Deasupra patului aurit, cu picioarele ca nişte labe de lemn, atârna portretul unui bătrân cu peruca pudrată, cu buzele strânse şi cu o stea prinsă pe caftan. Gusev îl poreclise: „Generalul Talpă-lată”: „Ăsta nu ştia să ierte: dacă nu-i era ceva pe plac, îndată te călca în picioare”. Maşei îi era frică să se uite la portret. Prin cameră trecea burlanul de tablă al sobiţei de fier care afumase peretele. Pe poliţe, pe masă, unde Maşa gătea mâncarea lor sărăcăcioasă, era ordine şi curăţenie.

Uşa de stejar sculptat dădea într-o sală luminata şi de sus, prin tavan, şi prin ferestre. Dar ferestrele, cu geamuri sparte, fuseseră bătute în scânduri: pe alocuri, tavanul cădea. În unele nopţi vântul bântuia aici în voie, gemând; forfoteau şobolanii.

Maşa şedea lângă masă. Mica flacără a primusului ardea fâsâind. Vântul aduse de departe, dangătul trist al unui orologiu bătând orele două. Gusev tot nu mai venea. Maşa se întreba în gând:

— „Ce mai caută, ce nu-i ajunge? Tot ar vrea să găsească nu ştiu ce, suflet neîmpăcat, Alioşa, Alioşa!... Măcar o dată să închizi ochii, să-ţi odihneşti capul pe umărul meu, puiule! Nu mai căuta, n-ai să găseşti nimic mai de preţ ca dragostea mea!...”

Pe genele Maşei răsăreau lacrimi; ea le ştergea fără grabă, apoi îşi proptea obrazul în palmă. Femeia veselă cu pruncii veseli zburau deasupra capului ei, fără să se desprindă de-acolo. Maşa se gândea: „Uite, de-aş fi ca ea n-ar mai pleca de lângă mine”.

Gusev îi spusese că o să plece departe, dar încotro, nu ştia şi-i era frică să-l întrebe. Vedea şi ea că lui îi vine greu să trăiască aici, în odaia asta ciudată, în tăcere, fără libertatea din trecut. Câteodată, noaptea, visa cine ştie ce, scrâşnea din dinţi, scotea strigăte înăbuşite, se ridica în capul oaselor, răsuflând adânc cu dinţii încleştaţi, năduşit pe faţă şi pe piept. Pe urmă se trântea la loc şi adormea, iar dimineaţa umbla întunecat la chip, fără să-şi găsească locul.

Maşa era atât de blândă cu el, ştia aşa de bine să-i fie pe plac, mai pricepută ca o mamă! De aceea el o iubea şi-i era milă de ea; dar dimineaţa nu ştia cum s-o ia mai repede la picior.

Maşa avea serviciu, aducea acasă raţiile de hrană. Adeseori n-aveau un ban în casă. Gusev se apuca de felurite treburi, dar se lăsa repede de ele. „Bătrânii spuneau că-n China este un ţinut de aur – sporovăia bărbatul. Eu nu cred să fie un asemenea ţinut, dar e drept că pământul acela nu-l cunoaştem încă. O să plec în China, Maşa, să văd, ce e şi cum”.

Maşa aştepta cu durere în suflet clipa când Gusev avea să plece – aşa cum aştepţi ceasul morţii. Afară de el n-avea pe nimeni pe lume. De la cincisprezece ani, fusese vânzătoare la prăvălii, casieriţă pe vaporaşe de pe Neva. Ducea o viaţă singuratică, fără bucurii.

Acum un an, într-o zi de sărbătoare, îl cunoscuse pe

Gusev, în parc, pe o bancă. El îi vorbise aşa: „Te văd singură; dă-mi voie să petrec vremea cu dumneata, că mi s-a urât de singurătate. Ea îl privise: avea chipul plăcut, ochii veseli, buni, şi, pe deasupra, era treaz. „N-am nimic împotrivă” – îi răspunsese, fără alte vorbe. Şi astfel, se plimbaseră prin parc, până seara. Gusev povestea despre războaie, despre incursiuni, lovituri de stat, întâmplări despre care nu scria în nici o carte. Apoi o condusese pe Maşa până acasă şi de atunci începuse să vină la ea. Fata i se dăduse în chip simplu şi liniştit. Şi atunci îl îndrăgise: simţise deodată, cu toată ardoarea sângelui, cât îi era de drag. Din asta luase naştere şi chinul ei.

Ceainicul dădu în clocot. Maşa îl puse la o parte şi rămase din nou nemişcată. De un timp i se tot părea că se aude un fel de foşnet în dosul uşii, în sala pustie. Era atât de tristă încât nici nu ascultase cu luare-aminte. Acum însă se auzeau limpede nişte paşi târşiţi.

Maşa deschise repede uşa şi îşi scoase capul afară. Lumina felinarului din stradă se strecura în sală, printr-o fereastră, pătând slab cu cerculeţe bombate un şir de coloane scunde. Printre ele, Maşa zări un moşneag cărunt, cu fruntea plecată, cu capul gol, într-un palton lung: stătea cu capul întins înainte, privind-o pe Maşa. Ea simţi cum i se moaie genunchii.

— Ce cauţi aici? îl întrebă în şoaptă.

Bătrânelul îşi lungi gâtul şi rămase aşa, uitându-se la ea, cu degetul ridicat ameninţător. Maşa trânti uşa la loc; inima îi zvâcnea înspăimântată în timp ce ea trăgea cu urechea afară: acum paşii se îndepărtau; moşneagul pleca pesemne, coborând pe scara principală.

Curând, din cealaltă parte a sălii răsunară paşi iuţi, apăsaţi, paşii lui Gusev. Bărbatul intră vesel, murdar de funingine.

— Ia toarnă-mi pe mâini, să mă spăl! zise descheindu-şi gulerul. Mâine plecăm, rămâneţi cu bine. E fierbinte ceainicul? Minunat!

Se spălă pe obraz, pe grumazul vânjos, pe braţe, până la cot; în timp ce se ştergea, îi aruncă nevestei o căutătură piezişă.

— Hai, termină! N-am să pier; am să mă întorc! Şapte ani de zile, nici glonţul, nici baioneta n-au putut să-mi vină de hac. Mai am mult până să-mi bată ceasul; nu mi s-a crestat încă semnul pe răboj. Iar de murit, tot mori o dată, n-ai cum să scapi; şi-o muscă poate să te atingă din zbor cu lăbuţa, te dă de-a berbeleacul şi ai dat ortul popii.

Bărbatul se aşeză la masă, începu să jupoaie cartofii fierbinţi, rupse unul, îl băgă în sare:

— Pentru mâine, să-mi pregăteşti primeneli, două rânduri, cămăşi, izmene, obiele. Să nu uiţi de săpun, auzi, săpunul! Da' ce ai? Iar ai plâns?

— M-am speriat – răspunse Maşa, ferindu-şi faţa. Tot vine pe-aici un bătrân, naiba-l ştie cine-o fi. M-a ameninţat cu degetul. Alioşa, nu pleca!

— D-aia să nu plec, că te-a ameninţat bătrânul?

— Ameninţarea asta nu-i a bună.

— Păcat că plec, altfel aş sta eu serios de vorbă cu babalâcul. Nu poate să fie decât unul din ăia, de au stat aici şi umblă noaptea, îţi sâsâie la ureche, doar or să gonească omul din casă.

— Alioşa, dar ai să te-ntorci?

— Dacă ţi-am spus că mă-ntorc, înseamnă că mă-ntorc! Măi, dar nu te mai linişteşti o dată?!

— Şi te duci departe?

Gusev fluieră, arătă cu capul în sus, spre tavan, cu un râs în ochi, apoi îşi turnă ceai fierbinte în farfurioară.

— Zbor peste nori, Maşa, uite, cam aşa cum zboară muierea asta.

În loc de răspuns Maşa îşi lăsă capul în jos. Gusev căscă şi începu să se dezbrace. Femeia luă pe neauzite vasele de pe masă, apoi se apucă să cârpească ciorapii, fără să-şi ridice ochii. Iar când mai târziu îşi scoase rochia şi veni la pat, Gusev dormea, cu o mână pusă pe piept, cu genele

lipite, fără nici o tulburare. Maşa se întinse lângă el şi-l privi. Pe obraji îi curgeau lacrimi; atât de drag îi era, atât de mult o durea sufletul pentru inima lui neastâmpărată, de răzvrătit: „Încotro zboară, ce caută?”

În zori, femeia se sculă, scutură haina bărbatului, strânse la un loc rufele curate. Apoi se trezi şi Gusev, îşi bău ceaiul, glumind, mângâind-o pe Maşa pe obraz, îi lăsă ceva parale, un teanc groscior, iar după aceea îşi săltă sacul în cârcă. În uşă zăbovi o clipă, să-şi sărute nevasta.

Şi ea tot nu află încotro pleca el!...

DECOLAREA

Pe maidanul din faţa atelierului lui Los, începuse sa se adune lume. Veneau de pe chei, soseau în goană dinspre insula Petrovski, se strângeau în grupuri, uitându-se din când în când la soarele coborât destul de jos, care lăsa să scape printre nori dâre late de lumină. Oamenii vorbeau unii cu alţii:

— Da' de ce s-a adunat lumea? Au omorât pe cineva?

— Uite, acuşi o să-şi ia zborul spre Marte.

— Halal viaţă, asta ne mai lipsea!

— Ce tot vorbeşti acolo? Cine o să zboare?

— Au scos doi bandiţi de la închisoare, i-au băgat într-un balon de oţel, şi – dă-le drumul, în Marte cu ei, cică, pentru experienţă.

— Mă, lasă-te de glume, zău…

— Ah, ticăloşii, nu le e milă de oameni!

— Cui, adică, „nu le e milă"?

— Ştii ceva, cetăţene? Nu te agăţa de oameni!

— Ce mai încoa şi-ncolo, asta e bătaie de joc!

— Dar şi poporul e prost, doamne iartă-mă!

— De ce e prost poporul? De unde ai scos-o şi pe asta?

— Pentru vorbele astea ai merita să te trimeată pe dumneata!

— Ia terminaţi, tovarăşi. Aici e vorba de un adevărat eveniment istoric, şi dumneata îndrugi verzi şi uscate, nici nu-ţi dai seama ce spui!

— Dar în ce scop îi trimite în Marte?

— Păi auzi, spunea unul acum, cică numai literatură de propagandă au încărcat vreo douăzeci şi cinci de puduri.

— E o expediţie?

— Ce caută?

— Aur!

— Aşa e: pentru completarea stocului de aur.

— Şi socotesc să aducă mult?

— Cantităţi nelimitate.

— Cetăţene, mai avem mult de aşteptat?

— Uite, îndată ce apune soarele îşi iau zborul…

Până la căderea amurgului, vuietul de glasuri continuă să se reverse peste maidan; aşteptând neobişnuitul eveniment, mulţimea discuta în toate chipurile; oamenii se contraziceau, săreau la ceartă, dar nu plecau.

Asfinţitul palid începu să-şi reverse lumina sângerie, cotropind jumătate din bolta cerului. Şi iată că atunci se ivi automobilul mare al Comitetului executiv gubernial, dând încet lumea înlături. Ferestrele magaziei se luminară. Mulţimea îşi potoli glasurile gălăgioase, se strânse mai aproape.

În mijlocul magaziei, pe o platformă de beton puţin înclinată, se vedea descoperit din toate părţile aparatul acela în formă de ou, cu şirurile de nituri lucind. Prin uşiţa rotundă i se vedea interiorul puternic luminat, căptuşit cu piele galbenă cusută în romburi.

Los şi Gusev îşi puseseră cizmele de pâslă, scurtele îmblănite şi căştile de aviator. În jurul aparatului se strânseseră membrii Comitetului executiv, academicieni, ingineri, ziarişti; fură rostite discursurile de adio şi totodată, se făcură fotografii. Los mulţumi pentru atenţie celor veniţi să-l salute; era palid la faţă, cu ochii sticloşi. Apoi îi îmbrăţişă pe Hohlov şi pe Kuzmin şi în sfârşit se uită la ceas.

— E timpul!

Cei prezenţi amuţiră. Gusev se încruntă, intră pe uşiţa aparatului, se aşeză pe o pernă de piele, îşi potrivi casca şi îşi strânse şuba îmblănită.

— Nu uita să treci pe la nevastă-mea! îi strigă lui Hohlov, încruntându-se mai mult.

Los zăbovea, privind în jos, la picioare. Apoi, deodată, ridică ochii şi rosti cu glasul înăbuşit, plin de tulburare:

— Cred că voi ajunge cu bine în Marte. Sunt sigur că nu vor trece mulţi ani şi sute de nave aeriene vor brăzda

spaţiul sideral. Spiritul de căutare ne îmboldeşte mereu, neîntrerupt. Însă nu trebuia să zbor eu cel dintâi, nu eu trebuia să pătrund cel dintâi în tainele cerului. Ce am să găsesc acolo? Uitarea de sine... Iată, asta mă tulbură cel mai mult în clipa când mă despart de voi... Nu, tovarăşi: nu sunt un constructor genial, un îndrăzneţ, un visător; sunt un laş, un fugar...

Deodată, Los tăcu brusc, uitându-se cu o privire ciudată la cei din jur. Lumea aştepta plină de nedumerire. El îşi îndesă casca până la ochi.

— La urma urmelor, nimeni n-are nevoie de asta – de frământări personale – nici voi, nici eu! Le las aici, pe acest pat singuratic din magazie. Rămâneţi cu bine, tovarăşi!... Vă rog să vă îndepărtaţi cât mai mult de aparat...

În clipa aceea, Gusev strigă pe uşiţă:

— Tovarăşi, am să transmit ălora din Marte salutul fierbinte al Republicii Sovietice. Îmi îngăduiţi?

Mulţimea răspunse cu vuiet, într-un ropot de aplauze.

Los se întoarse, intră în aparat şi trânti cu putere uşiţa în urma lui. Cei din jur ieşiră din magazie, înghesuindu-se, schimbând vorbe scurte între ei, plini de înfrigurare şi o luară la fugă spre maidan, unde aştepta mulţimea. Cineva începu să strige prelung:

— Atenţiune! Daţi-vă la o parte! Toată lumea la pământ.

Mii de oameni priveau în tăcere ferestrele magaziei ca nişte pătrate luminate. Înăuntru domnea tăcere. Şi maidanul era stăpânit de linişte. Aşa trecură câteva minute. Mulţi oameni se întinseră la pământ. Undeva, în depărtare, un cal necheză puternic. Cineva strigă cu glas cumplit:

— Linişte!

Deodată, în magazie se auzi o bubuitură, urmată un răpăit asurzitor. Apoi răsunară detunături mai puternice şi mai dese. Pământul începu să tremure. Deasupra magaziei, se ridică botul metalic, uşor turtit al aparatului, învăluit într-un nor de fum şi de praf._ Pârâitul crescu în putere. Maşina zburătoare se ivi în întregime deasupra acoperişului,

neagră, şi rămase suspendată în aer ca şi cum şi-ar fi cântărit puterile. Îndată exploziile se contopiră într-un huruit continuu, şi aparatul lung de patru stânjeni ţâşni oblic, ca o rachetă, deasupra mulţimii, apoi se avântă spre apus şi, sclipind scurt, ca o dâră de foc, dispăru în văpaia tulbure, sângerie a norilor.

Abia atunci mulţimea începu să strige, azvârlindu-şi şepcile în sus, alergând spre magazie, înghesuindu-se în jurul ei.

SUB CERUL NEGRU

După ce strânse de nădejde şuruburile uşiţei, Los se aşeză în dreptul lui Gusev privindu-l stăruitor în ochi, în pupilele mici, sticlind ca ale unei păsări prinse.

— Ei, pornim, Alexei Ivanovici?

— Daţi-i drumul!

Atunci Los apucă pârghia reostatului şi o întoarse uşor. Urmă o detunătură surdă, cea dintâi, care făcuse miile de oameni de pe maidan să tresalte. Apoi răsuci pârghia unui al doilea reostat. Răpăitul surd de sub picioare şi trepidaţiile aparatului deveniră atât de puternice, încât Gusev, cu ochii holbaţi, se apucă de bancă. Los cuplă amândouă reostatele. Aparatul se smuci din loc, zgâlţâiturile îşi pierdură din putere, trepidaţiile slăbiră.

— Am decolat! strigă inginerul.

Gusev îşi şterse sudoarea de pe frunte; începea să fie cald. Vitezometrul arăta că merg cu cincizeci de metri pe secundă, iar acul lui fugea necontenit mai departe.

Aparatul se avânta tangenţial cu orbita Pământului, contra sensului de revoluţie a acestuia. Puterea centrifugă îl făcea să se devieze spre est. După calcule, la înălţimea de o sută de kilometri trebuia să se redreseze şi să-şi urmeze zborul oblic.

Motorul funcţiona regulat, fără întreruperi. Los şi Gusev îşi descheiară scurtele îmblănite, îşi dădură căştile pe ceafă. Lumina electrică fusese stinsă; prin sticla ferestruicilor de observaţie se strecura înăuntru o licărire palidă.

Luptându-se cu slăbiciunea şi cu ameţeala care începeau să-l stăpânească, Los se lăsase în genunchi şi privea, pe ferestruică, Pământul îndepărtându-se. Era o întindere uriaşă, fără margini, ca un potir concav, cenuşiu-albăstriu. Pe alocuri, cârduri de nori se aşterneau peste el ca nişte insule; era oceanul Atlantic.

Treptat, potirul rămânea în jos, îngustându-se. Partea lui dreaptă începu să lumineze ca argintul, în timp ce restul se acoperea de umbră. Potirul se prefăcea într-un glob care zbura în abisul fără fund.

Gusev, care îşi lipise obrazul de cealaltă ferestruică, rosti:

— Rămâi cu bine, tăicuţule; am trăit destul pe scoarţa ta, destul sânge ai supt.

Apoi dădu să se ridice, dar, deodată, începu să se clatine şi se prăbuşi pe pernă.

— Mor, Mstislav Sergheevici, nu mai pot! bâigui, smucindu-şi gulerul.

Los îşi simţea inima bătând des, tot mai des – la drept vorbind nu mai bătea, ci se zbuciuma chinuitor. Sângele îi zvâcnea în tâmple. Înaintea ochilor i se făcea negru.

Se târî până la vitezometru. Acul urca vertiginos, arătând o viteză de necrezut. Se apropiau de marginea atmosferei. Forţa gravitaţiei scădea. Busola arăta poziţia Pământului, în jos, la verticală. Aparatul, mărindu-şi cu fiecare secundă goana, zbura cu o viteză nebunească mai departe, în spaţiul glacial dintre aştri.

Rupându-şi unghiile, Los îşi deschise anevoie gulerul şubei – inima încetă să-i bată.

Deoarece prevăzuse că viteza aparatului va atinge o limită, când se vor produce simţitoare modificări în iuţeala bătăilor inimii, în schimbul de sânge şi de secreţii, în întregul ritm al vieţii – Los unise indicatorul de viteză al unui giroscop (erau două în aparat) prin fire electrice, cu robinetele baloanelor care, la momentul potrivit, trebuiau să dea drumul unei mari cantităţi de oxigen şi de săruri amoniacale.

Inginerul îşi reveni în fire cel dintâi. Avea dureri ascuţite în piept; capul îi vâjâia, inima trepida ca o sfârlează. Gândurile se iviră şi pieriră îndată, neobişnuite, rapide, limpezi. Mişcările erau uşoare, şi precise.

Los potrivi debitul oxigenului din baloane, se uită la vitezometru: aparatul zbura cam cu cinci sute de kilometri

pe secundă. În interiorul lui era lumină. O rază de soare, dreaptă, orbitoare, pătrundea printr-un ochi. Jos, sub acea rază, Gusev zăcea, cu faţa în sus, cu dinţii descoperiţi, încleştaţi; ochii sticloşi îi ieşeau din orbite.

Tovarăşul său îi duse la nas o sare cu miros înţepător. Gusev scoase un oftat adânc, pleoapele îi tresăriră. Los îl cuprinse de subsuori, şi-şi încorda puterile ca să-l ridice, dar trupul lui Gusev rămase suspendat în aer, ca un balon.

Atunci îi dădu drumul: Gusev se lăsă încet în jos, îşi întinse picioarele înainte în aer, îşi îndepărtă coatele de trup şi rămase aşa, parcă scufundat într-o apă, privind în jur.

— Mstislav Sergheevici, nu cumva sunt beat?

Los îi porunci să se urce sus, să se uite prin ochiurile de deasupra. Gusev se ridică, legănându-se, îşi potrivi mişcările şi începu să se caţere ca o muscă pe peretele vertical al aparatului, apucându-se de cusăturile căptuşelii. Ajuns sus îşi lipi obrazul de o ferestruică.

— E întuneric beznă, Mstislav Sergheevici, nu se vede nimic.

Los monta o sticlă fumurie la ocularul ferestruicii îndreptate spre soare. Soarele, puternic conturat, atârna în vidul negru ca un ghem uriaş, cu margini lăţoase. Două nebulozităţi luminoase porneau din el, de o parte şi de alta, ca nişte aripi. Din nucleul compact se desprinse o ţâşnitură de lumină şi se desfăcu în formă de ciupercă: era perioada ivirii marilor pete solare. Depărtate de miezul de lumină, şi mai palide decât aripile zodiacale, se vedeau oceane luminoase de foc, zvârlite de soare şi rotindu-se în jurul lui.

Cu greu îşi desprinse Los ochii de la această privelişte a focului cosmic, cel dătător de viaţă. Apoi acoperi ocularul cu capacul. Îndată se făcu întuneric. Atunci se trase spre ferestruica din peretele opus părţii luminoase; acolo domnea bezna. Deschise ocularul, şi raza verzuie a unei stele îi înţepă ochiul. Dar iată că o altă rază pătrunse pe fereastră – albăstruie, limpede, puternică: era Sirius,

diamantul cerului, cel dintâi astru al firmamentului nordic.

Los se târî la a treia fereastră, deschise ocularul, privi prin el, îl şterse cu batista, îşi ascuţi privirea: inima i se strânse, simţi cum i se zburleşte părul.

Undeva, foarte aproape, pluteau în beznă nişte pete nelămurite, nebuloase. Gusev vorbi cu îngrijorare:

— Văd ceva, o drăcovenie care zboară pe lângă noi!

Petele nebuloase coborau încet, deveneau mai lămurite, mai luminoase, străbătute în fugă de linii frânte ca nişte fulgerări, de nişte fire argintii. Apoi începu să se desemneze conturul clar al unei creste stâncoase zimţuite. Aparatul se apropia pesemne de un corp ceresc, intrând în sfera de atracţie a acestuia, până ce începu să se rotească în jurul lui ca un satelit.

Cu mâna tremurătoare, Los dibui pârghiile reostatelor şi le trase până la refuz, riscând ca aparatul să explodeze. În interior, sub picioarele oamenilor, totul prinse a vui, tremurând din toate încheieturile. Petele şi strălucitoarea creastă zimţuită, fugeau tot mai repede în jos. Suprafaţa luminată creştea, apropiindu-se. Acum, se puteau vedea limpede umbrele lungi, viu pronunţate, ale stâncilor, întinzându-se peste câmpia pustie, moartă.

Aparatul zbura spre stânci, şi ele se aflau foarte aproape, scăldate dintr-o parte de soare. Los se gândi (avea conştiinţa calmă şi clară) – încă o secundă, dacă aparatul nu va izbuti să-şi întoarcă gâtul spre masa care-l atrage – peste o secundă va fi moartea!

În această fracţiune de secundă, Los zări pe câmpia moartă, printre stânci, ruine de turnuri, cu zidurile în trepte. Apoi aparatul alunecă pe deasupra piscurilor golaşe ale munţilor. Dar, dincolo de ele, se deschidea o prăpastie, un abis acoperit de beznă. Filoane de metal sclipiră scurt în zidul drept, cu faţa roasă. Şi ciobul de planetă sfărâmată, necunoscută, rămase mult în urmă, continuându-şi drumul fără viaţă, spre eternitate. Aparatul zbura din nou prin deşertul negru al cerului. Deodată, Gusev strigă:

— Parcă e luna în faţa noastră!

Se întoarse, se dezlipi de fereastră şi rămase atârnat în aer, lat ca o broască, înjurând printre dinţi şi străduindu-se să se apropie din nou, plutind pe sus, de perete. Los se desprinsese şi el de podea, plutea şi el în aer, ţinându-se de tubul ferestruicii şi privea discul argintiu, orbitor al lui Marte.

ATERIZAREA

Discul argintiu al lui Marte, acoperit parcă pe-alocuri de nouraşi, creştea văzând cu ochii. Pata de gheţuri de la Polul Sud sclipea orbitor. Ceva mai jos de ea, se întindea o nebulozitate, urmând o linie arcuită. În partea de răsărit ea ajungea până la ecuator; în apropiere de meridianul central, se ridica, ocolind uşor o suprafaţă mai clară, apoi se desfăcea în două, alcătuind un al doilea promontoriu, la marginea de vest a discului.

Pe ecuator se vedeau limpede cinci puncte negre ca nişte pete rotunde. Ele se uneau prin linii drepte, care trasau trei triunghiuri, două echilaterale, iar altul isoscel. Baza triunghiului de la răsărit era prinsă într-un arc regulat. Din mijlocul lui şi până la extremitatea vestică trecea un al doilea semicerc. La apus şi la răsărit de acest grup ecuatorial, se vedeau împrăştiate mai multe linii, puncte şi semicercuri. Polul Nord dispărea în negură.

Los privea cu nesaţ reţeaua de linii: iată-le, acele canale veşnic schimbătoare, de o regularitate geometrică, neînţelese, care-i înnebuneau pe astronomi. Acum el desluşea dedesubtul acestui desen precis o a doua reţea de linii, slab trasată, parcă ştearsă.

Începuse să-i schiţeze cu aproximaţie contururile în carnetul său de note, când deodată, discul lui Marte se smuci şi lunecă într-o parte în ocularul ferestrei. Los sări la reostate.

— Am nimerit, Alexei Ivanovici, ne atrage, cădem!

Aparatul se întorcea cu gâtul spre planetă. Los reduse motorul, apoi îl stinse cu totul. Acum, schimbarea vitezei era mai puţin dureroasă. Dar se lăsă o linişte atât de chinuitoare, încât Gusev îşi ascunse obrazul în mâini, îşi astupă urechile.

Los, întins pe jos, cerceta discul de argint, cum se mărea, devenea din ce în ce mai bombat. Părea că acum zbura

chiar planeta, venind din beznă drept asupra lor.

Los puse din nou reostatele în funcţiune. Aparatul începu să trepideze, luptându-se cu puterea de gravitaţie a lui Marte. Viteza de cădere se micşora. Acum planeta acoperea tot cerul, întinderea ei devenea tulbure, marginile se ridicau în formă de potir.

Ultimele clipe fură îngrozitoare: căderea ajunsese vertiginoasă. Marte cotropi tot cerul. Deodată, geamurile ferestruicilor se aburiră: aparatul străpungea norii deasupra unei câmpii posomorâte, coborând încet, urlând şi trepidând.

— Aterizăm! avu timp să strige Los – şi stinse motorul.

O izbitură puternică îl aruncă în perete, dându-l peste, cap. Aparatul căzu greoi şi se lăsă pe o parte.

Genunchii şi mâinile le tremurau, inimile uitaseră să bată. Fără să scoată un cuvânt, Los şi Gusev se grăbeau să facă ordine în interiorul aparatului. Prin orificiul uneia din ferestruici scoaseră afară un şoarece, pe jumătate mort, adus de pe Pământ. Încetul cu încetul, mica vietate îşi veni în fire, ridică botişorul, mişcând din mustăţi, netezindu-şi părul cu lăbuţele. Aerul era prielnic vieții!

Atunci navigatorii slăbiră şuruburile uşiţei, Los îşi umezi buzele şi rosti, cu glasul încă înăbuşit:

— Ei, Alexei Ivanovici, bun sosit! Hai să coborâm!

Îşi scoaseră pâslarii şi scurtele îmblănite. Gusev îşi prinse de centură mauserul (pentru orice eventualitate), zâmbi şi deschise uşiţa.

MARTE

Îndată ce coborâră, cei doi aeronauţi zăriră cerul fără fund, orbitor, de un albastru închis, ca marea bântuită de furtună.

Soarele arzător, se vedea sus, deasupra planetei, aruncând limbi de foc. Cascadele de lumină albastră, cristalină, erau răcoroase, străvezii, de la linia limpede a orizontului până în zenit.

— E vesel soarele lor! exclamă Gusev.

Apoi strănută: prea orbitoare era lumina care se revărsa din Bolta albastră – simţeau înţepături în piept, sângele le zvâcnea în tâmple, dar respiraţia era uşoară iar aerul, fluid şi uscat.

Aparatul zăcea pe o câmpie netedă, de culoare portocalie. Orizontul se vedea foarte aproape, la o aruncătură de piatră. Crăpături mari brăzdau solul. Câmpia era năpădită de cactuşi înalţi, asemenea unor sfeşnice cu şapte braţe, proiectând umbre pronunţate, vinete. Adia un vânt uscat.

Los şi Gusev priviră îndelung în jur; pe urmă porniră peste câmp. Deşi picioarele li se înfundau până la glezne în solul fărâmicios, mergeau nespus de uşor. Trecând pe lângă un cactus înalt, cu trunchiul gros, Los întinse mâna spre el. La prima atingere, planta începu să tremure ca sub bătaia vântului, iar vlăstarele ei cărnoase, cafenii, se întinseră spre mâna lui. Gusev o izbi cu piciorul la rădăcină: ptiu, scârnăvie, şi cactusul se prăbuşi, înfigându-şi ghimpii în nisip.

Merseră astfel cam o jumătate de ceas. Aceeaşi privelişte se întindea mereu înaintea ochilor, câmpia portocalie, cactuşii, umbrele vinete, crăpăturile solului. Apoi cotiră spre sud; soarele rămase într-o parte. Aici Los începu să se uite cu luare-aminte pe jos, parcă chibzuind ceva; deodată, se opri, se aplecă o clipă, se pocni cu palma peste genunchi:

— Alexei Ivanovici, dar ştii că solul e arat?

— Ce vorbeşti?

Într-adevăr, acum se distingeau limpede brazde largi de arătura, pe jumătate surpate şi în lungul lor creşteau rânduri regulate de cactuşi. După câţiva paşi Gusev se împiedică într-o lespede de piatră: în ea era prins un inel mare de bronz, cu un capăt de otgon. Los îşi frecă apăsat bărbia; ochii îi sclipeau.

— Alexei Ivanovici, cum, nu pricepi nimic?

— Păi, văd că suntem pe câmp.

— Da' ce-i cu inelul ăsta?

— Dracu să-i ştie de ce l-au pus aici!

— Ca să lege o geamandură de el. Vezi scoicile astea? Suntem pe fundul unui canal secat.

Gusev încuviinţă:

— Da, aşa e... În privinţa apei e cam prost aci.

Cotiră spre apus, mergând de-a curmezişul brazdelor.

În depărtare deasupra câmpiei se ridică o pasăre mare, cu trupul atârnând în jos, ca la viespi, dând spasmodic din aripi. Gusev se opri o clipă, cu mâna la pistol. Dar pasărea se repezi brusc în sus, sclipind în albastrul dens şi dispăru după orizontul apropiat.

Cactuşii erau aici mai înalţi, mai deşi, mai groşi. Cei doi exploratori trebuiau să se strecoare cu băgare de seamă prin desişul lor viu, ghimpos. De sub picioarele lor ţâşneau nişte vieţuitoare semănând cu şopârlele de piatră, de un portocaliu aprins, cu multe picioare şi cu o creastă dinţată. De câteva ori, nişte gheme ţepoase alunecară pe jos, apoi săriră în lături, în desişul de plante palmate, făcându-i pe exploratori să meargă cu mai multă luare-aminte.

Cactuşii se sfârşeau într-un mal povârnit, de un alb ca al cretei. Fusese pesemne căptuşit cu lespezi cioplite, foarte vechi. Prin crăpături şi prin golurile dintre pietre ieşeau smocuri de muşchi uscat. Una dintre aceste lespezi avea un inel, la fel ca acela de pe câmp. Şopârle cu creste mari dormitau fără grijă în bătaia soarelui.

Los şi Gusev se urcară pe povârniş. De sus se vedea altă câmpie, cu coline, tot portocalie, dar de o nuanţă mai închisă. Ici, colo, se zăreau pâlcuri răzleţe de copaci mici, un fel de pini de munte. Pe alocuri, se ridicau mormane de pietre albe, ruine cu contururi nedesluşite, în depărtare, spre nord-vest, se întindea un şir de munţi, cu crestele ascuţite şi inegale, ca nişte limbi de flăcări încremenite. Sus, pe culmile lor, sclipea zăpada.

— Să ne-ntoarcem, să mâncăm şi să ne odihnim – propuse Gusev – că ne vlăguim pe aci, fără niciun suflet de om în jur.

Mai zăboviră câteva clipe în acel loc. Câmpia era pustie şi tristă, de ţi se strângea inima.

— Da-a... departe am ajuns! observă Gusev.

Coborâră povârnişul şi o luară spre aparat, umblând îndelung, ca să-l găsească printre cactuşi.

Deodată, Gusev şuieră printre dinţi:

— Iată-l!

Şi cu o mişcare iute, obişnuită, îşi trase pistolul din toc.

— Hei! strigă el. Tu, de la aparat, fir-ai să fii! Trag cu pistolul în tine!

— La cine strigi?

— Nu vezi aparatul? Uite-l cum sclipeşte!

— Da, acum îl văd.

— Şi în dreapta lui, uite, e cineva!

În sfârşit, Los văzu şi el şi atunci o luară amândoi la fugă, împiedicându-se, spre aparat. Fiinţa care era acolo se trase în lături, făcu câteva sărituri printre cactuşi, se avântă în sus, îşi desfăcu aripile lungi, cu membrane, se înălţă într-un fel de răpăit şi descriind o jumătate de cerc ajunse deasupra celor doi oameni. Acum văzură că era tocmai acea vietate pe care adineaori o luaseră drept pasăre. Gusev ridică pistolul, cu gândul să o doboare din zbor, dar Los îi apucă arma, smulgându-i-o din mâini:

— Ai înnebunit! E un marţian!

Cu capul dat pe spate, cu gura căscată, Gusev privea

fiinţa uimitoare care descria cercuri pe cerul nespus de albastru. Los îşi scoase, batista şi începu să facă semne păsării ciudate.

— Mstislav Sergheevici, bagă de seamă, să nu repeadă cu ceva în noi de acolo.

— Bagă-ţi pistolul la loc, îţi spun!

Păsăroiul se lăsă mai jos. Acum se vedea limpede că era o fiinţă cu înfăţişare omenească stând în şaua unui aparat zburător. Trupul aviatorului de la mijloc în jos atârna în aer. În dreptul umerilor două aripi mobile, arcuite, se mişcau ritmic. Sub ele şi mai în faţă, se rotea un disc mat, probabil elicea, rotindu-se. În spatele şeii, era prinsă coada cu două cârme în furcă. Întreg aparatul părea mobil şi mlădios, ca o fiinţă vie.

Ciudata maşinărie făcu un salt în jos şi îşi continuă zborul, aproape de suprafaţa arăturii, cu o aripă spre sol, cu cealaltă spre cer. Acum se putea zări capul marţianului, cu o şapcă în formă de ou, având un cozoroc lung. Avea obrazul cărămiziu, îngust, zbârcit, cu nasul ascuţit, iar ochii îi erau ascunşi sub ochelari. Îşi deschidea gura mare şi scotea ţipete ascuţite. Apoi începu să dea foarte repede din aripi, se lăsă jos, alergă pe sol şi sări din şa, la vreo treizeci de paşi de cei doi exploratori.

Marţianul arăta ca un om de statură mijlocie. Purta o scurtă galbenă, largă; picioarele uscăţive îi erau pansate vârtos deasupra genunchilor. Oprindu-se arătă înciudat cactuşii doborâţi. Dar, în clipa când Los şi Gusev se îndreptară spre el, sări sprinten în şa, îi ameninţă cu degetul lung, decolă, aproape fără să-şi ia avânt, şi ateriza numaidecât ceva mai încolo, tot ţipând cu glasul piţigăiat, subţire, arătând plantele zdrobite.

— S-a supărat caraghiosul! observă Gusev.

Apoi se adresă marţianului:

— Mă, blegule, nu mai zbiera! Fă-te-ncoa’, ca nu păţeşti nimic…

— Nu mai înjura, Alexei Ivanovici! Nu-nţelege ruseşte.

Stai jos, că altfel nu se apropie.

Se aşezară amândoi, pe solul fierbinte. Los începu să arate prin semne că i-e sete şi foame. Gusev aprinse o ţigară, apoi scuipă. Marţianul îi privi câteva clipe, fără să mai ţipe, dar tot ameninţându-i înciudat cu degetul lung cât creionul. Pe urmă, dezlegă un sac de la şa, îl aruncă spre cei doi străini, se ridică în spirală la o mare înălţime de unde se îndreptă repede spre nord, şi se făcu nevăzut dincolo de orizont.

În sacul lui erau două cutii de metal, şi un vas plat conţinând un lichid. Gusev deschise cutiile: în una găsi un fel de aspic, cu miros puternic, iar în cealaltă, o pastă gelatinoasă, în bucăţele, semănând cu rahatul. Gusev duse toate acestea la nas.

— Ptiu! Ca să-i vezi ce mănâncă!

Apoi scoase din aparat coşul cu provizii, strânse uscături de cactus şi le dădu foc. Îndată se ridică un fum uşor; crengile ardeau înăbuşit, dar cu multă căldură. Aeronauţii încălziră o cutie cu conserve de carne şi îşi puseră masa pe o batistă curată. Mâncau cu nesaţ; abia acum simţeau, cât de tare îi răzbise foamea.

Soarele ajunsese drept deasupra capului; vântul se potolise; era cald. Un animal mic, cu multe picioare, veni târându-se pe dâmbuleţele portocalii. Gusev îi aruncă o bucăţică de pesmet. Vietatea îşi ridică în sus capul triunghiular, cu cornuţe, şi rămase aşa, ca împietrit.

Los ceru o ţigară, se întinse cu obrazul proptit în mâna şi începu să fumeze, zâmbind.

— Alexei Ivanovici, ştii de cât timp n-am mai mâncat?

— De aseară, Mstislav Sergheevici; m-am îndopat cu nişte cartofi, înainte de plecare.

— Ba nu, dragă prietene; n-am mâncat amândoi de vreo douăzeci şi trei sau douăzeci şi patru de zile.

— Cât?

— Ieri, la Petrograd, a fost în 18 august iar azi, tot la Petrograd, este 11 septembrie – auzi minune!

— Mstislav Sergheevici, asta n-am cum s-o pricep, de mi-ai tăia şi capul!

— Nici eu nu pricep prea bine cum vine asta. Ne-am luat zborul la ora şapte. Acum, uite, e două după amiază. După ceasul nostru am plecat de pe Pământ acum nouăsprezece ore. Dar după ceasul care a rămas la mine la atelier, a trecut cam o luna de zile. Poate ai băgat de seamă, când mergi cu trenul: dormi, trenul se opreşte, şi atunci ori te trezeşti cu un simţământ neplăcut ori, dacă nu te trezeşti, simţi cum te apasă ceva urât, prin somn. Asta din cauză că, în clipa când trenul se opreşte, în tot corpul dumitale se produce încetinirea iuţelii. Când trenul este în plină viteză, inima îţi bate mai repede, şi ceasul dumitale merge mai repede decât atunci când trenul stă pe loc. E o diferenţă imperceptibilă, deoarece vitezele sunt foarte mici. Cu zborul nostru, este altceva. Am străbătut jumătate din drum aproape cu iuţeala luminii... Ei, aşa diferenţa devine simţitoare. Bătăile inimii, mersul ceasului, oscilaţiile particulelor din celulele trupului nu şi-au schimbat raportul între ele, atâta timp cât ne deplasam în spaţiul fără aer; noi făceam un tot cu aparatul şi totul se mişca. În acelaşi ritm cu el. Dar, viteza aparatului depăşind de cinci sute de mii de ori viteza normală de mişcare a corpului pe Pământ, atunci iuţeala cu care îmi bătea inima – o bătaie pe secundă, socotită după ceasul din aparat – a crescut şi ea de cinci sute de mii de ori. Cu alte cuvinte, în timpul zborului, inima mea făcea cinci sute de mii de bătăi pe secundă, socotite după ceasul rămas la Petersburg. După bătăile inimii mele, după acul cronometrului din buzunarul meu, după simţul întregului meu corp, noi am trăit nouăsprezece ceasuri pe drum! Şi, într-adevăr, au fost nouăsprezece ceasuri. Dar, după bătăile inimii unui locuitor al Piterului[2], după mişcarea acului de la orologiul catedralei – Petropavlovski Sobor – din clipa decolării noastre, au trecut trei săptămâni şi mai bine. Mai târziu, se va putea

[2] „Piter” denumirea populară a Petersburgului. (N. trad.)

construi un aparat de mari proporţii, prevăzut cu rezerve de hrană, de oxigen şi de ultraliditâ, suficiente pentru şase luni. Atunci vei putea spune unor amatori de extravaganţe: „Nu va place viaţa de astăzi, aţi dori să trăiţi peste o sută de ani? Pentru asta nu trebuie decât să vă înarmaţi cu răbdare ca să staţi o jumătate de an închişi în această cutie; în schimb, ce viaţă vă aşteaptă! Veţi sări peste un secol!” Şi expediezi pe aceşti oameni cu iuţeala luminii, în spaţiul sideral, timp de o jumătate de an. S-or plictisi acolo, le va creşte barba, dar când s-or întoarce pe Pământ, vor găsi veacul de aur! Asta are să se realizeze cândva!

Gusev oftă, apoi plescăi din limbă, nespus de mirat.

— Mstislav Sergheevici, dar ce părere ai despre băutura asta? Nu ne-om otrăvi cu ea?

Scoase cu dinţii dopul din gâtul bidonului dat de marţian, încercă lichidul cu vârful limbii, scuipă: bun de băut! Trase o sorbitură, tuşi.

— E un fel de maderă, ca pe la noi.

Los gustă şi el: lichidul era gros, dulceag, cu miros puternic de flori. Tot gustând din el, goliră bidonul pe jumătate. Îndată simţiră căldura revărsându-li-se prin vine, dându-le o vigoare neobişnuită, o uşurinţă în tot trupul, pe când capul rămânea limpede.

Los se ridică, se întinse, se îndreptă din şale; se simţea ciudat de bine, de uşor, sub cerul acesta străin – totul părea miraculos, cu neputinţă de închipuit aievea. Se simţea ca zvârlit pe un ţărm de valurile oceanului de stele, născut din nou, pentru o altă viaţă, necunoscută.

Gusev duse coşul cu provizii în aparat, înşurubă bine uşiţa, îşi trase şapca pe ceafă:

— E bine, Mstislav Sergheevici, nu-mi pare rău că am plecat!

Luară hotărârea să se ducă din nou la povârnişul acela şi să cerceteze până seara câmpia cu coline.

Porniră printre cactuşi, trecând uneori peste ei cu salturi lungi, uşoare, schimbând vorbe vesele. Curând, zăriră prin

desiş pietrele albe ale povârnişului.

Deodată, Los se opri. Un fior de scârbă îi străbătu spinarea. La trei paşi de el, pe sol, nişte ochi mari, ca de cal, pe jumătate ascunşi sub nişte pleoape roşiatice, îl priveau de după frunzele cărnoase – îl priveau ţintă, cu o ură fioroasă.

— Ce ai? întrebă Gusev.

Apoi numaidecât descoperi şi el ochii aceia şi fără să stea pe gânduri, trase un foc în ei, stârnind un vârtej de colb. Ochii se făcură nevăzuţi.

— Uite, încă o scârnăvie! strigă el.

Şi întorcându-se trase din nou într-o vietate pântecoasă, cafenie, cu dungi rare, cu picioare lungi de păianjen. Era chiar un păianjen, unul cum pe Pământ există numai pe fundul mărilor adânci. El se făcu nevăzut în desiş.

CASA PĂRĂSITĂ

De la malul canalului şi până la cel mai apropiat grup de copaci, Los şi Gusev merseră prin colb ars, ruginiu, sărind peste şanţuri înguste care se surpau, ocolind iezere mici, secate. Pe-alocuri, în albii golite de apă, pe jumătate năpădite de nisip, se vedeau rămăşiţele ruginite ale unor bărci. Ici, colo, pe câmpia moartă, posomorâtă, sclipeau nişte discuri bombate, măsurând cam un metru fiecare. Aceste discuri lucioase se înşirau de la munţii crestaţi, peste dealuri, spre îngrămădirile de arbori, spre ruine.

Între două coline, se înălţa un pâlc de copaci cafenii, scunzi, cu coroane largi şi turtite. Aveau crengi groase, strâmbe; frunzişul lor arăta ca muşchiul mărunt, iar trunchiurile erau vânjoase şi pline de noduri. Pe marginea crângului, între copaci, atârnau crâmpeie de plasă ghimpată.

Intrară în crâng. Gusev dădu cu piciorul: o tigvă de om, spartă, se rostogoli la o parte de sub colb; ceva metalic sclipi între dinţii ei. Aerul era înăbuşitor. În dogoarea fără vânt, crengile cu muşchi întindeau pe jos o umbră sărăcăcioasă. După câţiva paşi, dădură iar peste un disc bombat, prins cu şuruburi de ghizdurile metalice ale unui puţ rotund. La capătul crângului se vedeau nişte ruine, ziduri groase de cărămidă, surpate parcă de o explozie, mormane de pietriş, grinzi metalice îndoite.

— Casele astea au fost aruncate în aer, Mstislav Sergheevici! îşi dădu părerea Gusev. Pe cât se vede aci s-au petrecut lucruri mari. Cunoaştem noi trebuşoarele astea.

Pe un morman de moloz, se ivi un păianjen mare care fugi jos, pe marginea zidului stâlcit. Gusev trase un foc de revolver. Păianjenul sări în sus şi se prăbuşi, răsturnându-se. Un al doilea păianjen apăru numaidecât în goană, din dosul casei, fugi spre arbori, stârnind colb cafeniu, dar se lovi de plasa ghimpată şi începu să se zbată în ea,

întinzându-şi picioarele.

Părăsind crângul, Gusev şi Los ieşiră pe o colină şi începură să coboare spre o a doua pădurice, unde se zăreau de departe nişte construcţii de cărămidă, printre ele una de piatră, mai înaltă decât celelalte, toate cu acoperişuri plate. Între colină şi aceste clădiri, zăceau mai multe discuri.

— E mai mult decât probabil, că sunt puţuri pentru conducte de apă, pentru ţevi pneumatice şi fire electrice – zise Los, arătându-le. S-ar părea că totul a fost lăsat în părăsire.

Trecură peste plasa ghimpată, străbătură păduricea şi intrară într-o curte largă, pavată cu lespezi. În fundul ei se ridica o casa, de o construcţie neobişnuită, sinistră. Zidurile ei netede, cu firide adânci, înalte şi înguste, ca nişte crăpături, se îngustau sus şi se terminau printr-o cornişă masivă de piatră neagră-sângerie. Două coloane solzoase, mai înguste în partea superioară, susţineau deasupra intrării un basorelief de bronz, înfăţişând un chip în repaus, cu ochii închişi. Trepte late, întinse pe toată faţada clădirii, duceau spre o uşă scundă, masivă. Plante agăţătoare, uscate, atârnau printre lespezile negricioase ale zidurilor. Casa arăta ca un mausoleu uriaş.

Gusev îşi propti umărul în uşa metalică, apăsând cu nădejde; ea se urni scârţâind. Străbătură amândoi un vestibul întunecos şi pătrunseră într-o sală înaltă. Lumina se strecura înăuntru printr-o cupolă de sticlă. Sala era aproape goală. Se vedeau câteva scaune răsturnate, o masă scundă cu învelitoare neagră, prăfuită; jos, pe podeaua de piatră zăceau nişte vase sparte; lângă uşă era o maşină, sau un fel de armă de o formă ciudată, compusă din discuri, globuri şi reţele de metal, – totul sub un strat de colb.

Lumina tulburată de praf cădea peste zidurile gălbui, cu scântei aurii. Sus zidul avea o largă centură de mozaic, înfăţişând pare-se, nişte evenimente istorice: lupta unor

făpturi cu pielea galbenă cu alte făpturi cu pielea roşie; se vedeau apoi undele mării, în care, cufundată până la mijloc, apărea o siluetă omenească; în altă parte aceeaşi siluetă zbura printre stele: mai erau scene de luptă, fiare sălbatice repezindu-se la pradă, turme de animale ciudate, mânate de ciobani, scene din viaţă, de vânătoare, de dans, de naştere şi de funeralii. Centura sumbră alcătuită din aceste mozaicuri se încheia sus, deasupra porţii, cu scena construirii unui circ gigantic.

— Ciudat, foarte ciudat! repeta Los, suindu-se pe paturi ca să vadă mai bine amănuntele mozaicului. Peste tot, se întâlneşte același desen curios al unui cap de om! Înţelegi, e foarte ciudat!...

Între timp, Gusev descoperi într-un perete o uşă aproape nevăzută; ea dădea spre o scară interioară, care ducea într-un coridor larg, boltit, plin de lumina tulburată de praf.

De-a lungul pereţilor şi în nişele coridorului se vedeau chipuri de piatră şi de bronz, busturi, capete, măşti, cioburi de vase. Portaluri împodobite cu marmură şi bronz dădeau în alte încăperi.

Gusev se duse să cerceteze, una după alta, camerele laterale, scunde, cu aer stătut, slab luminate. Într-una din ele se afla un bazin secat, cu un păianjen mort pe fund. Într-alta era o oglindă mare, făcută numai cioburi, care acoperise întreg peretele; pe jos, zăceau grămezi de cârpe putrezite, mobile răsturnate; în dulapuri, haine zdrenţuite.

În cea de a treia încăpere, pe un loc ridicat, sub un puţ adânc, din care se revărsa lumină, se afla un pat larg. Pe el atârna pe jumătate în jos un schelet de marţian. Pretutindeni se vedeau semnele unei lupte crâncene. Într-un colţ, cu faţa în jos, zăcea un al doilea schelet.

Alături, printre gunoaie, Gusev zări câteva mici obiecte de metal greu, cizelat, probabil nişte podoabe femeieşti şi nişte vase mici de piatră colorată. El desprinse de pe haina măcinată de vreme a scheletului două pietre mari, aurii, unite printr-un lănţişor, care parcă iradiau lumină.

— Nu strică să le iau! zise omul. Le duc în dar Maşkăi...

Los cerceta sculpturile de pe coridor. Printre capetele de marţieni cu nasurile ascuţite, apăreau imagini de monştri marini, măşti colorate, vase lipite din bucăţi, semănând în chip ciudat, ca linie şi desen, cu amforele etrusce. O statuie mare, un tors, îi atrase atenţia; înfăţişa o femeie goală cu părul vâlvoi, cu chipul fioros, asimetric. Sânii ei ascuţiţi împungeau înlături. Un cerc alcătuit din stele de aur îi cuprindea capul, trecând pe deasupra frunţii într-o linie arcuită, subţire, deasupra căreia _se aflau două bile: una rubinie, cealaltă, roşietic-cărămizie. În trăsăturile senzuale şi autoritare ale femeii era ceva tulburător de cunoscut, răsărind de undeva, din adâncurile memoriei necontrolate de raţiune.

Alături, în zid, se contura o nişă mica zăbrelită. Los trase de vergelele metalice, dar zăbreaua nu se urni. Atunci, aprinse un chibrit şi în nişă, pe o perniţă putrezită, văzu o mască de aur. Era chipul unui om, cu fălcile mari, cu ochii închişi într-o expresie de linişte. Gura, ca secera lunii, zâmbea; nasul ascuţit semăna cu un cioc. Pe frunte, între sprâncene, avea o mică umflătură, ca un ochi de libelulă, mărit. Era chipul întâlnit pe mozaicul din prima sală.

Los strică o jumătate de cutie de chibrituri, cercetând tulburat această mască uimitoare. Cu puţin timp înainte de a-şi lua zborul de pe Pământ, văzuse fotografii luate după asemenea măşti, recent dezgropate printre ruinele uriaşelor oraşe de pe malurile Nigerului, în acea parte a Africii, unde azi se presupune că se găsesc urmele unei culturi care au aparţinut unei rase misterioase, dispărute.

Una din uşile laterale de pe coridor era întredeschisă. Los intră într-o cameră lungă, foarte înaltă, având sus o galerie cu balustradă de gratii. Atât jos, cât şi sus, pe galerie, se înşirau dulapuri late şi rafturi pline cu cărţi, mici, dar destul de groase. Cotoarele lor, cu ornamente imprimate şi aurite, formau linii continui şi uniforme de-a lungul pereţilor cenuşii. În dulapuri se aflau mici cilindri de metal, iar în

unele, cărţi uriaşe, cu scoarţele de piele, sau de lemn. De sus, de pe dulapuri, din rafturi, din ungherele întunecoase ale bibliotecii, priveau cu ochi de piatră capetele chele, zbârcite ale savanţilor marţieni. Prin odaie se vedeau mai multe jilţuri adânci şi câteva casete puse pe suporturi subţiri, cu câte un ecran circular alături.

Cu răsuflarea oprită, Los îşi rotea privirile, cercetând această trezorerie cu iz de mucegai şi de descompunere unde, ferecată în scoarţe, tăcea înţelepciunea miilor de ani care se scurseseră pe deasupra lui Marte, El se apropie încet de un raft şi începu să frunzărească unele cărţi. Aveau hârtia verzuie şi literele geometrice, de o plăcută culoare cafenie deschisă. Los luă una, în care descoperi desene de maşini şi o băgă în buzunar, ca s-o cerceteze pe îndelete. În cilindri de metal găsi nişte suluri gălbui ca de fonograf, care, lovite cu unghia, sunau a os, dar suprafaţa lor era netedă ca sticla. Un asemenea sul, aflat pe lada cu ecran, fusese pesemne pregătit pentru înregistrare, şi rămăsese aşa în clipa când viaţa pierise în toată această casă.

Mergând mai departe, Los deschise un dulap negru, luă la nimereală o carte uşoară, groasă, legată în piele măcinată de vreme şi şterse încetişor, cu mâneca, praful de pe ea. Filele ei gălbui, vechi, arătau ca o fâşie continuă, strânsă în pliuri, care mergea în zig-zag de sus în jos. Aceste pagini dintr-o singură bucată, erau acoperite cu triunghiuri colorate, de mărimea unghiei. Ele mergeau de la stânga la dreapta şi înapoi, alcătuind linii neregulate, aci coborând, aci împletindu-se între ele, schimbându-şi şi contururile şi culoarea, După câteva pagini, printre triunghiuri se iviră cercuri colorate, de diferite forme şi culori. Triunghiurile începeau să se combine între ele, alcătuind alte figuri şi toată această împletire de forme şi culori trecea din pagină în pagină, încetul cu încetul în urechile lui Los începu să răsune o muzică uimitoare, abia perceptibilă, neînchipuit de gingaşă.

El închise cartea şi rămase mult timp rezemat de rafturile

cu cărţi, tulburat şi ameţit de o vrajă care nu-l încercase niciodată: era o carte cântătoare!

— Mstislav Sergheevici! se rostogoli prin casă strigătul lui Gusev. Ia vino-ncoace, repede!

Los ieşi pe coridor. La capătul lui, în cadrul unei uşi, stătea Gusev, zâmbind cam speriat.

— Ia vezi şi dumneata ce se întâmplă aici!

Îl duse pe Los într-o cameră strâmtă, slab luminată; pe peretele ei din fund era o oglindă mare, pătrată, fără luciu; în faţa ei se aflau mai multe scaune şi jilţuri.

— Uite colea, o bilă atârnată de un şnur; credeam că-i de aur, am vrut s-o rup şi când colo...

Gusev trase de bilă. Oglinda se lumină, lăsând să se vadă contururile unor case uriaşe cu etaje în trepte, cu ferestrele luminate viu de soarele în asfinţit, cu steaguri fâlfâind în vânt. Vuietul surd al unei mulţimi umplu încăperea. Apoi o umbră înaripată alunecă pe oglindă, acoperind contururile oraşului. Şi deodată, o flacără ca un fulger, lumină ecranul, un trosnet adânc se auzi sub podea, iar imaginile din oglindă, se stinseră.

— Un scurt circuit, s-au ars firele! zise Gusev. Trebuie să plecăm, Mstislav Sergheevici; acuş se lasă noaptea!

ASFINŢITUL

Soarele cobora spre apus, fluturându-şi aripile înguste, ceţoase.

Los şi Gusev mergeau grăbiţi spre malul canalului, străbătând câmpia care-şi pierdea culorile şi aşa arăta mai pustie, mai sălbatică. Soarele cobora repede spre orizontul apropiat, la marginea câmpului – şi curând dispăru. O lumină purpurie, orbitoare, se revărsă în urma lui, cuprinzând cu razele ei puternice jumătate din firmament, peste care, însă, repede, repede se aşternea cenuşa amurgului, topindu-le. Cerul părea de nepătruns privirii.

În asfinţitul cenuşiu, o stea mare, roşie, răsări la orizont. Ea se ridică, asemenea unui ochi mânios. Câteva clipe, amurgul nu fu străbătut decât de razele ei sinistre.

Apoi, pe cupola cerului, neînchipuit de înaltă, începură să se ivească alte stele, constelaţii strălucitoare, verzui – razele lor de gheaţă sclipitoare parcă înţepau ochii! Steaua sinistră, ridicându-se tot mai sus, devenea din ce în ce mai luminoasă.

Ajuns la mal, Los se opri şi o arătă cu mâna:

— E Pământul!

Gusev îşi scoase şapca, îşi şterse sudoarea de pe frunte şi îşi dădu capul pe spate, privind lung patria îndepărtată care plutea printre constelaţii. Părea tras la faţă, întristat.

— Pământul! repeta el.

Rămaseră mult timp astfel, pe malul străvechiului canal, deasupra câmpiei presărată cu cactuşi, ale căror umbre se vedeau nelămurit în lumina stelelor.

Dar iată că de după linia puternic conturată a orizontului, se ivi o seceră luminoasă, mai mică decât a lunii, şi începu să se ridice în sus, deasupra câmpului de cactuşi. Plantele palmate îşi aşternură pe jos umbrele lungi.

Gusev îi dădu cu cotul lui Los.

— Ia uite ce-i în spate!

În spatele lor, deasupra câmpiei cu coline, cu crânguri şi ruine, strălucea un al doilea satelit al lui Marte. Discul lui rotund, gălbui, şi el mai mic decât luna, apunea peste munţii crestaţi, făcând să sclipească discurile metalice de pe coline.

— Ce noapte!... Parcă-i vis! şopti Gusev.

Coborâră cu băgare de seamă malul, printre desişuri de cactuşi. O umbră neclară ţâşni de sub picioarele lor; un ghem păros se îndepărta rostogolindu-se pe potecile de lumină ale celor două luni. Ceva scrâşni, ţipă ascuţit, un sunet subţire de nesuferit. Frunzele cactuşilor se mişcau sclipind uşor. Păienjenişuri elastice ca o plasă li se lipeau de obraz.

Deodată, un urlet pătrunzător, sfâşietor, străpunse tăcerea nopţii. Apoi tăcu brusc şi totul amuţi. Tremurând de scârbă şi groază, Gusev şi Los alergau în salturi mari pe câmp, sărind pe deasupra plantelor trezite la viaţă.

În sfârşit, învelişul de oţel al aparatului se ivi la lumina secerii care răsărea. Ajungând lângă el, se aşezară gâfâind, trăgându-şi răsuflarea.

— Nu, nu mai am chef să umblu noaptea prin cuiburile astea de păianjeni! zise Gusev.

Apoi deşurubă capacul de la intrare şi se strecură în aparat.

Los mai zăbovi afară, ascultând, cercetând în jur. Şi deodată zări umbra înaripată a unei aeronave plutind printre stele ca o siluetă fantastică.

LOS PRIVEŞTE PĂMÂNTUL

Umbra navei aeriene pieri. Los se căţăra pe învelişul umed al aparatului, îşi aprinse mica lulea şi rămase cu ochii la stele. O adiere rece îi învăluia trupul. Înăuntru, Gusev trebăluia ceva mormăind, cercetând lucrurile găsite, căutându-le ascunzători. După un timp, capul lui se ivi pe uşiţă.

— Ascultă Mstislav Sergheevici, orice-ai spune, toate astea sunt aur curat; cât despre pietre, nici n-au preţ! Ce bucurie pe gâsculiţa mea!

Apoi se trase iar înăuntru şi curând se linişti. Ce om fericit acest Gusev!...

Dar Los nu era în stare să doarmă – se uita la stele, clipind şi trăgând din pipă. Naiba ştie ce o mai însemna şi asta! Cum putuseră să ajungă în Marte măştile acelea de aur, cu semnul acela distinctiv, ca un al treilea ochi, de libelulă? Dar mozaicul? Dar uriaşii pierind în valurile mării sau zburând printre stele? Dar semnul parabolei, bila rubinie – Pământul, şi cea cărămizie – Marte?... semnul stăpânirii peste două lumi? De neînţeles! Dar cartea cântătoare? Dar oraşul ciudat care se ivise în oglinda înceţoşată? Şi de ce întreg ţinutul acesta era lăsat în părăsire? De ce?

Omul venit de pe Pământ îşi scutură pipa, lovind-o de tocul cizmei. De-ar veni ziua mai repede! Bineînţeles aviatorul marţian va da de ştire undeva, într-un centru locuit. Poate că îi căutau de pe acum, poate acea navă care plutise între ei şi stele fusese trimisă tocmai după ei!

Los străbătu cerul cu privirea. Lumina stelei roşietice, Pământul, pălea, apropiindu-se de zenit; raza ei subţire pătrundea drept în inimă.

Tot aşa, într-o noapte de nesomn, stând în uşa magaziei, Los privea cu o tristeţe rece cum răsărea Marte. Fusese abia acum două nopţi. Numai douăzeci şi patru de ore îl

despărţeau de ceasul acela, de Pământ...

Pământul. Pământul verde – aci învăluit în nori, aci scăldat în lumina năvalnică. Patria luxuriantă, atât de bogată în ape, atât de risipitoare în suferinţe faţă de copiii ei şi, totuşi, cea iubită!...

Friguri de gheaţă îi strângeau creierul. Acest globuleţ roşiatic al Pământului, era ca o inimă fierbinte... Un om, fiinţă efemeră care se trezeşte o clipă la viaţă, el, Los, s-a desprins singur de Patrie, prin voinţa lui nebunească – şi iată-l acum, stând singur, în acest loc pustiu, ca un demon mâhnit. Iată singurătatea, iat-o! Asta ai vrut tu? Ai evadat din tine însuţi?

Los îşi strânse umerii, scuturat de fiori reci. Apoi îşi vârî pipa în buzunar, se strecură în aparat şi se culcă lângă Gusev, care dormea sforăind. Omul acesta simplu nu şi-a trădat Patria; a zburat peste mări şi ţări, până la al nouălea cer, şi este la el acasă, aci, ca şi acolo. Doarme, liniştit, cu conştiinţa curată.

Biruit de căldură, de oboseală, Los aţipi. Şi mângâierea îi veni prin vis. Visă malul unui râu pământesc, mesteceni fremătând în bătaia vântului, nori, scântei de soare picând în apă, iar dincolo, o fiinţă în veşminte luminoase, strălucitoare, făcându-i semne, chemând, chemându-l.

Los şi Gusev fura treziţi din somn de vâjâitul puternic al unor elice.

MARŢIENII

Pe cerul dimineţii pluteau şiruri de nori, de un trandafiriu orbitor, ca nişte fire de tort. O navă zburătoare, scăldată în soare se lăsa în jos – aci ivindu-se prin luminişuri de un albastru închis, aci dispărând după turmele trandafirii ale norilor. Corpul ei, deasupra căruia se ridicaseră trei catarge, semăna cu un gândac gigantic. Din pântece îi ieşeau trei perechi de aripi ascuţite.

Nava străpunse norii şi se opri în aer, deasupra cactuşilor, umedă, argintie, sclipitoare. În vârful catargelor scurte de la cele două capete vâjâiau puternic nişte elice verticale, ţinând-o în aer. Dinăuntru fură coborâte nişte scărişoare şi nava se aşeză pe ele. Elicele se opriră.

Mai mulţi marţieni plăpânzi coborâră în fugă pe scări. Purtau aceleaşi căşti ovoidale, aceleaşi scurte argintii, largi, cu gulere mari care le acoperea gâtul şi partea de jos a feţei. Fiecare ţinea în mână câte o armă, ca o puşcă automată, cu ţeava scurtă, cu un disc la mijloc.

Gusev stătea încruntat lângă aparat, cu mâna pe mauser, uitându-se la marţienii care se aliniaseră pe două rânduri, ţinând ţevile puştilor pe braţul îndoit.

— Îşi ţin armele ca muierile, ticăloşii! mormăi el.

Los zâmbea, cu braţele încrucişate. Ultimul marţian care coborî de pe navă purta un halat negru, larg, cu cute mari. Avea obrazul spân, îngust, de o culoare albăstrie, şi fiindcă nu purta nimic în cap i se vedea tigva cheală, cu mai multe cucuie.

El trecu prin faţa şirului dublu de soldaţi, înfundându-se adânc în solul moale. Ochii lui albaştri, bulbucaţi şi reci ca gheaţa, se opriră o clipă asupra lui Gusev. După aceea, nu se mai uită decât la Los. Apropiindu-se de cei doi străini, ridică mâna mică, în mâneca largă a halatului şi, cu un glas tărăgănat, subţirel, ca un clinchet de sticlă, rosti această vorbă păsărească:

— Talţetl.

Ochii i se făcură şi mai mari, în ei se aprinseră scântei reci de enervare şi repetă vorba păsărească, arătând poruncitor spre cer. Los răspunse:

— Pământul.

— Pământul – repetă cu greu marţianul, în timp ce fruntea i se umplea de cute iar cucuiele din creştet se învineţeau.

Gusev scoase un picior înainte, tuşi sec şi rosti încruntat:

— Suntem ruşi, din Rusia Sovietică. Am venit, vezi adică, la voi, sal’tare! duse un deget la cozoroc. Nu vă facem nici o supărare, să nu ne faceţi nici voi nouă!... Mstislav Sergheevici, dumnealui habar n-are de limba noastră.

Chipul albăstrui, inteligent, al marţianului rămase nemişcat; numai pe fruntea lui boltită, între sprâncene, începu să i se umfle o vână, ca o pată roşietică, trădându-i încordarea. El întinse mâna, cu o mişcare uşoară, arătând soarele şi rosti cu glasul ciudat un cuvânt cu sunete cunoscute:

— Soaţr.

Apoi arătă solul, îşi desfăcu braţele, ca şi cum ar fi vrut să cuprindă cu ele un glob:

— Tuma.

În sfârşit, arătă la unul dintre soldaţii care se orânduiseră în semicerc în spatele lui, arătă la Gusev, la el însuşi, la Los.

— Şoho.

Tot aşa explică denumirea mai multor obiecte şi află denumirile lor, în limba Pământului. După aceea se apropie de Los şi, cu un aer grav întinse degetul inelar cu care îi atinse fruntea, locul dintre sprâncene. Inginerul înclină capul în semn de salut. Gusev, după ce păţi la fel îşi trase imediat cozorocul pe frunte:

— Se poartă cu noi, de parcă am fi sălbatici!

Marţianul se apropie de aparat, şi cercetă îndelung acest uriaş ou de oţel, acoperit cu un strat de negreală. La început îl privi cu o mirare reţinută, pe urmă, înţelegându-i

pesemne principiul de funcţionare, pe chipul lui se vădi admiraţia. Deodată, făcu un gest scurt cu mâinile şi, întorcându-se spre soldaţi, începu să le vorbească repede ele tot, cu braţele ridicate spre cer, lipite unul de altul.

— Aiu! răspunseră soldaţii, urlând.

Iar ei îşi duse mâna la frunte, scoase un suspin adânc, şi, stăpânindu-şi tulburarea, se întoarse spre Los, îl privi drept în faţă, dar de data asta fără răceală, cu ochii întunecaţi, umezi.

— Aiu – spuse – aiu utara şoho, daţia Tuma ra gheo Talţetl.

Pe urmă, îşi acoperi ochii cu palma, făcu o plecăciune. adâncă, se îndreptă, chemă un soldat, luă de la el un cuţit îngust şi începu să zgârie ceva pe învelişul aparatului; astfel desenă un ou, un capac deasupra, iar alături, un soldat. Gusev care îi privea peste umăr, explică:

— Spune că vrea să pună deasupra aparatului un cort şi să lase pază. Numai să nu ne şterpelească bagajul, Mstislav Sergheevici! Că doar uşile n-au lacăte!

— Ei, Alexei Ivanovici, ajunge nu mai face pe deşteptul!

— Păi avem acolo instrumentele, hainele... M-am uitat mai de aproape la un ostaş, la ăsta de colea, – are o mutră cam suspectă...

Marţianul asculta această discuţie, atent şi plin de respect. Los îi răspunse prin semne că încuviinţează, să-şi lase nava sub pază. Marţianul îşi duse la gura mare şi subţire un fluier şi dădu un semnal. De pe navă i se răspunse tot printr-un fluierat, pătrunzător. Îndată, marţianul începu să dea alte semnale. În vârful catargului din mijloc, mai înalt decât celelalte două, se ridicară nişte antene subţiri, ca firele de păr, care scoteau scântei, pârâind.

Marţianul se întoarse spre cei doi oaspeţi de pe pământ şi le arătă nava. Soldaţii veniră mai aproape, strângându-se în cerc. Gusev se uită la ei, zâmbi strâmb, se duse la aparatul lui, scoase dinăuntru două boccele cu ceva rufărie

şi lucruri mărunte, închise apăsat uşiţa şi, arătând-o soldaţilor, se pocni peste mauser, ameninţând cu degetul şi luându-şi o mutră înfiorătoare. Marţienii se uitau la el miraţi.

— Ei, Alexei Ivanovici, ori prizonieri, ori musafiri, n-avem încotro! zise Los, râzând.

Apoi îşi săltă sacul pe umăr şi amândoi o luară spre navă.

Elicele orizontale din vârful catargelor prinseră a se roti cu un vâjâit puternic. Aripile se lăsară jos. Oaspeţii, sau, poate, prizonierii marţienilor, urcară scăriţa şubredă şi păşiră pe bord.

DINCOLO DE MUNŢII CRESTAŢI

Nava zbura la mică înălţime, în direcţia nord-vest. Los şi marţianul chel rămaseră pe punte. Gusev coborî în interiorul navei, cu soldaţii.

În cabina luminoasă, de culoarea paiului, el se aşeză într-un fotoliu împletit şi câtva timp se uită la ostaşii pirpirii, cu nasurile ascuţite, care clipeau păsăreşte din ochii lor roşiatici. Pe urmă îşi scoase tabachera de tinichea, păstrată ca o relicvă – timp de şapte ani pe fronturi, nu se despărţise de ea – pocni în capac: „Să fumăm, tovarăşi!” – şi le oferi câte o ţigară.

Marţienii clătinară din cap, speriaţi, împotrivindu-se. Totuşi, unul luă o ţigară, se uită atent la ea, o mirosi şi o vârî în buzunarul pantalonilor lui albi. Iar când Gusev îşi aprinse ţigara, se traseră cu toţii în lături, şoptind între ei, tare înspăimântaţi:

— Şoho tao tavra, şoho – om.

Pe chipurile lor roşiatice, ascuţite, se citea groaza stârnită de acest „şoho” care înghiţea fum. Dar încetul cu încetul, se obişnuită cu mirosul tutunului, se liniştiră şi se traseră iar mai aproape de musafirul om.

Gusev, nesinchisindu-se câtuşi de puţin că nu cunoştea limba marţienilor, se apucă să le povestească noilor prieteni despre Rusia, despre război, despre revoluţie, despre faptele lui de vitejie:

— Gusev, aşa mă cheamă. Gusev, vine de la gusi – gâscă, ştiţi, nişte păsări mari de pe Pământ, nu le-aţi văzut de când sunteţi pe lume. Alexei Ivanovici mă cheamă. Am fost comandant peste o divizie de cavalerie, nu numai peste un regiment. Eram straşnic, grozav! Uite care-i tactica mea: mitraliere, nemitraliere, trage săbiile şi… „Cară-te de pe poziţii, câine!” – pe el, toacă-l. Sunt şi eu brăzdat tot de tăieturi, dar nu-mi pasă. La noi, la Academia Militară, se ţine chiar un curs special: „Lupta cu sabia, după

tactica lui Alexei Gusev”. Ce, ori nu credeţi? Mi s-a oferit şi comanda unui corp de armată.

Gusev pocni cu unghia în cozoroc, dându-şi şapca la o parte şi se scărpină după ureche.

— Ba nu, zău m-am săturat, să fie cu iertare! Şapte ani de zile am făcut război, ajunge la naiba! Când, ce să vezi, vine Mstislav Sergheevici şi mă cheamă, se roagă de mine: „Alexei Ivanovici, fără dumneata, nici nu ştiu cum aş putea să zbor în Marte.” Ei, asta-i tot! Sal’tare!

Marţienii ascultau, minunându-se. Unul, aduse o ploscă în care era un lichid cafeniu, mirosind a muscat. Gusev scoase din traistă o sticlă de o jumătate de litru, cu spirt, luată de pe Pământ. Marţienii băură, apoi începură să sporovăiască. Musafirul îi pocnea pe spinare, vorbind gălăgios. Pe urmă începu să scoată din buzunare tot felul de nimicuri, îmbiindu-i să facă schimb. Pentru un briceag, pentru un capăt de creion, pentru o brichetă măiastră, făcută dintr-un cartuş, marţienii îi dădeau cu dragă inimă obiecte de aur.

În acest timp, Los, rezemat cu coatele de grilajul navei, privea trista câmpie deluroasă care aluneca dedesubt. Recunoscu la un moment dat casa pe care o vizitaseră în ajun. Pretutindeni se întindeau ruine asemănătoare, printre oaze de copaci şi canale secate.

Los arătă acest deşert exprimându-şi prin mimică nedumerirea: de ce un ţinut întreg era rămas în părăsire, mort? Îndată, în ochii bulbucaţi ai marţianului chel se iviră sclipiri de mânie. Făcu un semn, nava se ridică mai sus şi, descriind un viraj, se îndreptă spre culmile munţilor crestaţi.

Soarele se ridicase în înaltul cerului, norii pieriseră. Vâjâiau elicele de tracţiune, aripile elastice scârţâiau şi se mişcau la viraje, la coborâri; huiau elicele verticale. Los îşi dădu seama că, în afară de vuietul elicelor şi de şuieratul vuitului pe aripi şi pe catargele ajurate, nu se mai auzeau niciun fel de sunete: motoarele funcţionau fără zgomot. De altfel, nici nu se vedeau; doar în axa fiecărei elice se rotea

câte un tambur ca o carcasă de dinam, iar în vârfurile catargelor de la extremităţi se auzea un pârâit uşor, venind de la coşurile eliptice de sârmă argintie.

Los îl întrebă pe marţian denumirile feluritelor obiecte şi le notă. Pe urmă, scoase din buzunar cartea cu desene găsită în ajun, rugându-l să-i arate care era pronunţarea acelor litere geometrice. Marţianul privi cu mirare cartea. Ochii săi căpătară din nou o expresie de răceală; buzele subţiri i se strâmbară cu silă şi el, luând cu băgare de seamă cartea din mâna pământeanului o aruncă peste bord.

Aerul rarefiat de ia înălţime îi dădu lui Los dureri în piept, iar ochii îi lăcrimau, înceţoşându-i vederea. Observând starea lui, marţianul porunci să se micşoreze înălţimea. Acum, nava zbura pe deasupra unor stânci pustii, de un roşu sângeriu. O creastă de munţi, largă, se întindea şerpuitoare de la sud-est la nord-vest. Jos, umbra navei aluneca peste maluri râpoase în care sclipeau filoane de minereuri şi metale, peste povârnişuri abrupte, acoperite de licheni, se prăbuşea în prăpăstii ceţoase, umbrea ca un nouraş piscurile de gheaţă sclipitoare, gheţarii în care lumina se răsfrângea ca într-o oglindă. Ţinutul arăta sălbatic şi pustiu.

— Liziazira – zise marţianul, arătând din cap, spre munţi, şi rânjindu-şi dinţii mărunţi, cu sclipiri metalice.

Privind în jos, la aceste stânci care îi trezeau în gând viziunea atât de tristă a priveliştii moarte de pe planeta fărâmată, Los zări într-o prăpastie scheletul unei nave prăbuşite; în jurul ei erau risipite bucăţi de metal argintiu. Mai încolo, de după o creastă stâncoasă, se ridica aripa ruptă a unei alte nave. În dreapta atârna încă una, mutilată, străpunsă de un colţ subţire de granit. Pretutindeni în locurile acestea se vedeau asemenea rămăşiţe, aripi uriaşe, fuselaje fărâmate, cu coastele dezvelite zăcând pe sol. Era un câmp de bătălie: ai fi zis că nişte demoni se prăbuşiseră peste aceste stânci sterpe.

Los se uită cu coada ochiului la vecinul sau. Acesta îşi ţinea halatul strâns la gât, privind liniştit cerul. Din faţă veneau în zbor, aliniate, nişte păsări cu aripile lungi. Ele se înălţară cu aripile lor galbene sclipind pe albastrul închis al boitei şi o cotiră. Urmărindu-le cum coborau, Los zări apa neagră a unui lac rotund, într-un fund de prăpastie, înconjurat de stânci. Pe malurile lui creşteau tufişurile pletoase. Păsările galbene se lăsară jos, lângă apă.

Oglinda lacului se tulbură, începu să clipotească; un şuvoi puternic de apă se ridică din mijlocul lui, se împrăştie în lături şi pieri.

— Soam! zise solemn marţianul.

Creasta muntoasă se sfârşea. Spre nord-vest, prin boarea tremurătoare stârnită de arşiţă, se vedea o câmpie da un galben aprins, pe care sclipeau ape mari. Marţianul întinse braţul spre zarea neguroasă, tainică şi rosti, zâmbind îndelung:

— Azora.

Nava se ridică ceva mai sus. Aerul umed, dulce, murmura armonios, mângâind obrazul, fremătând în urechi. Jos, Azora se întindea ca o câmpie largă, strălucitoare, îmbrăcată într-o reţea de canale cu apă multă printre care creştea o vegetaţie portocalie, lunci vesele de un galben auriu. Azora, adică bucuria, semăna cu luncile primăverii, paradisul puişorilor de pasăre, care-ţi revin în amintire ca în vis, din îndepărtata copilărie.

Pe canale pluteau bărci late de metal. Pe maluri erau risipite căsuţe albe, cărări întortocheate, brăzdând grădinile. Pretutindeni se târau siluete minuscule de marţieni. Unii se ridicau în cer de pe vreun acoperiş drept şi zburau ca liliecii peste apă, ori peste crâng. Prin lunci se vedeau sclipind lacuri şi pâraie. Azora era o ţară minunată!

La capătul câmpiei, se învolbura, scânteind jucăuş în soare, o uriaşă întindere de apă, spre care veneau liniile şerpuitoare ale tuturor canalelor. Nava zburătoare mergea într-acolo şi Los zări, în sfârşit, un mare canal, întinzându-se

în linie dreaptă. Malul lui, îndepărtat, dispărea în negura umedă. Apele gălbui, tulburi, se scurgeau încet de-a lungul taluzului de piatră.

Zborul ţinu mult. Şi iată că la capătul canalului răsări din apă marginea dreaptă a unui zid, întins până în zare. Zidul creştea. Acum se desluşeau uriaşele blocuri din care era clădit, cu tufe şi copaci crescând prin crăpături.

Nava se apropia de o uriaşă baie circulară, plină cu apă. În multe locuri, nişte izvoare ţâşneau deasupra ei, ca nişte căciuli de spumă.

— Ro! grăi marţianul, cu gravitate, ridicând un deget în sus.

Los scoase din buzunar carnetul de note, găsi în el schiţa făcută în pripă, în ajun, înfăţişând liniile şi punctele de pe discul lui Marte, şi, i-o întinse vecinului său, arătându-i lacul de jos. Marţianul privi atent, cu obrazul încreţit, pricepu, dădu înveselit din cap şi, cu unghia degetului mic, sublinie unul din punctele de pe schiţă.

Aplecat peste bord, Los văzu trei canale pline cu apă – pornind de la baia circulară – două drepte şi unul curb. Aşadar, iată misterul: petele rotunde de pe Marte erau băi circulare, colectoare de apă, iar liniile alcătuite din triunghiuri şi din semicercuri – canale. Dar ce fiinţe fuseseră în stare să clădească aceste ziduri ciclopice? Los se uită la tovarăşul său de drum. Acesta îşi ţuguie buza jos, şi îşi întinse braţele spre cer:

— Tao haţha ro hamagaţitl!

Acum nava traversa o câmpie arsă de soare. De-a lungul ei se întindea, ca o fâşie roşie-trandafirie, foarte largă, albia uscată a unui al patrulea canal, acoperită, ca un ogor, de plante şi de flori în raiduri regulate. Era pesemne una din liniile care făceau parte din cea de a doua reţea de canale – desenul cu contur şters de pe discul lui Marte.

Câmpia lăsă locul unor coline joase, cu pante dulci. Dincolo de ele începură să se ivească liniile albăstrii ale unor turnuri făcute din forme împletite. Pe catargul de

mijloc al navei se ridicară antenele, scurte, scoţând scântei pârâitoare. De după dealuri se iveau mereu alte turnuri asemănătoare, străjuind clădiri aşezate în terasă. Un oraş imens se arăta în umbra argintie a negurilor străpunse de soare. Marţianul vesti:

— Soaţera.

SOAŢERA

Contururile albăstrii ale Soaţerii, terasele de deasupra caselor urcând în trepte, zidurile cu gratii acoperite de verdeaţă, oglinzile ovale ale iazurilor, turnurile diafane, răsărind de după coline ocupau un spaţiu tot mai întins, ducându-se până la orizontul neguros. O mulţime de puncte negre veneau în zbor dinspre oraş, în întâmpinarea navei.

Canalul înflorit rămase în urmă spre nord. La răsărit de oraş se întindea un câmp pustiu, acoperit de pietriş, plin de gropi. La marginea acestui deşert se înălţa o statuie uriaşă, plină de crăpături şi năpădită de muşchi, întinzând pe sol o umbră grea.

Era un om de piatră, fără veşminte, stând drept în toată înălţimea lui, cu picioarele strânse, cu mâinile lipite de şoldurile înguste; o centură crestată îi cuprindea mijlocul, ridicându-se până la pieptul bombat; coiful lui, cu apărători peste urechi, cu o creastă ascuţită, ca o spinare de peşte, sclipea şters în soare. Obrazul fălcos, cu ochii închişi, zâmbea cu gura ca secera lunii.

— Magaţitl, – rosti marţianul, arătând cerul.

În depărtare, dincolo de statuie, se vedeau ruinele uriaşe ale unui bazin circular, urmele unor arcuri prăbuşite care susţinuseră un apeduct. Privind mai atent, Los îşi dădu seama că mormanele de pietriş de pe câmpie, gropile, colinele, erau rămăşiţele unui oraş străvechi. Noul oraş, Soaţera, începea dincolo de lacul sclipitor, la, apus de aceste ruine.

Punctele negre de pe cer se apropiau, creşteau. Erau sute de marţieni zburând în întâmpinarea lor, unii în bărci înaripate, alţii, în şeile maşinilor lor zburătoare, ca nişte păsări de pânză, alţii în coşuri susţinute de paraşute.

Cea dintâi sosi vijelios o maşinărie în forma unei ţigări de foi, îngustă, strălucitoare, de aur, cu patru aripi, ca o libelulă; ea făcu un viraj brusc şi rămase suspendată

deasupra navei. De pe bordul ei se revărsă pe puntea aeronavei o ploaie de hârtiuţe colorate şi de flori, în timp ce chipuri emoţionate de marţieni se aplecau în jos.

Los se ridică, ţinându-se de un cablu, şi îşi scoase casca; vântul îi zburli părul alb. Gusev ieşi şi el din cabină şi se postă alături. Asupra lor cădeau braţe întregi de flori, aruncate din bărcile aeriene. Pe chipurile albăstrii, smede, sau cărămizii ale marţienilor sosiţi în zbor, se citea tulburarea, admiraţia, la fel ca şi groaza.

Acum sute de vehicule aeriene zburau deasupra, în faţă, alături şi în urma navei care înainta încet prin văzduh. Iată, un grăsan, cu o bonetă vărgată, dădea din mâini, lunecând în jos, într-un coş cu paraşută. Iată altul, cu obrazul plin de cucuie, privind prin ochean. Şi altul cu aerul îngrijorat, cu părul fâlfâind în bătaia vântului, cu nasul ascuţit, dând târcoale navei pe o şa înaripată şi îndreptând asupra lui Los o cutiuţă care se rotea. Trecu iute o barcă, împletită din nuiele, toată numai flori, iar în ea, trei femei, palide, cu ochii mari, având bonete azurii, mâneci albăstrii, vaporoase şi eşarfe brodate cu aur.

Cântecul elicelor, şuierul vântului prin aripi, fluierăturile subţiri, sclipirile aurului, culorile tărcate ale veşmintelor în albastrul văzduhului, iar jos – frunzişul din parcuri, amestec de purpuriu, argintiu şi galben ţipător, apoi ferestrele caselor aşezate în terasă, sclipind în soare: toate acestea păreau a fi un vis ameţitor. Gusev se uita în toate părţile, repetând mereu în şoaptă:

— Ia uite, ia uite, maică precistă!...

Nava trecu pe deasupra unor grădini suspendate şi coborî lin într-o mare piaţă rotundă. În aceeaşi clipă, sute de bărci, de coşuri, de şei înaripate începură sa se reverse din cer, ca un pumn de grăunţe zvârlit de o mână nevăzută; ele aterizau, pocnind pe lespezile albe ale pieţei. De pe străzile care porneau din piaţă în formă de spiţe, mulţimi zgomotoase de oameni se apropiau în fugă aruncând flori, hârtiuţe, fluturându-şi batistele.

Nava ateriză lângă o clădire înaltă şi greoaie ca o piramidă cu înfăţişarea posomorâtă, construită din piatră neagră roşcată. Pe scara ei lată, între coloanele pătrate, mai subţiri, în partea de sus, ajungând numai până la o treime din înălţimea casei, stătea un mic grup de marţieni, înveşmântaţi în halate negre, cu tichiuţe rotunde în cap. Erau după cum află Los mai târziu, consiliul suprem al inginerilor – cel mai înalt organ de conducere având putere asupra tuturor ţărilor de pe Marte.

Marţianul însoţitor îi făcu semn lui Los să aştepte. Soldaţii coborâră în fugă pe scări şi făcură cordon în jurul navei, opriră mulţimea care se îmbulzea. Gusev privea minunându-se piaţa care se tălăzuia ca o mare de haine multicolore, privea nenumăratele aripi zburând pe deasupra capetelor, uriaşele clădiri cenuşii sau negre roşiatice, liniile diafane ale turnurilor răsărind de după acoperişuri.

— Ia uite ce oraş, ce oraş! repeta el într-una, izbind admirativ cu piciorul în pământ.

Marţienii în halate negre, de pe scară, se dădură în lături. Atunci se ivi un personaj înalt, adus din spate, înveşmântat tot în negru, cu obrazul alungit şi posomorât, cu o barbă neagră, lungă şi îngustă. Pe tichiuţa lui rotundă tremura uşor o creastă de aur, ca spinarea unui peşte.

După ce coborî treptele până la mijlocul scării, sprijinindu-se în baston, el privi îndelung, cu ochii săi întunecaţi, adânciţi în orbite, pe cei sosiţi de pe Pământ. La rândul său, Los îl privea atent, plin de încordare.

— Ia te uită cum se zgâieşte, diavolul! şopti Gusev. Apoi se întoarse spre mulţime, strigă nestingherit:

— Bine v-am găsit, tovarăşi marţieni! Am venit să vă aducem salutul Republicilor Sovietice!... Pentru a stabili relaţii de bună vecinătate...

În mulţime se auzi un freamăt de uimire, apoi lumea începu să murmure, să vocifereze, apropiindu-se. Marţianul ursuz, îşi strânse barba în pumn, îşi plimbă ochii stinşi

asupra mulţimii, asupra pieţei. Sub privirea lui, marea zbuciumată de capete, începu să se potolească. Atunci personajul se întoarse spre cei de pe scară, rosti câteva cuvinte şi, ridicând bastonul, arătă nava.

Cineva coborî numaidecât până la corabia zburătoare şi îi şopti repede ceva marţianului chel care se aplecase peste bord. Se auziră fluiere; doi soldaţi se urcară în fugă pe bord, elicele începură să vuiască şi nava, desprinzându-se greoaie de sol, se ridică deasupra oraşului, luând-o spre nord.

ÎN CRÂNGUL DE AZUR

Soaţera pieri din vedere, rămase undeva departe, după dealuri. Nava zbura deasupra unei câmpii. Pe alocuri, se zăreau şiruri monotone de clădiri, stâlpi şi cabluri de funiculare, puţuri de mină; şlepuri încărcate alunecau pe canale înguste.

Apoi, printre petice de pădure, începură să răsară tot mai des piscuri stâncoase. Nava se lăsă mai jos, trecu pe deasupra unei strâmtori între doi munţi şi ateriză într-o luncă, pe o costişe care cobora lin spre nişte desişuri, bogate, de culoare întunecoasă.

Los şi Gusev îşi luară traistele şi, împreună cu însoţitorul lor chel, o porniră la vale prin luncă, îndreptându-se spre crâng.

De sub un copac ţâşnea un fir de apă prefăcându-se în pulbere care sclipea cu luminile curcubeului deasupra ierbii creţe, lucind de umezeală. O turmă de animale pitice, cu părul lung, negru şi alb, păşteau pe costişă. Totul era calm: apa susura molcom, vântul adia uşor.

Animalele cu părul lung se sculau leneşe şi se dădeau în lături, legănându-se pe picioarele lor, ca de urs, ca să facă loc oamenilor şi întorceau spre ei boturile scurte, teşite. Nişte păsări galbene coborâră în luncă şi îşi umflată penele, scuturându-se în bătaia apei, care ţâşnea în culori de curcubeu.

Ajunseră în crâng. Aici creşteau copaci luxurianţi, pletoşi, de un albastru azuriu. Crengile atârnate în jos îşi fremătau cu foşnet sec frunzişul răşinos. În depărtare, printre trunchiurile acoperite de pete se vedea apa unui lac, strălucind în soare. Căldura cu mireasmă dulce din acest desiş albăstriu îţi dădea un fel de ameţeală.

Crângul era brăzdat de numeroase poteci acoperite cu nisip portocaliu. La încrucişarea lor, în poieni circulare, se ridicau statui mari de gresie, unele năruite, năpădite de

muşchi. Deasupra desişului se înălţau coloane frânte, resturile unui zid ciclopic.

La un cot al potecii se arătă oglinda lacului de un albastru închis, în care se răsfrângea creasta răsturnată a unui munte stâncos din depărtare. Copacii pletoşi îşi mişcau molcom ramurile oglindite în apă. Soarele strălucea orbitor. Într-o adâncitură a ţărmului, de o parte şi de alta a unei scări acoperite de muşchi, care cobora spre lac, se ridicau două statui uriaşe, pline de crăpături, năpădite de plante agăţătoare, înfăţişând doi marţieni aşezaţi în jeţuri.

Pe treptele scării se ivi o femeie tânără, cu capul într-o boneţică galbenă, ascuţită, cu chipul alb-albăstriu. Aşa cum stătea lângă statuia greoaie a unui Magaţitl, acoperit de muşchi, zâmbind în somnul său etern, arăta zveltă ca o copilă. Ea alunecă, se grăbi să se apuce de o muchie pe piatră, şi atunci ridică fruntea.

— Aelita! şopti marţianul, acoperindu-şi ochii cu mâneca şi trăgându-i pe Los şi pe Gusev în desiş.

Curând ieşiră într-o poiană întinsă. În fundul ei, în ierburile dese, se ridica o casă cu ziduri înclinate, cenuşie şi posomorâtă. Potecuţe drepte porneau de la un mic teren în formă de stea, acoperit de nisip, din faţa casei, şi alunecau peste luncă, la vale, spre crâng unde printre copaci se vedeau clădiri scunde de piatră.

Călăuza scoase un fluierat. De după colţul casei se ivi un marţian bondoc, plinuţ, într-un halat în dungi. Avea chipul stacojiu, ca frecat cu sfeclă. El se apropie cu obrazul încreţit în bătaia soarelui, dar, aflând cine sunt noii sosiţi, dădu s-o şteargă după colt. Marţianul chel îi vorbi poruncitor, şi atunci grăsunul, tot lăsându-se speriat pe vine, conduse oaspeţii în casă, întorcându-şi mereu capul spre ei şi arătându-şi unicul dinte, galben.

ODIHNA

Oaspeţii fură conduşi în casa cu odăiţe mici, aproape goale, ale căror ferestre înguste dădeau în parc. Pereţii sufrageriei şi ai dormitoarelor erau îmbrăcaţi în rogojini albe. În colţuri se vedeau căzi cu arbori mici, înfloriţi. Gusev fu de părere că locuinţa este bunişoară: „Ca un fel de coş pentru bagaje; foarte drăguţ!”

Grăsunul în halat vărgat, intendentul casei, se foia, sporovăia necontenit, rostogolindu-se din uşă în uşă, îşi ştergea tigva cu o batistă cafenie, şi, din când în când rămânea împietrit, holbând la oaspeţi ochii săi sclerotici şi şoptind repede ceva, poate nişte descântece, pe care oaspeţii nu le auzeau.

Apoi dădu drumul apei în bazin şi-i conduse pe Los şi Gusev la baie; era câte o baie pentru fiecare, din fundul cărora se ridicau aburi deşi. Atingerea apei calde, îmbietoare, cu băşici uşoare, cuprinse atât de plăcut trupul lui Los, încât el, obosit peste măsură, fu cât p-aci să adoarmă în bazin. Intendentul îi ajută să iasă, trăgându-l de braţ.

Omul ajunse cu greu în sufragerie, şi se aşeză la masa pe care se vedeau o mulţime de farfurioare cu legume, diferite feluri de pateu, cu ouă mititele şi cu fructe. Bucăţele de pâine, mici cât nucile, se topeau în gură. Nu existau nici cuţite nici furculiţe, ci în fiecare farfurie era împlântată o lopăţică minusculă. Intendentul privea înmărmurit de uimire cum oamenii de pe Pământ înfulecau atâtea feluri de cele mai alese bucate. Gusev prinse gustul mâncării. Îndeosebi vinul era bun, cu mireasmă de flori umede; parcă se evapora în gură şi se revărsa prin vine, aducând o înviorare fierbinte.

După ce îşi conduse oaspeţii în dormitoare, intendentul se mai osteni încă destul cu ei, aranjându-le păturile, vârându-le perniţe sub cap. Dar somnul biruitor pusese

repede stăpânire pe „giganţii albi”. Ei răsuflau şi sforăiau atât de tare, încât geamurile vibrau, tremurau plantele din colţuri, iar paturile pârâiau sub trupurile lor vânjoase, de neasemuit cu ale marţienilor...

După un timp Los deschise ochii. Printr-un fel de puţ aflat în tavan se revărsa o lumină artificială, albăstrie. Era atât de învăluitor patul cald! „Ce s-a întâmplat? Unde mă aflu?” Dar înainte de a se dumiri, omul închise din nou ochii, toropit de o nespusă plăcere.

Nişte pete de lumină blândă se perindau plutind pe dinaintea ochilor, ca jocurile apei printre frunzişul azuriu. Presimţirea unei bucurii uimitoare, aşteptarea a ceva care urma să-şi facă loc în visul lui, fiind gata în orice clipă să se desprindă din aceste pete luminoase, îi umplea sufletul cu o dulce îngrijorare.

Prin toropeală, Los îşi încrunta sprâncenele, zâmbind în acelaşi timp, se străduia să pătrundă dincolo de perdeaua fină a petelor de soare care alunecau domol. Dar un somn şi mai adânc îl cuprinse, învăluindu-l ca un nor.

După alt timp se ridică şi se aşeză pe marginea patului. Rămase aşa o vreme, cu capul în jos. Apoi se duse la fereastră şi trase storul la o parte. Afară se vedeau stele uriaşe arzând cu lumini de gheaţă; aşezarea lor necunoscută părea ciudată şi nefirească.

— Da, da, da! rosti Los. Nu mă aflu pe Pământ. E un deşert de gheaţă, un spaţiu fără sfârşit. Sunt într-o lume nouă. Ei, da, e limpede, sunt mort! Viaţa mi-a rămas acolo...

Îşi înfipse unghiile în piept, în dreptul inimii.

— Asta nu e nici viaţă, nici moarte! Creier viu, trup viu! Dar viaţa a rămas acolo...

Nu-şi putea da seama de ce, de două nopţi, îl chinuia atât de cumplit dorul de Pământ, dorul de el însuşi, acel care trăise acolo, peste lumea stelelor. Se rupsese parcă un fir de viaţă, şi sufletul său se înăbuşea într-un vid negru, îngheţat...

Los se prăbuşi din nou în perne.

— Cine-i?
Sări în picioare. O rază de lumină matinală răzbea prin fereastră. Mica odaie îmbrăcată în rogojini era atât de curată încât îţi lua ochii. Fremătau frunzele, ciripeau păsările afară. Los îşi trecu mâna peste ochi, cu un suspin adânc.
Cineva bătu din nou, uşurel, în uşă. Omul de pe Pământ o deschise larg: în faţă era grăsunul cu halatul vărgat, ţinând cu amândouă mâinile pe pântece un braţ de flori azurii, stropite de rouă.
— Aiu utara Aelita! şopti el, întinzându-i-le.

GLOBUL NEBULOS

Dimineaţa, pe când mâncau, Gusev zise:

— Mstislav Sergheevici, să ştii că asta nu e o treabă! Am zburat cale atât de lungă, fir-ar a naibii, şi acum, poftim, stăm într-o fundătură de lume! Ca să ne răcorim în baie – nu, zău că nu făcea să zburăm pentru atâta lucru! Bagă de seamă, în oraş nu ne-au dat voie; ţii minte, cum s-a bosumflat ăla, bărbosul? Uf! Mstislav Sergheevici, fereşte-te de el! Deocamdată, ne dau de băut, de mâncat, da' pe urmă?

— Ei, nu te pripi, Alexei Ivanovici – răspunse Los, tot uitându-se la florile azurii, cu mireasma dulce-amăruie. Să mai stăm, să ne venim în fire; ei au să vadă că nu suntem primejdioşi şi atunci o să ne dea voie în oraş.

— Nu ştiu ce ai de gând dumneata, Mstislav Sergheevici, dar eu n-am venit aici să mă răcoresc.

— Bine, dar ce putem face?

— Mă mir să aud asemenea vorbe de la dumneata, Mstislav Sergheevici! Nu cumva te-au ameţit ceva mirosuri dulci?

— Îţi arde de ceartă?

— Nu-mi arde! Dar ca să stăm aşa, cu florile la nas, păi d-astea avem şi la noi pe Pământ, câte vrei. Eu cred că, dacă suntem cei dintâi oameni veniţi aici, apoi acum Marte e al nostru, e sovietic. Şi treaba asta se cuvine să fie pusă la punct, în toată regula!

— Ciudat om eşti, Alexei Ivanovici!

— O să vedem care din noi este mai ciudat!

Gusev îşi trase vârtos centironul de piele, strânse din umeri şi îşi micşoră ochii, cu şiretenie.

— Nu-i lucru uşor, îmi dau şi eu seama – doar suntem numai noi doi! Dar, uite, ăştia trebuie să ne dea o hârtie, să scrie în ea că vor să intre în Republica Federativă Socialistă Rusă. Desigur, n-au să ne dea hârtia, fără să crâcnească,

dar ai văzut şi dumneata: la ei, pe Marte, nu e totul în ordine. Las’ că eu am ochiul experimentat!

Cum să-ţi spun, Mstislav Sergheevici? O să vedem noi pe urmă. Cu ce vrei să ne întoarcem la Petrograd? Să aducem un păianjen uscat? Nu! Să ne-ntoarcem şi să arătăm ce avem de arătat: poftiţi – alipirea planetei Marte la RSFSR. Să vezi cum o să sară-n sus ăi din Europa! Numai aurul de aici, vezi şi dumneata, este cât să-l cari cu corăbiile, de vrei. Asta e, Mstislav Sergheevici!

Tovarăşul său îl privea îngândurat; nu-şi dădea seama dacă Gusev vorbea în şagă, ori serios: ochii lui mici, şireţi şi totodată blajini, zâmbeau, ascunzând însă undeva, dedesubt, scânteieri de neobişnuit elan.

Los clătină din cap şi atingând uşor petalele străvezii, ca de ceară, ale florilor azurii, zise, cu aceeaşi îngândurare:

— Eu unul nici nu m-am gândit pentru ce anume zbor în Marte. Am zburat ca să ajung aici. Au fost timpuri când conquistadorii echipau o corabie şi se avântau cu ea în căutarea unor pământuri noi. Un ţărm necunoscut răsărea în zarea mării, corabia intra pe un fluviu, căpitanul îşi scotea pălăria cu boruri largi şi boteza pământul cu numele lui. Pe urmă, se apuca să jefuiască ţărmurile. Da, poate că ai dreptate: nu e de ajuns că am sosit, la ţărm, mai e nevoie să ne încărcăm nava cu comori. Ei bine, trebuie să ne aruncăm privirea în lumea aceasta nouă: ce de comori! Înţelepciunea, înţelepciunea – iată ce trebuie să ducem de aici cu corabia noastră, Alexei Ivanovici!

— O să ne înţelegem cam greu, Mstislav Sergheevici! Dumneata nu eşti o fire pe care s-o înţelegi uşor!

Los râse scurt.

— Ba nu, dragul meu, o să ne înţelegem! Nu sunt greu de dibuit decât pentru mine însumi!

Cineva râcâi la uşă. Se ivi intendentul, lăsându-se uşor pe vine de frică şi de respect, şi-i pofti prin semne pe cei doi pământeni să-l urmeze. Los se ridică grăbit, îşi trecu mâna prin părul alb. Gusev îşi răsuci mustaţa drept în sus, cu un

aer hotărât. Oaspeţii străbătură coridoare cu scăriţe îndreptându-se spre o parte mai îndepărtată a casei.

Intendentul bătu la o uşă scundă. Un glas ca de copil răspunse grăbit dinăuntru. Los şi Gusev intrară într-o cameră lungă, albă. Raze de lumină, în care jucau firicele de praf, se revărsau pe ferestrele din tavan şi cădeau pe podeaua de mozaic, în care se oglindeau şiruri drepte de cărţi, statui de bronz aflate între dulapuri late, măsuţe cu picioarele subţiri, ecrane ca nişte oglinzi vaporoase.

Lângă uşă aştepta o femeie tânără cu părul ca scrumul, într-o rochie neagră, închisă până la gât, cu mâneci până la încheietura mâinii. Deasupra părului ei ridicat în creştet, jucau firicele de praf, într-o rază de lumină răsfrântă din cotoarele aurite plin cu cărţi. Era aceea pe care aseară, lângă lac, marţianul o numise Aelita.

Los se înclină adânc în faţa ei. Aelita îl privea nemişcată, fixând asupra lui ochii de culoarea scrumului, cu pupile uriaşe. Nasul, puţin în sus, şi gura, uşor alungită îi dădeau o gingăşie de copilă. Răsufla repede, ca după un urcuş greu, şi pieptul i se ridica şi se lăsa sub cutele negre, molatice, ale rochiei.

— Ellio utara gheo! vorbi ea aproape în şoaptă, cu un glas suav, muzical, înclinându-şi atât de mult capul, încât i se vedea ceafa.

Los nu-i răspunse decât prin trosnetul degetelor lui încleştate. Apoi, făcu o sforţare şi rosti cu emfază, fără să ştie nici el de ce:

— Cei sosiţi de pe Pământ, te salută, Aelita!

Iar după ce spuse acestea, se făcu roşu. Gusev continuă în locul lui, vorbind cu mare demnitate:

— Bucuroşi, de cunoştinţă! Gusev, comandant de regiment; Mstislav Sergheevici Los, inginer. Venim să vă mulţumim pentru cinste şi pentru grija arătată.

După ce ascultă graiul omenesc, Aelita ridică ochii; chipul ei căpătă o expresie mai calmă, pupilele i se micşorară. Ea întinse braţul în tăcere, îşi întoarse palma mică şi îngustă în

sus şi rămase aşa câteva clipe. Lui Los şi lui Gusev li se păru că în palma ei se ivise un glob de un verde palid. Pe urmă Aelita întoarse repede palma în jos şi o luă de-a lungul rafturilor cu cărţi, spre fundul bibliotecii. Cei doi oaspeţi o urmară.

Acum, Los îşi dădu seama că Aelita îi ajungea cu capul până la umăr, că era suavă şi uşoară ca florile cu miros amărui pe care i le trimisese de dimineaţă. Poalele rochiei ei largi zburau pe mozaicul lucios ca oglinda. Întoarsă spre ei, ea zâmbea, deşi ochii îi rămâneau tot tulburaţi, neliniştiţi. Apoi se opriră şi ea arătă o bancă largă într-un loc unde odaia se adâncea în semicerc. Oaspeţii se aşezară. Aelita se aşeză şi ea numaidecât, la o măsuţă de lectură, în faţa lor, îşi puse coatele deasupra şi rămase cu ochii la ei, privindu-i blând, cu luare-aminte.

Un timp nu prea lung aşteptară astfel, tăcuţi. Stând aşa, şi contemplând această fată fermecătoare şi ciudată, Los se simţea încetul cu încetul stăpânit de linişte şi de o dulce desfătare. Gusev oftă, apoi spuse cu jumătate de glas:

— E o fată bună, o fată foarte drăguţă!

Atunci, Aelita începu să vorbească şi vocea ei era atât de minunată, încât ai fi zis că vibrează în ea coardele unui instrument muzical. Ea repeta o înşiruire de cuvinte, abia mişcându-şi buzele, închizându-şi ochii cu gene cenuşii şi apoi deschizându-i încet.

După un timp întinse iarăşi braţul, cu palma în sus. Aproape în aceeaşi clipă, Los şi Gusev zăriră în palma ei acel globuleţ nebulos, de un verde palid, cât un măr mic. Masa dinlăuntru! lui se mişca, sclipind.

Cei doi oaspeţi şi Aelita priveau atenţi globul cu nouraşi opalini. Deodată, apele mişcătoare dinlăuntrul lui se opriră, lăsând să se ivească pete întunecoase. Los se uită mai atent şi scoase un strigăt: în palma Aelitei era globul terestru.

— Talţetl! rosti ea, arătându-l cu degetul.

Globul porni să se rotească încet, lăsând să se vadă

contururile Americii, apoi Oceanul Pacific şi coasta răsăriteană a Asiei. Gusev începu să dea semne de tulburare.

— Aici suntem noi, noi, ruşii! zise, arătând cu unghia Siberia.

Ca o umbră şerpuitoare trecu plutind lanţul Uralilor, se ivi ca un fir de aţă Volga de jos, apoi ţărmurile Mării Albe.

— Aici! rosti şi Los, arătând golful Finic.

Aelita ridică spre el ochii miraţi şi globul se opri. Los îşi adună puterile minţii; un fragment de hartă i se ivi în minte – şi îndată, ca o reproducere a viziunii lui, pe suprafaţa globului nebulos apăru o pată neagră, linii ferate, ca nişte firişoare, pornind de la ea şi o inscripţie pe fondul verzui: „PETROGRAD”.

Aelita se uită mai atent şi strânse degetele acoperind globul; acum el se vedea prin degetele ei străvezii. Ciudata făptură îl privi pe Los.

— Ozeo, ho sua! îl sfătui, făcându-i un semn, cu capul.

Şi el înţelese: „Concentrează-te, adu-ţi aminte!”

Atunci, el se strădui să-şi amintească priveliştea Petersburgului: cheiul de granit, valurile reci, albastre ale Nevei, o bărcuţă plutind printre ele, arcurile lungi ale podului Nikolaevski, plutind în ceaţă, fumul gros al uzinelor, fumul şi norii asfinţitului palid, o uliţă umedă, firma unei prăvălioare de mărunţişuri, un birjar bătrân în colţul străzii...

Cu bărbia sprijinită în palmă, Aelita privea tăcută globul pe faţa căruia prindeau contur şi treceau plutind amintirile lui Los, când mai şters, când viu desenate.

Astfel, răsări nelimpede cupola catedralei Sf. Isac, apoi în locul ei se ivi o scară de granit, lângă apă, o bancă în semicerc, şi pe bancă o fată blondă, tristă; chipul ei începu să tremure şi dispăru, lăsând deasupra doi sfincşi cu tiare. Urmară şiruri lungi de cifre, un desen, o vatră arzând cu flacăra vie, ursuzul Hohlov aţâţând jăraticul.

Aelita privea stăruitor viaţa ciudată care se perinda prin

faţa ei, în vârtejurile ceţoase ale globului. Dar acum imaginile începeau să se încurce: nişte scene cu totul diferite se luptau să răzbească deasupra: nori de fum, văpăi de foc, cai galopând, nişte oameni alergând, prăbuşindu-se la pământ. Un chip bărbos, plin de sânge, se ivi acoperind totul. Gusev oftă adânc. Aelita privi îngrijorată spre el şi întoarse repede palma în jos. Globul dispăru.

Ciudata gazdă rămase câteva minute rezemată într-un cot, cu ochii în palme. Pe urmă, se ridică, luă dintr-un raft o cutie cilindrică, scoase din ea un sul de os şi îl puse într-un locaş anume făcut, la masa de lectură cu ecran. Trase de un şnur – ferestrele din tavanul bibliotecii dispărută sub storuri albastre. Ea aduse măsuţa mai aproape de bancă şi întoarse un buton.

Îndată, ecranul se lumină, şi pe el începură să alunece, de sus în jos, felurite imagini, siluete de marţieni, animale, case, arbori, obiecte de folos obişnuit.

Aelita pronunţa numele fiecărei imagini, iar când figurinele se mişcau şi se combinau, rostea verbul corespunzător. Uneori, chipurile erau amestecate cu semne colorate, ca în cartea aceea cântătoare – şi atunci răzbea o muzică abia auzită, o singură frază muzicală, în timp ce Aelita, cu glas încet, spunea numele imaginilor.

Chipurile şi obiectele acestui abecedar ciudat se perindau pe îndelete. În linştea bibliotecii, în umbra ei albăstrie, ochii de scrum ai Aelitei erau îndreptaţi spre Los, glasul et pătrundea ca o vrajbă blândă şi puternică în conştiinţa lui. Pământeanul simţea că i se învârteşte capul.

Dar în loc să ameţească, Los simţea cum creierul i se limpezeşte, cum de pe el se ridică un fel de văl, lăsând ca noţiuni şi cuvintele noi să i se întipărească în memorie. Această stare ţinu îndelung. Apoi Aelita îşi trecu palma peste frunte, scoase un suspin şi stinse ecranul. Los şi Gusev parcă erau învăluiţi în ceaţă.

— Duceţi-vă să vă culcaţi! zise Aelita, în limba ei, ale cărei sunete, deocamdată, rămâneau ciudate, deşi sensul

lor începea de pe acum să prindă contur în negura conştiinţei.

PE SCARĂ

Trecură şapte zile.

Mai târziu, când Los îşi aducea aminte de acest răstimp, el i se arătă ca un amurg albăstriu, ciudat de odihnitor, prin care se perindau aievea şiruri de visări dumnezeiești.

Cei doi pământeni se trezeau dimineaţa devreme. După baie şi o mică gustare, se duceau în bibliotecă. În prag îi întâmpină Aelita, cu ochi atenţi şi mângâietori, vorbindu-le o limbă pe care ei începeau s-o înţeleagă. O senzaţie de nespusă odihnă se revărsa din linişte şi umbra acestei încăperi, din vorbele domoale ale Aelitei – ochii ei umezi sclipeau rotunjindu-se şi în lumina lor se perindau visările. Pe ecran alergau umbre. Cuvintele pătrundeau în conştiinţă, fără amestecul voinţei.

Treptat, cuvintele – la început numai sunete, pe urmă noţiuni, străbătând ca prin ceaţă, se umpleau de seva vieţii. Acum, când Los rostea numele Aelitei, cuvântul îl tulbura printr-un dublu simţământ, acela al tristeţii cuprinsă în prima parte a lui – AE, ceea ce însemna „cea pe care o vezi pentru ultima oară”, şi acela al luminii argintii – LIT A, cu înţelesul de „lumina stelei”. Astfel, limba lumii noi se infiltra în conştiinţa lui ca o materie ultrafină.

Şapte zile ţinu acest proces de îmbogăţire. Lecţiile aveau loc dimineaţa şi de la apusul soarelui până la miezul nopţii. Apoi, Aelita se simţi pesemne obosită.

În ziua a opta, nimeni nu veni să-i trezească pe oaspeţi din somn şi ei dormiră până seara.

Când Los se ridică din pat, copacii de la fereastră îşi lungiseră umbrele. O păsărică ciripea cu glasul monoton şi limpede ca de cristal. Omul se îmbrăcă grăbit fără să-l

trezească pe Gusev şi se duse ia bibliotecă, dar nimeni nu-i răspunse când ciocăni în uşă. Atunci el ieşi din casă, pentru prima oară în cele şapte zile.

O poiană cobora lin spre crâng, unde se vedeau nişte clădiri scunde. Într-acolo se îndrepta, mugind trist, o turmă de haşii, animale greoaie, cu părul lung, ceva între urs şi vacă. Soarele în asfinţit poleia iarba, făcând ca toată lunca să ardă de aur umed. Un cârd de cocori, verzi ca smaragdul, trecu în zbor spre lac. În depărtare se ivi limpede conul de zăpadă al unui pisc de munte, scăldat în razele apusului. Şi aici domnea aceeaşi linişte, apăsată de tristeţea blândă a zilei care se stingea în pace şi aur.

Los o luă spre lac, pe cărarea cunoscută. Aceiaşi copaci pletoşi, azurii, cu trunchiurile pătate, se ridicau de o parte şi de alta; aceleaşi ruine din spatele lor, acelaşi aer subţire, din ce în ce mai răcoros. Lui Los însă i se părea că vede prima oară această natură miraculoasă, fiindcă abia acum avea ochi şi urechi pentru ea – cunoscând numele lucrurilor.

Printre ramurile copacilor, suprafaţa lacului părea spartă, alcătuită din cioburi sclipitoare. Dar când Los ajunse la apă, soarele apusese; aripile de foc ale asfinţitului îşi luau zborul ca nişte flăcări uşoare, acoperind jumătate din cer cu văpăi de aur. Apoi, repede, repede, focul se învălui în cenuşă; cerul se limpezea umbrindu-se, în timp ce se aprindeau stelele. Împletirea ciudată a constelaţiilor se oglindea în lac. În adâncitura ţărmului, lângă scară, îşi înălţau liniile negre cei doi giganţi de piatră, păzitori ai mileniilor, cu feţele întoarse spre constelaţii.

Los se apropie de scară. Ochii lui încă nu se deprinseseră cu întunericul pogorât atât de repede. El îşi rezemă cotul de piedestalul uneia din statui şi trase în piept umezeala lacului, mireasma amăruie a florilor de baltă. Stelele se oglindeau difuz în apa, deasupra căreia aburea o ceaţă uşoară, nespus de fină. Dar sus, ele ardeau cu lumini mai vii, tot mai vii, lăsând acum să se desluşească limpede

crengile adormite ale copacilor, pietrişul sclipitor şi statuia Magaţâtlului, cu chipul acoperit de zâmbet.

Los rămase aşa, privind, până ce braţul rezemat pe piatră îi amorţi. Atunci se desprinse de statuie şi în clipa aceea o văzu pe Aelita jos, pe scară. Ea şedea acolo nemişcată, urmărind oglindirea stelelor în apa neagră.

— Aiu tu ira hashe, Aelita? zise Los, ascultând cu mirare sunetele stranii ale propriilor sale cuvinte. Vorbise cu greu, ca pe un ger puternic. Dorinţa exprimata de el: „Pot să stau lângă dumneata, Aelita?” se îmbrăcase singură în aceste sunete străine.

Aelita întoarse încet capul spre el şi răspunse:

— Da.

Los se aşeză lângă ea, pe o treaptă. Părul ei era acoperit de mica glugă neagră a mantiei. Chipul i se desluşea la lumina stelelor, dar ochii îi rămâneau ascunşi în umbra neagră a orbitelor.

Ea întrebă cu un glas calm şi cam rece:

— Ai fost fericit acolo, pe Pământ?

Omul întârzie să răspundă – se uita stăruitor la ea: chipul ei era nemişcat, cu gura strânsă într-o expresie de tristeţe.

— Da – zise el într-un târziu – da, am fost fericit.

— În ce constă fericirea la voi, pe Pământ?

Los o privi iarăşi stăruitor.

— Probabil, la noi, pe Pământ, fericirea constă în uitarea de sine. Fericit este acela care s-a împlinit pe sine însuşi, cel în care există înţelegerea şi setea de a trăi pentru cei care-i dau această plenitudine, înţelegere, bucurie.

Aelita se întoarse spre el. Acum el putu să-i vadă ochii, nespus de mari, uitându-se cu mirare la uriaşul acesta cu părul alb -- Omul.

— O asemenea fericire vine din dragostea pentru o femeie, – adăuga Los.

Ea îşi feri iar capul. Vârful ascuţit al glugii îi tremura în creştet. Râdea oare? Nu. Plângea oare? Nu. Los se mişcă neliniştit pe treapta acoperită de muşchi.

— De ce ai părăsit Pământul? întrebă Aelita, cu glasul în tremur uşor.

— Aceea pe care o iubeam a murit – răspunse el. N-am avut destulă putere să-mi birui disperarea; viaţa mea a devenit îngrozitoare. Sunt un fugar, un laş.

Ea îşi scoase o mână de sub mantie, o puse pe mâna mare a lui Los – dar după această atingere şi-o retrase, ascunzând-o din nou.

— Ştiam că în viaţa mea va veni această întâmplare – zise parcă răpită de gânduri. Încă de mică aveam visuri ciudate, vedeam munţi înalţi, verzi, râuri limpezi, nu ca ale noastre – şi nori, nori albi, nespus de mari – şi ploi, torente de apă. Şi oameni – uriaşi. Credeam că am să înnebunesc. Mai târziu, învăţătorul meu mi-a spus că este ashe – cea de a doua vedere. În noi, urmaşii Magaţitlilor, trăieşte amintirea unei alte vieţi, doarme simţul ashe ca un grăunte neîncolţit. Ashe înfăţişează o putere nemărginită, o mare înţelepciune. Dar ce este fericirea – nu ştiu!

Aelita îşi scoase amândouă mâinile de sub mantie şi bătu scurt din palme, ca un copil. Gluga începu iar să-i tremure.

— De mulţi ani vin noaptea şi stau pe scara asta, privind în jurul meu. Ştiu multe, crede-mă! unele pe care n-ai voie şi nu trebuie să le afli niciodată. Fericită însă n-am fost decât în copilărie, când visam nori, nori, torente de ploaie, munţi verzi, uriaşi, învăţătorul mi-a spus de pe atunci că am să pier...

Îşi întoarse faţa spre Los şi, deodată, zâmbi.

Pe el îl străbătu un fior ca de spaimă: atât de frumoasă, minunat de frumoasă era Aelita, iar mantia ei, mâinile, chipul, răsuflarea ei trimiteau o mireasmă dulce amăruie, atât de primejdioasă.

— Învăţătorul meu mi-a spus: „Hao are să te piardă.” Acest cuvânt înseamnă pogorâre.

Aelita se întoarse şi îşi trase gluga mai jos, până deasupra ochilor.

După o clipă de tăcere, Los o rugă:

— Aelita, vorbeşte-mi despre ştiinţa dumitale.

— Este o taină! răspunse ea grav, Dar dumneata eşti om, va trebui să-ţi spun multe.

Îşi ridică ochii. Marile constelaţii străluceau pâlpâind de o parte şi de alta a Căii Laptelui, ca şi cum vântul eternităţii ar fi suflat prin ele. Aelita suspină.

— Ascultă – zise ea – ascultă-mă cu linişte şi luare-aminte.

CEA DINTÂI ISTORISIRE A AELITEI

— Acum douăzeci de milenii, Tuma, adică Marte, era populat de aoli, ceea ce înseamnă rasă portocalie. Triburile sălbatice de aoli – vânători şi mâncători de păianjeni gigantici – trăiau în pădurile ecuatoriale şi prin bălţi. În limba noastră au rămas numai câteva cuvinte de la ei. O altă parte din aoli locuia lângă golfurile sudice ale Marelui continent. Acolo sunt peşteri vulcanice, cu lacuri sărate şi dulci. Populaţia pescuia şi ducea peştele sub sol, unde îl arunca în lacuri sărate. Iarna se adăpostea de frig în adâncul peşterilor. Chiar şi azi se mai pot vedea acolo mormane de oase de peşte.

O a treia ramură a aolilor locuia lângă ecuator, la poalele munţilor, pretutindeni unde ţâşneau din sol izvoare arteziene cu apă bună de băut. Aceste triburi ştiau să-şi ridice case, creşteau haşii cu părul lung, se războiau cu mâncătorii de păianjeni şi adorau steaua roşie Talţetl.

În sânul unuia din triburile care populau fericita ţară Azora a apărut un soho neobişnuit. Era un fecior de cioban, crescut în munţii Liziazirei şi, când a trecut de şaptesprezece ani s-a pogorât în aşezările Azorei, mergând din oraş în oraş şi grăind astfel:

«Am avut un vis: s-a deschis cerul şi a căzut o stea. Mi-am mânat haşiii spre locul unde căzuse steaua. Acolo, am văzut un Fiu al Cerului zăcând în iarbă. Era mare de statură, cu obrazul alb ca zăpada de pe culmi. I-am ridicat capul şi

am văzut că din ochii lui ţâşnea lumină şi nebunie. M-am speriat, am căzut cu faţa în ţărână şi am zăcut aşa multă vreme, ca mort. Pe urmă am simţit cum Fiul Cerului mi-a luat toiagul şi a mânat haşiii mei; pământul se cutremura sub paşii lui. Şi l-am auzit grăind cu glas năprasnic: „Vei muri, căci aşa vreau eu”. Dar am mers după el, fiindcă îmi părea rău de haşiii mei. Mi-era frică să mă apropii de el: o flacără rea ţâşnea din ochii lui şi, de fiecare dată când se uita la mine, cădeam cu faţa la pământ ca să rămân în viaţă. Astfel am mers împreună timp de mai multe zile, îndepărtându-ne de munţi şi adâncindu-ne în deşert.

Fiul Cerului izbea cu toiagul în piatră şi din piatră ieşea apă. Haşiii şi eu beam. Şi Fiul Cerului mi-a spus: „Fii robul meu!” Atunci m-am făcut păstorul haşiilor lui, iar el, în schimb, îmi arunca resturi de mâncare».

Aşa vorbea ciobanul către locuitorii oraşelor. Şi le mai spunea:

„Păsările blânde şi fiarele paşnice trăiesc fără să ştie când le va veni pieirea. Dar ihiul hrăpăreţ şi-a întins de pe acum aripile ascuţite deasupra cocorului, păianjenul şi-a împletit plasă, şi ochii cumplitului céa ard prin desişul albăstrui. Temeţi-vă! Voi n-aveţi spade ascuţite ca să-l răpuneţi pe cel rău, nici ziduri atât de trainice ca să vă apere, şi nici picioare atât de lungi ca să fugiţi de el. Văd pe cer o dâră de foc: Fiul cel rău al Cerului va cădea peste aşezările voastre. Ochiul lui e asemenea flăcării roşii de pe Talţetl.

Auzind aceste vorbe, locuitorii paşnicei Azora îşi ridicau braţele spre cer cuprinşi de groază. Şi mai grăia păstorul:

„Când un céa setos de sânge te caută cu ochii prin desiş, fă-te umbră, şi nasul lui céa nu va simţi mirosul sângelui tău. Când un ihiu se năpusteşte jos din norul trandafiriu, fă-te umbră, şi ochii ihiului în zadar te vor căuta prin iarbă. Când, noaptea, la lumina celor două luni – Ollo şi Litha – păianjenul rău ţitli îţi învăluie coliba în plasa lui, fă-te umbră, şi ţitli nu te va prinde. Fă-te umbră, fecior sărman al

Tumei! Numai răul trage răul spre el. Alungă de lângă tine tot ce este înrudit cu răul. Îngroapă-ţi nedesăvârşirea sub pragul colibei. Du-te la marele izvor Soam şi spală-te. Şi te vei face nevăzut pentru Fiul cel rău al Cerului şi în zadar va străpunge ochiul lui sângeros umbra ta.”

Locuitorii Azorei îl ascultau pe păstor. Mulţi s-au dus cu el la lacul rotund, spre marele izvor Soam.

Acolo, unii au început să întrebe: „În ce chip se poate îngropa răul sub pragul colibei?” Alţii îi strigau înciudaţi ciobanului: „Umbli cu înşelăciunea; nişte cerşetori oropsiţi te-au învăţat să ne adormi veghea şi să pui stăpânire pe casele noastre.” Iar alţii vorbeau între ei: „Să-l ducem pe nebunul de păstor pe o stâncă şi să-l aruncăm în lacul fierbinte, să se facă el umbră.”

Auzind aceste vorbe, păstorul a luat ulla – fluier de lemn, terminat jos cu un triunghi pe care erau întinse coarde – a venit în mijlocul celor înciudaţi, aţâţaţi şi nedumeriţi şi a început să cânte. Cânta atât de minunat din strune şi din gură, încât păsările amuţeau, vântul se oprea, turmele se întindeau pe jos, soarele se oprea pe cer. În aceste clipe, fiecărui ascultător i se părea că a îngropat imperfecţiunea sa sub pragul colibei.

Astfel, timp de trei ani, păstorul şi-a propovăduit învăţătura. Într-al patrulea an, vara, au ieşit din bălţi mâncătorii de păianjeni şi s-au năpustit asupra locuitorilor Azorei. Păstorul umbla prin sate şi grăia: „Nu călcaţi peste prag; păziţi-vă de răul din voi, feriţi-vă să vă pierdeţi curăţenia!” Lumea îi dădea ascultare, şi au fost unii care n-au vrut să se împotrivească mâncătorilor de păianjeni, iar sălbaticii i-au răpus în pragurile colibelor. Atunci, căpeteniile oraşelor s-au înţeles între ele, au pus mâna pe păstor, l-au dus la acea stâncă şi l-au aruncat în lac.

Învăţătura păstorului se întindea departe, peste hotarele Azorei. Până şi locuitorii peşterilor de pe ţărmul mării săpau în stânci imaginea lui, cântând din ulla. În schimb, s-au găsit nişte cârmuitori de triburi care au pedepsit cu

moartea pe adoratorii păstorului, căci socoteau învăţătura lui nebunească şi primejdioasă. Şi iată că a sosit ceasul împlinirii proorocirilor. În cronicile acelor timpuri scrie:

„Timp de patruzeci de zile şi patruzeci de nopţi, au tot căzut Fiii Cerului pe Turna. Steaua Talţetl răsărea după asfinţitul soarelui şi ardea cu o lumină neobişnuită, ca un ochi rău. Mulţi dintre Fiii Cerului se prăbuşeau morţi, mulţi alţii se zdrobeau de stânci sau se înecau în Oceanul de Sud, dar mulţi ajungeau vii pe Turna.”

Aşa scrie cronica despre marea migraţiune a magaţitlilor, o rasă de pe Pământ care a pierit în urma potopului acum douăzeci de milenii.

Magaţitlii veneau în zbor, cu nişte maşini de bronz în formă de ou, pentru mişcare folosind forţa stârnită prin dezagregarea materiei. Migraţiunea lor de pe Pământ a ţinut timp de patruzeci de zile.

O mulţime de gigantice maşini zburătoare s-au pierdut în spaţiul sideral, altele, fără număr, s-au sfărâmat de Marte. Prea puţine s-au lăsat nevătămate pe câmpiile continentului ecuatorial.

Şi scria cronica:

„Fiii Cerului au ieşit din maşini: erau înalţi de statură, cu părul negru, cu chipurile galbene, late. Zale de bronz le acopereau trupul şi genunchii. Coifurile lor aveau o creastă ascuţită, iar în faţă coborau, acoperindu-le obrazul. În mâna stângă ţineau o spadă scurtă, iar în cea dreaptă un sul cu formulele care au dus la pieirea popoarelor sărace şi neştiutoare ale Tumei.”

Aşa erau magaţitlii – neam fioros şi puternic! La ei, pe Pământ, pe un continent care pierise în fundul oceanului, avuseseră o cetate, Cetatea celor o Sută de Porţi de Aur.

Ajunşi pe Marte, au coborât din maşinile de bronz, au intrat în aşezările aolilor şi au luat tot ce au vrut, iar pe acei care li s-au împotrivit, i-au omorât. Apoi au mânat cirezile de haşii pe câmpii, unde s-au apucat să sape fântâni. Au arat câmpiile şi le-au semănat cu orz. Dar fântânile dădeau

apă prea puţină, seminţele de orz au pierit în solul uscat şi sterp. Atunci ei au poruncit aolilor să meargă pe câmpie, să sape şanţuri de udat ogoarele şi să construiască bazine mari, unde să se adune apă.

Unele triburi s-au supus şi s-au dus să sape. Altele însă au spus: „N-o să ne supunem şi o să-i omorâm pe venetici”. Oştile aolilor au ieşit pe câmpie şi au cuprins-o toată, asemenea unui nor.

Veneticii, deşi puţini la număr, erau tari ca stâncile, puternici ca valurile oceanului şi fioroşi ca furtuna. Ei au nimicit, au spulberat oştile aolilor. Piereau satele, mistuite de foc. Se împrăştiau în goană turmele. Fioroşii céa au ieşit din bălţi şi au pornit să sfâşie copiii şi femeile. Păianjenii îşi ţeseau plasa în jurul colibelor lăsate în părăsire. Mâncătorii de hoituri, ihiii, s-au îngrăşat aşa de tare, că nu mai puteau să-şi ia zborul. Venea sfârşitul lumii.

Atunci aolii şi-au adus aminte de prorocirea care glăsuia: „Fă-te umbră în faţa răului, fecior sărman al Tumei, şi ochiul sângeros al Fiului Cerului zadarnic va străpunge umbra ta.” Mulţi aoli s-au dus la marele izvor Soam. Mulţi au plecat în munţi, nădăjduind să audă în cheile ceţoase cântecul ullei, cel care curăţă de rău. Mulţi şi-au împărţit averea. Căutau binele în ei şi în alţii şi îl întâmpinau cu cântece, cu lacrimi de bucurie. Credincioşii pastorului au clădit în munţii Liziazirei Pragul Sacru, sub care au îngropat răul. Trei rânduri de ruguri neatins înconjurau Pragul, păzindu-l.

Oştile aolilor au pierit. Au fost nimiciţi şi mâncătorii de păianjeni din păduri. Pescarii de la mare, câţi au mai rămas, au căzut sclavi. Dar magaţitlii nu se atingeau nici de credincioşii păstorului, nici de Pragul Sacru – nu se apropiau de izvorul Soam, nu pătrundeau în adâncul cheilor din munţi, de unde, la ora amiezii, vântul zburător aducea sunete ciudate – cântarea ullei.

Astfel au trecut mulţi ani sângeroşi şi trişti.

Veneticii cuceritori n-aveau femei şi astfel, erau sortiţi să

moară fără urmaşi. Atunci, în munţii unde se ascunseseră aolii, s-a ivit un sol, un magaţitl, cu chipul frumos. N-avea nici coif, nici spadă. Purta în mină o trestie, cu un şomoiog de fire de tort legate la un cap. El s-a apropiat de focurile Pragului Sacru şi a grăit astfel către aolii veniţi de prin toate coclaurile munţilor:

„Capul mi-e descoperit, pieptul mi-e gol, răpuneţi-mă cu spada, dacă voi spune o minciună. Noi suntem puternici, steaua Talţetl a fost a noastră. Am străbătut drumul de stele, numit Calea Laptelui. Am supus Tuma şi am nimicit triburile duşmănoase nouă. Am început să construim bazine şi şanţuri mari, ca să strângem apele şi să udăm câmpiile Tumei, până acum sterpe. Vom clădi marele oraş Soaţera, ceea ce înseamnă Cetatea Soarelui. Vom da viaţă tuturor celor doritori de viaţă. Dar n-avem femei şi o să ne stingem din viaţă fără să ne îndeplinim cele hotărâte. Daţi-ne fecioarele voastre; vom zămisli cu ele o gintă puternică şi ea se va răspândi pe toate continentele Tumei. Veniţi la noi şi ajutaţi-ne să clădim!”

Solul şi-a pus trestia cu fire de tort lângă foc şi s-a aşezat cu faţa la Prag. Stătea cu ochii închişi, dar pe fruntea lui toată lumea vedea un al treilea ochi, acoperit cu o membrană, parcă bolnav.

Aolii au stat la sfat, vorbind astfel între ei: „În munţi nu ne ajunge hrana pentru vite şi avem prea puţină apă. Iarna, îngheţăm de frig în peşteră. Vânturile năpraznice ne dărâmă colibele, le aruncă în prăpăstiile fără fund. Să ascultăm de glasul solului şi să ne întoarcem la căminele noastre vechi.”

Şi au ieşit ei din strâmtorile munţilor în câmpia Azorei; mânând cirezile de haşii înaintea lor. Magaţitlii au luat fecioarele aolilor şi împreună cu ele au dat naştere neamului albăstrui al muntenilor. Îndată a început construcţia celor şaisprezece bazine uriaşe, Ro, în care se adunau apele la timpul când se topeau zăpezile de la poli. Câmpiile sterpe au fost brăzdate de şanţuri şi au primit

udătură.

Din cenuşă şi scrum, aolii şi-au durat aşezări noi. Acum, ogoarele dădeau roade îmbelşugate.

S-au ridicat zidurile Soaţerei. La construcţia bazinelor şi a zidurilor, magaţitlii foloseau maşini uriaşe de ridicat greutăţi, puse în mişcare de mecanisme uimitoare. Prin puterea ştiinţei, magaţitlii erau în stare să mişte din loc blocuri mari de piatră, tot aşa cum puteau să ajute creşterea plantelor. Ştiinţa lor şi-au înscris-o în nişte cărţi cu pete colorate şi cu semne astrale.

Când a murit ultimul venetic de pe Pământ, odată cu el a pierit şi Ştiinţa. Abia acum, după douăzeci de milenii, noi, urmaşii neamului muntenilor, am citit din nou cărţile tainice ale Atlanţilor.

O DESCOPERIRE ÎNTÂMPLĂTOARE

În amurg, Gusev, neavând nimic de făcut, porni să hoinărească prin casă. Casa era mare, construită solid, bună de locuit iarna. Avea o mulţime de ganguri, scări, săli pustii, galerii stăpânite de o tăcere mortuară. Gusev umbla de colo până colo, privind şi căscând.

„Trăiesc în bogăţie, fir-ar ei ai naibii să fie, dar tare-i plictisitor aici!”

Într-un colţ îndepărtat al casei se auzeau glasuri, zăngănit de cuţite, zornăit de vase. Glasul piţigăiat al intendentului zvârlea vorbe păsăreşti, certând pe cineva. Gusev ajunse la bucătărie – o cameră scundă, boltită. În fundul ei ţâşneau limbi de foc uleioase, până deasupra tigăilor. Gusev se opri în uşă, strâmbând din nas. Intendentul şi bucătăreasa, care se ocărau unul pe altul, amuţiră şi, oarecum speriaţi, se traseră mai în fund, în umbra bolţilor.

— E fum, e fum aici, uite ce fumăraie! îi mustră Gusev în ruseşte. Să vă faceţi cotlon deasupra plitei. Vai de capul

vostru de barbari – şi mai ziceţi că sunteţi marţieni!

Apoi, văzându-le ochii speriaţi, dădu înciudat din mână şi ieşi pe scara din fund. Odată ajuns afară, se aşeză pe treptele de piatră, îşi scoase tabachera păstrată cu evlavie şi aprinse o ţigară.

Jos, la marginea poienii, un tânăr păstor alerga strigând după nişte haşii care mugeau înăbuşit, băgându-i în grajdul de cărămidă. Dintr-acolo, pe o cărăruie tăiată prin iarba înaltă, venea o femeie ducând două căldăruşe cu lapte. Vântul îi umfla cămaşa galbenă, îi flutura moţul tichiuţei caraghioase care-i acoperea părul roşcat. Femeia se opri, îşi lăsă căldăruşele jos, îşi acoperi obrazul cu cotul, ferindu-se de o gâză zburătoare. Vântul îi săltă poalele. Ea se lăsă uşor pe vine, îşi luă căldăruşele, râzând, şi îşi văzu în fugă de drum. Zărindu-l pe Gusev, îşi arătă dinţii albi, veseli.

Gusev îi zicea Ihoşka, dar pe ea o chema Iha; era nepoata intendentului, o fată oacheşă-albăstrie, plinuţă, gata oricând să izbucnească în râs.

Ea trecu repede pe lângă Gusev, strâmbându-şi din fugă nasul spre el. Omul vru să-i tragă o palmă zdravănă pe spate, dar se stăpâni şi rămase în aşteptare, fumând.

Într-adevăr, puţin după aceea, Ihoşka se înfiinţă din nou, aducând un coşuleţ şi un cuţitaş. Ea se aşeză nu prea departe de Fiul Cerului şi se apucă să cureţe legume, fluturându-şi genele dese. După toate semnele, era o fată veselă.

— Da' de ce la voi, pe Marte, muierile sunt albastre? întrebă Gusev în ruseşte. Eşti o proastă, Ihoşka, habar n-ai ce-nseamnă viaţa adevărată!

Şi desluşi ca în vis răspunsul fetei:

— Am învăţat la şcoală istoria celor sfinte; acolo spune că Fiii Cerului sunt răi. Una scrie în cărţi şi alta se vădeşte pe urmă: Fiii Cerului nu sunt răi deloc!

— Da, sunt buni! încuviinţă Gusev, închizând un ochi.

Iha se înecă de râs; cojile legumelor zburau cu iuţeală pe jos de sub cuţitul ei.

— Unchiul meu spune că voi, Fiii Cerului, aţi fi în stare să omorâţi pe cineva cu privirea. Dar nu bag de seamă.

— Zău? Dar cam ce bagi matale de seamă?

— Ascultă, răspunde-mi pe limba noastră! îl rugă Ihoşka. N-o pricep pe-a voastră.

— Iar eu o cam scrântesc cu graiul vostru.

— Ce ai zis?

Iha lăsă cuţitul la o parte – prea tare o scutura râsul.

— Eu cred că la voi, pe Steaua Roşie, toate sunt la fel ca aici – continuă ea.

Gusev tuşi uşor, se dădu mai lângă ea. Iha îşi luă coşul şi se trase la o parte. Omul tuşi iar şi se mută din nou.

— Ai să-ţi găureşti hainele, dacă te freci atât de piatră! zise fata.

Poate folosise alte cuvinte, dar aşa înţelese Gusev.

Şedea foarte aproape de ea. Ihoşka suspină scurt, apoi îşi apleca fruntea şi suspină mai adânc. Fiul Cerului se uită repede în jur şi-o apucă pe după umeri. Ea se trase brusc înapoi, holbându-se la el. Dar omul izbuti s-o prindă şi-o sărută apăsat pe buze. Iha strângea din răsputeri coşuleţul şi cuţitul.

— Aşa, Ihoşka!

Ea se smulse de lângă el şi o luă la fugă.

Gusev rămase pe loc, ciupindu-şi mustăcioara şi zâmbind. Soarele apuse, stelele împânziră cerul. O jivină mică, lungă, păroasă se furişă până la scară şi îşi pironi ochii fosforescenți asupra omului. Acesta făcu o mişcare; atunci mica jivină scoase un sâsâit şi pieri ca o umbră.

„O fi, dar trebuie să ne lăsăm de prostii!” – îşi zise Gusev. Apoi îşi strânse centironul şi intră în casă. Pe coridor, Ihoşka răsări deodată în faţa lui. Ea îi făcu semn cu degetul şi o luară amândoi înainte. Omul îi vorbi pe limba marţienilor, strâmbându-se de atâta încordare:

— Să ştii de la mine, Ihoşka: dacă păţeşti ceva, te iau de nevastă. Tu să asculţi de mine!

Fata se opri şi îşi băgă nasul în perete. El o apucă

zdravăn de braţ, întorcând-o cu faţa.

— Nu te băga cu nasu-n perete, nu te pripi, că încă nu m-am însurat cu tine. Ascultă: eu, Fiul Cerului, n-am venit aici pentru prostii. Am planuri mari cu planeta voastră. Dar sunt venit de curând, încă nu m-am dumerit în toate ale voastre. Trebuie să mă ajuţi, numai să nu care-cumva să mă minţi! Spune-mi, cine-i gazda noastră?

— Stăpânul nostru – răspunse Iha, străduindu-se să înţeleagă vorba ciudată a pământeanului – stăpânul nostru este stăpân peste toate ţările Tumei.

Gusev se opri din mers.

— Asta-i bună!... Nu mă minţi? (Se scărpină după ureche) Şi care-i rangul lui? O fi rege sau ce e? Ce funcţie are?

— Îl cheamă Tuskub. El este tatăl Aelitei. E capul Consiliului Suprem.

— Aha, am înţeles!

Câteva clipe, Gusev păşi tăcut.

— Uite ce e, Ihoşka: am văzut în odaia aia, la voi, o oglindă fără luciu. Am boală să mă uit într-însa. Arată-mi cum se face legătura.

Intrară în încăperea îngustă, pe jumătate umbrită, cu şiruri de jilţuri joase. Pe un perete se vedea pata neclară, albicioasă a oglinzii. Gusev îşi dădu drumul într-un jilţ, mai aproape de ecran.

— Ce-ar dori să vadă Fiul Cerului? întrebă Iha.

— Arată-mi oraşul.

— Acum e noapte, lucrul s-a terminat peste tot, fabricile şi magazinele sunt închise, pieţele, pustii. Poate că doreşti să vezi spectacolele.

— Arată-mi spectacolele.

Iha înfipse priza în tabloul cu cifre şi, cu un capăt al şnurului lung în mână, veni lângă jilţul în care şedea cu picioarele întinse în voie, Fiul Cerului.

— O petrecere populară – vesti fata trăgând de cordon.

Se auzi un vuiet puternic, larma miilor de glasuri ale mulţimii. Oglinda se lumină şi în cadrul ei se deschise

priveliştea nesfârşită a unor acoperişuri boltite de sticlă. Jerbe largi de lumină se înfigeau în panouri uriaşe, în inscripţii, în nori de fum multicolor, rotindu-se prin aer. Jos mişunau capete, capete şi iar capete. Pe alocuri, în sus, în jos, treceau ca liliecii făpturi înaripate. Bolţile de sticlă, fascicolele de lumină încrucişate, vârtejul mulţimii se afundau, se pierdeau în praf şi în fum ca într-o ceaţă.

— Ce fac acolo? întrebă Gusev, strigând cât îl ţinea gura – atât de năucitoare era hărmălaia.

— Trag în piept fum preţios. Vezi rotocoalele de fum? Sunt foi de havra aprinse. Ele dau un fum de mare preţ, numit fumul nemuririi. Când îl tragi în piept, vezi imagini neobişnuite, ţi se pare că n-ai să mori niciodată, poţi să pătrunzi atâtea minuni! Unii aud sunete de ulla. Nimeni n-are voie să fumeze havră la el acasă sub pedeapsa cu moartea. Doar Consiliul Suprem poate îngădui fumatul; numai de douăsprezece ori pe an în casa aceea, se aprind foi de havră.

— Dar ăi de dincolo ce fac?

— Învârtesc nişte roţi cu cifre. Trebuie să ghicească. Azi fiecare are voie să aleagă un număr, iar acela care-l ghiceşte este scutit pentru totdeauna de muncă. Consiliul Suprem îi dăruieşte o casă frumoasă, un ogor, zece haşii şi o barcă înaripată. E o mare fericire să câştigi.

Tot dându-i aceste lămuriri, Iha se aşeză o clipă pe braţul jilţului. Fiul Cerului nu întârzie să-i cuprindă mijlocul. La început, ea încercă să scape, apoi se potoli şi rămase cuminte. Gusev se minună nespus de drăcoveniile din oglinda mată. „Ia te uită, zăpăciţii, ia te uită, ai dracului!” Pe urmă, o rugă pe Iha să-i mai arate ceva.

Ea coborî de pe braţul jilţului, atinse ecranul şi zăbovi cam mult la tabloul cu cifre, fiindcă nu izbutea să pună priza. Iar când se întoarse la jilţ şi îşi reluă locul, învârtind în mână bumbul cordonului, avea o mutrişoară puţin cam zăpăcită. Gusev o privi de jos până sus şi zâmbi. În ochii ei însă se citea spaima.

— Măi, fetiţo, să ştii că eşti numai bună de măritat!

Ihoşka îşi întoarse privirea şi răsuflă adânc. Fiul Cerului începu să-i mângâie spinarea sensibilă ca de pisică.

— Ah, mândra mea, drăguţo, albăstrico!

— Uite încă ceva interesant! zise ea cu glasul foarte slab şi smuci cordonul.

Jumătate din oglinda luminată era ocupată de spinarea cuiva. Se auzeau nişte cuvinte rostite încet de o voce îngheţată. Spinarea se mişcă, ieşi din câmpul oglinzii. Gusev zări un fragment dintr-o boltă mare, rezemată în fund pe o coloană prismatică, apoi o parte dintr-un perete acoperit cu inscripţii de aur şi figuri geometrice. Jos, în jurul unei mese, şedeau cu capetele aplecate aceiaşi marţieni care, adunaţi pe scara clădirii posomorâte, întâmpinaseră nava zburătoare cu cei doi pământeni.

În faţa mesei acoperite cu brocart şedea Tuskub, tatăl Aelitei. Buzele lui subţiri se mişcau, i se mişca barba neagră, lunecând peste broderia de aur a halatului. Privit de sus până jos, semăna cu o statuie de piatră. Ochii lui posomorâţi, stinşi, priveau nemişcaţi drept înainte, în oglindă. Vorbea şi vorbele lui aspre erau înfricoşătoare, deşi nu puteau fi înţelese. El repetă de multe ori cuvântul Talţetl, lăsându-şi în jos mâna cu un sul strâns în pumn, ca şi cum ar fi vrut să lovească. Un marţian cu faţa lată şi palidă, care şedea în dreptul lui, se ridică şi strigă furios, privindu-l cu ochii lui albicioşi:

— Nu ei, ci tu!

Ihoşka tresări. Şedea cu faţa la oglindă, dar nu vedea şi nu auzea nimic – mâna mare a Fiului Cerului o mângâia pe spinare. După ce izbucni strigătul din oglindă, Gusev trebui să întrebe de câteva ori: „Despre ce vorbesc ăştia, despre ce?” – ca Ihoşka să-şi revină, parcă trezindu-se din somn. Ea deschise larg gura, se uită ţintă la ecran, apoi, deodată, scoase un ţipăt jalnic şi smuci cordonul.

Oglinda se stinse.

— Am greşit... Am făcut legătura, fără să vreau, cu...

Niciun şoho n-are voie să asculte tainele Consiliului Suprem!

Îi clănţăneau dinţii şi ea bâiguia, cu mâinile înfipte în părul roşcat, cuprinsă de deznădejde:

— Am greşit. Nu sunt vinovată. Acum are să mă izgonească în peşteră, să zac între zăpezi veşnice!...

— Nu-i nimic, Ihoşka, nu-i nimic! N-o să spun nimănui! o linişti Gusev trăgând-o spre el şi mângâindu-i părul cald, moale, ca al pisicilor de Angora.

Ihoşka se potoli, închise ochii.

— Of, proasto, of, fetişcano! Ce eşti tu: fiară, om? Albăstriță proastă!

Apoi Fiul Cerului începu s-o gâdile uşor după ureche, încredinţat că asta îi face plăcere. Ihoşka îşi strânse picioarele sub ea, ghemuindu-se. Ochii îi sclipeau ca ai micii jivine care se ivise în amurg. Gusev nu se simţi tocmai liniştit.

În clipa aceea se auziră paşi, apoi glasurile lui Los şi al Aelitei. Ihoşka se dădu jos din jilţ şi se îndreptă spre uşă cu un mers nesigur.

Noaptea, Gusev intră în odaia unde dormea Los şi-i spuse:

— Nu stăm tocmai bine, Mstislav Sergheevici! Am găsit aici o fetişcană, mi-a pus oglinda la priză şi am nimerit tocmai la şedinţa Consiliului Suprem. Am cam înţeles că trebuie să luăm măsuri, Mstislav Sergheevici, altfel au să ne omoare, crede-mă, şi s-a zis cu noi!

Los se uită la el cu o privire visătoare – îl auzea şi nu-l auzea. Apoi îşi puse braţele sub cap.

— E vrăjitorie, Alexei Ivanovici, curată vrăjitorie! Ia stinge lumina!...

Gusev mai stătu câteva clipe, după care rosti posomorât:

— Va să zică, aşa...

Şi se duse la culcare.

DIMINEAŢA AELITEI

Aelita se trezi devreme şi rămase în pat, rezemată într-un cot. Patul ei larg, fără tăblii, era aşezat, după obiceiul ţării, în mijlocul dormitorului, pe un postament. Bolta tavanului se prefăcea sus într-un puţ înalt, de marmură, prin care se revărsa lumina difuză a dimineţii. Pereţii dormitorului, acoperiţi cu mozaic palid, rămâneau în semiîntuneric; lumina cădea ca o jerbă numai pe cearşafurile albe ca neaua, pe perne, pe capul cu părul ca scrumul al Aelitei, odihnindu-se pe braţ.

Avusese o noapte proastă. Pe dinaintea ochilor ei închişi se perindaseră, învălmăşite, crâmpeie de vise ciudate şi tulburătoare. Visul fusese subţire ca o pânză de apă. Toată noaptea ştiuse că visează şi aşa urmărise privelişti obositoare, gândindu-se cu conştiinţa pe jumătate trează: ce visuri fără rost!

Când puţul de deasupra prinse lumina dimineţii şi-i îndreptă razele pe patul ei, Aelita suspină, trezindu-se cu totul. Iar acum zăbovea în pat nemişcată. Avea mintea limpede, dar o nelinişte grea de înţeles îi tulbura sângele. Nu era bine, nu, deloc!

„Neliniştea sângelui, tulburarea gândirii, întoarcerea fără rost la cele trăite demult, demult de tot. Neliniştea sângelui, întoarcerea în trecătorile munţilor, la turme, la ruguri. Vântul de primăvară, tulburarea, zămislirea. Să naşti, să creşti fiinţe pentru moarte, să le înmormântezi şi, din nou, neliniştea, suferinţa mamei. Ce prelungire absurdă, inutilă a vieţii!...”

Aşa cugeta Aelita, şi gândurile ei erau înţelepte, dar neliniştea nu-i pierea. Atunci, fata se dădu jos din pat, îşi puse în picioare pantofii împletiţi, îşi acoperi umerii goi cu halatul, se duse la baie, se dezbrăcă, îşi strânse părul şi coborî pe scăriţa de marmură în bazin.

Pe ultima treaptă se opri: era atât de plăcut să stai în

raza de soare care îşi fulgera strălucirea prin fereastră. Pe perete jucau răsfrângeri tremurătoare de lumină. Aelita se uită în apa albăstrie şi îşi văzu imaginea oglindită; o rază de lumină îi cădea pe pântece. Buza i se strânse într-o expresie de dezgust şi ea se aruncă repede în bazinul răcoros.

Baia o linişti, gândurile i se întoarseră la grijile zilei, în fiecare dimineaţă vorbea cu tatăl ei: regulă statornicită de multă vreme. În camera ei se afla un mic ecran.

Aelita se aşeză o clipă la oglinda de toaletă, se pieptănă, îşi unse obrazul, gâtul şi braţele cu alifii parfumate, pe urmă cu esenţă de flori, îşi privi nemulţumită imaginea din oglindă, se încruntă, trase mai aproape măsuţa cu ecran şi puse priza în tabloul cu cifre.

În oglinda înceţoşată se ivi odaia de lucru, cunoscută, a tatălui ei: dulapuri cu cărţi, cartograme şi desene în vitrine prismatice rotative. Tocmai atunci intră Tuskub, se aşeză la o masă, dădu în lături cu cotul manuscrisele şi deodată întâlni ochii Aelitei.

— Cum ai dormit, Aelita? o întrebă, zâmbindu-i din colţul buzelor lungi şi subţiri.

— Bine. În casă, totul e cum se cuvine.

— Ce mai fac Fiii Cerului?

— Sunt liniştiţi şi mulţumiţi. Acum, încă dorm.

— Continui să-i înveţi limba noastră?

— Nu; inginerul vorbeşte curgător. Celuilalt îi ajunge cât ştie.

— Încă nu şi-au exprimat dorinţa să plece din casa mea?

— Nu, nu, o, nu! răspunse repede, prea repede Aelita.

Ochii stinşi ai lui Tuskub se deschiseră larg, exprimând mirare. Sub privirea lor, fata începu să se tragă înapoi până când atinse cu spatele speteaza jilţului.

— Nu te înţeleg! vorbi tatăl ei.

— Ce nu înţelegi?... Tată, de ce nu-mi spui totul? Ce ai de gând să faci cu ei? Te rog...

Aelita nu-şi sfârşi vorba: chipul lui Tuskub se schimonosi

parcă atins de flacăra furiei. Oglinda se stinse. Dar fata privea stăruitor faţa ei înceţoşată pe care încă vedea chipul tatălui, înspăimântător pentru ea, înspăimântător pentru toţi cei vii.

— Îngrozitor! şopti ea. Va fi îngrozitor!

Dădu să sară în picioare, dar îşi lăsă braţele jos şi se aşeză iar.

O nelinişte vagă puse stăpânire pe ea cu o nouă putere. Aelita se privea în oglindă cu ochii dilataţi peste măsură. Neliniştea îi făcea sângele să alerge năvalnic, îi învăluia trupul în fiori. „Ah, ce rău şi zadarnic!”

Fără voia ei, în faţă îi răsări, ca în visul de peste noapte, Fiul Cerului – mare, cu părul alb ca zăpada, tulburat, cu atâtea schimbări de neînţeles pe chipul lui, cu ochii când trişti, când duioşi, plini de Soarele Pământului, de seva Pământului, înfricoşători ca prăpăstiile neguroase; ochii lui ca furtuna, zdrobind puterea raţiunii.

Aelita îşi scutură capul. Inima îi zvâcnea cumplit, înăbuşitor. Aplecată asupra tabloului cu cifre, ea înfipse tijele prizei. În oglinda înceţoşată se ivi făptura zbârcită, mică, a unui moşneag aţipit într-un jilţ, îngropat în perne. Lumina unei mici ferestre se revărsa peste mâinile lui uscate, care se odihneau pe o pătură păroasă. Bătrânul tresări, îşi îndreptă ochelarii alunecaţi în jos, se uită la ecran pe deasupra lor şi zâmbi cu gura ştirbă.

— Ce vrei să-mi spui, copila mea?

— Învăţătorule, sunt frământată de nelinişte! vorbi Aelita. Îmi pierd limpezimea judecăţii. Mi-e frică, vreau să mă împotrivesc, dar nu pot altfel.

— Te tulbură Fiul Cerului?

— Da. Mă tulbură ceea ce nu pot pricepe la el. Învăţătorule, am vorbit chiar acum cu tata. Era neliniştit. Simt că la Consiliul Suprem s-a încins o luptă. Mă tem să nu se ia o hotărâre îngrozitoare. Vino-mi în ajutor!

— Ai spus tocmai acum că Fiul Cerului te tulbură. Ar fi mai bine ca el să dispară.

— Nu! răspunse Aelita scurt, răstit, stăpânită de emoţie.

Sub privirea ei, bătrânelul se încrunta şi molfăi din gura zbârcită:

— Nu prea pricep drumul gândurilor tale, Aelita: au ceva ascuns şi se contrazic.

— Da, simt şi eu!

— Iată cea mai bună dovadă că greşeşti. Gândirea superioară este limpede, fără patimă, fără contradicţii, îţi voi îndeplini dorinţa; voi sta de vorbă cu tatăl tău. E şi el un om pătimaş şi asta îl poate împinge la fapte nepotrivite cu înţelepciunea şi cu dreptatea.

— Sper în ajutorul dumitale!

— Linişteşte-te, Aelita, şi fii cu băgare de seamă! Priveşte în tine! De unde porneşte neliniştea ta? Un sediment străvechi se ridică din sângele tău – bezna roşie, setea perpetuării vieţii. Sângele tău fierbe…

— Învăţătorule, Fiul Cerului mă tulbură prin altceva..

— Oricare ar fi simţămintele prin care te tulbură, în tine se va trezi femeia şi vei pieri. Aelita, fericirea stă numai în răceala înţelepciunii, numai în contemplarea calmă a pieirii inevitabile a tot ce e viu, a trupului acestuia alcătuit din carne şi din pofte, numai în aşteptarea clipei când spiritul tău, ajuns la desăvârşire, nemaiavând nevoie de experienţa mizerabilă a vieţii, vă pleca peste limitele conştiinţei, va înceta a fi! Iată în ce stă fericirea! Iar tu vrei să te întorci din drum! Teme-te de această ispită, copila mea! E uşor să cazi, să te rostogoleşti la vale, dar urcuşul e încet şi anevoios. Fii înţeleaptă!

Pe măsură ce îl asculta Aelita îşi apleca tot mai jos capul.

— Învăţătorule! rosti ea deodată cu buzele tremurătoare, cu ochii plini de tristeţe. Fiul Cerului spunea că ei, pe Pământ, cunosc ceva mai presus de raţiune, mai presus de cunoaştere, de înţelepciune. Dar n-am înţeles ce anume. De aici îmi vine tulburarea. Ieri am fost împreună la lac; a răsărit Steaua Roşie; el a arătat-o cu mâna şi a zis: „Este învăluită în ceaţa iubirii. Oamenii care au cunoscut iubirea

nu mor.” Învăţătorule, pieptul mi-e sfâşiat de durere!

Bătrânul se încruntă şi tăcu îndelung; numai degetele lui uscăţive se mişcau necontenit.

— Bine! rosti el. Fie ca Fiul Cerului să-ţi împărtăşească această cunoştinţă. Şi nu-mi mai tulbura liniştea până nu vei afla totul. Fii prevăzătoare!

Oglinda se stinse. Tăcerea pogorî asupra odăii. Aelita luă pe genunchi o batistă mică şi îşi şterse obrazul cu ea. Pe urmă se privi atent, aspru. Sprâncenele i se arcuiră. Apoi deschise o casetă mică, se aplecă mult deasupra ei, scotocind lucrurile dinăuntru, până ce găsi o lăbuţă minusculă, uscată, montată în metal preţios, a micului animal miraculos indri care, după tradiţii străvechi, are darul să fie de mare ajutor femeilor în clipe grele. O luă şi şi-o prinse la gât.

Cu un suspin, Aelita intră în bibliotecă. Los se ridică de la fereastră, unde şedea cu o carte în mână, şi veni în întâmpinarea ei. Fata se uită la el; era mare, bun, tulburat. Simţi un val de căldură în inimă. Atunci îşi puse mâna pe piept, peste lăbuţa micului animal miraculos, şi spuse:

— Ieri am făgăduit să-ţi povestesc despre pieirea Atlantidei. Stai jos şi ascultă!

CEA DE A DOUA POVESTIRE A AELITEI

— Iată ce am citit noi în cărţile colorate, începu Aelita. În acele vremuri îndepărtate, centrul lumii de pe Pământ era Cetatea celor o Sută de Porţi de Aur, care zace acum pe fundul Oceanului. Din acest oraş izvora Ştiinţa, dar şi ispitele luxului. El atrăgea neamurile Pământului şi le aţâţa lăcomia înnăscută. Când se împlinea sorocul, un popor tânăr se năpustea asupra stăpânitorilor şi cucerea cetatea. Pentru un răstimp, lumina civilizaţiei pierea. Dar cu trecerea vremii, ea răsărea din nou, cu o putere năvalnică, îmbogăţită de sângele proaspăt al învingătorilor. Se scurgeau secole şi hoardele nomade ameninţau iar, ca un nor greu, cetatea eternă.

Întemeietorii Cetăţii celor o Sută de Porţi de Aur au fost negrii africani din neamul Zemze. Ei se socoteau o ramură mai tânără a rasei negre, care, în cea mai îndepărtată vechime, popula continentul gigantic Gvandan, dispărut în valurile Oceanului Pacific. Restul rasei negre, ce mai trăia, s-a fărâmiţat într-o sumedenie de triburi. Multe din ele s-au sălbăticit, au degenerat. Totuşi, amintirea unui trecut măreţ stăruia vie în sângele negrilor.

Oamenii din Zemze erau foarte mari de statură şi aveau o putere uriaşă. Ei se deosebeau printr-un simţ neobişnuit: puteau să simtă de departe natura şi forma lucrurilor, aşa cum magnetul simte prezenţa unui alt magnet. Această însuşire li s-a dezvoltat pe când trăiau în peşterile întunecoase din pădurile tropicale.

Fugind de musca veninoasă goh, neamul Zemze a ieşit din păduri şi a înaintat spre apus, până a dat de o regiune potrivită traiului; era un podiş deluros, udat de două fluvii uriaşe.

Acolo creşteau multe fructe şi se găsea vânat din belşug; în munţi era aur, cositor, aramă. Pădurile, dealurile şi râurile line erau frumoase şi nu purtau sămânţa frigurilor

ucigătoare.

Oamenii din Zemze au clădit zid de apărare împotriva fiarelor sălbatice şi au ridicat o piramidă înaltă de piatră, ca să arate trăinicia aşezării lor.

În vârful piramidei au înălţat un stâlp, cu un mănunchi de pene luate de la pasărea klitli, apărătoarea neamului lor, care i-a scăpat de musca goh pe când se aflau în drum. Conducătorii neamului Zemze îşi împodobeau capetele cu pene şi purtau nume de păsări.

La apusul podişului rătăceau triburi de oameni cu pielea roşie. Oamenii din Zemze se năpusteau asupra lor, luau sclavi şi-i puneau să le are pământul, să le dureze case, să scoată din munţi minereuri şi aur. Slava cetăţii se răspândise departe în apus şi ea stârnea frica celor cu pielea roşie, căci oamenii din Zemze erau puternici, ştiau să ghicească gândurile duşmanului şi-l ucideau de la o mare depărtare, zvârlind în el cu o bucată de lemn arcuită. Ei pluteau pe fluviile largi cu bărcile lor făcute din scoarţă de copaci şi luau tribut de la Pieile Roşii.

Urmaşii neamului Zemze au înfrumuseţat oraşul, ridicând clădiri rotunde de piatră, acoperite cu stuf. Ei ţeseau minunate haine de lână şi ştiau să-şi însemneze gândurile prin imaginile obiectelor; această ştiinţă au păstrat-o în adâncurile memoriei ca o străveche amintire a unei civilizaţii dispărute.

Şi au trecut veacuri. Şi iată că în apus s-a ivit un mare conducător al Pieilor Roşii, numit Uru. El se născuse în oraş, dar plecase de tânăr în stepă, la vânători şi nomazi. Acest conducător a strâns nenumărate mulţimi de războinici şi a pornit la cucerirea cetăţii.

Pentru a se apăra, urmaşii neamului Zemze au folosit toată ştiinţa lor: ei răpuneau duşmanii prin foc, trimiteau asupra lor cirezi de bivoli turbaţi, îi răpuneau cu bumerangurile care zburau ca fulgerul. Dar Pieile Roşii erau puternici prin numărul covârşitor şi prin lăcomia lor. Ei au pus stăpânire pe oraş şi l-au prădat. Uru s-a numit

conducător al lumii. El a poruncit războinicilor cu piele roşie să ia fetele neamului Zemze. Rămăşiţele învinşilor, care se ascundeau prin păduri, s-au întors în oraş şi au început să slujească învingătorilor:

Pieile Roşii şi-au însuşit cunoştinţele, deprinderile şi artele neamului cucerit. Din sângele amestecat a ieşit un şir întreg de conducători pricepuţi şi de cuceritori, însuşirea tainică de a simţi natura lucrurilor s-a transmis generaţiilor următoare.

Conducătorii de oşti din dinastia Uru şi-au lărgit hotarele; la apus, ei au nimicit pe nomazi şi pe ţărmul Oceanului Atlantic au îngrămădit piramide de pământ şi piatră. La răsărit, i-au împins pe negri înapoi. Pe malurile fluviului Congo şi ale Nigerului, pe coasta stâncoasă a Mării Mediterane, care îşi rostogolea valurile pe acolo unde se află astăzi deşertul Saharei, ei au zidit din temelie cetăţi puternice, Era vremea războaielor şi a construcţiilor. Pe atunci, ţara Zemze se numea Hamagan.

Oraşul a fost împrejmuit cu zid nou, în care s-au făcut o sută de porţi. Îmbrăcate în foi de aur. Oameni din lumea întreagă veneau acolo, atraşi de lăcomie şi de curiozitate. Printre nenumăratele neamuri care umblau prin pieţe şi îşi ridicau corturi sub zidurile oraşului, s-au ivit nişte oameni nemaivăzuţi până atunci. Ei aveau pielea oacheşă-măslinie, ochii lunguieţi, arzători şi nasurile lungi, ca nişte ciocuri. Erau ageri la minte, şi şireţi. Nimeni nu-şi aducea aminte în ce chip au pătruns ei în cetate. Dar în timpul unei singure, generaţii, toată ştiinţa, tot negoţul din Cetatea celor o Sută de Porţi de Aur au încăput pe mâna acestui neam puţin numeros. Ei îşi ziceau „fiii lui Aam”.

Cei mai înţelepţi dintre fiii lui Aam au citit străvechile inscripţii din Zemze şi au început să dobândească însuşirea de a simţi esenţa lucrurilor. Ei au construit templul subteran al Capului de Negru Adormit şi încetul cu încetul au atras oamenii de partea lor, tămăduind pe bolnavi, ghicind soarta şi arătând celor credincioşi umbrele morţilor.

Prin bogăţie şi prin puterea cunoştinţei, fiii lui Aam au ajuns la conducerea ţării. Ei au atras de partea lor numeroase neamuri, apoi au stârnit la hotarele Pământului şi în oraş o răscoală pentru noua credinţă. Dinastia Uru a pierit în lupta sângeroasă, iar fiii lui Aam au cucerit puterea.

Această perioadă străveche coincide cu prima zguduire a Pământului. În multe locuri din munţi au răbufnit flăcări, cerul a fost înnegurat de cenuşă. În sudul continentului Atlantic, mari întinderi s-au lăsat pe fundul Oceanului. La nord, insule stâncoase s-au ridicat de pe fundul mării şi s-au unit cu uscatul: aşa a luat naştere pământul Europei.

Fiii lui Aam se foloseau de toată puterea lor ca să împrăştie cultura în sânul numeroaselor neamuri care fuseseră odată supuse de dinastia Uru şi apoi îşi reluaseră libertatea. Dar fiilor lui Aam nu le plăcea războiul. Ei construiau corăbii împodobite cu Capul de Negru Adormit, le încărcau cu mirodenii, cu ţesături, cu aur şi cu fildeş. Cunoscătorii credinţei pătrundeau cu corăbiile în ţări îndepărtate ca negustori şi ca vraci. Acolo îşi făceau negoţul şi tămăduiau cu farmece şi cu descântece pe cei bolnavi sau infirmi. Pentru paza mărfurilor, ridicau în fiecare ţară câte o casă mare, în formă de piramidă, unde aduceau câte un Cap al celui Adormit. Astfel se înscăuna credinţa. Dacă poporul se răzvrătea împotriva veneticilor, de pe vas cobora o ceată de Piei Roşii, ferecaţi în bronz, cu scuturi împodobite cu pene, cu coifuri înalte, care băgau groaza în oameni.

În acest chip se lărgeau şi se întăreau iarăşi hotarele străvechii ţări Zemze. Acum, ea se numea Atlantida.

În apusul îndepărtat, în ţara Pieilor Roşii, fu zidit un al doilea oraş mare, Ptitligua. Corăbiile de negoţ ale atlanţilor navigau în Orient până în India, încă stăpânită de rasa neagră. Pe ţărmul răsăritean al Asiei, ei au văzut întâia dată nişte uriaşi cu chipuri galbene, late, care aruncau cu pietre în corăbiile lor.

Cultul Capului Adormit era liber pentru oricine – în el

stătea unealta principală a puterii şi a autorităţii. Dar înţelesul, cuprinsul propriu zis al credinţei, se păstra în cea mai mare taină. Atlanţii cultivau sămânţa de înţelepciune a neamului Zemze şi se aflau încă la începutul drumului care a dus la pieirea întregei rase.

Ei ziceau astfel:

„Lumea cea adevărată este cu neputinţă de văzut, de pipăit, de auzit, n-are gust şi miros. Lumea cea adevărată este mişcarea raţiunii. Scopul iniţial şi cel final al acestei mişcări sunt de neconceput. Raţiunea este o materie mişcătoare mai tare ca piatra şi mai rapidă ca lumina. În căutarea repausului, raţiunea, ca orice materie, cade într-un fel de somn, adică îşi încetineşte mişcarea, ceea ce se numeşte întruchiparea raţiunii în materie. După gradul de intensitate a somnului, raţiunea se întruchipează în foc, în aer, în apă, în pământ. Din aceste patru elemente este alcătuită lumea vizibilă. Obiectul este o condensare provizorie a raţiunii, este nucleul sferei raţiunii condensate, asemenea fulgerului sferic în care se condensează aerul în furtună.

Într-un cristal, raţiunea se află în repaus absolut. În spaţiul intersideral, raţiunea este în deplină mişcare. Omul înfăţişează o punte între aceste două stări ale raţiunii. Prin om, torentul de raţiune trece în lumea vizibilă. Picioarele cresc din cristal; pântecele lui e soarele, ochii – stelele, iar capul – un potir cu marginile întinse în univers.

Omul este stăpânul lumii. Elementele şi mişcarea i se supun. El le conduce prin puterea emanată din raţiunea lui, aşa cum o rază de lumină iese printr-o gaură, dintr-un vas de lut.”

Aşa grăiau atlanţii. Lumea de rând nu pricepea învăţătura lor. Unii se închinau la animale, alţii la umbrele morţilor, la idoli sau la freamătul sunetelor nopţii, la tunete şi la fulgere sau la o groapă făcută în pământ. Era cu neputinţă şi primejdios să se lupte împotriva atâtor superstiţii.

Atunci preoţii, casta supremă la atlanţi, şi-a dat seama că e nevoie de o credinţă limpede şi pe înţelesul tuturor, aceeaşi pentru toată lumea. Ei s-au apucat să ridice temple uriaşe, împodobite cu aur şi să le închine Soarelui, părinte şi stăpân al vieţii; mânios şi dătător de viaţă, cel care moare şi se naşte din nou.

Curând, cultul soarelui a cuprins întreg Pământul. Mult sânge de om au trebuit să verse credincioşii. În apusul îndepărtat, printre pieile roşii, soarele a luat chipul unui şarpe acoperit de pene. În răsăritul îndepărtat, soarele, stăpânul umbrelor celor morţi, a căpătat înfăţişare de om cu capul de pasăre.

În centrul lumii, în Cetatea Celor o Sută de Porţi de Aur, a fost construită o piramidă în trepte, înaltă până la nori, şi acolo a fost dus Capul celui Adormit. La poalele piramidei, pe un soclu de piatră, a fost aşezat un taur înaripat, de aur, cu chip de om şi cu labele de leu. Un foc nestins ardea sub el.

În zilele echinoxului, întreg poporul se aduna acolo şi în timp ce femei goale dansau în sunetele tobelor în formă de ou, preotul suprem, Fiul Soarelui, marele cârmuitor sacrifica pe cel mai frumos dintre tinerii cetăţii şi-l ardea în burta taurului.

Fiul Soarelui era stăpân deplin al cetăţii şi al ţării. El ridica diguri şi făcea şanţuri pentru udatul câmpului, împărţea veşmintele şi hrana din prăvălii, pământul şi vitele. Numeroşi slujbaşi îndeplineau poruncile sale. Nimeni n-avea voie şă spună despre un bun „E al meu”, căci toate aparţineau Soarelui. Munca era sfântă. Trândăvia se pedepsea cu moartea. Primăvara, Fiul Soarelui ieşea cel dintâi pe câmp, trăgea cu boii prima brazdă şi zvârlea în ea sămânţa porumbului.

Templele erau pline de grâne, de ţesături, de mirodenii. Corăbiile atlanţilor, purtând pe pânzele de purpură imaginea şarpelui cu soarele în gură, brăzdau toate fluviile şi mările Pământului. Începea o lungă perioadă de pace;

oamenii uitau cum se ţine spada în mână.

Dar iată că un nor de la răsărit veni asupra Atlantidei.

Pe podişurile răsăritene ale Asiei trăia un neam de oameni cu chipuri galbene şi ochi piezişi, neamul puternic al Ucikurilor. Ei ascultau de o femeie care avea însuşirea de a cădea în transă. Numele ei era Su Hutam, ceea ce înseamnă „Cea care vorbeşte cu luna”.

Su Hutam le grăi astfel Ucikurilor:

— „Am să vă duc într-o ţară, unde soarele apune în fundul unei văi prăpăstioase dintre munţi. Acolo sunt berbeci fără număr, câte stele pe cer; acolo curg râuri de kumâs şi sunt iurte atât de înalte, încât poţi să bagi în fiecare o turmă de cămile. Caii voştri n-au călcat încă pe acolo; voi n-aţi luat cu coiful apă din acele fluvii.”

Ucikurii au pogorât de pe podiş, s-au năpustit asupra multelor triburi nomade ale celor cu chipuri galbene, le-au supus şi s-au făcut conducători de oşti peste ele. Ei spuneau celor învinşi: „Urmaţi-ne în ţara soarelui, cea arătată de Su Hutam Lu.”

Nomazii, adoratori ai stelelor, erau visători şi neînfricaţi. Ei şi-au ridicat iurtele şi-au mânat vitele spre apus, înaintând încet, an cu an. Călărimea ucikurilor mergea înaintea lor, atacând, luptând şi nimicind oraşele. În urma călărimii veneau agale turmele, apoi carele cu femei şi copii. Nomazii au trecut pe marginea Indiei şi s-au revărsat peste câmpia europeană de răsărit.

Acolo, mulţi s-au statornicit pe malurile lacurilor. Cei mai puternici şi-au continuat drumul spre apus. Pe ţărmul Mării Mediterane, ei au nimicit cea dintâi colonie a atlanţilor şi au aflat de la învinşi în ce parte se află ţara soarelui. Acolo a murit Su Hutam Lu. Supuşii ei i-au desprins pielea cu părul de pe cap, au pus-o în vârful unei prăjini înalte şi cu acest steag în frunte au pornit mai departe, de-a lungul mării. Astfel au ajuns la marginea Europei până ce, în sfârşit, au zărit de pe culmile munţilor marginile ţării făgăduite. Trecuseră o sută de ani de când ucikurii pogorâseră prima

oară de pe podişul lor.

Nomazii s-au apucat să taie copaci, să facă din ei plute şi cu aceste plute au trecut fluviul cald, cu apă sărată. După ce au pus piciorul pe pământul făgăduit al atlanţilor, nomazii au atacat oraşul sfânt Tule. Când ei au pornit să se urce pe zidurile lui înalte, cei din oraş au început să tragă clopotele; sunetul clopotelor era atât de plăcut, încât năvălitorii cu chipuri galbene n-au mai nimicit cetatea, nu i-au ucis pe locuitori, nu le-au jefuit templele. Au luat doar hrană şi veşminte şi au pornit mai departe, spre sud-vest. Colbul stârnit de carele şi de turmele lor acoperea soarele.

Într-un sfârşit, drumul nomazilor a fost tăiat de oastea Pieilor Roşii. Atlanţii, chipeşi, dar moleşiţi, erau împodobiţi cu aur, cu pene colorate. Călărimea ucikurilor i-a nimicit. Din ziua aceea, chipurile galbene au simţit mirosul de sânge al atlanţilor şi n-au mai ştiut de milă.

Din Cetatea Celor o Sută de Porţi de Aur au pornit soli în apus, la pieile roşii, în sud, la negri, în răsărit, la triburile lui Aam, în nord, la ciclopi – şi au adus jertfe omeneşti. Pe vârfurile templelor ardeau fără să se stingă ruguri. Locuitorii oraşului se adunau să asiste la jertfe, se dedau la jocuri nestăpânite, la plăcerile cărnii, se îmbătau cu vin, îşi risipeau comorile.

Pregătindu-se pentru greaua încercare, preoţii şi filosofii au dus în adâncul munţilor cărţile Marei Ştiinţe, le-au ascuns în peşteri, le-au îngropat în pământ.

Şi s-a dezlănţuit războiul. Sfârşitul lui era hotărât dinainte: atlanţii nu aveau de apărat altceva decât bogăţia de care erau sătui, pe câtă vreme nomazii veneau cu lăcomia lor primitivă şi cu credinţa în cele făgăduite. Totuşi, bătălia a fost crâncenă şi a ţinut îndelung. Tara era pustiită, bântuită de foamete şi de molimă. Oştile o luau la fugă, se împrăştiau şi jefuiau tot ce găseau în cale. Cetatea Celor o Sută de Porţi de Aur a fost cucerită cu asalt, iar zidurile ei, dărâmate. Fiul Soarelui s-a aruncat din vârful piramidei. S-au stins focurile din înălţimea templelor. Puţini dintre cei

înţelepţi şi iniţiaţi au fugit în munţi, în peşteri. Civilizaţia a pierit.

Printre palatele nimicite ale marelui oraş, prin pieţele năpădite de iarbă, umblau oile, iar ciobanul cu chipul de ceară îngâna cântecul de jale despre ţara fericită a făgăduinţei, asemenea unui miraj din pustiu, în care pământul e albăstrui, iar cerul, de aur.

Nomazii îşi întrebau căpeteniile: „Acum, încotro o mai luăm?” Căpeteniile le răspundeau: „V-am adus în ţara făgăduinţei; aşezaţi-vă aici şi trăiţi în pace.” Multe dintre triburile nomade nu au ascultat şi au pornit mai departe, spre ţara Şarpelui cu pene, dar acolo au fost măcelăriţi de stăpânitorul oraşului Ptitligua. Unii dintre ei au răzbit până la ecuator, unde i-au nimicit negrii, turmele de elefanţi şi frigurile.

Ucikurii, conducătorii celor cu chipuri de ceară, au ales pe cel mai înţelept dintre căpeteniile de oşti şi l-au pus cârmuitor al ţării supuse. Numele acelei căpetenii era Tubal. El a poruncit să se dreagă zidurile, să se cureţe grădinile, să se are ogoarele şi să se ridice case noi. El a dat multe legi înţelepte şi simple. Apoi a chemat la el pe înţelepţii şi iniţiaţii care fugiseră în peşteri şi le-a zis: „Urechile şi ochii mei sunt deschişi pentru înţelepciune.” Şi i-a făcut sfetnici, şi le-a dat voie să-şi redeschidă templele şi a trimis în toate părţile soli, vestindu-şi dorinţa de pace.

Acesta a fost începutul celui de al treilea şi celui mai ridicat val de civilizaţie a atlanţilor. La sângele numeroaselor neamuri negre, roşii, măslinii şi albe s-a adăugat sângele visător, fierbând ca mustul, al nomazilor asiatici, adoratori ai stelelor, urmaşi ai vizionarei Su Hutam Lu.

Nomazii se topeau cu iuţeală printre celelalte neamuri. Iurtele, turmele, libertatea în sălbăticie n-au rămas decât în cântece şi în legende. A luat naştere un nou neam de oameni, vânjoşi, cu pielea oacheşă-gălbuie şi cu părul negru. Ucikurii, coborâtori din călăreţi şi din conducători de

oşti, alcătuiau aristocraţia oraşului. Ei iubeau ştiinţele, artele şi luxul. Ei au înfrumuseţat oraşul cu ziduri noi şi cu turnuri în şapte muchii, au îmbrăcat în aur cele douăzeci şi una de trepte ale uriaşei piramide, au construit apeducte; ei au folosit coloanele pentru întâia oară în arhitectură.

Ţările şi oraşele care s-au despărţit de cetate au fost din nou supuse în războaie îndelungate. În nord, se făcea război cu ciclopii, urmaşii sălbăticiţi ai neamului Zemze, care nu se amestecaseră cu alte neamuri. Marele cuceritor Rama a ajuns până în India. El a unit în împărăţia Ra triburile nounăscute ale arienilor. Astfel s-au întărit hotarele Atlantidei şi s-au întins, aşa cum nu fuseseră niciodată, de la ţara Şarpelui cu Pene până la ţărmurile asiatice ale Oceanului Pacific, unde odinioară uriaşii cu pielea galbenă zvârleau cu pietre în corăbii.

Sufletul visător al cuceritorilor năzuia spre ştiinţă. Au fost din nou citite cărţile străvechi ale neamului Zemze, tomurile cu înţelepciunea fiilor lui Aam. O epocă se încheiase; începea alta nouă. În peşteri au fost găsite „cele şapte papirusuri ale Celui adormit” pe jumătate prăpădite de timp. Odată cu această descoperire, ştiinţa a început să se dezvolte cu repeziciune. În sângele înflăcărat şi neliniştit al ucikurilor curgea din belşug tocmai ceea ce lipsea fiilor lui Aam: puterea inconştientă de creaţie şi ceea ce nu aveau fiii neamului Zemze: cugetarea limpede şi ageră.

Temelia ştiinţei noi era următoarea:

„În om dormitează cea mai puternică dintre forţele lumii. Precum săgeata pornită dintr-un arc întins, îndreptată de o mână sigură, loveşte ţinta – tot aşa materia raţiunii care dormitează poate să fie încordată de arcul voinţei, îndreptată de mâna cunoaşterii. Forţa cunoaşterii îndreptată spre un ţel n-are margini.”

Ştiinţa cunoaşterii se diviza în două părţi: cea pregătitoare – dezvoltarea corpului, a voinţei şi a minţii – şi cea de bază – cunoaşterea naturii, a lumii şi a formulelor prin care materia cunoaşterii îndreptată spre un ţel pune

stăpânire pe natură.

Stăpânirea deplină a cunoaşterii, înflorirea culturii pe Pământ, aşa cum nu mai fusese niciodată până atunci şi nu s-a mai repetat până acum, au durat un secol, între anii patru sute cincizeci şi trei sute cincizeci înainte de Deluviu, adică înainte de pieirea Atlantidei.

Pe Pământ, pacea domnea pretutindeni. Forţele Pământului, trezite la viaţă prin cunoaştere, slujeau minunat şi pe deplin oamenilor. Grădinile şi ogoarele dădeau roade nespus de îmbelşugate, turmele se înmulţeau, munca era uşoară. Poporul îşi amintea de vechile datini şi sărbători şi nimeni nu-l împiedica să trăiască, să iubească, să procreeze, să se veselească. În legende, acest secol e numit „veacul de aur”.

Pe vremea aceea, la hotarul răsăritean al Pământului a fost ridicat un sfinx care înfăţişa într-un singur trup cele patru elemente, un simbol al misterului raţiunii adormite. Atunci au fost create cele şapte minuni ale lumii: labirintul, colosul din Marea Mediterană, stâlpii la apus de Gibraltar, turnul astrologilor din Poseidones, statuia lui Tibal şi cetatea Lemuţilor, aflată pe o insulă din Oceanul Pacific.

În mijlocul neamurilor negre care, până atunci, erau împinse spre smârcurile de la tropice, a pătruns lumina cunoaşterii. Negrii îşi însuşeau repede civilizaţia şi au început să ridice oraşe uriaşe în Africa Centrală.

Grăuntele de înţelepciune al neamului Zemze a dat un rod strălucit şi înfloritor. Dar iată că cei mai înţelepţi dintre iniţiaţii în cunoaştere au început să-şi dea seama că în toată această creştere a civilizaţiei zace un păcat originar: omenirea avea să se răpună singură ca şarpele care îşi muşcă propria lui coadă.

Această greşeală originară consta în faptul că existenţa – viaţa pământului şi a fiinţelor – erau concepute ca izvorând din raţiunea omului.

Cunoscând lumea, omul nu se cunoştea decât pe sine. Raţiunea era singura realitate, iar lumea – reprezentarea ei,

imaginea ei. Din acest fel de a înţelege existenţa rezultă pornirea fiecărui om de a afirma că el e ceva unic existent, pe când toate celelalte, toată lumea sunt doar roadele închipuirii lui. Urmarea era inevitabilă: lupta pentru personalitatea unică, lupta tuturor împotriva tuturor, nimicirea omenirii, ca a visului omenesc răsculat împotriva omului însuşi, dispreţul şi dezgustul faţă de existenţă, ca un coşmar.

Asta a fost greşeala originară a înţelepciunii neamului Zemze.

În cunoaştere s-a produs o sciziune. Neîntrezărind posibilitatea de a elimina sămânţa răului, unii spuneau că răul este singura forţă care creează existenţa. Ei şi-au luat numele de negri, deoarece cunoştinţa venea de la negri.

Alţii, care susţineau că răul nu stă în natura însăşi, ci în abaterea raţiunii de la natură au început să caute o cale de luptă împotriva răului.

Ei spuneau: „Raza de soare cade pe pământ şi piere, dar apoi învie prin rodul pământului: aceasta este legea de temelie a vieţii. Tot aşa se întâmplă cu mişcarea raţiunii universale: declinul, pieirea prin sacrificiu, învierea prin trup. Greşeala originară, solitudinea raţiunii, poate fi nimicită prin căderea în păcat. Raţiunea trebuie să coboare în trup şi să treacă prin porţile vii ale morţii. Aceste porţi sunt sexul. Coborârea raţiunii se produce prin forţa de atracţiune sexuală sau prin Eros.”

Cei ce susţineau aceasta se intitulau albi, pentru că purtau o tiară de pânză albă, semnul lui Eros. Ei au creat sărbătoarea primăverii şi misterul căderii în păcat care se juca în grădinile măreţe ale străvechiului templu al Soarelui. Un tânăr neprihănit înfăţişa raţiunea, o femeie, porţile trupului muritor, iar şarpele, pe Eros. Oamenii din ţări îndepărtate veneau să vadă aceste spectacole.

Ruptura iscată între cele două căi de cunoaştere era mare. A început lupta. Tocmai atunci s-a făcut o descoperire uimitoare – s-a găsit putinţa de a se elibera

fulgerător puterea vitală aflată în stare latentă în seminţele plantelor. Această forţă, o substanţă fulminantă, un foc rece, odată eliberată, ţâşnea în spaţiu. Negrii au folosit-o în luptă, la uneltele lor de război. Ei au construit uriaşe nave zburătoare care stârneau groaza – şi neamurile sălbatice au început să se închine la aceşti balauri înaripaţi.

Albii şi-au dat seama că se apropie pieirea lumii şi au început să se pregătească pentru a o întâmpina. Ei au ales dintre oamenii de rând pe cei mai neprihăniţi şi mai puternici, pe care i-au dus în nord şi în est, dându-le în folosinţă păşuni aflate sus, în munţi, unde cei strămutaţi puteau trăi o viaţă de fiinţe primitive.

Temerile albilor se adevereau. Secolul de aur degenera, oraşele Atlantidei începeau să simtă saţul. Nimic nu mai stăvilea fantezia dezlănţuită, setea de perversitate, demenţa raţiunii pustiite. Forţa pe care omul pusese stăpânire se întorcea împotriva lui. Moartea inevitabilă îi făcea pe oameni posomorâţi, fioroşi, neîndurători.

Şi zilele din urmă au venit. Şirul lor s-a deschis printr-o mare calamitate: regiunea de mijloc a Cetăţii celor O Sută de Porţi de Aur a fost scuturată de un cutremur; o mare parte de uscat, s-a scufundat în ocean şi valurile Atlanticului au despărţit pentru totdeauna ţara Şarpelui cu Pene de restul pământului.

Negrii îi învinuiau pe albi că prin puterea vrăjilor au dezlănţuit urgia duhurilor pământului şi ale focului. Poporul s-a răsculat; noaptea, negrii au pornit măcelul în oraş şi mai mult de jumătate din locuitorii care purtau tiară de pânză au fost ucişi; cei scăpaţi cu viaţă au fugit peste hotarele Atlantidei.

Puterea în Cetatea celor o Sută de Porţi de Aur a încăput pe mâna celor mai bogaţi cetăţeni ai Ordinului Negru, numiţi magaţitli, adică „neînduraţi”. Ei spuneau: „Să stârpim omenirea, căci ea este visul urât al raţiunii.”

Ca să guste pe deplin priveliştea morţii, ei au vestit serbări şi jocuri pe tot Pământul, au deschis porţile

visteriilor şi ale prăvăliilor statului, au adus din nord fete albe şi le-au dat poporului, au lăsat liberă intrarea în temple tuturor doritorilor de plăceri perverse, au umplut fântânile cu vin şi au poruncit să se frigă carne în pieţe. Nebunia a pus stăpânire pe popor. Aceasta se petrecea toamna, la vremea când se culegeau strugurii.

Noaptea, în pieţele luminate de ruguri, în mijlocul poporului îmbătat de vin, de jocuri, de mâncare, de femei, s-au ivit magaţitlii. Ei purtau coifuri înalte, cu creasta ascuţită, centuri bătute în plăci de metal, dar n-aveau scuturi. Cu mâna dreaptă. aruncau globuri de bronz care explodau cu foc rece, nimicitor, iar cu stânga înfigeau spada în cei beţi, cu minţile pierdute.

Orgia sângeroasă a fost curmată de un groaznic cutremur de pământ. Statuia lui Tubal s-a prăbuşit, au crăpat zidurile, s-au năruit stâlpii apeductelor; din crăpăturile adânci au ţâşnit flăcări şi cerul s-a învăluit în cenuşă.

A doua zi dimineaţa, discul tulbure al soarelui a luminat ruinele, grădinile în flăcări, mulţimi de oameni sleiţi de destrăbălare, înnebuniţi, mormane de leşuri. Magaţitlii s-au repezit la maşinile lor zburătoare în formă de ou şi au părăsit Pământul, ducându-se în spaţiul sideral, în patria raţiunii abstracte.

Miile şi miile lor de aparate pieriseră din vedere când a răbufnit un al patrulea cutremur, mai puternic decât celelalte. De la miază-noapte, un val al oceanului s-a ridicat din hăuri şi s-a rostogolit peste pământ, nimicind tot ce mai era viu.

Apoi s-a dezlănţuit furtuna; fulgerele cădeau pe pământ, pe case. O ploaie năvalnică s-a abătut asupra oraşului, aducând cu ea grindină de piatră vulcanică.

La adăpostul zidurilor marii cetăţi, magaţitlii continuau să-şi ia zborul din vârful piramidei cu trepte îmbrăcate în aur şi, prin oceanul de apă ce se prăbuşea, prin fum şi cenuşă, se îndreptau spre spaţiul sideral. Trei cutremure,

unul după altul, au nimicit pământul Atlantidei. Cetatea Porţilor de Aur s-a scufundat în valurile clocotitoare.”

GUSEV SUPRAVEGHEAZĂ ORAŞUL

Iha se zăpăcise rău de tot; îndeplinea numaidecât orice îi cerea Gusev, îl privea cu ochii înceţoşaţi, aşa de caraghioasă în slăbiciunea ei, încât îţi făcea milă. Gusev se purta cu ea aspru, dar drept. Când pe Ihoşka o copleşeau sentimentele, el o lua pe genunchi, o mângâia pe cap, o gâdila după ureche, îi povestea tot felul de istorioare hazlii. Ea le asculta vrăjită, cu minţile pierdute.

Gândul evadării în oraş sfredelea necontenit capul lui Gusev. Aici erau ca într-o cursă de şoareci: n-aveai cum să te aperi la o nevoie, nici cum să fugi. Îi ameninţa o primejdie serioasă – în privinţa asta nu încăpea îndoială. Pe de altă parte, discuţiile cu Los nu duceau la niciun rezultat. Inginerul se mulţumea să strâmbe din buze: toată lumea din faţa lui îi era închisă vederii de fusta fetei lui Tuskub.

— Tare eşti fricos, Alexei Ivanovici! zicea el. Ei, o să ne omoare – ce, parcă de moarte ne temem noi? Atunci de ce n-am fi rămas la Petrograd – mai mare siguranţă ca acolo nici că se putea!

Gusev îi porunci Ihoşkăi să şterpelească cheile de la hangarul unde erau adăpostite bărcile înaripate. Apoi intră acolo cu un felinar şi o noapte întreagă îşi bătu capul cu o barcă mică, cu două aripi şi, probabil, o mare viteză de zbor. Avea un mecanism simplu. Motorul ei minuscul era alimentat cu grăunţe dintr-un metal alb care, sub acţiunea unei scântei electrice, se dezagrega cu o forţă uriaşă. Aparatul căpăta energie electrică, în timpul zborului, din aer, căci Marte era învăluit în electricitate de înaltă tensiune, emisă de nişte staţii aflate la poli (despre asta povestise Aelita).

Gusev trase barca până la poarta hangarului, iar cheia i-o înapoie Ihăi; la nevoie, nu era greu să rupă lacătul numai cu mâna.

După aceea luă hotărârea să supravegheze oraşul

Soaţera. Iha îl învăţase cum să facă legăturile la oglinda ceţoasă. Ecranul acesta vorbitor din casa lui Tuskub putea fi legat numai unilateral adică să-l foloseşti fără să fii văzut şi auzit.

Gusev supuse cercetării întreg oraşul: pieţele, arterele comerciale, fabricile, cartierele muncitoreşti. O viaţă ciudată se desfăşura şi trecea prin faţa lui în oglinda înceţoşată: săli scunde de fabrici cu ziduri de cărămidă, lumină tulbure răzbind prin geamuri prăfuite, muncitori cu chipuri zbârcite, posomorâţi cu ochii căzuţi în orbite, absenţi, maşini, maşini-unelte, veşnic în mişcare, făpturi gârbovite executându-şi mişcările precis – o viaţă tristă, fără o rază de lumină – viaţă de furnici.

Se iveau uliţele drepte, uniforme, ale cartierelor muncitoreşti cu aceleaşi făpturi triste, umblând cu capul plecat. Un suflu de plictiseală grea, veche de mii de ani, se ridica din aceste coridoare de cărămidă curat măturate, toate la fel. Aici, pe cât se părea, nimeni nu mai spera în nimic.

Apoi apăreau pieţele centrale: case cu etaje în terasă, verdeaţă tărcată, târâtoare, geamuri lucind în bătaia soarelui, femei elegante; în mijlocul străzii, măsuţe, vaze înguste, pline cu flori; lume bine îmbrăcată îmbulzindu-se, bărbaţi în halate negre, faţadele clădirilor – toate oglindindu-se în parchetul verzui. Pe jos treceau în zbor bărci de aur, umbrele aripilor lunecau scurt pe pavaj, făpturile din ele râdeau cu capul dat pe spate, eşarfele uşoare, colorate, fâlfâiau în vânt...

Oraşul avea o viaţă dublă. Gusev ţinu cont de toate. Ca om cu multă experienţă, el simţi că, în afară de aceste două feţe ale vieţii, trebuie să mai existe o a treia, cea clandestină. Într-adevăr, pe străzile bogate ale oraşului, prin parcuri, pretutindeni se vedeau numeroşi tineri marţieni, traşi la faţă, prost îmbrăcaţi. Ei hoinăreau fără niciun rost, cu mâinile în buzunare, uitându-se în jur. Gusev îşi zicea în gând: „Ehei, am văzut şi noi aşa ceva!”

Ihoşka îi dădea lămuriri amănunţite. Numai ceva nu încuviinţa să facă: să pună în legătură ecranul cu Casa Consiliului Suprem al inginerilor.

Biata fată îşi scutura părul roşcat, îngrozită, cu mâinile împreunate, implorându-l:

— Să nu-mi ceri asta, Fiul Cerului! Mai bine, omoară-mă, dragul meu Fiu al Cerului...

Odată, în cea de a paisprezecea zi, dimineaţa, Gusev se aşeză, ca de obicei, în fotoliu, îşi puse pe genunchi tabloul cu cifre şi trase de cordon.

În peretele de oglindă se ivi o privelişte ciudată: piaţa centrală cu mici grupuri de marţieni îngrijoraţi, schimbând vorbe în şoaptă. Măsuţele de pe pavaj, florile, umbreluţele înflorate lipseau. Apoi se ivi un detaşament de soldaţi, înaintând în triunghi, ca nişte păpuşi înspăimântătoare, cu chipurile de piatră. Mai încolo, o stradă comercială: mulţimea fugind, încăierându-se, şi în învălmăşea aceasta un marţian înălţându-se vertiginos în spirală, cu maşina înaripată. În parc, aceleaşi grupuri de oameni îngrijoraţi, vorbind în şoaptă. La o fabrică, mulţimi de muncitori neliniştiţi, vuind, chipuri întărâtate, posomorâte, fioroase.

Părea că în oraş se întâmplase ceva de cea mai mare importanţă. Gusev o zgâlţâi pe Ihoşka de umeri:

— Ce s-a-ntâmplat?

Dar ea tăcea, privindu-l cu ochii împăienjeniţi de dragoste.

TUSKUB

Oraşul era cuprins de îngrijorare. Telefoanele oglinzi zumzăiau, clipeau. Pe străzi, în pieţe, prin parcuri, grupuri de marţieni vorbeau în şoaptă, uitându-se pe cer în aşteptarea unor evenimente. Se spunea că undeva ard depozite de cactus uscat. La amiază, în oraş fură deschise robinetele de apă şi curând apa se opri, dar nu pentru mult timp. Mulţi auziră o explozie îndepărtată, undeva, în sud-vest. Casele aveau geamuri lipite cu panglicuţe de hârtie puse cruciş.

Alarma, se răspândea prin oraş pornind din centru, de la Casa Consiliului Suprem al inginerilor.

Se spunea că puterea lui Tuskub e zdruncinată, că se aşteaptă unele schimbări.

În mijlocul neliniştii pline de încordare, zvonurile ţâşneau ca nişte scântei electrice:

— La noapte se va stinge lumina. Se vor opri uzinele de la poli.

— Va dispare câmpul magnetic.

— În beciurile Casei Consiliului Suprem se află arestaţi mai mulţi inşi!

La periferie, în fabrici, în cartierele muncitoreşti, în prăvălii, aceste zvonuri erau primite altfel. Pare-se, acolo se ştiau mai multe în privinţa cauzelor lor. Se vorbea cu nelinişte dar şi cu bucurie răutăcioasă că uriaşul bazin numărul 11 ar fi fost aruncat în aer de muncitorii subterani, că agenţii guvernului caută peste tot depozite de arme, că Tuskub concentrează trupe în jurul Soaţerei.

Pe la amiază, lucrul încetă aproape pretutindeni. În aşteptarea evenimentelor, lumea se aduna, alcătuind mulţimi uriaşe; toţi erau cu ochii pe tinerii marţieni care se iviseră cine ştie de unde, prost îmbrăcaţi, umblând cu mâinile la spate, cu un aer din cele mai ciudate.

Pe la amiază, bărci zburătoare guvernamentale trecură

pe deasupra oraşului, lăsând să se reverse pe străzi o ploaie de afişe albe.

Guvernul sfătuia populaţia să nu dea crezare zvonurilor mincinoase răspândite de duşmanii poporului. Se spunea că puterea de stat nu fusese niciodată atât de tare ca azi şi atât de hotărâtă.

Oraşul se potoli, dar nu pentru mult timp, căci zvonurile începură să umble din nou, unul mai înfricoşător ca altul. Nu se ştia în mod sigur decât că în seara aceea, la Consiliul Suprem al inginerilor urma să se dea o luptă hotărâtoare între Tuskub şi inginerul Gor, conducătorul populaţiei muncitoare din Soaţera.

Spre seară, poporul umpluse uriaşa piaţă din faţa Casei Consiliului Suprem. Soldaţii păzeau scara, intrările şi acoperişul. Vântul rece adusese valuri de ceaţă; felinarele se bălăbăneau în nori umezi, cu lumini roşiatice, nelămurite. Zidurile posomorâte ale clădirii se topeau în negură, înălţându-se ca o piramidă tulbure. Toate ferestrele ei erau luminate.

Sub bolţile grele ale sălii rotunde, membrii Consiliului Suprem şedeau pe băncile dispuse în amfiteatru, toţi încordaţi şi atenţi. Pe oglinda înnegurată aflată în zid, mult deasupra podelei, se perindau repede, unul după altul aspecte din oraş – interioare de fabrici, răspântii cu siluete trecând în fugă prin ceaţă, bazine colectoare de apă, turnuri electromagnetice, antrepozite monotone şi singuratice, păzite de soldaţi. Ecranul era necontenit în legătură cu toate oglinzile de control din oraş. Apoi apăru piaţa din faţa Casei Consiliului Suprem al inginerilor – un ocean de capete, învăluit pe alocuri în fâşii de ceaţă, sub luminile împrăştiate ale felinarelor. Sub bolţile sălii răsună vuietul înfricoşător al mulţimii.

O fluierătură subţire atrase atenţia celor prezenţi. Ecranul se stinse. Pe o estradă din faţa amfiteatrului, acoperită cu brocart negru-auriu, apăru Tuskub, palid, calm şi posomorât.

— În oraş e frământare, – începu el, – lumea este tulburată de zvonul că cineva are de gând să mi se împotrivească mie azi, aici. Numai zvonul acesta a fost de ajuns ca să clatine echilibrul statului. Socotesc că o asemenea stare de lucruri e dăunătoare şi prevestitoare de rele. Trebuie nimicită odată pentru totdeauna cauza care dă naştere la asemenea tulburări. Ştiu, în mijlocul nostru sunt unii care, chiar noaptea asta, vor răspândi prin oraş vorbele mele. Vă vorbesc deschis, oraşul e cuprins de anarhie. După informaţiile agenţilor mei, în oraş şi în ţară nu există forţa necesară pentru rezistenţă. Ne aflăm în preajma pieirii lumii.

Un ropot se rostogoli prin amfiteatru. Tuskub zâmbi cu dispreţ.

— Forţa care distruge ordinea lumii – anarhia – porneşte din oraş. Linişte sufletului, voinţa firească de viaţă, puterea simţămintelor sunt măcinate aici de distracţiile dubioase şi de plăcerile fără rost. Fumul de havră, iată sufletul oraşului: fum şi aiureală! Mulţimea amestecată de pe uliţe, larmă, luxul bărcilor de aur şi invidia celor care le privesc de jos. Femei, cu spatele şi pântecele descoperite, parfumate cu arome care întărâtă, lumini colorate, alunecând în goană pe faţadele caselor de perdiţie, bărci-restaurante zburând pe deasupra străzilor, iată oraşul! Liniştea sufletească se preface în scrum. Sufletele pustiite nu mai pot avea decât o singură dorinţă: setea. Setea să se îmbete... Dar sufletele săturate nu se mai pot îmbăta decât cu sânge!...

Rostind aceste cuvinte, Tuskub străpunse aerul cu degetul. Sala răspunse printr-un vuiet stăpânit. El continuă:

— Oraşul îşi pregăteşte o personalitate anarhică. Voinţa ei, înflăcărarea ei constă în distrugere. Se crede că anarhia înfăţişează libertatea; dar nu! anarhia nu e însetată decât de anarhie. Datoria statului este să combată asemenea distrugători – aşa e legea! Anarhiei să-i opunem voinţa de ordine. Să trezim în ţară puteri sănătoase şi, cu pierderi cât

mai mici, să le aruncăm în lupta împotriva anarhiei! Declarăm anarhiei un război necruţător. Măsurile de pază nu sunt decât un mijloc provizoriu; va veni, în mod inevitabil, ceasul când poliţia va descoperi care este locul ei vulnerabil. Pe când noi dublăm numărul agenţilor de poliţie, numărul anarhiştilor creşte la pătrat. Să trecem noi primii la ofensivă, să ne hotărâm pentru o acţiune aspră, inevitabilă: avem datoria să dărâmăm şi să nimicim oraşul!

Jumătate din adunare sări în sus de pe bănci, urlând. Toţi erau palizi, cu ochii aprinşi. Cu o privire Tuskub restabili liniştea şi urmă:

— Într-un fel sau în altul, oraşul va fi distrus în mod inevitabil şi e mai bine să organizăm noi această distrugere. Vă voi propune mai târziu un plan privind strămutarea la ţară a părţii sănătoase din populaţia urbană. Să folosim în acest scop ţinutul foarte bogat, aflat dincolo de munţii Liziazirei şi care a fost părăsit de populaţie în urma războiului intestin. Ne aşteaptă o muncă uriaşă, dar ţelul ei este măreţ. Bineînţeles, prin distrugerea oraşului nu vom salva civilizaţia, nici măcar nu-i vom amâna pieirea; în schimb, vom da lumii marţiene putinţa să moară liniştit şi demn...

— Ce spune? strigară cu glasuri ascuţite ascultătorii speriaţi.

— De ce să murim?

— A înnebunit!

— Jos cu Tuskub!

Cu o mişcare din sprâncene, Tuskub îi potoli din nou:

— Istoria lui Marte e sfârşită! continuă el. Viaţa dispare de pe planeta noastră. Cunoaşteţi datele statistice privitoare la natalitate şi la mortalitate. Peste câteva secole, ultimul marţian va urmări pentru ultima oară, cu privirea lui muribundă, soarele coborând spre asfinţit.. Nu avem putere să împiedicăm pieirea.. Suntem însă datori ca, prin măsuri aspre şi înţelepte, să asigurăm luxul şi fericirea lumii în aceste ultime zile ale existenţei ei. Prima şi

principala datorie este să distrugem oraşul. Civilizaţia a luat totul de la el; acum, el descompune civilizaţia şi trebuie să piară!

Din mijlocul amfiteatrului se ridică Gor, tânărul marţian cu obrazul lat pe care Gusev îl văzuse în oglindă.

Vorbea sacadat şi înăbuşit.

— Minte! strigă el, aruncându-şi braţul spre Tuskub. Vrea să distrugă oraşul, ne condamnă pe noi la moarte ca să-şi păstreze puterea. Îşi dă seama că numai nimicind milioane va mai putea s-o păstreze. Ştie cât de mult îl urăsc acei care nu zboară în bărci de aur; cei ce se nasc şi mor în oraşele industriale subterane; cei ce, de sărbători, umblă prin coridoare prăfuite căscând de deznădejde; cei ce cu exasperare respiră fumul blestematei havre căutând uitarea. Tuskub ne-a pregătit (pentru noi) patul morţii – să şi-l păstreze (pentru el)! Noi nu vrem să murim. Ne-am născut ca să trăim. Cunoaştem primejdia degenerării lui Marte; dar avem un mijloc de salvare. Pământul ne va mântui – oamenii de pe Pământ, rasă sănătoasă, proaspătă, cu sângele fierbinte. Iată de cine se teme el mai mult ca de orice pe lume! Tuskub, ai ascuns în casa ta pe cei doi oameni veniţi de pe Pământ, fiindcă ţi-e frică de Fiii Cerului. Nu eşti puternic decât între cei slabi şi îndobitociţi de havră. Îndată ce vor veni oamenii puternici, cu sângele fierbinte, ai să devii o umbră, un vis rău, ai să pieri ca o stafie. Iată de ce ţi-e frică, mai mult ca de orice pe lume! Ai născocit dinadins anarhia; ai născocit chiar acum ideea distrugerii oraşului, care face să se cutremure minţile; tu însuţi ai nevoie de sânge ca să-ţi stingi setea cu el. Ai nevoie să abaţi în altă parte atenţia noastră ca să-i înlături în taină pe cei doi oameni curajoşi, mântuitorii noştri. Ştim că ai şi dat porunca...

Gor tăcu deodată. Obrazul începu să i se înnegrească de încordare. Privirea grea a lui Tuskub, ţâşnind de sub sprâncene, îl pironea drept în ochi.

— ...N-ai să mă sileşti! N-am să tac!... horcăi Gor. Ştiu,

eşti iniţiat în vrăjitorii din vechime. Dar nu mi-e frică de ochii tăi...

Făcu o sforţare, îşi şterse cu palma lată sudoarea de pe frunte, suspină adânc, se clătină şi, în tăcerea adunării care asculta cu răsuflarea oprită, alunecă pe bancă, lăsându-şi capul în mâini şi scrâşnind din dinţi.

Tuskub ridică sprâncenele şi continuă liniştit:

— Să sperăm în cei veniţi de pe Pământ? E prea târziu! Să turnăm în vinele noastre sânge proaspăt? E prea târziu! E prea târziu şi prea crud! N-am face decât să prelungim agonia planetei noastre. Am spori doar suferinţele, căci, în mod inevitabil, am deveni sclavii cuceritorilor. În locul unui apus liniştit şi maiestuos al civilizaţiei noastre, am fi atraşi iarăşi în ciclurile vijelioase ale secolelor. De ce? De ce noi, rasa veche şi luminată, să muncim pentru cuceritori? Pentru ca nişte sălbatici, însetaţi de viaţă, să ne dea afară din palate şi grădini, să ne pună să construim bazine noi, să scoatem minereu, pentru ca pe faţa lui Marte să răsune iar strigătele de război? Ca să ne umplem din nou oraşele de destrăbălaţi şi de nebuni? Nu! Trebuie să murim liniştiţi în pragurile caselor noastre. Razele roşii ale lui Talţetl să-şi arunce lumina asupra noastră din depărtare. Nu vom lăsa străinii să vină la noi. Vom clădi la poli uzine noi şi vom înveli planeta în zale de nepătruns. Vom distruge Soaţera, acest cuib de anarhie şi de speranţe nebuneşti, fiindcă aici, tocmai aici a luat naştere planul criminal al intrării în legătură cu Pământul. Vom trage cu plugul peste pieţe. Nu vom lăsa în picioare decât instituţiile şi întreprinderile absolut necesare vieţii; în ele vor munci criminalii, alcoolicii, nebunii, cei ce visează imposibilul. Îi vom pune în lanţuri şi le vom dărui viaţa de care sunt atât de însetaţi. În schimb, celor ce sunt de acord cu noi şi se supun voinţei noastre, le vom da câte o gospodărie la ţară, le vom asigura traiul şi tot confortul. Cele douăzeci de milenii cât lumea noastră a muncit în ocnă ne dau dreptul, în sfârşit, să ducem o viaţă de odihnă, o viaţă liniştită şi contemplativă. Sfârşitul

civilizaţiei va purta cununa veacului de aur. Vom organiza serbări publice şi distracţii din cele mai atrăgătoare. Şi este cu putinţă ca termenul de existenţă socotit de mine să se prelungească alte câteva secole, căci vom trăi în linişte...

Adunarea asculta în tăcere, vrăjită. Obrazul lui Tuskub se acoperi de pete. El închise ochii, ca şi cum ar fi privit viitorul, şi tăcu deodată.

...Vuietul surd al mulţimii de afară răzbi sub bolţile sălii. Gor se ridică în picioare cu faţa schimonosită, îşi smulse tichia şi o zvârli departe, se repezi peste bănci în jos, cu braţele întinse, se năpusti asupra lui Tuskub, îl înşfacă de gât şi-l aruncă de pe estrada îmbrăcată în brocart. Apoi tot aşa, cu braţele întinse, cu degetele răşchirate, se întoarse spre adunare şi, făcând o sforţare, ca şi cum şi-ar fi dezlipit limba prinsă de cerul gurii, strigă:

— Bine, fie şi moartea, dar pentru voi! Pentru noi, lupta!

Cei din bănci săriră în picioare, izbucniră în strigăte; mai mulţi însă se repeziră la vale, spre Tuskub, care zăcea cu faţa în jos.

Gor sări la uşă şi îmbrânci cu cotul soldatul de pază. Poalele halatului său negru fluturară o clipă la ieşirea de deasupra pieţei. Apoi, glasul i se auzi în depărtare; mulţimea răspundea ca şi cum ar fi mugit vântul.

LOS RĂMÂNE SINGUR

— Revoluţie, Mstislav Sergheevici! Tot oraşul s-a întors cu dosu-n sus. Mare drăcovenie!

Gusev se afla în bibliotecă. În ochii lui, de obicei somnoroşi, acum jucau scântei de veselie, nasul i se ridicase în sus, mustăţile i se zburliseră. Îşi vârâse mâinile adânc sub centironul de piele.

— Am pus în barcă tot ce ne trebuie: merinde, grenade. Am făcut rost şi de o puşcă de-a lor. Pregăteşte-te repede, lasă-ţi cartea, să ne luăm zborul!

Los şedea ghemuit într-un colţ de divan, cu picioarele strânse, şi-l privea pe Gusev fără să-l vadă. De două ore şi mai bine aştepta să vină Aelita că întotdeauna; se ducea la uşă, trăgea cu urechea: în camerele fetei domnea tăcerea. Atunci se aşeza în colţul divanului şi aştepta să-i audă paşii. Ştia: paşii ei uşori vor răsuna în întreagă făptura lui ca tunetul din cer. Avea să intre, ca întotdeauna, mai fermecătoare, mai uimitoare decât în aşteptările lui; avea să treacă pe sub ferestrele luminoase din tavan, rochia ei neagră să alunece în zbor pe podeaua ca oglinda. Totul în el avea să tresară. Universul sufletului lui. Va tresări şi apoi va rămâne nemişcat ca înaintea furtunii.

— Da’ ce, Mstislav Sergheevici, ai friguri? Ce te uiţi aşa la mine? Ţi-am spus: ne luăm zborul, totul e gata, vreau să te proclam comisarul poporului în Marte. E limpede!

Los îşi plecă privirea, atât de sfredelitori erau ochii lui Gusev.

— Ce se întâmplă în oraş? întrebă el încet.

— Dracu’ să-i ştie! E la lume pe străzi! Câtă frunză şi iarbă! Urlă, sparg geamurile...

— Du-te, Alexei Ivanovici, dar întoarce-te neapărat la noapte. Îţi făgăduiesc sprijinul meu în tot ce vrei. Pune revoluţia la cale, numeşte-mă comisar, împuşcă-mă dacă va fi nevoie. Dar astăzi, te implor, lasă-mă în pace! Vrei?

— Bine, – încuviinţă Gusev. E-eh, de la ele vine toată încurcătura, lua-le-ar naiba! Să zbori şi într-al şaptelea cer şi tot dai peste o muiere! Ptiu!... Mă-ntorc pe la miezul nopţii. O să aibă grijă Ihoşka să nu mă dea de gol cineva.

După ce Gusev plecă, Los lua din nou cartea.

„Cum se vor isprăvi toate acestea? se gândea el. Va trece oare pe alături furtuna iubirii? Nu, n-are să mă ocolească... Mă bucură oare aşteptarea aceasta încordată, mortală, în speranţa revelării subite a unei lumi de neconceput? Nici bucurie, nici tristeţe, nici vis, nici sete, nici potolire... Ceea ce simt în clipele când Aelita se află lângă mine este tocmai infiltrarea vieţii în singurătatea glacială a trupului meu. Viaţa intră în mine pe podeaua ca oglinda, sub ferestrele strălucind de lumină. Dar şi aceasta e tot un vis. Împlinească-se ceea ce doresc cu atâta însetare şi viaţa se va ivi în ea, în Aelita! Trupul ei fremătător va cunoaşte împlinirea. Iar eu voi rămâne din nou singur; chinuit...”

Niciodată până atunci, Los nu simţise atât de limpede setea deznădăjduită de iubire, niciodată nu înţelesese atât de bine această înşelăciune a dragostei, substituirea lui însuşi prin femeie: blestemul de a fi bărbat. Să-ţi deschizi braţele, să le întinzi larg, de la o stea până la altă stea, să aştepţi, să primeşti femeia. Şi ea îţi va lua totul şi va trăi. Iar tu, amantul, tatăl, rămâi ca o umbră deşartă, cu braţele date larg în lături, de la o stea până la altă stea.

Avea dreptate Aelita: în zadar aflase el atât de multe în acest răstimp: prea larg i se deschisese conştiinţa. În trupul lui curgea încă sânge fierbinte, era încă plin de sământa tulburătoare a vieţii, era fiu al Pământului. Dar raţiunea i-o luase înainte cu o mie de ani: aici pe altă planetă, aflase ceea ce nu trebuia să ştie, mintea i se deschisese, arătându-i deşertul de gheaţă. Ce îi relevase raţiunea? Pustiul şi dincolo de limita gândirii, taine noi.

Ia pasărea care cântă plină de bucurie, duioasă, cu ochii închişi, în raza fierbinte a soarelui, şi fă-o să priceapă măcar

o părticică din înţelepciunea omului; pasărea se va prăbuşi moartă...

Afară se auzi şuieratul prelung al bărcii care îşi lua zborul. Pe urmă capul Ihăi se ivi în uşa bibliotecii:

— Fiul Cerului, poftiţi la masă!...

Los se duse grăbit în sufragerie, o încăpere albă, rotundă, în care zilele acestea luase masa împreună cu Aelita. În odaie era cald. Florile puse în vaze înalte, lângă coloane, îşi revărsau mireasma grea, înăbuşitoare. Iha îşi feri ochii înroşiţi de plâns.

— Veţi lua masa singur, Fiul Cerului zise, acoperind tacâmul Aelitei cu flori albe.

Los se încruntă şi se aşeză posomorât la masă. Dar nu se atinse de mâncare – fărâmiţă pâinea şi bău câteva pahare de vin. Din cupola de oglindă aflată deasupra mesei se revărsa, ca întotdeauna la ora prânzului, o muzică slabă. Omul îşi încleştă fălcile.

Erau două melodii, una pe strune, cealaltă a unor instrumente de suflat – alăturându-se, împletindu-se, cântând despre cele cu neputinţă de înfăptuit. Apoi, sunetele se ridicau şi se despărţeau, pierind treptat până ce, deodată, iată că porneau iarăşi de jos, ca din fundurile mormintelor, cu glasuri tânguitoare, chemând, strigându-se neliniştite, unul pe altul – şi cântau iarăşi despre întâlnire, se apropiau, se roteau ca într-un vals vechi, nespus de vechi.

Los asculta, strângând în pumn paharul îngust. Iha se ascunse după o coloană, îşi ridică poala rochiei şi îşi ascunse obrazul în ea, cu umerii zguduindu-se de plâns.

Oaspetele aruncă şervetul şi se ridică. Muzica aceasta chinuitoare, mireasma grea a florilor, vântul cu mirodenii păreau acum fără niciun sens:

— Pot s-o văd pe Aelita? întrebă el apropiindu-se de slujnică.

Iha îşi scutură părul roşcat fără să-şi arate obrazul. Los o apucă de umăr:

— Ce s-a-ntâmplat? E bolnavă? Trebuie s-o văd!

Fata se strecură pe sub braţul lui şi o luă la fugă. În urma ei, pe podea, lângă coloană, rămase o fotografie pe care o scăpase jos. Fotografia, udă de lacrimi, îl înfăţişa pe Gusev, cu tot echipamentul de luptă: şapcă de postav, curele încrucişate pe piept, o mână pe mânerul sabiei, în cealaltă, revolverul, în spatele lui, explozii de grenade; jos, o dedicaţie: „Încântătoarei Ihoşka, amintire de neuitat”.

Los aruncă fotografia, ieşi din casă şi porni prin luncă, înspre crâng. Alerga în salturi uriaşe, dar nici măcar nu-şi dădea seama.

— Nu vrea să mă vadă! murmura el. Bine, nici nu trebuie! Să ajungi în altă lume printr-o sforţare fără pereche pentru ca apoi să stai în colţul divanului, aşteptând: când, în sfârşit, va veni femeia?... Nebunie! Minte sărită! Are dreptate Gusev: Am friguri. „Ai mirosit ceva dulce.” Să aştepţi o privire duioasă cum ai aştepta sfârşitul lumii! La naiba!

Gândurile îl chinuiau necruţător şi el scotea gemete scurte ca şi când l-ar fi durut măselele. Necumpănindu-şi bine forţele, sărea câte un stânjen în aer şi, căzând jos, se menţinea cu greu în picioare. Părul alb îi fâlfâia în vânt. În aceste clipe simţea o ură fioroasă faţă de el însuşi.

Astfel, ajunse în goană la lac. Pe apa neagră-albăstrie, netedă ca oglinda, pălălăiau snopi de raze. Aerul era înăbuşitor. Los se aşeză pe o piatră cu capul în mâini.

Din adâncimea străvezie a lacului se ridicau încet peştii rotunzi, purpurii, îşi mişcau acele lungi, ca nişte fire, uitându-se nepăsători la Los cu ochii lor apoşi.

— Auziţi, peştilor, peşti proşti, cu ochii holbaţi – murmură omul – sunt liniştit, vorbesc în deplină stăpânire a facultăţilor mele mintale. Sunt chinuit, ars de dorinţa s-o iau în braţe atunci când ea va intra, cu rochia ei neagră. Să-i aud accelerându-i-se bătăile inimii... Cu o pornire ciudată, ea se va lipi singură de mine. Voi urmări cum ochii ei vor căpăta o privire sălbatică... Vedeţi, peştilor, m-am oprit, mi-

am înghiţit vorbele, nu mă mai gândesc, nu vreau! Ajunge! S-a rupt firul, s-a isprăvit. Mâine, mă duc în oraş. E luptă? Minunat! Moarte! Minunat! Dar să nu mai fie nici muzică, nici flori, nici farmecul viclean. Nu mai vreau aerul acela înăbuşitor! Globul magic din palma ei, la naiba, la naiba cu el, totul este o înşelăciune, o nălucire!...

Se ridică, luă o piatră mare şi o aruncă în cârdul de peşti. Durerea îi sfâşia capul, lumina îi înţepa ochii. O creastă de munte se înălţa în depărtare pe deasupra crângului, ca un pisc ascuţit, îmbrăcat în gheţuri sclipitoare. „Trebuie să trag în piept aerul îngheţat”.

Los se uită printre gene la creasta diamantină şi porni într-acolo prin desişul albăstrui.

Pădurea se sfârşi; un podiş deluros, pustiu se întindea înaintea lui până departe, la creasta de gheaţă. Sub picioare simţea zgură şi pietriş; la tot pasul se vedeau guri de mină părăsită. Los hotărî cu încăpăţânare să ajungă acolo sus şi să muşte o bucăţică din zăpada aceea care strălucea în depărtare.

Dintr-o văgăună aflată deoparte se ridica un nor de colb cafeniu. Vântul fierbinte aducea larma unor glasuri numeroase. De pe culmea dealului Los văzu o mare mulţime de marţieni, străbătând anevoie albia seacă a canalului. Purtau pe prăjini lungi cuţite, târnăcoape, ciocane pentru fărâmiţarea minereului. Mergeau poticnindu-se, scuturându-şi armele şi scoţând urlete furioase. Sus, deasupra norilor cafenii, îi urmăreau în zbor păsări de pradă.

Lui Los îi reveniră în minte cele spuse de Gusev despre evenimentele în curs. Se gândi: „Iată: trăieşte, luptă, învinge, pieri... Iar inima să ţi-o ţii în lanţ, neastâmpărata, nenorocita!”

Mulţimea dispăru după dealuri. Los mergea repede, tulburat de mişcare, de simţul luptei – şi deodată se opri cu capul dat pe spate. În înălţimea albastră plutea, lăsându-se în jos o barcă înaripată. Barca făcu un viraj, sclipind,

coborând din ce în ce mai jos, îi alunecă pe deasupra capului şi se opri pe sol.

Din ea se ridică o făptură învăluită într-o blană albă, albă ca neaua. De sub blană, de sub casca de piele, ochii tulburaţi ai Aelitei îl priveau pe Los. Inima lui începu să bată fierbinte. Se apropie de barcă. Fata îşi dădu la o parte de pe obraz blana umezită de răsuflare. Los o privea cu ochii întunecaţi. Ea zise:

— Te caut. Am fost în oraş. Trebuie să fugim. Mor de dorul tău!...

În loc de răspuns, Los strânse din răsputeri cu degetele bordul bărcii, trăgându-şi cu greu răsuflarea.

VRAJA

Los se aşeză în spatele Aelitei. Pilotul, un băiat cu pielea roşie, dădu drumul motorului şi, cu un salt uşor, barca înaripată se înălţă spre cer.

Vântul rece îi izbi în faţă. Blana Aelitei, albă ca zăpada, respira prospeţimea furtunii, frigul munţilor. Fata se întoarse spre Los cu obrajii arzând:

— L-am văzut pe tata. Mi-a poruncit să vă omor, pe tine şi pe tovarăşul tău.

Dinţii îi sclipiră. Îşi desfăcu pumnul strâns, lăsând să se vadă un şipuşor de piatră atârnat de inel cu un lănţişor.

— Tata a spus: să adoarmă liniştiţi; şi-au meritat o moarte fericită!

Ochii cenuşii ai Aelitei se umeziră, înceţoşându-se. Însă îndată ea începu să râdă şi îşi smulse inelul de pe deget. Los o apucă de mână.

— N-o arunca! zise, luându-i sticluţa, şi băgând-o în buzunar. E darul tău, Aelita – o picătură neagră, visul, odihna. Acum, tu eşti şi viaţa şi moartea!

Se aplecă spre ea până ce-i simţi răsuflarea.

— Când o să-mi vină ceasul cumplit al singurătăţii, o să te simt din nou în această picătură.

Aelita se rezemă cu spatele de el şi închise ochii, făcând o sforţare să-l înţeleagă. Dar nu, asta îi era peste putinţă! Vântul şuierător, pieptul lui fierbinte încălzindu-i spatele, mâna lui cufundată în blana albă, pe umărul ei – părea că sângele lor curge într-un vârtej contopit, că ei zboară, uniţi în aceeaşi încântare, în acelaşi trup, spre o amintire tainică şi strălucitoare de demult. Nu, nu era în stare să înţeleagă!

Trecu un minut, apoi altul. Barca ajunse deasupra colinei unde se afla vila lui Tuskub. Pilotul se întoarse; Aelita şi Fiul Cerului aveau chipuri ciudate. În ochii lor goi scânteiau luminile din soare. Vântul se juca în blana albă ca zăpada de pe cojocelul Aelitei. Ochii ei extaziaţi se scăldau în

oceanul de lumină al cerului.

Băiatul îşi vârî nasul ascuţit în guler şi începu să râdă pe înfundate. Apoi aplecă barca pe o aripă şi, spintecând aerul într-o cădere bruscă, o aşeză pe sol, lângă casă.

Aelita îşi veni în fire şi începu să-şi descheie blana, dar degetele îi alunecau pe capetele de păsări care împodobeau nasturii mari. Los o ridică din barcă, o puse în picioare pe iarbă şi rămase aplecat în faţa ei. Fata îi porunci pilotului:

— Pregăteşte o barcă închisă!

Ea nu observă nici ochii roşii ai Ihoşkăi, nici obrazul galben ca dovleacul, schimonosit de groază al intendentului; îi zâmbi cu aer distrat lui Los, o luă înaintea lui spre fundul casei, unde erau încăperile ei.

Los vedea prima oară camerele Aelitei – bolţi joase, de aur, pereţi acoperiţi de imagini în alb şi negru – ca nişte mici siluete pe o umbrelă chinezească; simţi mireasma aceea caldă, amăruie, ameţindu-i capul.

— Stai jos – îi spuse fata în şoaptă.

El se aşeză, se aşeză şi ea la picioarele lui, îşi lăsă capul pe genunchii lui, îi puse mâinile pe piept şi nu mai făcu nici o mişcare.

Los îi luă mâinile, privindu-i cu duioşie părul ca scrumul ridicat la ceafă. Grumazul, ei începu să tremure. El se aplecă spre ea.

— Poate că te plictiseşti cu mine! zise Aelita. Iartă-mă, încă nu ştiu să iubesc. Sentimentul acesta, încă nu mi-e clar. I-am spus Ihăi: pune cât mai multe flori în sufragerie atunci când el va rămâne singur şi să-i cânte ulla.

Îşi rezemă coatele pe genunchii lui. Avea chipul visător.

— Ai ascultat? Ai înţeles? Te-ai gândit la mine?

— Tu vezi şi ştii – răspunse Los – când lipseşti, înnebunesc de nelinişte. Iar când te văd, neliniştea mi-e şi mai cumplită. Îmi vine să cred că dorul de tine m-a mânat printre stele.

Aelita suspina adânc; părea fericită.

— Tatăl meu mi-a dat otrava, însă am simţit că n-are încredere în mine. A spus: „Te voi omorî şi pe tine, şi pe el”... Vezi, n-avem mult de trăit. Dar simţi, clipele se dovedesc fără sfârşit, pline de fericire...

Tăcu brusc, fiindcă văzu în ochii lui Los aprinzându-se o hotărâre rece, gura strângându-i-se cu dârzenie.

— Bine – spuse el – voi lupta!

Ea se lipi de el şi începu să şoptească:

— Eşti uriaşul viselor mele din copilărie. Ai un chip frumos şi eşti puternic, Fiul Cerului! Eşti curajos şi bun. Braţele tale sunt de fier, genunchii de piatră; Ochii tăi sunt aducători de moarte; dintr-o privire a ta femeile îşi simt inima apăsată...

Capul Aelitei se lăsă neputincios pe umărul lui. Murmurul ei era acum nelămurit, abia se auzea. Los îi dădu la o parte părul de pe frunte.

— Ce ai?

Atunci, cu o mişcare bruscă, ca un copil, ea îi cuprinse gâtul cu braţele. Lacrimi mari i se iviră în ochi, alunecându-i pe faţa slăbuţă.

— Nu ştiu să iubesc – bâigui ea – niciodată n-am ştiut... Fie-ţi milă de mine, nu mă dispreţui! O să-ţi istorisesc întâmplări interesante despre comete înspăimântătoare, despre bătălia navelor zburătoare, despre pieirea minunatei ţări de peste munţi. N-o să te plictiseşti, iubindu-mă. Nu m-a dezmierdat încă nimeni. Când ai venit, în prima zi, m-am gândit: „L-am văzut în copilărie; el e uriaşul meu”. Doream să mă iei în braţe, să mă duci de-aici. Aici, totul e posomorât, deznădăjduit, e moarte, moarte... Soarele abia încălzeşte. Gheţurile de la poli nu se mai topesc. Mările seacă. Deşerturi fără de sfârşit, nisipuri arămii cotropesc Tuma... Pământul, Pământul... dragă uriaşule, du-mă pe Pământ! Vreau să văd munţi verzi, torente de apă, nori, animale vânjoase; uriaşi... Nu vreau să mor...

O podidi plânsul. Acum, lui Los ea i se părea o fetiţă tare mică. Îi venea să râdă şi totodată era înduioşat văzând-o

cum îşi frământa mâinile vorbind de uriaşi.

Îi sărută ochii plânşi. Ea se potoli. Buzele i se umflaseră. Îl cerceta de sus până jos cu ochi de îndrăgostită, privindu-l pe Fiul Cerului ca pe uriaşul din basm.

Deodată în umbra încăperii se auzi un şuier subţire şi în aceeaşi clipă în ecranul oval de pe măsuţa de toaletă se aprinse o lumină tulbure; capul lui Tuskub se ivi, privind cu luare-aminte.

— Eşti aici? întrebă el.

Aelita sări pe covor sprintenă ca o pisică şi alergă la ecran.

— Aici sunt, tată.

— Fiii Cerului mai trăiesc?

— Nu, tată; le-am dat otrava; au murit.

Aelita vorbea cu un glas rece, aspru. Stătea cu spatele la Los, acoperind ecranul.

— Mai vrei ceva cu mine, tată?

Tuskub tăcea. Umerii Aelitei începură să se ridice, capul i se lăsă pe spate. Părintele răcni cu vocea fioroasă:

— Minţi! Fiul Cerului este în oraş. E în fruntea răscoalei!

Aelita se clătină. Imaginea lui Tuskub se şterse.

UN CÂNTEC DIN VECHIME

Aelita, Ihoşka şi Los zburau într-o barcă cu patru aripi spre munţii Liziazirei.

Receptorul de unde electromagnetice, catargul cu antene funcţiona neîncetat. Aelita stătea aplecată deasupra ecranului mititel, ascultând şi privind încordată.

Era greu să te orientezi între atâtea telefonograme – mesaje disperate, apeluri, strigăte, întrebări neliniştite care zburau, se învârteau în câmpurile magnetice ale lui Marte. Totuşi, glasul de oţel al lui Tuskub răzbea deasupra aproape fără încetare, străbătea haosul, îl stăpânea, în oglinjoară lunecau umbre, lume frământată.

Adesea, în amestecul de sunete, urechea Aelitei deosebea un glas ciudat care striga prelung:

— „...Tovarăşi, nu daţi crezare celor ce răspândesc zvonuri... N-avem nevoie de niciun fel de concesiuni... La arme, tovarăşi! A sosit ceasul din urmă... Toată puterea Sov... Sov... Sov...”

Aelita se întoarse spre Ihoşka:

— Prietenul tău este curajos şi cutezător, e un adevărat Fiu al Cerului, nu fi îngrijorată pentru el.

Ihoşka bătu din picioare ca o capră, scuturându-şi părul roşcat.

Aelita izbuti să-şi dea seama că fuga lor rămăsese neobservată. Îşi scoase receptoarele de la urechi şi şterse cu mâna sticla aburită a geamului.

— Uită-te – îi arătă lui Los – nişte ihii zboară după noi.

Barca plutea la o înălţime uriaşă deasupra lui Marte. De o parte şi de alta, în lumina orbitoare, zburau răsucindu-se, două animale acoperite de lână cafenie, năpârlită, cu aripi membranoase. Capetele lor rotunde, cu ciocul plat şi cu dinţi, erau întoarse spre ferestrele bărcii zburătoare. Zărindu-l pe Los, unul se lăsă în jos şi izbi geamul cu ciocul căscat. Omul se trase înapoi – Aelita izbucni în râs.

Trecură de Azora. Acum, dedesubtul lor se întindeau stâncile ascuţite ale Liziazirei. Barca se lăsă mai jos, trecu pe deasupra lacului Soam şi ateriză pe o terasă largă din marginea unei prăpăstii.

Los şi pilotul traseră aparatul într-o peşteră, luară coşurile pe umeri şi, urmându-le pe femei, începură să coboare, pe o scară abia văzută printre stânci, roasă de vechime, jos, în valea îngustă. Aelita mergea uşor şi repede, sprijinindu-se de colţurile stâncilor şi urmărindu-l cu luare-aminte pe Los. Pietrele zburau de sub picioarele lui uriaşe, se rostogoleau bubuind, stârnind ecoul în prăpastie.

— Pe aici a coborât acel Magaţitl, purtând trestia cu şomoiogul de tort – spuse Aelita. Ai să vezi acum locurile unde ardeau rugurile sacre.

La mijlocul prăpastiei, scara intră în stâncă printr-un tunel îngust. O umezeală rece venea dinlăuntru. Los înainta anevoie printre pereţii lustruiţi, frecându-se cu umerii de pietre, aplecându-se. Găsi pe întuneric umărul Aelitei şi îndată simţi răsuflarea ei pe buze. Şopti în ruseşte:

— Draga mea...

Tunelul se termina într-o peşteră slab luminată. De jur împrejur sclipeau stâlpi de bazalt. Valuri uşoare de abur se ridicau din adâncime. Apa susura, picurând monoton de pe bolţile invizibile din fund.

Aelita mergea în faţă. Mantia ei neagră şi gluga ascuţită alunecau pe deasupra apei unui lac subteran, piereau din când în când în norii de abur. Glasul ei se auzi din întuneric: „Fii cu băgare de seamă” şi ea se ivi o clipă pe bolta îngustă a unei punţi străvechi. Los simţi bolta tremurându-i sub picioare, dar nu privea decât mantia uşoară, lunecând în umbră.

Treptat se făcea lumină. Cristalele sclipeau deasupra capului. Peştera răspundea afară, străjuită de un rând de stâlpi scunzi de piatră. În faţă se deschidea priveliştea culmilor stâncoase ale Liziazirei, cu bazinele circulare scăldate în soarele înserării.

Dincolo de gura peşterii se întindea o terasă largă, acoperită de muşchi ruginiu, care se sfârşea brusc în marginea unei prăpăstii. Scări şi potecuţe abia văzute duceau în sus, spre oraşul de peşteri. În mijlocul terasei zăcea, pe jumătate cufundat în sol şi năpădit de muşchi, Pragul Sacru. Era un mare sarcofag de aur masiv, împodobit pe cele patru părţi de sculpturi primitive, înfăţişând animale şi păsări. Pe capac se vedea un marţian adormit cu o mână sub cap, cu cealaltă strângând la piept o ulla. Rămăşiţele unor coloane prăbuşite alcătuiau un cerc în jurul acestei ciudate sculpturi.

Aelita se lăsă în genunchi în faţa Pragului şi sărută inima celui adormit. Când se ridică, chipul ei era îngândurat şi blând. Iha se lăsă şi ea o clipă la picioarele celui adormit, le cuprinse cu braţele, îşi lipi obrazul de ele.

La stânga, în stâncă, printre inscripţii pe jumătate şterse, se vedea o portiţă triunghiulară de aur. Los dădu la o parte muşchiul care o acoperea şi o deschise cu greu. Era locuinţa străveche a păzitorului Pragului, o mică peşteră, cu bănci de piatră, cu vatră şi cu pat cioplite în granit. Duseră coşurile înlăuntru. Iha aşternu pe jos o rogojină, făcu patul Aelitei, turnă ulei într-un opaiţ atârnat sub boltă şi-l aprinse. Tânărul pilot se duse sa păzească barca înaripată.

Aelita şi Los şedeau pe marginea prăpastiei. Soarele apunea după piscuri ascuţite. Umbre lungi, grele, se întindeau din pereţii munţilor, frângându-se în prăpăstii. Posomorât, sterp, sălbatic era acest ţinut în care se adăpostiseră aolii din vechime, fugind de oameni.

— Cândva, munţii au fost înverziţi – spuse Aelita. Pe aici păşteau turme de haşii, apele ropoteau prin trecătorile înguste. Acum, Tuma moare, se încheie ciclul lung – lung de milenii. Poate că noi suntem cei din urmă – vom pleca şi Tuma va rămâne pustie.

Rămase o clipă tăcută. Soarele apunea peste creasta unei stânci din apropiere, semănând cu o spinare de balaur. Sângele aprins al asfinţitului ţâşni în sus, cotropind negura

viorie.

— Dar inima îmi spune altceva!...

Aelita se ridică şi porni de-a lungul malului prăpăstios, culegând de pe jos smocuri de muşchi, crenguţe uscate şi adunându-le în poala mantiei. Apoi se întoarse la locul unde era Los, făcu un rug, aduse opaiţul din peşteră şi, lăsându-se în genunchi, dădu foc ierburilor. Rugul se aprinse trosnind.

Atunci fata scoase de sub mantie o ulla mică, se aşeză jos, cu coatele proptite în genunchii ridicaţi, şi atinse strunele, care scoaseră o împletire gingaşă de sunete ca un zumzet de albine. Ea ridică ochii spre stelele răsărite în bezna nopţii şi începu să cânte încet, cu vocea joasă şi tristă:

Ierburi veştede şi vreascuri,
Strânge-le cu luare-aminte!
Scapără piatră de piatră, tu femeie călăuză!
Două suflete îndrumi.
Smulge pietrelor scânteia – rugul nalt se va aprinde.
Şezi la foc şi către flăcări
Braţele să ţi-le-ntinzi.
Dincolo de vâlvătaie e bărbatul, soţul tău...
Ochii săi prin şerpuindul fum,
Ce fuge drept spre stele,
Văd până-n întunecimea
Pântecului tău – privesc
Până-n fund şi-n al lui suflet.
Ochii săi – mai vii ca steaua, mai fierbinţi ca o făclie,
Mai cutezători ca ochii de lumină a lui Cea...
Află – soarele, tăciune, se va stinge, vor apune
Stele, Talţetl, răul
Scrum va fi deasupra lumii.
Dar tu, o femeie, stai, fără moarte, lângă foc...
Stai cu braţele întinse către el şi asculţi glasuri
Glasurile celor care-aşteptă viaţa să-i trezească,

Glasurile din adâncul pântecului tău ca bezna.

Rugul se mistuia. Aelita îşi lăsă ulla pe genunchi şi rămase cu ochii la tăciunii care-i aruncau lumini roşietice în obraz.

— După datina străveche – rosti ea cu glasul aspru – o femeie care a cântat unui bărbat cântecul ullei devine soţia lui.

LOS ZBOARA ÎN AJUTORUL LUI GUSEV

Pe la miezul nopţii, Los sări jos din barcă lângă vila lui Tuskub. Ferestrele casei erau întunecate, semn că Gusev încă nu se întorsese. Zidurile înclinate licăreau sub lumina stelelor. Scânteile albăstrii ale acestora pâlpâiau în sticla întunecată a geamurilor. O umbră stranie ieşea ca un unghi ascuţit de după acoperişul crestat al casei. Los privi cu încordare: oare ce putea să fie?

Pilotul se aplecă spre el şi-i şopti cu teamă:

— Nu te duce acolo!

Omul îşi scoase mauserul din toc. Trase pe nări aerul răcoros şi atunci îi învie în amintire focul de deasupra prăpastiei, mirosul ierburilor aprinse. Ochii fierbinţi, întunecaţi ai Aelitei... „Te vei întoarce? îl întrebase ea, aplecată deasupra focului. Fă-ţi datoria, luptă, învinge, dar nu uita: toate acestea sunt un vis, umbre... Aici, lângă foc, eşti viu, n-ai să mori. Nu uita, întoarce-te...” Se apropiase de el. Ochii ei, în ochii lui, sclipeau în noaptea fără fund, plină de colbul stelelor, „Întoarce-te, întoarce-te la mine, o, Fiul Cerului!...”

Amintirea se ivi arzătoare şi se stinse, nu ţinu decât o clipă, cât Los îşi descheia tocul revolverului. Acum se uita ţintă la umbra stranie de după casă, ridicându-se deasupra acoperişului, şi simţea cum muşchii i se încordează, cum sângele fierbinte îi face inima să zvâcnească: luptă, luptă!

Porni în fugă spre casă în salturi uşoare. Trase cu urechea, se strecură de-a lungul zidului lateral, se uită după colţ. Aproape de intrarea casei zăcea o navă sfărâmată, prăbuşită pe o coastă. Una din aripile ei se ridica deasupra acoperişului, înspre stele... Los zări mai multe umbre întinse în iarbă ca nişte saci: erau leşuri. Casa zăcea în întuneric şi tăcere.

„O fi şi... Gusev?” Se repezi la leşurile întinse pe jos, se aplecă asupra lor. „Nu, sunt marţieni”. Unul zăcea pe

trepte, cu capul în jos. Altul atârna între sfărâmăturile navei. Fuseseră pesemne ucişi cu focuri de armă trase din casă.

Los urcă în fugă treptele – uşa era întredeschisă – şi intră.

— Alexei Ivanovici! strigă în întuneric.

Aceeaşi tăcere. Dădu drumul la lumină: casa se umplu de strălucire. „E imprudent” – se gândi el, dar în aceeaşi clipă uită de orice prevedere. Trecând pe sub bolţi, piciorul îi alunecă într-o mică băltoacă vâscoasă.

— Alexei Ivanovici! strigă iarăşi.

Trase cu urechea: tăcere. Atunci intră în odaia îngustă unde era ecranul, se aşeză în jilţ, chinuindu-şi bărbia cu unghiile. „Să-l aştept aici? Să zbor în ajutorul lui? Dar încotro? A cui o fi nava sfărâmată? Morţii nu par a fi soldaţi, mai curând muncitori. Cine s-o fi luptat aici? Gusev? Oamenii lui Tuskub? Da, nu mai e timp de pierdut!”

Luă tabloul cu cifre şi puse ecranul la priză: „Piaţa Consiliului Suprem al inginerilor”. Trase de cordon şi, în aceeaşi clipă, un tunet pornit din ecran îl aruncă înapoi: în lumina roşietică a felinarelor zburau nori de fum, răbufneau flăcări, se învârtejau scântei. O făptură cu braţele larg deschise, cu ochii înecaţi în sânge, trecu fulgerător pe ecran.

Los trase de cordon şi se ridică din faţa aparatului.

„Se poate să nu-mi dea de ştire? Unde să-l caut în învălmăşeala asta?”

Începu să se plimbe încoace şi încolo prin odaia îngustă cu mâinile la spate. Deodată se opri, se întoarse scurt şi dădu piedica mauserului la o parte. Pe podea, după uşă, se ivise un cap cu părul roşu răvăşit, cu obrazul roşu, plin de cute.

Los se repezi la uşă. În spatele ei, un marţian zăcea lipit de perete într-o băltoacă de sânge. Îl luă în braţe şi-l duse într-un jilţ. Nefericitul avea pântecele spintecat.

Marţianul îşi umezi buzele şi îngână cu glasul abia auzit:

— Grăbeşte-te, Fiul Cerului, că pierim! Salvează-ne!...

Desfă-mi mâna!...

Los descleştă pumnul mic al muribundului care începea să înţepenească şi găsi o hârtie. În ea scria anevoie de descifrat:

„Trimit după dumneata o navă de război şi şapte muncitori, flăcăi de nădejde. Asediez Casa Consiliului Suprem al inginerilor. Coboară alături, în piaţă, acolo unde este turnul.

Gusev”.

Los se aplecă înspre rănit, vrând să-l întrebe ce se întâmplase aici, dar marţianul horcăia, zbătându-se în jilţ.

Îi luă capul în mâini; horcăitul încetă şi în ochii holbaţi ai muribundului se ivi o expresie de groază amestecată cu o nespusă fericire. „Salvează-ne!”... bâigui el. Apoi ochii i se înceţoşară, gura îi înţepeni, rânjită.

Los îşi încheie scurta, îşi înfăşură fularul în jurul gâtului şi dădu să iasă. Dar, cum deschise uşa, în faţă, de după epava navei ţâşniră câteva scântei mici, albăstrii, însoţite de un trosnet slab, subţire. Un glonţ îi smulse casca din cap.

Cu dinţii încleştaţi, Los se repezi pe scări în jos, se propti cu umărul în navă, împingând cu atâta încordare, încât îşi auzi muşchii pârâind şi răsturnă epava peste cei ascunşi la pândă în spatele ei.

Se auzi trosnetul metalului fărâmat, ţipetele ca de pasăre ale marţienilor; uriaşa aripă se clătină în aer, apoi se prăbuşi peste umbrele care o luau la fugă. Mai multe făpturi străbăteau în goană, cu umerii aduşi, sărind în zigzaguri poiana înceţoşată. Dintr-un salt, Los le ajunse din urmă şi trase asupra lor un foc de revolver. Detunătura mauserului fu înspăimântătoare. Fugarul cel mai apropiat se prăbuşi în iarbă. Altul îşi aruncă arma, se chirci jos, apărându-şi obrazul cu mâinile.

Omul îl apucă de gulerul scurtei argintii şi-l ridică în aer

ca pe un căţel. Era un soldat.

— Te-a trimis Tuskub? îl întrebă.

— Da, Fiul Cerului!

— Am să te omor!

— Prea bine, Fiul Cerului!

— Cu ce aţi sosit? Unde vă e nava?

Aşa cum atârna în aer, în faţa chipului cumplit al pământeanului, marţianul arătă cu ochii lărgiţi de groază spre copaci: în umbra lor se vedea o mică barcă de război.

— L-ai văzut pe celălalt Fiu al Cerului prin oraş? Poţi să-l găseşti?

— Da.

— Du-mă la el!

Los sări în barca de război. Marţianul se aşeză la manşă; elicele începură să vâjâie şi vântul nopţii se năpusti din faţă. În înălţimea neagră a bolţii se legănau stele uriaşe, sălbatice.

ACTIVITATEA DE O ZI A LUI GUSEV

La ora zece dimineaţa, Gusev plecă în zbor de la vila lui Tuskub spre Soaţera, având pe bordul navei o hartă de pilot, arme, provizii şi şase grenade de mână, luate de la Petrograd fără ştirea lui Los.

La amiază, zări jos Soaţera. Străzile din centru erau pustii. Lângă Casa Consiliului inginerilor, în piaţa uriaşă în formă de stea, se vedeau aeronave de război şi trupe aşezate în trei semicercuri concentrice.

Gusev începu să coboare, dar pesemne fusese observat. O navă sclipitoare, cu şase aripi, decolă din piaţă şi, tremurând în razele soarelui, se ridică vertical. De-a lungul bordurilor ei se înşiruiau nişte făpturi mici, argintii. Gusev descrise un cerc deasupra lor în timp ce scotea cu băgare de seamă o grenadă din sac.

Pe navă prinseră a se roti nişte roţi colorate, antenele din vârful catargului începură să se mişte.

Gusev se aplecă peste bord şi ameninţă cu pumnul. Un strigăt slab se auzi de la ceilalţi. Făpturile argintii îşi îndreptară puştile scurte în sus. Pe ţevile lor ţâşniră mici rotocoale de fum gălbui, însoţite de şuieratul gloanţelor. O bucată de bordaj zbură într-o parte, retezată.

Gusev răspunse vesel, pomenind ceva de mama lor, apoi, manevrând manşa de profunzime, se năpusti în jos, spre nava vrăjmaşă şi când ajunse deasupra ei aruncă grenada. În urmă detună o explozie asurzitoare. Redresă aparatul şi privi cu faţa înapoi: nava lovită se rostogolea dezordonat în aer, fumegând, destrămându-se; pe urmă, se prăbuşi peste acoperişuri.

Acesta fusese începutul.

Trecând în zbor pe deasupra oraşului, Gusev recunoştea pieţele, clădirile instituţiilor de stat, arsenalul, cartierele muncitoreşti pe care le văzuse în oglindă. Lângă un zid lung de uzină, mii de marţieni se frământau ca un furnicar

răscolit. Gusev începu să coboare. Mulţimea se dădu în lături. El ateriză pe locul golit şi se arătă râzând, dezvelindu-și dinţii.

Îl recunoscură. Mii de braţe se ridicară, mulţimea izbucni în strigăte: „Magaţitl, Magaţitl!” – şi începu să se apropie sfioasă. Se vedeau chipuri tulburate, ochi rugători, capete pleşuve, roşii ca ridichile. Erau muncitori, lumea de jos, sărăcimea.

Magaţitlul coborî din barcă, îşi săltă sacul pe umăr şi făcu un gest larg cu mâna.

— Salut, tovarăşi!

Urmă o tăcere deplină ca în vise. În mijlocul acestor făpturi mici de statură, Gusev părea un uriaş.

— Tovarăşi, v-aţi adunat aici să faceţi război ori ca să staţi de vorbă? Dacă aţi venit numai să sporovăiţi, atunci n-am timp. Cu bine!

Un suspin greu străbătu mulţimea. Mai mulţi marţieni începură să strige cu disperare şi mulţimea repetă în cor:

— Salvează-ne, salvează-ne, salvează-ne, Fiul Cerului!

— Atunci, vreţi să faceţi război? întrebă Gusev şi răcni cât îl ţinea gâtul răguşit: Bătălia a şi început. Acum câteva clipe am fost atacat de o navă militară, dar am doborât-o, lua-o-ar naiba! La arme, după mine!

Făcu o mişcare hotărâtă, ca şi cum ar fi apucat din aer un căpăstru invizibil.

Gor se apropie repede, strecurându-se prin gloată (Gusev îl recunoscu numaidecât). Era cenuşiu la faţă de emoţie, buzele îi tremurau puternic.

— Ce vorbeşti? strigă înfigându-și degetele în pieptul lui Gusev. Unde ne duci? Vom fi nimiciţi! N-avem arme; trebuie să ducem altfel lupta.

Omul îi smulse brutal mâinile crispate pe pieptul lui:

— Arma principală e hotărârea! Cine s-a hotărât are şi puterea. N-am venit de pe Pământ ca să stau de vorbă aici. Am venit ca să vă învăţ să vă hotărâţi! Aţi prins mucegai, tovarăşi marţieni! Cine n-are frică de moarte, după mine!

Unde e arsenalul? După arme! Cu toţii după mine la arsenal!

— Ai-ai-ai! strigară în cor marţienii, îmbulzindu-se înainte.

Cu un gest disperat, Gor întinse braţele spre mulţime…

Aşa se dezlănțui răscoala. Conducătorul fusese găsit. Capetele fură prinse de vârtejul ameţelii. Imposibilul părea acum posibil. Gor, care pregătea răscoala în mod lent şi ştiinţific – şi care nici măcar după cele din ajun nu se hotărâse, ci şovăia încă – deodată parcă se trezi ca din somn. Rosti douăsprezece cuvântări furioase care fură transmise prin oglinzile ceţoase în cartierele muncitoreşti. Patruzeci de mii de marţieni începură se se adune în preajma arsenalului. Gusev îi împărţi în grupuri mici care înaintau în salturi, la adăpostul caselor, monumentelor, copacilor. Apoi porunci ca în faţa tuturor ecranelor de control, prin care guvernul supraveghea mişcarea din oraş, să se posteze femei şi copii, şi cu toţii să strige împotriva lui Tuskub, dar fără să arate prea multă înflăcărare. Această şireată manevră asiatică adormi pentru un timp vigilenţa guvernului.

Gusev se temea de un atac din partea aeronavelor de război. Ca să îndepărteze cât de cât atenţia vrăjmaşului, trimise în centrul oraşului cinci mii de marţieni neînarmaţi, care să vocifereze, cerând haine groase, pâine, havră. Acestora le vorbi astfel:

— Niciunul dintre voi nu se va întoarce de acolo viu, ţineţi minte! Şi acum, daţi-i drumul!

Cei cinci mii de marţieni scoaseră ca dintr-un singur gâtlej strigătele lor de „Ai-ai!”, îşi deschiseră umbrelele mari, cu inscripţii şi porniră la moarte, intonând jalnic cântecul vechi, interzis:

Sub acoperişuri de sticlă
Sub bolte de fier,
În cupa de piatră
Fumegă havra.

Veseli, veseli suntem!
Daţi-ne-n mâini cupa de piatră!
Ai-ai! Nu ne mai întoarcem în cariera de piatră, în mine
Nu ne mai întoarcem în galeriile groaznice, moarte,
Nu ne mai întoarcem la maşini,
Nu ne mai întoarcem la maşini...
Vrem să trăim. Ai-ai! Să trăim!
Daţi-ne-n mâini cupa de piatră!

Învârtindu-şi pe sus umbrelele uriaşe, urlându-şi cântecul jalnic, ei dispărură pe uliţele strâmte.

Arsenalul, o clădire scundă, pătrată, aflată în partea veche a oraşului, era păzit de o mică unitate militară. Soldaţii stăteau postaţi în semicerc, în piaţă, în faţa unei porţi de bronz, acoperind două maşini ciudate, alcătuită din spirale de sârmă, discuri şi globuri (Gusev mai văzuse odată un asemenea obiect în casa părăsită). Începându-şi înaintarea, răsculaţii străbătură numeroase ulicioare întortocheate, ajunseră în faţa arsenalului şi-l împresurară: clădirea avea ziduri drepte, solide.

Privind de după colţuri, făcând salturi de la un copac la altul, Gusev cercetă poziţia de luptă: era limpede că arsenalul trebuie cucerit printr-un atac frontal, îndreptat asupra porţii. În acest scop, ordonă să se scoată din ţâţâni uşa de bronz a unei case şi să fie legată zdravăn cu frânghii. Apoi îi instrui pe atacanţi ca la momentul potrivit să năvălească cu toţii, strigând cât mai fioros „Ai-ai!”

Soldaţii puşi să păzească poarta urmăreau liniştiţi forfota de pe uliţe; numai maşinile acelea ciudate, prin ale căror spirale tremurau pârâind scântei liliachii, fură împinse mai în faţă. Marţienii le priveau pe sub gene şi, arătându-le cu mâna, spuneau încet într-o şoaptă şuierătoare: „Păzeşte-te de ele, Fiul Cerului!”

Nu mai era timp de pierdut.

Gusev îşi desfăcu larg picioarele, apucă de frânghii şi

ridică uşa de bronz: era grea, dar nu prea – putea s-o ducă. Apărat de zidul casei, merse astfel până la capătul pieţii, de unde nu mai era mult până la poartă.

— Fiţi gata! le ordonă în şoaptă alor săi.

Îşi şterse fruntea cu mâneca, gândindu-se: „Ei, acum, înfurie-te cât mai rău, băiete!” Apoi ridică uşa şi îşi făcu scut din ea.

— Predaţi arsenalul! Predaţi-l, sufletul vostru de soldăţoi! răcni ca din gură de şarpe, alergând greoi prin piaţă, spre soldaţi.

Răsunară mai multe împuşcături cu un fel de clipocit şi uşa fu izbită cu pocnituri ascuţite. Gusev se clătină, apoi se înfurie de-a binelea şi porni înainte mai repede, înjurând. Iar marţienii din juru-i izbucniră în strigăte, în urlete, năpustindu-se de pretutindeni, din gangurile caselor, de după copaci. Un glob se sparse, fulgerând în aer. Dar puhoaiele de atacanţi, revărsându-se năvalnic, dădură peste cap soldaţii şi maşinile lor îngrozitoare.

Suduind de mama focului, Gusev ajunse în goană la poartă şi izbi încuietoarea cu colţul uşii de bronz. Poarta trosni şi se prăbuşi în lături. El se năpusti în curtea pătrată, unde se vedeau şiruri de aeronave.

Arsenalul fu cucerit. Patruzeci de mii de marţieni primiră arme. Folosindu-se de oglinda telefonică, Gusev luă legătură cu Casa Consiliului inginerilor şi ceru ca Tuskub să fie predat.

Drept răspuns, guvernul trimise o escadrilă de aeronave să atace arsenalul. Gusev porni în întâmpinarea ei cu toată flota aeriană. Navele guvernamentale făcură calea întoarsă, dar fură ajunse din urmă, încercuite şi nimicite deasupra ruinelor Soaţerei antice. Aparatele se prăbuşeau din cer, căzând la picioarele giganticei statui a Magaţitlului, care zâmbea cu ochii închişi. Lumina asfinţitului sclipea pe coiful lui cu solzi.

Acum, cerul era stăpânit de răsculaţi. Guvernul concentra trupe de poliţie în preajma Casei Consiliului. Pe acoperişul

ei fură montate maşini care aruncau ghiulele de foc, fulgere sferice. Ele doborâră o parte din flota aeriană a răsculaţilor.

La căderea nopţii, Gusev începu asediul pieţii unde se afla Casa Consiliului Suprem şi se apucă să ridice baricade pe uliţele care porneau de aici ca nişte raze. „Vă învăţ eu, draci cărămizii, cum se face o revoluţie!” spunea el, arătându-le marţienilor cum să scoată lespezi din caldarâm, cum să doboare copacii, să smulgă uşile, să facă parapete din cămăşi umplute cu nisip.

În faţa clădirii Consiliului Suprem fură puse în bătaie cele două maşini capturate la arsenal şi ele deschiseră focul, trăgând asupra vrăjmaşului ghiulele de foc. Dar îndată guvernul învălui piaţa în câmpuri electromagnetice.

Atunci Gusev îşi rosti cea din urmă cuvântare din ziua aceea – cuvântare scurtă, dar expresivă: se sui pe baricadă şi aruncă trei grenade, una după alta. Explozia lor fu înspăimântătoare: trei jerbe de foc ţâşniră, ridicând în aer pietrele, soldaţii, sfărâmăturile maşinilor; piaţa se învălui în fum înecăcios şi în colb. Marţienii porniră urlând la asalt. (Era tocmai clipa aceea când Los se uitase în oglinda ceţoasă la vila lui Tuskub).

Guvernul stinse câmpul magnetic şi atunci, pe deasupra pieţii, peste capetele celor încleştaţi în luptă, începură să zboare globuri de foc, pornite şi dintr-o parte şi din alta, dănţuind, spărgându-se şi răspândind flăcări albăstrii. Tunetele făceau să se zguduie casele sinistre în formă de piramidă.

Lupta nu ţinu mult. Gusev în fruntea unui detaşament de elită, străbătu piaţa acoperită de leşuri şi năvăli în Casa Consiliului Suprem. Casa era goală: Tuskub şi toţi inginerii fugiseră.

ÎNTÂMPLĂRILE IAU ALTĂ ÎNTORSĂTURĂ

Trupele răsculaţilor ocupaseră toate punctele mai importante din oraş după indicaţiile lui Gor. Noaptea era răcoroasă şi marţienii din posturi dârdâiau de frig. Gusev ordonă să se aprindă focuri. Porunca lui fu primită ca un fapt nemaipomenit: de o mie de ani, nimeni din oraş nu mai aprinsese un foc – despre flăcările dănţuitoare se vorbea doar într-un cântec străvechi.

Gusev aprinse cu mâna lui primul foc în faţa Casei Consiliului Suprem, aţâţându-l cu lemnul mobilelor sfărâmate. „Ulla, ulla!” strigau marţienii cu glasuri înăbuşite, strângându-se în jurul rugului. Şi iată că focurile se aprinseră cu flăcări vii în toate pieţele. Lumina lor roşietică, tremurătoare, înviora zidurile înclinate ale caselor, licărea în ferestre.

În spatele geamurilor se iviră făpturi albăstrii, privind neliniştite şi întristate, focurile nemaivăzute, chipurile posomorâte ale răsculaţilor zdrenţăroşi. În cursul nopţii, multe case fură părăsite.

Altminteri, în oraş era linişte. Numai focurile ardeau trosnind, armele zăngăneau, de parcă se înapoiaseră vechile milenii, întoarse din drumul lor ca să-şi reia zborul chinuitor. Până şi stelele, trimiţându-şi razele grele peste uliţe, deasupra rugurilor, păreau altfel; fără voia lui, cel ce şedea lângă foc ridica ochii privind cu luare aminte desenul alcătuit de ele, pe care parcă-l uitase şi reînviase acum. Gusev zbura pe şaua înaripată, cercetând poziţiile trupelor. Cobora brusc din bezna înstelată în piaţă şi o străbătea, proiectând o umbră gigantica. Părea un adevărat fiu al cerului, un idol care şi-a părăsit soclul de piatră. „Magaţitl, Magaţitl!” şopteau marţienii, stăpâniţi de spaima superstiţiei. Mulţi îl vedeau prima oară şi se târau până la el ca să-l atingă cu degetele. Unii plângeau cu glasuri de

copii: „Acum, n-o să mai murim... O să fim fericiţi. Fiul Cerului ne-a adus viaţa.”

Trupurile slabe, acoperite toate la fel cu veşminte prăfuite, obrazurile zbârcite, cu pielea ofilită, cu nasurile ascuţite, ochii trişti, trăiţi secole de-a rândul în sclipirea roţilor din uzine, în întunericul minelor, acum răsfrângând scânteierea focurilor, braţele slabe, neobişnuite să facă mişcări de bucurie şi de îndrăzneală, se întindeau spre Fiul Cerului.

— Curaj, băieţi, curaj! Fiţi mai veseli! îi îndemna Gusev. Nu e scris în nici o lege să suferiţi fără vină până la capătul vieţii... Vom birui şi vom avea un trai mai ca lumea!

Noaptea târziu, Gusev se întoarse la Casa Consiliului îngheţat de frig şi flămând. În sala boltită de la intrare, sub arcadele scunde de aur, dormeau pe jos vreo douăzeci de marţieni, înarmaţi până-n dinţi. Pe oglinda care alcătuia podeaua se vedeau numeroase urme de havră mestecată în gură şi scuipată pe jos. În mijlocul sălii, Gor şedea pe nişte cutii de cartuşe şi scria la lumina lanternei electrice. Pe masă se vedeau cutii de conserve deschise, bidonaşe, coji de pâine.

Gusev se aşeză la un colţ al mesei şi începu să mănânce cu poftă. Apoi îşi şterse mâinile de pantaloni, trase o înghiţitură din bidon, icni şi întrebă răguşit:

— Unde-i inamicul? Asta vreau să ştiu...

Gor îşi ridică spre el ochii înroşiţi, privi atent cârpa pătată de sânge cu care era înfăşurat la cap, îi privi obrazul fălcos mestecând de nădejde, mustăţile zbârlite, nările umflate.

— Nu pot să aflu nici în ruptul capului unde au pierit trupele guvernamentale, lua-le-ar naiba! urmă Gusev. În piaţă zac vreo trei sute de ai lor, dar au fost nu mai puţin de cincisprezece mii. Parcă au intrat în pământ. De ascuns, nu se puteau ascunde ca acul în carul cu fân. Chiar dac-ar fi intrat în pământ şi tot aş şti ce-i cu ei. Proastă situaţie! În fiecare clipă, ne putem pomeni cu vrăjmaşul în spate!

— Tuskub, guvernul, resturile trupelor şi o parte din

populaţie s-au refugiat în labirintele reginei Magr, dedesubtul oraşului – îl lămuri Gor.

Gusev sări ca ars în picioare:

— De ce-ai tăcut până acum?

— E zadarnic să-l urmăreşti pe Tuskub. Stai şi mănâncă, Fiul Cerului!

Gor se strâmbă, scoase din sân un pacheţel cu havră uscată, roşie ca ardeiul, o vârî în gură şi începu să mestece încet. Ochii i se umeziră, se întunecară, zbârciturile obrazului i se neteziră.

— Acum câteva milenii – urmă el – pe aici nu se clădeau case mari; nu puteau fi încălzite, nu se cunoştea electricitatea. Iarna, în timpul gerurilor, lumea cobora sub scoarţa lui Marte, la o mare adâncime. Sălile uriaşe, amenajate acolo în peşteri săpate de apă, tunelele, coridoarele primeau căldura din întunericul planetei. În craterele vulcanilor, căldura era atât de mare, încât a fost folosită pentru a obţine aburi. Până şi astăzi, pe unele insule mai funcţionează maşini primitive cu aburi din acele vremuri. Tunelele care unesc oraşele subterane se întind aproape sub toată scoarţa planetei. E o nebunie să-l cauţi pe Tuskub în acest labirint. El şi numai el cunoaşte planurile şi tainiţele labirintului reginei Magr, cea mai mare peste două lumi, care a fost cândva stăpâna întregului Marte. De sub Soaţera, o reţea de tunele ducea la cinci sute de oraşe vii şi la peste o mie de oraşe moarte, în care populaţia a pierit. Acolo, pretutindeni, se găsesc depozite de arme şi aerodroame. În schimb, forţele noastre sunt risipite, suntem prost înarmaţi. Ţuskub are armata de partea lui, apoi îi mai are pe latifundiari, pe plantatorii de havră şi pe toţi acei care, acum treizeci de ani, după războiul pustiitor, au ajuns proprietari la oraşe. Tuskub e isteţ şi perfid. El a pus la cale dinadins toate aceste evenimente ca să strivească pentru totdeauna rămăşiţele rezistenţei. Ah, secolul de aur! Secolul de aur!…

Gor îşi scutura capul ameţit. În obraji i se iviră pete

vinete. Havra începea să-şi facă efectul.

— Asta visează Tuskub, să inaugureze ultima epocă a lui Marte, secolul de aur. Numai cei aleşi vor avea parte de el, cei vrednici de fericire. Egalitatea, zice el, este irealizabilă, nu există egalitate! Fericirea obştească este un delir al nebunilor îmbătaţi de havră. Setea de egalitate şi dreptate obştească, zice, distrug realizările supreme ale civilizaţiei.

Pe buzele lui Gor se ivi o spumă roşiatică.

— Să ne întoarcem la inegalitate, la nedreptate! urmă el. Secolele străvechi să se năpustească asupra noastră ca ihiii! Robii să fie puşi în lanţuri, legaţi de maşini, de strunguri, coborâţi în mine... Să se bucure de toată întinderea durerii. Iar cei fericiţi, de toată întinderea fericirii. Iată, acesta este secolul de aur! Scrâşnet de dinţi şi beznă! Blestemaţi să-mi fie tatăl şi mama că au făcut să mă nasc pe lume! Blestemat să fiu şi eu!

Gusev se uita la el, molfăindu-şi furios ţigara:

— De, ce să-ţi spun, aţi ajuns bine de tot!...

Gor tăcu îndelung, stând gârbovit pe cutiile de tablă cu cartuşe ca un moşneag tare bătrân.

— Da, Fiul Cerului! Noi, cei de pe Tuma străveche, n-am dezlegat taina. Azi, te-am văzut luptând. Veselia dumitale parcă e un clocot. Eşti visător, pătimaş şi străin de preocupări chinuitoare. Voi, fiii Pământului, aveţi menirea să dezlegaţi cândva enigma. Noi însă nu – suntem bătrâni, în noi e cenuşă. Am lăsat să ne scape momentul.

Gusev îşi strânse puţin centironul:

— Bine, fie şi cenuşă! Ce ai de gând să faci mâine?

— Mâine dimineaţă, va trebui să-l găsim pe Tuskub la oglinda telefonică şi să intrăm în tratative cu el pentru concesiuni reciproce...

— Dumneata, tovarăşe, de un ceas şi mai bine baţi câmpii! îl întrerupse Gusev. Uite ce dispoziţii ai pentru mâine: vei vesti pe toată planeta că puterea a trecut în mâinile muncitorilor. Cere tuturor supunere necondiţionată. Iar eu o să-mi adun nişte flăcăi mai de nădejde şi am să

pornesc cu toată flota la poli ca să ocup staţiunile electromagnetice. O să telegrafiez numaidecât pe Pământ, la Moscova, să ne trimită cât mai urgent întăriri. În vreo şase luni au să-şi construiască aparatele, iar ca să ajungă aici nu le trebuie decât...

Gusev se clătină şi se prăvăli greu peste masă: casa începuse să se zguduie din temelie. Ornamente sculptate se prăbuşeau din întunericul bolţilor pe podele. Marţienii care dormeau pe jos săriră în picioare privind buimăciţi în jur. Un nou cutremur, încă mai puternic, zgudui clădirea. Geamurile se sparseră zornăind. Uşile săriră în lături. Un tunet înăbuşit, întărit de numeroase detunături tot mai puternice, se rostogoli prin sală. În piaţă izbucniră strigăte şi împuşcături. Cei care se repeziseră la uşi se traseră înapoi, dându-se în lături, făcându-i loc Fiului Cerului – Los.

Chipul acestuia era greu de recunoscut: ochii, măriţi peste măsură, adânciţi în orbite, revărsau din întunecimea lor o lumină stranie. Marţienii se dădeau înapoi din faţa sa, se ghemuiau pe podele. Părul lui alb stătea zburlit şi ţeapăn.

— Oraşul e încercuit! vesti Los cu glasul hotărât şi puternic. Cerul e plin de luminile navelor. Tuskub aruncă în aer cartierele muncitoreşti!

CONTRAATACUL

Los şi Gusev ieşeau pe scara casei, sub portic, când detună o a doua explozie. Flacăra răbufni ca un evantai albăstrui în partea de nord a oraşului. Se vedeau limpede norii de fum şi de cenuşă ridicându-se spre cer. Tunetul fu urmat de un suflu ca de vijelie. O văpaie roşie cotropi jumătate din bolta cerului.

Acum, nu se mai auzea niciun strigăt în piaţa în formă de stea, plină de trupe. Marţienii priveau tăcuţi văpaia. Se spulberau locuinţele lor, familiile lor, li se topeau nădejdile în nori negri de fum.

După ce se sfătui repede cu Los şi cu Gor, Gusev porunci ca flota aeriană să se pregătească de luptă. Toate navele se aflau la arsenal. Numai cinci dintre aceste libelule uriaşe aşteptau în piaţă. Gusev le trimise în recunoaştere. Navele se înălţară fulgerător, cu aripile sclipind în lumina focului.

De la arsenal veni vestea că s-a primit ordinul şi că a început îmbarcarea trupelor pe nave. Trecu mult timp, fără să-şi dea nimeni seama cât. Văpaia creştea printre norii de fum. În oraş domnea o tăcere sinistră. Gusev trimitea mai în fiecare clipă curieri la oglinda telefonică cu ordinul de a se grăbi îmbarcarea. Alerga prin piaţă ca o umbră uriaşă, striga răguşit, punând cetele dezordonate de luptători să se încoloneze, şi iar se întorcea la scară, cu dinţii rânjiţi, cu mustăţile zbârlite.

— Spuneţi-le ălora de la arsenal... (urmau unele cuvinte pe care Gor nu le înţelegea) să se grăbească, mai repede, mai repede...

Gor se ducea iar la telefon.

În sfârşit, fu primită o telefonogramă, vestind terminarea îmbarcării şi decolarea navelor. Într-adevăr, libelule se iviră în zbor la o mică înălţime deasupra oraşului, înfruntând văpaia groasă. Gusev stătea cu picioarele desfăcute, cu capul dat pe spate, privind încântat şirurile lor, ca de cocori.

În clipa aceea detună a treia explozie, încă mai puternică decât celelalte.

Pale de flăcări albăstrii, tăiară calea navelor; acestea fură aruncate în sus, răsucindu-se şi dispărură în norii de praf şi fum care se ridicau spre cer.

Gor se ivi printre coloane, cu capul între umeri, cu obrazul crispat, cu gura strâmbă.

— Arsenalul a fost aruncat în aer! spuse el după ce vuietul exploziei se potoli. Flota e nimicită!

Gusev gemu scurt, muşcându-şi mustăţile. Los stătea rezemat cu spatele de o coloană, privind văpaia. Gor se ridică în vârful picioarelor şi se uita în ochii lui nemişcaţi, sticloşi.

— Vai de cei ce vor rămâne azi în viaţă!...

Los nu răspunse nimic. Gusev făcu o mişcare încăpăţânată cu capul şi ieşi în piaţă, unde i se auzi glasul dând comenzi. Şi iată că marţienii, coloană după coloană, porniră pe străzi la baricade.

Umbra înaripată a pământeanului trecea în zbor pe deasupra pieţii şi el striga de sus, din şa:

— Mai repede, mişcaţi-vă mai repede, diavolilor, mototolilor!

Piaţa se goli. Deasupra întinsei zone cuprinse de foc, se vedeau acum apropiindu-se şiruri de libelule; ele se iveau, val după val, din zare şi se îndreptau asupra oraşului. Erau navele lui Tuskub.

— Fugi, Fiul Cerului! Mai ai timp să scapi! zise Gor.

În loc de răspuns, Los ridică din umeri. Navele vrăjmaşe se apropiau, micşorându-şi înălţimea. Un glob de foc ţâşni asupra lor din întunericul străzilor, apoi încă unul şi un al treilea. Maşinile răsculaţilor aruncau fulgere sferice. Şiruri de galere înaripate veneau până deasupra pieţii; aici descriau un cerc, apoi se despărţeau şi porneau de-a lungul străzilor, peste acoperişuri. Focurile trase necontenit le luminau bordurile. Una din aceste nave se răsturnă şi se prăbuşi cu aripile frânte între două acoperişuri. Altele se

lăsau jos, în colţurile pieţii, debarcând soldaţi cu vestoane argintii; care se avântau pe străzi. Se trăgea de la ferestre, de după colţuri. Pietrele zburau în aer. Navele soseau tot mai multe; umbrele lor roşii ca sângele lunecau necontenit prin piaţa.

În apropiere, Los zări silueta spătoasă a lui Gusev pe acoperişul unei case ale cărei terase coborau până jos. Cinci-şase nave se năpustiră numaidecât într-acolo. El ridică deasupra capului un bolovan uriaş şi-l aruncă în prima galeră, dar îndată aripile sclipitoare îl împresurară din toate părţile.

Los se repezi peste piaţă într-acolo, aproape zburând, ca în vis. Deasupra lui, navele prinseră a se roti în vuietul furios al elicelor, vâjâind, luminate de focurile armelor. El încleştă dinţii; ochii lui înregistrau cu agerime toate amănuntele scenei.

În câteva salturi trecu piaţa şi-l văzu din nou pe Gusev pe terasa casei din colţ, asaltat din toate părţile de marţieni, răsucindu-se greoi sub această grămadă vie, aruncând-o în lături, lovind în ea cu pumnii. La un moment dat, îşi încleştă mâinile într-unul care i se înfipsese în gât, îl smulse şi-l aruncă în sus, după care porni pe terasă, urmat de ceilalţi vrăjmaşi. Dar curând se prăbuşi.

Los scoase un strigăt puternic şi, agăţându-se de ieşiturile zidurilor, ajunse pe terasă. Din grămada de trupuri care urlau se ivi din nou capul lui Gusev, cu ochi holbaţi, cu buze strivite. Mai mulţi soldaţi dădură să-l prindă pe Los. El îi îmbrânci cu scârbă, se repezi la grămada care viermuia şi începu să-i arunce pe marţieni peste balustradă ca pe nişte aşchii. Curând, pe terasă nu mai rămase niciunul. Gusev încerca să se ridice cu capul bălăbănindu-i-se neputincios. Los îl luă în braţe se avântă pe o uşă deschisă, îi duse înlăuntru şi-l puse jos, pe covor, într-o odaie, scundă, luminată de văpaia de afară.

Gusev horcăia. Salvatorul lui se întoarse la uşă. Prin faţa terasei treceau în zbor nave, purtând acele făpturi cu nasuri

ascuţite şi priviri iscoditoare. Fără îndoială că pregăteau un atac.

— Mstislav Sergheevici!

Gusev îşi pipăi capul şi scuipă sânge.

— Pe-ai noştri i-au ucis pe toţi!... Mstislav Sergheevici, ce-a fost asta? S-au năpustit din zbor asupra noastră şi au început să ne secere... Unii au murit pe loc, alţii s-au ascuns. Doar eu am rămas. Văleu, ce jale!

Se ridică, făcu câţiva paşi prin cameră clătinându-se şi se opri în faţa unei statui de bronz care reprezenta pesemne un marţian celebru.

— Ei, lasă, că-ţi arăt eu ţie! zise, apucând statuia şi repezindu-se la uşă.

— Alexei Ivanovici, ce faci?

— Nu pot altfel. Lasă-mă!

Gusev ieşi pe terasă. Pe bordul unei nave, care trecea prin faţă, scânteiară mai multe focuri de armă. Pe urmă se auzi o izbitură, un trosnet.

— Aha! strigă Gusev.

Los îl trase în cameră şi trânti uşa.

— Alexei Ivanovici, pricepe odată, suntem zdrobiţi, totul s-a isprăvit! Trebuie s-o salvăm pe Aelita...

— Da' slăbeşte-mă odată cu muierea dumitale!

Zicând acestea, Gusev se chinci jos cu obrazul în mâini, pufni, bătu cu piciorul şi izbucni aspru, răstit, de parcă ar fi scrâşnit un fierăstrău:

— N-au decât să-mi jupoaie pielea! Totul merge anapoda în lume, până şi pe planeta asta lipsită de rânduială, fir-ar ea afurisită să fie! „Salvează-ne – spun – salvează-ne!”... Se agăţă de mine... „Să avem şi noi parte de viaţă într-un chip sau într-altul.” Viaţă! Ce pot eu să fac? Iată, mi-am vărsat sângele, şi degeaba, că ne-au strivit. Dar, Mstislav Sergheevici, al dracului să fiu, nu pot vedea una ca asta... Am să-i sfâşii cu dinţii pe călăi...

Pufni din nou şi o luă spre uşă. Los îl apucă de umeri, îl zgâlţâi, privindu-l hotărât în ochi:

— Ceea ce s-a întâmplat e un coşmar, un delir. Hai să mergem. Poate vom izbuti să scăpăm de-aici. Să ne întoarcem acasă, pe Pământ!

Gusev îşi trecu mâna pe obraz, întinzând sângele şi murdăria cu care era năclăit.

— Hai să mergem!

Ieşiră pe o platformă circulară, suspendată deasupra unei largi guri de puţ. O scăriţă în spirală, lipită de perete, cobora jos. Lumina tulbure a flăcărilor pătrundea prin acoperişul de sticlă până la adâncimi ameţitoare.

Los şi Gusev începură să coboare pe scara îngustă; jos era linişte, dar sus împuşcăturile se înteţeau; navele treceau pe deasupra acoperişului, frecându-se de el, huruind. Pesemne începuse atacul împotriva ultimului refugiu al Fiilor Cerului.

Cei doi oameni coborau în fugă spirale fără sfârşit. Lumina începea să fie tulbure. Şi iată că, deodată, desluşiră jos o făptură mică târându-se anevoie în întâmpinarea lor. Făptura se opri şi strigă cu glasul slab:

— Acum au să pătrundă aici. Grăbiţi-vă! Jos este o intrare în labirint.

Era Gor, rănit la cap. El îşi umezi buzele, apoi urmă:

— Luaţi-o prin tunelele cele mari; fiţi atenţi la semnele de pe pereţi. Duceţi-vă cu bine! Dacă ajungeţi pe Pământ, povestiţi-le oamenilor despre noi. Poate că veţi fi fericiţi acolo. Nouă ne rămân deşerturile de gheaţă, moartea, jalea... Ah, am pierdut clipa!... Trebuie să iubim viaţa, s-o iubim cu pasiune, da, cu pasiune!...

Sus se auzi zgomot. Gusev o luă la fugă în jos. Los încercă să-l tragă pe Gor după el, dar marţianul se agăţă de balustradă.

— Duceţi-vă. Vreau să mor! zise cu dinţii încleştaţi.

Los îl ajunse din urmă pe Gusev şi curând puseră piciorul pe o ultimă platformă inelară. De aici, scara cobora brusc spre fundul puţului. Ajungând jos, văzură o mare lespede de piatră cu un inel prins în ea; o ridicară anevoie şi, atunci,

din gura întunecoasă care se deschise în faţa lor, răzbi un curent uscat.

Gusev îşi dădu drumul cel dintâi în jos. În timp ce trăgea lespedea la loc în urma sa, Los văzu soldaţi pe platforma inelară, desluşindu-se cu greu în slaba lumină roşiatică.

Aceştia coborau repede pe scara în spirală. Gor întinse braţele spre ei şi se prăbuşi răpus de lovituri.

LABIRINTUL REGINEI MAGR

Los şi Gusev înaintau cu băgare de seamă prin întuneric, în aerul stătut, înăbuşitor.

— O cotitură, Mstislav Sergheevici!...

— E strâmtă?

— Nu, largă; nu ajung cu braţele până la pereţi.

— Iar nişte coloane! Stop! Dar unde suntem?

...Trecuseră pe puţin trei ceasuri de când coborâseră în labirint. Îşi prăpădiseră toate chibriturile, căci Gusev îşi pierduse lanterna încă în timpul încăierării. Acum se mişcau într-o beznă de nepătruns.

Tunelele se ramificau, se încrucişau, coborau în adâncime, ducându-se parcă până la infinit. Uneori se auzea limpede zgomotul monoton şi măsurat al apei picurând de sus. Ochii măriţi desluşeau contururi cenuşii, nelămurite, ca nişte pete tremurătoare, dar nu erau decât halucinaţii născute din întuneric.

— Stai!

— Ce e?

— Am dat cu piciorul în gol.

Se opriră, trăgând cu urechea. O adiere uscată şi dulceagă venea drept în faţă. Departe, parcă în adâncuri, se auzea un fel de suspin, ca răsuflarea unei vietăţi. Cei doi oameni simţeau cu o vagă nelinişte că se aflau în faţa vidului fără fund. Gusev dibui o piatră de sub picioare şi o aruncă în întuneric. Peste câteva secunde, se auzi zgomotul slab stârnit de ea în cădere.

— E o prăpastie.

— Dar ce se aude ca o răsuflare?

— Nu ştiu.

Se întoarseră într-o parte, dar dădură peste un perete. Dibuiră în dreapta, în stânga; palmele lor alunecau peste crăpături care se surpau, peste bolte colţuroase. Simţeau marginea prăpastiei fără să o vadă, foarte aproape de

perete, când în dreapta, când în stânga, când iarăşi în dreapta. Îşi dădură seama că se roteau pe loc, că nu mai puteau găsi intrarea prin care ajunseseră pe această cornişă îngustă.

Stăteau umăr la umăr, rezemaţi de peretele aspru, ascultând acele suspine moleşitoare, care veneau din adânc.

— O fi sfârşitul, Alexei Ivanovici?

— Da, Mstislav Sergheevici, s-ar părea că e sfârşitul!

După câteva clipe de tăcere, Los întrebă încet, cu un glas ciudat:

— Acum, nu vezi nimic?

— Nu.

— În stânga, departe.

— Nu! Nu!

Los şopti ceva ca pentru el şi se mişcă în loc.

— Să iubeşti viaţa cu încrâncenare, cu pasiune!... Numai aşa...

— Despre cine spui asta?

— Despre ei. Ba şi despre noi.

Gusev se mişcă şi el în loc, apoi suspină.

— Iată, îi auzi răsuflarea?

— A cui, a morţii?

— Dracu' să ştie a cui! vorbi Gusev ca pentru sine. M-am gândit la ea mult şi bine, Mstislav Sergheevici. Stai întins pe câmp cu arma în mâini, plouă mărunt, e întuneric. Gândeşte-te la orice vrei şi până la urmă tot la moarte ajungi! Şi te vezi cum zaci aşa, lângă drum, ţeapăn, cu dinţii rânjiţi, ca un cal dintr-un convoi. Nu ştiu ce e după moarte, asta nu ştiu. Dar atât timp cât sunt viu, aici, trebuie să ştiu: sunt hoit de cal sau om? Sau e totuna? Când am să mor, o să-mi dau ochii peste cap, o să stau cu dinţii încleştaţi, încovrigat de ultimul spasm – s-a isprăvit cu mine!... Dar în clipa aceea, mă-ntreb, o să se răstoarne oare toată lumea, tot ce vedeam cu ochii mei, ori ba? Iată ce e groaznic: zac mort, cu dinţii rânjiţi, sunt eu, mă ţin

minte de când am împlinit trei ani… iar totul în lume merge înainte ca şi până atunci?… Asta nu pot pricepe. Din o mie nouă sute paisprezece, tot omorâm oameni şi ne-am obişnuit cu asta; dar ce e omul? L-ai luat la ochi – şi s-a dus! Nu, Mstislav Sergheevici, nu e chiar aşa de simplu! Odată, într-o noapte, zăceam rănit într-un car, cu nasu-n sus, mă uitam la stele. Mi-era tulbure sufletul, mi-era greaţă. Stam aşa şi mă gândeam: ori eu, ori un păduche, nu-i totuna? Păduchelui îi e sete şi-i e foame şi mie la fel. Păduchele nu vrea să moară, ca şi mine. Iar sfârşitul e acelaşi! Ei, şi cum mă uitam aşa – cerul se spuzise de stele, parcă erau boabe de mei; asta se întâmpla prin august, către toamnă. Deodată s-au cutremurat măruntaiele din mine. Mstislav Sergheevici, mi s-a părut că toate stelele erau în mine. Nu, nu eram păduche! Nu! Şi am plâns cu lacrimi amare. Cum vine asta? Omul nu-i un păduche! Să-ţi crape cineva tigva e ceva groaznic, e o mare nelegiuire. Dar, uite, au născocit gaze otrăvitoare... Vreau să trăiesc, Mstislav Sergheevici! Nu mai vreau să stau în bezna asta blestemată... Ce mai stăm, zău?…

— Ea este aici! rosti Los cu acelaşi glas ciudat.

În clipa aceea, un tunet, venit de departe, se rostogoli prin tunetele fără de număr. Cornişa de sub picioarele lor se cutremură, peretele începu să se clatine; undeva, în întuneric, se auziră pietrele prăvălindu-se în jos. Tunetul se rostogoli prin faţa lor şi se potoli, îndepărtându-se. Era a şaptea explozie: Tuskub se ţinuse de cuvânt. După distanţa de la care venise detunătura, se putea deduce că Soaţera rămăsese departe în urmă, spre apus.

Câteva clipe se mai auziră pietrele rostogolindu-se în jos, apoi se lăsă liniştea, o linişte şi mai deplină. Gusev observă cel dintâi că suspinele din adâncime încetaseră. Acum veneau de acolo nişte sunete ciudate, un fel de clocot, ca şi cum fierbea o pastă moale sau un lichid. Pe Gusev îl cuprinse parcă nebunia: începu să alerge, cu braţele întinse pe perete, scoţând strigăte înjurând, aruncând pietrele în

lături.

— Cornişa merge de jur împrejur. Auzi? Trebuie să existe o ieşire. Au, fir-ar al dracului, m-am lovit la cap!

Câteva clipe se mişcă în tăcere, pe urmă glasul lui se auzi tulburat de undeva, din faţa lui Los, care continua să stea nemişcat lângă perete:

— Mstislav Sergheevici, am dat de o pârghie... Un întrerupător... Zău, e un întrerupător...

Se auzi scârţâitul ascuţit al unei articulaţii ruginite. De sub cupola joasă de cărămidă ţâşni o lumină tulbure, prăfuită. Bolta se sprijinea pe cornişa îngustă, sub care se deschidea o gură de puţ rotundă, largă de vreo zece metri.

Gusev ţinea încă mâna pe pârghia întrerupătorului, în partea cealaltă a puţului stătea Los, rezemat de perete, cu mâna la ochi, ferindu-i de lumina orbitoare. Apoi, Gusev îl văzu luându-şi mâna de la ochi şi privind în jos, aplecându-se şi cercetând cu luare-aminte adâncimea. Deodată, mâinile începură să-i tremure, degetele i se mişcară, ca şi cum ar fi vrut să se scuture de ceva. Când îşi ridică privirea de jos, părul lui alb strălucea ca un nimb, ochii i se căscaseră ca de groaza morţii.

— La ce te uiţi? îi strigă Gusev.

Şi abia după aceea privi şi el în adâncul puţului cu pereţii de cărămidă. Jos foia, se frământa un fel de piele cafeniu-ruginie, stârnind clocotul, foşnetul acela sinistru din ce în ce mai pronunţat. Pielea se ridica, se umfla, acoperită de ochi mari ca de cal întorşi spre lumină, de labe păroase.

— E moartea! strigă Los.

Era o grămadă uriaşă de păianjeni. Pare-se se prăsiseră acolo, în căldura din adâncul puţului; explozia îi neliniştise şi acum începuseră să se ridice cu grămada, umflându-se, scoteau un sâsâit şi un foşnet ca de lână. Un păianjen se târa repede cu labele îndoite în unghi pe cornişă.

Gura tunelului era aproape de Los.

— Fugi! îi strigă Gusev.

Apoi făcu un salt uriaş pe deasupra puţului, lovindu-se cu

capul de boltă şi căzu ghem lângă Los. În clipa următoare, îl apucă pe acesta de mână şi-l trase în tunel, fugind amândoi cât îi ţineau picioarele.

În tunel ardeau felinare răzleţe, prăfuite. Un praf gros acoperea podeaua, coloanele şi statuile fărâmate, pragurile uşilor înguste care dădeau în alte galerii. Cei doi oameni merseră mult pe acest gang până ce ajunseră într-o sală cu coloane scunde care susţinea un tavan cu bolţi uşor arcuite. În mijloc se vedea o statuie năruită, înfăţişând o femeie cu obrazul mare, fioros. În fund apăreau gurile întunecoase ale unor încăperi, desigur locuinţe. Şi aici, de asemenea, totul zăcea sub un strat de praf – statuia reginei Magr, obiectele casnice fărâmate şi risipite în jur.

Los se opri, cu ochii măriţi, sticloşi.

— Sunt cu milioanele! zise, uitându-se înapoi. Aşteaptă să le vină ceasul; ei vor fi stăpânii vieţii, vor cotropi toată planeta!...

Gusev îl trase după el în tunelul cel mai larg care pornea din această sală. Felinarele rare dădeau o lumină slabă, tulbure. Fugarii merseră îndelung, trecură un pod boltit, peste o prăpastie largă, în fundul căreia zăceau fărâmăturile unor maşini gigantice. Mai departe erau aceiaşi pereţi prăfuiţi, cenuşii. Deznădejdea puse stăpânire pe sufletele oamenilor. Ei abia îşi mai târau picioarele de oboseală.

— Lasă-mă, vreau să mă culc! bâigui Los în mai multe rânduri.

Inima îi încetă parcă să bată. O cumplită deznădejde punea stăpânire pe el; mergea în silă prin praf, poticnindu-se în urma lui Gusev. Broboane de sudoare rece i se prelingeau pe obraz. Îşi aruncase ochii acolo de unde nu exista întoarcere, dar o forţă mai puternică îl rupsese de acel hotar şi acum, mai mult mort decât viu, se târa prin gangurile pustii, fără sfârşit.

Deodată, Gusev scoase un strigăt: la o cotitură a tunelului se ivi cerul orbitor, de un albastru închis,

arătându-se pe sub bolta ieşirii, cu o creastă de munte strălucind sub gheţuri şi zăpezi. Los cunoştea prea bine locurile şi nu putea să uite această privelişte: ieşiseră din labirint în apropierea vilei lui Tuskub.

HAO

— Fiul Cerului, Fiul Cerului! se auzi un glas subţire.

Gusev şi Los se apropiau de vilă, venind dinspre crâng. Un chip micuţ, cu nasul ascuţit, răsări din desişul azuriu. Era băiatul cu şuba cenuşie, pilotul Aelitei. El începu să joace în loc bătând din palme, cu chipul zbârcit, ca de tapir. Apoi dădu crengile la o parte şi arătă o barcă zburătoare, ascunsă printre ruinele unui bazin colector de apă.

Cei doi oameni aflară din gura lui că noaptea trecuse în linişte; însă în preajma zorilor se auzise un tunet venind din depărtare şi izbucnise văpaia. Crezând că Fiii Cerului pieriseră, sărise în barcă şi zburase spre adăpostul Aelitei. Ea auzise de asemenea detunătura exploziei şi se uita la foc din vârful stâncilor. „Întoarce-te la navă şi aşteaptă-l pe Fiul Cerului! îi poruncise pilotului. Dacă te prind servitorii lui Tuskub, mori fără să spui o vorbă. Dacă Fiul Cerului a fost ucis, strecoară-te până la el; ai să găseşti asupra lui un şipuşor de piatră; adă-mi-l!”

Los asculta povestirea băiatului cu dinţii încleştaţi. Pe urmă, cei doi pământeni se duseră la lac, se spălară de sânge şi de praf. Gusev îşi făcu o măciucă din lemn tare, aproape de mărimea unui picior de cal, după care se aşezară în barcă şi se avântară în văzduhul de un albastru strălucitor.

Gusev şi pilotul băgară barca într-o peşteră, apoi se întinseră jos, la intrare, şi despăturiră harta. În clipa aceea, Iha se ivi rostogolindu-se de sus, de pe stânci. Văzându-şi iubitul, îşi luă obrajii în palme: lacrimile îi curgeau şiroaie din ochii îndrăgostiţi. Gusev râdea de bucurie.

Între timp, Los cobora singur în prăpastie spre Pragul Sacru. Mergea parcă purtat de vânt pe scările foarte înclinate, peste trecători şi podeţe înguste. Ce avea să se întâmple cu Aelita şi cu el? Aveau oare să scape sau să piară? Nu putea să ştie; încerca să se gândească, dar

îndată îşi alunga gândul. Principalul – şi asta îl zguduia puternic – era că avea s-o vadă din nou pe „cea născută din lumina stelelor”. Nu dorea decât să-i privească însetat obrazul slăbuţ, albăstrui şi să uite totul în valuri de fericire.

După ce străbătu în goana mare podul arcuit, învăluit în aburi, de deasupra lacului din peşteră, Los zări, ca şi rândul trecut, dincolo de coloanele scunde, priveliştea aceea ca din lună a munţilor. Ieşi cu băgare de seamă pe terasa care parcă atârna deasupra abisului. Aurul Pragului Sacru sclipea mat.

Era dogoare şi linişte. Adânc mişcat, Los ar fi vrut să sărute cu toată duioşia muşchiul ruginiu, urmele de picioare din jurul acestui ultim refugiu al iubirii.

Jos, departe, se înălţau piscuri golaşe de munţi. Pe albastrul dens al cerului sclipeau gheţurile. O durere adâncă îi străpunse inima. Iată cenuşa rugului, iată muşchiul strivit în locul unde Aelita cântase cântecul ullei. O şopârlă cu o creastă osoasă pe spinare sâsâi, fugi pe pietre, apoi întoarse capul şi rămase nemişcată.

Los se apropie de stâncă, deschise portiţa triunghiulară şi, aplecându-se, intră în peşteră.

Aelita dormea între perne albe, luminată de opaiţul din tavan. Stătea culcată cu faţa în sus, cu capul pe cotul gol. Chipul ei slăbuţ era trist şi blând. Genele ei lipite tremurau – pesemne visa ceva.

Omul îngenunche la căpătâiul ei şi îşi privi tovarăşa de fericire şi de durere, înduioşat, tulburat. Acum ar fi fost gata să îndure orice torturi numai să nu se întunece niciodată chipul acesta divin, să nu piară frumuseţea, tinereţea, să nu înceteze răsuflarea ei nevinovată, care făcea să se ridice încet şi să coboare o şuviţă de păr în culoarea scrumului, căzută pe obraz.

Los se gândi la vietăţile acelea din bezna labirintului, care răsuflau şi ele, sâsâind şi foşnind, în puţul adânc, în aşteptarea ceasului lor – şi atunci scoase un geamăt de groază şi de durere. Aelita se trezi cu un suspin. Ochii ei îl

priviră o clipă inexpresivi, apoi sprâncenele i se arcuiră a mirare şi, proptindu-se cu mâinile în perne, ea se ridică spre el.

— Fiul Cerului! şopti cu duioşie. Copilul meu, iubirea mea!…

Sfiala îi îmbujora obrajii, dar nu-şi acoperi goliciunea. Umerii ei albăstrii, sânii abia răsăriţi, şoldurile înguste îi păreau lui Los născuţi din lumina stelelor. Rămăsese îngenunchiat lângă pat, tăcut, căci prea mare era fericirea de a-şi privi iubita. Mireasma ei dulce-amăruie se ridica spre el, ca o furtună ameţitoare.

— Te-am văzut în vis – spuse Aelita. Mă duceai în braţe pe nişte scări de sticlă, urcând tot mai sus. Îţi auzeam bătăile inimii. Sângele năvălea în ea, zguduind-o. Un dor chinuitor m-a năpădit. Aşteptam: când ai să te opreşti, când va lua sfârşit dorul? Vreau să cunosc iubirea. Cunosc doar greutatea apăsătoare şi groaza dorinţei… Atunci m-ai trezit din somn.

Tăcu. Sprâncenele i se arcuiră mai mult.

— Te uiţi aşa de ciudat! O, uriaşul meu!

Se trase repede în marginea cealaltă a patului, cu buzele întredeschise, de parcă ar fi vrut să se apere, ca o sălbătăciune.

— Vino la mine! şopti Los cu greu.

Ea scutură din cap:

— Semeni cu Cea cel groaznic!

El îşi ascunse repede obrazul în palme încordându-şi voinţa şi se simţi cuprins parcă de o flacără, totul din el deveni văpaie. Apoi îşi lăsă mâinile jos. Aelita îl întrebă în şoaptă:

— Ce ai?

— Nu-ţi fie frică!

Ea veni mai aproape şi şopti iar:

— Mi-e frică de Hao! Am să mor!

— Nu-ţi fie frică de Hao! Hao e focul, e viaţa. Nu-ţi fie frică de Hao! Coboară-te la mine, iubirea mea!

Întinse braţele spre ea. Aelita scoase un suspin slab, sprâncenele i se lăsară jos, micul ei chip atent părea tras. Deodată, ea se ridică sprintenă din pat şi suflă în opaiţ.

Degetele ei se încurcară în părul alb ca zăpada al lui Los...

Afară, la uşa peşterii, se născu un zgomot ca zumzetul unui roi de albine. Nici Los, nici Aelita nu-l auziră. Zumzetul creştea – şi iată că o navă de război, ca o viespe monstruoasă, se înălţă încet din prăpastie, zgâriind stâncile cu botul.

Nava rămase suspendată la înălţimea terasei; o scară se lăsă de pe bord şi pe ea coborî Tuskub cu un grup de soldaţi în zale, cu căşti de metal gofrat.

Soldaţii se aşezară în semicerc în faţa peşterii. Tuskub se apropie de uşa triunghiulară şi o împinse cu vârful bastonului.

Los şi Aelita dormeau cufundaţi într-un somn adânc. Tatăl fetei se întoarse spre soldaţi cărora le porunci, arătându-le peştera cu bastonul:

— Luaţi-i!

EVADAREA

Nava de război se roti câtva timp deasupra stâncilor care înconjurau Pragul Sacru, apoi îşi luă zborul spre Azora şi se lăsă jos, undeva, într-acolo. Abia atunci, Iha şi Gusev putură coborî din peştera de sus. Pe mica terasă bătătorită de picioare, îl văzură pe Los zăcând aproape de intrarea în peşteră, cu faţa în muşchi, într-o băltoacă de sânge.

Gusev îi ridică în braţe; tovarăşul său nu mai respira, avea pleoapele închise şi capul lui, pieptul, erau pline de sânge închegat. Aelita dispăruse. Iha bocea, strângându-i lucrurile din peşteră. Lipsea numai mantia cu glugă; probabil, stăpâna ei, vie sau moartă, fusese înfăşurata în mantie şi dusă cu corabia zburătoare.

Fata strânse într-o bocceluţă tot ce rămăsese de la „cea născută din lumina stelelor”; Gusev îl ridică pe Los şi-l săltă pe umăr, apoi porniră înapoi, peste punţi, pe deasupra lacului care clocotea în întuneric, pe scara suspendată, peste prăpastia ceţoasă; pe acelaşi drum se înapoiase odinioară Magaţitl, purtând în vârful furcii de tors şorţul vărgat al unei fete din neamul aolilor – vestea păcii şi a vieţii.

Ajuns sus, Gusev scoase barca din peşteră, îl aşeză în ea pe Los învelit într-un cearşaf, îşi strânse centironul, îşi îndesă şapca în cap şi rosti cu îndârjire:

— Nu mă dau viu! Ei, să ajung eu pe Pământ!... O să ne întoarcem noi aici!... (Urmară trei cuvine de neînţeles...).

Pe urmă se urcă în barcă şi apucă manşa.

— Iar voi, copii, duceţi-vă acasă, oriunde vreţi. Să nu ne pomeniţi de rău! zise, aplecându-se peste bord şi strângând mâinile Ihăi şi pilotului. Ihoşka, nu te iau cu mine: merg la o moarte sigură. Îţi mulţumesc, drăguţo, pentru dragostea ta; noi, Fiii Cerului, nu uităm asta aşa uşor. Rămâi cu bine!

Îşi micşoră ochii şi se uită la soare, făcu o mişcare scurtă din bărbie, apoi se avântă în înălţimea albastră. Iha şi

băiatul cu şuba cenuşie priviră îndelung la Fiul Cerului care îi părăsea. Nu observară cum un punct înaripat îşi lua zborul de la sud, de peste stâncile acelea care semănau cu munţii din lună, tăind drumul fugarului. Şi când Gusev dispăru în torentul de lumină, Iha se prăbuşi jos, izbindu-se cu atâta desperare în pietrele acoperite cu muşchi, încât băiatul se sperie, crezând că, poate, părăsea şi ea această Tumă tristă.

— Iha, Iha! grăi el cu glasul plângător. Ho tua mirra – tua murra...

La început, Gusev nu văzu nava de război care-i tăia drumul. Orientându-se după hartă, privind în jos, la stâncile Liziazirei care lunecau rămânând în urmă, el se îndreptă spre răsărit, spre câmpurile de cactuşi, unde îşi lăsaseră aparatul.

În spatele lui, în barca zburătoare, Los era întins pe spate, învelit în cearşaful care fâlfâia în vânt, lipindu-i-se de cap. Los zăcea aşa, nemişcat, părând că doarme, fără să aibe nimic din hidoşenia unui cadavru. Abia acum simţi Gusev cât de drag îi era acest tovarăş.

Nenorocirea se întâmplase astfel: Gusev, Ihoşka şi mecanicul stătea în peşteră, lângă barcă, şi râdeau. Deodată auziseră detunături de arme venind de jos, apoi un ţipăt înspăimântător. Câteva clipe mai târziu, o navă de război se ivise ca un erete din prăpastie, aruncase pe terasă trupul lui Los căzut în nesimţire, după care începuse să dea târcoale, cercetând locul.

Gusev scuipă de ciudă peste bord: prea se scârbise de Marte. „Numai să ajung la aparat, să-i torn pe gât o înghiţitură de spirt.” Pipăi trupul lui Los: era călduţ; de când îl ridicase de pe terasă, încă nu părea înţepenit de moarte. „De-ar da Dumnezeu să-şi vină în fire!” Din proprie experienţă, Gusev cunoştea efectul slab al gloanţelor marţienilor. „Dar leşinul durează cam prea mult.” Cuprins de nelinişte, întoarse ochii spre soarele care cobora spre asfinţit şi în clipa aceea zări nava repezindu-se asupră-i din

înălţime.

Gusev schimbă repede drumul spre nord, ca să evite întâlnirea. Nava însă făcu la fel. Din când în când, de pe bordul ei ţâşneau norişori gălbui, semn că trăgeau în el. Atunci Gusev începu să ia înălţime cu gândul ca apoi să pice, dublându-şi viteza la coborâre şi să scape astfel de urmăritori.

Curentul îngheţat îi şuiera în urechi, lacrimile îi înceţoşau ochii, îi îngheţau pe gene. Un cârd de ihii, cu înfăţişarea lor dezgustătoare, se repezi asupra bărcii, bătând dezordonat din aripi, dar greşi ţinta şi rămase în urmă. Gusev pierduse de mult orientarea. Sângele îi zvâcnea în tâmple, aerul rărit îi biciuia obrazul cu plesnituri de gheaţă. Atunci el porni cu toată viteza în jos. Nava urmăritoare rămase în urmă şi dispăru la orizont.

Acum, cât puteai cuprinde cu ochiul, se întindea deşertul roşu-arămiu. Niciun copac, nici o urmă de viaţă în jur! Numai umbra bărcii aluneca peste colinele întinse, peste valuri de nisip, peste crăpăturile solului pietros cu sclipiri de sticlă. Pe alocuri, ruinele unor case îşi aruncau umbrele întristătoare pe coline. La fiecare pas, desertul era brăzdat de albiile canalelor secate.

Soarele cobora spre marginea liniară a mării de nisip, revărsându-şi strălucirea tristă a asfinţitului de aramă, şi jos Gusev vedea necontenit aceleaşi valuri, nisipoase, aceleaşi coline, aceleaşi ruine ale Tumei muribunde, cotropită de colb.

Noaptea cădea repede; Gusev se lăsă pe o întindere aridă, coborî din barcă, dădu la o parte cearceaful de pe obrazul lui Los, se aplecă asupra acestuia, îi ridică pleoapele, îşi lipi urechea de inima lui: tovarăşul său era în aceeaşi stare, nici viu, nici mort. La degetul lui mic văzu un inel de care, legat cu un lănţuc, atârna un şipuşor fără dop.

— E-eh, deşertul ăsta! exclamă el, îndepărtându-se de barcă.

Pe cerul negru, nespus de adânc şi de necuprins, se

aprinseseră stelele de gheaţă. La lumina lor, nisipul părea cenuşiu. Linişte era atât de deplină, încât se auzea susurul nisipului care luneca în urma adâncă lăsată de picior. Îl chinuia setea; îşi simţea sufletul apăsat.

— E-eh, pustiul ăsta!

Gusev se întoarse la barcă şi se aşeză în faţa manşei, încotro s-o ia? Stelele alcătuiau pe cer un desen sălbatic, necunoscut.

Dădu drumul la motor, dar elicea, după ce roti puţin, alene, se opri. Motorul nu mai funcţiona: rezervorul cu pulbere explozibilă era gol.

— Ei, lasă! rosti Gusev cu jumătate de glas.

Coborî iarăşi din barcă, îşi vârî măciuca la spate, după centiron, îl trase pe Los afară.

— Hai să mergem, Mstislav Sergheevici!

Şi, săltându-l pe umăr, porni, afundându-se în nisip până la glezne. Merse astfel îndelung până ce ajunse la o colină; acolo îşi lăsă povara pe treptele pe jumătate acoperite de nisip ale unei scări, se uită la o coloană care se vedea singuratică la lumina stelelor, la vârful colinei, şi se culcă cu faţa în jos. O oboseală de moarte îi vuia în sânge, ca fluxul mării.

Nu ştia cât timp rămăsese aşa, nemişcat. Nisipul era răcoros, îşi simţea sângele răcindu-se. Atunci Gusev se ridică în capul oaselor şi se uită în sus, chinuit de gânduri. Puţin deasupra orizontului pustiu se vedea o stea sinistră, roşiatică, semănând cu ochiul unei păsări uriaşe. Gusev o privi cu gura căscată.

— E Pământul!

Îl luă pe Los în braţe şi porni în fugă spre steaua aceea. Acum ştia în te direcţie se afla aparatul.

Răsuflând şuierător, leoarcă de sudoare, făcând salturi uriaşe, Gusev trecea peste şanţuri, poticnindu-se, împiedicându-se în pietre, scoţând strigăte de furie, şi alerga, alerga mereu spre orizontul deşertului întunecat care plutea aproape, în faţa sa. Adesea se întindea jos, cu

obrazul în nisipul rece, ca să-şi răcorească gura uscată măcar cu o urmă de umezeală. Apoi îşi ridica tovarăşul şi pornea din nou, uitându-se necontenit la razele roşiatice ale Pământului. Umbra lui uriaşă aluneca singuratică în mijlocul acestui cimitir al unei lumi.

Apoi răsări Olla, în ultimul pătrat, ca o seceră ascuţită. Pe la mijlocul nopţii se ivi şi Lihta, rotundă, ca lumina ei argintie şi blândă. Acum, pe valurile de nisip se întindeau umbre duble. Cele două luni ciudate pluteau pe cer, una sus – cealaltă spre asfinţit. La lumina lor, Talţetl păli. În depărtare se înălţau culmile de gheaţă ale Liziazirei.

Şi iată că deşertul se sfârşi. Se apropiau zorile. Gusev ajunse la câmpurile de cactuşi. Cu o lovitură de picior doborî o plantă din acestea şi se îndestulă lacom cu carnea ei apoasă şi fremătătoare. Stelele se stingeau. Pe cerul liliachiu se desenau marginile trandafirii ale norilor... Deodată, în liniştea dimineţii, urechea lui Gusev prinse clar nişte ciocănituri metalice, monotone, ca şi cum cineva ar fi bătut cu nişte drugi în fier.

Fugarul înţelese repede rostul lor: deasupra desişului de cactuşi se ridicau cele trei catarge cu grile ale navei de război care-l urmărise. Loviturile veneau de acolo: marţienii distrugeau aparatul!

Ascunzându-se pe după cactuşi, Gusev alergă într-acolo; văzu nava, iar lângă ea cupola uriaşă, ruginită, a aparatului lui. Vreo douăzeci de marţieni loveau de zor cu nişte ciocane mari în învelişul nituit. Se vedea că se apucaseră de treabă abia de câteva clipe. Gusev îl lăsă pe Los jos şi scoase măciuca de sub centiron.

— Vă arăt eu vouă, afurisiţilor! strigă, ieşit din minţi, sărind de după cactuşi.

Dintr-un salt fu lângă navă şi, izbind cu măciuca, îi zdrobi o aripă metalică, îi doborî un catarg, apoi începu să lovească dezlănţuit în bordajul ei, ca într-un butoi. Soldaţii dinăuntru se iviră pe punte, îşi lepădară armele şi, aruncându-se jos, o rupseră la fugă învălmăşiţi. Cei care

începuseră să distrugă aparatul se târau acum prin brazde, scoţând urlete înăbuşite, până ce dispărură în desiş. Într-o clipă, tot câmpul rămăsese pustiu – atât îi îngrozea Fiul Cerului, pretutindeni prezent şi cu neputinţă de răpus.

Gusev deşurubă uşiţa, îl trase pe Los după el şi amândoi Fii ai Cerului se făcură nevăzuţi înlăuntrul mașinii lor. Uşa fu închisă la loc şi îndată marţienii ascunşi pe după cactuşi avură o privelişte neobişnuită, zguduitoare.

Uriaşul aparat ruginit, mare cât casa, începu să detune, stârnind nori roşiatici de colb şi de fum. Tuma se cutremură, zguduită de izbituri înspăimântătoare. Urlând, detunând asurzitor, aparatul uriaş porni în salturi peste câmpul de cactuşi. O clipă rămase atârnat în mijlocul norilor de praf, apoi se avântă spre cer, ca un meteor, purtându-i pe cei doi cumpliţi magaţitli spre patria lor...

NEANTUL

— Ei, Mstislav Sergheevici, îmi trăieşti?

Ceva îi ardea gura. Focul lichid îi străbătu prin trup, prin vine, prin oase. Los deschise ochii. O steluţă tulbure, parcă prăfuită, ardea jos de tot, deasupra lui. Cerul avea o înfăţişare ciudată: galben, matlasat ca un cufăr căptuşit. Se auzeau nişte bătăi ritmice, necontenite: sus, tremura steluţa prăfuită.

— Cât e ceasul?

— Păi, ceasul a stat, curată nenorocire! răspunse un glas.

— Zburăm de mult?

— De mult, Mstislav Sergheevici.

— Încotro mergem?

— Dracu' ştie, nu-mi dau seama deloc: numai beznă şi stele. O întindem prin spaţiul cosmic!

Los închise ochii din nou, străduindu-se să pătrundă cu gândul în vidul memoriei, dar nu i se arătă nimic în amintire şi el se cufundă din nou într-un somn adânc.

Gusev îl înveli mai bine şi se întoarse la tuburile de observaţie. Acum, Marte, arăta mai mic decât o farfurioară de ceai. Pe faţa lui se desluşeau fundul mărilor secate, deşerturi moarte, aşa cum se văd petele din lună. Discul Tumei cotropite treptat de nisipuri se micşora întruna; aparatul se îndepărta de el, adâncindu-se undeva în bezna de nepătruns. Din când în când, raza subţire a unei stele înţepa ochiul. Dar, cu toate sforţările la care îşi supunea privirea, Gusev nu zărea nicăieri steaua roşie.

Omul căscă, pocnindu-şi zgomotos fălcile, tare chinuit de plictiseala acestui zbor prin spaţiul vid al universului. Apoi, după ce revizui proviziile de apă, de alimente, de oxigen, se înveli cu pătura şi se culcă pe podeaua trepidantă, lângă tovarăşul său.

Astfel trecu mult timp, dar fără să ştie cât anume. Pe Gusev îl trezi foamea. Los stătea întins, cu ochii deschişi;

arăta îmbătrânit, cu obrajii zbârciţi, supţi.

— Unde suntem? întrebă el încet.

— Păi, tot aici, Mstislav Sergheevici, în spaţiu.

— Am fost pe Marte, Alexei Ivanovici?

— Mi se pare că ţi-ai pierdut cu totul memoria, Mstislav Sergheevici!

— Da, mi s-a-ntâmplat ceva... Îmi aduc aminte, dar amintirile se întrerup în chip nelămurit. Nu-mi pot da seama ce anume a fost în realitate – totul îmi apare ca într-un fel de vis. Dă-mi ceva de băut.

Închise ochii; peste câteva clipe întrebă cu glasul tremurător:

— Şi ea a fost tot un vis?

— Cine?

Los nu răspunse; îşi lăsă capul în jos, cu ochii închişi.

Gusev trecu de la un tub de observaţie la altul şi privi cerul – beznă şi altceva nimic. Atunci se aşeză la loc zgribulit şi îşi trase pătura peste umeri. N-avea chef nici să cugete, nici să-şi cheme aducerile aminte, nici să aştepte. La ce bun? Aparatul metalic, zburând cu o iuţeală ameţitoare în vidul fără de sfârşit, vibra într-un chip care te trăgea la somn.

Timpul, în afara legilor Pământului, se scurgea în felul lui, neînchipuit de lung. Gusev şedea ghemuit, toropind, dar Los dormea. Fiorul de gheaţă al eternităţii se lăsa ca o pulbere nevăzută peste inimă, peste conştiinţă.

Un strigăt groaznic, sfâşietor, îi năvăli în urechi. Gusev sări în picioare, cu ochii holbaţi. Los stătea în picioare, între păturile aruncate înlături, cu pansamentul căzut pe obraz şi striga:

— Ea trăieşte!

Apoi îşi ridică braţele osoase şi se năpusti asupra peretelui căptuşit cu piele, lovind în el, zgâriindu-l cu unghiile:

— Tovarăşe! Dă-mi drumul! Mă înăbuş! Ea a existat, a existat!

Aşa se zvârcoli îndelung, răcnind, până ce rămase sleit de puteri în braţele lui Gusev şi aţipi din nou, potolit.

Tovarăşul său se ghemui la loc, sub pătură. În el erau stinse dorinţele, simţurile înţepenite ca scrumul rece. Auzul i se obişnuise cu pulsul metalic al aparatului şi nu mai prindea sunetele. Los bolborosea ceva prin somn, gemea; uneori, obrazul i se lumina de fericire.

„Bine-i să visezi, omule dragă! îşi zicea Gusev, privindu-l. Nu te trezi, nu-i nevoie, dormi înainte... Dacă te trezeşti, te ridici şi stai uite aşa, cinchit sub pătură, şi tremuri ca un corb pe o buturugă îngheţată. Ah, noaptea, noaptea sfârşitul din urmă!...”

Nu-i venea nici măcar să închidă ochii; stătea aşa, privind un nit sclipitor. O mare nepăsare îl cotropi; neantul înainta asupra lui.

Şi astfel trecu încă un răstimp, cu neputinţă de măsurat.

Deodată se auziră nişte foşnete ciudate, nişte ciocănituri – nişte corpuri necunoscute de afară se frecau de învelişul metalic al aparatului.

Gusev deschise ochii – conştiinţa îi revenea. Trase cu urechea: părea că aparatul trece printr-un vârtej de bolovani şi pietriş. Ceva se prăbuşi peste el şi alunecă pe peretele exterior cu un foşnet puternic. O nouă lovitură se simţi în partea cealaltă, făcând să se zgâlţâie aparatul. Gusev îl trezi pe Los din somn, se târâră amândoi spre tuburile de observaţie şi, în aceeaşi clipă, scoaseră un strigăt.

În bezna din jur se întindea un câmp de sfărâmături astrale cu sclipiri de diamant. Pietrele, blocurile, cristalele străluceau, aruncând raze ascuţite. Dincolo de spaţiul uriaş cuprins de aceste diamante, în bezna neagră a nopţii, atârna Soarele cu marginile destrămate.

— Probabil, trecem prin câmpul unei comete – şopti Los. Să punem reostatele în funcţiune. Trebuie să ieşim din câmpul ei; altfel, cometa ne va atrage spre Soare.

Gusev se urcă până la tubul de observaţie de sus; Los se

postă la reostate. Loviturile în învelişul aparatului se înteţeau şi erau din ce în ce mai violente.

— Mai încet, e un bloc la dreapta!... strigă Gusev de sus. Acum, dă-i drumul cu toată viteza!... Un munte, un munte întreg în zbor... Am trecut!... Dă-i drumul, Mstislav Sergheevici, dă-i drumul!...

PĂMÂNTUL

Câmpurile diamantine erau urmele lăsate în trecere de o cometă rătăcind în spaţiu. Atras în orbita ei, aparatul navigă mult timp printre pietrele celeste. Viteza lui creştea necontenit; legile absolute ale matematicei îşi arătau puterea: încetul cu încetul, drumul mașinii zburătoare şi al meteoriţilor se îndepărtau unul de altul, formând un unghi din ce în ce mai mare. Această nebulozitate aurie, capul unei comete necunoscute, şi coada ei, torentele de meteoriţi, se avântau pe o hiperbolă, curba din care nu puteau să iasă niciodată, ca să ocolească soarele şi să piară pentru totdeauna în spaţiu. Traiectoria aparatului semăna tot mai mult cu o elipsă.

Speranţa întoarcerii pe Pământ, aproape irealizabilă, îi trezi la viaţă pe Los şi pe Gusev. Acum, fără să-şi mai ia ochii de la ferestre, amândoi cercetau cerul. În partea unde îl bătea soarele, aparatul începuse să dogorească; navigatorii fură nevoiţi să-şi scoată hainele.

Câmpurile diamantine rămăseseră departe, jos; păreau nişte scântei infime, apoi se prefăcură într-o nebulozitate albicioasă şi pieriră din vedere. Şi iată că în depărtări uriaşe se zări Saturn înconjurat de sateliţi, cu inelele lui, sclipind în culorile curcubeului.

Nava, atrasă de cometă, se întorcea acum în sistemul solar.

O dâră de lumină străbătu un timp bezna, apoi păli şi ea şi se stinse. Erau asteroizii, mici planete fără număr, roind în jurul soarelui. Puterea lor de atracţie arcui şi mai mult traiectoria aparatului. În sfârşit, printr-un tub de sus, Los zări o seceră ciudată, îngustă şi orbitoare: era Venus. Aproape în aceeaşi clipă, Gusev, care se uita prin alt tub, trase, şuierând, aer în piept şi se întoarse năduşit, roşu în obraz:

— El e, zău, e el!

Un glob de un albastru argintiu strălucea cu o lumină caldă în beznă. Lângă el sclipea şi mai viu un glob mic cât un bob de coacăză. Aparatul zbura ceva mai la o parte de direcţia lor. Atunci Los se hotărî să facă o manevră primejdioasă, să întoarcă propulsorul aparatului în aşa fel ca să scoată axa exploziilor de pe traiectorie. Manevra izbuti: maşina zburătoare îşi schimbă direcţia: încetul cu încetul, globuleţul de lumină caldă se ridica spre zenit.

Zbura, zbura timpul curgător. Cei doi aeronauţi se străduiau să scruteze spaţiul prin tuburile de observaţie, apoi se trânteau jos, printre blănurile şi păturile împrăştiate, fiindcă îşi pierdeau ultimele puteri. Setea devenea chinuitoare, iar apa fusese băută până la ultima picătură.

Şi iată că, deodată, Los, într-o stare aproape subconştientă, văzu blănurile, păturile şi sacii ridicându-se pe pereţi. Gusev, gol până la brâu, stătea suspendat în aer. Aceste imagini apăreau ca în delir. Pe urmă, Gusev se pomeni întors cu faţa în jos, lângă un tub de observaţie. Se săltă puţin, se apucă de piept, îşi scutură capul zburlit în timp ce lacrimile îi udau obrazul, mustăţile i se pleoştiră, iar el bolborosea: Dragul de el, dragul de el, drag!...

Din negura conştiinţei, Los izbuti să scoată gândul că aparatul ce întorsese, că zbura ca propulsorul înainte, supus forţei de atracţie a Pământului. Se târî la reostate, întoarse comutatoarele; aparatul se zgâlţâi, începu să duduie. El se aplecă la tubul de observaţie.

În beznă plutea un uriaş glob de apă, scăldat în soare. Oceanele păreau albăstrii, marginile insulelor verzui; o perdea de nori acoperea un continent. Globul umed se rotea încet. Lui Los, lacrimile îi turburau vederea. Sufletul iui, plângând de dragoste, zbura în întâmpinarea jerbei de lumină umedă, albăstrie. Patria omenirii! Esenţa vieţii! Inima lumii!

Acum, globul pământesc acoperea jumătate de cer. Los întoarse pârghiile reostatelor, până la refuz. Totuşi, zborul

continua să fie ameţitor, învelişul aparatului se înfierbântase, manşonul de cauciuc fierbea, căptuşeala de piele scotea fum. Cu o ultimă sforţare, Gusev trase de capacul care închidea uşile. Un vânt de gheață năvăli vâjâind prin crăpătură. Pământul îşi deschidea braţele, îşi primea fiii rătăcitori.

Izbitura fu năprasnică. Învelişul plesni. Gâtul aparatului intră adânc în pământ, pe o colină acoperită de iarbă.

Era în ziua de 3 iunie, duminică, la amiază. Foarte departe de locul căderii, pe malul lacului Michigan, lumea care se plimba cu bărcile, sau se afla pe terasele descoperite ale restaurantelor şi cafenelelor juca tenis, golf, fotbal sau înălţau zmeie pe cerul fără nori, întreagă acea mulţime venită duminica să se bucure de farmecul malurilor înverzite, de freamătul frunzişului în iunie, auzi timp de cinci minute un sunet ciudat, un fel de urlet.

Unii care îşi aminteau războiul mondial spuneau, uitându-se pe cer, că aşa urlau de obicei proiectilele obuzierelor grele. Pe urmă, mulţi dintre ei văzură o umbră alungită prăbuşindu-se fulgerător spre pământ.

În mai puţin de o oră, o mare mulţime de oameni se adunase la locul unde căzuse aparatul. Curioşii alergau din toate părţile, săreau peste garduri, se avântau în goana automobilelor, a bărcilor, brăzdând apa lacului albastru. Aparatul, cu învelişul carbonizat, turtit şi plesnit, zăcea pe colină, aplecat pe o parte. Se auziră păreri, una mai absurdă decât alta. Dar mulţimea fu cuprinsă de o deosebită tulburare abia după ce se citi inscripţia săpată cu dalta pe capul întredeschis al uşii: „RSFSR”. Plecat în zbor de la Petrograd, în ziua de 18 august, 19...” Inscripţia era cu atât mai uimitoare cu cât acum, fiind în 3 iunie 19..., însemnarea fusese făcută cu trei ani şi jumătate în urmă.

Apoi, în interiorul aparatului misterios se auziră gemete slabe, şi atunci mulţimea amuţi şi se trase îngrozită îndărăt. Îndată se iviră un grup de poliţişti, un medic şi o duzină de reporteri cu aparate fotografice. Uşa fu deschisă; dinăuntru

fură scoşi, cu cea mai mare grijă, doi oameni aproape goi; unul de o slăbiciune scheletică, bătrân, cu părul alb, era leşinat; celălalt cu obrazul stâlcit şi cu braţele fracturate, gemea jalnic. În mulţime se auziră strigăte de compătimire, plânsete de femei. Cei doi călători celeşti fură urcaţi într-un automobil şi duşi la spital.

Afară, în faţa ferestrei deschise, o pasăre îşi cânta fericirea cu glasul cristalin. Cânta despre razele soarelui, despre cerul albastru. Los zăcea nemişcat în perne şi o asculta. Lacrimile îi curgeau pe obrazul zbârcit. Mai auzise acest glas de cristal, dar unde, când?

Afară, în faţa ferestrei cu storul pe jumătate ridicat, umflat uşor de vântul dimineţii, roua albăstrie sclipea pe iarbă. Frunzele umede îşi mişcau umbrele pe stor. Cânta o pasăre. Un nor alb, compact se ridica din depărtare, de după o pădure.

O inimă se chinuise de dorul acestui Pământ, al norilor, al vijelioaselor ploi torenţiale şi al sclipirilor de rouă, de dorul uriaşilor, umblând printre coline verzi... Îşi aminti că la fel, într-o dimineaţă însorită, cânta o pasăre – şi nu pe Pământ – despre visele Aelitei... Aelita? Existase oare? Sau îi apăruse numai în vis? Nu! Pasărea, ciripind cu glasul ei mic, de cristal, vorbea despre o femeie albăstrie ca lumina amurgului, cu obrazul slab şi trist, care cântase cândva, aşezată noaptea lângă foc, cântecul din vechime despre dragoste.

Iată ce adusese lacrimile pe obrajii zbârciţi ai lui Los. Pasărea cânta despre aceea care rămăsese dincolo de stele şi despre bătrânul visător cărunt, cu faţa zbârcită, care străbătuse cerurile.

Vântul umfla storul mai tare, făcând să-i pocnească uşor marginea de jos; în odaie intră mireasmă de miere, de pământ umed...

Într-una din aceste dimineţi, la spital se ivi Skyles.

El strânse puternic mâna lui Los: „Felicitările mele, dragă prietene!” – apoi se aşeză pe scaunul de lângă pat,

îndesându-şi pălăria pe ceafă.

— Tare ai slăbit în călătoria asta, bătrâne! zise oaspetele. Am fost chiar acum la Gusev; ăsta se ţine voiniceşte: are braţele în gips, falca fracturată, dar râde întruna; tare bine-i pare că s-a întors! I-am expediat soţiei lui, la Petrograd, o telegramă şi cinci mii de dolari. Am telegrafiat despre dumneata gazetei mele; ai de primit o sumă uriaşă pentru „însemnări de călătorie”. Dar va trebui să-ţi perfecţionezi aparatul; ai aterizat prost. Drace!... Ia gândeşte-te, au trecut aproape patru ani de atunci, din seara aceea nebunească de la Petrograd! Bătrâne, te sfătuiesc să bei un păhărel de coniac bun – o să te aducă la viaţă!

Ziaristul sporovăia, privindu-şi vesel şi atent interlocutorul; avea obrazul bronzat, neumbrit de griji, iar ochii plini de o nesăţioasă curiozitate. Los îi întinse mâna:

— Îmi pare bine că ai venit, Skyles!

GLASUL IUBIRII

De-a lungul cheiului Jdanov zburau nori de zăpadă, alunecau pe trotuare spulberaţi de vânt; fulgii înnebuniţi se roteau în jurul felinarelor care se legănau. Viforul troienea uşile şi ferestrele, urla sălbatic în parcul de dincolo de râu.

Los mergea pe chei cu gulerul ridicat, cu corpul aplecat înainte, înfruntând bătaia vântului. Fularul călduros îi flutura pe spate, picioarele îi alunecau, zăpada îi biciuia nemilos obrazul. Se întorcea la ora obişnuită de la uzină, ducându-se acasă, casa lui de om singuratic. Locuitorii de pe chei se obişnuiseră cu pălăria lui cu boruri mari, cu fularul care-i acoperea faţa pe jumătate, cu umerii lui aduşi, iar atunci când se apleca să salute, lăsând vântul să-i răvăşească părul alb, nimeni nu se mai mira de privirea stranie a acelor ochi care văzuseră ceea ce nu mai văzuse încă nimeni.

În alte vremuri, de bună seamă, apariţia lui bizară, cu fularul fluturând în vânt, mergând agale printre norii de ninsoare, ar fi inspirat pe vreun tânăr poet. Dar acum, vremurile se schimbaseră: poeţii nu se mai lăsau încântaţi de vârtejurile de zăpadă, nici de stele, nici de ţările aflate dincolo de nori, ci de ropotul de ciocane care răsună pe întinsul ţării, de fâşâitul joagărelor, de foşnetul secerilor, de şuieratul coaselor – cântece vesele ale Pământului.

Trecuseră şase luni de când Los se întorsese pe Pământ. Se potolise curiozitatea care cuprinsese toată lumea când apăruse prima telegramă anunţând sosirea celor doi oameni de pe Marte. Los şi Gusev mâncaseră numărul cuvenit de mâncăruri la cele o sută cincizeci de banchete, la supeuri şi la adunări ştiinţifice. Gusev o adusese pe Maşa de la Petrograd, o îmbrăcase ca pe o păpuşă, dăduse câteva sute de interviuri, îşi cumpărase o motocicletă, umbla cu ochelari rotunzi, făcuse un turneu de şase luni prin America şi Europa, povestind despre încăierările lui cu

marţienii, despre păianjeni şi despre comete, amintind cum el şi cu Los fuseseră cât pe-aci sa nimerească pe Carul Mare. Apoi întors în Rusia Sovietică puse bazele „Societăţii pentru expedierea unui detaşament de luptă pe planeta Marte în vederea salvării rămăşiţelor populaţiei muncitoare.”

La Petrograd, Los construise într-o uzină un motor universal de tip marţian...

Pe la şase seara, se întorcea de obicei acasă. Cina singur înainte de a adormi, deschidea câte o carte; versurile poeţilor îi păreau că sună ca gânguritul unui copil, iar născocirile romancierilor semănau a palavre copilăreşti. Stingea lumina şi rămânea îndelung aşa, întins în pat, privind în întuneric, cu gândurile lui singuratice.

Azi, la ora lui obişnuită, trecea pe chei. Norii de zăpadă se năpusteau în sus, în furia viscolului. Streaşinile, acoperişurile erau învăluite în pulbere de ninsoare. Viforul legăna felinarele şi îţi tăia răsuflarea.

Los se opri cu capul ridicat. O clipă, vântul destrăma norii de zăpadă. În negrul fără fund al cerului, o stea sclipea, jucându-şi lumina. El o privea cu ochii înnebuniţi. Razele ei îi pătrundeau drept în inimă...

„Tuma, Tuma, stea a tristeţii...” Marginile zburătoare ale norilor acoperiră din nou, ca o cortină, bezna, luând vederii steaua singuratică. Dar în clipa aceea scurtă, o viziune, care până atunci îi scăpa mereu, străbătu cu o teribilă claritate memoria lui Los.

...Un zgomot ca zumzetul albinelor zădărâte se auzea prin somn. Urmară lovituri grele în uşă. Aelita tresări, suspină şi, trezindu-se, se cutremură; el n-o vedea în întunericul din mica peşteră, îi simţea doar bătăile inimii.

Loviturile în uşă se repetară. Glasul lui Tuskub răsună din afară: „Luaţi-i!” Los o apucă pe Aelita de umeri.

— Soţul meu, Fiul Cerului, rămâi cu bine! zise ea cu glasul abia auzit.

Degetele îi alunecară fugar pe obrazul lui. Atunci Los îi căută pe dibuite mâna şi-i smulse sticluţa cu otravă. Ea îi şopti la ureche repede, repede, într-o răsuflare:

— Sunt sortită, prin legământ, reginei Magr... După o datină veche, după cumplita lege a reginei Magr, o fecioară care şi-a călcat legământul de iniţiere este aruncată în puţul din labirint. L-ai văzut... Nu puteam însă să mă împotrivesc iubirii Fiului Cerului. Sunt fericită, îţi mulţumesc pentru viaţa ce mi-ai dat. M-ai întors în mileniile lui Hao. Îţi mulţumesc, soţul meu!...

Apoi îl sărută; el simţi mirosul amar al veninului pe buzele ei. Atunci sorbi restul de licoare neagră – mai rămăsese destulă în şipuşor. Aelita abia apucase să se atingă de el... Izbiturile în uşă îl făcură pe Los să se ridice, dar conştiinţa îl părăsea, mâinile şi picioarele nu-l mai ascultau. Se întoarse la pat, căzu peste trupul Aelitei şi o cuprinse în braţe. Când marţienii pătrunseră în peşteră, el nu mai mişca. Îl smulseră de lângă cea care-i era soţie, iar pe ea o acoperiră cu mantia şi o duseră afară. Cu o ultimă sforţare, Los sări să apuce marginea mantiei ei negre, dar în faţă izbucniră fulgerări – trăgeau cu armele – simţi lovituri scurte în piept, şi se prăbuşi înapoi, pe pragul de aur al peşterii...

Înfruntând furia vântului, Los o luă la fugă pe chei. După un timp, se opri iar, se roti în norii de ninsoare, strigând la fel ca atunci, în mijlocul beznei din univers:

— Trăieşte, trăieşte!... Aelita, Aelita!..

Într-o răbufnire furioasă, vântul prinse din zbor numele acesta rostit pentru întâia oară pe Pământ – şi-l spulberă printre fulgii învârtejiţi. Los îşi vârî bărbia în fular, îşi băgă adânc o mână în buzunar şi o luă spre casă, clătinându-se.

Un automobil aştepta în faţă. Fulgii de zăpadă, ca nişte musculiţe albe, jucau în lumina farurilor. Un om, într-o şubă miţoasă, se mişca în loc, bătând cu picioarele îngheţate în trotuar.

— Am venit să te iau, Mstislav Sergheevici! strigă el vesel. Suie-te în maşină, mergem!

Era Gusev. În câteva cuvinte, îl lămuri pe Los că în seara asta, la ora şapte, postul de radio aştepta, de altfel ca în tot cursul săptămânii, să recepţioneze nişte semnale necunoscute, de o intensitate neobişnuită. Înţelesul lor nu putea fi găsit. De o săptămână, ziarele de pe toate continentele făceau presupuneri în privinţa acestor semnale; după unii, ele veneau de pe Marte. Directorul postului de radio îl poftea pe Los să recepţioneze în seara, aceasta mesajele misterioase.

Los sări în automobil fără un cuvânt. Fulgii albi prinseră să joace nebuneşte în conurile de lumină ale farurilor. Viscolul lovea drept în obraz. Deasupra deşertului de zăpadă al Nevei pâlpâia văpaia liliachie a oraşului, străluceau felinarele de-a lungul cheiurilor, lumini, lumini... Undeva, în depărtare, mugea sirena unui spărgător de gheaţă, care zdrobea sloiurile.

Automobilul se opri la capătul străzii Zorilor Roşii, într-o poiană înzăpezită, sub copacii care şuierau, împreună cu vântul, lângă o căsuţă cu acoperişul în formă de cupolă. Pilonii de fier dantelat şi plasele de sârmă pierdute în norii de ninsoare urlau, sinistre şi singuratice. Los deschise larg uşa troienită, intră în căsuţa călduroasă, îşi scoase pălăria şi fularul. Un om rumen, rotofei, începu să-i explice ceva, ţinându-i mâna înroşită de ger în palmele lui grase, calde. Arătătorul ceasornicului se apropia de şapte.

Los se aşeză în faţa aparatului de recepţie, îşi puse casca. Acul ceasornicului se mişca încet... O, timpule, bătăi grăbite ale inimii, spaţiu glacial al universului!...

O şoaptă uşoară îi ajunse la ureche. Los închise repede ochii. Şoapta se auzi din nou: un glas, stăpânit de tulburare, repetând iar şi iar cuvinte ciudate. Los îşi încordă auzul. Glasul îndepărtat îi săgeta inima ca un fulger blând. El repeta cu tristeţe într-o limbă nepământească:

— Unde eşti, unde eşti, Fiul Cerului?..

Apoi, glasul se stinse. Los rămase cu privirea fixă, cu ochii goi, măriţi peste măsură. Glasul Aelitei, al iubirii, al veşniciei, glasul dorului zbura peste univers, chemând, invocând, strigând: „Unde eşti, unde eşti, dragostea mea?..”

SFÂRŞIT

HIPERBOLOIDUL INGINERULUI GARIN

Traducere de Iancu Linde și Igor Porubin

Această carte a fost scrisă în anii 1926—1927 şi revăzută, adăugându-i-se capitole noi, în 1937

Autorul

1

În anotimpul acela, lumea de afaceri a Parisului se aduna pentru micul dejun la hotelul „Majestic”. Aici puteai întâlni specimene de toate neamurile, în afară de cel francez. Aici, între un fel de mâncare şi altul, se purtau discuţii de afaceri şi se încheiau tranzacţii în sunetele orchestrei, în pocnetul dopurilor şi ciripitul femeilor.

În luxosul hol al hotelului, cu covoare scumpe pe jos, pe lângă uşa turnantă de sticlă, se plimba cu un aer plin de importanţă un bărbat înalt, cărunt, cu o faţă energică, proaspăt rasă, care amintea trecutul eroic al Franţei. Purta un frac negru, larg, ciorapi de mătase şi pantofi de lac cu catarame. Pe piept îi spânzura un lanţ de argint. Era portarul-şef, locţiitorul spiritual al societăţii pe acţiuni care exploata hotelul „Majestic”.

Cu mâinile la spate – nişte mâini de podagros – el se oprea din când în când în faţa glasvandului, dincolo de care, printre arbuştii ce înfloreau în căzi verzi şi printre frunzele de palmier, dejunau vizitatorii. În acele clipe, el semăna cu un profesor care studiază viaţa plantelor şi insectelor prin peretele de sticlă al unui acvariu.

Femeile erau frumoase, nici vorbă. Cele tinere te ispiteau cu tinereţea lor, cu strălucirea ochilor albaştri ai anglo-saxonelor, negri ca noaptea ai sud americanelor, liliachii ai franţuzoaicelor. Cele trecute de prima tinereţe îşi condimentau – în chip de sos picant – frumuseţea ce pălea cu toalete neobişnuite.

Da, în ceea ce priveşte frumuseţea femeilor, totul era în perfectă regulă. Dar portarul-şef nu putea să spună acelaşi lucru şi despre bărbaţii din restaurant.

De unde, din ce coclauri ieşiseră la lumina zilei, după război, aceşti tipi rotofei, îndesaţi, cu degetele păroase pline de inele, cu obrajii congestionaţi, pe care briciul îşi făcea anevoie datoria?

Turnau în ei, agitaţi de dimineaţă până dimineaţa, tot felul de băuturi. Degetele lor păroase ţeseau din aer bani, bani şi iar bani... Cei mai mulţi veneau din America, ţară blestemată, în care aceşti indivizi înoată până la genunchi în aur şi urzesc planuri să cumpere pe un preţ de nimic buna noastră Lume Veche.

2

În faţa intrării hotelului stopă lin un Rolls-Royce lung, cu caroseria de mahon. Portarul, zornăind din lanţ, se apropie în grabă de uşa turnantă.

Primul intră în hol un bărbat gălbejit, mic de stat, cu barba neagră, tăiată scurt, cu nasul borcănat şi nările umflate. Purta un palton lung, prea larg, şi o gambetă trasă pe ochi.

Se opri, aşteptând-o în silă pe însoţitoarea lui, care discuta cu un tânăr care sărise de după o coloană de la intrare în întâmpinarea automobilului. După ce dădu din cap spre tânăr, ea intră pe uşa turnantă. Era vestita Zoia Monrose, una dintre cele mai elegante femei ale Parisului. Purta un taior alb de stofă, cu mânecile garnisite, de la încheietura mâinii şi până la cot, cu blană miţoasă de maimuţă neagră. Pălăriuţa ei de fetru era o creaţie a vestitului Collot. Zoia era frumoasă, înaltă, zveltă, cu gâtul lung, cu gura puţin cam prea mare şi nasul uşor cârn, şi se mişca sigur şi dezinvolt. Ochii ei albaştri-cenuşii păreau reci, dar pătimaşi.

— Luăm masa împreună, Rolling? îl întrebă ea pe bărbatul cu gambetă.

— Nu. O să discut cu el înainte de masă.

Zoia Monrose zâmbi, de parcă ar fi scuzat cu îngăduinţă tonul tăios al răspunsului. În clipa aceea se strecură pe uşă, cu bastonul şi pălăria în mână, tânărul cu care vorbise lângă automobil. Era într-un palton ponosit, cu nasturii

descheiaţi, şi purta o mustăcioară rară şi ţepoasă, care părea lipită pe faţa lui neliniştită, plină de pistrui. Voia pesemne să dea mâna cu Rolling, dar acesta, fără să-şi scoată mâinile din buzunarele paltonului, rosti tăios:

— Ai întârziat un sfert de oră, Semionov.

— Am fost reţinut... Tot în chestiunea noastră... Vă cer mii de scuze... Totul e aranjat... Ei sunt de acord... Chiar mâine pot să plec la Varşovia...

— Dacă strigi să te audă tot hotelul, au să te dea afară, zise Rolling ţintuindu-l cu ochii lui tulburi care nu făgăduiau nimic bun.

— Iertaţi-mă, voi vorbi în şoaptă... La Varşovia e pregătit totul: paşapoartele, hainele, armele şi celelalte. În primele zile ale lui aprilie vor trece frontiera...

— Acum eu şi cu mademoiselle Monrose vom lua masa, zise Rolling. Dumneata du-te la aceşti domni şi spune-le că vreau să-i văd astăzi după ora patru. Poţi să-i previi că, dacă vor încerca să mă ducă de nas, îi dau pe mâna poliţiei...

Această discuţie avea loc la începutul lunii mai, 1920...

3

La Leningrad, în zori, lângă pontoanele şcolii de canotaj de pe râul Krestovka, se opri o barcă cu două vâsle.

Din barcă coborâră doi bărbaţi, care, chiar lângă mal, avură o scurtă discuţie. De fapt vorbise numai unul dintre ei, tăios şi poruncitor, iar celălalt privea spre râul bogat în apă, liniştit şi întunecat. Dincolo de desişurile insulei Krestovski, albastrul nopţii făcea loc unei zile de primăvară.

Apoi, la flăcăruia unui chibrit, care le lumină chipurile, cei doi se aplecară deasupra bărcii şi luară de pe fundul ei nişte suluri. Cel care tăcuse le înşfacă şi dispăru cu ele în pădure, iar cel care vorbise sări în barcă, o împinse de la mal şi începu să vâslească grăbit. Furcheţii ramelor

scârţâiau. Silueta vâslaşului străbătu fâşia de apă mai luminată în faptul zilei şi se pierdu în umbra malului opus. Un mic val se izbi de pontoane.

Taraşkin, membru al asociaţiei sportive „Spartak” , care făcea parte din echipajul unui caiac, era de gardă în noaptea aceea la clubul asociaţiei. Din pricina tinereţii şi a primăverii, în loc să-şi irosească în somn, fără niciun rost, ceasurile vieţii care zboară atât de repede, şedea pe un ponton, deasupra apei adormite, cu mâinile petrecute în jurul genunchilor.

În liniştea nopţii avea la ce să se gândească. Două veri la rând, blestemaţii de moscoviţi, care nu ştiau nici ce-i mirosul apei adevărate, învinseseră şcoala de canotaj la ambarcaţiunile de unu, de patru şi de opt locuri. Era destul de dureros.

Dar un sportiv ştie că înfrângerea trebuie să ducă la victorie. Acest fapt şi pe deasupra poate farmecul zorilor acelei zile de primăvară, care îmbălsăma aerul cu un miros pătrunzător de iarbă crudă şi de lemn umed, întreţineau în Taraşkin moralul necesar pentru antrenamentul în vederea marilor concursuri de canotaj din iunie.

De pe ponton, tânărul văzuse barca aceea cu două rame care trăsese la mal şi apoi plecase. El privea îndeobşte cu calm evenimentele vieţii. Dar de data asta i se păruse ciudată următoarea împrejurare: cei doi care coborâseră pe mal semănau unul cu altul ca două vâsle. De aceeaşi statură, îmbrăcaţi cu paltoane la fel de largi, amândoi cu pălării de fetru trase pe ochi, purtau câte un barbişon la fel.

Dar, la urma urmelor, în republică nu e interzis să hoinăreşti noaptea, pe uscat sau pe apă, cu alter ego-ul tău. Probabil că Taraşkin ar fi uitat cu totul de persoanele cu barbişoane, dacă, în aceeaşi dimineaţă, nu departe de şcoala de canotaj, în păduricea de mesteceni, într-o vilă dărăpănată, cu ferestrele bătute în scânduri, nu s-ar fi întâmplat un fapt ciudat.

4

Când soarele se ridică din ceaţa zorilor trandafirii deasupra desişurilor de pe insule, Taraşkin se întinse de-i trosniră încheieturile şi se duse în curtea clubului să adune surcele. De-abia trecuse de ora cinci. Se auzi izbitura portiţei. Pe aleea umedă, cărându-şi bicicleta cu el, venea sprinten Vasili Vitalievici Şelga, un bărbat musculos, de statură mijlocie, cu ceafa vânjoasă şi cu înfăţişare de sportiv bine antrenat. Era un om calm şi prevăzător, lucra în miliţia judiciară şi făcea sport pentru întreţinerea condiţiei fizice.

— Ei, ce se aude, tovarăşe Taraşkin? Totul e în regulă? întrebă el, rezemându-şi bicicleta de cerdac. Am venit cu treburi... Ia uite ce gunoaie, vai de mine şi de mine!

Îşi scoase bluza, îşi suflecă mânecile dând la iveală nişte braţe uscăţive, dar musculoase, şi se apucă să facă curăţenie prin curtea clubului, încă plină de materialele rămase după repararea pontoanelor.

— Azi vin băieţii de la uzină, şi la noapte facem aici o curăţenie pe cinste, zise Taraşkin. Cum rămâne, Vasili Vitalievici, vă înscrieţi în echipajul ambarcaţiunii de şase?

— Nu ştiu ce să fac, răspunse Şelga, dând de-a dura un butoi cu smoală. Pe de o parte trebuie să-i batem pe moscoviţi, pe de altă parte mi-e teamă că n-o să pot veni regulat la antrenamente... Ne aşteptăm la o poveste caraghioasă.

— Iarăşi vreo chestie cu bandiţi?

— Nu, e ceva mai serios... o crimă pe plan internaţional.

— Păcat, zise Taraşkin, am fi tras puţin la rame.

Şelga se sui pe un ponton şi contemplă o vreme reflexele razelor de soare care jucau pe râu. Apoi izbi cu coada măturii, chemându-l încetişor pe Taraşkin:

— Dumneata ştii cine locuieşte în vilele din vecinătate?

— În unele din ele locuiesc vilegiaturişti.

— Dar nu s-a mutat nimeni pe la jumătatea lui martie în vreuna din vilele astea?

Taraşkin privi cu coada ochiului râul scăldat în razele soarelui, apoi îşi scărpină un picior de celălalt.

— Colo, în păduricea ceea, e o vilă cu ferestrele şi uşile bătute în scânduri, zise el. Acum vreo patru săptămâni, mi-aduc bine aminte, am văzut ieşind fum pe coş. Ne-am gândit cu toţii că s-or fi aciuat pe acolo niscai bandiţi sau copii vagabonzi.

— Ai văzut pe careva din vilă?

— Ia staţi, Vasili Vitalievici, cred că am văzut chiar azi.

Şi Taraşkin povesti despre cei doi bărbaţi care acostaseră în zori la malul mlăştinos.

Şelga repeta mereu: „aşa, aşa” , mijindu-şi treptat ochii pătrunzători, care arătau acum întocmai ca două crăpături.

— Haide să-mi arăţi vila, zise el şi pipăi tocul revolverului, care îi atârna la spate, de centură.

5

Vila din păduricea rară de mesteceni părea nelocuită – cerdacul putrezise, ferestrele erau bătute în scânduri pe deasupra obloanelor. La etajul de sus, geamurile erau sparte, colţurile casei, pe sub rămăşiţele burlanelor, se acoperiseră de muşchi, sub pervazuri creştea lobodă.

— Ai dreptate, casa e locuită, zise Şelga după ce mai întâi, de după copaci, cercetase vila şi apoi îi dăduse ocol cu băgare de seamă. Astăzi au fost aici... Dar de ce dracu or fi intrat pe fereastră? Taraşkin, vino încoace, iată ceva care nu e în regulă!

Se apropiară repede de cerdac, pe care se vedeau urme de picioare. În stânga spânzura într-o parte un oblon, smuls de curând. Fereastra era deschisă înăuntru. Sub ea, pe nisipul ud, se vedeau de asemenea urme de picioare – unele mari, probabil ale unui om voinic, şi altele mai mici,

înguste, cu vârfurile aduse înăuntru.

— Urmele de pe cerdac sunt de la altă încălţăminte, zise Şelga.

Privi pe fereastră, fluieră încet, apoi chemă:

— Hei, şefule, aţi lăsat fereastra deschisă, să nu vă fure ceva!

Niciun răspuns. Din semiîntunericul odăii venea un miros dulceag, neplăcut.

Şelga chemă încă o dată, mai tare, se urcă pe pervaz, scoase revolverul şi săltă uşor în odaie. După el sări şi Taraşkin.

Prima odaie era goală, pe jos zăceau bucăţi de cărămidă, tencuială şi ziare rupte. O uşă întredeschisă dădea în bucătărie. Aici, pe plită, sub o hotă de tablă ruginită, pe mese şi pe scaune se aflau primusuri, mojare de porţelan, retorte metalice şi de sticlă, borcane şi lăzi de zinc. Unul din primusuri mai fâsâia, gata să se stingă.

Şelga chemă din nou:

— Hei, şefule!

Clătină din cap şi, cu băgare de seamă, întredeschise o uşă care dădea într-o odaie semi întunecoasă, străbătută de raze fine de soare care pătrundeau prin crăpăturile obloanelor.

— Iată-l! arătă Şelga.

În fundul odăii, pe un pat de fier, zăcea cu faţa în sus un bărbat îmbrăcat. Mâinile lui, întinse peste cap, erau legate de vergelele patului, iar picioarele cetluite cu o frânghie. Haina şi cămaşa îi erau sfâşiate la piept. Capul avea o poziţie nefirească, iar barbişonul căta, ţuguiat, în sus.

— Aha, uite ce i-au făcut! zise Şelga, cercetând un pumnal înfipt până la prăsele în pieptul mortului. L-au torturat... Priveşte...

— Păi, Vasili Vitalievici, ăsta-i cel care a venit cu barca. Nu-i mai mult de o oră şi jumătate de când a fost ucis.

— Rămâi aici de pază, nu pune mâna pe nimic şi nu da voie înăuntru nimănui, auzi, Taraşkin?

Peste câteva minute, Şelga telefona de la club:

— Trimiteţi echipe în gări... Să verifice toţi călătorii... Trimiteţi şi la hoteluri. Să fie cercetaţi toţi cei care s-au înapoiat între orele şase şi opt dimineaţa. Să mi se pună la dispoziţie un agent şi un câine.

6

Până la sosirea copoiului, Şelga se apucă să cerceteze amănunţit vila, începând cu podul casei.

Peste tot zăceau gunoaie, cioburi de sticlă, tapete rupte, cutii de conserve ruginite. Ferestrele erau pline de pânze de păianjen, iar prin unghere se răsfăţau mucegaiuri şi ciuperci. Vila fusese, pesemne, părăsită încă în 1918. Numai bucătăria şi odaia cu patul de fier erau locuite. Nicăieri nu se vedea nici urmă de confort şi nici resturi de mâncare, în afară de bucata de parizer şi de franzela găsită în buzunarul celui ucis.

Vila nu era locuită în permanenţă; aici veneau oameni să săvârşească ceva care trebuia tăinuit. Aceasta era prima concluzie trasă de Şelga în urma percheziţiei. Cercetarea bucătăriei dădu la iveală faptul că aici se lucra la nişte preparate chimice. După ce scurmă în grămăjoarele de cenuşă de pe plită, sub capac, unde, după toate aparenţele, se făceau experienţe chimice, şi după ce răsfoi câteva broşuri cu fille îndoite la colţuri, el mai stabili un lucru: bărbatul ucis se îndeletnicise cu cea mai obişnuită pirotehnie şi cu nimic altceva.

Această concluzie îl vârî pe Şelga în impas. Mai scotoci o dată hainele mortului, dar nu descoperi nimic nou. Atunci abordă chestiunea într-alt fel.

Urmele de picioare de la fereastră arătau că asasinii au fost doi, că ei pătrunseseră pe fereastră, riscând inevitabil să întâmpine rezistenţă, deoarece era cu neputinţă ca omul din vilă să nu audă zgomotul oblonului smuls.

Aceasta însemna că asasinii voiau sau să obţină, cu orice preţ, ceva foarte important, sau să-l omoare pe omul din vilă.

Mai departe: în ipoteza că ei voiau numai să-l ucidă, în primul rând ei ar fi putut face asta mai simplu, pândindu-l, de pildă, undeva, în drum spre vilă; în al doilea rând, poziţia în pat a celui ucis era un indiciu că el a fost torturat, că n-a fost înjunghiat dintr-o dată. Asasinii aveau deci nevoie să afle ceva de la acest om, ceva ce el nu vroia să le spună. Ce anume au vrut să obţină de la el? Bani? E greu de presupus că un om care pleacă noaptea la o vilă părăsită ca să se ocupe de pirotehnie ar lua cu el o sumă mare de bani. E mai probabil că asasinii voiseră să afle o taină în legătură cu preocupările nocturne ale celui ucis.

În felul acesta, firul raţionamentelor lui Şelga îl conduse la o nouă cercetare a bucătăriei. Trase nişte lăzi de la perete şi descoperi un chepeng pătrat, care dădea într-unul din acele subsoluri ce se fac deseori în vile sub duşumeaua bucătăriei. Taraşkin aprinse un muc de lumânare şi se culcă pe burtă, luminând subsolul igrasios în care Şelga coborâse prudent pe o scară lunecoasă şi cam putredă.

— Vino încoace cu lumânarea, strigă Şelga din întuneric, iată adevăratul său laborator!

Subsolul se întindea pe toată suprafaţa ocupată de vilă; lângă pereţii de cărămidă se aflau câteva mese de scânduri, aşezate pe capre, tuburi cu gaze, un mic motor, un dinam, vane de sticlă în care se face de obicei electroliza, scule de lăcătuşerie, iar pe mese – nenumărate grămăjoare de cenuşă...

— Iată cu ce se ocupa el aici, rosti Şelga cercetând oarecum nedumerit calupurile groase de lemn şi foile de tablă rezemate de un perete al subsolului. Şi unele şi altele erau sfredelite în multe locuri sau tăiate în două, iar locurile unde erau tăiate sau sfredelite păreau topite sau arse.

Într-o scândură de stejar, rezemată vertical, aceste orificii măsurau o zecime de milimetru în diametru, de

parcă ar fi fost făcute cu un ac. Pe la mijlocul scândurii era scris cu litere de-o şchioapă: P. P. Garin. Şelga întoarse scândura şi pe partea cealaltă văzu aceleaşi litere, însă de-a-ndoaselea; printr-un procedeu misterios scândura de trei ţoli fusese arsă de această inscripţie pe toată grosimea.

— Tii, drăcie! făcu Şelga. P. P. Garin nu se ocupa aici de pirotehnie.

— Dar asta ce-o mai fi, Vasili Vitalievici? întrebă Taraşkin, arătând o mică piramidă de vreun ţol şi jumătate înălţime, de aproximativ un ţol la bază, confecţionată prin presare dintr-un material cenuşiu.

— Unde ai găsit-o?

— Uite colo, e o ladă plină.

După ce o suci pe toate părţile şi o mirosi, Şelga aşeză piramida pe marginea mesei, înfipse în ea un chibrit aprins şi se duse în colţul cel mai îndepărtat al subsolului. Când chibritul arse în întregime, piramida luă foc, mistuindu-se cu o flacără orbitoare, albă-azurie. Arse astfel timp de cinci minute şi câteva secunde fără să facă funingine şi aproape fără miros.

— Îţi recomand să nu faci niciodată asemenea experienţe, zise Şelga. Piramida ar fi putut să fie o lumânare de gaze. Atunci, şi tu şi eu am fi rămas pe veci în subsolul ăsta. Toate-s bune, dar ce am aflat noi până acum? Vom încerca să precizăm: în primul rând, omorul a fost săvârşit din răzbunare sau pentru jaf; în al doilea rând, putem considera că numele celui ucis este P. P. Garin. Deocamdată asta-i totul. Dumneata, Taraşkin, eşti gata să afirmi că s-ar putea ca P. P. Garin să fie cel care a plecat cu barca. Nu cred. Numele de pe scândură l-a scris chiar Garin. Psihologiceşte e absolut limpede. Dacă eu, să zicem, aş descoperi vreo chestie extraordinară, ca asta, atunci cu siguranţă că, sub imboldul entuziasmului, aş scrie numele meu şi în niciun caz pe al dumitale. Noi ştim că victima lucra în acest laborator; înseamnă că el e inventatorul, adică Garin.

Şelga şi Taraşkin ieşiră din subsol şi, după ce aprinseră câte o ţigară, se aşezară pe cerdac, la soare, în aşteptarea agentului şi a câinelui.

7

La poşta centrală, printr-unul din ghişeele de prezentare a telegramelor pentru străinătate pătrunse o mână grasă şi roşcată, cu un formular de telegramă, şi rămase aşa. Formularul tremura uşor.

Telegrafistul privi câteva clipe mâna. „Aha, îi lipseşte un deget... cel mic , se dumeri el, în sfârşit, şi începu să citească cele scrise pe formular.

„Semionov, str. Marszalkowska, Varşovia. Însărcinarea îndeplinită pe jumătate, inginerul plecat, n-am reuşit să obţin documentele, aştept dispoziţii. Stas.

Telegrafistul sublinie cu creionul roşu cuvântul Varşovia. Se ridică în picioare şi, acoperind cu trupul său gemuleţul ghişeului, începu să-l privească prin grilaj pe cel care vroia să expedieze telegrama. Era un bărbat corpolent, de vârstă mijlocie, cu faţa puhavă, acoperită de o piele nesănătoasă, cenuşiu-gălbuie şi cu mustăţi galbene, pleoştite, ce-i ascundeau în parte gura. Ochii îi erau tupilaţi după deschizătura pleoapelor umflate. Pe capul ras purta o şapcă de catifea cafenie.

— Ce s-a întâmplat? întrebă el. Primeşte telegrama.

— Telegrama e cifrată, ripostă telegrafistul.

— Adică cum cifrată? Ce îndrugi prostii? E o telegramă comercială şi eşti dator s-o primeşti. Mă legitimez, sunt în serviciul consulatului polon. Vei răspunde pentru cea mai mică întârziere.

Cetăţeanul cu patru degete la mână se înfurie, obrajii îi tremurau; vorba lui aducea mai degrabă a lătrat, dar mâna de pe pervazul ghişeului continua să dârdâie alarmată.

— Uite ce e, cetăţene, zise telegrafistul, deşi pretindeţi

că telegrama dumneavoastră e comercială, eu susţin totuşi că este o telegramă politică, cifrată. Şi zâmbi ironic.

Domnul cu faţa gălbejită se supără de-a binelea şi ridică tonul; între timp, o fată îi luă pe nesimţite formularul şi îl duse la masa unde Vasili Vitalievici Şelga cerceta toate telegramele prezentate în ziua aceea.

După ce privi formularul: „str. Marszalkowska, Varşovia , el trecu de după despărţitură în sală, se opri în spatele expeditorului supărat şi făcu un semn telegrafistului. Acesta, după ce strâmbă din nas, rosti câteva cuvinte cu privire la politica panilor şi se aşeză să completeze chitanţa. Polonezul gâfâia furios şi se lăsa mereu când pe un picior, când pe altul. Pantofii săi de lac scârţâiau. Şelga îi privea atent picioarele mari. Se duse apoi la uşa de intrare şi făcu un semn cu capul, arătându-i agentului de serviciu pe polonez:

— Urmăreşte-l.

Cercetările din ziua precedentă, efectuate cu ajutorul copoiului, le îndreptaseră paşii de la vila din păduricea de mesteceni până la râul Krestovka, dar aici se întrerupseră; probabil că asasinii se urcaseră într-o barcă. Alte date nu s-au putut obţine. După toate aparenţele, criminalii se ascundeau la Leningrad. Nici controlul telegramelor nu dăduse niciun rezultat. Numai aceasta din urmă, expediată unui anume Semionov, la Varşovia, prezenta oarecare interes.

Telegrafistul întinse polonezului chitanţa, iar acesta începu să caute mărunţiş în buzunar. În clipa aceea se apropie grăbit de ghişeu, cu un formular de telegramă în mână, un bărbat frumos, cu ochi negri şi barbişon. Aşteptând să-i vină rândul, privea cu o calmă ostilitate burta proeminentă a furiosului polonez.

Şelga îl văzu pe bărbatul cu barbişon contractându-se deodată, parcă din tot trupul, şi privindu-l imediat pe polonez drept în faţă: observase mâna cu patru degete.

Privirile celor doi se încrucişară. Falca polonezului se lăsă

în jos. Pleoapele umflate i se deschiseră larg. În ochii lui tulburi se citea groaza. Faţa i se schimbă, ca a unui cameleon uriaş, devenind plumburie.

De-abia atunci se dumeri Şelga – omul cu barbişon, care stătea în faţa polonezului, era o dublură a celui ucis în vila din păduricea de mesteceni de pe insula Krestovski...

Polonezul scoase un strigăt răguşit şi o luă la goană, ca scăpat din puşcă, spre ieşire. Agentul de serviciu, care avea ordin să-l urmărească de la distanţă, îl lăsă să iasă în stradă şi porni pe urmele lui.

Dublura rămase lângă ghişeu. Ochii lui reci, înrămaţi în ovalul genelor negre, nu exprimau altceva decât uimire. Dădu din umeri şi, după dispariţia polonezului, întinse telegrafistului telegrama pe care scria:

„Paris, bulevardul Batignolles, post-restant, nr. 555. Începeţi imediat analiza, îmbunătăţiţi calitatea cu cincizeci la sută; la jumătatea lunii mai aştept primul colet. P.P.

— Telegrama se referă la nişte lucrări ştiinţifice cu care se ocupă acum un coleg al meu, delegat la Paris de către Institutul de chimie anorganică, zise el telegrafistului. Apoi scoase tacticos din buzunar un pachet de ţigări, lovi una din ele de cutie şi o aprinse cu grijă.

— O clipă, vă rog, dacă nu vă supăraţi, i se adresă Şelga respectuos.

Bărbatul cu barbişon îl privi o clipă, apoi coborî genele.

— Poftiţi, răspunse el, cu multă amabilitate.

— Sunt agent al miliţiei judiciare, zise Şelga, arătând legitimaţia. Poate găsim un loc mai potrivit să stăm puţin de vorbă.

— Vreţi să mă arestaţi?

— Nicidecum. Vreau să vă previn că polonezul care a fugit adineauri de aici are intenţia să vă ucidă, la fel cum l-a ucis pe inginerul Garin, ieri, pe insula Krestovski.

Bărbatul cu barbişon căzu o clipă pe gânduri. Calmul şi politeţea nu-l părăseau însă.

— Poftiţi, să mergem, zise el, am un sfert de ceas liber.

8

Pe stradă, lângă poştă, se apropie în fugă de Şelga agentul de serviciu, înfierbântat şi cu pete roşii pe obraz.

— Tovarăşe Şelga, individul a fugit.

— De ce l-ai lăsat să-ţi scape?

— Îl aştepta un automobil, tovarăşe Şelga.

— Şi motocicleta dumitale?...

— Zace acolo, trântită la pământ, răspunse agentul arătând motocicleta care se afla la vreo sută de paşi de la intrarea poştei. Individul s-a repezit la ea şi i-a spart un cauciuc cu cuţitul. Am dat imediat alarma, cu fluierul. Dar el a sărit în maşină şi a luat-o la sănătoasa.

— Ai notat numărul automobilului?

— Nu.

— Am să-ţi fac raport.

— Dar numărul maşinii era mânjit cu noroi...

—- Bine, du-te la miliţie, peste douăzeci de minute vin şi eu.

Şelga îl ajunse din urmă pe bărbatul cu barbişon. Câteva minute merseră tăcuţi. O luară pe bulevardul Sindicatelor.

— Semănaţi extraordinar cu cel ucis, începu Şelga.

— Am avut prilejul să aud de multe ori acest lucru. Numele meu este Piankov-Pitkevici, răspunse îndatoritor bărbatul cu barbişon. În ziarul de aseară am citit despre asasinarea lui Garin. E îngrozitor. Îl cunoşteam foarte bine, era un om capabil şi un chimist minunat. I-am vizitat de multe ori laboratorul din insula Krestovski. Pregătea o importantă descoperire în domeniul chimiei militare. Ştiţi ce sunt aşa-numitele lumânări fumigene?

Şelga se uită la el cu coada ochiului şi nu răspunse.

— Ce ziceţi, întrebă apoi, asasinarea lui Garin are vreo legătură cu interesele Poloniei?

— Nu cred. Cauzele asasinatului sunt mult mai adânci. În

presa americană au apărut unele informaţii despre lucrările lui Garin. Polonia poate servi numai ca punct de tranzit.

Şelga propuse să stea pe o bancă de pe bulevard. Nu era nimeni în apropiere. Scoase din servietă tăieturi din ziare ruseşti şi străine şi le întinse pe genunchi.

— Ziceţi că Garin lucra în domeniul chimiei şi că în presa străină au apărut informaţii despre el. În aceste tăieturi, unele lucruri coincid cu spusele dumneavoastră, altele însă nu-mi sunt complet limpezi. Citiţi asta:

…în America se manifestă interes faţă de informaţiile primite de la Leningrad în legătură cu lucrările unui inventator rus. Se presupune că dispozitivul său posedă cea mai mare forţă distructivă din toate câte se cunosc până în prezent.

— Ciudat... Nu ştiu… zise zâmbind Pitkevici după ce citi. N-am auzit despre aşa ceva. Nu, aici nu e vorba de Garin.

Şelga îi întinse o altă tăietură:

„...în legătură cu marile manevre ale flotei americane, care urmează să aibă loc în apele Oceanului Pacific, Ministerul de Război a fost interpelat dacă ştie ceva despre dispozitivele de o uriaşă forţă distructivă ce se construiesc în Rusia Sovietică.

— Fleacuri... făcu Pitkevici dând din umeri, apoi luă de la Şelga o a treia tăietură:

„...Miliardarul Rolling, regele industriei chimice, a plecat în Europa. Plecarea sa e în legătură cu înfiinţarea unui trust pentru prelucrarea gudronului de cărbuni şi a sării de bucătărie. La Paris, Rolling a acordat un interviu, exprimându-şi convingerea că uriaşul lui concern chimic va aduce linişte în ţările Lumii Vechi, zguduite de forţele revoluţionare. El a vorbit în termeni deosebit de violenţi despre Rusia Sovietică, unde, după unele zvonuri, se efectuează lucrări misterioase în legătură cu transmiterea la distanţă a energiei termice.

Pitkevici citi cu atenţie. Căzu pe gânduri.

— Da, zise el, încruntând din sprâncene, e foarte posibil

ca asasinarea lui Garin să fie în legătură cu această notă.

— Faceţi sport? întrebă pe neaşteptate Şelga, şi, apucând mâna lui Pitkevici, o întoarse cu palma în sus. Sunt un sportiv pasionat.

— Vreţi să vedeţi dacă nu am cumva bătături de la lopeţi, tovarăşe Şelga? Se văd două băşicuţe, asta arată că sunt un vâslaş prost şi că acum două zile am vâslit într-adevăr aproape o oră şi jumătate, fără întrerupere, ducându-l pe Garin cu barca la insula Krestovski... Vă satisfac aceste informaţii?

Şelga îi lăsă mâna şi începu să râdă:

— Sunteţi grozav, tovarăşe Pitkevici. Ar fi foarte amuzant să mă ocup mai serios de dumneavoastră.

— Nu mă dau niciodată în lături de la o luptă serioasă.

— Spuneţi-mi, tovarăşe Pitkevici, îl cunoaşteţi mai de mult pe polonezul acesta cu patru degete?

— Vreţi să ştiţi de ce am rămas uimit când i-am văzut mâna cu patru degete? Aveţi foarte mult spirit de observaţie, tovarăşe Şelga. Da, am rămas uimit... Ba chiar m-am şi speriat.

— De ce?

— Ei, asta n-am să v-o spun.

Şelga îşi muşcă buzele uscate. Privea în lungul bulevardului pustiu.

— Nu numai mâna o are mutilată, urmă Pitkevici. Pieptul lui e brăzdat în diagonală de o cicatrice uriaşă. Garin l-a aranjat aşa în 1919. Omul se numeşte Stas Tyklinski...

— Răposatul Garin, întrebă Şelga, l-a mutilat cu acelaşi procedeu cu care tăia scânduri de trei ţoli?

Pitkevici întoarse repede capul spre Şelga şi câtva timp se priviră drept în luminile ochilor: unul calm şi enigmatic, celălalt vesel şi deschis.

— Tovarăşe Şelga, intenţionaţi totuşi să mă arestaţi?

— Nu... Asta o putem face oricând.

— Aveţi dreptate. Cunosc multe lucruri... Dar, se înţelege, prin niciun fel de mijloace de constrângere nu veţi

afla de la mine ceea ce nu vreau să vă spun. Dumneavoastră ştiţi că n-am niciun amestec în crima asta. Vreţi să începem un joc cu cărţile pe faţă? Condiţiile luptei: după fiecare lovitură bine executată ne vom întâlni şi vom sta de vorbă, cu toată sinceritatea. Va semăna cu o partidă de şah. Procedee interzise: să ne ucidem unul pe altul. Apropo, în timp ce stăteam de vorbă, vă pândea un pericol de moarte... Nu glumesc, vă asigur. Dacă în locul dumneavoastră ar fi şezut Stas Tyklinski, atunci eu, să zicem, aş fi aruncat o privire de jur împrejur, aş fi văzut că nu-i ţipenie de om şi aş fi pornit fără nici o grabă spre piaţa Senatului... Iar el ar fi fost găsit ulterior, pe bancă, mort de-a binelea, cu nişte pete scârboase pe corp. Dar, repet, nu voi recurge faţă de dumneavoastră la asemenea figuri. Vreţi să începem o partidă?

— Bine, sunt de acord, răspunse Şelga, cu ochii strălucitori. Primul voi ataca eu. Se acceptă?

— Bineînţeles. Dacă nu m-aţi fi surprins la poştă, eu, desigur, nu v-aş fi oferit acest joc. Cât despre polonezul cu patru degete, vă promit să vă ajut în căutarea lui. Oriunde îl voi întâlni, vă voi anunţa telefonic sau telegrafic.

— Bine. Acum arătaţi-mi ce bazaconie e aceea de care faceţi atâta caz.

Pitkevici încuviinţă din cap.

— Bine, zâmbi el, fie cum ziceţi dumneavoastră, jocul e pe faţă.

Scoase tacticos din buzunarul de la piept o cutie plată. În cutie se afla un tubuşor metalic, de grosimea unui deget.

— Dacă apeşi la un capăt, în interior va trosni o bucăţică de sticlă. Asta-i tot.

9

Când mai avea puţin până la clădirea miliţiei judiciare, Şelga se opri deodată, de parcă s-ar fi izbit de un stâlp de

telegraf.

— Tii! exclamă el şi izbi furios cu piciorul în pavaj. Ce cabotin, ce şmecher!

Într-adevăr, Şelga se lăsase prostit sută-n sută. Fusese la doi paşi de asasin (despre asta nu mai avea nici o îndoială) şi nu-l înşfăcase. Discutase cu un om care, după toate aparenţele, cunoştea toate firele asasinatului şi care reuşise să nu-i spună, de fapt, nimic… Acest Piankov-Pitkevici deţinea un secret… Deodată, Şelga îşi dădu seama că era vorba de un secret de stat, de importanţă mondială… Îl avusese în mână pe Piankov-Pitkevici şi totuşi…

„Mi-a scăpat, blestematul, m-a dus de nas!”

Şelga urcă în fugă până la etajul doi şi intră în biroul său. Pe masă se afla un pachet înfăşurat într-un ziar. Pe pervazul lat al ferestrei şedea liniştit un bărbat gras, încălţat cu o pereche de cizme date cu păcură. Făcu o plecăciune în faţa lui Şelga, cu şapca pe pântec, în chip de salut.

— Sunt Babicev, se prezentă el, duhnind puternic a rachiu de casă, administratorul imobilului de pe strada Puşkarskaia, numărul douăzeci şi patru, folosit de o întovărăşire de locatari.

— Dumneata ai adus pachetul ăsta?

— Eu. L-am găsit în apartamentul numărul treisprezece… Nu se află în corpul principal al casei, ci într-o anexă. Locatarul a dispărut de două zile. Am chemat azi miliţia, am spart uşa, am întocmit un proces-verbal, aşa cum cere legea, administratorul duse mâna la gură, obrajii i se înroşiră, ochii i se holbară uşor şi se umeziră, iar duhoarea de rachiu umplu odaia, şi, care va să zică, am mai găsit şi pachetul ăsta în sobă.

— Cum îl cheamă pe locatarul dispărut?

— Saveliev, Ivan Alekseevici.

Şelga desfăcu pachetul. Găsi o fotografie a lui Piankov-Pitkevici, un pieptene, o pereche de foarfece şi o sticlă cu

un lichid negru – vopsea de păr.

— Cu ce se ocupa Saveliev?

-— Cu ştiinţele. Când s-a spart la noi o ţeavă, comitetul de imobil i s-a adresat lui... „V-aş ajuta cu plăcere, a răspuns el, dar eu sunt chimist”.

— Pleca deseori noaptea de-acasă?

— Noaptea? Nu. N-am băgat de seamă, administratorul îşi duse iarăşi palma la gură, dar cum se crăpa de ziuă, e drept, pleca. Noaptea însă n-am constatat să umble şi nici nu l-am văzut beat.

— Veneau la el ceva cunoscuţi?

— N-am constatat.

Şelga ceru la telefon relaţiile secţiei de miliţie din cartierul Petrograd. Află că în anexa casei cu numărul douăzeci şi patru de pe strada Puşkarskaia a locuit într-adevăr numitul Saveliev Ivan Alekseevici, de treizeci şi şase de ani, de profesie inginer chimist. Se stabilise acolo în februarie şi prezentase un buletin de populaţie eliberat de miliţia din Tambov.

Şelga telegrafie la Tambov şi, împreună cu administratorul, plecă cu automobilul în cartierul Fontanka, unde la secţia de instrucţie judiciară, pe un răcitor, se afla cadavrul bărbatului asasinat în insula Krestovski. Administratorul îl recunoscu îndată pe locatarul apartamentului cu numărul treisprezece.

10

Cam în acelaşi timp, bărbatul care îşi zisese Piankov-Pitkevici veni cu o trăsură de piaţă cu coşul ridicat până la un loc viran din cartierul Petrograd, plăti cursa şi îşi urmă drumul mai departe pe trotuarul de pe marginea locului viran. Deschise apoi portiţa unei curţi împrejmuite cu un gard de lemn, străbătu curtea, intră într-o clădire şi urcă pe o scară îngustă de serviciu până la etajul patru. Cu două

chei descuie o uşă, atârnă în antreul gol, de unicul cui, paltonul şi pălăria, intră într-o odaie ale cărei ferestre – patru la număr – erau până la jumătate date cu var, se aşeză pe un divan rupt şi-şi acoperi faţa cu palmele.

Numai aici, în această odaie izolată (mobilată cu rafturi pline de cărţi şi aparate de fizică), putu el, în sfârşit, să se lase în voia groaznicei nelinişti, aproape disperări, care îl chinuia din ziua precedentă.

Mâinile cu care îşi acoperise faţa, tremurau. Îşi dădea seama că pericolul de moarte nu trecuse încă. Era încercuit. Avea foarte puţine şanse să scape: din o sută de posibilităţi, nouăzeci şi nouă erau împotriva lui. Câtă lipsă de prevedere, vai de mine, câtă lipsă de prevedere, repeta el în şoaptă.

În sfârşit, cu mare greutate îşi stăpâni neliniştea, izbi cu pumnul o pernă murdară, se culcă cu faţa în sus şi închise ochii.

Gândurile lui, suprasolicitate de o cumplită încordare, se odihneau. Câteva clipe de nemişcare ca de moarte îi împrospătară forţele. Se ridică, îşi turnă un pahar de Madera şi-l bău dintr-o înghiţitură. Un val fierbinte îi năpădi tot trupul; începu să umble prin odaie cu un calm metodic, căutând să găsească posibilităţile infime de salvare care îi mai rămăseseră.

Ridică cu grijă, lângă pervaz, tapetele vechi care se dezlipiseră, scoase de acolo nişte planşe şi le făcu sul. Luă din rafturi câteva cărţi şi, împreună cu planşele şi cu piesele unor aparate de fizică, le puse pe toate într-o valiză. Trăgând mereu cu urechea, duse valiza jos, întruna din boxele întunecoase pentru lemne, şi o ascunse sub o grămadă de gunoaie. Se reîntoarse în odaie, scoase din birou un revolver, îl cercetă şi-l vârî în buzunarul de la spate.

Era ora cinci fără un sfert. Se trânti din nou pe divan şi fumă ţigară după ţigară, aruncând mucurile într-un ungher.

— Fireşte că n-au găsit nimic! aproape că strigă el

deodată, sărind de pe divan, şi începu din nou să umble dintr-un colţ în altul al odăii.

Când se lăsă amurgul, îşi trase în picioare o pereche de cizme grosolane, îmbrăcă un pardesiu subţire şi ieşi din casă.

11

La miezul nopţii, ofiţerul de serviciu de la secţia a şaisprezecea de miliţie fu chemat la telefon.

— Trimiteţi imediat o echipă de miliţieni pe insula Krestovski, îi sună în ureche o voce grăbită, la vila unde alaltăieri s-a comis un asasinat...

Vocea se întrerupse. Ofiţerul de serviciu drăcui în receptor. Chemă postul telefonic de control şi află că i se telefonase de la şcoala de canotaj. Telefonă la şcoala de canotaj. Acolo, telefonul sună îndelung până ce în receptor se auzi, în sfârşit, o voce somnoroasă:

— Ce doriţi?

— De la dumneavoastră s-a telefonat adineauri?

— Da, răspunse vocea după un căscat.

— Cine a telefonat, n-aţi văzut?

— Nu, la noi s-a defectat lumina. Ni s-a spus că din însărcinarea tovarăşului Şelga.

Peste o jumătate de ceas, patru miliţieni săriră dintr-o camionetă lângă vila părăsită de pe insula Krestovski. De după mesteceni se mai profilau slab urmele stacojii ale crepusculului. În liniştea care domnea se auzeau nişte gemete înăbuşite. Un bărbat îmbrăcat cu un cojoc zăcea cu faţa la pământ lângă cerdacul din spatele vilei. Îl întoarseră cu faţa în sus şi constatară că era paznicul. Lângă el găsiră o bucată de vată îmbibată cu cloroform.

Uşa care dădea din cerdac era larg deschisă, iar lacătul smuls. Când miliţienii pătrunseră în vilă, din subsol se auzi o voce înăbuşită:

— Chepengul, ridicaţi chepengul din bucătărie, tovarăş...

Lângă un perete din bucătărie stăteau îngrămădite mese, lăzi, saci grei. Dădură totul deoparte şi ridicară chepengul.

Din subsol sări afară Şelga, cu privirile rătăcite, plin de praf şi de pânze de păianjen.

— Veniţi repede încoace! strigă el, dispărând pe uşă. Faceţi repede lumină!

În odaia cu patul de fier văzură pe jos, la lumina lanternelor oarbe, două revolvere cu încărcătoarele goale, o şapcă de catifea cafenie şi nişte urme scârboase de vărsături, care răspândeau un miros înţepător.

— Atenţie! strigă Şelga. Nu respiraţi, pericol de moarte!

Dându-se înapoi, împingându-i pe miliţieni spre uşă, el privea cu scârbă şi groază un tub metalic de mărimea unui deget, care zăcea pe duşumea.

12

Ca toţi oamenii de afaceri de mare anvergură, Rolling, regele industriei chimice, primea în chestiuni de afaceri într-un birou închiriat în acest scop, unde secretarul său cernea vizitatorii după gradul lor de importanţă, le citea gândurile şi, cu o politeţe ireproşabilă, răspundea la întrebările lor. Stenografa cristaliza în cuvinte ideile lui Rolling, care valorau (dacă înmulţeai media lor aritmetică anuală cu echivalentul bănesc) aproximativ cincizeci de mii de dolari fiecare fragment de idee elaborat într-o secundă de acest rege al chimiei anorganice. Unghiile în formă de migdale ale dactilografelor zburau necontenit deasupra clapelor a patru maşini Underwood. Un comisionar tinerel apărea ca din pământ înaintea patronului, îndată ce era chemat, ca o întruchipare a voinţei lui.

Oficiul lui Rolling de pe bulevardul Malesherbes era un local în care domnea o atmosferă gravă şi sumbră. Pereţi tapetaţi cu adamască sumbră, castorine sumbre pe

duşumea, mobilă de piele sumbră. Pe mesele de culoare închisă, acoperite cu cristale, zăceau culegeri de reclame, ghiduri cu scoarţe de iuft cafeniu, prospecte ale uzinelor chimice. Câteva proiectile ruginite de gaze toxice şi un aruncător de mine, aduse de pe câmpurile de luptă, împodobeau căminul.

Dincolo de o uşă înaltă din lemn de nuc, cafeniu, stătea în cabinetul său, printre diagrame, cartograme şi fotografii, regele industriei chimice – Rolling. După ce erau „filtraţi” , vizitatorii păşeau uşor pe castorină, în anticameră, se aşezau în fotoliile de piele şi priveau, tulburaţi, uşa din lemn de nuc. Dincolo, în spatele uşii, până şi aerul din cabinetul „regelui” era neînchipuit de preţios, deoarece era străbătut de idei care valorau cincizeci de mii de dolari pe secundă.

Care inimă de om ar fi rămas calmă când, în liniştea solemnă din anticameră, începea deodată să se mişte clanţa din bronz masiv, în formă de labă răşchirată pe un glob, a uşii din lemn de nuc, şi apărea un bărbat scund, într-o haină scurtă de un gri-închis, cu obrajii acoperiţi de o barbă mică, cunoscută întregii lumi, un bărbat cu un aer chinuitor de rece, aproape un supraom, cu o faţă gălbejită ce amintea marca de fabricaţie cunoscută întregii lumi: un cerc galben întretăiat de patru liniuţe negre? Deschizând puţin uşa, regele îşi înfigea privirile în vizitator şi spunea – cu un puternic accent american – „poftiţi”.

13

Ţinând un creionaş de aur între două degete, secretarul întrebă cu o politeţe ireproşabilă:

—- Iertaţi-mă, vă rog, numele dumneavoastră?

— General Subbotin... emigrant rus.

Cel care răspunse dădu supărat din umeri şi-şi trecu

batista mototolită peste mustăţile încărunţite.

Secretarul, zâmbind de parcă discuţia ar fi privit chestiuni extrem de plăcute şi amicale, notă ceva în fugă cu creionul într-un mic carnet, şi întrebă, de data asta cu o prudenţă excesivă:

— Monsieur Subbotin, care este scopul eventualei dumneavoastră convorbiri cu mister Rolling?

— E un scop excepţional, extrem de important.

— Poate va fi necesar să-l expun pe scurt lui mister Rolling.

— Vedeţi, scopul, ca să zic aşa, este simplu, un plan... Avantaje reciproce...

— Un plan privind un război chimic împotriva bolşevicilor, am înţeles bine? întrebă secretarul.

— Exact... Am intenţia să-l propun lui mister Rolling.

— Mi-e teamă, îl întrerupse cu o cuceritoare politeţe secretarul, şi chipul lui plăcut trădă chiar suferinţă, mi-e teamă că mister Rolling este întrucâtva supraîncărcat cu planuri de acest gen. Începând de săptămâna trecută, noi am primit numai din partea unor ruşi o sută douăzeci şi patru de propuneri în legătură cu un război chimic împotriva bolşevicilor. Avem în portofoliul nostru un excelent plan de atac simultan, aerian şi chimic, asupra Harkovului, Moscovei şi Petrogradului. Cu o deosebită ingeniozitate, autorul planului desfăşoară forţele pe baze de atac situate în statele-tampon – ceva foarte, foarte interesant. El a întocmit chiar şi un deviz precis: şase mii opt sute cincizeci de tone de iperită pentru nimicirea totală a locuitorilor acestor capitale.

Generalul Subbotin, stacojiu din pricina unui teribil aflux de sânge, îl întrerupse:

— Atunci ce mai tura-vura, mister, nu ştiu cum vă spune! Planul meu nu-i deloc rău, dar şi ăsta e un plan excelent. Trebuie să acţionăm! De la vorbe, la fapte!... Ce ne mai împiedică oare?

— Dragă domnule general, singura piedică e faptul că

mister Rolling nu vede deocamdată echivalentul cheltuielilor sale.

— Ce fel de echivalent?

— Pentru mister Rolling nu e nici o dificultate să arunce din avioane şase mii opt sute cincizeci de tone de iperită, dar pentru aceasta va fi nevoie de unele cheltuieli. Războiul costă bani, nu-i aşa? În planurile care i se oferă, mister Rolling vede deocamdată numai cheltuieli. Însă echivalentul, adică profiturile de pe urma unei diversiuni împotriva bolşevicilor, din nefericire, nu e indicat.

— E limpede ca lumina zilei că... profituri... va avea profituri colosale oricine va readuce în Rusia guvernanţi legali, un regim normal, legal. Un asemenea om va căpăta munţi de aur! Generalul îşi înfipse, pe sub sprâncene, privirile de vultur în secretar. Aha! Va să zică trebuie indicat acest echivalent?

— Exact, cu ajutorul cifrelor: în stânga – pasivul, în dreapta – activul, apoi o linie şi o diferenţă cu semnul plus, care ar putea trezi interesul lui mister Rolling.

— Aha! fornăi generalul, apoi îşi trase pe ochi pălăria prăfuită şi se îndreptă, hotărât, spre uşă.

14

Curând după plecarea generalului, la intrare se auzi vocea băiatului-comisionar, care se împotrivea cuiva, apoi o altă voce care îşi exprimă dorinţa ca pe băiat să-l ia toţi dracii, şi în faţa secretarului apăru Semionov, cu paltonul descheiat, ţinând într-o mână pălăria şi bastonul, iar în colţul gurii o ţigară de foi, morfolită.

— Bună dimineaţa, prietene, se adresă el grăbit secretarului şi-şi aruncă pe masă pălăria şi bastonul. Lasă-mă să intru la rege peste rând!

Creionaşul de aur al secretarului rămase suspendat în aer.

— Dar mister Rolling este astăzi foarte ocupat.

— Fleacuri, prietene... în automobilul meu aşteaptă un om care a picat chiar acum de la Varşovia... Spune-i lui Rolling că am venit în legătură cu afacerea Garin.

Sprâncenele secretarului săltară în sus. El dispăru imediat în spatele uşii din lemn de nuc. Peste o clipă, scoase capul afară.

— Poftiţi monsieur Semionov, şopti mieros secretarul, cu o voce şuierătoare.

Şi apăsă chiar el pe clanţa uşii în formă de labă răşchirată pe un glob.

Semionov se înfăţişă regelui industriei chimice. El nu vădi niciun fel de tulburare, în primul rând pentru că era bădăran din fire, şi, în al doilea rând, pentru că acum „regele avea mai multă nevoie de el decât el de „rege.

Rolling îl sfredeli cu privirea ochilor săi verzi. Semionov, fără să se tulbure nici de asta, se aşeză în faţa lui, de partea cealaltă a mesei.

— Ei? întrebă Rolling.

— S-a făcut.

— Planurile?

— Să vezi, mister Rolling, s-a întâmplat o încurcătură...

— Te întreb unde sunt planurile?! Eu nu le văd, rosti fioros Rolling şi lovi uşor cu palma în masă.

— Ascultă, Rolling, noi doi am convenit să-ţi aduc nu numai planurile, dar şi aparatul... Am făcut colosal de multe... Am găsit oameni... I-am trimis la Petrograd, unde au pătruns în laboratorul lui Garin. Au văzut cum funcţionează dispozitivul... Dar aici, dracu ştie cum, s-a întâmplat ceva... în primul rând, există doi Garini.

— Am presupus asta chiar de la început, făcu Rolling cu scârbă.

— Pe unul am reuşit să-l înlăturăm.

— L-aţi ucis?

— Dacă vrei, cam aşa ceva. În orice caz, a murit. Asta nu trebuie să te neliniştească: lichidarea a avut loc la

Petrograd, el e supus sovietic, aşa că nu-i nimic grav... Dar apoi a apărut dublura lui... Atunci am făcut un efort extraordinar...

— Într-un cuvânt, îl întrerupse Rolling, dublura sau Garin e în viaţă şi nu mi-ai adus nici planurile, nici aparatele, cu toate că am cheltuit atâţia bani.

— Afară, în maşină, se află Stas Tyklinski, care a luat parte la toată afacerea. Dacă vrei, îl chem, şi el o să-ţi relateze totul amănunţit.

— Nu vreau să văd niciun Tyklinski, eu am nevoie de planuri şi de aparate... Mă miră îndrăzneala dumitale de a veni cu mâinile goale...

În ciuda tonului glacial al acestor cuvinte şi a faptului că, după ce termină de vorbit, Rolling îi aruncă o privire ucigătoare lui Semionov, convins că acest nenorocit de emigrant rus se va preface în scrum şi va pieri fără urmă, acesta nu se tulbură de fel, îşi vârî în gură ţigara morfolită şi rosti cu vioiciune:

— Dacă nu vrei să-l vezi pe Tyklinski, cu atât mai bine, nu-i cine ştie ce plăcere. Trebuie să-ţi spun însă, Rolling, că am nevoie de bani, vreo douăzeci de mii de franci. Îmi dai un cec sau bani peşin?

Cu toată uriaşa lui experienţă şi cunoaştere a oamenilor, Rolling vedea pentru prima oară un tip obraznic ca acesta. Nasul lui borcănat se umezi de sudoare din pricina efortului pe care îl făcuse ca să nu arunce cu călimara în mutra pistruiată a lui Semionov... (Şi câte secunde de nepreţuit pierduse cu această discuţie nenorocită!). Se stăpâni însă şi întinse mâna spre sonerie.

Semionov, care îi urmărise mâna, rosti deodată:

— Vedeţi, dragă mister Rolling, inginerul Garin se află acum la Paris.

15

Rolling sări în picioare, nările i se dilatară, între sprâncene i se umflă o vână. Se repezi la uşă, o încuie, apoi se apropie de Semionov. Puse o mână pe speteaza unui fotoliu, iar cealaltă pe marginea mesei. Se aplecă spre el.

— Minţi, zise.

— Ei, asta-i, de ce-aş minţi?... Lucrurile s-au petrecut aşa: Stas Tyklinski s-a întâlnit cu dublura la Petrograd, la poştă, pe când preda o telegramă, şi a observat adresa: Paris, bulevardul Batignolles... Ieri, polonezul a sosit de la Varşovia şi ne-am dus imediat împreună pe bulevardul Batignolles. Acolo, într-o cafenea, ne-am lovit nas în nas cu Garin sau cu dublura lui, dracu să-i ştie.

Cu respiraţia oprită, Rolling cerceta atent faţa pistruiată a lui Semionov. Apoi se îndreptă din şale şi dădu deodată afară tot aerul adunat în plămâni.

— Dumneata îţi dai seama perfect că nu suntem în Rusia Sovietică, ci la Paris, şi că, dacă ai să comiţi o crimă, eu n-o să caut să te scap de ghilotină. Pe de altă parte, dacă încerci să mă înşeli, să ştii că te voi strivi.

Se întoarse la locul lui şi deschise cu scârbă carnetul de cecuri.

— Douăzeci de mii nu-ţi dau, ţi-ajung şi cinci... zise el.

Completă cecul, îl împinse cu unghia spre Semionov, şi apoi nu mai mult de o secundă – puse coatele pe masă şi-şi strânse faţa în palme.

16

Se înţelege că frumoasa Zoia Monrose nu devenise întâmplător amanta regelui industriei chimice. Numai proştii şi cei care nu ştiu ce înseamnă lupta şi victoria pun totul pe seama întâmplării. „E un om norocos” – zic ei cu invidie, şi-l privesc pe cel care a reuşit în viaţă ca pe o

minunăţie. Dar mii de proşti îl vor strivi încântaţi într-o zi, când va cădea în dizgraţia întâmplării divine.

Nu, nici o fărâmă de întâmplare, ci numai mintea şi voinţa o aduseseră pe Zoia Monrose în patul lui Rolling. Voinţa i se călise ca oţelul în focul peripeţiilor din anul 1919. Iar mintea ei ageră cultiva pe deplin conştient printre cei din jur credinţa în excepţionala solicitudine faţă de ea a divinei Fortune, sau a Norocului...

În cartierul în care locuia pe malul stâng al Senei, strada Senei, în prăvăliile de mărunţişuri, de coloniale, de vinuri, de cărbuni şi gastronomice, Zoia Monrose era privită, într-un anume sens, cam ca o sfântă.

Automobilul ei de zi – o limuzină neagră de 24 H.P., automobilul de plimbare – un Rolls-Royce semidivin de 80 H.P., trăsurica ei electrică de seară – capitonată cu mătase tighelită, împodobită cu vaze de flori şi mânere de argint – şi, în special, cei un milion cinci sute de mii de franci, câştigaţi la cazinoul din Deauville, stârneau în cartier o admiraţie religioasă.

Jumătate din câştig, cu toată prudenţa şi cu o adâncă pricepere în asemenea treburi, o investi în presă.

Începând din luna octombrie (când se deschide sezonul la Paris) presa se porni să-i facă „atmosferă” frumoasei Monrose. Mai întâi, într-un ziar mic-burghez apăru un pamflet despre amanţii ruinaţi ai Zoiei Monrose. „Frumoasa ne costă prea scump!” exclama ziarul. Apoi, un influent organ radical începu, în legătură cu acest pamflet, să tune şi să fulgere, pe nepusă masă, împotriva micilor burghezi care trimit în parlament băcani şi negustori de vinuri al căror orizont nu trece de cartierul lor. „Chiar dacă Zoia Monrose a ruinat o duzină de străini, exclama ziarul, banii lor circulă în Paris, sporesc energia vieţii. Pentru noi, Zoia Monrose nu este decât simbolul unor sănătoase relaţii vitale, simbolul mişcării eterne, în care unul cade iar altul se ridică”.

Fotografii şi biografii ale Zoiei Monrose erau publicate în

toate ziarele:

„Defunctul ei tată a servit la opera imperială din Sankt-Petersburg. La vârsta de opt ani, micuţa şi încântătoarea Zoia a fost înscrisă la o şcoală de coregrafie, pe care a absolvit-o în anul războiului. A debutat apoi în baletul capitalei nordice cu un succes fără precedent. Dar izbucneşte războiul şi Zoia Monrose, cu inima ei tânără, plină de caritate, pleacă pe front, într-o rochiţă cenuşie, cu o cruce roşie pe piept. E văzută în locurile cele mai primejdioase, aplecându-se calmă deasupra vreunui soldat rănit, în mijlocul uraganului de obuze inamice. E rănită (ceea ce însă n-a cauzat niciun prejudiciu trupului ei de tânără graţie), e dusă la Petersburg şi acolo face cunoştinţă cu un căpitan din armata franceză. Revoluţia. Rusia îi trădează pe aliaţi. Sufletul Zoiei Monrose e zguduit de pacea de la Brest-Litovsk. Împreună cu prietenul ei, căpitanul francez, fuge în sud, şi acolo, călare, cu puşca în mână, luptă, ca o graţie cuprinsă de furii, împotriva bolşevicilor. Prietenul ei moare de tifos exantematic. Marinarii francezi o duc pe un torpilor la Marsilia. Iat-o la Paris. Se aruncă la picioarele preşedintelui, rugând să i se acorde posibilitatea să devină supusă franceză. Dansează în folosul nefericiţilor locuitori ai Champagne-ei distruse. Nu lipseşte de la nici o serată filantropică. E ca o stea orbitoare căzută pe trotuarele Parisului”.

În linii generale, această biografie era veridică. La Paris, Zoia se orientă repede şi drumul ei urmă o linie dreaptă: mereu înainte, mereu în luptă, către ţelurile cele mai mănoase şi mai inaccesibile. Ruinase într-adevăr o duzină de proaspăt îmbogăţiţi, pe acei indivizi bondoci, cu degetele păroase încărcate de inele şi cu obrajii stacojii. Zoia, femeie costisitoare, le-a adus pieirea.

Ea înţelese repede că proaspeţii îmbogăţiţi nu-i vor putea oferi cine ştie ce din şicul Parisului. Atunci îşi luă ca amant un ziarist la modă, îl înşelă cu un membru al parlamentului, reprezentant al marii industrii, şi înţelese că lucrul cel mai

şic în al treilea deceniu al secolului al douăzecilea este chimia.

Îşi angajă un secretar care îi prezenta zilnic rapoarte despre succesele industriei chimice şi-i procura informaţiile necesare. În felul acesta, ea află că Rolling, regele chimiei, urma să facă o călătorie în Europa. Plecă îndată la New York. Cum ajunse acolo, cumpără, cu trup şi suflet, pe reporterul unui mare ziar, şi în presă începură să apară note despre sosirea la New York a celei mai inteligente şi mai frumoase femei din Europa, care îmbină profesia de balerină cu pasiunea pentru chimie – ştiinţa cea mai la modă – şi care, în locul banalelor briliante, poartă un colier din bile de cristal pline cu un gaz luminescent. Aceste bile avură o mare înrâurire asupra imaginaţiei americanilor.

Când Rolling se îmbarcă pe vaporul care pleca spre Franţa, pe terenul de tenis de pe puntea superioară, între un palmier cu frunze late, ce foşnea în adierea brizei, şi un migdal înflorit, tolănită într-un fotoliu de nuiele, şedea Zoia Monrose.

Rolling ştia că e femeia cea mai la modă în Europa. Dar, şi fără asta, ea îi plăcu. Îi propuse să-i devină amantă. Zoia Monrose puse condiţia să semneze un contract, care prevedea – în caz de încălcare – o amendă de un milion de dolari.

Despre noua legătură a lui Rolling şi despre contractul lor neobişnuit se transmise o radiogramă încă din largul oceanului. Turnul Eiffel recepţionă această ştire senzaţională şi în ziua următoare tot Parisul începu să vorbească despre Zoia Monrose şi despre regele chimiei.

17

Rolling nu greşise când o alesese pe Zoia ca amantă.

— Dragă prietene, îi spusese ea, încă de pe vapor, ar fi o prostie din partea mea să-mi vâr nasul în afacerile

dumitale. În curând însă vei vedea că sunt şi mai utilă ca secretară decât ca amantă. Nimicurile femeieşti mă preocupă prea puţin. Sunt ambiţioasă. Eşti un om mare şi eu am încredere în dumneata. Trebuie să învingi! Nu uita – am trecut printr-o revoluţie, am fost bolnavă de exantematic, am luptat ca un soldat şi am străbătut călare o mie de kilometri. Asta nu se poate uita. Ura mi-a ars sufletul.

Lui Rolling îi păruse amuzantă pasiunea ei glacială.

— Micuţo, îi spusese el, atingându-i cu degetul vârful nasului, ai prea mult temperament ca să fii secretara unui om de afaceri, eşti o zvăpăiată, în politică şi în afaceri vei rămâne totdeauna o diletantă.

La Paris, Rolling începu să ducă tratative în vederea creării unui trust al fabricilor chimice. America investea capitaluri mari în industria Lumii Vechi. Agenţii lui acaparau discret acţiuni. La Paris era poreclit „bivolul american”: într-adevăr, părea un uriaş printre industriaşii europeni. Mergea înainte fără a ţine seama de nimic. Raza lui vizuală era îngustă. Avea un singur ţel: concentrarea într-o singură mână (a sa) a industriei chimice mondiale.

Zoia Monrose pătrunse repede caracterul şi metodele lui de luptă. Ea înţelese în ce consta forţa şi slăbiciunea lui Rolling. Nu se prea pricepea la politică şi spunea uneori nerozii despre revoluţie şi despre bolşevici. Zoia îl înconjură pe nesimţite cu oameni necesari şi utili. Îi făcu legătura cu lumea ziariştilor şi-i îndruma convorbirile. Cumpăra cronicari mărunţi, cărora el nu le dădea nici o atenţie, dar ei îi aduceau mai multe servicii decât ziariştii de marcă, deoarece pătrundeau, ca nişte ţânţari, în toate ungherele vieţii.

Când Zoia „aranjă” în parlament un mic discurs al unui deputat de dreapta, relativ la „necesitatea unui contact strâns cu industria americană în vederea asigurării apărării Franţei cu mijloace chimice”, Rolling îi strânse pentru prima oară mâna bărbăteşte, prieteneşte, cu putere:

— Foarte bine, te angajez secretară, cu o leafă de douăzeci şi şapte de dolari pe săptămână.

Se încredinţase de utilitatea Zoiei Monrose, şi de atunci se purta cu ea complet sincer, ca între asociaţi.

18

Zoia Monrose menţinea legături cu unii emigranţi ruşi, printre care cu un oarecare Semionov, care era în solda ei permanentă. Ieşise inginer chimist în timpul războiului, apoi ajunsese sublocotenent, apoi ofiţer alb. În emigraţie el se ocupa cu mici comisioane, inclusiv cu comerţul de rochii uzate, pe care le revindea fetelor de stradă.

Era şeful serviciului de contraspionaj al Zoiei Monrose. Îi procura ziare şi reviste sovietice, îi comunica informaţii, bârfeli, zvonuri. Era conştiincios, descurcăreţ şi se preta la orice.

Odată, Zoia Monrose îi arătă lui Rolling o tăietură dintr-un ziar din Revel în care se vorbea despre un aparat cu o uriaşă forţă de distrugere care se construia la Petrograd.

— Fleacuri, râse Rolling, asta nu sperie pe nimeni... Ai o imaginaţie prea înfierbântată. Bolşevicii nu sunt în stare să construiască nimic.

Atunci Zoia îl invită la un dejun pe Semionov, care, în legătură cu această notă, istorisi o poveste ciudată:

„...în 1919, cu puţin înainte de a fugi din Petrograd, l-am întâlnit pe stradă pe un prieten al meu, Stas Tyklinski, un polonez, cu care am absolvit Institutul tehnologic. Ducea un sac în spate, picioarele îi erau înfăşurate cu nişte fâşii de covor, iar pe palton avea scrise cu cretă câteva cifre – amintire de la cozi. Într-un cuvânt, nimic neobişnuit. M-a izbit însă însufleţirea de pe faţa lui. Îmi face cu ochiul. Îl întreb ce s-a întâmplat. «Am dat, zice, de o afacere de aur – oho-ho – de milioane! Puţin spus milioane... sute de

milioane (de aur, fireşte)!» Eu, bineînţeles, m-am ţinut după el să-mi spună despre ce era vorba, dar el nu făcea altceva decât să râdă. Cu asta ne-am despărţit. Peste vreo două săptămâni eram în trecere prin insula Vasilievski, unde locuia Tyklinski. Mi-am amintit de afacerea lui de aur şi m-am gândit să-i cer milionarului să-mi împrumute o litră de zahăr. M-am dus la el. Tyklinski zăcea în pat, mai mult mort decât viu. Pieptul şi o mână îi erau bandajate.

— Cine te-a aranjat în halul ăsta?

— Lasă, îmi răspunde, mi-o ajuta ea, Sfânta Fecioară, să mă fac bine. O să-l omor.

— Pe cine?

— Pe Garin.

Şi îmi povesti – e drept, destul de încâlcit şi incoerent, fără să-mi dezvăluie amănuntele – cum un vechi cunoscut al lui, inginerul Garin, îi propusese să-i confecţioneze lumânări de cărbune pentru un aparat de o uriaşă forţă distructivă. Ca să-l cointereseze pe Tyklinski, îi promisese unu la sută din câştig. Avea de gând ca, după încheierea experienţelor, să fugă cu aparatul lui în Suedia, să-l breveteze şi apoi să-l exploateze singur.

Tyklinski începu să lucreze cu pasiune la confecţionarea micilor piramide. Problema era ca un volum cât mai mic cu putinţă să degaje o cantitate cât mai mare de căldură. Garin ţinea în secret construcţia aparatului său, spunând că principiul acestuia este extrem de simplu şi de aceea orice aluzie ar da pe faţă secretul. Polonezul îi furniza piramidele, dar nu-l putuse convinge să-i arate aparatul.

Această neîncredere îl făcea pe Tyklinski să turbeze. Se certau adeseori. Într-o zi, polonezul îl urmări pe Garin până la locul unde acesta îşi făcea experienţele – într-o casă dărăpănată, situată pe o stradă nu prea frecventată din cartierul Petersburg. Tyklinski se strecură în casă pe urmele lui Garin şi rătăci mult timp pe nişte scări, prin odăi goale cu geamurile sparte, până când, în sfârşit, auzi din subsol un sfârâit puternic, ca acela al unei şuviţe de abur care

ţâşneşte, şi simţi mirosul binecunoscut al piramidelor aprinse.

Coborî cu grijă în subsol, dar se împiedică de nişte bucăţi de cărămidă, căzu grămadă şi, la vreo treizeci de paşi, sub o arcadă, văzu chipul crispat al lui Garin, luminat de un opaiţ. «Cine-i, cine-i acolo?» urlă Garin ca scos din minţi, şi, în aceeaşi clipă, o rază orbitoare, de grosimea unei andrele, săltă de pe perete şi-i şfichiui în diagonală lui Tyklinski pieptul şi o mână.

Polonezul îşi veni în fire în zori, chemă îndelungă vreme ajutor şi ieşi în patru labe din subsol, năclăit de sânge. Nişte trecători îl culeseră de pe jos şi-l duseră cu un cărucior acasă. Când s-a însănătoşit, începuse războiul cu Polonia şi a trebuit să-şi ia tălpăşiţa din Petrograd”.

Această povestire produse asupra Zoiei Monrose o impresie extraordinară. Rolling zâmbea neîncrezător: el nu credea decât în puterea gazelor toxice. Cuirasatele, fortăreţele, tunurile, armatele numeroase erau, după părerea lui, reminiscenţe ale barbariei. Avioanele şi chimia – iată singurele arme, cu adevărat puternice, ale războiului. Nebuloasele aparate din Petrograd nu erau altceva decât fleacuri!

Dar Zoia Monrose nu se linişti. Îl trimise pe Semionov în Finlanda, să capete acolo informaţii exacte despre Garin. Un ofiţer alb, angajat de Semionov, trecu cu schiurile frontiera rusă, îl găsi pe Garin la Petrograd, discută cu el şi chiar îi propuse să lucreze împreună. Garin era extrem de prudent. Ştia, probabil, că este urmărit din străinătate. Despre aparatul lui spunea că pe cel care îl va stăpâni îl aşteaptă o putere fabuloasă. Experienţele cu prototipul aparatului dăduseră rezultate strălucite. Aştepta numai să-şi termine lucrările cu piramidele-lumânări.

19

Într-o seară ploioasă de duminică, pe la începutul primăverii, luminile de la ferestre şi ale nenumăratelor felinare se oglindeau în asfaltul străzilor pariziene.

Ca prin nişte canale negre, deasupra unui noian de lumini, goneau automobile ude, alergau, se ciocneau, se învârteau umbrele murate de apă. În pâcla ploioasă, umezeala putredă a bulevardelor se înfrăţea cu mirosul prăvăliilor de zarzavaturi, al benzinei arse şi al parfumurilor.

Ploaia se prelingea pe acoperişurile de grafit, pe grilajele balcoanelor, pe uriaşele umbrare dungate, întinse în faţa cafenelelor. Reclamele luminoase ale localurilor de distracţii se aprindeau, se roteau, scăpărau tulbure în ceaţă.

Oamenii mărunţi – vânzători şi vânzătoare, funcţionari şi amploaiaţi – petreceau această zi după puteri şi posibilităţi. Oamenii de vază, de afaceri şedeau în casele lor, lângă cămine. Duminica era o zi a plebei, şi ea o devora cu lăcomie.

Cu picioarele strânse, Zoia Monrose şedea pe un divan lat, între o sumedenie de perne. Fuma, privind focul din cămin. Rolling, în frac, stătea răsturnat într-un fotoliu mare, cu picioarele întinse pe un scăunel, şi fuma şi el, privind jarul din vatră.

Faţa stăpânului universului, cu nasul borcănat, cu barba ce-i acoperea obrajii, cu ochii mijiţi, uşor congestionaţi, părea, în lumina focului din cămin, încinsă la roşu. Rolling se lăsa în voia unei plictiseli plăcute, necesară o dată pe săptămână pentru odihna creierului şi a nervilor.

Zoia Monrose îşi întinse în faţă braţele frumoase dezgolite.

— Rolling, zise ea, au trecut două ore de la prânz.

— Da, răspunse el, socot, ca şi dumneata, că digestia s-a terminat.

Privirea ei străvezie, aproape visătoare, lunecă pe chipul lui. I se adresă încet, cu o voce serioasă, pe nume.

— Da, te ascult, draga mea, răspunse el fără să se mişte în fotoliul cald.

Permisiunea de a vorbi era astfel dată. Zoia Monrose trecu pe marginea divanului şi-şi cuprinse un genunchi cu braţele.

— Spune-mi, Rolling, fabricile chimice prezintă un mare pericol de explozie?

— O, da. Al patrulea derivat al cărbunelui de pământ – trotilul – este un exploziv extrem de puternic. Al optulea derivat al cărbunelui este acidul picric, cu care se umplu proiectilele de ruptură ale tunurilor navale. Există însă ceva şi mai puternic – tetrilul.

— Şi tetrilul ce este?

— Se obţine, de asemenea, din cărbunele de pământ. Benzenul (C6H6) amestecat la optzeci de grade cu acid azotic (HNOs) dă nitrobenzenul. Formula acestuia este C6H5N02. Dacă înlocuim în formula asta două părţi de oxigen – 02 – cu două părţi de hidrogen – H2 – adică dacă amestecăm încet nitrobenzenul, la o temperatură de optzeci de grade, în prezenţa piliturii de fier, cu o mică cantitate de acid clorhidric, atunci vom obţine anilina (C6H5NH2). Anilina, amestecată cu alcool metilic la o presiune de cincizeci de atmosfere, ne va da dimetil-anilina. Apoi, dacă vom săpa o groapă uriaşă, o vom înconjura cu un val de pământ, vom construi pe fund o magazie şi în ea vom efectua o reacţie între dimetil-anilină şi acidul azotic, atunci vom obţine tetrilul. În timpul acestei reacţii vom urmări termometrele de la distanţă, prin lunete, căci tetrilul ăsta e un adevărat diavol: nu se ştie de ce, dar uneori explodează în timpul reacţiei şi face praf şi pulbere uzine uriaşe. Din nefericire, n-avem încotro, trebuie să avem de-a face cu el: tratat cu fosgen, dă un colorant albastru – violetul-cristal. Cu chestia asta am câştigat bani buni. Mi-ai pus o întrebare amuzantă... Hm... Credeam că te pricepi

mai bine la chimie. Hm... Ca să prepari din gudronul de cărbune, de pildă, o tabletă de piramidon, care, să zicem, va face să-ţi treacă durerea de cap, trebuie să parcurgi un şir lung de etape... În calea de la cărbunele de pământ până la piramidon sau până la o sticluţă de parfum ori până la un obişnuit preparat fotografic, dai peste lucruri diabolice, ca trotilul şi acidul picric, peste chestii admirabile, ca cianura de brom-benzil, clor-picrina, difenil-clor-arsenul etc, adică tocmai gazele de luptă din pricina cărora oamenii strănută, plâng, îşi smulg masca protectoare, se înăbuşă, scuipă sânge, se acoperă cu plăgi pe trup, putrezesc de vii.

Rolling se plictisea în seara asta ploioasă de duminică, aşa că se cufundă cu plăcere în meditaţii despre viitorul măreţ al chimiei.

— Cred, zise el şi-şi vântură de câteva ori ţigara de foi, pe jumătate fumată, în dreptul nasului, cred că dumnezeul savanţilor a creat cerul şi pământul şi toate vieţuitoarele din gudron de cărbune şi din sare de bucătărie. În biblie lucrul ăsta nu se spune direct, însă îl poţi deduce. Cel care stăpâneşte cărbunele şi sarea stăpâneşte lumea. Nemţii s-au vârât în războiul din 1914 numai pentru că nouă zecimi din toate fabricile chimice din lume aparţineau Germaniei. Ei cunoşteau secretul cărbunelui şi al sării, erau pe atunci singura naţiune civilizată. Totuşi n-au prevăzut că noi, americanii, vom putea construi în nouă luni arsenalul de la Agewood. Nemţii ne-au deschis ochii, noi am înţeles în ce trebuie să investim banii şi acum vom stăpâni lumea noi, iar nu ei, pentru că după război banii sunt la noi, şi chimia, la fel. În primul rând, vom transforma Germania într-o fabrică uriaşă, iar apoi şi celelalte ţări care ştiu să muncească (cele care nu ştiu vor pieri de la sine, noi le vom ajuta la asta). Pavilionul american va încinge pământul, ca pe o bombonieră, de-a lungul ecuatorului şi de la un pol la altul...

— Rolling, îl întrerupse Zoia, dumneata singur... îţi sapi

groapa... Căci ei au să devină atunci comunişti... Va veni o zi când ei au să declare că nu mai au nevoie de dumneata, că vor să lucreze numai pentru ei... O, eu am trecut o dată prin această oroare... Au să refuze să-ţi restituie miliardele dumitale...

— Atunci, draga mea, voi îneca Europa în iperită!

— Va fi prea târziu, Rolling! Zoia se apleca spre el, strângându-şi genunchiul cu braţele. Rolling, crede-mă, nu ţi-am dat niciodată sfaturi proaste... Te-am întrebat dacă fabricile chimice prezintă pericol de explozie... Muncitorii, revoluţionarii, comuniştii, duşmanii noştri – ştiu asta foarte bine – vor avea în mâinile lor o armă de o putere extraordinară... Ei vor putea, de la distanţă, să arunce în aer fabrici chimice, depozite de pulbere, să dea foc escadrilelor de avioane, să distrugă rezervele de gaze, pe scurt, tot ce poate arde şi exploda.

Rolling trase picioarele de pe scăunel, clipi din pleoapele lui roşii şi o sfredeli câtva timp cu privirea pe tânăra femeie.

— După câte înţeleg, faci din nou aluzie la...

— Da, Rolling, da, fac aluzie la aparatul inginerului Garin... Tot ce s-a spus despre el nu s-a bucurat de atenţia dumitale... Dar eu ştiu ce problemă serioasă e asta... Semionov mi-a adus un obiect ciudat. L-a primit din Rusia...

Zoia sună. Intră valetul. Îi dădu poruncă şi el aduse o lădiţă de pin, în care se afla o bucată de tablă de oţel groasă de o jumătate de ţol. Zoia o scoase din lădiţă şi o apropie de cămin. În bucata de oţel – cât era de groasă – se vedeau, tăiate cu o unealtă fină, fâşii, rotocoale şi, de-a curmezişul, cursiv, parcă era scris cu o peniţă: „Încercarea puterii... Încercarea... Garin”. Dinăuntrul unor litere căzură bucăţele de metal. Rolling cercetă îndelung bucata de oţel.

— Asta seamănă cu „încercarea peniţei” , rosti el încet. Parcă ar fi scris cu un ac pe aluat moale.

— Este rezultatul încercării efectuate cu un prototip al aparatului lui Garin, de la o distanţă de treizeci de paşi, zise

Zoia. Semionov afirmă că Garin speră să construiască un aparat cu care va putea tăia uşor, ca pe o bucată de unt, un cuirasat aflat la o distanţă de douăzeci de ancabluri... Iartă-mă, Rolling, că insist, dar dumneata trebuie să pui mâna pe acest aparat cumplit.

Nu degeaba trecuse Rolling în America prin şcoala vieţii. Totul în el era pregătit de luptă, până la ultima celulă.

Antrenamentul, după cum se ştie, împarte exact eforturile între toţi muşchii şi stârneşte în ei o încordare maximă. Astfel, la Rolling, când pornea o luptă, întâi începea să lucreze imaginaţia – ea se arunca în hăţişurile virgine ale întreprinderilor şi acolo descoperea ceva care merita atenţie. Stop. Imaginaţia înceta să mai lucreze. Intra în joc bunul-simţ, care aprecia, compara, cântărea şi raporta: e util. Stop. Venea la rând spiritul practic, care chibzuia, calcula, făcea bilanţul: rezultă un activ. Stop. Acum, intra în arenă voinţa, tare ca oţelul de molibden, voinţa teribilă a lui Rolling: ca un bivol cu ochii însângeraţi, pornea spre ţelul ales şi-l atingea, oricât l-ar fi costat asta pe el şi pe alţii.

Un proces oarecum identic avu loc şi în ziua aceea. Rolling scrută hăţişurile unui domeniu necunoscut şi bunul-simţ îi spuse: Zoia are dreptate. Spiritul practic făcu bilanţul: lucrul cel mai convenabil este să se pună mâna pe planuri şi pe aparat, iar Garin să fie lichidat. Stop. O dată pecetluită soarta lui Garin şi creditul deschis, intra în acţiune voinţa. Rolling se ridică din fotoliu, se aşeză cu spatele la focul ce pâlpâia în cămin şi, împingându-şi bărbia înainte, rosti:

— Îl aştept mâine pe Semionov în bulevardul Malesherbes.

20

Din seara aceea trecuseră şapte săptămâni. Dublura lui

Garin fusese ucisă pe insula Krestovski. Semionov se înfăţişase în bulevardul Malesherbes fără planuri şi fără aparat. Puţin lipsise ca Rolling să-i crape capul cu o călimară. Garin, sau dublura lui, fusese văzut în ajun la Paris.

A doua zi, pe la ora unu, Zoia se duse ca de obicei în bulevardul Malesherbes. Rolling, care luase loc alături de ea în limuzina închisă, îşi propti bărbia în baston.

— Garin e la Paris, rosti el printre dinţi.

Zoia se rezemă de perna maşinii. Rolling îi aruncă o privire acră.

— Semionov ăsta ar fi meritat de mult să i se taie capul pe eşafod, e un căscat, un ucigaş de mâna a doua, un neobrăzat şi un tâmpit, se stropşi Rolling. M-am dat pe mâna lui şi am ajuns într-o situaţie ridicolă. S-ar putea să mă vâre într-o poveste urâtă...

Rolling îi repetă Zoiei cele discutate cu Semionov. Trântorii angajaţi de el nu reuşiseră să fure planurile şi aparatul pentru că-l uciseseră nu pe Garin, ci dublura acestuia. Pe Rolling îl sâcâia în special existenţa dublurii. El înţelese că adversarul lui era dibaci. Garin, fie că ştia de atentatul care se pregătea, fie că prevăzuse îndeobşte că un atentat este inevitabil, încurcă iţele, introducând în joc un om care-i semăna leit. Toate astea erau destul de încâlcite. Dar lucrul cel mai ciudat era altul: de ce naiba venise Garin la Paris?

Limuzina înainta pe Champs-Elysees făcându-şi loc prin şuvoiul de automobile. Ziua era caldă şi umedă, în pâcla străvezie de un albastru-diafan se conturau caii înaripaţi şi cupola de sticlă a Salonului Mare, acoperişurile semisferice ale clădirilor înalte, marchizele de la ferestre, bolţile luxuriante ale castanilor.

În automobile – unii tolăniţi, alţii picior peste picior, iar alţii sugând măciulia bastonului – şedeau mai ales indivizi scunzi, proaspăt îmbogăţiţi, cu pălării de primăvară şi cravate în culori vesele. Duceau cu ei la dejun, în pădurea

Boulogne, fete drăgălaşe, pe care Parisul ospitalier le oferea străinilor să se distreze.

În piaţa Etoile, limuzina Zoiei Monrose ajunse din urmă un taximetru în care văzură pe Semionov şi un bărbat gălbejit, cu faţa dolofană şi mustăţile prăfuite. Amândoi, aplecaţi înainte, urmăreau cu un fel de frenezie o maşinuţă verde care cotea prin piaţă spre staţia metroului.

Semionov îi arăta mereu şoferului automobilul verde, dar era greu să scapi din şuvoiul de maşini. În sfârşit, scăpară şi porniră cu toată viteza să-i taie drumul. Dar maşinuţa verde se şi oprise lângă metropolitan. Din ea sări un bărbat de statură mijlocie, într-un palton larg de covercot, şi dispăru sub pământ.

Totul se petrecuse în două-trei minute sub privirile lui Rolling şi ale Zoiei. Ea porunci şoferului să conducă limuzina spre staţia metroului. Se opriră aproape în acelaşi timp cu maşina lui Semionov. Vânturându-şi bastonul, el se apropie în fugă de limuzină şi deschise portiera de cristal.

— Era Garin! izbucni Semionov îndârjit la culme. Mi-a scăpat. Dar nu-i nimic. Astăzi mă duc la el, în bulevardul Batignolles, cu propuneri de pace. Rolling, trebuie să ne înţelegem: cât aloci pentru procurarea aparatului? Poţi fi liniştit, o să acţionez în cadrul legii. Apropo, îngăduie-mi, te rog, să ţi-l prezint pe Stas Tyklinski. E un om dintre cei mai onorabili.

Fără să mai aştepte permisiunea, îl strigă pe Tyklinski. Polonezul se apropie în fugă de luxoasa limuzină, îşi smulse pălăria din cap, făcu o plecăciune şi sărută mâna paniei Monrose.

Rolling, fără să dea mâna cu niciunul din ei, continua să stea cu ochii strălucitori în fundul maşinii, ca o pumă în cuşcă. Nu era lucru cuminte să se expună în văzul tuturor, în mijlocul pieţei. Zoia propuse să meargă cu toţii să ia dejunul la restaurantul La Perouse de pe malul stâng al Senei, puţin frecventat în anotimpul acesta.

21

Tyklinski făcea mereu plecăciuni, îşi netezea mustăţile pleoştite, uitându-se cu ochii umezi la Zoia Monrose, şi mânca cu o lăcomie stăpânită. Rolling, aşezat cu spatele la fereastră, stătea posac. Semionov flecărea de zor. Zoia părea liniştită, zâmbea fermecător şi-i arăta cu ochii maître d'hotel-ului să toarne mai des în paharele invitaţilor. La şampanie, îl rugă pe Tyklinski să înceapă să povestească.

Acesta îşi smulse şervetul de la gât:

— Pentru pan Rolling, noi nu ne-am cruţat viaţa... Am trecut amândoi frontiera sovietică în dreptul Sestroreţkului.

— Care „amândoi ? întrebă Rolling.

— Eu şi, dacă pan îmi permite, ajutorul meu, un rus din Varşovia, ofiţer în armata lui Balahovici... Un om crud de tot... Fir-ar el blestemat să fie, cu toţi ruşii la un loc, un porc de câine, nu alta! Mai mult m-a încurcat decât m-a ajutat... Ţelul meu era să aflu unde îşi făcea Garin experienţele. Aşa că m-am dus în casa aia dărăpănată... pani şi pan ştiu, desigur, că acolo corcitura afurisită era cât pe ce să mă taie în două cu aparatul lui. Acolo, în subsolul casei, am găsit bucata de tablă de oţel pe care pani Zoia a primit-o de la mine şi a putut astfel să se convingă de zelul meu. Garin a schimbat apoi locul experienţelor sale. N-am dormit zile şi nopţi de-a rândul, străduindu-mă să fiu demn de încrederea arătată de pani Zoia şi de pan Rolling. Mi-am răcit plămânii în mlaştinile din insula Krestovski, dar mi-am atins scopul. Am dat de urma lui Garin. La douăzeci şi şapte aprilie am pătruns, noaptea, împreună cu ajutorul meu, în vila lui Garin, l-am legat de un pat de fier şi am făcut o percheziţie cât se poate de amănunţită... N-am găsit nimic... Îmi venea să înnebunesc: nici urmă de aparat... Ştiam totuşi că îl ţine ascuns undeva, în vilă... Atunci ajutorul meu l-a cam bruscat pe Garin. Pani şi pan vor înţelege tulburarea noastră... Eu nu zic că am procedat după indicaţiile lui pan

Rolling... Nu, ajutorul meu s-a cam pripit...

Rolling privea în farfurie. Mâna prelungă a Zoiei Monrose, întinsă pe faţa de masă, bătea darabana cu degetele; unghiile ei lăcuite, briliantele, smaraldele şi safirele inelelor scânteiau. Cu ochii la mâna aceasta de nepreţuit, Tyklinski se însufleţi.

— Pani şi pan au aflat cum l-am întâlnit a doua zi, la poştă, pe Garin. Sfântă Fecioară, cine nu s-ar speria dând nas în nas cu un mort viu! Colac peste pupăză, s-a mai năpustit pe urmele mele şi afurisita de miliţie. Am fost traşi pe sfoară, căci blestematul de Garin strecurase pe altcineva în locul lui. Am hotărât să cercetez din nou vila: acolo trebuia neapărat să fie un subsol. În aceeaşi noapte m-am dus singur la vilă, am adormit paznicul şi m-am urcat pe pervazul ferestrei... Rog pe pan Rolling să nu mă înţeleagă greşit... Când Tyklinski îşi riscă viaţa, el o face în numele unei idei... Nu mi-ar fi fost greu să fug înapoi pe fereastră când am auzit în vilă nişte izbituri şi pârâituri care i-ar fi făcut oricui părul măciucă... Da, pan Rolling, în clipa aceea am înţeles că aţi fost inspirat de pronia divină atunci când m-aţi trimis pe mine să smulg ruşilor arma cumplită pe care ei pot s-o îndrepte împotriva întregii lumi civilizate. A fost o clipă istorică, pani Zoia, vă jur pe onoarea mea de şleahtic! M-am năpustit ca o fiară în bucătărie, de unde venea zgomotul. L-am văzut pe Garin aşezând lângă perete, claie peste grămadă, mese, saci, lăzi. Când a dat ochii cu mine, a apucat valiza de piele, pe care o cunoşteam de mult şi în care ţinea prototipul aparatului său, şi a fugit în odaia de alături. Am scos revolverul şi m-am repezit după el. Tocmai deschidea fereastra, să sară afară. Am tras un foc, iar el, cu valiza într-o mână şi în cealaltă cu un revolver, se refugie în fundul odăii, după un pat, şi începu să tragă. A fost un adevărat duel, pani Zoia! Un glonte mi-a găurit şapca. Deodată Garin îşi astupă nasul şi gura cu o cârpă şi întinse spre mine un tub metalic: răsună o pocnitură, nu mai tare decât pocnetul unui dop de şampanie, şi în aceeaşi clipă

mii de gheare mărunte îmi pătrunseră în nas, în gât, în piept şi începură să mă sfâşie: o durere de nesuferit îmi umplu ochii de lacrimi: am început să strănut, să tuşesc, toate măruntaiele mi se răscoliseră, şi, iertaţi-mă, pani Zoia, m-am pornit să vomit în aşa hal, că am căzut jos...

— Difenil-clor-arsen amestecat cu fosgen, câte cincizeci la sută din fiecare... o chestie ieftină. Noi înarmăm acum poliţia cu astfel de grenade, zise Rolling.

— Aşa... Pan Rolling spune adevărul – era o grenadă cu gaze... Din fericire, curentul a dus repede gazul. Mi-am venit în fire şi, mai mult mort decât viu, am ajuns acasă. Eram intoxicat, zdrobit, agenţii mă căutau de zor prin oraş. Nu-mi rămânea decât să fug din Leningrad, ceea ce noi am şi făcut trecând prin pericole şi greutăţi extraordinare...

Tyklinski întinse mâinile în lături şi lăsă capul în jos, căutând să stârnească mila celor de faţă.

— Dumneata eşti sigur că şi Garin a fugit din Rusia? întrebă Zoia.

— Era nevoit să dispară. După povestea asta, oricum, ar fi trebuit să dea explicaţii miliţiei judiciare.

— Dar de ce a venit tocmai la Paris?

— Are nevoie de piramide de cărbune.. Fără ele, aparatul lui e ca o puşcă neîncărcată. Garin e numai fizician, nu se pricepe deloc la chimie, aşa că mi-a comandat mie aceste piramide, apoi i le-a lucrat acela care a plătit cu viaţa lui pentru asta, în insula Krestovski. Dar Garin mai are un asociat, aici, în bulevardul Batignolles, căruia i-a trimis atunci telegrama. El a venit la Paris ca să asiste la experienţele cu piramidele.

— Ce informaţii ai cules dumneata despre complicele lui Garin? întrebă Rolling.

— Locuieşte într-un hotel de mâna a doua în bulevardul Batignolles, interveni Semionov. Aseară am fost amândoi pe acolo, portarul ne-a povestit unele lucruri. Omul vine acasă numai ca să doarmă. N-are niciun fel de lucruri. Pleacă într-un halat de pânză groasă, cum poartă la Paris

medicii, laboranţii şi studenţii de la Facultatea de chimie. Se vede că lucrează undeva prin apropiere.

— Dracu să vă ia, ce mă priveşte halatul lui de pânză? Înfăţişarea! V-a descris portarul înfăţişarea lui? strigă Rolling.

Semionov şi Tyklinski se uitară unul la altul. Polonezul duse mâna la inimă.

-— Dacă pan doreşte, noi putem aduce chiar astăzi informaţii despre înfăţişarea acestui domn.

Rolling tăcu vreme îndelungată, cu sprâncenele încruntate.

— Ce motive aveţi să afirmaţi că cel pe care l-aţi văzut ieri în cafeneaua din bulevardul Batignolles şi omul care a fugit sub pământ în piaţa Etoile sunt una şi aceeaşi persoană, şi anume inginerul Garin? Doar v-aţi înşelat o dată, la Leningrad. S-auzim!

Polonezul şi Semionov se uitară iarăşi unul la altul. Apoi o umbră de zâmbet flutură pe faţa lui Tyklinski.

— Doar pan Rolling n-o să afirme că Garin are câte o dublură în fiecare oraş...

Rolling dădu încăpăţânat din cap. Zoia şedea cu braţele înfăşurate în blana de hermină şi privea indiferentă pe fereastră.

— Tyklinski îl cunoaşte prea bine pe Garin, interveni Semionov, aşa că nici vorbă nu poate fi de vreo greşeală. Acum, Rolling, este important să stabilim ceva. Ne încredinţezi toată această afacere s-o rezolvăm singuri şi, într-o bună dimineaţă, să aducem în bulevardul Malesherbes aparatul şi planurile, sau intenţionezi să lucrezi împreună cu noi?

— În niciun caz! izbucni pe neaşteptate Zoia Monrose, continuând să privească pe fereastră. Mister Rolling se interesează foarte mult de experienţele inginerului Garin, mister Rolling doreşte foarte mult să obţină dreptul de proprietate asupra acestei invenţii, dar mister Rolling acţionează totdeauna în limitele unei legalităţi riguroase:

dacă mister Rolling ar fi crezut măcar un singur cuvânt din cele ce a relatat aici Tyklinski, se înţelege că n-ar fi întârziat o clipă să telefoneze unui comisar de poliţie ca să dea pe mâna autorităţilor un asemenea ticălos şi criminal, dar întrucât mister Rolling îşi dă perfect seama că Tyklinski a inventat toată această poveste pentru a stoarce cât mai mulţi bani, el vă permite mărinimos să-i faceţi şi pe viitor servicii neînsemnate.

Pentru prima oară în cursul dejunului Rolling zâmbi, apoi scoase din buzunarul vestei o scobitoare de aur şi o înfipse între dinţi. Pe fruntea înroşită a lui Tyklinski, cu un început de chelie, se iviră broboane de sudoare, obrajii i se lăsară în jos.

— Misiunea voastră, zise Rolling, este să-mi procuraţi informaţii exacte şi amănunţite cu privire la punctele care vă vor fi comunicate astăzi la ora trei în bulevardul Malesherbes. Vi se cere numai o activitate de detectivi onorabili şi atâta tot. Niciun pas, niciun cuvânt fără ordinele mele.

22

Trenul alb, cu străluciri de cristal, de pe linia nord-sud a metroului, gonea cu huruit uşor prin subteranele întunecate ale Parisului. Prin faţa ferestrelor lui, de-a lungul tunelurilor şerpuitoare, se perindau rapid pânzele de păianjen ale firelor electrice, nişe scobite în zidul gros de ciment de care se lipea câte un muncitor surprins de luminile ce treceau în zbor, mari litere galbene pe fond negru: „Dubonnet” , „Dubonnet” , „Dubonnet” – o băutură infectă, pe care reclamele o vârau în sufletul parizienilor.

O oprire de-o clipă. Staţia subterană inundată de lumină. Dreptunghiurile colorate ale reclamelor: „Un săpun miraculos” , „Bretele de oţel” , cremă de ghete „Cap de leu” , „Cauciucuri de automobil” , „Diavolul roşu” , tocuri de

cauciuc, desfacere cu preţuri reduse la casele de comerţ universale – „Luvru” , „Frumoasa florăreasă” , „Galeriile Lafayette”.

O mulţime gălăgioasă şi veselă, de femei drăguţe, midinete, tineri comisionari, străini, adolescenţi cu hăinuţe strâmte, muncitori cu cămăşi asudate vârâte în brâie roşii, dă buzna spre tren. O clipă, uşa de sticlă s-a deschis... „O-o-o-o” – se aude un oftat, şi şuvoiul de pălărioare, de ochi holbaţi, de guri căscate, de feţe roşii, unele vesele, altele supărate, se năpusteşte în tren. Conductorii cu vestoane cafenii, ţinându-se de bare, înghesuie cu burta publicul în vagoane. Uşile se închid cu un pocnet; se aude un şuierat scurt. Trenul dispare ca o panglică de foc sub bolta neagră a subteranei.

Semionov şi Tyklinski şedeau pe o bancă laterală, într-un vagon, cu spatele spre uşă. Polonezul era furios.

— Îl rog pe pan Semionov să ia în consideraţie că numai buna-cuviinţă m-a reţinut să nu fac scandal... Ar fi putut să-mi sară ţandăra de o sută de ori... Auzi, parcă n-am mai dejunat cu miliardari! Puţin îmi pasă de dejunurile lor... Aş putea şi singur să comand un dejun la La Perouse, tot atât de bun, şi fără să fiu nevoit să ascult insultele unei femei de stradă... Auzi, să-i propui lui Tyklinski un rol de copoi!... Căţeaua, târfa!

— Ei, lasă, pan Stas, n-o cunoşti pe Zoia, e o muiere de treabă, o camaradă bună. Ajunge atâta supărare...

— Se vede că pani Zoia s-a obişnuit să aibă de-a face numai cu canalii, cu emigranţii voştri... Dar eu sunt polonez, îl rog pe pan să ţină seama... Tyklinski îşi burzului furios mustaţa. Nu permit să se vorbească în felul ăsta cu mine...

— Ei bine, ţi-ai burzuluit mustaţa, ţi-ai uşurat inima, îi zise Semionov după ce tăcu o vreme, acum, Stas, ascultă-mă cu atenţie: ni se oferă bani frumoşi şi, la urma urmelor, nu ni se pretinde nimic în schimb. E o treabă fără primejdie, ba chiar plăcută: să hoinăreşti prin cârciumi şi cafenele...

Eu, de pildă, sunt foarte mulţumit de discuţia de astăzi... Spui că vor să ne transforme în copoi... Fleacuri! În ce mă priveşte, afirm că ni s-a oferit un rol foarte nobil de contraspionaj.

Lângă uşă, în spatele băncii lui Tyklinski şi Semionov, stătea, cu cotul pe o bară de alamă, un bărbat care într-o zi, pe bulevardul Sindicatelor, într-o discuţie cu Şelga, declarase că îl cheamă Piankov-Pitkevici. Gulerul pardesiului său de covercot era ridicat, ascunzându-i partea de jos a feţei, iar pălăria îi era trasă pe ochi. Stând într-o atitudine leneşă şi nepăsătoare, atingându-şi din când în când gura cu măciulia de fildeş a bastonului, ascultase cu atenţie toată discuţia dintre Semionov şi Tyklinski, le făcu politicos loc când coborâră grăbiţi şi se dădu jos la rândul lui din vagon cu două staţii mai departe – la Montmartre. De la cel mai apropiat oficiu poştal expedie următoarea telegramă: „Şelga. Miliţia judiciară. Leningrad. Omul cu patru degete e aici. Evenimente alarmante”.

23

De la poştă urcă până în bulevardul Clichy, mergând pe partea cu umbră.

Aici, pe fiecare uşă, pe ferestrele subsolurilor, de sub umbrarele dungate care acopereau măsuţele de marmură şi scaunele de paie de pe trotuarele largi, venea un miros acru de cârciumi de noapte. Garsonii puhavi, în smochinguri scurte şi şorţuri albe, cu părul dat cu briantină, presărau rumeguş ud pe pardoselile de teracotă şi pe trotuare, printre măsuţe, pe care aşezau buchete proaspete de flori şi învârteau mânere de bronz ridicând umbrarele.

Ziua bulevardul Clichy părea şters, ca un decor după carnaval. Casele înalte, urâte şi vechi adăposteau numai restaurante, cârciumioare, cafenele, prăvălii cu nimicuri pentru fetele de stradă, hoteluri de noapte. Carcasele şi

construcţiile de tablă ale reclamelor, aripile scorojite ale vestitei mori Moulin-Rouge, pancartele cinematografelor aşezate pe trotuare, cele două rânduri de copaci sfrijiţi, din mijlocul bulevardului, pisoarele cu pereţii plini de cuvinte obscene, caldarâmul de granit pe care secolele trecuseră în goană, şirurile de panorame de bâlci şi căluşei, acoperite cu prelate – totul aştepta căderea nopţii când gură-cască şi chefliii vor începe să abunde venind de jos, din cartierele burgheze ale Parisului.

Atunci luminile se vor aprinde, garsonii vor începe să se agite, căluşeii să se învârtească şi să şuiere pe gâtlejurile lor cu aburi şi vor porni în goană, pe porci de aur, pe tauri cu coarne de aur, în bărci, în cratiţe, în oale, rotindu-se mereu, mereu, mereu, şi reflectându-se în mii de oglinzi, în sunetele orchestrioanelor cu aburi, fetişcane cu fustuliţe până la genunchi, burghezi uluiţi, hoţi cu mustăcioare minunate, studenţi japonezi zâmbind ca nişte măşti, băieţandri, homosexuali, sumbri emigranţi ruşi, care aşteptau căderea bolşevicilor.

Vor începe să se învârtească şi aripile încărcate de lumini ale Moulin-Rouge-ului. Pe faţadele caselor vor prinde să alerge zigzaguri de foc. Se vor aprinde firmele luminoase ale cârciumilor cu renume mondial, prin ferestrele lor deschise vor ţâşni în bulevardul încins pocnetele sălbatice, tam-tam-ul tobelor şi ţipetele trompetelor de jazz.

În mulţime vor începe să ţiuie fluiere de carton, să trosnească pocnitori. De sub pământ se vor revărsa noi mulţimi, aruncate afară de metropolitan şi de trenurile liniei nord-sud. Acesta-i Montmartre-ul. Aceştia sunt munţii Martre care strălucesc toată noaptea deasupra Parisului cu luminile lor vesele – locul cel mai lipsit de griji din lume. Aici ai într-adevăr unde să-ţi laşi banii, unde să petreci cu fetişcane vesele o noapte fără să-ţi pese de nimic.

Veselul Montmartre e bulevardul Clichy, situat între două pieţe rotunde, Pigale şi Blanche, ele însele de o veselie rară. În stânga pieţei Pigale porneşte largul şi liniştitul

bulevard Batignolle. În dreapta, dincolo de piaţa Blanche, începe foburgul Saint-Antoine. Sunt locuri unde trăiesc muncitorii şi sărăcimea pariziană. De aici – din Batignolles, de pe înălţimile Montmartre-ului, din Saint-Antoine – au coborât de multe ori muncitori înarmaţi, pentru a pune stăpânire pe Paris. De patru ori au fost alungaţi înapoi pe înălţimi, cu ajutorul tunurilor. Iar oraşul de jos, care şi-a risipit pe ambele maluri ale Senei băncile, oficiile, magazinele luxoase, hotelurile pentru milionari şi cazărmile pentru treizeci de mii de poliţişti, a trecut de patru ori la ofensivă, şi în inima oraşului muncitoresc, pe înălţimi, a aplicat pecetea sexuală a oraşului de jos, prin luminile orbitoare ale speluncilor mondiale – piaţa Pigale, bulevardul Clichy, piaţa Blanche.

24

Ajungând la jumătatea bulevardului, omul cu pardesiu de covercot apucă pe o ulicioară îngustă, lăturalnică, ale cărei trepte roase duceau până în vârful Montmartre-lui, aruncă o privire cercetătoare, de jur împrejur şi intră într-o cârciumioară întunecoasă, frecventată de prostituate, şoferi, autori de cuplete şi ghinionişti flămânzi, care mai poartă încă după un străvechi obicei pantaloni largi şi pălării cu boruri mari.

Ceru un ziar, un pahar de Porto şi începu să citească. La tejgheaua zincată, cârciumarul, un francez mustăcios, de vreo sută zece kilograme, cu faţa stacojie şi cu mânecile suflecate care-i dezgoleau braţele păroase până la coate, spăla vase la robinet şi sporovăia întruna, vorba ceea – dacă vrei, ascultă, dacă nu, n-ai decât să nu asculţi.

— Orice aţi spune, dar Rusia ne dă multă bătaie de cap... (Ştia că clientul e rus şi că îl cheamă monsieur Pierre.) Emigranţii ruşi nu mai aduc venituri. Sunt pe drojdie, o-la-la... Dar noi mai suntem încă destul de bogaţi, ne putem

îngădui luxul să adăpostim câteva mii de nenorociţi. (Era convins că clientul se îndeletnicea cu afaceri mărunte în Montmartre.) Dar, se înţelege, totul are un sfârşit. Emigranţii, vai, vor trebui să plece acasă! Vă vom împăca cu întinsa voastră patrie, vom recunoaşte sovietele voastre, dar Parisul va fi iarăşi bătrânul şi bunul Paris de mai înainte. Trebuie să vă spun că mi s-a acrit cu războiul. De zece ani ţine indigestia asta. Acum, sovietele vor să răscumpere valorile ruseşti de la micii deţinători. Înţelept, foarte înţelept lucru din partea lor. Trăiască sovietele! Se pricep la politică! Ele bolşevizează Germania. Minunat! Nu pot decât să aplaud. Germania va deveni sovietică şi se va dezarma de la sine. N-o să ne mai doară stomacul la gândul industriei lor chimice. Proştii din cartierul nostru mă iau drept bolşevic. O-la-la!... Am făcut o socoteală sănătoasă. Bolşevizarea nu ne sperie. Număraţi câţi burghezi buni sunt în Paris şi câţi muncitori. Oho! Noi, burghezii, vom şti să ne apărăm economiile... Privesc liniştit când muncitorii noştri strigă: „Trăiască Lenin!" şi flutură steaguri roşii. Muncitorul este un butoi cu vin care fierbe, nu-i bine să-l ţii astupat. Lasă-l să strige: „Trăiască sovietele!" Şi eu am strigat aşa săptămâna trecută. Am vreo opt mii de franci în hârtii de valoare ruseşti. Voi însă trebuie să vă împăcaţi cu guvernul vostru. Ajunge cu prostiile! Francul scade. Blestemaţii de speculanţi – păduchii ăştia care se năpustesc asupra fiecărei naţiuni când începe să scadă valuta – banda asta de inflaţionişti a venit iarăşi din Germania la Paris.

În cârciumioară intră grăbit un bărbat uscăţiv, cu părul blond, fără pălărie, îmbrăcat într-un halat de pânză.

— Bună ziua, Garin, se adresă el celui care citea ziarul, poţi să mă feliciţi... Reuşită deplină...

Garin se ridică repede în picioare şi îi strânse cu putere mâinile:

— Victor...

— Da, da, sunt grozav de mulţumit... Insist să brevetăm.

— În niciun caz... Să mergem.

Ieşiră din cârciumioară, urcară ulicioara cu trepte, o luară la dreapta şi merseră mult timp pe lângă casele murdare ale foburgului, pe lângă locuri virane împrejmuite cu sârmă ghimpată, înlăuntrul cărora, pe frânghii, fluturau în bătaia vântului rufe sărăcăcioase, pe lângă făbricuţe şi ateliere meşteşugăreşti.

Ziua era pe sfârşite. Din faţă veneau grupuri de muncitori obosiţi. Aici, pe înălţimi, părea că vieţuieşte un alt neam de oameni, cu alt fel de feţe – uscăţive, dârze, puternice. Părea că naţiunea franceză, căutând să se salveze de obezitate, de sifilis şi de degenerare, s-a urcat pe înălţimile de deasupra Parisului şi aici aşteaptă cu calm şi severitate ceasul când oraşul de jos va putea fi curăţat de scârnă, iar corăbioara Luteţiei [Stema Parisului, sau a Luteţiei, cum se numea în vechime, este o corăbioară de aur.] va putea fi din nou îndreptată spre oceanul însorit.

— Pe aici, zise Victor deschizând cu cheia yale uşa unei magazii joase de piatră.

25

Garin şi Victor Lenoir se apropiară de o mică vatră de cărămidă, deasupra căreia se afla o hotă. Alături, pe o masă, rânduri-rânduri de piramide mici. Pe vatră, aşezat pe muchie, un cerc gros de bronz cu douăsprezece creuzete de porţelan, aplicate pe toată circumferinţa. Lenoir aprinse o lumânare şi-l privi pe Garin cu un zâmbet ciudat.

— Piotr Petrovici, ne cunoaştem de vreo cincisprezece ani, nu-i aşa? Am mâncat împreună multe puduri de sare. Te-ai putut convinge că sunt un om cinstit. M-ai ajutat să fug din Rusia Sovietică... Din astea trag concluzia că-mi vrei binele. Spune-mi, de ce naiba îmi ascunzi aparatul dumitale? Ştiu că fără mine, fără piramidele astea, eşti neputincios... Hai să ne înţelegem prieteneşte...

Garin cerceta cu atenţie cercul de bronz cu creuzetele de

porţelan.

— Vrei să-ţi dezvălui secretul? întrebă el.

— Da.

— Vrei să fii părtaş la afacere?

— Da.

— La nevoie, şi presupun că în viitor va fi nevoie, dumneata va trebui să faci orice pentru succesul afacerii...

Fără să-şi ia ochii de la el, Lenoir se aşeză pe marginea vetrei. Colţurile gurii începură să-i tremure.

— Da, rosti el cu hotărâre, voi face!

Scoase din buzunarul halatului o cârpă şi-şi şterse fruntea.

— Eu nu te silesc, Piotr Petrovici. Am început discuţia asta fiindcă, pentru mine, oricât ar părea de straniu, eşti omul cel mai apropiat... Eram în anul întâi, iar dumneata în anul al doilea. Încă de pe atunci, cum să zic, te admiram... Eşti extraordinar de talentat... strălucit... Eşti grozav de curajos. Mintea dumitale e analitică, îndrăzneaţă, înfricoşătoare. Eşti un om de temut. Eşti aspru, Piotr Petrovici, şi, ca orice mare talent, n-ai înţelegere faţă de oameni. M-ai întrebat dacă, lucrând împreună cu dumneata, sunt gata de orice... Desigur, desigur... Mai e vorbă? N-am ce pierde. Fără dumneata mă aşteaptă o muncă searbădă, o viaţă searbădă până la moarte. Cu dumneata va fi ori sărbătoare, ori pieire... Dacă vreau să fac orice? Mai e vorbă? Dar ce înseamnă „orice” ? Să fur, să omor?

Tăcu. Garin răspunse din ochi „da”. Lenoir zâmbi.

— Cunosc legile penale franceze... Consimt oare să mă expun pericolului aplicării lor? Da, consimt... Printre altele, am văzut vestitul atac cu gaze al germanilor din douăzeci şi două aprilie 1915. De sub pământ s-a ridicat un nor compact, care s-a îndreptat asupra noastră în valuri galbene-verzui, ca un miraj. Nici în vis nu poţi vedea aşa ceva. Mii de oameni aruncau armele, îngroziţi, şi fugeau pe câmp. Dar norul îi ajungea din urmă. Cei care reuşiseră să

scape din el aveau feţele pământii, stacojii, ochii arşi, limba de-un cot... „Principiile morale... ce prostie!... Oho, nu mai suntem copii după război!

— Într-un cuvânt, zise ironic Garin, dumneata ai înţeles, în sfârşit, că morala burgheză este unul dintre cele mai dibace trucuri arăpeşti şi că cei care înghit de dragul ei gazul verde sunt nişte proşti. Drept să-ţi spun, n-am chibzuit prea mult la problemele astea... Va să zică, aşa... Te primesc de bunăvoie ca asociat. Te vei supune fără obiecţii dispoziţiilor mele. Dar îţi pun o condiţie...

— Bine, accept orice condiţie.

— Dumneata, Victor, ştii că am ajuns la Paris cu un paşaport fals şi că schimb hotelul în fiecare noapte. Uneori trebuie să iau cu mine o fată de stradă, ca să nu trezesc bănuieli. Ieri am aflat că sunt urmărit. Urmărirea a fost încredinţată unor ruşi. Pesemne că sunt socotit agent bolşevic. Trebuie să-i împingem pe copoi pe o pistă falsă.

— Ce trebuie să fac?

— Te vei grima, ca să semeni cu mine. Dacă vei fi arestat, te vei legitima cu actele dumitale. Vreau să mă dedublez. Suntem de aceeaşi statură. Îţi vei vopsi părul, îţi vei lipi un barbişon fals, vom cumpăra haine la fel. Apoi, chiar desară, te vei muta din hotelul dumitale într-altă parte a oraşului, unde nu eşti cunoscut, de pildă în Cartierul Latin. De acord?

Lenoir sări de pe vatră şi îi strânse cu putere mâna lui Garin. Apoi începu să explice cum a reuşit să confecţioneze piramidele dintr-un amestec de aluminiu şi oxid de fier (termit) cu ulei consistent şi fosfor alb.

Puse în creuzetele de porţelan ale cercului douăsprezece piramide şi le aprinse pe rând cu ajutorul unui şnur. O flacără orbitoare se ridică deasupra vetrei, alungându-i în fundul magaziei, atât de insuportabile erau lumina şi căldura.

— Admirabil, exclamă Garin. Sper că nu face funingine?!

— Arderea e completă la această temperatură înaltă.

Materialele sunt, chimic, pure.

— Bine. Peste câteva zile vei vedea minuni, zise Garin. Mergem să mâncăm. Trimitem un comisionar la hotel după lucruri. Dormim în noaptea asta pe malul stâng. Iar mâine, la Paris, vor fi doi Garini... Mai ai o cheie de la magazie?

26

Aici nu se vedeau nici şuvoaie strălucitoare de automobile, nici oameni fără treabă care să-şi sucească gâtul după vitrinele magazinelor, nici femei tulburătoare, nici regi ai industriei, ci stive de scânduri proaspete, munţi de piatră, iar în mijlocul străzii – grămezi de lut albăstrui şi conducte de canalizare aşezate de-a lungul trotuarului, ca o uriaşă râmă tăiată în bucăţi.

Taraşkin, membru al asociaţiei „Spartak” , mergea fără grabă spre insule, la club, într-o dispoziţie dintre cele mai bune. Unui străin i-ar fi părut, poate, la prima vedere cam posac, dar aceasta se datora faptului că era un om aşezat, cumpănit şi că la el veselia nu se vădea prin vreun semn exterior, dacă lăsăm deoparte faptul că fluiera încetişor şi păşea agale.

La vreo sută de paşi de tramvai, Taraşkin auzi deodată mişcare şi ţipete care veneau dinspre stivele de pavele. Se înţelege că tot ce se petrecea în oraş îl privea şi pe tânărul nostru.

O luă printre stive şi văzu trei băieţi cu pantaloni marinăreşti şi tunici groase care, fosăind mânioşi, băteau pe un al patrulea, mai mic, desculţ, cu capul gol, îmbrăcat cu o bluză vătuită, atât de ruptă, încât stârnea mirarea. Băiatul se apăra, fără să scoată o vorbă. Faţa lui slabă era plină de zgârieturi, gura mică i se încleştase amarnic, ochii căprui ca la puiul de lup.

Taraşkin înşfăcă îndată de guler pe doi dintre băieţi şi-i

săltă în sus, iar pe al treilea îl izbi cu piciorul; acesta scoase un urlet şi să făcu nevăzut printre stive.

Ceilalţi doi, bălăbănindu-se în aer, se porniră pe ameninţări înfricoşătoare. Dar Taraşkin îi zgâlţâi o dată zdravăn, şi băieţii se potoliră.

— Nu-i prima dată când văd copii bătuţi pe stradă, zise Taraşkin, uitându-se la mutrişoarele lor care pufneau întruna. Să nu vă mai prind a doua oară, puşlamalelor! Aţi înţeles?

De voie, de nevoie, cei doi răspunseră îmbufnaţi:

— Am înţeles.

Le dădu drumul. Băieţii începură să bombăne că o să-i arate ei lui odată şi odată şi se îndepărtară cu mâinile în buzunare.

Copilul bătut încercă şi el s-o ia la sănătoasa, dar nu reuşi decât să se răsucească pe loc; gemu încetişor şi se aşeză jos, ascunzându-şi capul în bluza zdrenţuită.

Taraşkin se aplecă spre el. Copilul plângea.

— Unde locuieşti, băiatule? îl întrebă tânărul.

— Nicăieri... veni răspunsul de sub bluză.

— Cum aşa, nicăieri? Ai mamă?

— Nu.

— Nici tată n-ai? Aşa. Un copil vagabond. Foarte bine.

Tăcu un răstimp, încreţindu-şi nasul. Băiatul bâzâia sub bluză ca o muscă.

— Ţi-e foame? întrebă Taraşkin supărat.

— Da.

— Atunci hai cu mine la club!

Băiatul încercă să se ridice, dar picioarele nu-l ţineau. Taraşkin îl luă în braţe – nu cântărea nici un pud – şi-l duse la tramvai. După un drum lung, coborâră din vagon. Îi cumpără o franzelă, şi băiatul înfipse dinţii în ea cu lăcomie. Îşi urmară pe jos calea până la şcoala de canotaj. Lăsându-l pe băiat să intre primul pe portiţă, Taraşkin îi atrase atenţia:

— Bagă de seamă, nu cumva să furi!

— Numai pâine fur, altceva nu.

Băiatul se uita somnoros la apa ale cărei reflexe jucăuşe tremurau pe bărcile lăcuite, la salcia verde-argintie care îşi răsturnase podoaba în râu, la gigurile de două sau de patru rame, cu vâslaşi musculoşi, arşi de soare. Feţişoara lui slăbuţă era obosită şi nepăsătoare. Când Taraşkin întoarse capul, el se culcuşi sub podeţul de lemn, care ducea de la poarta largă a clubului la pontoane, şi adormi îndată.

Seara, Taraşkin îl scoase de sub podeţ, îl puse să-şi spele faţa şi mâinile în râu şi-l luă la cină. Îl aşeză la o masă cu vâslaşii.

— Pe băiatul ăsta putem să-l oprim la club, n-o să ne mănânce toată mâncarea, zise Taraşkin tovarăşilor săi. O să-l deprindem cu apa, avem nevoie de un băieţaş dezgheţat.

Tovarăşii au fost de acord. Băiatul asculta liniştit şi mânca pe îndelete. După cină, se ridică tăcut de pe bancă. Nu-l mira nimic, văzuse lucruri mai grozave.

Taraşkin îl duse la pontoane şi îi spuse să stea jos.

— Cum te cheamă? îl întrebă.

— Ivan.

— De unde eşti?

— Din Siberia. De pe Amur, de sus.

— Ai venit de mult?

— Ieri am sosit.

— Cum ai venit?

— Pe jos şi în cutiile de sub vagoane.

— Şi ce cauţi la Leningrad?

— Asta-i treaba mea, răspunse băiatul şi întoarse capul. Dacă am venit, înseamnă că aşa trebuie.

— Hai, spune-mi, că nu-ţi fac nimic.

Băiatul nu răspunse şi, puţin câte puţin, începu iarăşi să-şi ascundă capul în bluză. În seara aceea, Taraşkin nu află nimic de la el.

27

„Puiul” – un gig de mahon cu două perechi de rame, zvelt ca o vioară – de-abia se mişca, lăsând o dâră îngustă pe faţa ca oglinda a râului. Amândouă perechile de rame, întoarse pe lat, lunecau deasupra apei. Şelga şi Taraşkin, în chiloţi albi de baie, cu spatele şi umerii arşi de soare, şedeau nemişcaţi, cu genunchii ridicaţi.

Cârmaciul, un tânăr serios, cu şapcă de marinar şi cu un fular înfăşurat în jurul gâtului, privea cronometrul.

— O să avem furtună, zise Şelga.

Pe râu era arşiţă, frunzele încremeniseră pe malul păduros. Copacii păreau neobişnuit de alungiţi. Pe cer era atâta soare, încât lumina lui albastră-cristalină parcă se revărsa de sus în avalanşe de cristal. Ochii se închideau, simţeai o apăsare la tâmple.

— Gata! dădu comanda cârmaciul.

Vâslaşii se aplecară deodată spre genunchii îndepărtaţi şi, după ce ridicară în aer şi apoi împlântară în apă ramele, se lăsară pe spate aproape culcaţi şi întinseră picioarele, trăgându-se înapoi pe scaunele lor mobile.

— Un-doi!

Ramele se curbară, gigul tăie apa lunecând pe râu.

— Un-doi, un-doi, un-doi! comanda cârmaciul.

Într-un ritm rapid, în ritmul bătăilor inimii – o dată cu inspiraţia şi expiraţia – trupurile vâslaşilor se îndoiau, aplecându-se deasupra genunchilor, iar apoi se destindeau ca un arc. Ritmic, o dată cu fluxul sângelui, muşchii lucrau într-o încordare fierbinte.

„Puiul gonea printre bărcile de plimbare, în care bărbaţi cu bretele mânuiau neputincioşi vâslele. Trăgând la rame, Şelga şi Taraşkin priveau drept înainte, la rădăcina nasului cârmaciului, menţinând cu ochii un echilibru linear. Din bărcile de plimbare, unii de-abia mai apucau să le strige din urmă:

— Uite, diavolii!... Ce goană pe ei!...

Ieşiră în mare. Din nou se întinseră nemişcaţi în barcă şi stătură aşa timp de un minut. Îşi şterseră sudoarea de pe frunte.

— Un-doi!

Porniră înapoi pe lângă Yacht-club, unde, în arşiţa cristalină, pe iahturile de curse ale sindicatelor din Leningrad, spânzurau moarte vele uriaşe. Pe veranda Yaht-clubului cânta muzica. Fanioane şi steaguri uşoare împestriţau, încremenite, ţărmul. În mijlocul râului, oameni cu pielea bronzată se aruncau de pe bărci în apă, împroşcând stropi.

Strecurându-se printre cei care făceau baie, gigul porni pe Nevka, trecu în goană pe sub pod, câteva secunde se ţinu în urma cârmei unei ambarcaţiuni cu patru perechi de rame a clubului „Săgeata , apoi o întrecu (cârmaciul întrebă peste umăr: „Poate doriţi să vă remorcăm?), intră în îngusta Krestovka, cu maluri luxuriante, unde, în umbra verde a sălciilor argintii, lunecau pe apă băsmăluţele roşii şi genunchii goi ai echipajului de canotaj al fetelor, şi se opri lângă pontoanele şcolii de canotaj.

Şelga şi Taraşkin săriră pe pontoane, aşezară cu grijă ramele lungi pe podeţul înclinat, se aplecară deasupra gigului şi, la comanda cârmaciului, îl smulseră din apă, îl ridicară pe braţe şi îl duseră pe poarta largă în magazie. Apoi porniră către duşuri. Se frecară până li se înroşiră trupurile şi, aşa cum se cuvine, băură apoi câte un ceai cu lămâie. Acum se simţeau ca nişte nou-născuţi în lumea aceasta minunată de a cărei bună orânduire era vremea să se ocupe.

28

Pe veranda descoperită de la parter (unde băuseră ceaiul), Taraşkin povestea despre băiatul pe care îl întâlnise

în ajun:

— Isteţ, cuminte, într-un cuvânt, o minune de băiat. Se apleca peste balustradă şi strigă: Ivan, vino încoace!

Pe scară se auzi îndată lipăit de picioare desculţe şi Ivan apăru pe verandă. Nu mai purta bluza ferfeniţită. (Din motive sanitare fusese arsă la bucătărie.) Era în chiloţi de baie şi cu o vestă de stofă, veche de când lumea, îmbrăcată pe trupul gol şi încins de jur împrejur cu nişte sfori.

— Uitaţi-vă la el, zise Taraşkin arătând cu degetul la băiat, i-am cerut de atâtea ori să lepede vesta şi nu vrea nici în ruptul capului! Dacă ar fi măcar o vestă bună, dar e o zdreanţă de aruncat la gunoi. Ia spune, cum ai să te scalzi aşa?

— Nu pot să mă scald, răspunse Ivan.

Dar baie trebuie să faci, eşti negru de murdărie.

— Nici baie nu pot să fac. Numai până aici pot... Ivan arătă spre buric, apoi, după ce şovăi o clipă, se trase mai lângă uşă.

Taraşkin, scărpinându-şi cu unghiile pulpele, pe a căror piele bronzată se iveau dâre albe, rosti înciudat:

— Fă ce vrei!

— Ţi-e frică de apă? întrebă Şelga.

Băiatul îl privi fără să zâmbească.

— Nu, nu mi-e frică.

— Atunci de ce nu vrei să te scalzi?

Băiatul îşi plecă capul, strângând îndărătnic buzele.

— Ţi-e frică să-ţi scoţi vesta, ţi-e frică să nu ţi-o fure?

Băiatul ridică din umeri şi zâmbi.

— Uite ce-i, Ivan. Dacă nu vrei să te scalzi, treaba ta. Dar vesta asta nu putem s-o lăsăm pe tine. Dezbracă-te, ia vesta mea!

Şelga începu să-şi descheie vesta. Ivan se dădu înapoi. Pupilele îi alergau încoace şi încolo, neliniştite. Se uită o dată rugător la Taraşkin, apoi se trase încetişor către uşa de sticlă ce dădea spre scara interioară, întunecoasă.

— Păi, nu ne-a fost vorba aşa! Şelga se ridică, răsuci

cheia, o scoase afară şi se aşeză în faţa uşii. Hai, dezbracă vesta!

Băiatul îşi plimba privirea de jur împrejur ca un pui de fiară încolţit. Acum stătea cu spatele chiar lângă uşa cu geamuri. Încruntă sprâncenele. Apoi îşi scoase deodată, cu hotărâre, zdreanţa şi o dădu lui Şelga:

— Na, dă-mi-o pe-a ta!

Dar Şelga privea acum cu o mirare nespusă – nu pe băiat, ci peste umărul lui, la geamurile uşii.

— Dă-mi-o, repetă supărat Ivan, de ce râzi de mine? Doar nu eşti copil mic.

— Năstruşnic mai eşti! râse Şelga cu hohote. Întoarce-te cu spatele! Băiatul, lovit parcă, se izbi cu ceafa de geam.

Taraşkin sări în picioare. Ca un ghemotoc uşor, băiatul străbătu veranda şi sări peste balustradă, dar tânărul, în ultima clipă, îl înşfăcă din zbor. Ivan îşi înfipse dinţii ascuţiţi în braţul lui.

— Mă, prostuţule! Nu mă muşca!

Taraşkin îl strânse cu putere la piept. Îi mângâie capul ras, vineţiu:

E sălbatic de tot, băiatul! Tremură ca un şoricel. Potoleşte-te, nu-ţi facem niciun rău.

Ivan se mai linişti în braţele lui, dar inima îi bătea cu putere.

— Spune-i, şopti el deodată la urechea lui Taraşkin, că nu e voie să citească ce scrie pe spatele meu. Nimeni n-are voie. O să mă omoare pentru asta.

— Nu, nu, n-o să citim, nu ne interesează... repeta Taraşkin râzând cu hohote.

Şelga stătea la celălalt capăt al verandei şi îşi muşca unghiile, mijindu-şi ochii ca un om care caută să dezlege o enigmă. Deodată făcu un salt, şi, cu toată împotrivirea lui Taraşkin, îl întoarse pe Ivan cu spatele. Uimire, aproape groază se întipărise pe faţa lui. Pe spatele slăbănog al băiatului, mai jos de omoplaţi, era scris cu creionul chimic, cu litere lăbărţate de sudoare şi aproape şterse:

„...Lui Piotr Gar... Rezultate... sunt dintre cele mai promiţ... socot să găsesc olivina la cinci kilomet... continuu cercet... am nevoie de ajut... Sufăr de foam... grăbeşte expediţ...

— Garin, ăsta-i Garin! exclamă Şelga.

În clipa aceea dădu buzna în curtea clubului, cu pocnete şi duduituri, o motocicletă a miliţiei judiciare.

— Tovarăşe Şelga, aveţi o telegramă urgentă... strigă de jos vocea miliţianului.

Era telegrama lui Garin, pe care o expediase de la Paris.

29

Creionaşul de aur se sprijini pe carneţel:

— Numele dumneavoastră, domnule?

— Piankov-Pitkevici.

— Care este scopul vizitei dumneavoastră?

— Transmiteţi-i lui mister Rolling, zise Garin, că mi s-a încredinţat misiunea să duc tratative în legătură cu aparatul inginerului Garin, pe care domnia-sa îl cunoaşte.

Secretarul dispăru într-o clipă. Peste un minut, Garin trecu pragul uşii de nuc, intrând în biroul regelui chimiei. Rolling scria. Fără să ridice privirea, îl pofti să ia loc.

— De fapt, micile operaţiuni financiare le rezolvă secretarul meu, zise el, tot aşa, fără să ridice privirea, apoi apucă încetişor tamponul şi-l apăsă peste ceea ce scrisese. Totuşi sunt gata să vă ascult. Vă acord două minute. Ce se mai aude cu inginerul Garin?

Garin se aşeză mai comod, picior peste picior, şi întinse mâinile până îşi cuprinse cu palmele genunchii.

-— Inginerul Garin, zise el, vrea să ştie dacă cunoaşteţi exact destinaţia aparatului său.

— Da, răspunse Rolling, după câte ştiu, aparatul lui prezintă un oarecare interes pentru scopuri industriale. Am discutat cu unii dintre membrii administraţiei concernului

nostru, ei sunt de acord să se cumpere brevetul.

— Aparatul nu e destinat deloc unor scopuri industriale, răspunse tăios Garin, este un aparat de distrugere. E drept, poate fi folosit cu succes în industria metalurgică şi minieră. Dar în prezent inginerul Garin are planuri de alt ordin.

— Politice?

— Eh... politica îl interesează prea puţin. El speră să instaureze un regim social pe gustul lui. Politica e ceva mărunt, o funcţie.

— Unde să instaureze?

— Peste tot, se înţelege, în toate cele cinci continente.

— Oho! făcu Rolling.

— Liniştiţi-vă, inginerul Garin nu e comunist. Dar nici nu e în totul de partea dumneavoastră. Repet, are planuri vaste. Acest aparat îi permite să înfăptuiască visurile celei mai înfierbântate fantezii. Aparatul e gata construit, el poate fi încercat chiar astăzi.

— Hm! făcu Rolling.

— Garin a urmărit activitatea dumneavoastră, mister Rolling, şi e de părere că aveţi o anvergură destul de impresionantă, dar vă lipseşte o idee mare. Un concern chimic – perfect! Război aerochimic – perfect! Transformarea Europei într-o piaţă americană – perfect!... Dar toate acestea sunt lucruri mărunte, lipseşte o idee centrală. Inginerul Garin vă propune să colaboraţi cu el.

— Dumneavoastră sau el sunteţi nebun? întrebă Rolling.

Garin râse şi se frecă cu putere pe nas.

— Vedeţi, e bun la ceva şi faptul că mă ascultaţi nu de două minute, ci de nouă şi jumătate.

— Sunt gata să-i ofer inginerului Garin cincizeci de mii de franci pentru brevetul invenţiei lui, zise Rolling şi se apucă din nou de scris.

— Această ofertă trebuie interpretată în sensul că intenţionaţi să puneţi mâna pe aparatul inginerului Garin prin forţă sau prin viclenie şi să încheiaţi socotelile cu el tot aşa cum le-aţi încheiat şi cu ajutorul său, pe insula

Krestovski?

Rolling puse repede jos stiloul; numai două pete roşii de pe pometţii obrajilor îi trădau tulburarea. Luă din scrumieră ţigara de foi care fumega, se lăsă pe spătarul fotoliului şi se uită la Garin cu nişte ochi tulburi care nu spuneau nimic.

— Dacă am presupune că intenţionez să procedez în felul ăsta cu inginerul Garin, ce decurge de aici?

Decurge că Garin, probabil, s-a înşelat.

— În ce anume?

— În presupunerea lui că sunteţi un ticălos de un calibru ceva mai mare.

Garin rosti aceste cuvinte rar şi apăsat, privindu-l vesel şi impertinent pe Rolling. Miliardarul expedie un fumuleţ albăstrui şi-şi vântură uşor ţigara, de mai multe ori, prin faţa nasului.

— E o prostie să împarţi cu inginerul Garin beneficiile, când poţi lua totul, răspunse el. Aşa, ca încheiere, ofer o sută de mii de franci şi nici o centimă mai mult.

— Zău, mister Rolling, faceţi o greşeală. Doar nu riscaţi nimic; agenţii dumneavoastră Semionov şi Tyklinski au descoperit unde locuieşte Garin. Denunţaţi-l poliţiei şi el va fi arestat ca spion bolşevic. Aparatul şi planurile le vor fura aceiaşi Tyklinski şi Semionov. Totul nu vă va costa mai mult de cinci mii de franci. Iar Garin, ca să nu mai încerce pe viitor să-şi refacă planurile, poate fi oricând trimis sub escortă în Rusia, prin Polonia, şi lichidat la frontieră. Simplu şi ieftin. De ce să mai daţi o sută de mii de franci?

Rolling se ridică, îl privi cu coada ochiului pe Garin şi începu să umble afundându-şi pantofii de lac în covorul argintiu. Deodată îşi scoase o mână din buzunar şi pocni din degete.

— E un joc ieftin, zise el, dumneata minţi. Am chibzuit toate combinaţiile posibile cu cinci mutări înainte. Nu există niciun pericol. Nu eşti decât un şarlatan de mâna a doua. Jocul lui Garin se termină cu un mat. El ştie asta şi te-a trimis să te tocmeşti cu mine. Nu dau nici doi ludovici

pentru brevetul lui. Am descoperit urma lui Garin şi acum e în mâna mea. (Se uită repede la ceas şi-l vârî în grabă în buzunarul vestei.) Du-te dracului!

Între timp, Garin se ridicase şi el şi stătea lângă birou cu capul plecat. Când Rolling îl dădu dracului, concediindu-l, el îşi trecu mâna prin păr şi, cu o voce slabă, ca un om care a căzut pe neaşteptate într-o cursă, rosti:

— Bine, mister Rolling, sunt de acord cu toate condiţiile dumneavoastră. Vorbeaţi de o sută de mii de franci...

— Nici o centimă! strigă Rolling. Ieşi, sau pun să te dea afară!

Deodată, Garin îşi vârî degetele după guler şi începu să-şi dea ochii peste cap. Se clătină.

— Încetează teatrul, urlă Rolling. Afară!

Garin horcăi şi căzu într-o rână pe birou. Mâna lui dreaptă se prăbuşi peste foile de hârtie scrise şi le mototoli spasmodic. Dintr-o săritură, Rolling fu lângă sonerie. Într-o clipă apăru secretarul...

— Dă-l afară pe individul ăsta...

Secretarul se lăsă puţin pe vine, gata să sară ca o panteră, mustăcioara-i ferchezuită se zbârli, pe sub haina lui subţire muşchii de oţel se încordară. Dar în clipa aceea Garin se îndepărtă de birou, mergând de-a-ndărătelea şi făcând mereu plecăciuni lui Rolling. Apoi coborî în fugă scara de marmură, ieşi în bulevardul Malesherbes, sări într-un taximetru cu capota ridicată, strigă şoferului o adresă, ridică amândouă geamurile, coborî perdeluţele verzi şi chicoti scurt, tăios.

Din buzunarul hainei scoase o hârtie mototolită şi o netezi cu grijă pe genunchi. Pe fila care foşnea (ruptă dintr-un carnet mare) erau scrise de Rolling, cu litere mari, însemnări de afaceri pentru ziua aceea. Pesemne că în clipa în care Garin intrase în birou, mâna lui Rolling – atent la cele ce se petreceau – începuse se scrie maşinal, trădând gândurile lui ascunse. Erau scrise de trei ori, unele sub altele, următoarele cuvinte: „Inginer Garin, strada Gobelins,

şaizeci şi trei (noua adresă a lui Victor Lenoir, pe care tocmai i-o telefonase Semionov). Apoi: „Cinci mii de franci lui Semionov...

— Succes!

— Drace! Şi încă ce succes! şoptea Garin, netezind cu grijă filele de pe genunchi.

30

Peste zece minute sări din automobil în bulevardul Saint-Michel. Geamurile de cristal ale vitrinelor cafenelei Pantheon erau ridicate. În fund, la o măsuţă, stătea Victor Lenoir. Văzându-l pe Garin, ridică o mână şi pocni din degete.

Garin se aşează grăbit la măsuţa lui, cu spatele spre lumină. Parcă se aşezase în faţa unei oglinzi. Victor Lenoir avea un barbişon prelung, leit ca al lui, pălărie de fetru, papillon, haină cu dungi subţiri.

— Poţi să mă feliciţi, succes extraordinar! exclamă Garin şi ochii îi râdeau. Rolling a acceptat totul. Cheltuielile preliminare le suportă singur. Când va începe exploatarea aparatului, cincizeci la sută din câştig – lui, cincizeci – nouă.

— Ai semnat contractul?

— Îl semnăm peste vreo două-trei zile. Va trebui să amânăm puţin încercarea aparatului. Rolling a pus condiţia că va semna numai după ce va vedea cu ochii lui cum funcţionează.

— Dai o sticlă de şampanie?

— Două, trei, o duzină...

— Totuşi e păcat ca rechinul ăsta să înghită jumătate din câştiguri, zise Lenoir şi chemă chelnerul. O sticlă de Irroi, cel mai sec...

— Fără capital nu putem să luăm avânt. Dacă-mi reuşeşte întreprinderea din Kamciatka, atunci trimitem la toţi dracii zece Rollingi, nu unul!

— Care întreprindere din Kamciatka?

Chelnerul aduse şampania şi cupele. Garin aprinse o ţigară de foi, se lăsă pe spătarul scaunului de paie şi, în timp ce se legăna, începu să povestească mijindu-şi ochii:

— Îl ţii minte pe Nikolai Hristoforovici Manţev, geologul? În 1915 a venit la mine, la Petrograd. Tocmai se întorsese din Extremul Orient. Se temea să nu fie mobilizat, şi m-a rugat să-l ajut să scape de front.

— Manţev era angajat la o companie engleză de exploatări aurifere?

— Făcea explorări pe Lena, pe Aldan, apoi în Kolâma. Povestea curate minuni. Ei găseau chiar sub picioarele lor bucăţi de aur nativ de cincisprezece kilograme... Atunci s-a născut în mine o idee, ideea generală a vieţii mele... E foarte îndrăzneaţă, chiar nebunească, dar cred în ea. Şi, din moment ce cred, nici Satana nu-mi poate sta în cale. Dragul meu, singurul lucru de pe lumea asta pe care îl doresc din toţi rărunchii mei este puterea... Dar nu o putere de rege sau de împărat – asta e ceva mic, meschin, plicticos. Nu, vreau putere absolută... Cândva îţi voi povesti amănunţit despre planurile mele. Ei, şi ca să stăpâneşti ai nevoie de aur. Ca să stăpâneşti, aşa cum vreau eu, trebuie mai mult aur decât au regii industriei, ai bursei şi toţi ceilalţi regi la un loc...

— Într-adevăr, ai planuri îndrăzneţe, recunoscu Lenoir, râzând vesel.

— Dar sunt pe drumul cel bun. Toată lumea o voi ţine aici! zise Garin şi-şi strânse pumn mâna mică. Jaloanele drumului meu sunt genialul Nikolai Hristoforovici Manţev, apoi Rolling, mai bine zis miliardele lui, şi, în al treilea rând, hiperboloidul meu...

— Şi ce s-a întâmplat cu Manţev?

— Atunci, în 1915, mi-am pus la bătaie toţi bănişorii, şi, mai mult prin tupeu decât prin corupţie, l-am scăpat pe Manţev de armată şi l-am trimis cu o mică expediţie în Kamciatka, la dracu în praznic... Până în 1917 mi-a scris

regulat: munca lui era extraordinar de grea, condiţii câineşti... Din 1918 – înţelegi şi tu – i s-a pierdut urma... De explorările lui însă depinde totul...

— Ce caută el acolo?

— Nu caută nimic... Manţev trebuie numai să confirme ipotezele mele teoretice. Ţărmul asiatic şi american al Pacificului reprezintă marginile unui străvechi continent care s-a lăsat pe fundul oceanului. Această gigantică greutate trebuia să aibă repercusiuni asupra repartiţiei rocilor profunde, aflate în stare de fuziune... Lanţurile vulcanilor activi din America de Sud, din Anzi şi Cordilieri, vulcanii din Japonia şi, în sfârşit, din Kamciatka confirmă faptul că rocile în stare de fuziune din Zona Olivinei – aurul, mercurul, olivina şi celelalte – sunt mult mai aproape de suprafaţa pământului pe marginile Oceanului Pacific decât în alte părţi ale globului [Există o ipoteză conform căreia între scoarţa pământului şi nucleul central solid al acestuia s-ar afla un strat de metale în stare de fuziune – aşa-numita Zonă a Olivinei. (N. a.)]... Înţelegi?

— Nu înţeleg de ce ai nevoie de Zona asta a Olivinei?

— Ca să stăpânesc universul, dragul meu... Hai să bem. Pentru succesul acestei acţiuni...

31

Într-o bluziţă neagră de mătase, ca o midinetă, cu fusta scurtă, pudrată pe faţă şi cu genele date cu rimel, Zoia Monrose sări din autobuz lângă poarta Saint-Denis, traversă în fugă strada plină de vacarm şi intră în uriaşa cafenea Globe – situată pe două străzi – refugiu a tot soiul de cântăreţi şi cântăreţe de pe Montmartre, al actorilor şi actriţelor de mâna a doua, al hoţilor, prostituatelor, al tinerilor cu vederi anarhice care, cu zece centime în buzunar, bat bulevardele lingându-şi buzele uscate de febră

şi visând femei, ghete, lenjerie de mătase, totul de pe lume...

Zoia Monrose găsi o măsuţă liberă. Aprinse o ţigară şi se aşeză picior peste picior. În clipa următoare trecu pe lângă ea un bărbat cu un mers de venetic şi mormăi răguşit:

— De ce eşti supărată, drăguţo?

Ea întoarse capul. Un altul, la o măsuţă, mijindu-şi ochii, îi arătă limba. Un al treilea, luându-o chipurile din greşeală drept altcineva, se apropie grăbit de ea:

— Ki-Ki, în sfârşit... îngăimă el.

Zoia îi dădu dracului la repezeală.

Se vede că făcuse impresie aici, deşi căutase să ia înfăţişarea unei femei de stradă. În cafeneaua Globe, bărbaţii se pricepeau la femei. Spuse garsonului să-i aducă un litru de vin negru, îşi trase în faţă paharul plin şi-şi sprijini obrajii în palme.

— Nu-i bine, micuţo, o să iei darul beţiei, îi zise un actor bătrânel trecând pe lângă ea şi o lovi uşor pe spate.

Zoia fumă trei ţigări. În cele din urmă, fără grabă, se apropie cel pe care îl aştepta – un bărbat posac, masiv, cu mustaţa în furculiţă, cu o frunte îngustă, păroasă, cu ochi reci şi cu gâtul ca de taur revărsându-se peste gulerul colorat. Era bine îmbrăcat, dar fără eleganţă exagerată. O salută scurt pe Zoia şi se aşeză pe scaun. Aruncă o privire de jur împrejur şi, ca urmare, unii dintre cei de faţă plecară ochii în jos. Era Gaston Cioc-de-Raţă, cândva hoţ, apoi membru în banda vestitului Bono. În război ajunsese subofiţer, iar după lăsarea la vatră trecuse la paşnica activitate de peşte în stil mare. Acum era întreţinutul faimoasei Suzanne Bourge, care însă începuse să se cam ofilească. Cobora spre treapta pe care Zoia Monrose o trecuse de mult.

— Suzanne are stofă în ea, obişnuia să spună Gaston Cioc-de-Raţă, dar n-o să ştie niciodată s-o folosească cum trebuie. Nu simte pulsul vremii. Mare lucru – chiloţi de dantelă, şi dimineaţa o baie de lapte. E ceva învechit, asta

prinde numai la pompierii din provincie. Nu, jur pe iperita care mi-a ars spatele lângă casa podarului de pe Isere, o prostituată modernă, ca să fie şic, trebuie să-şi pună un aparat de radio în dormitor, să înveţe boxul, să fie ţepoasă ca sârma ghimpată, în formă ca un băiat de optsprezece ani, să ştie să umble în mâini şi să sară în apă de la douăzeci de metri. Trebuie să frecventeze adunările fasciştilor, să discute despre gazele toxice şi să-şi schimbe amanţii în fiecare săptămână ca să nu ajungă porci. Pe când tipesa mea, să vedeţi dumneavoastră, stă lungită în cada cu lapte ca o scrumbie norvegiană şi visează o fermă de patru hectare. O toantă vulgară – viitorul ei e într-un bordel.

Faţă de Zoia Monrose se purta cu un respect deosebit. Când o întâlnea prin restaurantele de noapte îi săruta mâna, îi propunea politicos să danseze; era singura femeie din tot Parisul care se bucura de această favoare din partea lui. Zoia de-abia catadicsea s-o salute pe faimoasa Suzanne Bourge, dar cu Gaston menţinea legături de prietenie, şi el, din când în când, îi îndeplinea misiuni dintre cele mai delicate.

Astăzi îl chemase urgent pe Gaston la cafeneaua Globe, unde îl primi în ţinuta seducătoare de midinetă de stradă. Văzând-o, Gaston încleştă dinţii – atât, şi nimic mai mult. Se purta aşa cum trebuia.

Sorbind din vinul acru, mijindu-şi ochii din pricina fumului de pipă, el asculta întunecat ceea ce îi spunea Zoia. Terminând, ea pocni din degete.

— Dar asta e periculos, o preveni el.

— Gaston, dacă reuşim, eşti un om asigurat pentru toată viaţa.

— Doamnă, pentru niciun fel de bani n-o să mă vâr într-o afacere ca asta, cu sau fără sânge: a trecut vremea aceea. Astăzi, apaşii preferă să servească în poliţie, iar hoţii de profesie să scoată ziare şi să facă politică. Ucid şi jefuiesc numai diletanţii, provincialii şi mucoşii care s-au pricopsit

cu vreo boală venerică. Apoi, imediat se angajează în poliţie. Ce să-i faci, oamenii maturi trebuie să rămână în porturi liniştite. Dacă vreţi să mă angajaţi cu bani, vă expuneţi la un refuz. E altceva dacă o fac pentru dumneavoastră. În cazul ăsta, aş putea să înfrunt riscul de a-mi frânge gâtul.

Din colţul buzelor purpurii ale Zoiei se iţi un fumuleţ, apoi ea zâmbi galeş şi-şi puse frumoasa-i mână pe mâneca lui Cioc-de-Raţă.

— Mi se pare că noi doi o să ne înţelegem până la urmă.

Nările lui Gaston începură să tremure, mustaţa i se mişcă. El acoperi cu pleoapele vineţii strălucirea insuportabilă a ochilor lui bulbucaţi.

— Vreţi să spuneţi că pot s-o dispensez chiar acum pe Suzanne de serviciile mele?

— Da, Gaston.

Gaston Cioc-de-Raţă se aplecă peste masă, strângându-şi paharul în pumn.

— Mustaţa mea va căpăta parfumul pielii dumneavoastră?

— Cred, Gaston, că asta-i sigur.

— Bine, zise el lăsându-se pe spătarul scaunului. Bine. Va fi aşa cum doriţi.

32

Prânzul se terminase. Băuseră şi cafeaua cu coniac de o sută de ani. Ţigara de foi Corona Coronas – doi dolari bucata – fumată până la jumătate, nu-şi lepădase încă scrumul. Sosise clipa chinuitoare: unde să mergi în continuare, cu ce arcuş satanic să cânţi ceva vesel pe coardele nervilor obosiţi?

Rolling ceru programul tuturor localurilor de distracţie pariziene.

— Vrei să dansezi?

— Nu, răspunse Zoia, acoperindu-şi cu blana o jumătate de faţă.

— Teatru, teatru, teatru, citea Rolling.

Totul era anost: o comedie ieftină în trei acte, în care actorii, din plictiseală şi dezgust, nici nu se mai grimează, iar actriţele, în toalete lucrate de croitori vestiţi, privesc sala cu ochi spălăciţi.

— Revistă, revistă. Iată: Olympia, o sută cincizeci de femei goale, numai în pantofi, şi minunea tehnicii: cortina de lemn împărţită în pătrăţele, ca o tablă de şah, în care la ridicare şi coborâre stau femei absolut goale. Vrei să mergem?

— Dragul meu, fetele astea de pe bulevarde au picioarele strâmbe.

— Apollo. Aici n-am fost. Două sute de femei goale numai în... Să trecem peste asta. Scala. Iarăşi femei. Aşa, aşa. În plus – Jack şi Pim, clovni muzicali cu renume mondial.

— Lumea vorbeşte despre ei, zise Zoia, să mergem.

Luară o lojă rezervată, lângă scenă. Se reprezenta o revistă.

Un tânăr într-un frac impecabil, care se foia fără încetare pe scenă, şi o femeie cam trecută, îmbrăcată în roşu, cu o pălărie cu boruri mari şi cu un baston în mână, adresau înţepături inofensive guvernului, înţepături inocente şefului poliţiei, ironizau încântător pe străinii cu valută forte, dar în aşa fel ca aceştia, după revistă, nu cumva să plece imediat şi pentru totdeauna din Paris şi să recomande prietenilor şi rudelor să nu mai viziteze vesela metropolă.

După ce flecăriră despre politică, tânărul care nu-şi mai astâmpăra picioarele şi femeia cu baston strigară deodată: „Hop, la-la” , şi scena se umplu de fete goale, ca la baie, foarte albe şi pudrate. Alcătuiră un tablou viu înfăţişând o armată în ofensivă. În orchestră răsunară viguros trompete şi cornuri.

— Asta face impresie asupra tinerilor, zise Rolling.

— Când sunt atâtea femei, nu impresionează, răspunse

Zoia.

Cortina se lăsă în jos şi apoi se ridică iarăşi. Lângă rampă se vedea acum, ocupând jumătate din scenă, un pian cu coadă de carton. Beţişoarele de lemn ale jazz-lui se porniră să bată şi îndată îşi făcură apariţia Pim şi Jack. Pim – îmbrăcat, după datină, cu un frac năstruşnic, cu o vestă care îi ajungea până la genunchi şi cu nişte pantaloni care îi tot cădeau mereu – rămase curând fără ghetele-i uriaşe care măsurau aproape un metru (aplauze), făcând o mutră de idiot blajin. Jack purta o bonetă de pâslă şi era plin din cap până în picioare de făină, iar pe spate avea agăţat un liliac.

La început făcură totul pentru ca spectatorii să râdă cu hohote. Jack îşi plesni partenerul peste bot, şi acestuia îi ţâşni din turul pantalonilor un nor de praf, apoi îl plesni peste cap, şi lui Pim îi apăru pe craniu un cucui de gutapercă.

— Ascultă, zise Jack, vrei să cânt la pianul ăsta?

Pim râse cu hohote.

— Bine, se învoi el, cântă la pianul ăsta, şi se aşeză mai la o parte.

Jack izbi o dată mai vârtos clapele, şi coada pianului se desprinse şi căzu. Pim râse din nou, şi mai tare. Jack lovi a doua oară clapele, şi acum căzu partea laterală a pianului.

— Asta nu-i nimic, se grozăvi el şi-i trase partenerului o palmă.

Pim căzu (toba făcu: bumm) şi se rostogoli de-a dura până în fundul scenei. Apoi se ridică în picioare.

— Asta nu-i nimic, zise el şi scuipă un pumn de dinţi, după care scoase din buzunar o mătură şi un făraş, întocmai ca acelea cu care se adună gunoiul pe stradă, şi se perie pe haine.

Atunci Jack buşi pentru a treia oară clapele, pianul se desfăcu complet, şi pe locul lui rămase un pian obişnuit de concert. Jack îşi trase pe nas boneta de pâslă şi, cu o artă nespusă, începu să cânte inspirat, la pian, Campanella de

Liszt.

Zoiei Monrose i se răciră mâinile.

— E un mare artist, şopti ea întorcându-se spre Rolling.

— Asta nu-i nimic, făcu din nou Pim când Jack termină de cântat, acum ascultă cum o să cânt eu.

Începu să scoată din diferite buzunare chiloţi de damă, o gheată veche, o canulă de clistir, un pisoi viu (aplauze), iar în cele din urmă o vioară şi, întorcându-se spre sală cu o faţă îndurerată de idiot blajin, interpretă un studiu nemuritor de Paganini.

Zoia se ridică în picioare şi îşi aranjă pe umeri blana de samur. Briliantele îi scânteiară.

— Să mergem, mi-e silă. Spre regretul meu, am fost şi eu cândva artistă.

— Draga mea, unde să mai mergem? E zece şi jumătate.

— Mergem să bem.

33

Peste câteva minute, limuzina lor stopă în Montmartre, pe o străduţă îngustă, luminată de cele zece ferestre ale speluncii „La ospăţul regelui”. În sala joasă, tapetată cu mătase de un roşu-aprins, cu tavanul şi pereţii încărcaţi de oglinzi, în aerul încins şi îmbâcsit de fumul ţigărilor, în înghesuială, printre serpentine, bile de celuloid şi confetti care zburau în toate părţile, se legănau în ritmul dansului, încolăcite de panglici de hârtie, femei goale până la brâu, de ai căror obraji grimaţi se lipeau feţe de bărbaţi, palide şi stacojii, ameţite de băutură, supte, înfierbântate. Pianul zdrăngănea, viorile urlau, schelălăiau iar trei negri, pe feţele cărora sudoarea curgea şiroaie, loveau în lighene, răgeau cu claxoane, pocneau din scândurele, plesneau nişte talere, izbeau cu sete într-o tobă. Faţa umedă a cuiva se apropie de Zoia. Nişte braţe de femei se încolăciră în jurul gâtului lui Rolling.

— Faceţi loc, copii, faceţi loc regelui chimiei, striga din răsputeri maître d’hotel-ul care găsi cu greu o masă îngustă lângă peretele roşu-aprins şi-i aşeză pe Zoia şi pe Rolling. Imediat porniră în zbor spre ei bile, confetti, serpentine.

— Eşti în atenţia tuturor, zise Rolling.

Cu pleoapele pe jumătate închise, Zoia bea şampanie. Îi era cald, înăbuşitor de cald, sub mătasea uşoară care de-abia îi acoperea sânii. O bilă de celuloid o lovi în obraz.

Întoarse încet capul: ochii unui bărbat, negri, parcă înconjuraţi de o dungă de cărbune, o priveau cu o admiraţie sumbră. Ea se aplecă înainte, întinse pe masă braţele-i goale şi începu să soarbă privirea aceasta de parcă ar fi sorbit vin: are vreo însemnătate oare, la urma urmei, ceea ce te îmbată?

Faţa bărbatului care o privea parcă se trăsese în aceste câteva secunde. Zoia îşi sprijini bărbia pe degetele mâinilor împreunate şi privi ţintă, pe sub sprâncene, ochii aceia… Îi mai văzuse undeva. Cine o fi bărbatul acesta?! Nu e nici francez, nici englez. În barbişonul negru se încâlciseră câteva confetti. O gură frumoasă. „Aş vrea să ştiu dacă Rolling e gelos , se gândi ea.

Chelnerul îşi făcu loc printre dansatori şi îi întinse un bileţel. Uimită, se lăsă pe spătarul canapelei. Se uită pieziş la Rolling, care trăgea din trabuc, şi citi:

„Zoia, cel pe care îl priveşti cu atâta gingăşie este Garin... Sărut mânuţa. Semionov.

Se îngălbenise probabil atât de tare, încât cineva din apropiere spuse acoperind larma din local:

— Uite, doamnei i s-a făcut rău.

Atunci Zoia întinse cupa goală şi chelnerul îi turnă şampanie.

— Ce ţi-a scris Semionov? întrebă Rolling.

— Îţi spun mai târziu.

— E vorba despre domnul care te priveşte cu atâta neobrăzare? Este cel care a fost ieri la mine. L-am dat afară.

— Nu-l recunoşti, Rolling?... Ţii minte, în piaţa Etoile?... E Garin.

Fornăind pe nas, fără o vorbă, Rolling scoase o ţigară de foi Aga. Deodată faţa lui căpătă aceeaşi expresie ca şi atunci când umblase prin biroul său, pe covorul argintiu, chibzuind cu cinci mutări înainte toate eventualele combinaţii de luptă. Atunci pocnise vioi din degete. Acuma, cu gura strâmbă, se întoarse spre Zoia:

— Să mergem, avem de discutat ceva serios.

În uşă, Zoia întoarse capul. Prin fum şi păienjenişul serpentinelor văzu din nou ochii aprinşi ai lui Garin. Apoi, ciudat – Zoiei mai-mai să-i vină ameţeală – chipul lui Garin se dedublă; cineva care stătea în faţa lui, cu spatele spre dansatori, se apropie de el şi amândoi o priviră pe Zoia. Sau poate a fost o iluzie optică din pricina oglinzilor?

Zoia închise o clipă ochii şi coborî în fugă, pe covorul ros al cârciumii, spre automobil. Rolling o aştepta. După ce închise portiera, îi atinse mâna:

— Nu ţi-am spus totul despre întrevederea cu acest aşa-zis Piankov-Pitkevici... Unele lucruri au rămas pentru mine neclare: la ce i-a folosit să joace o scenă de isterie în faţa mea? Doar era de presupus că la mine n-o să găsească niciun dram de milă... Toată comportarea lui e suspectă. De ce a venit la mine?... De ce s-a prăbuşit pe biroul meu?

— Rolling, asta nu mi-ai spus-o...

— Da, da... Mi-a răsturnat ceasul... Mi-a mototolit hârtiile...

— A încercat să-ţi fure hârtii?

— Cum? Să fure? Rolling făcu o pauză. Nu, lucrurile s-au întâmplat altfel. Şi-a pierdut echilibrul şi a căzut cu o mână peste mapă... Acolo se aflau câteva fille...

— Eşti sigur că n-a dispărut nimic?

— Erau nişte însemnări lipsite de orice importanţă. Le mototolise, şi le-am aruncat la coş.

— Te implor, aminteşte-ţi întreaga discuţie...

Limuzina stopă în strada Senei. Rolling şi Zoia se duseră

în dormitor. Zoia îşi scoase repede rochia şi se culcă în patul larg, sculptat, cu picioare în formă de gheare de vultur şi baldachin de brocart – unul din paturile autentice ale împăratului Napoleon I. În timp ce se dezbrăca pe îndelete, Rolling se plimba pe covor şi, semănându-şi lucrurile pe scaunele aurite, pe măsuţe, pe poliţa căminului, povestea până în cele mai mici amănunte cum decursese vizita din ajun a lui Garin.

Zoia asculta, sprijinită într-un cot. Rolling începu să-şi scoată pantalonii, ţopăind într-un picior. În clipa asta nu aducea nici pe departe cu un rege. Apoi se culcă şi el.

— Asta-i tot ce s-a întâmplat, absolut tot, spuse Rolling şi-şi trase plapuma de atlaz până la nas.

Lămpiţa azurie de noapte lumina dormitorul luxos, hainele împrăştiate peste tot, amoraşii de aur de pe coloniţele patului şi nasul borcănat al lui Rolling, proptit în plapumă.

Capul i se cufundă în pernă şi regele chimiei adormi cu gura pe jumătate căscată.

Mai ales sforăitul lui Rolling o împiedica pe Zoia să gândească, stârnindu-i amintiri inutile. Scutura din cap, căuta să le alunge, dar i se părea că, în locul lui Rolling, pe pernă, e capul altcuiva. Se plictisi să mai lupte, închise ochii şi zâmbi. Atunci îi apăru în faţă chipul palid de tulburare al lui Garin... „Să-i telefoneze oare lui Gaston Cioc-de-Raţă să nu se grăbească?

Deodată, parcă, un ac îi străbătu tot trupul: „Erau amândoi, el şi dublura lui... întocmai ca la Leningrad.

Se strecură grăbită de sub plapumă, îşi trase ciorapii. Rolling mormăi ceva în somn şi se întoarse pe partea cealaltă.

Zoia dădu fuga în odaia unde îşi ţinea îmbrăcămintea. Îşi puse o fustă, o haină de ploaie, strânse cordonul. Se întoarse în dormitor să-şi ia geanta în care avea bani...

— Rolling, strigă ea încet, Rolling... Suntem pierduţi...

Dar el din nou nu făcu altceva decât să mormăie. Zoia

coborî în vestibul şi, destul de anevoie, deschise uşa înaltă de la intrare. Pe strada Senei nu era ţipenie de om. În spaţiul îngust dintre acoperişurile mansardelor se vedea luna galbenă, palidă. Zoia simţi un gol în suflet. Privea globul lunii ce plutea deasupra oraşului adormit... „Doamne, cât e de înfricoşător şi lugubru”... Îşi trase pălărioara pe cap, cu amândouă mâinile, şi fugi spre chei.

34

Casa veche cu două etaje de pe strada Gobelins numărul şaizeci şi trei dădea cu un perete spre un loc viran. Această parte a casei avea ferestre numai la etajul doi, la mansardă. Un alt perete al clădirii, un calcan, se învecina cu un parc. La parter, cu faţa la stradă, se afla o cafenea frecventată de birjari şi de şoferi. Etajul întâi era ocupat de un hotel pentru întâlniri nocturne. La etajul doi, în odăile de la mansardă, şedeau cu chirie locatari permanenţi. Ca să ajungi acolo, trebuia să laşi în urmă o poartă şi un gang lung.

Trecuse de ora unu noaptea. Pe strada Gobelins nu mai era nici o fereastră luminată. În cafeneaua închisă, scaunele se odihneau pe mese. Zoia se opri în faţa porţii şi privi un timp numărul şaizeci şi trei. Simţea un fior în spate. În sfârşit, se hotărî. Sună. Se auzi hârşâitul unei frânghii şi poarta se întredeschise. Zoia se strecură în gangul întunecos.

— Oamenii dorm noaptea, bodogăni portăreasa de undeva, din fund. Trebuie să te întorci acasă la vreme.

Dar nu întrebă cine a intrat.

Aici domneau rânduielile speluncilor. Zoia era în prada unei nelinişti cumplite. În faţa ei se întindea gangul scund şi întunecos. Pe zidul scorojit, roş-negru ca sângele de taur, lumina slab un bec de gaz aerian. Indicaţiile lui Semionov sunau astfel: la capătul gangului faci la stânga, urci pe o

scară în spirală până la etajul doi, apoi o iei din nou la stânga, până la camera cu numărul unsprezece.

Pe la jumătatea gangului, Zoia se opri. I s-a părut că, departe în stânga, se iţise capul cuiva şi apoi pierise imediat. N-ar fi mai bine să se întoarcă? Ciuli urechile, dar nu auzi nimic. Fugi până la cotitura care dădea într-un palier împuţit. De aici pornea o scară îngustă, în spirală, luminată slab de undeva, de sus. Zoia urcă în vârful picioarelor, fără să se atingă de balustrada lipicioasă.

Toată casa dormea. Palierul etajului întâi dădea, pe sub o arcadă scorojită, într-un coridor întunecos. Urcând mai sus, Zoia îşi aruncă privirea îndărăt şi din nou i se păru că vede capul cuiva iţindu-se de după arcadă şi apoi pierind imediat... Şi acest cap nu era al lui Gaston Cioc-de-Raţă... Nu, nu, Gaston nu venise, nu putuse încă să vină aici, n-avusese când.

Pe palierul etajului doi, un bec de gaz aerian lumina peretele cafeniu plin de inscripţii şi desene care mărturiseau dorinţi neîmplinite. Dacă Garin nu-i acasă, atunci are să-l aştepte aici până dimineaţa. Dacă e acasă şi doarme, n-o să plece până n-o să capete de la el ceea ce a luat de pe biroul din bulevardul Malesherbes.

Zoia îşi scoase mănuşile, îşi aranjă puţin părul ce-i ieşea de sub pălărioară şi o luă la stânga, pe coridorul care pornea în unghi drept. Pe a cincea uşă erau scrise cu vopsea albă nişte cifre mari. Apăsă clanţa, uşa se deschise uşor.

În odăiţă, prin fereastra deschisă, pătrundea lumina lunii. Pe jos era o valiză, deschisă şi ea. Albeaţa hârtiilor răvăşite îţi lua ochii. Lângă perete, între dulapul de haine şi spălător, stătea pe jos un om numai în cămaşă, cu genunchii goi ridicaţi. Tălpile lui desculţe păreau uriaşe... Luna îi lumina o jumătate a feţei, un ochi strălucea holbat, i se vedeau dinţii albi – omul zâmbea. Cu gura întredeschisă şi răsuflarea oprită, Zoia privea faţa aceea pe care amuţise un râs împietrit, faţa lui Garin.

De dimineaţă, ea spusese la cafeneaua Globe lui Gaston Cioc-de-Raţă: „Fură planurile şi aparatul lui Garin şi, dacă poţi, omoară-l”. În seara aceleiaşi zile, însă, văzuse prin ceaţă, pe deasupra paharului cu şampanie, ochii lui Garin, şi simţise că, dacă omul acesta o va chema, ea va lăsa şi va uita totul, şi-l va urma. Noaptea, înţelegând primejdia şi pornind în căutarea lui Gaston, ca să-l oprească, nu-şi dădea încă seama ce o mânase atât de alarmată prin Parisul nocturn, din cârciumă în cârciumă, prin casele de joc, peste tot unde ar fi putut să-l întâlnească pe Gaston, şi o adusese, în sfârşit, în strada Gobelins. Ce sentimente o împinseseră pe această femeie inteligentă, crudă şi nepăsătoare să deschidă uşa odăii omului pe care îl condamnase la moarte?

Privea dinţii şi ochiul holbat al lui Garin. Deodată, scoase un strigăt slab, răguşit, se apropie şi se aplecă deasupra lui. Era mort. Faţa i se învineţise. Pe gât avea zgârieturi umflate. Da, era faţa aceea trasă, care te atrăgea ca un magnet, cu ochii ei tulburaţi, cu confetti în barba mătăsoasă... Sprijinindu-se de marmura rece ca gheaţa a spălătorului, Zoia se ridică anevoie. Uitase pentru ce venise. O salivă amară îi umplu gura. „Atât ar mai lipsi, să leşin”. Cu un ultim efort, rupse nasturele de la gulerul care o sufoca. Porni spre uşă. În prag stătea Garin...

Ca şi la celălalt, de pe duşumea, un zâmbet împietrit îi descoperea dinţii strălucitori. El o ameninţă cu degetul. Zoia înţelese, duse mâna la gură ca să nu strige. Inima îi bătea nebuneşte, de parcă atunci ar fi ieşit din adâncul unei ape: „Trăieşte, trăieşte”...

— Nu eu am fost ucis, şopti Garin, continuând s-o ameninţe cu degetul. L-ai ucis pe Victor Lenoir, ajutorul meu... Rolling va ispăşi pe eşafod...

— Trăieşti, trăieşti, rosti răguşit Zoia.

El o apucă de braţe. Ea îşi răsturnă capul pe spate, se lăsă pierdută în voia lui, fără nici o împotrivire. Garin o trase spre el şi, simţind că picioarele n-o mai ţin, o cuprinse

pe după umeri.

— Ce-ai căutat aici?

— L-am căutat pe Gaston...

— Pe cine, pe cine?

— Pe cel căruia i-am poruncit să te ucidă...

— Am prevăzut asta, zise el, privind-o în ochi.

Ea răspunse ca în vis:

— Dacă Gaston te-ar fi omorât pe dumneata, eu m-aş fi sinucis...

— Nu înţeleg...

Zoia repetă după el, cu o voce duioasă, stinsă:

— Nu înţeleg nici eu...

Ciudata discuţie se desfăşura în uşă. Prin fereastră se vedea luna, care cobora după un acoperiş de grafit. Lângă perete, Lenoir îşi rânjea dinţii.

— Ai venit după autograful lui Rolling? întrebă încet Garin.

— Da. Ai milă.

— De cine? De Rolling?

— Nu. De mine. Ai milă, repetă ea.

— Mi-am sacrificat prietenul ca să-l distrug pe Rolling al dumitale... Sunt un ucigaş ca şi dumneata... Să am milă? Nu, nu...

Deodată, înălţă capul ascultând. Cu o mişcare bruscă o trase pe Zoia din uşă. Continuând să-i strângă mâna mai sus de cot, îşi scoase puţin capul pe sub arcadă şi se uită spre scară...

— Să mergem. O să te scot de aici prin parc. Ascultă, eşti o femeie uimitoare! zise el amuzat, şi ochii lui scânteiară nebuneşte. Drumurile noastre s-au întâlnit... Simţi asta?

Fugiră împreună pe scara în spirală. Zoia nu se împotrivea, copleşită de un sentiment ciudat care clocotea ca mustul tulbure ce începe să fiarbă.

Pe palierul de jos, Garin coti prin întuneric, apoi se opri, aprinse un chibrit şi descuie anevoie un lacăt ruginit de la o uşă care pesemne nu mai fusese descuiată de mulţi ani.

— După cum vezi, am prevăzut totul.

Ieşiră sub copacii negri şi umezi din parc. În aceeaşi clipă, pe poarta din stradă intră o echipă de poliţişti, pe care Garin o chemase telefonic, cu un sfert de oră mai înainte.

35

Şelga ţinea bine minte „pionul” pierdut în vila de pe insula Krestovski. Atunci – pe bulevardul Sindicatelor – el îşi dăduse seama că Piankov-Pitkevici va veni din nou la vilă ca să ia ceea ce ascunsese în subsol. În aceeaşi zi, în amurg, fără ca paznicul să simtă ceva, se strecurase în vilă şi, înarmat cu o lanternă de buzunar, coborâse în subsol. „Pionul” îl pierduse dintr-o dată: în bucătărie, la doi paşi de chepeng, stătea Garin. Cu o secundă înainte de apariţia lui Şelga, el ieşise în fugă din subsol cu o valiză în mână şi se lipise de perete în spatele uşii. Trântise zgomotos chepengul în urma lui Şelga şi se apucase să îngrămădească pe el saci cu cărbuni. Şelga privea zâmbind, la lumina lanternei ridicate, cum prin crăpăturile chepengului cădea gunoi. Avea de gând să înceapă tratative de pace. Dar, deodată, sus se aşternuse liniştea. Se auzeau paşi ce se îndepărtau în fugă. Răsunaseră câteva împuşcături, iar apoi, un răcnet sălbatic, care pusese capăt luptei cu omul cu patru degete. Peste o oră venise miliţia.

Deşi pierduse „pionul” , Şelga făcuse totuşi o mutare bună. De la vilă pornise în goană, cu o maşină a miliţiei, direct la Yacht-club şi trezise pe ofiţerul de serviciu al clubului, un lup de mare, cu părul vâlvoi şi vocea răguşită.

— Ce fel de vânt e acuma? întrebase el de-a dreptul.

— De sud-vest, răspunse marinarul, bineînţeles fără să stea pe gânduri.

— De câte grade?

— Cinci.

— Garantezi că toate iahturile se află la locul lor?

— Garantez.

— Cine le păzeşte?

— Petka, paznicul.

— Te rog să-mi dai voie să controlez pontoanele.

— Am înţeles, controlăm pontoanele, răspunse marinarul de-abia nimerind, somnoros cum era, mânecile tunicii marinăreşti. Petka! strigase el duhnind a băutură, după ce ieşise cu Şelga pe veranda clubului, dar nu răspunsese nimeni. Pun mâna-n foc că doarme pe undeva, fir-ar să fie, blestemase marinarul, ridicându-şi gulerul din pricina vântului.

Îl găsiseră pe paznic în tufele din apropiere – sforăia de zor, cu gulerul de oaie al cojocului ridicat peste cap. Marinarul rostise câteva vorbuliţe bine simţite. Paznicul se ridicase în picioare, icnind. Se duseseră la pontoane unde, pe apa cu luciri de oţel care începuse să se înălbăstrească, se legăna o adevărată pădure de catarge. Pe mare goneau valuri. Sufla un vânt puternic, în rafale.

— Eşti sigur că toate iahturile sunt la locul lor? întrebase din nou Şelga.

— Lipseşte „Orion” , e la Peterhof... Alte două vase au fost duse la Streina.

Păşind pe scândurile care se arcuiau sub el, Şelga ajunsese lângă pontoane şi acolo ridicase o bucată de parâmă de acostare – un capăt al ei era legat de un inel, iar celălalt – se vedea bine – fusese tăiat. Ofiţerul de serviciu cercetase amănunţit parâma. Apoi, fără o vorbă, îşi trăsese şapca pe ochi. Pornise de-a lungul pontoanelor numărând iahturile cu degetul. Deodată, spintecase aerul cu mâna. Dar întrucât disciplina clubului interzicea folosirea cuvintelor militaro-imperialiste, se mărginise să recurgă la unele expresii oarecum paralele:

— Mama mă-si! strigase el cu o energie fără seamăn. Sta-le-ar şcota în gât! Au furat „Bibigonda” , ăl mai bun vas

de curse, lua-i-ar dracu să-i ia! Intra-le-ar o fungă smolită unde nu trebuie... Petka, îneca-te-ai de treizeci de ori în apă stătută, ce-ai păzit, trântorule? Au furat „Bibigonda” , mama mă-si, opincar afurisit!

Paznicul ofta, se minuna, se lovea peste şolduri cu mânecile de oaie ale cojocului. Marinarul gonea cu toate pânzele sus prin cotloanele neumblate ale limbii ruse. La Yacht-club nu mai era nimic de făcut. Şelga se dusese în port.

De-abia peste trei ore izbutise să iasă cu toată viteza, pe o şalupă rapidă de pază, în largul mării agitate. Şalupa tăia cu prova talazurile mari. Pulberea de apă înceţoşa lentilele binoclului. Când răsărise soarele, văzuseră departe, în apele finlandeze, dincolo de far, o pânză lângă ţărm. Era nefericita „Bibigonda” , care se zbătea părăsită printre stâncile submarine. Trăseseră câteva focuri – aşa era regula – apoi fuseseră nevoiţi să se întoarcă cu mâinile goale.

Aşa fugise Garin peste graniţă, câştigând în noaptea aceea încă un „pion”. Numai inginerul şi Şelga ştiau că omul cu patru degete era amestecat şi el în această partidă. Drept care, în drumul de întoarcere spre port, firul gândurilor lui Şelga se depăna în felul următor:

„În străinătate, Garin o să-şi vândă sau o să-şi exploateze singur, în linişte, aparatul său misterios. Această invenţie este deocamdată pierdută pentru Uniune şi, cine ştie, poate că în viitor e sortită să joace un rol fatal. Dar în străinătate mai e cineva care pricinuieşte temeri lui Garin – omul cu patru degete. Până nu va sfârşi cu el, Garin n-o să îndrăznească să scoată la lumina zilei aparatul său. Iar dacă în lupta asta mă voi alătura lui Garin, aş putea-o câştiga până la sfârşit. În orice caz, lucrul cel mai prostesc (şi cel mai folositor pentru Garin) ar fi să-l arestez imediat, la Leningrad, pe omul cu patru degete”.

Concluzia era simplă: din port, Şelga se dusese întins acasă, îmbrăcase rufărie uscată, telefonase la miliţia

judiciară că „afacerea” s-a lichidat singură , scosese telefonul din priză şi se culcase, râzând în sinea lui de omul cu patru degete, care – intoxicat cu gaze şi, poate, chiar rănit fugea în vremea asta din Leningrad cât îl ţineau picioarele. Aceasta fusese contralovitura lui Şelga, ca răspuns la „pionul” pierdut.

Şi iată că soseşte telegrama de la Paris: „Omul cu patru degete e aici. Evenimente alarmante”. Era un strigăt de ajutor.

Cu cât chibzuia mai mult, cu atât lucrurile deveneau mai limpezi pentru Şelga trebuia să zboare cu avionul la Paris. Se informă prin telefon când pleacă avioanele de călători şi se întoarse pe veranda unde şedeau – în amurgul târziu Taraşkin şi Ivan. După ce citiseră cu toţii cele scrise pe spatele lui cu creionul chimic, băiatul vagabond se potolise şi nu mai plecase de lângă Taraşkin.

Prin luminişurile dintre ramuri ajungeau până la ei dinspre apele portocalii zvon de glasuri, plescăit de vâsle, râsete de femei. Acolo, pe insule, sub bolţile întunecate ale pădurii, unde păsărelele fără somn ciripeau alarmate şi cântau privighetorile, se împlineau lucruri vechi de când lumea. Tot ce era viu şi scăpase de ploile şi viforniţele iernii nesfârşite se grăbea să trăiască, se bucura cu o sete nepotolită de farmecul ameţitor al acestei nopţi. Taraşkin îşi trecu un braţ pe după umerii lui Ivan şi, sprijinit de balustradă, stătea nemişcat, privind prin luminişuri apa pe care bărcile lunecau lin.

— Ei, Ivan? întrebă Şelga, apropiindu-şi scaunul şi aplecându-se spre faţa băiatului. Unde îţi place mai mult: acolo, sau aici? În Extremul Orient, fireşte, o duceai prost, flămânzeai...

Ivan îl privea pe Şelga fără să clipească. În amurg, ochii lui păreau trişti, ca ai unui bătrân. Şelga scoase din buzunarul vestei o caramelă şi ciocăni cu ea dinţii lui Ivan, până ce aceştia se descleştară. Caramela se strecură în gură.

— Noi, Ivan, ne purtăm bine cu băieţii. Nu-i punem la muncă, nu le scriem scrisori pe spate, nu-i trimitem, pe sub vagoane, la şapte mii de verste depărtare. Vezi ce bine e la noi pe insule... Ei, şi astea toate ştii ale cui sunt? Vi le-am dat pentru totdeauna vouă, copiilor. Şi râul, şi insulele, şi bărcile, şi pâinea cu salam – mănâncă pe săturate, toate sunt ale tale...

— Ai să zăpăceşti băiatul, zise Taraşkin.

— N-o să-l zăpăcesc, e deştept. Tu, Ivan, de unde eşti?

— De pe malurile Amurului, răspunse Ivan în silă. Mama a murit, iar tata a fost omorât în război.

— Din ce trăiai?

— Umblam pe la oameni, la lucru.

— Atât de mic?

— Cum mic?... Păşteam cai...

— Ei, şi apoi?

— Apoi m-au luat...

— Cine te-a luat?

— Nişte oameni. Aveau nevoie de un băiat să se caţere pe copaci, să adune bureţi, alune, să prindă veveriţe pentru hrană, să fie, acolo, pentru alergătură...

— Va să zică te-au luat într-o expediţie? (Ivan clipi din ochi şi nu răspunse nimic.) Departe? Spune, nu-ţi fie frică. N-o să te dăm de gol. Acum eşti fratele nostru...

— Am mers cu vaporul opt zile... Gândeam că nu mai scăpăm cu viaţă. Pe urmă, încă opt zile am mers pe jos, până am ajuns la un munte care scuipa foc...

— Aşa, aşa, făcu Şelga, deci expediţia era în Kamciatka.

— Da, în Kamciatka... Am locuit acolo într-o cocioabă... Mult timp n-am ştiut nimic despre revoluţie. Dar când am aflat, trei dintre noi şi-au luat tălpăşiţa, apoi alţi doi au întins-o şi ei. Nu mai aveam ce îmbuca. Rămăsesem numai eu şi cu dumnealui...

— Aşa, aşa... Care „dumnealui” ? Cum îl cheamă?

Ivan amuţi din nou, îmbufnat, Şelga căută mult timp să-l îmbuneze, îl mângâie pe capul tuns până la piele, pe care

şi-l ţinea plecat...

— O să mă omoare dacă spun. Mi-a zis că mă omoară.

— Cine?

—- Păi, Manţev, Nikolai Hristoforovici... Dumnealui mi-a spus: „Am scris pe spatele tău o scrisoare. Tu să nu te speli, să nu scoţi cămaşa şi jiletca nici peste un an, nici peste doi, Cată să ajungi musai la Petrograd, să-l găseşti pe Piotr Petrovici Garin şi să-i arăţi ce-am scris. El o să te răsplătească”...

— Dar de ce Manţev n-a plecat el la Petrograd dacă voia să-l vadă pe Garin?

— Îi era frică de bolşevici... Sunt mai răi decât dracii, zicea. O să mă omoare. Ei, zicea, au dus ţara de râpă. Trenurile nu mai umblă, poştă nu mai e, lumea nu mai are ce mânca, toţi au fugit de la oraş... De unde să ştie dumnealui ce şi cum, că de şase ani stă tot pe munte.

— Ce face el acolo, ce caută?

— Parcă spune cuiva? Numai eu ştiu... se fuduli Ivan şi ochii lui scânteiară vesel, cu şiretenie. Caută aur sub pământ.

— Şi a găsit?

— Cine, dumnealui? Fireşte că a găsit...

— Ai putea, la nevoie, să arăţi drumul într-acolo, spre muntele unde se află Manţev?

— Fireşte că pot... Numai, vă rog, să nu mă daţi de gol, că e om tare supărăcios...

Şelga şi Taraşkin ascultau cu cea mai mare atenţie vorbele băiatului. Şelga cercetă încă o dată cu băgare de seamă cele scrise pe spatele lui. Apoi fotografie totul.

— Acum, du-te jos. Taraşkin o să te spele cu săpun şi o să te culci, zise el. N-ai avut nimic: nici mamă, nici tată, numai o burtă flămândă. Acum ai de toate, pe săturate; nu-ţi rămâne decât să trăieşti, să înveţi şi să te faci mare. Să-l asculţi pe Taraşkin, că el o să te înveţe de bine. Noroc! O să mă întâlnesc peste vreo trei zile cu Garin şi o să-i transmit ceea ce trebuie din partea ta.

Şelga râse. Curând, farul bicicletei sale trecu în goană, săltând dincolo de tufişurile întunecate.

36

Aripile de aluminiu scânteiară sus, deasupra aeroportului verde, şi avionul de călători cu şase locuri dispăru după norii albi ca zăpada. Grupul celor care îi conduseseră pe cei plecaţi mai stătu câtva timp cu capetele ridicate spre cerul azuriu, strălucitor, unde un vultur plana leneş, iar nişte rândunele săgetau văzduhul, dar pasărea de duraluminiu zbura acum dracu ştie pe unde.

Cei şase călători, aşezaţi în fotoliile împletite care scârţâiau uşor, priveau pământul verde-liliachiu care se lăsa tot mai jos. Drumurile şerpuiau ca nişte firişoare de aţă. Clădirile, clopotniţele păreau nişte jucării uşor aplecate. La dreapta, în depărtare, se întindea albastrul mării.

Umbra unui nor luneca încet, ascunzând amănuntele scoarţei terestre. Iată-l acum aici, aproape, dedesubt.

Cu feţele lipite de geamuri, cei şase călători zâmbeau oarecum forţat, ca nişte oameni care ştiu să se stăpânească. Pe atunci, transportul aerian era încă ceva nou. În pofida cabinei confortabile, a revistelor şi a cataloagelor împrăştiate pe măsuţele pliante, în pofida acestei aparenţe de confort lipsit de primejdii, călătorii trebuiau totuşi să-şi facă singuri curaj, zicându-şi că, la urma urmelor, comunicaţiile aeriene sunt cu mult mai puţin primejdioase decât, bunăoară, traversarea pe jos a unei străzi. În văzduh e cu totul altfel. Dacă întâlneşte un nor, avionul îl străbate într-o clipă, atât numai că i se aburesc geamurile şi grindina răpăie scurt în duraluminiu sau aparatul se zguduie o dată, aşa ca la o hârtoapă; atunci călătorul, cu ochii holbaţi, se apucă de mânerele fotoliului, dar vecinul, gata, i-a şi făcut cu ochiul şi râde, parcă i-ar

zice: straşnic hop!... Sau să ne închipuim că se dezlănţuie o furtună ca acelea care, într-o clipită, doboară catargele unei nave cu vele şi-i sfărâmă cârma, ducând bărcile şi oamenii pe valurile clocotitoare; pasărea de metal însă, rezistentă şi dibace, se apleacă pe o aripă, urlă o dată din toate motoarele, şi gata, a şi scăpat, s-a înălţat cu o mie de metri mai sus decât inima uraganului.

Pe scurt, în mai puţin de un ceas, călătorii noştri se învăţaseră şi cu hăul peste care zburau şi cu tangajul. Vuietul motorului îi împiedica să converseze. Dar unii îşi puseseră pe cap căştile cu microfon şi începuseră totuşi să discute între ei. În faţa lui Şelga şedea un bărbat uscăţiv, de vreo treizeci şi cinci de ani, într-un palton vechi şi cu o şapcă în carouri, pe care de bună seamă o cumpărase anume pentru călătorii în străinătate.

Avea o faţă palidă, puţin încruntată, cu pielea subţire, un profil fin şi inteligent, o bărbuţă bălaie şi o gură care vădea calm şi fermitate. Şedea adus de spate, cu mâinile pe genunchi. Zâmbind, Şelga îi făcu un semn. Bărbatul îşi puse casca.

— N-aţi învăţat la Iaroslavl, la liceul real? îl întrebă Şelga. Bărbatul dădu din cap afirmativ. Suntem concetăţeni, eu vă ţin minte. Nu sunteţi Hlinov, Aleksei Semionovici? Bărbatul dădu iarăşi din cap, în semn că da. Unde lucraţi acum?

— La laboratorul de fizică al politehnicii, se auzi în cască vocea slabă, acoperită de vuietul motorului, a lui Hlinov.

— Mergeţi în delegaţie?

— La Berlin, la Reicher.

— E secret?

— Nu. În martie, anul ăsta, noi am aflat că în laboratorul lui Reicher s-a realizat dezagregarea atomică a mercurului.

Hlinov se întoarse cu toată faţa spre Şelga, uitându-se lung la el. În ochii lui se citea o tulburare stăpânită.

— Nu înţeleg, nu sunt specialist, zise Şelga.

— Lucrările se desfăşoară deocamdată în laboratoare. Mai e mult până la plecarea lor în industrie, deşi de la

cabinetul fizicianului şi până la atelierul uzinei pasul nu e mare, adăugă Hlinov, privind vălătucii albi ai norilor ca zăpada ce se aşterneau departe, jos, deasupra pământului. Principiul dezagregării forţate a atomului trebuie să fie simplu, extrem de simplu. Ştiţi, desigur, ce este atomul?

— E ceva mititel, răspunse Şelga, arătând cu degetele.

— Atomul, în comparaţie cu un firicel de nisip, e ca acest firicel de nisip în comparaţie cu globul pământesc. Şi totuşi, noi măsurăm atomul, calculăm viteza de rotaţie a electronilor săi, greutatea, masa, mărimea sarcinii lui electrice. Ne apropiem de inima atomului, de nucleul său. În el e tot secretul puterii asupra materiei. Viitorul omenirii depinde de faptul dacă vom reuşi sau nu să punem stăpânire pe nucleul atomului, o particulă de energie materială egală cu a suta miliarda parte dintr-un centimetru.

La două mii de metri deasupra pământului, Şelga asculta lucruri uimitoare, mai minunate decât basmele Şeherezadei, dar ele nu erau basme. În epoca aceasta, când dialectica istoriei a împins o clasă la un război nimicitor, iar o altă clasă la insurecţie, când ardeau oraşe, iar pulberea, cenuşa şi norii de gaze se întindeau învălătucindu-se deasupra ogoarelor şi livezilor, când pământul se cutremura de vuietul plin de mânie ale revoluţiilor sugrumate şi, ca în vechime, intrau în acţiune în hrubele închisorilor bâta şi cleştele călăului, când noaptea, în parcuri, începeau să apară pe copaci fructe monstruoase, cu limba scoasă, când odăjdiile idealiste împodobite cu atâta dragoste cădeau de pe om – în acest deceniu titanic şi monstruos, uluitoarele minţi ale savanţilor ardeau singuratice, ca nişte făclii.

37

Deasupra Kowno-ului, avionul începu să coboare. Câmpul

verde, udat de ploaie, se apropia rapid din faţă. Aparatul rulă un timp şi se opri. Pilotul sări pe iarbă. Călătorii se dădură jos să-şi mai dezmorţească picioarele. Îşi aprinseră ţigările. Şelga se trânti la o parte, pe iarbă, şi, cu braţele sub cap, privea curios norii îndepărtaţi cu marginile albăstrui. Adineauri fusese acolo, zburase printre munţii aceia uşori ca zăpada, deasupra genunilor azurii.

Interlocutorul lui aerian, Hlinov, cu paltonaşul său ros, stătea puţin adus din spate, lângă o aripă a păsării dungate, cenuşii. Un om ca toţi oamenii – până şi şapca lui era o şapcă obişnuită, de la magazinul „Îmbrăcămintea”-Leningrad.

— Şi totuşi e amuzant, e grozav să trăieşti. Al dracului de grozav! râse Şelga.

Când decolară de pe aeroportul din Kowno, se aşeză alături de Hlinov şi-i povesti tot ce ştia, fără să dea nume, despre extraordinarele experienţe ale lui Garin şi despre deosebitul interes cu care aceste experienţe erau urmărite probabil în străinătate.

Hlinov îl întrebă pe Şelga dacă a văzut aparatul despre care vorbea.

Nu. Nimeni n-a văzut până acum aparatul.

Deci totul e de domeniul presupunerilor şi al supoziţiilor, ba încă înfrumuseţat şi de imaginaţie?

Atunci Şelga îi povesti despre subsolul vilei părăsite, despre bucăţile de oţel tăiate, despre lăzile cu piramidele de cărbune.

— Aşa, aşa, dădea Hlinov din cap. Piramide. Foarte bine. Înţeleg. Spune-mi, dacă nu e prea secret, nu-mi vorbiţi oare despre inginerul Garin?

Şelga tăcu o clipă, privindu-l pe Hlinov în ochi.

— Da, răspunse el, despre Garin. Îl cunoaşteţi?

— Un om foarte, foarte capabil. Hlinov se strâmbă, de parcă ar fi luat ceva acru în gură. Un om excepţional. Dar unul ca el e în afara ştiinţei. Un ambiţios. O personalitate absolut izolată. Un aventurier. Un cinic. Aptitudini de geniu.

Temperament extremist. Un om cu o imaginaţie extraordinară. Dar mintea lui uimitoare este întotdeauna aţâţată de dorinţe josnice. O să realizeze multe şi o să încheie cu ceva în genul alcoolismului sau o să încerce să îngrozească omenirea... Un om genial are nevoie, mai mult decât oricare altul, de cea mai riguroasă disciplină, deoarece are o prea mare răspundere. Petele roşietice se iviră din nou pe obrajii lui Hlinov. O minte luminată, disciplinată este lucrul cel mai de preţ, minunea minunilor. Pe pământ – un fir de nisip faţă de univers – omul este o simplă bilionime din cea mai mică mărime... Această particulă speculativă, care trăieşte în mijlociu cam tot atâta timp cât îi trebuie pământului ca să se rotească de şaizeci de ori în jurul soarelui, are o minte care cuprinde în ea întreg universul. Pentru a înţelege asta trebuie să trecem la limbajul matematicilor superioare... De pildă, ce-aţi spune dacă cineva v-ar lua din laborator un microscop de mare valoare şi ar începe să bată cuie cu el?... La fel se poartă Garin cu geniul lui... Ştiu, a făcut o mare descoperire în domeniul transmiterii razelor infraroşii la distanţă. Aţi auzit, desigur, de razele morţii ale lui Rindel-Mathews? S-a dovedit că sunt curate baliverne. Principiul însă este just. Razele calorice, cu o temperatură de o mie de grade, dirijate paralel, constituie o extraordinară armă de distrugere şi de apărare militară. Tot secretul constă în dirijarea unei raze care nu se difuzează. Până în prezent, aşa ceva încă nu s-a realizat. Din spusele dumneavoastră, însă, reiese că Garin a reuşit probabil să construiască un asemenea aparat. Dacă e aşa, atunci descoperirea lui prezintă o importanţă colosală.

— De mult am impresia, zise Şelga, că în jurul acestei descoperiri se ţese o politică de mare anvergură.

Un timp Hlinov tăcu, apoi, deodată, se roşi până în vârful urechilor.

Găsiţi-l neapărat pe Garin, înşfăcaţi-l de guler şi readuceţi-l împreună cu aparatul lui în Uniunea Sovietică.

Aparatul nu trebuie să ajungă în mâinile duşmanilor noştri. Întrebaţi-l dacă îşi dă seama ce obligaţii are. Sau e într-adevăr un om de nimic şi atunci daţi-i bani, dracu să-l ia, oricât ar cere... Las' să aibă femei luxoase, iahturi, automobile de curse... Sau omorâţi-l...

Şelga înălţă sprâncenele. Hlinov puse casca pe măsuţă, se lăsă pe spătar şi închise ochii. Avionul zbura deasupra pătratelor regulate ale ogoarelor, deasupra linioarelor drepte ale drumurilor. De acolo, de sus, se zărea departe, printre petele albăstrui ale lacurilor, desenul cafeniu al Berlinului.

38

Ca de obicei, la ora şapte şi jumătate dimineaţa Rolling se trezi din somn în strada Senei, în patul împăratului Napoleon. Fără să deschidă ochii, scoase de sub pernă batista şi-şi suflă cu putere nasul, descotorosindu-se astfel, o dată cu rămăşiţele de somn, de praful înghiţit cu o seară înainte în timpul distracţiilor nocturne.

E drept, nu prea odihnit, însă deplin stăpân pe gânduri şi voinţă, el aruncă batista pe covor, se aşeză în capul oaselor printre perne de mătase şi privi înjur. În pat nu mai era nimeni, în odaie la fel. Perna Zoiei era rece.

Rolling apăsă butonul soneriei: intră camerista Zoiei.

— Doamna? întrebă el, fără s-o privească.

Camerista dădu din umeri, apoi începu să întoarcă mereu capul, ca o bufniţă. Trecu, în vârful picioarelor, în camera de toaletă, de acolo, grăbită, în odaia cu dulapurile de îmbrăcăminte, se auzi trântind uşa la baie, după care intră din nou în dormitor. Pe marginile şorţului cu dantele, degetele cameristei tremurau.

— Doamna nu e nicăieri, anunţă ea.

— Cafeaua! porunci Rolling.

Singur umplu cada cu apă, singur se îmbrăcă, singur îşi

turnă cafeaua. În timpul acesta, în casă se răspândea o panică surdă – personalul umbla în vârful picioarelor, vorbea în şoaptă. Când să iasă în stradă, Rolling îl împinse cu cotul pe portar, care dădu fuga, speriat, să deschidă uşa. Ajunse la oficiu cu douăzeci de minute întârziere.

În dimineaţa aceea, mirosea a praf de puşcă în bulevardul Malesherbes. Secretarul avea o expresie de totală resemnare.

Vizitatorii ieşeau pe uşa de nuc, cu feţele crispate. Mister Rolling e prost dispus astăzi , îşi şopteau ei unul altuia. Exact la ora unu, cu ochii la pendulă, mister Rolling îşi rupse creionul. Era limpede că Zoia n-o să vină ca să meargă împreună la dejun. Mai aşteptă până la unu şi un sfert. În cursul acestui cumplit sfert de oră, pe cărarea impecabilă a secretarului îşi făcuseră apariţia două fire de păr alb. Rolling plecă singur la Griffon, unde obişnuia să ia dejunul.

Patronul micului restaurant, monsieur Griffon, un bărbat înalt, voinic, fost bucătar, apoi patron al unei berării, astăzi consultant suprem în domeniul „Marii Arte a Percepţiilor Gustative şi a Digestiei” , îl întâmpină pe Rolling cu un gest de o solemnitate eroică. Monsieur Griffon, într-o jachetă de un cenuşiu-închis, cu o barbă de asirian, bine îngrijită, şi cu o frunte distinsă, stătea în mijlocul micii încăperi a restaurantului, sprijinindu-se cu o mână de soclul argintiu al unui eşafodaj ce aducea cu un altar, unde, sub un capac bombat, lâncezea vestita friptură – spinare de berbec cu bob.

De-a lungul celor patru pereţi, pe canapelele roşii, de piele, şedeau la mese înguste, aşezate una lângă alta, clienţi obişnuiţi, din lumea de afaceri a marilor bulevarde. Femei, puţine. În mijlocul sălii, în afara „altarului” nu mai era nimic. Printr-o simplă rotire a capului, patronul putea observa procesul percepţiei gustative la fiecare client. Nici cea mai mică strâmbătură de nemulţumire nu scăpa privirii lui. Ba încă ştia să prevadă multe lucruri: de pildă,

procesele misterioase ale secreţiei sucurilor, activitatea helicoidală a stomacului şi întreaga psihologie a mâncării, bazată pe amintirea unor bucate servite cândva, pe presimţiri şi pe afluxul sângelui în diferite părţi ale corpului. Pentru el toate acestea erau ca o carte deschisă.

Apropiindu-se cu o faţă severă şi părintească, obişnuia să spună cu încântătoare, deşi cam aspră duioşie: „Temperamentul dumneavoastră, monsieur, cere astăzi un pahar de Madera şi Poui foarte sec. Puteţi să mă trimiteţi pe eşafod, dar n-am să vă dau nici o picătură de vin roşu. Stridii, puţin turbo fiert, o aripioară de pui de găină şi câteva fire de sparanghel. Această gamă vă va reface forţele". La aceste cuvinte, numai un patagonez, care se hrăneşte cu şobolani de apă, ar fi putut să mai obiecteze ceva.

Monsieur Griffon nu alergă, după cum s-ar crede, cu o grabă plină de umilinţă la masa regelui chimiei. Nu. Aici, în academia digestiei, şi miliardarul, şi micul contabil, şi cel care a lăsat umbrela udă în mâna portarului, şi cel care a coborât gâfâind din Rolls-Royce-ul cu parfum de havană plăteau aceeaşi sumă. Monsieur Griffon era republican şi filosof. Îi întinse lui Rolling lista cu un zâmbet generos şi-i recomandă să servească la felul întâi pepene galben, apoi, la felul doi, homari cu trufe la cuptor şi spinare de berbec. Se ştia că ziua, mister Rolling nu obişnuia să bea vin.

— Un pahar de whisky and soda şi o sticlă de şampanie la gheaţă, porunci printre dinţi Rolling.

Monsieur Griffon făcu un pas înapoi. O clipă, ochii lui scânteiară de uimire, spaimă şi dezgust: clientul începe cu rachiu, care paralizează papilele gustative din cavitatea bucală, şi vrea să continue cu şampanie, care balonează stomacul. Apoi, ochii lui monsieur Griffon îşi pierdură strălucirea; el îşi plecă respectuos capul: pe ziua de astăzi clientul era pierdut, nu-i mai rămânea decât să se împace cu această idee.

După al treilea pahar de whisky, Rolling începu să

mototolească şervetul. Cu un astfel de temperament, un om de la celălalt capăt al scării sociale, să zicem Gaston Cioc-de-Raţă, ar fi găsit-o nu mai târziu de apusul soarelui pe Zoia Monrose această lepădătură, această canalie abjectă, culeasă din mocirlă – şi i-ar fi împlântat cuţitul în şale. Dar se cădea ca Rolling să folosească alte metode. Privind farfuria în care homarul cu trufe se răcea, el nu se gândea să-i însângereze nasul dezmăţatei, care fugise noaptea din patul lui... Nu, în creierul lui, în aburii gălbui de whisky, se năşteau, se încrucişau, se încolăceau idei morbide de răzbunare, dintre cele mai rafinate. De-abia în aceste clipe îşi dădea seama Rolling ce însemnase pentru el frumoasa Zoia... Şi îşi înfigea mereu unghiile în şervet, suferind nespus.

Chelnerul strânse de pe masă farfuria neatinsă. Îi turnă şampanie. Rolling apucă paharul şi-l bău cu lăcomie – dinţii lui de aur ciocniră sticla. În clipa aceea, dădu buzna în restaurant Semionov. Îl văzu imediat pe Rolling. Îşi smulse pălăria de pe cap şi se aplecă peste masă.

— Aţi citit ziarele?... Întrebă el în şoaptă. Vin de la morgă... El este... Noi n-avem niciun amestec... Depun sub jurământ... Avem alibiuri... Toată noaptea am fost în Montmartre, la fete... S-a stabilit că asasinatul a fost comis între orele trei şi patru dimineaţa... Asta o ştim din ziare, din ziare...

Sub privirile patronului, tresălta o faţă pământie, crispată. Vecinii întorceau capul spre ei. Se apropie chelnerul aducând un scaun pentru Semionov.

— La dracu, izbucni Rolling prin perdeaua aburilor de whisky, nici să mănânc nu mă laşi...

-— Bine, iertaţi-mă... Vă aştept la colţ, în automobil...

39

În toate aceste zile, în presa pariziană domnea aceeaşi

linişte ca deasupra unui lac de pădure. Burghezii citeau articolele de fond despre literatură, foiletoanele consacrate montărilor teatrale, cronicile din viaţa artiştilor, şi căscau.

Dar această linişte senină a presei prevestea o ofensivă vijelioasă asupra pungilor burgheziei mijlocii. După organizarea ei şi nimicirea adversarilor mărunţi, concernul chimic al lui Rolling pregătea o mare campanie a-la-baisse. Presa fusese cumpărată iar ziariştii înarmaţi cu cunoştinţele necesare din domeniul industriei chimice. Împotriva fruntaşilor politici fuseseră adunate din vreme documente uluitoare. Două-trei palme ici, două-trei dueluri dincolo scoaseră din luptă pe naivii care încercaseră să bâiguie ceva ce nu concorda cu planurile generale ale concernului.

La Paris era linişte şi pace. Tirajele ziarelor scăzuseră întrucâtva. De aceea, asasinatul din casa de pe strada Gobelins numărul şaizeci şi trei era o adevărată comoară.

A doua zi dimineaţa, toate cele şaptezeci şi cinci de ziare apărură cu titluri mari despre „misterioasa şi înfiorătoarea crimă”. Identitatea victimei nu putuse să fie stabilită – actele îi fuseseră furate, iar la hotel se înregistrase sub un nume vădit fals. Se părea că asasinatul n-ar fi avut drept scop jaful: banii şi obiectele de aur ale celui ucis nu fuseseră furate. O răzbunare era puţin probabilă, având în vedere că odaia cu numărul unsprezece purta urmele unei perchiziţii meticuloase. Mister şi iar mister.

Ziarele de la ora două aduseră un amănunt zguduitor: în camera fatală fusese găsit un ac de păr, din os de broască ţestoasă, cu cinci briliante mari. În afară de asta, pe duşumeaua prăfuită fuseseră descoperite urme de pantofi de damă. Aflând despre acest ac, Parisul se cutremură în toată puterea cuvântului. Asasina era deci o femeie luxoasă. O aristocrată? O burgheză? Sau o cocotă de vază? Mister… Mister…

Ziarele de la ora patru îşi consacrară paginile interviurilor luate celor mai vestite femei ale Parisului. Toate exclamau într-un singur glas: nu, nu şi iar nu – asasina nu putea fi o

franţuzoaică, crima era opera unei nemţoaice. Câteva voci făcură aluzie la Moscova, dar fără succes. Cunoscuta Mimi de la teatrul Olympia rosti o frază ce avea să devină istorică: „Sunt gata să mă dau celui care va dezlega misterul”. Această declaraţie făcu vâlvă.

Într-un cuvânt, din tot Parisul, numai Rolling, care se afla la Griffon, nu ştia nimic despre cele întâmplate în strada Gobelins. Furios la culme, el lăsă dinadins pe Semionov să-l aştepte în taximetru. În sfârşit, se ivi de după colţ, urcă fără o vorbă în maşină şi spuse să-l ducă la morgă. Semionov, gudurându-se mereu, îi relată pe drum cele scrise în ziare.

Când pomeni despre acul de păr cu cinci briliante, degetele lui Rolling începură să tremure pe măciulia bastonului. În apropiere de morgă, se plecă pe neaşteptate spre şofer, cu un gest care poruncea să întoarcă, dar se stăpâni şi pufni numai, furios.

La uşa morgii era înghesuială mare. Femei cu blănuri scumpe, midinete cu nasul în vânt, indivizi suspecţi din foburguri, portărese curioase cu pelerine croşetate, reporteri cu nasuri asudate şi gulere boţite, actriţe agăţate de braţul unor actori dolofani – toţi căutau să vadă cadavrul celui ucis, care, desculţ şi cu cămaşa ruptă, zăcea pe o placă de marmură înclinată cu capul spre fereastra demisolului.

Mai ales picioarele desculţe ale victimei arătau înfiorător mari, vineţii, cu unghiile crescute; iar faţa, de o paloare mortală, era „desfigurată de convulsia groazei”. Barbişonul căta drept în sus. Femeile se apropiau lacome de această mască rânjită, se uitau ţintă la ea, cu pupilele mărite, suspinau uşor, bâiguiau. Iată-l, iată-l pe amantul doamnei ce purta acul cu briliante!

Semionov, luând-o înainte lui Rolling, se strecură prin mulţime, ca un şarpe, până la cadavru. Rolling privi cu atenţie faţa celui ucis. O cercetă cam o secundă, cu ochii mijiţi. Nasul borcănat i se încreţi, dinţii de aur scânteiară.

— Ce ziceţi? El e, nu-i aşa? şopti Semionov.

De data asta, Rolling, în sfârşit, răspunse:

— Tot o dublură.

De-abia rostise aceste cuvinte, când de după umărul lui apăru un cap bălai, îl privi în faţă de parcă l-ar fi fotografiat şi apoi se pierdu în mulţime.

Fusese capul lui Şelga.

40

Rolling îl lăsă pe Semionov la morgă şi se duse în strada Senei. Acolo stăpânea aceeaşi panică surdă. Zoia nu venise şi nici nu telefonase.

Rolling se încuie în dormitor şi începu să umble încoace şi încolo pe covor, privindu-şi vârfurile pantofilor. Se opri lângă pat, lângă acea parte a patului pe care dormea de obicei. Îşi scărpină bărbia. Închise ochii. Şi atunci îi reveni în minte ceva ce îl chinuise toată ziua...

„Rolling, Rolling... Suntem pierduţi”...

Erau cuvintele Zoiei, rostite încet, cu glas deznădăjduit. Asta se întâmplase în noaptea trecută, când el adormise pe neaşteptate, la mijlocul discuţiei. Şoapta ei nu-l trezise, dar ajunsese la cunoştinţa lui. Acum, cuvintele deznădăjduite ale Zoiei îi răsunau limpede în urechi.

Rolling se cutremură, parcă săltat de un arc... Recapitulă – accesul ciudat al lui Garin, survenit în bulevardul Malesherbes, neliniştea Zoiei în spelunca La ospăţul regelui, întrebările ei insistente: „Ce fel de hârtii a putut fura Garin de pe birou?” Apoi: „Rolling, Rolling, suntem pierduţi”... Dispariţia ei. Cadavrul dublurii la morgă. Acul cu briliante. Ieri – îşi aducea bine aminte – în părul bogat al Zoiei străluciseră cinci pietre preţioase.

În lanţul evenimentelor, un lucru era limpede: pentru a se apăra, Garin recurgea la metoda încercată a dublurilor. El furase autograful lui Rolling, ca să-l lase apoi la locul crimei şi să aducă poliţia în bulevardul Malesherbes.

Cu tot sângele lui rece, Rolling simţi un fior prin şira spinării. „Rolling, Rolling, suntem pierduţi”... Va să zică Zoia bănuia, ştia de asasinat. El fusese comis între orele trei şi patru dimineaţa. (La patru şi jumătate venise poliţia.) Cu o seară înainte, până a nu adormi, Rolling auzise ceasul de pe cămin bătând ora două fără un sfert. Fusese ultima lui percepţie sonoră. După aceea, Zoia dispăruse. Pesemne că dăduse fuga în strada Gobelins pentru a distruge hârtia cu autograful.

De unde ştia Zoia atât de precis că se pregătea acest asasinat? Afară numai dacă nu l-a pregătit chiar ea. Rolling se apropie de cămin, puse coatele pe placa de marmură şi îşi acoperi faţa cu palmele. Dar atunci de ce îi spusese în şoaptă cu atâta groază: „Rolling, Rolling, suntem pierduţi...?!” Cu o seară înainte se întâmplase ceva care îi răsturnase toate planurile. Dar ce anume? Şi când, în ce clipă? La teatru, în speluncă, acasă?

Să zicem că Zoia voise să repare o greşeală. Reuşise, sau nu? Garin era viu, iar cel ucis – o dublură a lui; autograful nu fusese încă descoperit. Aceste împrejurări aveau darul să-l salveze, sau îi vor aduce pieirea? Cine era ucigaşul – un complice al Zoiei, sau chiar Garin?

Şi de ce, de ce, de ce dispăruse Zoia? Căutând în memorie această clipă – a cotiturii din starea de spirit a Zoiei – Rolling îşi strunea imaginaţia, obişnuită cu investigaţii de cu totul altă natură. Simţea că îi plesneşte capul. Căuta să-şi reamintească – gest cu gest, vorbă cu vorbă – toată purtarea Zoiei din ziua precedentă.

Îşi dădea seama că dacă nu va înţelege îndată, chiar acolo, lângă cămin, până la ultimul amănunt, tot ce se întâmplase, va fi pierdut, înfrânt, nimicit. Era suficientă – cu trei zile înainte de o mare ofensivă asupra bursei – o simplă aluzie la numele lui în legătură cu asasinatul, pentru ca să urmeze un uriaş scandal financiar, un crah... O lovitură dată lui Rolling ar fi fost în acelaşi timp o lovitură dată miliardelor care constituiau motorul a mii de întreprinderi

din America, China, India, Europa sau coloniile din Africa... Un mecanism de precizie avea să nu mai funcţioneze... Căi ferate, linii transoceanice, mine, uzine, bănci, sute de mii de slujbaşi, milioane de muncitori, zeci de milioane de deţinători de valori – toate acestea aveau să scârţâie, să se oprească sau să se zvârcolească, cuprinse de panică.

Rolling se pomeni în situaţia unui om care nu ştie din ce parte i se va împlânta cuţitul. Pericolul era mortal. Imaginaţia lui lucra de parcă pentru fiecare porţiune de gândire elaborată într-o secundă i se plătea câte un milion de dolari. Acest sfert de oră petrecut lângă cămin ar fi putut intra în istorie în aceeaşi măsură ca vestita prezenţă de spirit a lui Napoleon pe podul de la Arcoli.

Dar Rolling, acaparatorul de miliarde, figură aproape simbolică, acum, în cea mai hotărâtoare clipă a vieţii lui (de altfel, pentru prima oară de când era pe lume), se lăsă aşa, din senin, pradă unei preocupări deşarte; cu nările dilatate, stătea în faţa oglinzii, deşi nu se vedea în ea, şi, în loc să analizeze faptele Zoiei, începu să şi-o închipuie pe ea – faţa ei fină, palidă, ochii ei reci, neguroşi, gura pătimaşă. Adulmeca parfumul cald al părului ei castaniu, simţea atingerea mâinilor ei. Începu să-i pară că el, Rolling, împreună cu toate dorinţele, gusturile, ambiţia, lăcomia de putere, cu indispoziţia (atonia intestinelor) şi gândurile lui amare despre moarte, se strămutase în alt lăcaş, în trupul unei femei inteligente, tinere şi fermecătoare. Ea nu mai exista, iar el parcă fusese aruncat în bezna unei nopţi ploioase, încetase să-şi mai fie necesar chiar lui însuşi. Ea nu mai exista, el nu mai avea casă. Mai putea fi vorba oare despre concerne mondiale, când nu-i mai rămăsese decât tristeţea, tristeţea unui om gol, mic, demn de milă?

Această stare sufletească, într-adevăr uimitoare, a regelui chimiei fu întreruptă pe neaşteptate de zdupăiala pe covor a unei perechi de pingele. (Dormitorul se afla la parter, iar fereastra dinspre parc era deschisă.) Rolling se cutremură din cap până în picioare. În oglinda de pe cămin

apăru chipul unui bărbat vânjos, cu mustăţi mari şi creţuri pe frunte. Cu capul plecat, el îl privea pe regele chimiei fără să clipească.

41

— Ce doreşti?! ţipă Rolling, pipăind cu mâna fără să nimerească buzunarul de la spate al pantalonilor în care avea un browning. Bărbatul vânjos, pesemne, se aşteptase la asta, căci sări îndată după o draperie. De acolo, scoase din nou capul.

— Liniştiţi-vă. Nu strigaţi. N-am de gând să vă ucid sau să vă jefuiesc, îl asigură el, ridicând palmele în sus, am venit pentru o afacere.

— Despre ce afacere poate fi vorba aici? Pentru afaceri du-te în bulevardul Malesherbes, patruzeci şi opt bis, de la unsprezece la unu... Ai intrat pe fereastră ca un hoţ şi un mizerabil...

— Iertaţi-mă, zise politicos musafirul, numele meu e Gaston Leclerc. Am o decoraţie militară şi gradul de sergent. Nu mă ocup niciodată cu afaceri mărunte şi nici hoţ n-am fost. Vă sfătuiesc, mister Rolling, să-mi prezentaţi imediat scuzele dumneavoastră, în caz contrar, discuţia noastră nu va putea continua...

— Du-te dracului! făcu Rolling, de data asta mai calm.

— Dacă aş pleca la adresa asta, atunci mademoiselle Monrose, pe care o cunoaşteţi foarte bine, ar fi pierdută.

Lui Rolling îi zvâcniră obrajii. Se apropie imediat de Gaston. Acesta i se adresă respectuos, aşa cum se cade să vorbeşti cu un posesor de miliarde, şi în acelaşi timp cu o nuanţă amicală, puţin cam grosolană, ca atunci când vorbeşti cu soţul amantei tale:

— Va să zică, domnule, vă cereţi scuze?

— Dumneata ştii unde se ascunde mademoiselle

Monrose?

— Va să zică, domnule, pentru a continua discuţia noastră trebuie să înţeleg că-mi cereţi scuze?

— Îţi cer scuze, urlă Rolling.

— Le primesc!

Gaston se îndepărtă de la fereastră, îşi netezi cu un gest obişnuit mustaţa, îşi drese glasul şi zise:

— Zoia Monrose e în mâinile asasinului despre care vorbeşte tot Parisul.

— Unde, în ce loc?

Buzele lui Rolling începură să tremure.

— La Ville-D’Avray, aproape de parcul Saint-Cloud, într-un hotel pentru clienţi ocazionali, la doi paşi de muzeul Gambetta. Noaptea trecută i-am urmărit cu un automobil până la Ville-D’Avray, iar astăzi am stabilit adresa lor exactă.

— A fugit de bunăvoie cu el?

— E tocmai lucrul pe care aş vrea să-l ştiu cel mai mult, răspunse Gaston atât de sinistru, încât Rolling îl privi uimit.

-— Dă-mi voie, domnule Gaston, nu prea înţeleg ce legătură ai dumneata cu toată povestea asta. Ce te priveşte mademoiselle Monrose? Pentru care motiv o urmăreşti noaptea şi cauţi să-i afli adresa?

— Destul! Gaston întinse mâna, oprindu-l cu un gest plin de nobleţe. Vă înţeleg. Era firesc să-mi puneţi această întrebare. Vă răspund: sunt îndrăgostit, sunt gelos...

— Aha! făcu Rolling.

— Doriţi amănunte? Poftiţi: noaptea trecută, ieşind dintr-o cafenea, unde băusem un pahar de grog, am văzut-o pe mademoiselle Monrose. Arăta îngrozitor la faţă. Era într-o maşină de piaţă, care gonea nebuneşte. A fost chestiune de o secundă să sar într-un taximetru şi să pornesc pe urma ei. A oprit maşina în strada Gobelins şi a intrat pe uşa casei de la numărul şaizeci şi trei. (Rolling clipi, de parcă cineva l-ar fi împuns în ochi.) Furios la culme din cauza geloziei, am aşteptat-o plimbându-mă încoace şi încolo prin faţa casei.

Exact la patru şi un sfert, mademoiselle Monrose a ieşit, dar nu pe uşă, cum bănuiam eu, ci pe poarta din zidul parcului vecin cu casa de la numărul şaizeci şi trei. O sprijinea de umeri un bărbat cu barbişon negru, în pantaloni de covercot şi cu o pălărie cenuşie. Restul îl cunoaşteţi.

Rolling se lăsă într-un scaun (din epoca cruciadelor) şi tăcu mult timp, cu degetele încleştate pe măciuliile lui sculptate... Va să zică, iată datele care lipseau... Asasinul dublurii era Garin, iar Zoia, complicea lui. Planul lor criminal era limpede. Ei săvârşiseră omorul din strada Gobelins pentru a-l amesteca pe el, Rolling, într-o afacere murdară şi a-i stoarce prin şantaj bani ca să construiască aparatul. Gaston, sergent cinstit şi prost clasic, descoperise întâmplător crima. Totul era limpede. Trebuia să acţioneze cu hotărâre, fără cruţare.

Ochii lui Rolling scânteiară cu răutate. Se ridică şi împinse scaunul cu piciorul.

— Telefonez la poliţie. Mergem împreună la Ville-d'Avray.

Mustăţile mari ale lui Gaston se lăţiră într-un zâmbet.

— Mi se pare, mister Rolling, că ar fi mai cu cap să nu amestecăm poliţia în afacerea asta. Ne putem descurca cu propriile noastre forţe.

— Vreau să-i aresteze pe asasin şi pe complicea lui, să încapă amândoi ticăloşii pe mâna justiţiei, zise Rolling îndreptându-se din şale, şi vocea îi suna tăios, ca oţelul.

Gaston făcu un gest evaziv.

— Aşa e, n-am ce spune... Dar eu am şase băieţi de nădejde, care au trecut prin multe... Aş putea să-i duc într-o oră, cu două automobile, la Ville-D'Avray... Cât priveşte poliţia, vă asigur că nu merită să avem de-a face cu ea...

Rolling pufni şi dădu să ia de pe poliţa de piatră receptorul telefonic. Gaston îl apucă repede de mână.

— Să nu telefonaţi la poliţie!

— De ce?

— Ar fi o prostie fără margini... (Rolling întinse din nou mâna după receptor.) Monsieur Rolling, dumneavoastră, un

bărbat cu o minte excepţională, nu înţelegeţi oare că există lucruri cărora nu le poţi spune pe nume?… Vă implor, nu telefonaţi… Ptiu, drace!… Să ştiţi că după telefonul ăsta ajungem amândoi la eşafod...

Rolling îl îmbrânci furios şi smulse receptorul. Gaston aruncă o privire rapidă în jur şi-i şopti la ureche:

— În urma indicaţiei dumneavoastră, mademoiselle Zoia mi-a încredinţat misiunea să-l expediez cu cea mai mare viteză în sânul lui Avram pe un inginer rus din strada Gobelins, şaizeci şi trei. Noaptea trecută această misiune a fost îndeplinită. Acum mi-ar trebui un avans de vreo zece mii de franci pentru băieţaşii mei. Aveţi bani la dumneavoastră?

Peste un sfert de oră, în strada Senei opri o maşină cu capota ridicată. Dintr-un salt, Rolling se aruncă în ea. În timp ce maşina întorcea în strada îngustă, de după o ieşitură a casei se ivi Şelga, care se agăţă în spatele automobilului.

Maşina porni pe chei. Pe Câmpul lui Marte, pe locul unde cândva Robespierre, cu un mănunchi de spice în mână, jurase în faţa altarului fiinţei supreme că va sili omenirea să semneze marele contract colectiv de pace şi dreptate veşnică, acum se înălţa Turnul Eiffel; două milioane cinci sute de mii de lumini electrice clipeau şi licăreau pe carcasa lui metalică, goneau toată noaptea deasupra Parisului în chip de săgeţi, conturau desene şi reliefau inscripţii: „Cumpăraţi automobilele practice şi ieftine ale domnului Citroen”...

42

Noaptea era umedă şi caldă. Dincolo de fereastra deschisă, din tavanul scund şi până în duşumea foşneau când şi când frunze nevăzute, apoi se potoleau. În odaie — la etajul întâi al hotelului „Mierla cenuşie” – era întuneric şi

linişte. Adierea reavănă a parcului se amesteca cu mirosul parfumurilor, îmbibate în adamasca veche de pe pereţi, în covoarele roase şi în uriaşul pat de lemn, care primise de-a lungul anilor sumedenie de amanţi. Hotelul – vad vechi – era tocmai bun pentru izolări amoroase. Copacii foşneau dincolo de fereastră, vântuleţul aducea din parc miros de pământ şi parfum de tristeţe, patul cald legăna scurta fericire a amanţilor. Se povesteşte chiar că Beranger şi-a compus cântecele în această odaie. Desigur, timpurile se schimbaseră. Amanţilor grăbiţi, scăpaţi pentru un ceas din Parisul clocotitor, orbiţi de vâlvătăile de foc ale Turnului Eiffel, nu le ardea de foşnetul frunzelor, nici de declaraţii de iubire. Într-adevăr, în zilele noastre nu te mai puteai plimba visător pe bulevard cu un volum de Musset în buzunarul vestei. Astăzi, totul se bazează pe viteză, pe benzină. „Alo, drăguţo, avem la dispoziţia noastră o oră şi douăzeci de minute! în răstimpul ăsta trebuie să mergem la cinema, să mâncăm şi să stăm puţin în pat. N-ai ce-i face, Mimi, asta-i civilizaţia”.

Totuşi, noaptea, dincolo de ferestrele hotelului „Mierla cenuşie” , bolţile negre ale teilor şi oac-oac-ul delicat al brotăceilor nu luau parte la mersul general al civilizaţiei europene. Domneau liniştea şi pacea.

...Uşa odăii scârţâi, se auziră paşi pe covor. Silueta neclară a unui bărbat se opri în mijlocul odăii.

— Trebuie să te hotărăşti, rosti el în ruseşte. Peste treizeci-patruzeci de minute soseşte maşina. Cum rămâne, da, sau nu?

În pat se mişcă cineva, dar nu răspunse. Bărbatul veni mai aproape:

— Zoia, trebuie să fii raţională.

Drept răspuns se auzi un râs plin de amărăciune.

Garin se aplecă spre Zoia, o privi ţintă şi se aşeză pe pat, la picioarele ei.

— Peste aventura de ieri tragem o linie. Ea a început destul de neobişnuit şi s-a terminat în patul ăsta. Găseşti că

e banal? Sunt de acord. Am tras o linie. Dar, ascultă-mă, ce să fac, nu pot dori altă femeie în afară de tine...

— E meschin şi stupid, zise Zoia.

— Absolut de acord cu dumneata. Sunt un meschin absolut, primitiv. Astăzi mă gândeam: e-hei, iată pentru ce-mi trebuie bani, putere, glorie... ca să te am pe tine. După ce te-ai trezit, ţi-am expus punctul meu de vedere: nu vreau să mă despart de tine, şi n-o să mă despart.

— Oho! făcu Zoia.

— Acest „oho” nu înseamnă absolut nimic. Înţeleg, tu, femeie inteligentă, ambiţioasă, eşti indignată la culme că cineva caută să te constrângă. Ce să-i faci? Avem acelaşi sânge. Dacă însă te înapoiezi la Rolling, eu nu renunţ la luptă. Şi întrucât sunt un meschin, voi face în aşa fel ca să fim toţi trei trimişi pe eşafod – şi tu, şi eu, şi Rolling.

— Ai mai spus asta, te repeţi.

— Dar asta nu te poate convinge?

— Ce-mi oferi în locul lui Rolling? Sunt o femeie costisitoare.

— Zona Olivinei.

— Ce?

— Zona Olivinei. Hm! E foarte complicat să-ţi explic. Pentru asta îmi trebuie o seară liberă şi ceva cărţi la îndemână. Peste douăzeci de minute trebuie să plecăm. Zona Olivinei înseamnă stăpânirea lumii. Pe Rolling al dumitale îl voi angaja portar – asta-i Zona Olivinei. Peste doi ani o voi avea în mâinile mele. Atunci vei fi nu o simplă bogătaşă, ci cea mai mare bogătaşă din lume. Totuşi e ceva plicticos. Dar puterea, îmbătarea cu o putere cum n-a mai fost alta pe pământ?! Pentru asta avem mijloace mai perfecţionate decât Gingis-han. Vrei onoruri de zeiţă? Vom pune să ţi se ridice temple în toate cele cinci continente şi chipul dumitale va fi încununat cu viţă-de-vie.

— Uf, ce meschin!

— Nu glumesc. Numai să vrei, şi vei fi locţiitoarea lui Dumnezeu sau a diavolului – ce-o să-ţi placă mai mult.

Dacă vei dori să nimiceşti oameni – uneori simţi nevoia asta – puterea ta se va întinde asupra întregii omeniri. O femeie ca tine, Zoia, va şti să folosească comorile ca în basme ale Zonei Olivinei. Îţi ofer o partidă avantajoasă. Doi ani de luptă, şi voi străbate întreaga Zonă a Olivinei. Mă crezi?

Urmă o clipă de tăcere.

— De ce trebuie să risc numai eu? zise Zoia. Fii curajos şi tu.

Garin, se pare, căuta să-i vadă ochii prin întuneric.

— Dacă nu vrei, atunci pleacă, rosti el aproape trist şi cu duioşie. N-o să te urmăresc. Hotărăşte singură.

Zoia oftă scurt. Se aşeză în capul oaselor, îşi ridică mâinile şi începu să-şi aranjeze părul (semn bun).

— În viitor Zona Olivinei. Dar acum, spune-mi, ce ai? întrebă ea, cu acele de păr între dinţi.

— Acum am aparatul meu şi piramidele de cărbune. Scoală-te! Vino în odaia mea să-ţi arăt aparatul.

— Cam puţin... Bine, hai să-l văd.

43

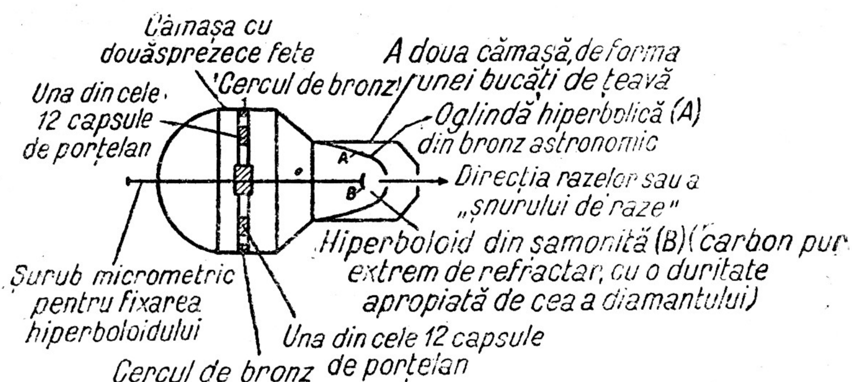
În camera lui Garin, fereastra cu grilaj era închisă şi perdeaua trasă. Lângă unul din pereţi se aflau două geamantane (locuia la „Mierla cenuşie” de peste o săptămână). Garin încuie uşa. Zoia se aşeză cu coatele pe masă, ferindu-şi faţa de lumina lămpii din tavan. Pardesiul ei de ploaie din mătase verde ca iarba era cam boţit; părul strâns neglijent, faţa obosită o făceau şi mai fermecătoare. În timp ce deschidea una din valize, Garin se uita la ea cu ochii strălucitori, înconjuraţi de cearcăne.

— Iată aparatul meu, zise el aşezând pe masă două cutii de metal: una îngustă, ca o bucată de ţeavă, iar cealaltă, plată, cu douăsprezece feţe şi cu un diametru de trei ori mai mare.

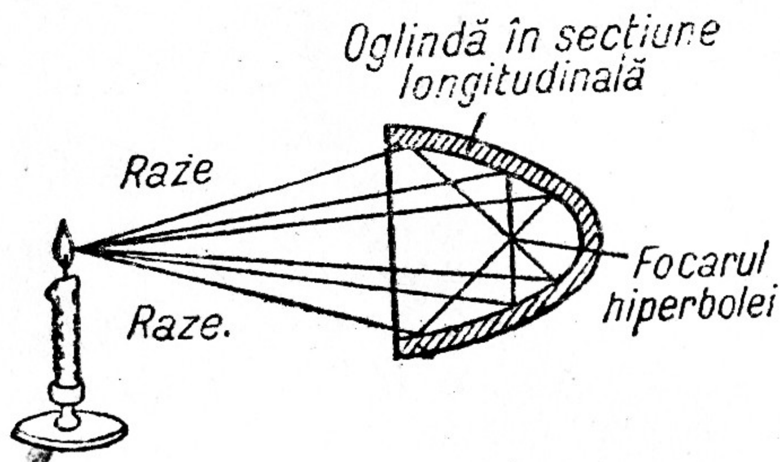
Puse cutiile una lângă alta şi le fixă cu buloane de

ancorare. Îndreptă ţeava cu orificiul spre un grătar de piatră şi dădu la o parte capacul sferic de pe cămaşa cu cele douăsprezece feţe. În interior se afla un cerc de bronz cu douăsprezece capsule de porţelan, aşezat pe muchie.

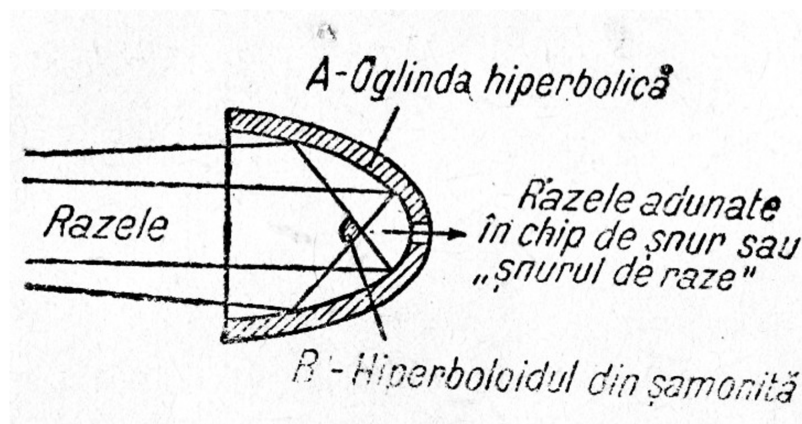
— Ăsta-i un prototip, începu Garin să-i explice, scoţând din a doua valiză o lădiţă cu nişte piramide. El nu poate funcţiona nici măcar o oră. Aparatul trebuie construit din materiale extrem de rezistente, de zece ori mai durabile. Dar atunci ar avea o greutate prea mare, iar eu sunt silit să mă deplasez mereu. În timp ce vorbea, aşeză în capsulele de pe cerc douăsprezece piramide. Aşa, pe dinafară, n-o să vezi şi n-o să înţelegi mai nimic. Iată un desen ce reprezintă secţiunea longitudinală a aparatului. Se aplecă deasupra fotoliului Zoiei (trase în piept parfumul părului ei) şi desfăcu o jumătate de coală de hârtie pe care se afla un mic desen. Zoia, mi-ai cerut ca în jocul nostru să pun şi eu totul pe o carte... Priveşte aici... Asta este schema fundamentală...

...Simplu ca bună ziua. E o pură întâmplare că aparatul n-a fost construit până acum. Tot secretul stă în oglinda hiperbolică (A), care seamănă ca formă cu oglinda unui reflector obişnuit, şi într-o bucăţică de şamonită (B), confecţionată şi ea tot în formă de sferă hiperbolică. Legea oglinzilor hiperbolice este următoarea:

Razele de lumină, ajungând pe suprafaţa interioară a unei oglinzi hiperbolice, se concentrează toate într-un punct, în focarul hiperbolei. Lucrul ăsta e cunoscut. Dar iată ce nu se ştie: să presupunem că în focarul unei oglinzi hiperbolice aşez o altă hiperbolă, configurată, ca să zic aşa, de-a-ndoaselea – un hiperboloid de rotaţie strunjit din şamonită (B), un mineral refractar, care se poate poliza în mod ideal şi ale cărui zăcăminte din nordul Rusiei sunt inepuizabile. Ce se întâmplă atunci cu razele?

După ce se adună în focarul oglinzii (A), ele ajung pe suprafaţa hiperboloidului (B) şi sunt reflectate de acesta absolut paralel, matematic, cu alte cuvinte hiperboloidul (B) le concentrează pe toate într-o singură rază, sau într-un „şnur de raze , care poate avea orice grosime. Deplasând cu ajutorul unui şurub micrometric hiperboloidul (B), măresc sau micşorez cât vreau grosimea „şnurului de raze. Pierderea de energie la trecerea prin aer este infimă. Practic, pot face ca „şnurul să ajungă până la grosimea unui ac.

La aceste cuvinte, Zoia se ridică, pocni o dată din degete, apoi se aşeză din nou cuprinzându-şi un genunchi cu braţele.

— La primele mele experienţe foloseam ca sursă de lumină câteva lumânări obişnuite de stearină. Prin reglarea hiperboloidului (B) reduceam „şnurul de raze până la grosimea unei andrele şi tăiam lesne cu el o scândură de un ţol. Tot atunci am înţeles că întreaga problemă constă în găsirea unor surse de energie radiantă compacte şi extrem de puternice. În trei ani de lucru – care m-au costat viaţa a doi colaboratori – am creat piramida asta mică de cărbune. De pe acum, energia piramidelor e atât de mare, încât, fixate în aparat, aşa cum vezi, şi aprinse (ele ard aproape cinci minute), dau naştere unui „şnur de raze capabil să taie în două în câteva secunde un pod de cale ferată... Îţi închipui ce posibilităţi vaste se deschid? în natură nu există nimic ce ar putea rezista forţei „şnurului de raze... Raza mea va străbate, va nimici, va tăia orice clădiri, cuirasate, fortăreţe, nave aeriene, stânci, munţi, scoarţa pământului...

Deodată, Garin tăcu şi înălţă capul, trăgând cu urechea. Afară scârţâia pietrişul, se auzeau un foşnet şi un duduit de motoare care se stingea. Garin se repezi la fereastră şi se strecură după draperie. Zoia privea conturul lui, reliefat de catifeaua zmeurie îmbâcsită de praf; un timp stătu nemişcat, apoi se cutremură. În sfârşit, pe furiş, el ieşi de după draperie.

— Trei maşini şi opt bărbaţi, o informă în şoaptă. Au venit după noi. Mi se pare că am văzut şi automobilul lui Rolling. În hotel suntem numai noi doi şi portăreasa. Scoase repede din noptieră un revolver şi-l vârî în buzunarul hainei. Pe mine, în orice caz, n-au să mă lase să scap viu... Deodată, vesel, îşi scărpină nasul. Acum, Zoia, hotărăşte: da, sau nu? Cu o clipă ca asta nu te mai întâlneşti.

— Ai înnebunit, pesemne, se aprinse Zoia şi faţa ei parcă întineri. Salvează-te!...

Garin îşi sumeţi barbişonul.

— Copilării, copilării! Sunt opt inşi! replică el, apoi ridică puţin aparatul şi-l întoarse cu ţeava spre uşă. Se bătu peste buzunar. Chibrituri, şopti el, schimbat deodată la faţă, n-am chibrituri...

Fie că o spusese dinadins, ca s-o încerce pe Zoia, fie că într-adevăr n-avea chibrituri, dar de ele depindea viaţa lor. O privea pe Zoia ca un animal în aşteptarea morţii. Ca în nălucirea unui vis, ea luă de pe fotoliu geanta şi scoase o cutie de chibrituri. I-o întinse încet, anevoie. Luându-le, Garin atinse cu degetele mâna ei mică, rece ca gheaţa.

De jos, se auzea scârţâitul unor paşi, care urcau tiptil scara în spirală.

44

Câţiva oameni se opriră în faţa uşii. Li se auzea răsuflarea.

— Cine-i? strigă Garin, în franţuzeşte.

— O telegramă, sună răspunsul, aspru, deschideţi!...

Fără o vorbă, Zoia îl apucă de umeri pe Garin, scuturând din cap. El o duse într-un colţ al odăii şi o aşeză cu sila pe covor. Reveni imediat la aparat şi strigă:

— Băgaţi telegrama pe sub uşă!

— Când vi se cere să deschideţi, trebuie să deschideţi! răcni aceeaşi voce.

O altă voce, mai prudentă, întrebă:

— E o femeie la dumneavoastră?

— Da, este.

— Daţi-ne-o şi vă lăsăm în pace.

— Vă avertizez, rosti fioros Garin, că dacă nu vă cărăbăniţi dracului, peste o clipă niciunul din voi n-o să mai fie viu...

— O-la-la!... O-ho-ho!... Ha-ha-ha!... urlară mai multe voci şi cei de dincolo tăbărâră asupra uşii, zgâlţâind clanţa de porţelan. De pe uşcior începură să cadă bucăţele de tencuială.

Zoia se uita lung la faţa lui Garin: era palidă. Mişcările lui erau repezi şi sigure. Aşezat pe vine, fixă la aparat un şurub micrometric. Scoase câteva beţe de chibrit şi le puse pe masă alături de cutie. Apoi, stând drept, cu revolverul în mână, rămase în aşteptare. Uşa trosni. Deodată, o izbitură în fereastră făcu geamul ţăndări. Draperia se mişcă. Garin trase imediat un foc în spaţiul ferestrei, apoi se aplecă, aprinse un chibrit, îl vârî în aparat şi închise capacul sferic.

După împuşcătură, o secundă numai, stăpâni liniştea. Îndată însă porni un atac simultan asupra uşii şi a ferestrei. Cei de afară începură să izbească în uşă cu ceva greu, din tăblii porniră să cadă aşchii. Draperia de la fereastră se încolăci şi căzu, trăgând după ea galeria.

— Gaston! exclamă Zoia.

Cu un cuţit în dinţi, Gaston Cioc-de-Raţă escalada grilajul de fier al ferestrei. Uşa mai rezista. Garin, alb ca varul, cu revolverul în mâna stângă, care-i tremura, regla şurubul micrometric. În aparat vuiau şi se învălătuceau flăcări. Cercul luminos de pe perete (în direcţia ţevii aparatului) se tot micşora, tapetele începură să scoată fum. Gaston, cu ochii la revolver, înainta pe lângă perete, gata de salt. Acum ţinea cuţitul în mână, cu lama îndreptată spre el, spanioleşte. Cercul luminos deveni un punct orbitor. Printre tăbliile sparte ale uşii încercau să-şi facă loc mutre mustăcioase... Garin prinse cu amândouă mâinile aparatul

şi-l îndreptă cu ţeava spre Cioc-de-Raţă...

Zoia văzu cu ochii ei: Gaston deschise gura, fie să strige, fie să tragă aer... O rază fumegândă trecu peste trupul lui, de-a curmezişul. Braţele i se ridicară puţin şi apoi căzură, grele. Cioc-de-Raţă se prăbuşi pe covor. Capul lui, împreună cu umerii, se desprinse de restul trupului, ca o felie de pâine.

Garin îndreptă aparatul spre uşă. În drum, „şnurul de raze tăie firul electric, şi becul din tavan căzu. Raza orbitoare, subţire, dreaptă ca un ac, care pornea din ţeava aparatului, se plimbă pe deasupra uşii, din care începură îndată să cadă aşchii de lemn, apoi coborî mai jos. Se auzi un geamăt scurt, de parcă cineva ar fi călcat o pisică. Unul din indivizi se trase înapoi prin întuneric. Un trup se prăbuşi, ca un sac. Raza juca la o înălţime de două picioare deasupra duşumelei. Mirosea a carne arsă. Deodată se făcu linişte. Se auzea numai vuietul flăcărilor din aparat.

Garin tuşii.

— S-a terminat cu ei, rosti el nefiresc, cu glas răguşit.

Dincolo de geamul spart un vântuleţ stârni frunzele teilor nevăzuţi, care începură a foşni somnoros, noptatic. De jos, din beznă, unde aşteptau nemişcate maşinile, se auzi un strigăt în ruseşte:

— Piotr Petrovici, mai trăieşti? Garin se duse la fereastră. Atenţie, aici e Şelga. Mai ţii minte învoiala noastră? Sunt cu maşina lui Rolling. Să fugim. Salvează-ţi aparatul. Te aştept...

45

Duminică seara, ca de obicei, profesorul Reicher stătea acasă, în locuinţa lui de la etajul trei, şi juca şah pe un mic balcon descoperit. Avea ca partener pe Henrich Wolf, discipolul său preferat. Fumau amândoi cu privirile aţintite asupra tablei de şah. La capătul străzii lungi, lumina

crepusculului se stinsese de mult. Noaptea neagră era înăbuşitoare. Iedera de pe marginile verandei încremenise. Jos, sub cerul înstelat, se întindea piaţa asfaltată, pustie.

Gemând uşor şi fornăind, profesorul chibzuia o mutare. Ridică mâna plinuţă, cu unghii gălbui, dar nu atinse figurile. Scoase din gură trabucul, care era pe terminate.

— Da. Trebuie să mă mai gândesc.

— Vă rog, răspunse Henrich.

Faţa lui frumoasă, cu fruntea mare, bărbia bine croită şi nasul scurt şi drept, avea ceva din liniştea unei maşini puternice. Profesorul vădea mai mult temperament decât discipolul său (aparţinea vechii generaţii), barba lui cenuşie ca oţelul era răvăşită, pe fruntea-i încreţită stăruiau pete roşii.

O lampă înaltă cu un abajur mare, colorat le lumina feţele. Câteva vietăţi verzui, firave se învârteau în jurul becului, se aşezau pe faţa de masă proaspăt călcată, cu mustăţile zbârlite, şi priveau cu bolduraşii ochilor fără să-şi dea seama, pasămite, că au cinstea să fie de faţă când doi zei se amuză cu jocul lor celest.

În odaie, pendula bătu ora zece.

Frau Reicher, mama profesorului, o bătrânică cu o înfăţişare îngrijită, şedea nemişcată, pentru că nu mai putea citi sau croşeta la lumina artificială. Departe, în noaptea neagră, unde străjuiau ferestrele luminate ale unei clădiri înalte, se ghiceau întinderile uriaşe ale Berlinului de piatră. Dacă n-ar fi fost aici fiul ei, care juca şah, lumina blândă a abajurului, vietăţile verzui de pe faţa de masă, atunci groaza, care de mult i se cuibărise în suflet, ar fi cuprins-o din nou pe Frau Reicher, aşa cum se întâmpla de multe ori în anii din urmă, şi i-ar fi supt faţa palidă. Era groaza stârnită de milioane de oameni care parcă înaintau spre oraş, ba chiar spre balconul lor. Ei nu se numeau Fritz, Johan, Henrich, Otto, ci „mase”. Semănând leit unii cu alţii – prost bărbieriţi, cu plastroane de carton, plini de pilitură de fier şi de plumb – ei umpleau când şi când străzile. Voiau

multe şi de toate şi-şi sumeţeau a vrajbă fălcile grele.

Frau Reicher îşi aduse aminte de vremurile bune când logodnicul ei, Otto Reicher, se întorsese de la Sedan ca învingător al împăratului Franţei. Era bărbos şi mirosea a soldat, iar când vorbea, bubuia. Îl întâmpinase afară din oraş, într-o rochiţă albastră cu panglici şi flori. Pe atunci, Germania se îndrepta vertiginos spre noi victorii, spre fericire, laolaltă cu barba veselă a lui Otto, cu un simţământ de mândrie şi speranţă. În curând avea să fie cucerită întreaga lume...

Frau Reicher îşi depăna mai departe caierul vieţii. Venise şi trecuse al doilea război. Cu chiu, cu vai, îşi trăseseră afară cu bine picioarele din mlaştina în care putrezeau milioane de cadavre omeneşti. Şi acum, iată, apăruseră „masele”. Încearcă de-i priveşte în ochi – pe sub şapca – oricăruia din ei. Ăştia nu sunt germani. Au o expresie îndărătnică, neguroasă, de neînţeles. Nu te poţi apropia de ochii aceştia. Pe Frau Reicher o lua groaza.

Pe verandă se ivi Aleksei Semionovici Hlinov, într-un costum gri de sărbătoare.

Hlinov o salută pe Frau Reicher, dădu bună seara şi se aşeză lângă profesor, care se încruntă blajin şi făcu semn cu ochiul, plin de umor, spre tabla de şah. Pe masă se aflau reviste şi ziare străine. Ca toţi intelectualii din Germania, profesorul era sărac. Ospitalitatea lui se mărginea la lumina molcomă a lămpii de pe faţa de masă proaspăt călcată, la un trabuc de douăzeci de pfenigi, şi la o convorbire care preţuia mai mult poate decât un dejun cu şampanie şi alte excese.

În zilele de lucru, de la şapte dimineaţa şi până la şapte seara profesorul era mereu tăcut, preocupat, sever. Duminica, el „făcea bucuros o plimbare cu prietenii în ţara fanteziei”. Îi plăcea să stea de vorbă, cum zicea el, „de la un capăt la celălalt al trabucului”.

— Da, trebuie să mă mai gândesc, rosti din nou profesorul învăluindu-se într-un nor de fum.

— Vă rog, răspunse Wolf cu o politeţe rece.

Hlinov desfăcu ziarul parizian L'Intransigeant şi pe prima pagină, sub titlul „Misterioasa crimă din Ville-D'Avray , văzu o fotografie ce înfăţişa şapte inşi tăiaţi în bucăţi. „Mă rog, fie şi în bucăţi" , gândi Hlinov. Dar ceea ce citi îl puse pe gânduri:

„...Se presupune că asasinatul a fost comis cu o armă necunoscută până azi, fie o sârmă incandescentă, fie o rază calorică de o tensiune uriaşă. Am reuşit să stabilim naţionalitatea şi înfăţişarea criminalului: el este, după cum era şi de aşteptat, rus (urma descrierea înfăţişării, făcută de patroana hotelului). S-a aflat că în noaptea crimei a fost cu el o femeie. Dar mai departe totul e învăluit în mister. Sperăm că vălul misterului va putea fi înlăturat în parte datorită sângeroasei descoperiri din pădurea Fontainebleau. Acolo, la o depărtare de treizeci de metri de şosea, a fost găsit în nesimţire un necunoscut care prezenta pe corp patru răni provocate de o armă de foc. Actele şi tot ce ar fi putut duce la stabilirea identităţii lui fuseseră furate. Probabil că victima a fost aruncată dintr-un automobil. Până acum, n-a putut fi încă readus în simţiri..."

46

— Şah! exclamă profesorul, vânturând în aer „calul" pe care îl luase. Ba chiar şah mat! Wolf, eşti zdrobit, eşti cotropit, eşti la pământ, ai să plăteşti reparaţii timp de şaizeci şi şase de ani. Asta-i legea înaltei politici imperialiste.

— O revanşă? întrebă Wolf.

— O, nu, prefer să gust din toate avantajele învingătorului. Profesorul îl bătu uşor peste genunchi pe Hlinov.

— Ce-ai mai citit în ziar, tinere şi intransigente bolşevic?

Şapte francezi tăiaţi în bucăţi? Ce să-i faci, învingătorii sunt totdeauna înclinaţi spre excese. Istoria tinde spre echilibru. Pesimismul, iată ce aduc învingătorii acasă o dată cu prada jefuită. Ei încep să mănânce bucate prea grase. Stomacul lor, nemaiputând face faţă grăsimilor, le otrăveşte sângele cu toxine oribile. Şi atunci taie oameni în bucăţi, se spânzură de bretele ori se aruncă de pe poduri. Le piere dragostea de viaţă. În schimb, învinşilor, în locul celor jefuite, le rămâne optimismul. E de-a dreptul minunată însuşirea voinţei omeneşti de a crede că toate câte se întâmplă în lumea asta – cea mai bună dintre lumi – sunt numai spre binele omului. Pesimismul trebuie smuls din rădăcină. Iată, mistica întunecată şi sângeroasă a Orientului, tristeţea incurabilă a civilizaţiei elene, pasiunile dezlănţuite ale Romei în mijlocul ruinelor fumegânde ale oraşelor, fanatismul evului mediu, care an de an aştepta sfârşitul lumii şi judecata de apoi, şi secolul nostru, care confecţionează căsuţele de carton ale prosperităţii şi înghite stupidităţile insuportabile ale cinematografului – pe ce temelie, întreb, se sprijină această mentalitate şubredă a regelui naturii? Temelia este pesimismul, blestematul pesimism... Dragul meu, l-am citit pe Lenin al vostru... E un mare optimist. Îl stimez...

— Domnule profesor, sunteţi astăzi într-o dispoziţie admirabilă, zise Wolf, sumbru.

— Ştii de ce? întrebă profesorul, lăsându-se pe spătarul scaunului împletit şi încreţindu-şi bărbia, în timp ce ochii lui priveau vesel şi tinereşte pe sub sprâncene. Am făcut o descoperire extrem de interesantă... Am căpătat unele informaţii, am confruntat unele date şi, pe neaşteptate, am ajuns la o concluzie uluitoare... Dacă guvernul german n-ar fi o bandă de aventurieri, dacă aş fi sigur că descoperirea mea nu va încăpea pe mâinile unor coţcari şi jefuitori, poate că aş publica-o... Dar nu, mai bine tac...

— Nouă, sper că puteţi să ne-o împărtăşiţi, interveni Wolf.

Profesorul făcu semn cu ochiul, şiret.

— Dragul meu, ce-ai spune, de pildă, dacă aş oferi unui guvern german cinstit... Auzi? Subliniez: „cinstit” – eu atribui acestui cuvânt un sens deosebit... Ce-ai zice dacă i-aş oferi rezerve de aur nelimitate?

— De unde? întrebă Wolf.

— Din pământ, fireşte...

— Care pământ?

— Indiferent care. Orice punct de pe glob... Chiar şi în centrul Berlinului. Dar n-am să-i ofer nimic. Nu cred că aurul o să te îmbogăţească pe dumneata, pe mine, pe toţi Fritzii şi Michelii... Te pomeneşti că o să ajungem şi mai săraci... Numai un singur om, adăugă el şi întoarse spre Hlinov capul său încărunţit, majestuos, un compatriot al dumitale a propus să se dea aurului întrebuinţarea cea mai potrivită... Mă înţelegi?

Hlinov dădu din cap, zâmbind.

— Domnule profesor, m-am obişnuit să aud de la dumneavoastră numai lucruri serioase, zise Wolf.

— Voi căuta să fiu serios. Iată, la el, la Moscova, temperatura coboară iarna până la treizeci de grade sub zero şi chiar mai jos; apa aruncată de la etajul doi ajunge pe trotuar sub forma unor stropi de gheaţă. Se ştie că pământul se mişcă în spaţiul interplanetar de zece-cincisprezece miliarde de ani. Ar fi trebuit, sau nu să se răcească în acest răstimp, fir-ar el să fie? Eu afirm că pământul s-a răcit de mult, a cedat spaţiului interplanetar prin radiaţie întreaga sa cantitate de căldură. O să mă întrebaţi: cum rămâne cu vulcanii, cu lava topită, cu gheizerele fierbinţi? Între scoarţa terestră solidă, slab încălzită de soare, şi masa principală a pământului se află o zonă de metale în stare de fuziune, aşa numita Zonă a Olivinei. Această zonă îşi are originea în dezagregarea atomică a masei principale a pământului, care, la rândul ei, este o sferă cu aceeaşi temperatură ca şi spaţiul interplanetar, adică două sute şaptezeci şi trei de grade sub

zero. Produsele dezagregării – Zona Olivinei – nu sunt altceva decât metale în stare lichidă: olivină, mercur şi aur. După majoritatea datelor, ele nu se află la prea mare adâncime: de la cincisprezece până la trei mii de metri. Se poate fora un puţ în centrul Berlinului, şi aurul topit va ţâşni singur – ca petrolul – din adâncurile Zonei Olivinei...

— E logic, captivant, dar puţin probabil, zise Wolf după o clipă de tăcere. Este imposibil să forezi un puţ la o asemenea adâncime cu uneltele actuale...

47

Hlinov puse mâna pe foaia desfăcută a ziarului L'Intransigeant.

— Domnule profesor, fotografia aceasta mi-a amintit de o discuţie pe care am avut-o în avion, când veneam la Berlin. Pătrunderea spre elementele care se dezagregă în centrul pământului nu mai este chiar atât de puţin probabilă.

— Ce legătură există între asta şi francezii tăiaţi în bucăţi? întrebă profesorul, aprinzându-şi din nou un trabuc.

— Asasinatul din Ville-D'Avray a fost săvârşit cu ajutorul unei raze calorice.

La aceste cuvinte Wolf se apropie de masă, faţa lui impasibilă deveni atentă.

— Of, iarăşi razele astea! oftă profesorul, încruntându-se de parcă ar fi înghiţit ceva acru. Fleacuri, bluf, cacealma lansată de Ministerul de Război britanic.

— Aparatul a fost construit de un rus, replică Hlinov. Îl cunosc, e un inventator de talent şi un mare criminal.

Hlinov povesti tot ce ştia despre inginerul Garin: despre lucrările lui de la Institutul politehnic, despre crima din insula Krestovski, despre ciudatele descoperiri din subsolul vilei, despre chemarea lui Şelga la Paris şi despre faptul că acum, probabil, are loc o vânătoare turbată după aparatul lui.

— Dovada o avem în faţă. Hlinov arătă spre fotografie. Asta-i opera lui Garin.

Wolf cerceta posac fotografia.

— Socoţi că cu ajutorul razelor calorice se poate fora pământul? întrebă distrat profesorul. Deşi... la o temperatură de trei mii de grade se topesc şi argilele şi granitul. Foarte, foarte interesant... Nu s-ar putea oare să-i telegrafiem undeva lui Garin ăsta? Hm... Combinând forarea cu răcirea artificială şi montând elevatoare electrice pentru scoaterea rocii, s-ar putea face un foraj adânc... Dragul meu, m-ai făcut curios la culme...

Contrar obiceiului său, profesorul se plimbă pe verandă până după ora unu noaptea, pufăind din trabuc şi dezvoltând planuri, unul mai uluitor decât altul.

48

De obicei, când pleca de la profesor, Wolf se despărţea de Hlinov în piaţă. De data asta cu capul plecat, posomorât, ţăcănind cu bastonul pe trotuar, merse împreună cu el.

— Dumneata eşti de părere că inginerul Garin s-a făcut nevăzut cu aparat cu tot după cele întâmplate la Ville-D’Avray? întrebă Wolf.

— Da.

— Dar această sângeroasă descoperire din pădurea Fontainebleau n-ar putea cumva să fie Garin?

— Vrei să spui că aparatul l-a luat Şelga?

— Chiar asta.

— Nu mi-a trecut prin cap aşa ceva... Da, asta n-ar fi deloc rău.

-— Cred şi eu, făcu ironic Wolf ridicând capul.

Hlinov aruncă o privire spre însoţitorul lui. Amândoi se opriră. Un felinar îndepărtat lumina chipul lui Wolf, zâmbetul său răutăcios, ochii reci, bărbia îndărătnică.

— În orice caz, toate astea sunt simple presupuneri, zise

Hlinov, deocamdată n-avem de ce să ne certăm.

— Înţeleg, înţeleg.

— Wolf, nu recurg la niciun şiretlic, ci declar cu toată hotărârea: este necesar ca aparatul lui Garin să ajungă în Uniunea Sovietică. Prin simpla exprimare a acestei dorinţe, ştiu, îmi creez în persoana dumitale un duşman. Dragă Wolf, pe cuvântul meu, ai concepţii cu totul neclare despre ceea ce e dăunător sau folositor patriei dumitale.

— Intenţionezi să mă jigneşti?

— Ptiu, drace! Deşi, cam aşa e... făcu Hlinov şi, cu un gest curat rusesc, pe care Wolf îl remarcă îndată, îşi trase pălăria pe o parte şi se scarpină după ureche. Spune, după ce ne-am nimicit unii altora şapte milioane de oameni, ne mai putem oare supăra din pricina unor cuvinte?... Dumneata eşti german până în măduva oaselor, infanterist blindat, producător de maşini, la dumneata, cred eu, şi nervii au altă structură. Ascultă, Wolf, dacă aparatul lui Garin ar ajunge în mâinile unora ca dumneata, ce de trăsnăi aţi mai face... Germania nu se va împăca niciodată cu înjosirea.

Se apropiau de casa în care Hlinov închiriase o odaie la parter. Se despărţiră în tăcere. Hlinov intră pe poartă. Wolf rămase locului, plimbând încet între dinţi trabucul stins. Deodată, una din ferestrele de la parter se deschise larg şi Hlinov, tulburat, scoase capul afară.

— A, Wolf... mai eşti aici?... Foarte bine. Am primit o telegramă de la Paris, din partea lui Şelga... Ascultă: „Criminalul a reuşit să fugă. Sunt rănit, n-o să mă pot pune repede pe picioare. Un pericol uriaş, fără margini, ameninţă lumea. Este necesar să veniţi aici”.

— Plec cu dumneata, hotărî Wolf.

49

Pe storul alb, ce se legăna, jucau umbre de frunze. Un

susur neîncetat venea de afară, unde pe gazon, printre curcubee, cineva, înarmat cu un furtun, uda grădina spitalului împroşcând stropi care se prelingeau pe frunzele platanului de lângă fereastră.

În camera albă, înaltă, în care lumina se prefira prin stor, Şelga dormita.

Undeva, departe, se auzea vuietul Parisului. Aici, aproape, foşneau copacii, ciripeau păsările, susura monoton apa.

Din când în când claxona câte un automobil, răsunau paşi pe coridor. Îngrijorat, Şelga deschidea repede ochii şi privea stăruitor uşa. Nu se putea mişca. Amândouă braţele îi zăceau înţepenite în ghips, pieptul şi capul îi erau pansate. Singura lui apărare rămăseseră ochii. Apoi zvonurile dulci ale grădinii îl adormiră din nou.

Îl trezi o soră carmelită [Carmelite – ordin monahal. (N. a.)], îmbrăcată în alb de sus şi până jos, şi, cu mâinile ei plinuţe, îi duse grijulie la gură o ceaşcă de porţelan cu ceai. Când plecă, lăsă în urma ei parfum de levănţică.

Şelga îşi trecea vremea între spaime şi somn. Era a şaptea zi de când fusese găsit în pădurea Fontainebleau, plin de sânge şi fără cunoştinţă.

Până acum, judecătorul de instrucţie îl interogase de două ori.

Iată depoziţiile lui Şelga:

— Pe la ora douăsprezece noaptea am fost atacat de doi indivizi. M-am apărat cu bastonul şi cu pumnii. Au vârât în mine patru gloanţe. După aceea nu ştiu ce s-a mai întâmplat.

— Aţi văzut bine feţele agresorilor?

— Feţele lor – de la nas în jos – erau acoperite cu batiste.

— V-aţi apărat şi cu bastonul?

— Era un băţ pe care l-am luat din pădure.

— Ce făceaţi la o oră atât de târzie în pădurea Fontainebleau?

— Mă plimbasem, vizitasem palatul, apoi, la înapoiere,

m-am rătăcit prin pădure.

— Cum vă explicaţi faptul că în apropierea locului unde s-a comis agresiunea au fost descoperite urme proaspete de automobil?

— Asta înseamnă că agresorii au venit cu un automobil.

— Ca să vă jefuiască? Să vă ucidă?

— Cred că niciuna, nici alta. La Paris nu mă cunoaşte nimeni. Nu fac parte din personalul ambasadei. N-am nici o misiune politică. Şi nici nu-s plin de bani.

— Va să zică, agresorii nu vă aşteptau pe dumneavoastră atunci când stăteau lângă stejarul cu două tulpini, în poiană, unde unul fuma, iar celălalt a pierdut un buton cu o perlă de valoare?

— După toate probabilităţile, fuseseră nişte tineri din lumea bună care se curăţaseră la curse sau la cazinou. Erau în căutarea unui prilej ca să-şi mai înviorеze situaţia financiară. În pădurea Fontainebleau aveau toate şansele să întâlnească pe cineva cu buzunarele doldora de bilete a câte o mie de franci.

La al doilea interogatoriu, când judecătorul de instrucţie îi arătase o copie de pe telegrama expediată lui Hlinov la Berlin (copia o avea de la sora carmelită), Şelga răspunse:

— E cifrată. Se referă la prinderea unui criminal primejdios care a reuşit să fugă din Rusia.

— N-aţi putea vorbi mai deschis?

— Nu. E un secret care nu-mi aparţine.

Şelga răspundea clar şi precis la întrebări, privea cinstit în ochii anchetatorului, ba chiar cu oarecare naivitate. Judecătorului de instrucţie nu-i rămânea altceva de făcut decât să creadă în sinceritatea lui.

Dar primejdia nu trecuse. Ea se oglindea în coloanele ziarelor, pline de amănuntele „îngrozitoarei afaceri de la Ville-D’Avray” , pândea de după uşă, de după storul alb legănat de vânt, sau în ceaşca de porţelan pe care i-o apropia de gură sora carmelită cu mâinile plinuţe.

Salvarea era una singură: să lepede cât mai degrabă

ghipsul şi pansamentele.

Biruit de piroteală, Şelga încremeni pe pernă.

50

...Aşa cum se afla, între vis şi viaţă, începu să-şi aducă aminte:

...Farurile erau stinse. Automobilul îşi încetinise viteza... Garin scosese capul pe fereastra maşinii şi-i şoptise tare:

— Şelga, coteşte. Vom da acum de o poiană. Acolo...

După ce se hurducase greoi în şanţul de la marginea şoselei, automobilul o luase printre copaci, întorsese şi stopase.

O poiană întortocheată se întindea sub cerul plin de stele. Printre copaci se profilau neclar câteva stânci.

Motorul se oprise. Un miros tare, de iarbă, plutea în jur. Un pârâiaş clipocea somnoros, deasupra lui unduia o ceaţă uşoară care se trăgea ca o pânză tulbure spre marginea poienii. Garin sărise în iarba udă. Întinsese o mână. Din automobil coborâse Zoia Monrose, cu pălărioara îndesată pe cap, şi ridicase ochii spre stele. Un fior îi scuturase umerii.

— Ei, daţi-vă jos, rostise tăios Garin, după care, cu capul înainte, coborâse din automobil Rolling. Dinţii de aur îi străluceau pe faţa umbrită de borurile gambetei.

Apa clipocea şi bolborosea printre pietre. Rolling îşi scosese din buzunar mâna, pe care, pare-se, o ţinea de mult strânsă pumn, şi rostise cu glas înăbuşit:

— Dacă aici se urzeşte cumva uciderea mea, atunci protestez. În numele dreptului. În numele omenirii... Protestez în calitate de american... de creştin... Ofer orice răscumpărare în schimbul vieţii mele.

Zoia stătea cu spatele la el.

— Aş fi putut să vă ucid şi acolo... replicase Garin, scârbit.

— Atunci... răscumpărare? întrebase precipitat Rolling.

— Nu.

— Poate participarea la ciudatele... Rolling dăduse din cap... dumitale întreprinderi?

— Da. Probabil vă amintiţi... În bulevardul Malesherbes... V-am vorbit...

— Bine, încuviinţase Rolling, mâine vă pot primi... Trebuie să analizez din nou propunerile dumneavoastră.

— Rolling, nu vorbi prostii, îl apostrofase Zoia cu voce scăzută.

— Mademoiselle! izbucnise Rolling, şi dintr-un salt era lângă ea, cu gambeta căzută pe ochi. Mademoiselle... purtarea dumitale este incalificabilă... Asta-i trădare... dezmăţ...

— Du-te dracului! Vorbeşte cu Garin! rostise Zoia cu aceeaşi voce scăzută.

Atunci Rolling şi Garin porniseră împreună spre stejarul cu două tulpini. Acolo se aprinsese o lanternă.

Două capete se aplecaseră. Timp de câteva secunde se auzise numai clipocitul pârâiaşului printre pietre.

—...Dar nu suntem trei, ci patru... mai e un martor aici, ajunsese până la Şelga vocea tăioasă a lui Rolling.

— Cine-i, cine-i aici? bolborosi Şelga, tresărind din piroteala lui. Deodată pupilele i se măriră cât toată orbita ochilor.

În faţa lui, pe un scăunel alb, şedea Hlinov, cu pălăria pe genunchi.

51

— N-am prevăzut mutarea... N-am avut timp să chibzuiesc, povestea Şelga, şi am făcut o prostie mai mare decât mine.

— Greşeala dumitale e că l-ai luat în automobil pe

Rolling, zise Hlinov.

— L-am luat, pe dracu... Când au început împuşcăturile şi măcelul în hotel, Rolling, ca un şobolan, şedea în automobil, cu câte un Colt în fiecare mână... Eu n-aveam nici o armă la mine... M-am urcat pe balcon şi am asistat la răfuiala lui Garin cu bandiţii... I-am relatat asta lui Rolling... Pe el îl apucase teama, a început să mormăie ceva şi a refuzat categoric să coboare din maşină... Apoi a vrut să tragă în Zoia Monrose. Dar eu şi cu Garin i-am răsucit mâinile... N-aveam timp de aşteptat – am sărit la volan şi am pornit-o în goană...

— Dar în poiană, când ei se sfătuiau lângă stejar, dumneata n-ai înţeles nimic?

— Am înţeles că s-a isprăvit cu mine. Dar ce era să fac? Să fug? Ştii, sunt totuşi sportiv... Ş-apoi, cloceam un plan amănunţit... În buzunar aveam un paşaport fals pentru Garin, cu zece vize... Aparatul lui era sub nasul meu, în automobil... În împrejurările astea puteam să mă gândesc prea mult la pielea mea?...

— Bine... Va să zică, au căzut la învoială...

— Rolling a semnat nu ştiu ce hârtie, acolo sub copac, am văzut bine. Apoi l-am auzit vorbind despre al patrulea martor, adică despre mine. Îi zic cu glas scăzut Zoiei: „Adineauri am trecut pe lângă un poliţist, care a observat numărul maşinii. Dacă mă ucideţi, până în zori o să fiţi toţi trei cu cătuşe la mâini. Ştii ce mi-a răspuns? Straşnica femeie!... „Bine, iau act de asta , mi-a aruncat ea peste umăr, fără să mă privească. Şi ce frumoasă e!... O drăcoaică, nu alta! Ei, să vezi mai departe. Garin şi Rolling s-au întors la maşină. Eu mă purtam de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic... Întâi a urcat în maşină Zoia. A scos capul pe fereastră şi a spus ceva, pe englezeşte. Garin îmi zice: „Acum dă-i bătaie, tovarăşe Şelga, cu toată viteza, pe şosea, spre apus. M-am aplecat în faţa radiatorului... Asta a fost greşeala mea. Era singurul prilej potrivit pentru ei... Pe drum nu s-ar fi atins de mine, le-ar fi fost frică... Şi –

pornesc motorul... Deodată mă păleşte cineva în moalele capului, în creier, de parcă s-ar fi prăvălit o casă pe mine: oasele îmi pârâie, simt arsura unei flăcări şi cad cu faţa în sus... O clipă am mai zărit mutra crispată a lui Rolling. Porcul de câine! A vârât în mine patru gloanţe... Când am deschis ochii, eram în odaia asta.

Şelga obosise povestind. Tăcură.

— Unde o fi acum Rolling? întrebă Hlinov, într-un târziu.

— Cum unde? La Paris, fireşte. Învârte pe degete presa. Acum a pornit o ofensivă pe frontul chimic. Adună bani cu lopata. Din clipă în clipă mă aştept la un glonte pe fereastră sau la otravă în ceaşca cu ceai. Până la urmă, îmi vine el de hac...

— De ce taci?... Trebuie să dai de ştire şefului poliţiei. Imediat.

— Ai înnebunit, tovarăşe dragă! Dacă mai sunt în viaţă, e numai pentru că tac.

52

— Va să zică, tovarăşe Şelga, ai văzut cu ochii dumitale aparatul în acţiune?

— Da, l-am văzut şi acum ştiu: tunurile, avioanele, gazele sunt simple jucării! Nu uita că nu e numai Garin la mijloc... Garin şi Rolling. O maşină aducătoare de moarte şi miliarde. Te poţi aştepta la orice.

Hlinov ridică storul şi stătu mult timp la fereastră contemplând verdeaţa de smarald, pe bătrânul grădinar, care trăgea anevoie furtunul în partea umbroasă a grădinii, mierlele cenuşii care alergau îngrijorate şi preocupate pe sub tufele de verbină şi scoteau din pământ râme de ploaie. Cu veşnica lui linişte, un cer albastru, minunat, veghea deasupra grădinii.

— Dacă i-ai lăsa pe Rolling şi pe Garin să-şi facă mendrele, să se desfăşoare în toată splendoarea, atunci

sfârşitul le-ar fi mai aproape, vorbi Hlinov. Lumea asta, a lor, va pieri fără doar şi poate... În ea numai mierlele trăiesc cu cap. Hlinov se întoarse cu spatele la fereastră. Omul epocii de piatră preţuia, cu siguranţă, mai mult... Fără nici o plată, numai dintr-o necesitate lăuntrică, desena pe pereţii cavernei, se gândea lângă focul lui la mamuţi, la furtuni, la ciudatul ciclu al vieţii şi al morţii, la el însuşi. Era o treabă a naibii de onorabilă!... Un creier încă mic, craniul gros, dar energia spirituală radia din capul lui ca nişte fulgere... Pe când ăstora de azi, la ce dracu le trebuie maşinile lor de zbor? Uite, să zicem că ai lua un fante de pe bulevard şi l-ai duce într-o cavernă, în faţa unui om din paleolitic. Acesta, un coşcogeamite păros, l-ar întreba: „Ia spune-mi, fecior de căţea bolnavă, la ce te-a dus mintea în ăşti o sută de mii de ani?... „Oh, oh, domnule strămoş, ar începe să se sclifosească fantele, eu, ştiţi, de gândit, gândesc mai puţin, mai mult însă mă înfrupt din roadele civilizaţiei... De n-ar fi pericolul revoluţiei din partea prostimii, lumea noastră ar arăta într-adevăr minunată: femei, restaurante, puţină emoţie la cărţi în cazinouri, puţin sport... Din nefericire însă, veşnicele crize şi revoluţii au început să ne cam obosească... „Măi, măi, ar răspunde strămoşul ţintuindu-l pe fante cu privirea ochilor lui arzători, mie în schimb îmi place să gâ-â-ndesc, măi, uite, stau aici şi-mi respect creierul genial... Aş vrea să străpung cu el tot universul... Hlinov tăcu. Apoi zâmbi pironindu-şi privirea în bezna cavernei paleolitice. Ce vor Garin şi Rolling? dădu el din cap. Senzaţii. Chiar dacă ei numesc asta stăpânirea lumii, nu-s altceva decât senzaţii. În războiul trecut au pierit treizeci de milioane de oameni. Ei vor căuta să omoare trei sute de milioane. Astăzi, energia spirituală e căzută într-un leşin adânc. Profesorul Reicher prânzeşte numai duminica. În restul zilelor mănâncă numai două sandvişuri cu magiun şi margarină, dimineaţa, şi cartofi fierţi cu sare, la dejun. Aşa e plătită munca creierului... Şi aşa o să fie atâta vreme cât nu vom arunca în aer toată această „civilizaţie” a lor.

Atunci, pe Garin o să-l închidem într-o casă de nebuni, iar pe Rolling o să-l facem administrator, undeva, în insula Vranghel... Ai dreptate, trebuie să luptăm... Eu sunt gata. Aparatul inventat de Garin trebuie să fie în stăpânirea Uniunii Sovietice...

— Va fi al nostru, rosti Şelga cu ochii închişi.

— Atunci, cu ce începem?

— Cu o recunoaştere, aşa cum se cuvine.

— În ce direcţie?

— Acum, după toate probabilităţile, Garin construieşte de zor aparate. La Ville-D'Avray a avut numai un prototip. Dacă va reuşi să construiască un asemenea aparat de război, atunci ne va fi foarte greu să i-l smulgem. În primul rând, trebuie să aflăm unde îşi construieşte aparatele.

— Vom avea nevoie de bani.

— Du-te chiar astăzi în strada Grenelle, şi vorbeşte cu ambasadorul nostru, l-am şi informat despre unele lucruri. Bani se vor găsi. În al doilea rând, un lucru foarte important: trebuie s-o dibuim pe Zoia Monrose. E o femeiuşcă isteaţă, crudă, cu multă imaginaţie. I-a legat pe Garin şi pe Rolling până la moarte. Ea e motorul întregii combinaţii.

— Iartă-mă, dar refuz să lupt cu femeile.

— Aleksei Semionovici, Zoia e mai puternică decât noi amândoi la un loc... Şi o să mai verse mult sânge.

53

Zoia ieşi din baia rotundă şi joasă şi se întoarse cu spatele la cameristă, care îi aruncă pe umeri un halat pluşat. Apoi, cu băşicuţe de apă marină încă nezvântată pe trup, se aşeză pe o bancă de marmură.

Prin hublouri lunecau reflexele prelungi ale razelor solare, lumina verzuie juca pe pereţii de marmură, camera de baie se legăna uşor. Camerista ştergea cu multă băgare

de seamă, ca pe nişte nestemate, picioarele Zoiei, apoi o încălţă cu ciorapi şi pantofi albi.

— Lenjeria, doamnă.

Zoia se ridică leneş şi se lăsă îmbrăcată cu o rufărie de corp aproape inexistentă. Privea dincolo de oglindă, cu sprâncenele ridicate. Camerista îi puse fusta şi un taioraş marinăresc, amândouă albe, cu nasturi de aur, aşa cum se cuvenea să poarte stăpâna unui iaht de trei sute de tone din Marea Mediterană.

— Să vă machiez, doamnă?

— Ai înnebunit? făcu Zoia, privind-o lung pe cameristă.

Apoi urcă sus, pe punte, unde, la umbră, pe o măsuţă joasă de răchită, aştepta micul dejun.

Se aşeză la masă. Rupse o bucăţică de pâine şi rămase cu privirea în gol. Silueta albă şi îngustă a iahtului cu motor luneca pe oglinda apei de un albastru curat, puţin mai închis decât cerul, pe care nu plutea niciun norişor. Puntea bine spălată radia prospeţime. O briză caldă se strecura pe sub fusta Zoiei şi-i dezmierda picioarele.

Lângă borduri, pe puntea uşor bombată, din scânduri înguste, catifelate parcă, se aflau fotolii împletite, iar la mijloc era întins un covor argintiu de Anatolia semănat cu perne de brocart. De la puntea de comandă şi până la pupă spânzura un umbrar de mătase albastră cu ciucuri.

Zoia oftă şi începu să mănânce.

Cu pas uşor, căpitanul Jansen, un norvegian rumen, bine ras, care semăna cu un copil mare, se apropie zâmbitor, ducând fără grabă două degete la chipiul tras pe-o ureche.

— Bună dimineaţa, doamnă Lamole. (Zoia naviga sub acest nume şi sub pavilion francez).

Căpitanul, într-un costum de uniformă alb ca zăpada, bine călcat, era de o eleganţă cam stângace, marinărească. Zoia îl cercetă de sus până jos, de la frunzele de stejar aurii de pe cozorocul caschetei şi până la pantofii albi cu talpă de sfoară. Rămase mulţumită.

— Bună dimineaţa, Jansen.

— Am onoarea să vă raportez: direcţia vest-nord-vest, longitudinea şi latitudinea (cutare), la orizont fumul Vezuviului. În mai puţin de un ceas se va zări Neapole.

— Ia loc, Jansen.

Cu un gest al mâinii, îl invită să mănânce cu ea. Jansen se aşeză pe un scăunel de nuiele care, sub trupul său voinic, scârţâi. Luase micul dejun la ora nouă, aşa că nu se atinse de mâncare. Totuşi, din politeţe, luă o ceşcuţă de cafea.

Zoia se uită cercetător la faţa lui bronzată, cu gene blonde, care se îmbujoră treptat.

Fără să guste, Jansen puse ceşcuţa pe masă.

— Trebuie să schimbăm apa de băut şi să luăm benzină pentru motoare, zise el cu ochii plecaţi.

— Cum, să intrăm în Neapole? Ce plictiseală! Vom ancora în rada exterioară, dacă ai atâta nevoie de apă şi de benzină.

— Am înţeles, vom ancora în rada exterioară, rosti cu glas slab căpitanul.

— Jansen, strămoşii dumitale au fost piraţi?

— Da, doamnă.

— Oh, asta era extrem de interesant! Aventuri, primejdii, orgii, răpiri de femei frumoase... Nu-ţi pare rău că nu eşti pirat?

Jansen tăcea, dar genele roşcate îi tremurau. Pe fruntea lui se iviră cute.

— Ei?

— Am căpătat o educaţie bună, doamnă.

— Sunt convinsă.

— Aţi văzut ceva la mine care să vă sugereze gândul că sunt capabil de fapte nelegiuite, neloiale?

— Vai, vai, făcu Zoia, un bărbat desăvârşit, puternic şi curajos, ca dumneata, ba încă din viţă de piraţi, să preumble pe o baltă caldă şi anostă o femeie zurlie!

— Dar, doamnă...

— Pune la cale o trăsnaie, Jansen. Mă plictisesc...

— Am înţeles, voi pune la cale o trăsnaie.

— Când s-o dezlănţui prima furtună cumplită, fă iahtul să eşueze pe o stâncă.

— Am înţeles, voi face iahtul să eşueze...

— Ai într-adevăr de gând să faci asta?

— Dacă porunciţi dumneavoastră...

O privi pe Zoia cu ochi în care se citeau ofensă şi admiraţie stăpânite. Ea se plecă înainte şi-şi puse mâna pe mâneca lui albă:

— Nu glumesc cu dumneata, Jansen. Te cunosc numai de trei săptămâni, dar am impresia că eşti un om capabil de devotament (fălcile lui se încleştară). Cred că ai putea săvârşi fapte care să depăşească limitele loialităţii, dacă... dacă...

În clipa asta, pe scara sclipitoare, dată cu bronz, care ducea la puntea de comandă, îşi făcură apariţia o pereche de picioare care coborau în fugă. Era secundul.

— Doamnă, e vremea să... începu Jansen, grăbit.

Secundul salută.

— Doamnă Lamole, raportă el, e ora douăsprezece fără trei minute. Peste câteva clipe veţi fi chemată prin radio...

54

Vântul îi umfla fusta albă. Zoia urcă pe puntea superioară şi, mijindu-şi ochii, se îndreptă spre cabina radiotelegrafistului. Trase adânc, în piept, aerul sărat. De sus, de pe puntea de comandă, lumina soarelui, ce învăpăia cutele sticloase ale mării, părea că nu mai are margini.

Zoia, cu mâna încremenită pe balustradă, privea cu nesaţ. Silueta îngustă a iahtului, cu bompresul ridicat, gonea pe marea de lumină, învăluită de adierea brizelor.

Inima Zoiei bătea fericită. Simţea că, dacă şi-ar fi desprins mâinile de pe balustradă, ar fi zburat în văzduh. Minunată făptură e omul! Cu ce s-ar putea măsura oare

întreaga gamă a neaşteptatelor sale schimbări? Tot trecutul întunecat şi chinuitor, porniri răutăcioase, otrava fluidă a poftelor, chiar sufletul, ciobit parcă, al Zoiei – toate se traseră deoparte, se topiră în lumina aceasta solară...

„Sunt tânără, tânără, i se părea Zoiei pe puntea iahtului cu bompresul ridicat în soare, sunt frumoasă, sunt bună.

Vântul îi dezmierda gâtul, faţa. Fermecată, Zoia se dorea fericită. Cu greu se smulse luminii, cerului, mării, răsuci clanţa rece a uşii şi intră în cabina de cristal. Aici, pe latura luminată de soare, storurile erau lăsate.

Zoia luă casca. Puse coatele pe masă şi îşi acoperi ochii cu degetele – inima îi dogorea încă.

— Poţi pleca, îl concedie ea pe secund, care ieşi privind-o sub sprâncene.

Această doamnă Lamole, pe lângă că era a naibii de frumoasă, subţirică, zveltă şi elegantă, mai avea şi un aer tulburător, irezistibil.

55

Bătăile duble ale cronometrului, care aduceau cu acelea ale clopotului de cart, anunţară ora douăsprezece. Zoia zâmbi – trecuseră abia trei minute de când se ridicase din fotoliul de sub umbrar.

„Trebuie să-nvăţ să simt, să transform fiecare minut în eternitate, gândi ea, să ştiu că în viitor mă aşteaptă milioane de minute, milioane de eternităţi”.

Apucă o mică manetă, o mută spre stânga şi fixă aparatul la o sută treizeci şi şapte de metri şi cinci zecimi lungime de undă. În orificiul negru al căştii răsună domol vocea aspră a lui Rolling:

—...Doamnă Lamole, doamnă Lamole, doamnă Lamole... Ascultă-mă, ascultă-mă...

— Da, ascult, fii pe pace, şopti Zoia.

—...Totul e în regulă? N-ai suferit cumva vreun accident?

Îţi lipseşte ceva? Astăzi, la aceeaşi oră ca de obicei, voi fi fericit să-ţi aud iar vocea… Să-mi răspunzi pe lungimea de undă obişnuită… Doamnă Lamole, nu te îndepărta prea mult de unsprezece grade longitudine estică şi patruzeci de grade latitudine nordică. Nu este exclus să ne vedem curând. Aici totul e în regulă. Afacerile merg strună. Cel care trebuie să tacă, tace. Fii liniştită, fericită – călătorie senină…

Zoia scoase casca. O cută îi brăzdă fruntea.

— M-am plictisit! rosti ea printre dinţi, privind acul cronometrului.

Aceste zilnice declaraţii de dragoste prin radio o sâcâiau. Rolling nu putea, nu voia s-o lase în pace… La nevoie, ar fi săvârşit orice crimă, numai ca ea să-i permită să îndruge în fiecare zi la microfon aceleaşi hârâituri: „…fii liniştită, fericită, călătorie senină”.

56

După asasinatele de la Ville-D’Avray şi Fontainebleau şi după goana nebunească împreună cu Garin, pe şosele pustii scăldate în lumina lunii, spre Le Havre, Zoia şi Rolling nu se mai întâlniseră. El se repezise să tragă şi în ea în noaptea aceea, încercase s-o jignească, apoi se liniştise. Se pare că atunci, ghemuit în maşină, chiar plânsese în tăcere.

La Le Havre ea se îmbarcase pe iahtul lui, „Arizona” , care în zori ieşise în golful Biscaia. La Lisabona, Zoia primise acte şi hârtii pe numele de „doamna Lamole” , devenind astfel stăpâna unuia din cele mai luxoase iahturi din apus. De la Lisabona trecuseră în Marea Mediterană; aici „Arizona” naviga în apropierea ţărmurilor Italiei, fără să se îndepărteze prea mult de zece grade longitudine estică şi patruzeci de grade latitudine nordică.

Curând se stabili legătura între iaht şi postul particular de radio al lui Rolling de la Meudon, lângă Paris. Căpitanul

Jansen îi comunica lui Rolling toate amănuntele călătoriei. Rolling o chema zilnic prin radio pe Zoia. În fiecare seară ea îi aducea la cunoştinţă „cum se simte”. În această monotonie trecură vreo zece zile, când iată că aparatele de pe „Arizona” , care sondau eterul, recepţionară pe undă scurtă nişte semnale într-o limbă de neînţeles. O înştiinţară pe doamna Lamole şi vocea din eter îi făcu inima să încremenească.

— Zoia, Zoia, Zoia, Zoia…

Ca bâzâitul unei muşte mari care se zbate pe geam, răsuna în cască glasul lui Garin. Repetă de câteva ori la rând numele ei, apoi, după anumite intervale:

—…Răspunde-mi între unu şi trei noaptea…

Şi din nou:

— Zoia, Zoia, Zoia, Zoia… Fii prudentă, fii prudentă…

În aceeaşi noapte, deasupra mării întunecate, deasupra Europei adormite, deasupra străvechilor ruine ale Asiei Mici, deasupra şesurilor Africii, acoperite de ţepii şi colbul ierburilor uscate, zburară modulaţiile unei voci de femeie:

—…Celui care mi-a cerut să-i răspund între unu şi trei noaptea…

Zoia repetă de multe ori acest apel, apoi continuă:

—…Vreau să te văd. Chiar dacă e o nesăbuinţă. Alege orice port italian... Nu mă chema pe nume, îţi recunosc vocea…

În aceeaşi noapte şi în aceeaşi clipă când Zoia repeta cu îndărătnicie apelul ei, nădăjduind că Garin, undeva în Europa, în Asia, în Africa, va reuşi să prindă undele electromagnetice ale „Arizonei” , la două mii de kilometri, la Paris, pe noptiera de lângă patul de două persoane în care Rolling, cu nasul în plapumă, dormea de unul singur, sună telefonul.

Rolling sări ca ars şi apucă receptorul. Auzi vocea precipitată a lui Semionov:

— Rolling! A început să vorbească!

— Cu cine?

— Se aude prost. Nu pomeneşte nume.

— Bine, ascultă mai departe. Să-mi raportezi mâine.

Rolling puse receptorul în furcă, se culcă din nou, dar somnul nu mai venea.

Nu era deloc uşor să prinzi vocea slabă a Zoiei prin uraganul de foxtroturi, zbierete-reclamă, coruri bisericeşti, dări de seamă asupra politicii internaţionale, opere, simfonii, buletine de bursă, glume ale unor vestiţi umorişti, care goneau deasupra Europei.

Semionov stătea zi şi noapte la Meudon. Reuşise să intercepteze câteva fraze rostite de vocea Zoiei. Dar şi acestea au fost de ajuns ca să aţâţe închipuirea lui Rolling, bântuită de gelozie.

Regele chimiei se simţea groaznic după noaptea de la Fontainebleau. Şelga scăpase cu viaţă şi imaginea lui îi atârna deasupra capului ca o ameninţare cumplită. Cu Garin, pe care l-ar fi spânzurat bucuros – ca pe un negru de o cracă, semnase un contract. Poate că Rolling s-ar fi împotrivit atunci – mai bine moartea, eşafodul, decât alianţa cu el – dar Zoia îi paraliza voinţa. Aşa că, ajungând la înţelegere cu Garin, câştiga timp: poate că femeia aceasta smintită îşi va veni în fire, se va căi, se va întoarce... Rolling plânsese într-adevăr în automobil, pe tăcute, cu ochii închişi... Dracu ştie ce îl apucase... Din cauza unei muieri desfrăbălate şi venale... Totuşi lacrimile fuseseră destul de sărate şi chinuitoare... Una din stipulaţiile introduse în convenţie la cererea lui prevedea ca Zoia să facă o lungă călătorie cu un iaht. (Era necesar pentru a şterge urmele). Spera s-o înduplece, s-o facă să se căiască, s-o momească cu ajutorul unor convorbiri zilnice prin radio. De bună seamă că această speranţă era şi mai neroadă decât lacrimile din automobil.

Potrivit înţelegerii cu Garin, Rolling urma să înceapă imediat o „ofensivă generală pe frontul chimic”. În ziua în care Zoia se îmbarcase la Le Havre pe „Arizona” , Rolling se întorsese cu trenul la Paris... Anunţase poliţia că fusese la

Le Havre şi că la întoarcere, noaptea, fusese atacat de trei banditi mascaţi, cu batiste pe faţă. Ei îi luaseră banii şi automobilul. Între timp, Garin – aşa cum se înţeleseseră – străbătuse Franţa de la apus la răsărit, trecuse frontiera în Luxemburg şi scufundase maşina lui Rolling în primul canal care i se ivise în cale.

„Ofensiva” pe frontul chimic începu. Ziarele pariziene dezlănţuiră un tămbălău de proporţii uriaşe. „Enigmatica tragedie de la Ville-D’Avray”, „Misteriosul atac asupra unui rus în parcul Fontainebleau”, „Atacul banditesc asupra regelui chimiei”, „Miliarde americane în Europa”, „Sfârşitul industriei naţionale germane” , „Rolling sau Moscova” – totul fusese pus cu dibăcie într-un singur ghemotoc care, bineînţeles, rămase în gâtlejul cetăţeanului de rând, deţinător de valori. Bursa se zguduia din temelii. Printre coloanele ei cenuşii, în jurul tablelor negre pe care nişte mâini isterice scriau, ştergeau şi iar scriau cu cretă cifrele hârtiilor în scădere, alergau de colo-colo, urlând, cu ochii gata să plesnească şi cu bale cafenii la gură, oameni înnebuniți.

Toate acestea însă erau simple jucării, pentru că pierea numai peştele mărunt. Marii industriaşi şi băncile ţineau cu dinţii pachetele lor de acţiuni. Nu era chip să-i doboare nici măcar coarnele lui Rolling. Această operaţie, mult mai serioasă, o pregătea Garin.

Aşa cum bănuise Şelga, Garin construia de zor în Germania un aparat după prototipul său. Cutreiera oraşele şi comanda uzinelor diferite piese. Pentru legătura cu Parisul folosea rubrica anunţurilor particulare a unui ziar din Koln. Rolling, la rândul lui, publica într-un ziar parizian de senzaţie două-trei rânduri: „Toată atenţia asupra anilinei”... ; „Fiecare zi e preţioasă, nu cruţa banii”... şi aşa mai departe.

Garin răspundea: „Se va termina mai repede decât am crezut”...; „Am găsit locul”...; „Încep...”; „O întârziere neprevăzută”....

Rolling: „Sunt neliniştit, fixează ziua”...

Iar Garin: „Adaugă treizeci şi cinci la ziua semnării convenţiei”...

Cam o dată cu această comunicare survenise şi telefonograma adresată de Semionov, noaptea, lui Rolling. Acesta se înfurie – era dus de nas. Pe deasupra, legăturile tainice cu „Arizona” erau destul de primejdioase. Dar el nu scăpă nici o vorbă, a doua zi, în timpul convorbirii cu doamna Lamole.

Acum, în ceasurile de insomnie, Rolling începu să analizeze din nou „partida” în care era angajat cu duşmanul său de moarte. Descoperi unele greşeli. Constată că Garin nu se apăra chiar atât de bine. Greşeala lui consta în faptul că-şi dăduse asentimentul ca Zoia să întreprindă o călătorie, aşa că, în ceea ce-l privea, partida era ca şi jucată. Cuvântul „mat” însă avea să fie rostit pe bordul „Arizonei”.

57

Pe bordul „Arizonei” însă lucrurile nu se desfăşurau chiar aşa cum credea Rolling. De altfel, o ştia femeie deşteaptă pe Zoia, calmă, calculată, rece şi devotată. Cunoştea dispreţul ei faţă de slăbiciunile femeieşti. Nu putea admite să ţină mult pasiunea asta pentru Garin, un golan fără căpătâi şi un bandit. Era cu neputinţă ca o plimbare frumoasă pe Marea Mediterană să nu-i limpezească până la urmă mintea.

Într-adevăr, când se îmbarcase pe iaht, la Le Havre, Zoia fusese parcă în prada unui delir. Dar câteva zile de singurătate în mijlocul oceanului avuseseră darul s-o liniştească. Se trezea, trăia şi adormea în mijlocul luminii albastre, în strălucirea mării, în clipocitul domol, ca veşnicia, al valurilor. Cutremurându-se de groază, îşi reamintea odaia murdară şi cadavrul rânjit, cu ochii sticloşi,

al lui Lenoir, dâra fumegând de-a curmezişul pieptului lui Cioc-De-Raţă, poiana umedă de la Fontainebleau şi deodată, pe neaşteptate, împuşcăturile lui Rolling, care trăgea ca într-un câine turbat...

Şi totuşi mintea Zoiei nu se limpezea, aşa cum spera Rolling. În vis şi aievea vedea insule minunate, palate de marmură cu scări ce coborau în ocean... Mulţimi de oameni falnici, muzici, steaguri în vânt... Şi stăpâna acestei lumi fantastice – ea, Zoia...

Visele şi viziunile în fotoliu, sub umbrarul albastru, erau o urmare a celor discutate cu Garin la Ville-D'Avray (cu o oră înainte de crimă). Un singur om pe lume ar fi înţeles-o acum – Garin. Dar el îi reamintea şi ochii sticloşi ai lui Lenoir, şi gura îngrozitor căscată a lui Gaston Cioc-de-Raţă.

Iată de ce inima Zoiei încetase să mai bată când, pe neaşteptate, în cască, auzise vocea slabă a lui Garin... De atunci îl chema zilnic, implora, ameninţa. Voia să-l vadă şi în acelaşi timp se temea. Îi apărea ca o pată neagră în albastrul imaculat al mării şi al cerului... Simţea nevoia să-i povestească visele ei, plăsmuite cu ochii deschişi. Să-l întrebe unde e zona aceea a lui, a Olivinei. Zoia nu-şi mai găsea locul, spre nedumerirea căpitanului Jansen şi a secundului.

Garin răspundea:

„...Aşteaptă. Vei avea tot ce vrei. Numai să ştii să vrei. Doreşte, înnebunește de dorinţă – asta e bine. Chiar aşa te vreau. Fără tine, opera mea e moartă”.

Aceasta fusese ultima lui radiogramă, interceptată, ca şi celelalte, de Rolling. Zoia îl întrebase pe Garin în ce zi anume trebuia să-l aştepte pe iaht, şi astăzi spera să primească răspuns. Urcă pe punte şi se sprijini de balustradă. Iahtul de-abia se mişca. Vântul stătuse. Spre răsărit, aerul încins de căldură juca deasupra pământului, ce nu se ivise încă; se vedea coloana cenuşie de fum a Vezuviului.

Pe puntea de comandă, căpitanul Jansen lăsă în jos mâna

în care ţinea binoclul. Zoia simţea că o priveşte fascinat. Şi cum n-ar fi privit-o, când toate minunile cerului şi ale apei fuseseră create numai pentru ca să le savureze doamna Lamole, acolo, lângă balustradă, deasupra neantului azuriu-lăptos?!

I se părea neverosimil, ba chiar caraghios, timpul când pentru o duzină de ciorapi de mătase, o rochie de la o casă mare sau numai pentru o mie de franci îi lăsa pe indivizii cu degete butucănoase şi obraji vineţii s-o împroaşte cu balele lor... Ptiu!... Paris, spelunci, femei de stradă stupide, bărbaţi abjecţi, străzi puturoase, bani, bani şi iar bani – ce mizerie!... Colcăială într-o groapă de lături...

Garin spusese în noaptea aceea: „Dacă vrei, o să fii locţiitoarea lui Dumnezeu sau a diavolului – ce-o să-ţi placă mai mult. Dacă o să vrei să nimiceşti oameni – uneori simţi şi nevoia asta – o să ai puteri peste întreaga omenire... O femeie ca dumneata va şti să folosească comorile Zonei Olivinei”...

Zoia gândea: „împăraţii Romei se autodivinizau. Probabil le făcea plăcere. Dar nici în zilele noastre o distracţie ca asta nu-i de lepădat. Trebuie să fie buni la ceva şi oamenii de rând. O întruchipare a dumnezeirii, o zeiţă vie în mijlocul unui fast ca în poveşti... De ce nu? Presa ar putea să-mi pregătească divinizarea destul de uşor şi repede. Lumea guvernată de o femeie fantastic de frumoasă! Asta ar avea succes, fără îndoială. S-ar ridica undeva, pe insule, un oraş minunat pentru tineri aleşi pe sprânceană, eventuali amanţi ai zeiţei. Ei, şi să apari ca o zeiţă în mijlocul acestor băieţandri flămânzi n-ar fi deloc o emoţie banală”.

Zoia înălţă din umeri – umerii săi micuţi – şi se uită din nou la căpitan.

— Vino încoace, Jansen!

El se apropie cu paşi mari şi uşori pe puntea încinsă.

— Jansen, ce crezi, sunt nebună?

— Nu cred aşa ceva, doamnă Lamole, şi nici n-o să cred, orice mi-aţi porunci.

— Mulţumesc. Te numesc comandor al ordinului divinei Zoia.

Jansen clipi cu genele lui blonde şi duse mâna la cozoroc. Lăsă apoi mâna în jos şi clipi din nou. Zoia râse, pe gura lui flutură un zâmbet.

— Jansen, există posibilitatea de a înfăptui dorinţele cele mai năstruşnice… Tot ce i se poate năzări unei femei într-o amiază fierbinte ca cea de astăzi… Dar trebuie să luptăm…

— Am înţeles, vom lupta, răspunse scurt Jansen.

— Câte noduri face „Arizona” ?

— Până la patruzeci.

— Ce fel de vase ar putea s-o ajungă din urmă în largul mării?

— Foarte puţine…

— Poate că va trebui să facem faţă unei urmăriri de lungă durată.

— Ordonaţi să iau rezerva maximă de carburanţi?

— Da, plus conserve, apă de băut, şampanie… Căpitane Jansen, ne vom angaja într-o acţiune foarte primejdioasă.

— Am înţeles, ne vom angaja într-o acţiune foarte primejdioasă.

— Dar, ştii, sunt sigură de victorie…

Clopotul de cart bătu ora douăsprezece şi jumătate… Zoia intră în cabina radiotelegrafului. Se aşeză în faţa aparatului. Atinse maneta de recepţie. De undeva, din eter, răsunară câteva tacturi de foxtrot.

Cu sprâncenele încruntate, Zoia privea cronometrul. Garin tăcea. Începu să mişte maneta, stăpânindu-şi tremurul degetelor.

…Deodată, o voce necunoscută, care tărăgăna cuvintele ruseşti, îi răsună în ureche:

„…Dacă ţineţi la viaţă… debarcaţi vineri la Neapole… la hotelul Splendid. Aşteptaţi ştiri până sâmbătă la amiază”.

Era sfârşitul unei fraze emise pe patru sute douăzeci şi unu metri lungime de undă, adică tocmai postul de care se folosise până atunci Garin.

58

De trei nopţi la rând uitau să închidă obloanele camerei în care zăcea Şelga. De fiecare dată, el semnalase faptul sorei carmelite. Urmărea atent ca zăvorul care fereca cele două obloane să fie tras cumsecade.

În aceste trei zile, starea sănătăţii lui Şelga se îmbunătăţise în aşa măsură, încât se dădea jos din pat şi se aşeza la fereastră, mai aproape de frunzişul bogat al platanului, mai aproape de mierlele cenuşii şi de curcubeiele arcuite deasupra pulberii de apă din mijlocul gazonului.

De acolo se vedea toată grădiniţa spitalului, împrejmuită cu un zid continuu, fără nici o ieşire. În secolul al optsprezecelea, locul aparţinuse unei mânăstiri, desfiinţată de revoluţie. Călugărilor nu le plac privirile curioase, astfel că zidul era înalt şi pe toată creasta lui sclipeau cioburi de sticlă.

Putea fi escaladat numai cu ajutorul unei scări, aşezată pe partea dinafară. Ulicioarele vecine cu spitalul erau liniştite şi pustii, dar felinarele lor erau atât de luminoase şi în liniştea de dincolo de zid răsunau atât de des paşi de poliţişti, încât soluţia cu scara trebuia înlăturată.

De bună seamă că, dacă n-ar fi fost cioburile de sticlă, un om sprinten ar fi sărit şi fără scară. În fiecare dimineaţă, de după storuri, Şelga cerceta tot zidul, până la ultima pietricică. Primejdia ameninţa numai din partea asta. Era puţin probabil că vreun om de al lui Rolling ar fi riscat să apară dinăuntrul spitalului. Şelga nu se îndoia o clipă că, într-un fel sau altul, până la urmă, asasinul va apărea.

Acum aştepta vizita medicului, deoarece voia să părăsească spitalul. Acest lucru era cunoscut. Medicul venea de obicei de cinci ori pe săptămână. De data asta, se îmbolnăvise. Lui Şelga i se spusese că fără vizita medicului

nu i se poate da drumul. Nici nu încercă să protesteze. Anunţă Ambasada sovietică cerând să i se trimită de acolo mâncare. Supa pe care o primea de la spital o vărsa în chiuvetă, iar pâinea o arunca mierlelor.

Şelga ştia că Rolling trebuia neapărat să se descotorosească de unicul martor al afacerii. Era atât de surescitat, încât aproape nu mai dormea. Sora carmelită îi aducea ziarele, şi apoi, toată ziua, el le forfeca şi studia tăieturile. Lui Hlinov îi interzisese să vină la spital. Wolf era în Germania, pe Rin, unde strângea informaţii cu privire la lupta lui Rolling împotriva Companiei germane de anilină.

De dimineaţă, apropiindu-se ca de obicei de fereastră, Şelga aruncase o privire în grădină, apoi, îndată, se trăsese după perdea. Se simţise chiar vesel. În sfârşit! În partea de nord a grădinii, aproape ascunsă de un tei, era rezemată de zid scara grădinarului; capătul ei de sus întrecea cu o jumătate de metru cioburile de sticlă.

— Şireţi mai sunt, ticăloşii! exclamase Şelga.

Nu-i rămânea decât să aştepte. Chibzuise de mult totul. Mâna lui dreaptă, deşi eliberată din pansamente, era încă neputincioasă. În scândurele şi ghips, cea stângă, legată strâns la piept de sora carmelită, cântărea cel puţin cincisprezece livre. Era singura armă cu care ar fi putut să se apere.

În a patra noapte, sora uită din nou să închidă fereastra. De data asta, Şelga nu mai protestă şi de la ora nouă se prefăcu că doarme. Auzi pocnetul obloanelor la amândouă caturile. Fereastra lui însă rămase din nou larg deschisă. După ce se stinse lumina, sări din pat şi, cu mâna dreaptă – aşa neputincioasă cum era – şi cu dinţii, începu să desfacă legătura care îi ţinea mâna stângă.

Din când în când se oprea şi asculta, cu respiraţia tăiată. În sfârşit, mâna îi atârna slobodă. Putea s-o dezdoaie pe jumătate. Privi în grădina luminată de felinarul din stradă – scara se afla tot acolo, în spatele teiului. Făcu pătura sul, o vârî sub cearşaf şi, în semiîntuneric, se părea că în pat stă

culcat un om.

Dincolo de fereastră, liniştea nu era tulburată decât de căderea picăturilor de apă. O văpaie liliachie tremura sus, în nori, deasupra Parisului. Larma bulevardelor nu ajungea până aici. O ramură neagră a platanului spânzura nemişcată.

Pe undeva dudui un automobil. Şelga ciuli urechile, i se păru că aude bătând inima păsării ce dormea pe ramura platanului. Trecu pesemne un timp îndelungat. Dinspre grădină se auziră un foşnet şi un scrâşnet de lemn frecat pe var. Şelga se lipi de perete, lângă storul ridicat. Îşi lăsă în jos mâna cu ghips. „Cine? Cine o fi? se întreba el. O fi venit chiar Rolling?

Frunzele începură să foşnească, mierla se mişcă neliniştită. Şelga privi parchetul, pe care, în lumina slabă ce pătrundea pe fereastră, avea să apară umbra unui om.

„N-o să tragă, chibzuia el, trebuie să mă aştept la vreo porcărie de genul fosgenului... Pe parchet începu să crească umbra unui cap cu pălăria înfundată până la urechi. Mâna lui Şelga îşi luă treptat avânt, pentru ca lovitura să fie mai puternică. Umbra se înălţă până la umeri, se iviră nişte degete răşchirate...

— Şelga, tovarăşe Şelga, se auzi o şoaptă în ruseşte, sunt eu, nu-ţi fie teamă...

Şelga se aştepta la orice, în afară de aceste cuvinte şi de această voce. Scăpă un strigăt şi astfel se trădă. În aceeaşi clipă, dintr-un salt, omul sări peste pervaz şi întinse amândouă mâinile, pregătit să se apere. Era Garin.

— Te aşteptai la un atac, ştiam, zise el grăbit. În noaptea asta urmează să fii ucis, ceea ce nu-mi convine. La dracu, risc orice, trebuie să te salvez. Să mergem, sunt cu o maşină.

Şelga se îndepărtă de perete. Garin zâmbi vesel văzându-i mâna beteagă tot în poziţie de atac.

— Ascultă, Şelga, zău nu sunt vinovat. Ţii minte convenţia noastră, pe care am încheiat-o la Leningrad. Joc

cinstit. Neplăcerea de la Fontainebleau, crede-mă, o datorezi exclusiv porcului de Rolling. Să mergem, fiecare secundă e preţioasă...

— Bine, mă scoţi de aici, zise în sfârşit Şelga, dar apoi ce-o să se întâmple?

— O să te ascund... Nu-ţi fie teamă, pentru scurt timp. Până o să capăt de la Rolling jumătatea care mi se cuvine... Citeşti ziarele? Rolling are un noroc porcesc, dar nu poate juca cinstit. Spune-mi, câţi bani îţi trebuie? Rosteşte prima cifră care îţi vine în cap. Zece, douăzeci, cincizeci de milioane? Îţi dau un cec...

Garin vorbea în şoaptă, precipitat, ca în delir, faţa îi tremura.

— Nu fi prost, Şelga. Nu cumva eşti principial?... Îţi propun să lucrăm împreună împotriva lui Rolling... Haide, să mergem...

Şelga dădu din cap, îndărătnic:

— Nu vreau. Nu merg.

— Ai să fii ucis.

— Vom vedea.

— Administratorul, surorile, paznicii, toţi sunt cumpăraţi de Rolling. O să fii sugrumat. Ştiu bine... Nu vei supravieţui acestei nopţi... Ai prevenit ambasada dumitale? Bine, bine... Ambasadorul va cere explicaţii. Guvernul francez, în cel mai bun caz, va cere scuze... Dar dumitale asta n-o să-ţi fie de niciun folos. Rolling are interesul să înlăture un martor... El n-o să te lase să treci pragul Ambasadei sovietice...

— Ţi-am mai spus o dată, nu merg, nu vreau.

Garin tăcu un timp. Privi spre fereastră.

— Bine. Atunci o să te iau cu mine chiar împotriva voinţei dumitale.

Făcu un pas înapoi şi vârî mâna în buzunarul pardesiului.

— Adică cum împotriva voinţei mele?

— Iată cum...

Cu un gest fulgerător, Garin scoase din buzunar o mască,

cu un tub scurt, antigaz, şi o duse repede la gură; cât despre Şelga, el nu mai avu timp să strige, căci îl izbi în faţă un lichid uleios... O clipă văzu mâna lui Garin strângând o pară de cauciuc... apoi se înecă cu un gaz parfumat şi dulceag...

59

— Ai noutăţi?
— Da, Wolf. Bună ziua.
— Vin direct de la gară şi sunt flămând ca în 1918.
— Pari vesel, Wolf. Ai aflat multe?
— Am aflat câte ceva... Stăm de vorbă aici?
— Bine, dar mai repede.

Wolf se aşeză alături de Hlinov pe o bancă de granit, la picioarele statuii ecvestre a lui Henric al IV-lea, cu spatele spre turnurile negre de la Conciergerie. Jos, acolo unde insula Cite se termina cu un promontoriu ascuţit, sta aplecată spre apă o salcie plângătoare. Cândva, cavaleri Templieri se zvârcoliseră aici pe ruguri. Departe, dincolo de zecile de poduri ce se oglindeau în fluviu, soarele scăpăta într-o aureolă portocalie, prăfuită. Pe cheiuri, pe şlepuri de metal încărcate cu nisip, pescuiau cu undiţa burghezi cumsecade, ruinaţi de inflaţie, de Rolling şi de războiul mondial. În lumina amurgului, pe malul stâng, departe, până la Ministerul Afacerilor Externe, anticarii îşi omorau timpul pe parapetul de granit al cheiului, lângă cărţi de care nimeni nu mai avea nevoie în acest oraş.

Aici, vechiul Paris îşi trăia ultimele zile. Pe chei, pe lângă cărţi, pe lângă coliviile cu păsări, pe lângă pescarii abătuţi, mai rătăceau încă oameni în vârstă, cu ochi sclerotici, cu gura ascunsă sub mustăţi stufoase, în pelerine, cu pălării vechi de paie... Cândva, fusese oraşul lor... Uite colo, fir-ar al naibii, la Conciergerie, mugise Danton ca un taur dus la abator. Sau dincolo, la dreapta, în spatele acoperişurilor de

grafit ale Luvrului, acolo unde, învăluite în pâclă, se înalţă grădinile Tuileries, s-au petrecut scene cumplite atunci când mitraliile generalului Galifet au urlat de-a lungul străzii Rivoli. Ah, cât aur avea Franţa! Aici, fiecare piatră – dacă ştii s-o asculţi – îţi poate povesti câte ceva despre trecutul măreţ. Şi iată, astăzi – dracu ştie cum s-a întâmplat – peste acest oraş a ajuns să stăpânească un monstru de peste mări, pe nume Rolling, aşa că bietului bourgeois de treabă nu i-a mai rămas altceva de făcut decât să arunce undiţa în apă şi sa aştepte cu capul plecat... E-he-he! O-la-la!...

— Lucrurile stau aşa, zise Wolf, după ce îşi aţâţă tutunul tare din pipă. Compania germană de anilină, care a primit douăzeci şi opt de milioane de mărci ca alocaţii de stat, este singura care nu acceptă niciun fel de acord cu americanii. Acum Rolling depune toate eforturile ca să doboare anilina germană.

— Joacă a la baisse? întrebă Hlinov.

— La douăzeci şi opt ale lunii, vinde acţiuni de anilină în valoare colosală.

— Dragă Wolf, astea sunt informaţii de o importanţă extraordinară.

— Da, i-am dat de urmă. Probabil că Rolling merge la sigur cu jocul său, deşi acţiunile n-au scăzut cu niciun pfenig, iar astăzi suntem în douăzeci... Înţelegi, desigur, că el poate conta numai pe un singur lucru.

— Va să zică, acolo totul e gata?

— Cred că aparatul a şi fost instalat.

— Unde se află uzinele Companiei de anilină?

— Pe Rin, lângă oraşul X. Dacă va izbuti să doboare anilina, Rolling va ajunge stăpânul întregii industrii europene. Dar noi nu trebuie să lăsăm să se producă această catastrofă. Datoria noastră este să salvăm anilina germană. (Hlinov tăcu, mulţumindu-se să dea din umeri). Înţeleg: ceea ce trebuie să se întâmple, până la urmă tot se va întâmpla. Noi doi n-o să putem opri asaltul Americii. Dar, dracu ştie, uneori istoria e capabilă de figuri neaşteptate.

— În genul revoluţiilor?

— Chiar şi asta.

Hlinov îl privi cu oarecare mirare. Ochii rotunzi ai lui Wolf erau galbeni, răutăcioşi.

— Wolf, domnii bourgeois n-au să se apuce să salveze Europa.

— Ştiu.

— Atunci?

— În călătoria mea am văzut multe. Les bourgeois – francezi, germani, englezi, italieni – au pus la mezat Lumea Veche în mod criminal, orbeşte, cinic. Iată sfârşitul culturii – la licitaţie! Wolf deveni stacojiu. M-am adresat autorităţilor, le-am dat să înţeleagă toată primejdia, am rugat să mă ajute în căutarea lui Garin... Am rostit cuvinte teribile... Mi-au râs în nas... Dar, la dracu! Nu-s dintre aceia care bat în retragere.

— Spune-mi, Wolf, ce-ai aflat pe Rin?

— Iată... Compania de anilină a primit din partea guvernului german mari comenzi militare. Astăzi, în uzinele ei, procesul de producţie a ajuns la faza cea mai primejdioasă, deoarece au în lucru aproape cinci sute de tone de tetril.

Hlinov sări în picioare, sprijinindu-se în baston, care începu să se încovoaie. Apoi se aşeză din nou.

— În ziare, urmă Wolf, s-a strecurat o notiţă despre necesitatea de a îndepărta cât mai mult orăşelele muncitoreşti de uzinele astea blestemate. La Compania de anilină lucrează peste cincizeci de mii de oameni... Ziarul care a publicat această notiţă a fost amendat... Aici e mâna lui Rolling...

— Wolf, n-avem voie să pierdem nici o zi.

— Am spus să-mi reţină bilete pentru trenul care pleacă azi, la unsprezece.

— Plecăm la X?

— Cred că numai acolo vom da de urma lui Garin.

— Acum, uite, am reuşit să fac rost de astea. Hlinov

scoase din buzunar nişte tăieturi din ziare. Alaltăieri am trecut pe la Şelga... Mi-a împărtăşit deducţiile lui: Rolling şi Garin comunică între ei…

— Bineînţeles. Zilnic.

— Cum crezi, Wolf? Prin poştă? Telegrafic?

— În niciun caz. Nimic scris.

— Atunci cum, prin radio?

— Ca să-i audă toată Europa?... Nu-u…

— Printr-o terţă persoană?

— Nu... Am înţeles, se dumiri Wolf. Grozav e Şelga ăsta al dumitale! Dă-mi tăieturile…

Le întinse pe genunchi şi începu să citească cu atenţie ceea ce era subliniat cu roşu:

— „Toată atenţia asupra anilinei”. „Încep. Am găsit locul”... „Am găsit locul”... repetă în şoaptă Wolf. Ziarul ăsta e din E., un orăşel de lângă X… „Sunt neliniştit, fixează ziua”. „Adaugă treizeci şi cinci la ziua semnării convenţiei”... Ei sunt, nu pot fi alţii. Semnarea convenţiei la Fontainebleau a avut loc în noaptea de douăzeci şi trei, luna trecută... Plus treizeci şi cinci, fac douăzeci şi opt... Data vânzării acţiunilor de anilină…

— Mai departe, mai departe, Wolf…

— „Ce măsuri ai luat?” întrebă Garin din K. A doua zi, în ziarul parizian a apărut răspunsul lui Rolling: „Iahtul e gata de plecare. Va sosi poimâine. Te voi anunţa prin radio”. Acum patru zile, Rolling a întrebat: „Nu se va vedea lumina?” , iar Garin a răspuns: „Împrejurimile sunt pustii. Distanţa – cinci kilometri”. Cu alte cuvinte, aparatul este instalat în munţi: numai dintr-un punct înalt se poate acţiona cu raza la o distanţă de cinci kilometri. Ascultă, Hlinov, avem grozav de puţin timp la dispoziţie. Dacă luăm ca diametru zece kilometri – în centru fiind uzinele – va trebui să scotocim un teritoriu cu o circumferinţă de cel puţin treizeci şi cinci de kilometri. Mai ai alte indicaţii?

— Nu. Adineauri voiam să-i telefonez lui Şelga. Probabil că are tăieturi din ziarele de ieri şi de azi.

Wolf se ridică. Sub haină i se vedeau muşchii încordaţi.

Hlinov propuse să telefoneze de la prima cafenea de pe malul stâng. Wolf trecu podul atât de repede, încât un bătrânel cu gâtul firav ca de pui, îmbrăcat într-o hăinuţă murdară, îmbibată poate de lacrimile solitare vărsate pentru cei pe care i-i răpise războiul, dădu din cap şi privi îndelung pe sub pălăria colbăită în urma acestor străini care alergau.

„O-o! Străinii ăştia... Dacă au bani în buzunar, te îmbrâncesc şi dau buzna ca la ei acasă... O-o... ce sălbatici!”...

La cafenea, Wolf aşteptă lângă tejgheaua de tablă, bând sifon. Prin geamul cabinei telefonice vedea spatele lui Hlinov, care telefona. Iată, acum a ridicat umerii, s-a încovoiat deasupra receptorului, apoi s-a îndreptat de spate şi a ieşit din cabină cu o faţă calmă, dar albă ca varul.

— Cei de la spital spun că Şelga a dispărut astă-noapte. Au fost luate măsuri pentru a fi găsit... Cred că a fost ucis.

60

Vreascurile trosneau în vatra afumată bătrână de două veacuri – cu uriaşele ei cârlige ruginite pentru jamboane şi salamuri, cu cei doi sfinţi de pe margini, sculptaţi în piatră: pe unul atârna pălăria de culoare deschisă a lui Garin, iar pe celălalt o şapcă ofiţerească soioasă. La masa luminată numai de focul din vatră şedeau patru inşi. În faţa lor – o damigeană îmbrăcată în rafie şi pahare cu vin.

Doi dintre ei – unul vânjos, cu pometţii ieşiţi şi cu părul tăiat scurt, iar celălalt cu o faţă prelungă şi rea – erau îmbrăcaţi orăşeneşte. Al treilea, generalul Subbotin – stăpânul fermei în a cărei bucătărie avea loc acum consfătuirea – era numai într-o cămaşă de pânză, groasă şi murdară, cu mânecile suflecate. Din când în când îşi mişca pielea capului, complet rasă, şi îşi zbârlea mustăţile pe faţa-

i plină, care din pricina vinului se înroşise. Al patrulea, Garin, într-un costum de turist, vorbea, plimbându-şi distrat degetul pe marginea paharului:

— Toate bune... Insist însă ca prizonierului meu, deşi bolşevic, să nu i se facă nici cel mai mic rău. Îi veţi da mâncare de trei ori pe zi, vin, legume, fructe... Peste o săptămână vin să-l iau de aici... E departe graniţa cu Belgia?

— Trei sferturi de oră cu maşina, răspunse cel cu faţa prelungă, aplecându-se cu tot corpul înainte.

— Nu trebuie să răsufle nimic din toată afacerea... Sunt convins, domnule general şi domnilor ofiţeri (Garin zâmbi zeflemitor), că dumneavoastră, ca nobili, ca oameni absolut devotaţi memoriei împăratului ucis, acţionaţi acum din consideraţiuni înalte, complet dezinteresate... Altfel n-aş fi solicitat ajutorul dumneavoastră...

— Toţi cei de faţă suntem oameni de societate, aşa că n-are rost să mai discutăm, rosti răguşit generalul, mişcându-şi pielea capului.

— Repet condiţiile: pentru întreţinerea completă a prizonierului plătesc câte o mie de franci pe zi. Sunteţi de acord?

Generalul îşi roti ochii înroşiţi spre tovarăşii săi. Cel cu pomeţii ieşiţi rânji dinţii albi, cel cu faţa prelungă plecă ochii.

— A, da, făcu Garin, iertaţi-mă, domnilor, un mic acont...

Scoase din buzunarul pentru revolver un teanc de bancnote de câte o mie de franci şi-l aruncă pe masă în băltoaca de vin.

— Poftiţi…

Generalul tuşii, trase spre el teancul, îl cercetă, îl şterse de burtă şi începu să numere, fornăind pe nările-i păroase, în timp ce prietenii săi se apropiau încet de el, cu ochii scânteietori.

— Aduceţi-l pe prizonier, porunci el.

Garin se ridică în picioare.

61

Şelga era legat la ochi cu o batistă. Pe umeri avea o haină de piele, din acelea de care poartă automobiliştii. Din pricina căldurii din vatră, picioarele începură să-i tremure. Se aşeză imediat pe taburetul pe care i-l împinse Garin. Mâna cu bandajul de ghips îi căzu pe genunchi.

Generalul şi cei doi ofiţeri se uitau la Şelga, aşteptând parcă un semn sau o clipire din ochi pentru ca să-l rupă în bucăţi. Dar Garin nu făcu niciun semn.

— Aici n-ai să duci lipsă de nimic, începu el, vesel, bătându-l uşor pe genunchi. Eşti la nişte oameni cumsecade, li s-a plătit bine. Peste câteva zile îţi dau drumul. Tovarăşe Şelga, dă-mi cuvântul dumitale că n-ai să încerci să fugi, să faci scandal ori să atragi atenţia poliţiei.

Şelga dădu negativ din cap, continuând, ca şi până atunci, să şi-l ţină plecat. Garin se aplecă spre el:

— Altfel va fi greu să-ţi garantăm un trai comod cât timp vei sta aici... Ei, îmi dai cuvântul?

— Îmi dau cuvântul meu de comunist... rosti rar Şelga, cu glas scăzut. (Pielea rasă de pe capul generalului se lăbărţă spre urechi, ofiţerii se uitară unul la altul şi surâseră sinistru.) îmi dau cuvântul meu de comunist, Garin, că o să te omor la prima ocazie... Îmi dau cuvântul că o să-ţi iau aparatul şi o să-l duc la Moscova... Îmi dau cuvântul că la douăzeci şi opt...

Garin nu-l lăsă să termine.

— Taci... strigă el, apucându-l de gât. Idiotule!... Smintitule!... Apoi întoarse capul şi rosti poruncitor: Domnilor ofiţeri, vă previn că e un om extrem de primejdios, are în cap o idee fixă...

— De aceea şi spun că cel mai bine e să-l ţinem în pivniţa de vinuri, opină generalul, cu glas de bas. Duceţi-l de aici...

Garin făcu un semn cu barbişonul. Ofiţerii îl înşfăcară de braţe pe Şelga, îl împinseră printr-o uşă laterală şi-l târâră în pivniţă. Garin începu să-şi pună mănuşile de automobilist.

— În noaptea de douăzeci şi opt spre douăzeci şi nouă voi fi aici. La treizeci, înălţimea voastră va putea să înceteze experienţele de creştere a iepurilor de casă, să-şi cumpere un bilet de clasa întâi pe un transatlantic şi apoi să înceapă o viaţă boierească la New York, chiar şi pe a Cincea Avenue.

— Trebuie să lăsaţi niscaiva acte pentru ticălosul ăsta, zise generalul.

— Poftiţi, luaţi orice paşaport, la alegere, răspunse Garin, scoţând din buzunar un pachet legat cu o sfoară. Erau actele pe care le luase de la Şelga, la Fontainebleau. Nu avusese vreme să le cerceteze. Pare-se că aici sunt nişte paşapoarte pregătite pentru mine. Prevăzător, n-am ce zice... Poftiţi, înălţimea voastră... Aruncă pe masă un paşaport. Continuând să scotocească în portofel, se apropie, curios, de lampă. Încruntă din sprâncene. Drace! exclamă el şi alergă spre uşa laterală, prin care îl duseseră pe Şelga.

62

Şelga zăcea pe o saltea aruncată pe pardoseala de piatră. Un opaiţ cu gaz ilumina bolta pivniţei, butoaiele goale, pânzele de păianjen. După ce căută cu ochii câtva timp, Garin se duse lângă Şelga.

— M-am cam aprins, Şelga, nu te supăra începu el, muşcându-şi buzele. Cred că noi doi o să găsim totuşi un limbaj comun şi până la urmă o să ne înţelegem. Vrei?

— Dă-i drumul.

Garin vorbea mieros, altfel decât cu zece minute mai înainte. Şelga deveni atent. Dar emoţia prin care trecuse în

cursul nopţii, rămăşiţele gazului somnifer, care încă vuiau în tot trupul lui, şi durerea din mână îi împrăştiau atenţia. Garin se aşeză pe saltea şi aprinse o ţigară. Părea îngândurat, dar se purta binevoitor, cu mănuşi…

„Unde vrea să ajungă, ticălosul?” se gândea Şelga, strâmbându-se din pricina durerii de cap.

Garin îşi cuprinse un genunchi cu braţele, trase un fum din ţigară şi ridică privirile spre tavanul boltit.

— Vezi, Şelga, în primul rând trebuie să ştii că nu mint niciodată... Poate din dispreţ faţă de oameni, dar n-are importanţă. Aşa! am nevoie de Rolling şi de miliardele lui până într-o zi, şi atât... La fel are şi el nevoie de mine... Pe cât se pare, a înţeles asta, în ciuda obtuzităţii lui... Rolling a venit în Europa ca s-o transforme în colonie. Dacă n-o să reuşească, o să dea faliment la el în America, cu miliardele lui cu tot. E un animal şi atâta ştie: să dea buzna înainte, să împungă cu coarnele, să strivească cu copitele. N-are niciun dram de imaginaţie… Singurul zid de care poate să-şi spargă capul este Rusia Sovietică. El îşi dă seama de asta şi îşi îndreaptă toată furia asupra scumpei dumitale patrii... Nu mă socot rus (se grăbi el să adauge), sunt internaţionalist...

— Fireşte, zâmbi Şelga dispreţuitor.

— Relaţiile mele cu el sunt următoarele: câtva timp lucrăm împreună...

— Până la douăzeci şi opt...

Garin îi aruncă lui Şelga o privire fulgerătoare.

— Ai făcut socoteala? După ziare? întrebă el amuzat, cu ochii strălucitori.

— Poate…

— Bine... Fie şi până la douăzeci şi opt. După aceea, în mod inevitabil, o să ne înfigem, unul altuia, mâinile în gâtlej... Dacă va birui Rolling, Rusia Sovietică se va afla într-o situaţie de două ori groaznică: aparatul meu va încăpea pe mâinile lui şi atunci va fi extrem de greu să luptaţi cu el... Aşa că, tovarăşe Şelga, prin şederea dumitale aici, timp

de o săptămână, în tovărăşia păianjenilor, vei mări extraordinar, nemăsurat, posibilităţile mele de victorie.

Şelga închise ochii. Garin şedea la picioarele lui şi trăgea des din ţigară.

—- La ce naiba îţi mai trebuie consimţământul meu, zise Şelga, când şi fără el ai să mă ţii aici cât ţi-o fi pofta?! Spune deschis ce vrei...

— De mult ar fi trebuit să vorbeşti aşa... Adineauri îi dădeai zor cu cuvântul tău de comunist... Zău, asta m-a durut şi m-a supărat... Acum, pare-se, începi să înţelegi cum stau lucrurile. E drept, noi doi suntem duşmani... Dar trebuie să lucrăm împreună... Din punctul dumitale de vedere sunt o lepădătură, un individualist înrăit... Graţie forţelor care m-au creat, eu, Piotr Petrovici Garin, cu creierul meu genial – nu, nu zâmbi, Şelga – cu pasiunile mele nestăvilite, care în primul rând pe mine mă împovărează şi mă înspăimântă, cu lăcomia şi cu lipsa mea de scrupule, mă contrapun, da, da, literalmente mă contrapun omenirii.

— Măi, măi, făcu Şelga, ce canalie...

— Exact: „canalie” , m-ai înţeles bine. Sunt un adept al voluptăţii, caut să închin fiece secundă a vieţii mele plăcerii. Mă grăbesc ca un turbat să închei socotelile cu Rolling pentru că irosesc tocmai aceste secunde preţioase. Voi – acolo, în Rusia – sunteţi o idee în acţiune, materializată. Eu n-am nici o idee, urăsc conştient, în chip mistic, orice idee. Mi-am pus în gând să-mi făuresc o asemenea ambianţă (n-o să-ţi dau amănunte, ca să nu te obosesc), să mă înconjur cu asemenea lux, încât, în comparaţie cu paradisul meu, grădinile Semiramidei şi celelalte prostii ale Orientului vor părea rodul unei imaginaţii sărace. Voi pune întreaga ştiinţă, întreaga industrie, toate artele să-mi slujească mie. Trebuie să înţelegi, Şelga, că pentru dumneata sunt un pericol îndepărtat şi extrem de nebulos. Rolling însă reprezintă un pericol concret, apropiat, cumplit. De aceea, până la un

punct, până în clipa când Rolling va fi la pământ, noi doi trebuie neapărat să mergem împreună. Asta-i tot ce te rog, nimic mai mult.

— Şi cum ai vrea să te ajut? întrebă printre dinţi Şelga.

— Trebuie să faci o mică plimbare pe mare.

— Cu alte cuvinte, tot mă mai ţii prizonier?

— Da.

— Ce-mi dai pentru ca, în drum spre mare, să nu chem în ajutor primul poliţist întâlnit în cale?

— Orice sumă.

— Nu vreau bani.

— Eşti şmecher, zise Garin, răsucindu-se pe saltea. Dar dacă-ţi dau prototipul aparatului meu? (Şelga pufni.) Te îndoieşti? Crezi că o să te înşel, că n-o să ţi-l dau? Ia gândeşte-te puţin, de ce te-aş înşela? (Şelga ridică din umeri.) Vezi... ideea aparatului meu e prostesc de simplă... Este exclus s-o pot păstra prea mult în secret. Asta-i soarta invenţiilor geniale. După douăzeci şi opt, toate ziarele vor descrie acţiunea razelor infraroşii, iar nemţii, mai ales nemţii, exact după şase luni vor construi un aparat absolut identic. Aşa că nu risc nimic. Ia prototipul şi du-l în Rusia. Apropo, paşapoartele şi hârtiile dumitale sunt la mine... Poftim, nu mai am nevoie de ele... Iartă-mă că am scotocit puţin prin ele. Sunt curios din fire... Ce-i cu fotografia asta, care înfăţişează un băiat tatuat?

— E un copil vagabond, răspunse Şelga fără şovăială, dându-şi seama, în pofida durerii de cap, că Garin adusese vorba despre lucrul cel mai important, pentru care de altfel şi venise în pivniţă.

— Pe spatele fotografiei văd data de douăsprezece a lunii trecute, înseamnă că l-ai fotografiat pe băiat în ajunul plecării dumitale?... Spune-mi, ai luat fotografia ca să mi-o arăţi mie? La Leningrad n-ai arătat-o nimănui?

-— Nu, strecură printre dinţi Şelga.

— Dar cu băiatul ce-ai făcut? Da, uite, nici n-am băgat de seamă că e scris şi numele lui: Ivan Gusev. L-ai fotografiat

la clubul de canotaj, pe terasă? Văd locuri cunoscute... Ce spunea băiatul? Manţev trăieşte?

— Trăieşte.

— A găsit ceea ce căuta pe acolo?

— Pare-se că a găsit.

— Uite, vezi, totdeauna am avut încredere în Manţev.

Socoteala lui Garin se vădea bună. Creierul lui Şelga era astfel alcătuit încât nu putea minţi deloc, pe de o parte, din dezgust, iar pe de alta, datorită concepţiei lui despre minciună, pe care o privea ca pe ceva ieftin, atât în joc, cât şi în luptă. Peste un minut, Garin ştia toată povestea cu apariţia lui Ivan la clubul de canotaj şi tot ce relatase el despre lucrările lui Manţev.

— Va să zică, făcu Garin ridicându-se în picioare şi frecându-şi mulţumit mâinile, dacă în noaptea de douăzeci şi nouă plecăm cu o maşină, luând cu noi prototipul aparatului meu, iar pe drum îmi vei indica un loc – oricare vrei - unde să-l ascundem pentru câtva timp... Îţi ajunge garanţia asta? Eşti de acord?

— De acord.

— Nu vei căuta să mă omori?

— În viitorul apropiat, nu.

— Voi porunci să fii mutat sus, aici e prea umed. Însănătoşeşte-te, bea şi mănâncă pe săturate, încheie Garin făcând cu ochiul şi ieşi.

63

— Cum te numeşti?

— Căpitan Aleksandr Ivanovici Volşin, din regimentul Kulnevski.

Ofiţerul cu pometii ieşiţi luă poziţia de drepţi în faţa lui Garin.

— Din ce trăieşti?

— Lucrez cu ziua la crescătoria de iepuri de casă a

generalului Subbotin. Primesc douăzeci de sous pe zi şi mâncare. Am fost şofer, câştigam destul de bine. Camarazii de regiment însă m-au convins să iau parte ca delegat la un congres monarhist. Chiar la prima şedinţă m-am cam înfierbântat şi l-am plesnit peste bot pe colonelul Şerstobitov, un kirilovist. Mi s-au retras împuternicirile şi-am rămas fără slujbă.

— Îţi propun o muncă periculoasă. Onorariu mare. Eşti de acord?

— Am înţeles.

— Te duci la Paris. Îţi dau o recomandaţie, vei fi angajat imediat. Vei primi hârtii şi un mandat şi vei pleca la Leningrad... Acolo, cu ajutorul acestei fotografii, vei căuta un băiat...

64

Trecuseră cinci zile. Nimic nu tulbura liniştea orăşelului K., aşezat într-o vale verde şi umedă, în regiunea Rinului, în vecinătatea vestitelor uzine ale Companiei de anilină.

Dimineaţa, pe străzile întortocheate, cu trotuare înguste, tropăiau vesel tălpile de lemn ale şcolarilor, duduiau paşii grei ai muncitorilor, iar femeile îşi duceau copiii, în cărucioare, la umbra teilor de pe malul râului... Frizerul, într-o vestă de pânză, ieşea din prăvălia lui şi aşeza pe trotuar o scară dublă. O calfă se urca pe scară să cureţe firma – şi aşa strălucind de curăţenie – care spânzura de o bară şi înfăţişa un lighenaş de aramă şi o coadă albă de cal. La cafenea se ştergeau vitrinele de cristal. Se auzea huruitul unui camion cu roţi uriaşe, încărcat cu butoaie de bere goale.

Era un orăşel vechi, bine măturat şi curat, liniştit în ceasurile de peste zi, când soarele încălzea pavelele caldarâmului gârbov, şi înviorat de voci potolite către apusul soarelui, când muncitorii şi muncitoarele se

întorceau de la uzine, când începeau să apară luminile în cafenele, iar bătrânul lampagiu, într-o manta scurtă, veche de când lumea, pornea, târându-şi tălpile de lemn, să aprindă felinarele.

Pe poarta pieţei, ieşeau cu coşniţe neveste de muncitori de la Burgeri. Odinioară, coşniţele lor erau pline cu păsări, legume şi fructe, demne de naturile moarte ale lui Snyders. Acum, duceau acasă câţiva cartofi, o legătură de ceapă, o sfeclă şi o bucată de pâine cenuşie.

Ciudat. În patru veacuri, al naibii se mai îmbogăţise Germania! Ce glorie cunoscuseră fiii ei! Câte speranţe nu străluciseră în ochii lor albaştri, germanici! Câtă bere nu se scursese pe bărbile lor blonde, avântate în sus! Câte miliarde de kilowaţi de energie omenească nu cheltuiseră!...

Şi totul în zadar: în bucătărioare – o legăturică de ceapă pe o placă de teracotă, iar în ochii flămânzi ai femeilor – o tristeţe străveche.

Cu hainele pe braţ şi încălţămintea prăfuită, Wolf şi Hlinov, cu frunţile asudate, trecură podeţul gârbov şi începură să urce, pe sub teii din marginea şoselei, spre orăşelul K.

Dincolo de munţii nu prea înalţi apunea soarele. Coşurile fabricilor Companiei de anilină mai fumegau încă în lumina aurie a amurgului. Clădirile, hornurile, liniile ferate, ţiglele magaziilor de pe povârnişurile dealurilor înaintau până la marginea oraşului.

— Da, acolo, sunt sigur! zise Wolf şi arătă cu mâna stâncile roşietice în lumina asfinţitului. Dacă ar fi să aleg punctul cel mai potrivit pentru bombardarea uzinelor, l-aş alege numai pe cel de acolo!

— Bine, bine, dar n-au mai rămas decât trei zile, Wolf...

— Nu-i nimic, dinspre sud nu poate exista niciun pericol, e prea departe. Sectoarele de nord şi de est le-am cercetat până la ultima piatră. Ne ajung trei zile.

Hlinov întoarse capul spre dealurile păduroase, acum

vineţii, care se întindeau la nord, despărţite între ele de o umbră deasă. În ultimele cinci zile şi cinci nopţi colindaseră amândoi prin părţile acelea, cercetând fiecare vâlcea care ar fi putut adăposti vreo clădire – baracă sau vilă – cu ferestrele spre uzină.

Cinci zile şi cinci nopţi ei nu se dezbrăcaseră, dormiseră numai câteva ore pe noapte, pe unde nimereau. Picioarele lor nu mai simţeau durerea. Pe drumuri de piatră, pe poteci ori de-a dreptul peste râpi şi garduri, Wolf şi Hlinov străbătuseră pe dealurile din jurul oraşului aproape o sută de kilometri. Dar nu întâlniseră nicăieri nici cel mai mic semn care să trădeze prezenţa lui Garin. Ţăranii, fermierii, servitorii de la vile, pădurarii, paznicii pe care îi întâlniseră dădeau din umeri:

— Aici, în regiunea asta, n-a venit nimeni de aiurea în vremea din urmă. Pe ai noştri, din partea locului, îi cunoaştem pe toţi.

65

Mai rămânea sectorul de vest, cel mai anevoios. Harta arăta acolo o potecă ce ducea spre un platou, pe care se aflau vestitele ruine ale castelului „Scheletul ferecat” , şi în vecinătatea lor, aşa cum se cuvenea în asemenea cazuri, berăria „La scheletul ferecat”.

Într-adevăr, printre ruine se vedeau rămăşiţele unei subterane, cu gratii de fier, în spatele cărora se afla în poziţie aşezată un schelet uriaş, ferecat în lanţuri ruginite. Imagini ale scheletului – pe ilustrate, pe cuţite de tăiat hârtie, pe căni de bere – erau vândute pretutindeni. În schimbul a douăzeci de pfenigi puteai chiar să te fotografiezi alături de schelet şi să trimiţi poza cunoscuţilor sau fetei iubite. Duminica, ruinele erau împestriţate de localnici veniţi să se odihnească, iar berăria făcea afaceri bune. Veneau şi străini.

După război, însă, interesul pentru schelet scăzuse. Localnicilor, care sărăciseră, le era lene să se caţere în zilele de sărbătoare pe dealul povârnit. Preferau să se instaleze cu sandvişuri şi sticluţe de bere departe de relicvele istorice, pe malul râului, sub tei. Patronul berăriei „La scheletul ferecat” nu mai putea chivernisi, cu grija de altădată, rostul ruinelor. Se întâmpla ca săptămâni întregi, netulburat de nimeni, scheletul medieval să contemple cu orbitele lui goale valea verde, unde cândva, într-o zi fatală, căzuse din şa, doborât de stăpânul castelului. Contempla bisericile cu turlele lor împodobite cu cocoşi şi săgeţi, coşurile uzinelor care produceau pe scară mondială iperită, tetril şi alte născociri diavoleşti ce răpeau localnicilor gustul pentru relicvele istorice, pentru ilustratele care reprezentau scheletul şi, poate, chiar pentru viaţă.

Iată locurile spre care se îndreptau acum Wolf şi Hlinov, după ce mai înainte, ca să mai prindă puteri, făcuseră o haltă la cafeneaua din piaţa oraşului, unde studiaseră îndelung harta ţinutului şi îl mai iscodiseră pe chelner. Aflaseră că în sectorul acesta, în afară de ruine şi de berărie, ar mai merita să fie văzută şi vila unui fabricant de maşini de scris, care în ultimii ani scăpătase. Vila era situată pe versantul de vest şi nu putea fi zărită din oraş. Fabricantul locuia singur acolo şi nu pleca niciodată de acasă.

66

Luna plină răsări înainte de revărsatul zorilor. Ceea ce mai înainte păruse o îngrămădire haotică de bolovani şi de stânci, acum, în lumina lunii, căpăta contururi limpezi. De la bolţile încă tefere prinseră să se alungească jos, în râpă, umbre catifelate, apoi se iviră rămăşiţele zidului de cetate, năpădit de copăcei strâmbi şi de un vălmăşag de rugi, şi un turn pătrat, partea cea mai veche a castelului înălţat de

normanzi, denumit pe ilustrate „Turnul supliciilor”.

Către răsărit, purcedeau de la vechiul turn nişte bolţi de cărămidă, rămase pesemne de la vreo galerie care îl lega cândva de partea locuită a castelului. Din toate acestea nu mai erau în fiinţă decât temeliile, pietrişul şi capitelele coloanelor de gresie, semănate peste tot. La baza turnului, sub o boltă în cruce, şedea „Scheletul ferecat”.

Wolf îl contemplă îndelung, cu coatele sprijinite de gratii, apoi întoarse capul spre Hlinov:

— Priveşte, te rog, într-acolo, zise el.

Jos, la mare adâncime, în lumina lunii, se întindea valea, acoperită de o ceaţă uşoară. Pe apa râului, întrezărită ici-colo prin frunzişul copacilor, jucau solzi argintii. Orăşelul părea o jucărie. Nu se vedeau ferestre luminate. Departe, în stânga, ardeau sutele de lumini ale fabricilor Companiei de anilină. Din coşuri răbufneau flăcări trandafirii, se înălţau rotocoale albe de fum. Se auzeau şuiere de locomotive, huruituri.

— Da, am dreptate, zise Wolf, numai de pe platoul ăsta poţi izbi cu raza. Priveşte, acolo sunt depozitele de materii prime, dincolo, după valul de pământ, depozitele de semifabricate, complet descoperite. În halele acelea lungi se fabrică acid sulfuric din pirită, după procedeul rusesc, iar colo, mai la o parte, unde se văd nişte acoperişuri rotunde, se fabrică anilină şi toate acele produse diabolice care uneori explodează din senin.

— Toate bune, Wolf, dar în ipoteza că Garin îşi va instala aparatul de-abia în noaptea de douăzeci şi şapte spre douăzeci şi opt, ar trebui totuşi să existe unele indicii de instalaţie provizorie.

Să cercetăm ruinele. Eu voi cerceta turnul, iar dumneata zidurile şi bolţile... De fapt, nu s-ar putea găsi un loc mai potrivit ca ăsta, unde şade dihania de schelet.

— Atunci, la şapte ne vedem la restaurant.

— Bine.

67

Pe la ora opt dimineaţa, Wolf şi Hlinov şedeau pe veranda de lemn a restaurantului „La scheletul ferecat” şi beau lapte. Cercetările din timpul nopţii fuseseră infructuoase. Tăceau amândoi, cu capul sprijinit în palme. Hlinov, mai susceptibil şi mai neîncrezător în sine, se apucă de mai multe ori să revizuiască raţionamentele care îi aduseseră, pe el şi pe Wolf, de la Paris, prin aceste locuri, în aparenţă destul de paşnice. Pe ce se întemeia convingerea lor? Pe două-trei rânduri tipărite în ziare.

— Wolf, n-o să rămânem cumva cu buzele umflate?

— Mintea omenească e mărginită, răspunse Wolf, dar totdeauna e mai cuminte să te bizui decât să te îndoieşti de ea. Şi apoi, dacă nu vom găsi nimic, iar planurile diabolice ale lui Garin se vor dovedi până la urmă o nălucire a noastră, cu atât mai bine. Noi ne-am făcut datoria.

Chelnerul aduse două porţii de jumări şi două halbe cu bere. Apăru şi patronul, un grăsun cu faţa rumenă-stacojie:

— Bună dimineaţa, domnilor! zise el, şuierând din pricina astmei, şi aşteptă grijuliu până când clienţii îşi potoliră foamea. Apoi întinse un braţ spre valea încă albăstrie, care scânteia de rouă: Am să vă spun ceva, domnii mei... De douăzeci de ani stau şi observ... Lucrurile se îndreaptă spre deznodământ... Am văzut mobilizarea. Iată, pe drumul de colo mărşăluiau trupele. Erau minunatele coloane germane. (Ca acţionat de un resort, arătătorul dolofan al patronului săltă o dată în sus, deasupra capului.) Erau Siegfriezii – aceiaşi despre care pomeneşte Tacit: voinici, înspăimântători, în coifurile lor cu aripioare. Ober, mai adă două halbe pentru domnii... În 1914, Siegfriezii porniseră să cucerească lumea. Le lipseau numai scuturile. Ţineţi minte străvechiul obicei german: războinicii scoteau strigăte de luptă, cu gura lipită de scut, pentru ca glasurile să pară mai înfricoşătoare. Da, am văzut funduri de cavalerişti bine

înfipte în şei... Ce s-a întâmplat apoi, vă întreb? Oare ne-am dezvăţat să murim în lupte sângeroase? Am văzut trupele trecând înapoi. Cavaleriştii se ţineau tot aşa, fir-ar să fie, bine înfipţi în şei... Germanii n-au fost înfrânţi pe câmpul de bătaie. Ei au fost străpunşi cu paloşele în paturile lor, lângă vetrele lor...

Patronul îi cercetă pe clienţi cu ochii lui holbaţi, apoi se întoarse spre ruine. Faţa îi era acum cărămizie. Scoase tacticos din buzunar un teanc de ilustrate şi izbi cu el peste palmă:

— Aţi fost în oraş. Spuneţi-mi, aţi văzut vreun german mai înalt de cinci picioare şi jumătate? Aţi auzit vreun proletar care, întorcându-se acasă de la uzină, să rostească îndrăzneţ: Deutschland, cu glas tare? Dar aceiaşi proletari trăncănesc mereu despre socialism, la o halbă cu bere.

Patronul aruncă cu îndemânare pe masă teancul de ilustrate, care se desfăcu în chip de evantai... Erau imagini ale scheletului - scheletul şi un german cu aripioare, scheletul şi un ostaş din 1914 în echipament de campanie. Douăzeci şi cinci de pfenigi bucata, două mărci şi cincizeci de pfenigi duzina, reluă patronul cu mândrie şi dispreţ, nimeni nu vinde mai ieftin... Lucru bun, dinainte de război, fotografie în culori, ochi de staniol, asta face o impresie de neuitat... Credeţi că Burgerii ăştia laşi, proletarii ăştia de cinci picioare şi jumătate înălţime, cumpără ilustratele mele? Ptiu... După cum merg lucrurile, într-o bună zi o să fiu nevoit să-l fotografiez, alături de schelet, pe Karl Liebknecht în persoană.

Faţa lui se făcu din nou roşie.

— Să aştepte ei mult şi bine!, adăugă el, izbucnind în râs. Ober, ia două plicuri originale şi pune câte o duzină de ilustrate pentru domnii... Da, da, acum omul e nevoit să recurgă la tot felul de expediente... O să vă arăt o invenţie a mea, brevetată... Hotelul „La scheletul ferecat” o să vândă sute şi sute de bucăţi... Aici merg în pas cu vremea, nu mă abat de la principii.

Patronul dispăru şi se înapoie îndată cu o cutie nu prea mare, asemănătoare cu acelea în care se ţin ţigările de foi. Pe capac era pirogravat eternul schelet.

— Doriţi să încercaţi? Funcţionează tot aşa de bine ca şi cele cu lămpi catodice. Într-o clipă, racordă un fir şi casca de galenă şi puse aparatul de radio la priza aşezată sub masă. Costă trei mărci şi şaptezeci şi cinci de pfenigi, fără cască, bineînţeles. Întinse lui Hlinov casca. Puteţi asculta Berlinul, Hamburgul, Parisul, dacă vă face plăcere. Voi prinde acum transmisiunea de la catedrala din Köln, tocmai se oficiază liturghia, veţi auzi orga, e ceva colosal... Întoarceţi maneta spre stânga... Ce s-a întâmplat? Mi se pare că iarăşi se vâră pe fir blestematul de Stufer. Aşa-i?

— Cine? întrebă Wolf, aplecându-se spre aparat.

— Stufer, fabricantul falit de maşini de scris, un beţiv scrântit... Acum doi ani şi-a instalat la vilă un post de radio. Apoi a dat faliment. De curând, postul a început din nou să funcţioneze...

Hlinov îşi scoase casca.

— Plăteşte şi să mergem, se adresă el lui Wolf, şi ochii îi străluceau ciudat.

Peste câteva minute, scăpând de guralivul patron, ieşiră pe portiţa restaurantului. Hlinov strânse cu putere mâna însoţitorului său.

— I-am auzit vocea, era Garin...

68

În aceeaşi dimineaţă, cu un ceas mai devreme, în vila lui Stufer, aşezată pe povârnişul de apus al aceloraşi dealuri, în semiîntunericul din sufragerie, stăpânul casei şedea la masă şi vorbea cu cineva nevăzut. Mai bine zis, rostea frânturi de fraze şi ocări. Pe masa plină de scrum zăceau sticle goale, mucuri de ţigări de foi, un guler şi o cravată. Stufer, îmbrăcat sumar, îşi scărpina pieptul puhav, se zgâia

la bec – singurul care mai ardea în candelabrul de fier – şi, ţinându-se să nu râgâie, înjura cu glas scăzut, folosind cele mai deocheate expresii, toate făpturile umane care se perindau în memoria-i afumată.

Solemn, ca orologiul unui turn, pendula bătu ora şapte. Aproape în aceeaşi clipă se auzi oprind în faţa casei un automobil. În sufragerie intră Garin, înviorat de vântul dimineţii, cu şapca de piele pe ceafă.

— Iarăşi ai băut toată noaptea? zise el, cu un rânjet batjocoritor.

Stufer îl privi chiorâş, cu ochii injectaţi. Garin îi plăcea. Plătea totul cu dărnicie. Fără să se tocmească, închiriase pentru toată vara vila cu pivniţa de vinuri, lăsându-l pe Stufer să se răfuiască singur cu bătrânul vinaţ de Rin, cu şampania franţuzească şi cu lichiorurile. Dracu ştie ce făcea, probabil specula, dar înjura de mama focului pe americani, care îl ruinaseră şi pe el cu doi ani în urmă, dispreţuia guvernul şi-i numea pe toţi oamenii canalii. Asta era bine. Aducea cu maşina nişte delicatesuri la care, chiar în vremurile lui bune, Stufer nu-şi permitea nici să gândească; el nu visase, bunăoară, să întindă pe pâine, ca acum, cu lingura de supă, pateuri scumpe de Strasbourg, icre ruseşti, Camembert special prin care foiau viermi albi. S-ar fi zis că Garin urmărea anume ca Stufer să fie mereu beat mort.

— Parcă dumneata te-ai închinat toată noaptea lui Dumnezeu, hârâi Stufer.

— Am petrecut minunat cu nişte fetiţe la Köln şi, precum vezi, sunt tot proaspăt, nu stau în izmene. Te-ai ramolit, Stufer. Apropo, am fost prevenit de un lucru puţin cam neplăcut... Vila dumitale se află prea aproape de nişte fabrici chimice... E ca şi cum ar sta pe o magazie de pulbere...

— Prostii, urlă Stufer, iarăşi mă sapă vreo canalie... În vila mea te afli în cea mai deplină siguranţă.

—- Cu atât mai bine. Dă-mi cheia de la magazie.

Învârtind pe deget lănţişorul cu cheia, Garin ieşi în grădină şi se îndreptă spre o magazioară cu ferestre, pitită sub pilonii unei antene. Ici-colo, pe răzoarele de flori neîngrijite, străjuiau pitici de ceramică, murdăriţi de păsări. Garin descuie uşa cu geam, intră şi deschise larg ferestrele. Se sprijini de pervaz şi rămase aşa o vreme, trăgând în piept aerul proaspăt al dimineţii. Petrecuse aproape douăzeci de ore în automobil, dar îşi încheiase socotelile cu băncile şi cu uzinele. Acum totul era în ordine, aştepta ziua de douăzeci şi opt.

Nu-şi dădea seama de când stătea aşa la fereastra deschisă. Se întinse, aprinse o ţigară de foi, după care porni dinamul, verifică şi reglă aparatele. În cele din urmă luă loc în faţa microfonului şi începu să rostească tare şi răspicat:

— Zoia, Zoia, Zoia, Zoia... Ascultă-mă, ascultă-mă, ascultă-mă... Totul va fi aşa cum o să vrei tu. Numai să ştii să vrei. Am nevoie de tine. Fără tine opera mea e moartă. Zilele astea sosesc la Neapole. Data exactă ţi-o voi comunica mâine. Nu te nelinişti. Toate merg în plin...

Tăcu, trase un fum de ţigară, apoi începu din nou:

— Zoia, Zoia, Zoia...

Închise ochii. Dinamul zumzăia uşor. Unul după altul, fulgere nevăzute se desprindeau de pe antenă.

Dacă în clipele acelea ar fi trecut prin preajmă o unitate de artilerie, de bună seamă că Garin n-ar fi auzit-o. Fireşte că nu auzi nici hârşâitul unor pietre care se rostogoliră devale, undeva, la capătul poienii. După câtva timp, la vreo cinci paşi de pavilion, tufele se dădură deoparte şi apăru ţeava mată a unui revolver şi, în dreptul ei, un ochi omenesc.

69

Rolling ridică receptorul:

— Da.

— Aici Semionov. Adineauri am interceptat o emisiune a lui Garin. Pot să vă citesc?

— Da.

— „Totul va fi aşa cum o să vrei tu. Numai să ştii să vrei”... începu să citească Semionov, traducând cu chiu, cu vai din ruseşte în franţuzeşte.

Rolling asculta tăcut.

— Asta-i tot?

— Absolut tot.

— Notează, porunci Rolling. Treceţi imediat postul de emisiune pe patru sute douăzeci şi unu de metri lungime de undă, începu el să dicteze. Mâine, cu zece minute înainte de ora la care aţi interceptat apelul de azi, veţi transmite: „Zoia, Zoia, Zoia... S-a întâmplat pe neaşteptate o nenorocire. Trebuie să acţionăm. Dacă ţi-e dragă viaţa prietenului tău, debarcă vineri la Neapole, du-te la hotelul Splendid şi aşteaptă ştiri până sâmbătă la amiază”. Vei repeta mereu aceste cuvinte, auzi mereu, cu o voce puternică, convingătoare. Asta-i tot.

Rolling sună. Caută-l imediat şi adu-l la mine pe Tyklinski, porunci el secretarului, care dădu buzna în birou. Du-te numaidecât la aeroport. Închiriază sau cumpără, te priveşte, un avion închis, de călători. Angajează un pilot şi un mecanic de bord: Să fie gata de zbor în ziua de douăzeci şi opt...

70

Wolf şi Hlinov petrecură tot restul zilei în orăşelul K. Hoinăriră pe străzi şi stătură de vorbă cu localnicii despre tot felul de nimicuri, dându-se drept turişti. Seara, după ce orăşelul amuţi, Wolf şi Hlinov plecară în munţi. Miezul nopţii îi găsi pe drum, urcând povârnişul ce ducea spre grădina lui Stufer. Hotărâseră, ca, în cazul când s-ar întâmpla să trezească bănuielile poliţiei, să se dea drept turişti rătăciţi. Iar dacă totuşi ar fi arestaţi, asta nu le-ar căşuna nici o

nenorocire: alibiul lor ar putea fi confirmat de întregul orăşel. După împuşcătura dintre tufe, când văzuseră cu ochii lor cum capul lui Garin se prefăcuse în fărâme, amândoi sosiseră în oraş în mai puţin de patruzeci de minute.

Escaladară gardul scund, ocoliră cu băgare de seamă poiana prin spatele tufelor şi ajunseră în faţa casei lui Stufer. Se opriră nedumeriţi şi schimbară câte o privire fugară. În grădină şi în casă domneau liniştea şi pacea. Câteva ferestre erau luminate. Prin uşa mare, deschisă, care dădea de-a dreptul în grădină, o lumină paşnică se revărsa pe treptele de piatră, pe capetele piticilor din iarba deasă. Pe treapta de sus a cerdacului, cu o damigeană împletită lângă el, şedea un bărbat gras care cânta încet din flaut. Era acelaşi bărbat care, de dimineaţă, apăruse deodată pe cărare în apropierea pavilionului de radio şi care, la auzul împuşcăturii, se întorsese şi o luase la fugă, în trap împleticit, spre casă. Acum huzurea de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic.

— Haidem, şopti Hlinov, trebuie să aflăm ce s-a întâmplat.

— Exclus să fi dat greş! mormăi Wolf.

O luară spre cerdac.

— Iertaţi-ne că vă deranjăm... începu Hlinov cu glas scăzut, pe la jumătatea drumului. Aveţi cumva câini?

Stufer lăsă în jos flautul, fără să se ridice de pe treaptă, se întoarse şi întinse gâtul, cercetând cu privirea siluetele nedesluşite ale celor doi.

—- Da, da, avem câini răi aici, răspunse el tărăgănat.

— Ne-am rătăcit, explică Hlinov, voiam să vizităm ruinele „Scheletului ferecat”... Permiteţi-ne să ne odihnim puţin.

Stufer răspunse printr-un mormăit în doi peri. Wolf şi Hlinov mulţumiră şi se aşezară tulburaţi pe treptele de jos. Amândoi erau cu ochii în patru. Stufer îi privea din capul scării.

— De fapt, când eram bogat, zise el, dădeam drumul

dulăilor în grădină. Nu-mi plăceau neobrăzaţii şi vizitatorii nocturni. (Hlinov se grăbi să-l strângă de mână pe Wolf, pentru ca acesta să tacă). M-au ruinat americanii, iar grădina mea a ajuns drum de trecere pentru haimanale, deşi pretutindeni sunt bătute scânduri care avertizează pe infractori că se expun la amenzi de o mie de mărci. Dar Germania a devenit o ţară în care nu se mai respectă legea şi proprietatea. Îi spuneam omului căruia i-am închiriat vila: împrejmuieşte grădina cu sârmă ghimpată şi angajează un paznic. Nu m-a ascultat, eu n-am nici o vină...

Wolf luă de jos o pietricică şi o aruncă departe, în întuneric.

— Aţi avut vreo neplăcere din cauza acestor vizitatori? întrebă el.

— Ca să spun „neplăcere” ar fi cam mult, în orice caz ceva caraghios. Chiar azi-dimineaţă. Dar interesele mele economice n-au avut de suferit, aşa că-mi voi trece vremea tot atât de plăcut ca şi până acum. Duse flautul la gură şi scoase câteva sunete stridente. La urma urmelor, ce mă priveşte pe mine dacă locuieşte aici sau chefuieşte cu fetele la Koln? Mi-a plătit tot, până la ultimul pfenig... Nimeni n-ar putea să-i reproşeze nimic. Dar, vedeţi dumneavoastră, se pare că e un domn prea nervos. În timpul războiului ar fi putut să se obişnuiască cu focurile de revolver, ce naiba! Şi-a strâns tot avutul şi... la revedere... Ce să-i faci... drum bun şi cale bătută.

— A plecat pentru totdeauna? întrebă, neaşteptat de tare, Hlinov.

Stufer se ridică, apoi se aşeză din nou. Obrazul lui gras, cel pe care cădea lumina revărsată din odaie, se întinse într-un zâmbet batjocoritor. Burta-i uriaşă începu să salte.

— Da, da, el m-a prevenit: doi gentlemeni o să întrebe neapărat despre plecarea lui. A plecat, a plecat, dragi gentlemeni. Dacă nu mă credeţi şi sunteţi întradevăr prieteni de-ai lui, poftiţi să vă arăt camerele, să vă convingeţi... Aveţi tot dreptul – chiria pentru camere s-a

plătit...

Stufer vru din nou să se ridice, dar picioarele nu-l mai ţineau. Mai mult nu putură să afle de la el. Wolf şi Hlinov se întoarseră în oraş.

Tot timpul merseră tăcuţi. De-abia pe pod, deasupra apei negre în care se oglindea un felinar, Wolf se opri deodată, pe neaşteptate:

Ei, drăcia dracului! izbucni el, încleştându-şi pumnii. Dar i-am văzut cu ochii mei capul prefăcut în ţăndări!...

71

Un bărbat nu prea înalt, dar voinic, cu părul sur, pieptănat lins, peste cap, cu ochelari albaştri, care îi ocroteau ochii suferinzi, stătea lângă soba de teracotă şi privea în jos, ascultându-l pe Hlinov.

Hlinov, care mai întâi stătuse pe canapea, s-a mutat pe pervaz, iar apoi începu să umble precipitat, de colo-colo, prin mica sală de primire a Ambasadei sovietice.

Istorisea despre Garin şi Rolling. Expunerea lui Hlinov era logică şi exactă, dar el însuşi simţea neverosimilitatea acestui talmeş-balmeş de evenimente.

— Să presupunem că eu şi Wolf ne înşelăm... Foarte bine, am fi fericiţi să ne înşelăm în concluziile noastre. Totuşi cincizeci la sută din eventualităţi conduc la o catastrofă. Aceste cincizeci la sută trebuie să ne trezească interesul. Dumneavoastră, în calitate de ambasador, puteţi convinge, puteţi influenţa, puteţi deschide ochii... E o situaţie dintre cele mai grave. Aparatul există. Şelga l-a atins cu mâna lui. Trebuie să se acţioneze imediat, chiar în clipa asta. Aveţi la dispoziţie cel mult douăzeci şi patru de ore. Mâine noaptea, catastrofa urmează să se dezlănţuie. Wolf a rămas în oraşul K. Face tot ce-i stă-n putinţă pentru a preveni muncitorii, sindicatele, populaţia oraşului, administraţia uzinelor. Fireşte, nimeni nu ne crede... Nici dumneavoastră...

Ambasadorul tăcea, cu ochii plecaţi.

— La redacţia ziarului local au râs de noi cu lacrimi... În cel mai bun caz, ne iau drept nebuni.

Hlinov îşi duse palmele la tâmple, prinzând între degetele-i murdare şuviţe de păr încâlcit. Faţa îi era trasă, plină de praf. Ochii lui, parcă albiţi, încremeniră deodată, ca în faţa unei viziuni groaznice. Ambasadorul îl privi cu fereală, pe după ochelari.

— De ce n-aţi venit mai demult la mine?

— N-aveam date concrete... Presupuneri, concluzii... la limita fantasticului, a nebuniei... Chiar şi acum, iată, mi se pare că mă voi trezi îndată şi voi scoate un oftat de uşurare... Dar vă asigur, sunt în toate minţile. Opt zile şi opt nopţi eu şi cu Wolf n-am dormit, nici nu ne-am dezbrăcat măcar.

Urmă o clipă de tăcere.

— Am convingerea că nu sunteţi un mistificator, tovarăşe Hlinov, zise ambasadorul cu toată seriozitatea. Mai curând, cred că vă urmăreşte o idee fixă... Ridică repede o mână, întrerupând mişcarea de deznădejde a lui Hlinov. Totuşi mi-au sunat foarte convingător cele cincizeci la sută ale dumitale. Mă voi duce acolo unde trebuie, voi face tot ce stă în puterile mele...

72

În dimineaţa zilei de douăzeci şi opt, în piaţa din centrul orăşelului K. Începură să se adune grupuri-grupuri de localnici şi, unii cu nedumerire, alţii cu oarecare teamă, discutau despre ciudatele proclamaţii lipite, cu miez de pâine mestecat, pe case, la colţuri de stradă.

„Nici autorităţile, nici administraţia uzinelor, nici sindicatele n-au vrut să dea ascultare apelului nostru deznădăjduit. Astăzi – suntem absolut siguri – uzinele, oraşul, întreaga populaţie sunt ameninţate cu nimicirea. Noi

am căutat să înlăturăm catastrofa, dar n-am reuşit să punem mâna pe ticăloşii din solda bancherilor americani. Salvaţi-vă, fugiţi din oraş la şes! Credeţi-ne, pentru viaţa voastră, pentru copiii voştri, pentru Dumnezeu”.

Poliţia bănuia cine era autorul proclamaţiilor şi-l căuta pe Wolf. Dar acesta dispăruse. Pe la prânz, autorităţile afişară ordonanţe în care avertizau pe cetăţeni să nu părăsească în niciun caz oraşul să nu facă panică, întrucât, după toate aparenţele, o bandă de tâlhari intenţionează să prade în cursul nopţii casele părăsite.

„Cetăţeni, daţi dovadă de bun-simţ! Tâlharii vor să vă prostească. Ei vor fi descoperiţi chiar astăzi, vor fi arestaţi şi vor suferi rigorile legii”.

Autorităţile nimeriseră în plin. Groaznicul mister era limpede ca lumina zilei. Locuitorii se liniştiră imediat, ba chiar râdeau: „Bine au mai ticluit-o, pungaşii vroiau să jefuiască în voie magazinele şi locuinţele, ha- ha-ha! Iar noi, nerozii, am fi tremurat toată noaptea de spaimă pe câmp”.

Veni seara, la fel ca alte mii de seri, răsfrângând în ferestrele oraşului lumina asfinţitului. Păsările din copaci amuţiră. Pe malurile umede ale râului, broaştele începură să orăcăie. Orologiul din turnul bisericii de cărămidă intonă Die Wacht am Rhein [De veghe pe Rin – cântec naţionalist revanşard german, îndreptat împotriva Franţei. (N. r.)], spre spaima parşivilor de francezi, apoi bătu ora opt. Prin ferestrele cârciumioarelor lumina se prefira paşnic, muşteriii dintotdeauna îşi muiau tacticos mustăţile în spuma de bere. Patronul restaurantului „La scheletul ferecat” se potoli în sfârşit şi el, se plimbă o vreme pe terasa pustie, blestemă guvernul, pe socialişti şi pe evrei, apoi porunci să se tragă obloanele şi plecă cu bicicleta în oraş, la amantă.

La ceasul acela, pe povârnişul apusean al dealurilor, pe un drum nu prea umblat, trecu în goană, aproape fără zgomot, un automobil cu farurile stinse. Amurgea, stelele erau încă palide, dincolo de munţi răsărea luna, revărsând

o lumină rece. Ici-colo, pe câmpie, pâlpâiau luminiţe gălbui. Numai înspre uzine, viaţa nu vroia să se potolească.

Wolf şi Hlinov şedeau la marginea prăpastiei, pe locul unde sfârşeau ruinele castelului. Scotociseră încă o dată prin toate ungherele, se urcaseră în turnul pătrat, dar nu găsiră nicăieri nici urmă de pregătiri din partea lui Garin. Într-un timp, li se păru că în depărtare a trecut în goană un automobil. Traseră cu urechea, scrutară zarea. Seara era calmă, în aer stăpânea liniştea milenară a pământului. Uneori, o adiere uşoară aducea de jos parfumul umed de flori.

— Am cercetat harta, rupse tăcerea Hlinov. Dacă o luăm la vale, spre apus, traversăm calea ferată exact în dreptul haltei unde, la cinci şi treizeci, opreşte un tren mixt. Nu cred ca şi acolo să fie poliţişti.

— Totul s-a terminat caraghios şi stupid, răspunse Wolf. Prea de curând s-a ridicat omul de pe cele patru labe ale lui pe membrele dinapoi, prea îl apasă milioanele de secole de cruntă sălbăticie! Cumplită e masa omenească necălăuzită de o mare idee! Oamenii nu trebuie lăsaţi fără şefi, pentru că li se năzare din nou să meargă în patru labe.

— Ce ţi-a venit să vorbeşti aşa?

— Am obosit. Wolf şedea pe un morman de pietre, cu bărbia-i viguroasă sprijinită în pumni. Ţi-a trecut oare, măcar o clipă, prin cap că la douăzeci şi opt vom fi puşi în urmărire ca escroci şi tâlhari? Dacă ai fi văzut numai ce priviri schimbau aceşti reprezentanţi ai autorităţilor pe când peroram în faţa lor... O, ce tâmpit sunt! Ei au totuşi dreptate, aici e buba. N-au să afle niciodată ce primejdie a planat asupra lor...

De n-ar fi fost împuşcătura aceea, a dumitale.

— Wolf...

— Drace! Dacă nu dădeam greş... Sunt gata să stau zece ani la ocnă, numai să le pot dovedi acestor idioţi...

Glasul lui Wolf răsuna acum puternic printre ruine. Asemenea unui vânător care înaintează tiptil, ocrotit de

ţipetele cocoşilor de munte, la treizeci de paşi de ei, în umbra unui zid pe jumătate surpat, se furişa Garin. Vedea limpede siluetele celor doi bărbaţi care şedeau pe marginea prăpastiei, auzea fiecare cuvânt al lor. Când ajunse la locul viran dintre capătul zidului şi turn, începu să se târască. La baza turnului, acolo unde se termina galeria boltită a „Scheletului ferecat” , se afla un bolovan mare, desprins dintr-o coloană de gresie. Garin dispăru în spatele lui. Se auziră hârşâit de piatră şi scrâşnet de fier vechi.

Wolf sări în picioare:

— Ai auzit?

Hlinov privea grămada de bolovani în spatele căreia undeva, sub pământ, dispăruse Garin. Alergară într-acolo. Dădură ocol turnului.

— Aici sunt vulpi, îşi dădu cu părerea Wolf.

— Nu, cred că a fost mai curând ţipătul unei păsări de noapte.

— Să plecăm de aici. Am început să avem halucinaţii...

Când se apropiară de poteca povârnită care ducea de la ruinele castelului la drumul ce apuca peste deal, se auzi un al doilea zgomot – căzuse ceva, parcă, şi se rostogolise devale. Wolf se cutremură. Ascultară îndelung, cu răsuflarea oprită. Chiar şi liniştea părea că le ţiuie în urechi. „Pliu-pliu, pliu-pliu” – ţipa în zbor scurt şi gingaş, aici sus, deasupra capului, aici jos de tot o păpăludă nevăzută.

— Să mergem.

— Desigur, e stupid.

De data asta porniră hotărâţi la vale, fără să mai întoarcă privirile înapoi. Graţie acestui lucru unul din ei izbuti să scape cu viaţă.

73

Wolf nu greşea prea mult când spunea că din capul lui Garin săriseră ţăndări, Când acesta, aflat în faţa microfonului, făcuse o pauză şi întinsese mâna să ia ţigara de foi, care fumega pe marginea mesei, deodată, pe neaşteptate, capsula auditivă, de ebonită, pe care o ţinea lipită de ureche, pentru controlul vocii în timpul emisiunii, se făcuse ţăndări. În aceeaşi fracţiune de secundă, auzise o împuşcătură puternică şi simţise o durere fulgerătoare pricinuită de o izbitură în partea stângă a capului şi, tot atunci, căzuse pe o coastă, se rostogolise cu faţa la pământ şi încremenise aşa. Auzise urletul lui Stufer şi tropotul unor oameni care fugeau.

„Cine o fi fost, Rolling sau Şelga?” se întreba Garin, peste vreo două ore, în timp ce gonea cu un automobil spre Köln. De-abia acum, însă, trăgând cu urechea la vorbele celor doi bărbaţi care stăteau pe marginea prăpastiei, află răspunsul la această întrebare. Bravo, Şelga!... Ce-i drept, nu se aşteptase ca acesta să recurgă – vai, vai – la asemenea procedee nepermise...

Trase la o parte bucata de coloană care acoperea un chepeng ruginit, coborî sub pământ şi cu lanterna în mână urcă nişte trepte stricate până ajunse în „sacul de piatră” – o celulă situată în zidul turnului normand. Era o încăpere cu pereţi groşi, care măsura vreo doi paşi şi jumătate în lungime şi în lăţime. De unul din pereţi mai atârnau şi acum lanţuri şi brăţări de bronz. Lângă peretele din faţă, pe o capră improvizată, era aşezat aparatul. Sub el se aflau patru cutii de tablă cu dinamită. În dreptul ţevii aparatului, o gaură străbătea tot peretele, până în partea exterioară, unde era mascată de oasele „Scheletului ferecat”.

Garin stinse lanterna, mută din loc ţeava, apoi vârî mâna în zid şi împinse la o parte scheletul, al cărui craniu se desprinse şi se rostogoli pe jos. Prin gaura din perete se

vedeau acum luminile uzinelor. Garin avea ochi ager, distingea până şi minusculele siluete omeneşti care umblau printre clădiri. Tremura tot. Ţinea dinţii încleştaţi. Nu bănuise niciodată că va fi atât de grea pentru el apropierea acestei clipe. Îndreptă din nou aparatul cu ţeava spre orificiu şi-l regla. Deschise capacul din spate şi cercetă piramidele. Totul fusese pregătit încă de săptămâna trecută. Un alt aparat, împreună cu vechiul prototip, era jos, în automobilul pe care îl lăsase într-un crâng.

Închise capacul la loc şi apucă maneta magnetoului, care aprindea automat piramidele. Tremura din cap până în picioare. Nu conştiinţa (despre ce conştiinţă mai putea fi vorba după războiul mondial!), nici teama (era prea uşuratic) şi nici mila pentru cei condamnaţi să piară (erau prea departe) îl făceau, pe rând, să se înfioare sau să-l treacă toate năduşelile. Îşi dădea seama cu o claritate înspăimântătoare că, printr-o singură mişcare a manetei, devenea un duşman al omenirii. Era o trăire pur estetică a importanţei clipei.

Luă mâna de pe manetă ca să-şi scoată ţigările din buzunar. Atunci, ca un reflex al acestui gest, creierul său tulburat îl aţâţă: „Amâni, savurezi clipele, asta-i demenţă”.

Garin trase maneta magnetoului. În aparat se ivi o flacără, care prinse să sfârâie. Apoi, el începu să regleze încet şurubul micrometric.

74

Hlinov observă primul, sus, în văzduh un ciudat ghemotoc luminos.

— Uite încă unul! exclamă el încet.

Se opriră la jumătatea drumului pe marginea prăpastiei şi începură să privească, cu capetele ridicate. Undeva, deasupra vârfurilor copacilor, mai jos de primul ghemotoc de foc, apăruse un al doilea, care, împrăştiind scântei, ca o

rachetă care se stinge, începu să coboare...

— Astea-s păsări care ard, şopti Wolf. Priveşte!

Poate că deasupra pădurii, pe fundalul luminos al cerului, săgeta vertiginos, într-un zbor bezmetic, chiar păpăluda care mai adineauri ţipase: „Pliu-pliu!” Ea se aprinse, se dădu peste cap şi căzu.

— Din cauză că se ating de sârmă.

— Care sârmă?

— Cum, Wolf, nu vezi?

Hlinov arătă cu mâna un fir luminos, drept ca un ac, care venea de sus, dinspre ruine, şi se îndrepta către uzinele Companiei de anilină. Drumul lui era marcat de frunzuliţele aprinse ale copacilor şi de ghemotoacele păsărilor care se mistuiau în flăcări. Acum, răspândind o lumină orbitoare, firul străpungea pe o mare porţiune peretele negru al pinilor.

— Se lasă în jos! strigă Wolf şi se opri.

Înţeleseră amândoi ce fel de fir era. Înmărmuriţi, n-aveau altă putere decât să-l însoţească cu privirea. Raza izbi întâi unul din coşurile uzinei; coşul se clătină, se frânse în două, apoi se prăbuşi. Lucrurile se întâmplau însă prea departe şi vuietul căderii nu răzbătu până la ei.

Peste câteva clipe, în stânga coşului, deasupra acoperişului unei hale lungi, răbufni o coloană de abur; ea luă curând o culoare trandafirie, apoi se învălătuci, năpădită de un fum negru. Brusc, ferestrele unei clădiri cu patru etaje, situată ceva mai la stânga, se cufundară în întuneric. O linie de foc rătăci în zigzag, de sus în jos, pe întreaga faţadă, după care urmară altele...

Hlinov scoase un ţipăt ca de iepure. Clădirea se lăsă în jos şi se prăbuşi, învăluită într-un nor de fum.

De-abia atunci Wolf şi Hlinov o rupseră la fugă înapoi, pe povârniş, spre ruinele castelului. Tăind drumeagul cotit, se căţărau pe coasta dealului printre tufele de aluni şi pădurea rară. Cădeau, lunecau la vale, urlau şi înjurau de mama focului – unul ruseşte, iar celălalt nemţeşte. Deodată îi

ajunse din urmă un bubuit surd, de parcă ar fi oftat pământul.

Se uitară înapoi. Acum puteau să vadă toate clădirile uzinei, care se întindea pe kilometri întregi. Jumătate din ele erau în flăcări, ardeau ca nişte căsuţe de carton. Jos, chiar lângă oraş, se înălţa o coloană de fum galben-cenuşiu în formă de ciupercă. Raza hiperboloidului juca dezlănţuită în mijlocul acestui dezastru, căutând obiectivul cel mai important – depozitul de semifabricate explozive. Vâlvătăile de foc acopereau o jumătate de cer. Nori de fum, din care ţâşneau jerbe de scântei galbene, roşcate, albe-argintii, se înălţau deasupra munţilor.

— Oh, e prea târziu! exclamă Wolf.

Pe şoselele albicioase, ca nişte panglici de cretă, înainta dinspre oraş o masă vie. Porţiunea de râu care oglindea uriaşul incendiu era semănată cu puncte negre. Populaţia îşi căuta scăparea – oamenii alergau spre şes.

— Prea târziu, prea târziu! striga Wolf, şi pe bărbie i se prelingeau şuviţe de spumă amestecată cu sânge.

Era prea târziu ca să mai poată salva ceva. Câmpia verde dintre oraş şi uzină, pe care se vedeau şiruri lungi de acoperişuri de ţiglă, săltă deodată, pământul se umflă. Fu primul lucru care li se înfăţişă înaintea ochilor. Peste câteva clipe, prin crăpăturile pământului ţâşniră nişte vâlvătăi îngrozitoare, din mijlocul cărora răbufni o coloană de foc şi de gaze incandescente, orbitor de luminoasă, cum nu mai văzuse nimeni, niciodată. Cerul parcă se ridicase sus de tot deasupra câmpiei. Văzduhul se umplu de o lumină verde-trandafirie, care, ca pe timpul unei eclipse de soare, contura fiecare ciot, fiecare piatră, fiecare smoc de iarbă şi dădu la iveală două feţe omeneşti, albe, împietrite.

Se auzi o bufnitură. Pământul spintecat începu să urle, să bubuie. Munţii se cutremurau. Se stârni o vijelie care zgudui şi încovoie copacii. Prin aer zburau tăciuni, pietre. Curând norii de fum învăluiră şi câmpia.

În bezna care se lăsase răsună a doua explozie, mai

puternică decât cea dintâi. Văzduhul îmbâcsit de fum se umplu de o lumină sumbră, ruginie, ca un puroi.

Vijelia, sfărâmăturile de pietre şi frânturile de crengi se prăvăliră peste Hlinov şi Wolf şi-i târâră în jos, pe povârniş.

75

— Căpitane Jansen, vreau să debarc.

— Am înţeles.

— Vreau să mă însoţeşti.

Jansen se înroşi de plăcere. Peste un minut, o şalupă lăcuită, cu şase rame, se lăsă uşor de la bordul „Arizonei" pe apa străvezie. Trei matrozi bronzaţi coborâră, pe un odgon, direct pe băncile şalupei. Ridicară ramele şi încremeniră aşa.

Jansen aştepta lângă scară. Zoia întârzia; mai privea încă, distrată, contururile neclare pe arşiţă ale Neapolelui, ce urca în terase, zidurile de teracotă şi turnurile vechii cetăţi de deasupra oraşului, piscul Vezuviului, care fumega leneş. Nu era nici urmă de vânt şi marea calmă se întindea netedă ca oglinda.

O mulţime de bărci lunecau alene pe apa golfului. Într-una din ele vâslea în picioare cu lopata de la cârmă un bătrân înalt, desprins parcă din desenele lui Michelangelo. Barba lungă, căruntă i se odihnea pe o mantie neagră, peticită, zulufii răvăşiţi alcătuiau deasupra capului său un fel de coroană. Peste umăr avea aruncată o traistă de pânză.

Era Peppo, cerşetorul, cunoscut în toată lumea.

Ieşea pe mare cu barca lui proprie şi cerea de pomană. Ieri, Zoia îi aruncase de pe iaht o hârtie de o sută de dolari. Astăzi, se îndrepta din nou cu barca spre „Arizona". Peppo era ultimul romantic al vechii Italii, îndrăgit de zei şi muze. Toate astea dispăruseră pentru totdeauna. Nimeni nu mai vărsa lacrimi de fericire contemplând anticele pietre.

Putreziseră pe câmpurile de bătaie pictorii care pe vremuri plăteau lui Peppo un galben sunător ca să pozeze în mijlocul ruinelor casei lui Cecilius Jucundus din Pompei. Lumea devenise plicticoasă.

Vâslind alene, Peppo trecea cu barca de-a lungul bordului „Arizonei” , pe care jucau reflexe verzui. Ridică frumosul său cap de medalie, cu faţa brăzdată de cute şi cu sprincene stufoase, şi întinse o mână. Cerea o jertfă.

Zoia, aplecată în jos, îl întrebă în italieneşte:

— Peppo, ghiceşte, cu soţ, ori fără?

— Cu soţ, signora.

Zoia îi aruncă în barcă un teanc de hârtii noi.

— Mulţumesc, frumoasă signora, rosti maiestuos Peppo.

Zoia nu mai avea motiv să întârzie. Se gândise dinainte că, dacă va veni Peppo cu barca şi va răspunde „cu soţ” , însemna că toate se vor sfârşi cu bine.

Totuşi o mai chinuiau presimţiri rele: dacă cumva la hotelul Splendid poliţia îi întinsese o cursă? Dar vocea aceea poruncitoare îi răsuna şi acuma în urechi: „...Dacă ţi-e scumpă viaţa prietenului tău”... O altă ieşire nu avea.

Zoia coborî în şalupă. Jansen se aşeză la cârmă, vâslele se avântară în apă şi debarcaderul Santa Lucia – cu casele lui clădite cu scări exterioare, cu rufe şi vechituri întinse pe frânghii, cu ulicioare înguste ce urcau în trepte pe povârnişul dealului, cu copii pe jumătate goi, cu femei în uşi, cu capre roşcate, cu mormane de stridii ca nişte corturi ridicate lângă apă şi năvoade pescăreşti întinse pe granitul cheiurilor – începu să se apropie vertiginos.

De-abia atinse şalupa pilonii verzi ai debarcaderului, şi de sus, pe trepte, năvăli o haită de zdrenţăroşi vânzători de broşe şi mărgele, şi agenţi de hoteluri. Pe caprele trăsurilor cu doi cai, răcneau birjari, plesnind din bice, băieţi pe jumătate goi se dădeau de-a dura, se tânguiau, cerşeau câte un soldo la picioarele frumoasei forestiere [Forestiera – străină (în limba italiană). (N. r.)].

Împreună cu Jansen, Zoia urcă într-o trăsură.

— La hotelul Splendid! porunci ea.

76

La întrebarea Zoiei, dacă nu s-au primit scrisori pe numele doamnei Lamole, portarul hotelului îi întinse o radiotelefonogramă fără semnătură: „Aşteptaţi până sâmbătă seara”. Zoia dădu din umeri, reţinu camere şi plecă cu Jansen să viziteze oraşul. El propuse să vadă un muzeu.

Zoia îşi plimbă privirea plictisită peste chipurile pe veci încremenite ale frumoaselor Renaşterii – ele se înfăşurau în brocart ţeapăn, nu-şi tăiau părul, probabil nu se îmbăiau în fiecare zi şi se mândreau cu nişte umeri şi şolduri largi, de care s-ar fi ruşinat orice precupeaţă din Paris. Şi mai plicticos era să priveşti capetele de marmură ale împăraţilor, feţele lor de bronz înverzit, care mai bine ar fi zăcut în pământ... Sau pornografia puerilă a frescelor pompeiene. Da, Roma antică şi Renaşterea aveau gusturi proaste. Erau refractare ascuţişurilor cinismului. Oamenii se mulţumeau cu vin îndoit cu apă, se sărutau alene cu femei grase şi virtuoase, se mândreau cu muşchii şi curajul lor. Târau plini de respect după ei veacurile trăite. Nu ştiau ce înseamnă să goneşti cu două sute de kilometri pe oră, într-o maşină de curse, sau să ai la îndemână automobile, avioane, electricitate, telefoane, radio, lifturi, croitori la modă şi un carnet de cecuri (în cincisprezece minute poţi obţine cu un cec mai mult aur decât valora întreaga Romă antică) cu care să storci în fiecare clipă toate desfătările vieţii, până la ultima picătură.

— Jansen, zise Zoia (căpitanul, zvelt, bronzat, ferchezuit, îmbrăcat în alb de sus până jos şi gata să comită orice prostie, mergea cu un pas în urma Zoiei), Jansen, pierdem vremea de pomană. Mă plictisesc.

Se duseră la un restaurant. Între un fel de mâncare şi

altul, Zoia se ridica de la masă, îşi trecea minunatu-i braţ gol de după umărul lui Jansen şi dansa cu ochii pe jumătate închişi; faţa ei nu exprima nimic. Făcea furori „nebune” printre cei din local. Dansurile stârneau pofta de mâncare şi setea. Nările lui Jansen tremurau. Privea în farfurie de teamă să nu-l trădeze strălucirea ochilor. Acum căpitanul ştia cum sunt amantele miliardarilor. Niciodată până atunci palma lui nu simţise în timpul dansului un spate atât de gingaş, de zvelt şi plin de nerv ca al Zoiei, niciodată nările lui nu aspiraseră o asemenea mireasmă ca a pielii şi parfumului ei. Şi ce voce dulce şi ironică... Ce inteligenţă... Ce eleganţă...

Ieşind de la restaurant, Jansen o întrebă:

— Unde ordonaţi să rămân peste noapte, pe iaht sau la hotel?

Ea îl fulgeră cu o privire ciudată şi întoarse capul fără să răspundă.

77

Vinul şi dansul o ameţiseră pe Zoia. O-la-la, nu sunt obligată să dau socoteală nimănui , îşi zise ea intrând în hotel şi se sprijini de braţul ferm al lui Jansen.

Portarul îi dădu cheia, zâmbind mieros cu mutra lui oacheşă de napolitan.

Ceva noutăţi? întrebă Zoia, devenind deodată atentă.

— O, niciuna, signora.

— Du-te în salonul de fumat, zise ea adresându-se lui Jansen, şi fumează o ţigară; dacă nu te-ai plictisit să flecăreşti cu mine, o să-ţi telefonez...

Plecă păşind uşor pe covorul roşu de pe scară. Jansen rămase jos. La cotitură, ea întoarse capul şi zâmbi. El, ca ameţit, se duse în salonul de fumat şi se aşeză lângă telefon. Aprinse o ţigară, aşa cum îi poruncise ea. Se lăsă pe speteaza fotoliului şi dădu frâu liber imaginaţiei.

...Acum a intrat în camera ei... Şi-a scos pălăria, apoi pardesiul alb de stofă... A început să se dezbrace fără grabă, cu mişcări leneşe, cam stângace, ca ale unei adolescente... Rochia i-a căzut, a păşit peste ea. S-a oprit în faţa oglinzii... Ispititoare, îşi priveşte iscoditor imaginea cu pupilele ei mari... Da, da, nu se grăbeşte, aşa sunt femeile... O, căpitanul Jansen ştia să aştepte... Telefonul ei e pe noptieră... Va să zică, o s-o găsească în pat... Ea se sprijină într-un cot şi întinde mâna spre telefon...

Dar telefonul nu voia să sune. Jansen închise ochii ca să nu mai vadă aparatul acela blestemat... Zău, n-are rost să fii amorezat lulea, ca un băieţandru... Dar dacă s-a răzgândit cumva? Jansen sări în picioare. În faţa lui stătea Rolling. Tot sângele i se ridică în obraz.

— Căpitane Jansen, rosti Rolling cu o voce scârţâitoare, îţi mulţumesc pentru grija pe care o porţi doamnei Lamole, dar astăzi ea nu mai are nevoie de dumneata. Te rog să te întorci pe iaht şi să-ţi reiei îndatoririle...

— Am înţeles, răspunse Jansen din vârful buzelor.

Rolling se schimbase mult în ultima lună: faţa i se făcuse pământie, ochii îi căzuseră în fundul capului, barba scurtă şi ţepoasă îi acoperea cu perii ei negri-roşcaţi amândoi obrajii. Purta o haină călduroasă, cu buzunare la piept, doldora de bani şi carnete de cecuri...

„O stângă în tâmplă, un croşeu de dreapta sub ochi şi s-a zis cu broscoiul ăsta”. Căpitanul îşi strânse furios pumnii de fier. Să fi fost acum Zoia aici, să-i fi aruncat numai o privire, şi din Rolling n-ar mai fi rămas decât un sac cu oase.

— Peste o oră vin şi eu pe „Arizona” , îl înştiinţă încruntat Rolling, cu un ton autoritar.

Jansen îşi luă şapca de pe masă, o trase adânc pe cap şi ieşi.

— La debarcader! porunci el sărind într-o trăsură de piaţă.

Părea că fiecare trecător îl priveşte cu ironie: Ei, ce zici de perdaful ăsta?! Jansen îi puse în palmă birjarului un

pumn de mărunţiş şi sări în şalupă.

— Daţi-i bătaie, porcilor!

Urcă în fugă scara şi, ajungând pe bord, urlă secundului:

— Ăsta-i grajd, nu-i punte!

Se încuie în cabină şi, aşa cum era, cu şapca în cap, se trânti pe pat. Începu să urle înăbuşit.

Exact peste o oră se auziră strigătul omului de cart şi o voce slabă care îi răspunse de pe apă. Scara scârţâi.

— Toată lumea pe punte! ordonă vesel secundul, cu un glas răsunător.

Sosise patronul. Numai întâmpinându-l, ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat pe ţărm, putea Jansen să-şi salveze bruma de amor propriu ce-i mai rămăsese. Căpitanul ieşi calm, cu o înfăţişare demnă, pe puntea de comandă. Rolling veni la el, primi raportul că vasul se află în stare perfectă şi-i strânse mâna. Partea oficială se termină. Patronul – om de uscat, mic de statură, într-un costum închis, călduros, care jignea eleganţa „Arizonei” şi cerul Neapolelui – îşi aprinse o ţigară de foi.

Era miezul nopţii. Printre catarge şi vergi licăreau constelaţii. Luminile oraşului şi ale navelor se oglindeau în apa golfului, neagră ca bazaltul. Sirena unui remorcher urlă prelung, apoi amuţi. În depărtare dâre de ulei şi de lumină se legănau pe apă asemenea unor coloane răsturnate.

Rolling părea absorbit de ţigară; aici o mirosea, aici arunca rotocoale de fum în direcţia căpitanului. Jansen, cu mâinile lăsate în jos, păstra în faţa lui o atitudine oficială.

— Doamna Lamole şi-a exprimat dorinţa să rămână pe ţărm, zise Rolling. E un moft, însă noi, americanii, respectăm totdeauna dorinţele femeilor, chiar dacă e vorba de sminteli flagrante.

De voie, de nevoie, căpitanul dădu din cap, în semn că era de aceeaşi părere cu patronul. Rolling duse mâna stângă la gură şi începu să-şi sugă pielea de pe dosul palmei.

— Voi rămâne pe iaht până dimineaţă, eventual şi mâine

toată ziua... Pentru ca rămânerea mea aici să nu fie răstălmăcită în fel şi chip... (îşi supse din nou palma, apoi mişcă mâna în lumina care venea pe uşa deschisă a unei cabine.) Da, după cum spuneam, în fel şi chip... (Jansen privea acum mâna lui, pe care se vedeau urme de unghii.) Satisfac curiozitatea dumitale: aştept aici un om. Dar el habar n-are de asta. Trebuie să sosească dintr-o oră în alta. Dă dispoziţii să fiu anunţat îndată ce va urca pe bord. Noapte bună.

Jansen îşi simţea capul în flăcări. Căuta să se dumirească. Doamna Lamole a rămas pe ţărm. De ce? Un capriciu... Sau poate că îl aşteaptă acolo pe patron? Exclus! Atunci ce rost ar mai avea zgârieturile proaspete de pe mâna lui?... S-a întâmplat ceva... Dacă zace cumva în pat cu beregata tăiată? Sau într-un sac pe fundul golfului? Miliardarii nu ştiu multe.

În timpul cinei, care avu loc în salonul ofiţeresc, Jansen ceru un pahar de whisky fără sifon pentru ca să-şi mai limpezească creierii. Secundul îi împărtăşi ultima ştire senzaţională apărută în ziare: gigantica explozie de la uzinele Companiei germane de anilină, distrugerea orăşelului învecinat şi moartea a peste două mii de oameni.

— Patronul nostru, zicea el, are un noroc fantastic! De pe urma distrugerii uzinelor de anilină el va câştiga atâta, încât va putea cumpăra Germania întreagă, cu măruntaie cu tot – mă refer la Hohenzollerni şi la social-democraţi. Beau în sănătatea patronului!

Jansen luă ziarele şi se duse în cabină. Citi cu atenţie descrierea exploziei şi diferitele presupuneri, una mai stupidă decât alta, asupra cauzelor ei. Numele lui Rolling împestriţa coloanele ziarelor. La rubrica modei, se arăta că, începând cu sezonul viitor, se vor purta bărbi care să acopere în întregime amândoi obrajii, şi gambete înalte în locul pălăriilor de fetru. În l'Excelsior apăruse pe prima pagină fotografia „Arizonei” , iar într-un oval căpşorul încântător al doamnei Lamole. Privindu-l, Jansen începu să-

şi piardă cumpătul. Era din ce în ce mai îngrijorat.

Pe la două noaptea ieşi din cabină şi-l văzu pe Rolling pe puntea de sus, răsturnat într-un fotoliu. Jansen se înapoie în cabina lui. Îşi scoase hainele, apoi îmbrăcă direct pe corp un costum de lână subţire, îşi puse şapca, încălţă pantofii, iar portofelul şi-l legă într-un sac de cauciuc. Clopotul de cart bătu ora trei. Rolling era tot acolo. La patru continua să stea în fotoliu, dar silueta lui, cu capul adânc intrat între umeri, părea lipsită de viaţă. Dormea. Peste o clipă, ferindu-se să facă zgomot, Jansen coborî pe lanţul ancorei în apă şi porni înot spre debarcader.

78

— Doamnă Zoia, nu vă osteniţi degeaba! Firele telefonului şi ale soneriilor sunt tăiate.

Zoia se aşeză din nou pe marginea patului. Un zâmbet răutăcios îi strâmbă buzele. În mijlocul camerei, Stas Tyklinski, tolănit într-un fotoliu, îşi privea pantofii de lac, răsucindu-şi mustăţile. Nu îndrăznea totuşi să fumeze, Zoia îi interzisese categoric, iar Rolling îi poruncise să fie respectuos cu doamna.

Încercă de mai multe ori să aducă vorba despre aventurile amoroase pe care le avusese la Varşovia şi la Paris, însă Zoia îl privea cu atâta dispreţ, încât îi înlemnea limba în gură. Trebuia să tacă. Era aproape cinci dimineaţa. Toate încercările Zoiei de a se descotorosi de el, de a-l păcăli, de a-l seduce nu avură niciun rezultat.

— Oricum, zise Zoia, într-un fel sau altul, tot o să anunţ poliţia.

— Oamenii de serviciu din hotel sunt toţi cumpăraţi cu bani grei.

— O să sparg un geam şi o să strig când va fi strada plină

de lume.

— S-a prevăzut şi asta. A fost angajat şi un medic ca să vă calmeze nervii. Dumneavoastră, doamnă, ca să zic aşa, faţă de lumea exterioară vă aflaţi în situaţia unei soţii care încearcă să-şi înşele soţul. Sunteţi în afara legii. Nimeni n-o să vă ajute şi n-o să vă creadă. Staţi liniştită.

Zoia îşi pocni mânioasă degetele.

— Ticălosule! Slugoiule! Bădăranule! Polonez infect! izbucni ea, ocărându-l în ruseşte.

Tyklinski se încruntă, mustăţile i se zburliră. Totuşi nu avea voie să răspundă la fel.

— Ehei, bombăni el, ştiu eu cum înjură muierile când mult lăudata lor frumuseţe te lasă rece! Mi-e milă de dumneavoastră, doamnă. Totuşi, o zi, poate chiar două, va trebui să stăm amândoi aici în tete-a-tete. Mai bine culcaţi-vă şi liniştiţi-vă... Somn uşor, doamnă.

Spre mirarea lui, de data asta Zoia îi dădu ascultare. Îşi scoase pantofiorii, se sui în pat, se culcuşi pe perne şi închise ochii.

Printre gene, urmărea faţa puhavă, mânioasă a lui Tyklinski, care o privea cu atenţie. Căscă o dată, de două ori, apoi îşi puse o mână sub cap.

— Am obosit, fie ce-o fi, murmură ea încet şi căscă din nou.

Tyklinski se instală mai comod în fotoliu. Zoia răsufla ritmic. După un timp, el începu să se frece la ochi.

Se ridică, făcu câţiva paşi, se sprijini de uscior. Probabil se hotărâse să vegheze în picioare.

Tyklinski era cam mărginit. Zoia aflase de la el tot ce voia să ştie şi acum aştepta să adoarmă. Nu putea să stea la nesfârşit rezemat de uşă. Polonezul mai cercetă o dată broasca şi se întoarse la fotoliul lui.

Peste un minut falca lui grasă atârna în jos. Atunci Zoia coborî tiptil din pat şi, cu o mişcare agilă, îi trase cheia din buzunarul vestei. Îşi luă pantofiorii în mână. Vârî cheia în uşă. Broasca, de mult neunsă, scârţâi.

Tyklinski răcni ca într-un coşmar:

— Hei? Cine-i?

Sări din fotoliu. Zoia deschise larg uşa. El o apucă de umeri. Atunci ea îşi înfipse dinţii în mâna lui şi, cu o satisfacţie nespusă, îl muşcă zdravăn.

— Căţea ce eşti, curvă! urlă el în poloneză şi îi dădu un genunchi în şale.

O trânti jos. În timp ce se străduia s-o împingă cu piciorul spre mijlocul camerei, căuta să închidă uşa. Dar ceva îl împiedica. Zoia îi văzu ceafa congestionată.

— Cine-i acolo? răcni el, răguşit, tăbărând cu umărul în uşă.

Dar labele picioarelor lui începură să lunece pe parchet, uşa se deschise încet. Tot căznindu-se de zor să scoată revolverul din buzunarul de la spate, Tyklinski se pomeni deodată azvârlit în mijlocul camerei.

În uşă stătea căpitanul Jansen, cu hainele ude, lipite de trupu-i musculos. O clipă îl privi pe Tyklinski drept în ochi. Apoi, parcă s-ar fi împiedicat de ceva, se prăvăli năvalnic înainte. Lovitura dublă, destinată lui Rolling, se abătu asupra polonezului: o directă de stânga plasată cu toată greutatea corpului la rădăcina nasului şi – pornit direct din umăr – un upercut de dreapta în falcă. Fără să mai scoată vreun strigăt, Tyklinski se prăbuşi pe covor, cu faţa zdrobită, sfărâmată.

Cu o a treia mişcare, Jansen se întoarse spre Zoia. Toţi muşchii îi jucau.

— Ordonaţi, doamnă Lamole.

— Jansen, repede pe iaht!

— Am înţeles, pe iaht.

Zoia îi trecu, ca mai înainte, la restaurant, braţul pe după ceafă.

— Lupta de-abia începe, Jansen, şopti ea, aproape lipindu-şi gura de buzele lui, dar fără să-l sărute. De-abia de azi încolo vom înfrunta primejdia cea mare.

— Am înţeles, de azi încolo vom înfrunta primejdia cea

mare.

79

— Mână, birjar, mână cât mai repede... Vă ascult, doamnă Lamole... Va să zică aşa... În timp ce aşteptam în salonul de fumat...

Am intrat în cameră. Mi-am scos pălăria şi pardesiul...

— Ştiu.

— De unde ştii?

Mâna pe care Jansen o ţinea pe după spatele ei începu să tremure uşor. Zoia îi răspunse cu un gest tandru.

— N-am observat că dulapul din uşa care dădea în camera vecină era dat deoparte. Nici n-am apucat să mă apropii de oglindă, când uşa se deschise şi în faţa mea apăru Rolling... Ştiam bine că ieri se mai afla la Paris. Ştiam iarăşi că se teme ca de moarte să zboare cu avionul... Dar, dacă m-am pomenit cu el acolo, însemna că era într-adevăr la mijloc o chestiune de viaţă şi de moarte... Acum ştiu ce urmăreşte... Vrea să mă atragă într-o cursă. Atunci, însă, m-a cuprins furia şi i-am aruncat în faţă tot ce mi-a venit la gură... El şi-a astupat urechile şi a ieşit...

— A coborât în salonul de fumat şi m-a trimis pe iaht...

— Asta-i... Sunt o proastă!... Totul se trage de la dansurile alea, de la vin, de la celelalte fleacuri... Da, da, dragul meu, când lupţi trebuie să laşi deoparte fleacurile... După vreo două-trei minute, Rolling s-a întors. I-am cerut să se explice... Dar el, pe un ton obraznic, cum n-a îndrăznit niciodată să vorbească cu mine, mi-a răspuns: „N-am ce explica, vei rămâne în camera asta până ce-ţi voi da eu drumul”... Atunci i-am tras câteva palme...

— Sunteţi o femeie adevărată, mărturisi Jansen, plin de admiraţie.

— Dragul meu, asta a fost a doua prostie a mea. Dar ce laş e!... A suportat patru palme... Buzele îi tremurau... A

încercat să-mi prindă mâna, atât, dar asta l-a costat scump. Şi acum iată a treia prostie: am început să plâng...

— O, mizerabilul, mizerabilul!

— Aşteaptă, Jansen... Rolling nu poate suporta lacrimile, îl înfioară... Ar fi preferat încă patruzeci de palme... Atunci l-a chemat pe polonez, care stătea după uşă. Erau înţeleşi dinainte. Polonezul s-a aşezat într-un fotoliu. Rolling mi-a spus: La nevoie, i s-a poruncit să tragă. Şi a plecat. M-am apucat să-l descos pe Tyklinski. Peste o oră cunoşteam în toate amănuntele planul perfid al lui Rolling. Jansen, dragul meu, e vorba de fericirea mea... Dacă nu mă ajuţi, totul e pierdut... Mână, mână, birjar!...

Trăsura trecu în goană de-a lungul cheiului, pustiu la ceasul acela dinaintea zorilor, şi se opri lângă scara de granit. Jos, legănate de apa neagră, unsuroasă, scârţâiau câteva bărci.

Puţin mai târziu, Jansen, ţinând în braţe pe preţioasa doamnă Lamole, urcă cu grijă pe o scară de frânghie, aruncată de la pupă, pe bordul „Arizonei”.

80

Frigul dinaintea zorilor îl trezi pe Rolling. Puntea era umedă. Luminile de pe catarge păleau. Golful şi oraşul mai erau încă învăluite în umbră, dar fumul de deasupra Vezuviului începuse să capete tonuri trandafirii.

Rolling privea luminile de semnalizare şi siluetele vaselor. Se apropie de omul de cart, stătu câteva clipe lângă el, apoi strâmbă din nas. Urcă pe puntea de comandă. Jansen, proaspăt, într-o ţinută curată, impecabilă, ieşi îndată din cabina lui şi-i dădu bună dimineaţa. Rolling strâmbă iarăşi din nas, de data asta ceva mai politicos decât în faţa omului de cart.

Vreme îndelungată, îşi răsuci un nasture de la haină, fără să scoată o vorbă. Era un obicei urât, de care Zoia, cândva,

căutase să-l dezveţe. Dar acum nu-i păsa de asta. Şi apoi, de bună seamă că, la Paris, în sezonul următor, răsucirea nasturilor avea să fie la modă. Croitorii vor născoci chiar nasturi speciali pentru răsucit.

— Înecaţii se ridică oare la suprafaţă? întrebă el netam-nesam.

— Dacă nu se leagă de ei vreo greutate, da, răspunse calm Jansen.

— Spune-mi, pe mare, când se îneacă cineva, înseamnă că e bun înecat?

— Se mai întâmplă, face omul o mişcare greşită, îl ia un val sau mai ştiu eu ce; toţi ăştia intră în categoria înecaţilor. Autorităţile de obicei nu-şi bagă nasul.

Rolling săltă dintr-un umăr.

— Asta-i tot ce am vrut să ştiu despre înecaţi. Mă duc în cabina mea. Dacă se apropie vreo barcă, repet, să nu se spună că sunt pe bord. Cel ce va veni să fie primit şi apoi să fiu anunţat.

Plecă. Jansen intră în cabina lui, unde, pe pat, la adăpostul storurilor albastre, dormea Zoia.

81

Pe la ora nouă, o barcă se apropie de „Arizona”. Vâslaşul, un om zdrenţăros, dar vesel, ridică vâslele şi strigă:

— Allo… Iahtul „Arizona” ?

— Să zicem că da, răspunse un marinar danez aplecându-se peste parapet.

— Se află pe coaja voastră de nucă un oarecare Rolling?

— Să zicem.

Zdrenţărosul zâmbi, dând la iveală două rânduri de dinţi minunaţi.

— Ţine!

Cu o mişcare dibace, aruncă pe punte un plic, pe care marinarul îl prinse.

Zdrenţărosul plescăi din limbă.

— Ascultă, saramură marinată, n-ai un trabuc?

Şi, în timp ce danezul chibzuia cu ce să arunce în el, barcagiul se şi îndepărtase de „Arizona” şi, ţopăind în barca lui şi strâmbându-se în fel şi chip sub imboldul nestăpânitei bucurii de a trăi o dimineaţă atât de fierbinte, începu să cânte cât îl ţinea gura.

Marinarul luă de jos plicul şi îl duse căpitanului. (Aşa avea ordin.) Jansen ridică unul din storuri şi se aplecă deasupra Zoiei. Ea deschise ochii, încă grei de somn.

— A venit?

Jansen îi întinse plicul. Zoia citi:

„Îndurare! Sunt grav rănit. M-am luptat ca un leu pentru interesele dumneavoastră, dar s-a întâmplat imposibilul: doamna Zoia a scăpat. Cad în genunchi”...

Zoia rupse scrisoarea, fără să citească mai departe.

— Acum putem aştepta în linişte. (Îl privi pe căpitan şi-i întinse mâna.) Dragul meu Jansen, să ne înţelegem... îmi placi. Am nevoie de dumneata. Deci inevitabilul se va produce... Oftă scurt. Simt că o să am multă bătaie de cap cu dumneata. Dragul meu, în viaţă, dragostea, gelozia, fidelitatea sunt de prisos... Cunosc numai pasiunea. E ca o stihie. Sunt tot atât de liberă să mă dau, cum eşti dumneata liber să mă iei; ţine minte asta, Jansen. Să încheiem o convenţie: ori pier, ori stăpânesc lumea întreagă. (Buzele lui Jansen se strânseră; Zoiei îi plăcu asta.) Vei fi o unealtă a voinţei mele. Acum uită că sunt femeie. Sunt o fantezistă. O aventurieră, înţelegi? Vreau ca totul să-mi aparţină. (Descrise cu amândouă mâinile un cerc.) Iar singurul om care-mi poate oferi asta urmează să sosească acum pe „Arizona”. Şi eu, şi Rolling îl aşteptăm...

Jansen ridică un deget şi întoarse capul. Zoia trase storul. Căpitanul ieşi pe puntea de comandă. Rolling era acolo, cu mâinile încleştate pe balustradă. Faţa lui, cu gura strâmbă şi buzele strânse, era transfigurată de ură. Privea ţintă în depărtare, scrutând ceaţa care încă mai stăruia deasupra

golfului.

— Iată-l, rosti anevoie Rolling, întinzând braţul, şi degetul lui rămase atârnat, ca un cârlig, deasupra mării albastre. E în barca aceea.

Grăbit, stârnind spaimă printre marinari, coborî în fugă, pe scară, de pe puntea de comandă, cu picioarele lui strâmbe, de crab, şi dispăru jos în cabina lui. De acolo repetă prin telefon, lui Jansen, ordinul pe care-l dăduse adineauri: omul care se apropia în barca cu şase rame să fie primit imediat pe bord.

82

Nu se mai întâmplase niciodată ca Rolling să-şi rupă nasturii de la haină. De data asta îşi rupse toţi nasturii, trei la număr. Stătea în mijlocul cabinei luxoase, cu covoare de Şiraz pe jos, căptuşită cu lemn de preţ, şi privea pendula.

După ce îşi rupse nasturii, începu să-şi roadă unghiile. Cu o viteză de necrezut să reîntorcea la starea de sălbăticie primară. În sfârşit, strigătul omului de cart şi răspunsul lui Garin, din barcă, ajunseră până la el. La auzul acestui glas, Rolling simţi că i se umezesc palmele.

Barca grea se lovi de bordul iahtului. Marinarii înjurau pe întrecute. Scara scârţâi, apoi se auzi bocănit de paşi. „Apucă de colo, ţine bine!… Mai încet… Aşa, gata… Unde le ducem?” strigau marinarii, ridicând pe iaht lăzile cu hiperboloizi. După o vreme, se făcu linişte.

În sfârşit, Garin căzuse în capcană! Rolling se apucă de nas cu degetele lui reci şi umede şi începu să scoată nişte şuierături de parcă îi venea să strănute. Cunoscuţii lui afirmau că nu l-au văzut râzând niciodată. Nu-i adevărat! Lui Rolling îi plăcea să râdă, dar singur, fără martori, pe înfundate, şi numai după un succes.

— L-aţi primit pe bord? întrebă el la telefon pe Jansen.

— Da.

— Condu-l în cabina de jos şi încuie uşa cu cheia. Dar vezi, fără zarvă, fără scandal.

— Am înţeles, răspunse repede Jansen. Parcă prea repede; lui Rolling nu-i plăcu asta.

— Allo, Jansen?

— Da.

— Peste o oră trebuie să fim în larg.

— Am înţeles.

Pe iaht începu forfota. Hurui lanţul ancorei, motoarele porniră. Prin spirai se vedeau curgând şuvoaie de apă verzuie. Ţărmul cârmea încet. În cabină răbufni o palā de vânt. Vesela senzaţie a vitezei se revărsa prin tot trupul zvelt al „Arizonei”.

Se înţelege că Rolling îşi dădea seama că face o mare prostie. Dar el nu mai era jucătorul calculat, bivolul de fier de altădată, nelipsit de la predica de duminică. Acum alegea un procedeu sau altul nu pentru că îi era util, ci pentru că gelozia lui, ura faţă de Garin, coşmarul nopţilor nedormite îl sileau să găsească o ieşire: să-şi zdrobească adversarul şi s-o recapete pe Zoia.

Chiar un succes extraordinar, ca distrugerea uzinelor Companiei de anilină, trecuse pentru el ca un vis. Nici nu se interesase măcar câte sute de milioane vărsaseră în contul lui bursele din toată lumea la douăzeci şi nouă ale lunii.

În ziua aceea, potrivit înţelegerii pe care o avea cu Garin, îl aşteptase la Paris, dar Garin nu venise. Rolling prevăzuse asta şi a doua zi se repezi la Neapole, cu un avion.

Acum Zoia fusese înlăturată din joc. Între el şi Garin nu mai era nimeni. Răfuiala fusese gândită până în cele mai mici amănunte. Rolling îşi aprinse o ţigară de foi. Întârzia puţin, cu bună-ştiinţă. Ieşi din cabină pe coridor şi deschise uşa care dădea spre puntea inferioară; acolo se aflau lăzile cu aparate. Doi marinari, aşezaţi pe ele, săriră în picioare. Le porunci să plece în dormitorul lor.

Închise uşa care dădea spre puntea inferioară şi se îndreptă fără grabă spre uşa opusă, de la cabina de

navigaţie. Când puse mâna pe clanţă, scrumul ţigării de foi căzu jos. Dar Rolling zâmbi mulţumit, gândurile îi erau limpezi. De mult nu mai încercase o asemenea satisfacţie.

Deschise larg uşa. În cabină, sub luminatorul de cristal în formă de clopot, şedeau, cu privirile aţintite spre el, Zoia, Garin şi Şelga. Năucit, de parcă cineva, în fulgerarea unei clipe, i-ar fi răsucit o lingură în creier, Rolling făcu un pas înapoi, spre coridor. Simţea că se înăbuşă. Nasul i se broboni de sudoare. Şi, culmea, zâmbi jalnic, nătâng, ca un slujbaş prins în flagrant delict de măsluire a registrelor de contabilitate. (Cu vreo douăzeci şi cinci de ani în urmă, păţise într-adevăr una ca asta.).

— Bună ziua, Rolling, îl salută Garin ridicându-se în picioare. Iată-mă şi pe mine, prietene.

83

Se întâmplase lucrul cel mai cumplit: Rolling se pomeni într-o situaţie ridicolă.

Ce mai putea face? Să scrâşnească din dinţi, să urle în gura mare, să tragă? Era şi mai rău, şi mai prostesc... Căpitanul Jansen îl trădase – asta era limpede. Echipajul nu era sigur... Iahtul se afla în largul mării. Cu o sforţare uriaşă (simţi chiar un scrâşnet înăuntrul său), Rolling îşi şterse de pe faţă afurisitul de zâmbet.

— A-a! făcu el, salutând cu mâna de câteva ori. A, Garin... Ai venit să iei aer? Poftim, îmi pare bine... O să ne mai distrăm puţin...

— Eşti un prost actor, Rolling, îl întrerupse Zoia, tăios. Încetează cu clowneriile astea! Intră şi ia loc pe scaun. Aici toţi suntem de-ai noştri – duşmanii tăi de moarte. Numai tu eşti vinovat că ţi-ai pregătit o societate atât de veselă pentru o croazieră pe Marea Mediterană.

Rolling se uită la ea cu o privire de plumb.

— În afacerile mari, doamnă Lamole, nu există prietenie

sau ură personală.

Se aşeză, ca pe un tron regal, între Zoia şi Garin şi întinse mâinile pe masă. Vreme de un minut păstră tăcere.

— Bine, am pierdut partida, rosti el în sfârşit. Cât trebuie să plătesc?

— Exact jumătate, dragă prietene, răspunse zâmbind Garin, cu luciri în ochi care vădeau că e gata să izbucnească în râsul cel mai nevinovat. Jumătate, cum am stabilit la Fontainebleau. Iată şi martorul. Arătă cu barbişonul spre Şelga, care bătea posomorât darabana, cu unghiile, pe masă. N-o să m-apuc să cercetez registrele dumitale de contabilitate. Dar aşa, după ochi, desigur, toată socoteala s-ar ridica la vreun miliard de dolari. Pentru dumneata operaţia asta n-o să aibă urmări grave. Ai adunat din Europa o grămadă de parale.

— O să-mi fie greu să plătesc dintr-o dată un miliard, răspunse Rolling. Bine, o să analizez. Plec la Paris chiar astăzi. Sper că vineri, la Marsilia să zicem, o să pot achita cea mai mare parte din această sumă...

— O-o-o! făcu Garin. Dumneata, prietene, îţi vei recăpăta libertatea numai după achitarea sumei...

Şelga îi aruncă o privire rapidă, dar nu spuse nimic.

— Trebuie să înţeleg că intenţionezi să mă reţii pe acest vas? întrebă Rolling, strâmbându-se, ca în faţa unei lipse de tact cu totul prosteşti.

— Da.

— Îţi reamintesc că, în calitate de cetăţean al Statelor Unite, persoana mea este inviolabilă. Libertatea şi interesele mele vor fi apărate de întreaga flotă militară a Americii.

— Cu atât mai bine! strigă Zoia cu mânie şi pasiune. Cu cât mai repede, cu atât mai bine!

Sări în picioare şi-şi repezi în jos braţele, cu pumnii strânşi, atât de impetuos, încât pielea pe la încheieturi i se făcu albă.

— Să poftească flota voastră, şi chiar lumea întreagă, să

se ridice împotriva noastră. Cu atât mai bine! se răsti ea şi, din pricina mişcării repezi, fusta scurtă i se înfoie.

Cu hăinuţa albă de marinar cu năsturaşi aurii, cu capul mic, tuns tinereşte, cu pumnişorii în care avea de gând să strângă destinul lumii întregi, cu ochii cenuşii, întunecaţi de atâta tulburare, cu faţa ei surescitată – Zoia era în acelaşi timp amuzantă şi înfricoşătoare.

— Probabil, n-am auzit eu bine, doamnă, zise Rolling, întorcându-se cu tot trupul spre ea, aveţi de gând să luptaţi cu flota militară a Statelor Unite? Parcă aşa v-aţi exprimat.

Şelga încetă să mai bată darabana cu unghiile. Pentru prima oară în această lună se înveseli. Întinse picioarele şi se tolăni pe scaun, ca la teatru.

Zoia se uita la Garin cu o privire din ce în ce mai întunecată.

— Eu, ce-am avut de spus, am spus. Acum, Piotr Petrovici, ai cuvântul dumneata...

Garin îşi vârî mâinile în buzunare şi se ridică în tocuri, legănându-se şi zâmbind, cu gura lui roşie, parcă vopsită. Părea un filfizon neserios. Numai Zoia era în măsură să-i ghicească voinţa de oţel, năvalnică, criminală.

— În primul rând, începu el ridicându-se pe vârfuri, noi nu nutrim o ostilitate exclusivă faţă de America. Ne vom da silinţa să scărmănăm orice flotă care va încerca să pornească la acţiuni agresive împotriva noastră. În al doilea rând, urmă el, lăsându-se de pe vârfuri pe tocuri, nu ţinem cu orice preţ să ne batem. Dacă forţele militare ale Americii şi ale Europei vor recunoaşte dreptul nostru sacru de a ocupa orice teritoriu de care vom avea nevoie, dreptul de suveranitate şi aşa mai departe, atunci le vom lăsa în pace, cel puţin sub raport militar. În caz contrar, vom distruge fără cruţare forţele navale şi de uscat ale Americii şi ale Europei, fortăreţele, bazele, depozitele militare, statele lor majore şi aşa mai departe. Sper că soarta uzinelor de anilină dovedeşte destul de convingător că nu vorbesc în vânt. Ehei, prietene, exclamă el, bătându-l pe Rolling pe

umăr, îţi aminteşti că pe vremuri te-am rugat să fii asociat la întreprinderea mea... N-ai avut suficientă imaginaţie, şi asta pentru că îţi lipseşte o cultură serioasă. E un fleac să jupoi jucători de bursă şi să acaparezi uzine. Procedeul e vechi şi răsuflat... Dar când ai întâlnit un om adevărat, un adevărat organizator al stupidelor dumitale miliarde, l-ai scăpat.

Rolling arăta ca un mort intrat în putrefacţie.

— Eşti un anarhist... strecură el, şuierător, printre dinţi.

Şelga se apucă cu mâna teafără de păr şi se porni să râdă cu hohote, dar în aşa hal încât sus, deasupra tavanului de sticlă, apăru, speriată, faţa căpitanului Jansen.

— Nu, prietene, reluă Garin, răsucindu-se pe tocuri şi adresându-se din nou lui Rolling, scăfârlia dumitale a început să funcţioneze prost. Nu sunt anarhist... Sunt cel mai mare organizator şi, curând de tot, mă vei căuta ziua-n amiaza mare cu lumânarea... Dar despre asta o să stăm de vorbă când vom avea răgazul necesar. Acum completează cecul... Şi apoi, cu toată viteza, spre Marsilia!

84

Iată şi evenimentele petrecute în zilele următoare:

„Arizona” ancoră în rada exterioară a portului Marsilia. Garin se prezentă la Banca Credit Lyonnais, înarmat cu un cec de douăzeci şi cinci de milioane lire sterline, semnat de Rolling. Directorul băncii, cuprins de panică, plecă la Paris.

Pe „Arizona” se anunţase că Rolling e bolnav. Şedea în cabina lui, încuiat cu cheia, iar Zoia urmărea cu străşnicie să nu intre în legătură cu lumea dinafară. Timp de trei zile în şir, „Arizona” se aproviziona cu carburanţi, apă, conserve, vin şi celelalte. Marinarii şi liota de gură-cască de pe chei vădiră o uimire grozavă la vederea unei bărci mari, încărcată cu saci de nisip, care se îndepărta de ţărm îndreptându-se spre „cocota de lux”. Se spunea că iahtul

pleacă spre insulele Solomon, pe care mişună canibalii. Căpitanul Jansen cumpără şi arme: douăzeci de carabine, revolvere şi măşti antigaz.

În ziua stabilită, Garin şi Jansen se prezentară din nou la bancă. Îi primi subsecretarul de stat la finanţe, sosit în mare grabă de la Paris. Risipindu-se în amabilităţi şi asigurându-i că nu se îndoieşte nici o clipă de autenticitatea cecului, îşi exprimă totuşi dorinţa să-l vadă pe Rolling. Fu condus pe „Arizona”.

Deşi bolnav rău, cu ochii căzuţi în fundul capului, Rolling îl primi. De-abia putu să se ridice din fotoliu. Confirmă că el a emis cecul, că pleacă cu iahtul într-o călătorie lungă, şi rugă să se termine mai repede formalităţile.

Cu mâna pe speteaza unui scaun şi gesticulând în felul lui Camille Desmoulins, subsecretarul de stat rosti un adevărat discurs despre marea frăţie dintre popoare, despre tezaurul cultural al Franţei, şi rugă să se amâne plata sumei cerute.

Obosit, cu ochii închişi, Rolling clătină negativ din cap. Până la urmă, se înţeleseră ca Banca Credit Lyonnais să achite o treime din sumă în lire, iar restul în franci, la cursul zilei.

Banii au fost aduşi spre seară, cu o şalupă militară. După plecarea oaspeţilor, Garin şi Jansen îşi făcură apariţia pe puntea de comandă.

— Toată lumea sus!

Echipajul se alinie pe punte.

— Marinari, li se adresă Jansen, cu glas ferm şi aspru, iahtul „Arizona” pleacă într-o cursă extrem de riscantă şi periculoasă. Să fiu al dracului dacă îmi asum vreo răspundere pentru viaţa cuiva, inclusiv viaţa proprietarilor, sau pentru vas. Voi mă cunoaşteţi, pui de rechini... Vă măresc leafa de două ori, dublez de asemenea şi premiile obişnuite. Tuturor celor care se vor întoarce acasă din călătoria asta li se acordă o pensie viageră. Dau timp de gândit până la apusul soarelui. Care nu doreşte să-şi rişte

pielea poate să-şi ia tălpăşiţa.

Seara, opt oameni din echipaj coborâră la ţărm. În aceeaşi noapte, echipajul fu completat cu opt nemernici temerari, pe care căpitanul Jansen îi pescui personal prin cârciumile din port.

Peste cinci zile iahtul ancoră în rada portului Southampton. Garin şi Jansen prezentară la Banca Regală Britanică un cec, semnat de Rolling, în sumă de douăzeci de milioane de lire. (În Camera Comunelor, liderul fracţiunii laburiste făcu o interpelare în termeni inofensivi în legătură cu această chestiune.) Banca onoră cecul. Ziarele începură să urle. În multe oraşe avură loc demonstraţii muncitoreşti. Gazetarii se îndreptară în goană spre Southampton. Rolling nu primi pe nimeni. „Arizona” se aprovizionă cu carburanţi şi porni peste ocean.

Peste douăsprezece zile, iahtul ancoră în Canalul Panama şi transmise o radiogramă lui Mac Linney, directorul general al societăţii Anilin Rolling, chemându-l la aparat. La ora respectivă, din cabina radiotelegrafului, Rolling, sub ameninţarea unui revolver, ordonă lui Mac Linney să-i achite lui mister Garin, în schimbul cecului pe care-l va prezenta, suma de o sută de milioane de dolari. Garin plecă la New York şi se înapoie cu banii şi cu Mac Linney, ceea ce era o greşeală. Rolling discută cu directorul exact cinci minute, în prezenţa Zoiei, a lui Garin şi a lui Jansen. Mac Linney plecă cu credinţa nestrămutată că la mijloc era ceva necurat.

Apoi „Arizona” navigă pe întinderea pustie a Mării Caraibilor. Garin cutreieră America, vizită uzine, afretă vapoare, achiziţionă maşini, dispozitive, instrumente, oţel, ciment, sticlă. La San Francisco mărfurile se încărcau pe vase. Un prepus al lui Garin încheia contracte cu ingineri, tehnicieni şi muncitori. Un alt prepus plecă în Europa şi recrută dintre resturile armatei albe ruse cinci sute de oameni pentru serviciul poliţienesc.

Trecu astfel aproape o lună. Rolling comunica zilnic prin

radio cu New York-ul, cu Parisul, cu Berlinul. Ordinele lui erau aspre şi necruţătoare. După nimicirea uzinelor de anilină, industria chimică europeană încetă să mai opună vreo rezistenţă. Marca Anilin Rolling (un cerc galben cu trei linii negre şi cu inscripţia: sus – Lumea, jos – Anilin Rolling Company) pecetluia toate produsele. Începea să se încetăţenească părerea că fiecare european trebuia să fie marcat cu acest cerc galben. Şi astfel Anilin Rolling pornea la atac, călcând peste ruinele fumegânde ale Companiei de anilină.

Un vânt lugubru, colonial se pornise deasupra întregii Europe. Mureau speranţele. Veselia şi bucuria pieriseră. Nenumăratele comori ale spiritului putrezeau în bibliotecile prăfuite. Un soare galben cu trei liniuţe negre revărsa o lumină moartă peste aglomerările oraşelor, peste coşuri şi fumuri, peste reclame, reclame şi iar reclame care sugeau sângele oamenilor, iar pe străzile şi ulicioarele murdare, pavate cu cărămizi, printre vitrine, reclame, cercuri şi cerculeţe galbene, rătăceau chipuri omeneşti crispate de foame, de plictiseală şi de disperare.

Cursurile valutelor scădeau. Impozitele creşteau. Datoriile sporeau. Şi sacrei legalităţi, care poruncea să respecţi datoria şi dreptul, i se aplică pe frunte dunga galbenă. Plăteşte!

Pâraie, râuri şi fluvii de bani curgeau în casele companiei Anilin Rolling. Directorii companiei se amestecau în treburile interne ale statelor, în politica internaţională. Ei constituiau un fel de ordin secret de guvernanţi.

Garin cutreiera de la un capăt la altul Statele Unite, însoţit de doi secretari, de ingineri, dactilografe şi o ceată de comisionari. Lucra câte douăzeci de ore pe zi. Niciodată nu întreba de preţ şi nici nu se tocmea.

Mac Linney îl urmărea uimit şi speriat. Nu înţelegea de ce se cumpără şi se încarcă toate astea, de ce se irosesc atât de nebuneşte milioanele lui Rolling. Un secretar al lui Garin, o dactilografă şi doi comisionari erau agenţi ai lui Mac

Linney, căruia îi trimiteau zilnic, la New York, un raport amănunţit. Totuşi era greu să pricepi ceva din avalanşa aceasta de achiziţii, comenzi şi contracte.

La începutul lui septembrie, „Arizona” se ivi din nou în Canalul de Panama, îl luă la bord pe Garin şi, ieşind în Oceanul Pacific, dispăru în direcţia sud-vest.

Peste două săptămâni, zece vase cu încărcătura completă porniră în aceeaşi direcţie, indicată prin ordine aflate în plicuri sigilate.

85

Oceanul era furtunos. „Arizona” naviga cu pânze. Fuseseră întinse pânzele arborelui mare şi focurile – toate în afară de gabiere. Silueta îngustă a iahtului – o coajă de nucă cu vele umflate de vânt, cu şarturile ţiuind şi cântând – aici pierea între valuri de nu i se mai vedeau decât vârfurile catargelor, aici se ridica pe o creastă de talaz, scuturându-se de spumă.

Umbrarul fusese scos, tambuchiurile închise, şalupele ridicate pe punte şi înţepenite. Sacii cu nisip, aşezaţi de-a lungul bordurilor, fuseseră legaţi cu sârmă. La teugă şi dunetă, pe palierele de sus, erau instalate două turele zăbrelite, cu cupole rotunde, ca nişte cazane. Aceste turele, acoperite cu prelate, făceau ca „Arizona” să capete un profil ciudat de navă semimilitară.

Şelga şi Garin, amândoi în haine şi pălării de piele, stăteau pe puntea de comandă, unde nu ajungeau decât stropii valurilor. Primul nu mai avea braţul în ghips, dar deocamdată nu se putea sluji de el decât ca să apuce o cutie de chibrituri sau o furculiţă, la masă.

— Iată oceanul, şi un flecuşteţ de vas, un mic cristal de voinţă şi de geniu omenesc... zise Garin. Gonim, tovarăşe Şelga, şi nici nu ne pasă... Luptăm... Uite ce valuri... Priveşte, adevăraţi munţi.

Un talaz uriaş venea dinspre babord. Coama lui înspumată creştea clocotitoare. Sub ea, peretele sticlos de apă verzuie, îmbrobonit de spumă, se adâncea văzând cu ochii. Creasta talazului fierbea. „Arizona” începu să se aplece pe tribord, dar vântul, care şuiera dezlănţuit printre pânze, scoase mica navă din prăpastie: culcându-se complet cu tribordul pe suprafaţa concavă a apei şi descoperindu-şi carena roşie până la chilă, „Arizona” ţâşni deodată pe coama valului şi dispăru în clocotul de spumă. Dispărură puntea, şalupele, teuga, iar turela cu zăbrele de la teugă se afundă până la cupolă. Apa clocotea în jurul punţii de comandă.

-— Straşnic! răcni Garin.

„Arizona” se redresă, apa se retrase de pe punte, focurile pocniră şi mica navă lunecă în jos pe panta valului.

— Aşa e şi omul, tovarăşe Şelga, aşa e şi omul pe oceanul omenirii... Am îndrăgit la nebunie nava asta mică... Păi, nu ne asemănăm? Şi-n pieptul ei, şi-ntr-al meu se zbuciumă furtuna... Ce zici?

Şelga dădu din umeri, fără să răspundă. Doar nu era să înceapă o controversă cu acest om îndrăgostit de sine până la extaz... Lasă-l să se îmbete singur – un supraom, şi gata. Nu degeaba se întâlniseră, el şi Rolling, pe acest glob: se duşmăneau de moarte, dar nu puteau să răsufle unul fără altul. Regele chimiei genera din pântecele lui pe acest omuleţ care chiftea de idei criminale, iar el, la rândul său, fecunda cu imaginaţia lui monstruoasă pustiul rollingian. Să-i ia dracu pe amândoi!

Într-adevăr, era de neînţeles cum scăpase Rolling teafăr până acuma, nesfâşiat de rechini. Îşi jucase rolul care-i fusese rezervat; Garin pusese mâna, e drept, nu pe un miliard, cum ceruse, dar pe trei sute de milioane. Acum ar fi putut şterge orice urmă. Va să zică, mai era ceva, mai trainic, care-i lega pe aceşti oameni.

Nu pricepea Şelga, de asemenea, de ce nu zburase nici el peste bord în Oceanul Pacific. Atunci, la Neapole, Garin

avusese nevoie de dânsul, ca terţă persoană, ca martor. Dacă ar fi apărut singur pe „Arizona” , s-ar fi expus la cine ştie ce neplăceri neprevăzute. Lui Rolling i-ar fi fost însă mult mai greu să-i înlăture pe amândoi odată. Toate astea erau limpezi.

Dar Garin câştigase partida. Atunci, ce nevoie mai avea de el? în timpul călătoriei pe Marea Caraibilor mai fusese încă supus la anumite restricţii. Aici însă, în mijlocul oceanului, nu-l mai supraveghea nimeni, făcea ce voia. Observa, trăgea cu urechea. Începuseră să i se năzărească unele posibilităţi de scăpare din această situaţie detestabilă.

Drumul pe ocean părea o călătorie distractivă. Micul dejun, prânzul, cina se desfăşurau cu fast. La masă luau loc Garin, doamna Lamole, Rolling, căpitanul Jansen, secundul, Şelga, inginerul ceh Czermak – ajutorul lui Garin, un bărbat subţirel şi bolnăvicios, cu părul zbârlit, cu ochii palizi şi atenţi şi cu o barbă scurtă şi rară – şi al doilea ajutor al lui Garin, germanul Schaffer, un chimist tânăr, ciolănos şi timid, care până nu demult murea de foame la San Francisco.

În această societate ciudată – alcătuită din duşmani de moarte, asasini, tâlhari, aventurieri şi savanţi flămânzi, toţi în frac, cu butonieră la rever – Şelga nu făcea opinie separată: purta şi el frac, cu butonieră, mânca şi bea cu poftă, dar tăcea chitic.

Cândva, vecinul din dreapta descărcase în el patru gloanţe de revolver, cel din stânga era asasinul a trei mii de oameni, iar femeia frumoasă din faţa lui – o drăcoaică fără pereche.

După cină, Schaffer se aşeza la pian, iar doamna Lamole dansa cu căpitanul Jansen. Rolling rămânea de obicei la masă şi privea. Ceilalţi urcau în salonul de fumat. Şelga se ducea să-şi fumeze pipa pe punte. Nimeni nu-l reţinea, nimeni nu-l lua în seamă. Zilele se scurgeau monoton. Cumplitul ocean era fără de sfârşit. Valurile se rostogoleau

la fel cum se rostogoleau cu milioane de ani în urmă.

Astăzi, împotriva obiceiului său, Garin ieşi după Şelga pe punte şi se angajă într-o discuţie prietenească cu el, de parcă nu se mai văzuseră de la Leningrad, când stătuseră împreună pe bancă, pe bulevardul Sindicatelor. Şelga deveni atent. Garin admira iahtul, oceanul, pe sine însuşi, dar se vedea că urmăreşte ceva.

— Am o propunere, Şelga, zise el, în cele din urmă, râzând şi scuturând stropii de apă ce-i căzuseră pe barbişon.

— Ei?

— Ţii minte, cândva am convenit amândoi să jucăm o partidă cinstită...

— Aşa-i.

— Oh, oh!... Apropo... Nu cumva cel care mi-a trimis un cadou de după tufe era vreun ajutor de-al dumitale? Puţintel mai pe alături... şi mi-ar fi făcut capul fărâme!

— Habar n-am...

Garin îi relată întâmplarea cu împuşcătura de la vila lui Stufer.

— N-am niciun amestec, zise Şelga, clătinând din cap. Păcat totuşi că a dat greş...

— Asta înseamnă că aşa a vrut soarta.

— Da, soarta...

— Uite, Şelga, îţi propun să alegi, ochii neînduplecaţi ai lui Garin se apropiară sfredelitor de el, faţa îi deveni deodată rea, ori încetezi să faci pe principialul... ori te arunc peste bord. Ai înţeles?

—- Am înţeles.

— Am nevoie de dumneata. Am nevoie de dumneata pentru lucruri mari... Noi doi putem să ne înţelegem... Singurul om în care am încredere eşti dumneata.

Nu termină bine vorba şi creasta unui talaz uriaş, mai mare decât toate celelalte, se prăvăli peste iaht. Spuma clocotitoare mătură puntea de comandă, azvârlindu-l pe Şelga peste balustradă. Ochii lui holbaţi, gura căscată,

mâna cu degetele răşchirate mai apărură o dată din apă, apoi dispărură... Garin se aruncă în vâltoare.

86

Mai târziu, Şelga îşi aducea deseori aminte de această întâmplare.

...Riscându-şi viaţa, Garin îl apucă de poala hainei de piele şi se luptă cu valurile până când acestea se rostogoliră din nou peste iaht. Şelga rămase atârnat undeva, dincolo de balustrada punţii de comandă. Plămânii lui erau plini de apă. Căzu îndată, ca un bolovan, pe punte. Marinarii îi făcură respiraţie artificială şi, cu greu, îl readuseră în simţiri, după care îl transportară în cabină.

Curând veni acolo şi Garin, vesel, cu hainele schimbate. Porunci să se aducă două pahare de grog şi, după ce îşi aprinse pipa, reluă discuţia întreruptă.

Şelga îi cerceta faţa ironică şi trupul sprinten, tolănit în fotoliul de piele. Un om ciudat, plin de contradicţii. Un bandit, un ticălos, un aventurier suspect... Dar din pricina grogului, sau, poate, a şocului prin care trecuse, lui Şelga îi făcea plăcere să-l privească pe Garin, care stătea în faţa lui, picior peste picior, fumând şi vorbind despre tot felul de lucruri, de parcă „Arizona” n-ar fi pârâit din toate încheieturile, zguduită de valuri, de parcă dincolo de spiraiuri n-ar fi gonit şuvoaie clocotitoare de apă, de parcă el, Şelga, în pat, şi Garin în fotoliu, n-ar fi fost aruncaţi în sus şi în jos, ca într-un scrânciob...

Garin se schimbase mult de când plecase din Leningrad – acum era sigur de el şi surâdea mereu, amabil şi bonom, cum fac numai egoiştii înveteraţi şi foarte inteligenţi.

— De ce-ai lăsat să-ţi scape un prilej atât de favorabil? îl întrebă Şelga. Ai chiar atât de mare nevoie de viaţa mea? Nu pricep.

Garin hohoti vesel, cu capul pe spate.

— Ciudat mai eşti, Şelga... De ce trebuie neapărat să acţionez logic?... Nu sunt profesor de matematici… Uite unde am ajuns cu toţii… Nu mai suntem în stare să pricepem un simplu gest de omenie. Ce-aveam de câştigat trăgând de păr un om gata să se înece? Absolut nimic... Am făcut-o din simpatie pentru dumneata... Din omenie...

— Când ai aruncat în aer uzinele de anilină cred că nu te mai gândeai la omenie.

— Nu! strigă Garin. Nu mă gândeam. Tot nu eşti în stare să te descotoroseşti de cioburile moralei... Uf, Şelga, Şelga... Ce-i cu sistemul ăsta, ca să zic aşa, al rafturilor: pe un raft – binele, iar pe celălalt – răul... Un degustător de vinuri... mai treacă-meargă. Gustă omul, scuipă, mănâncă o bucăţică de pâine şi declară: vinul ăsta e bun, iar celălalt e prost. Ceea ce-l călăuzeşte pe el este simţul gustului, limba cu papilele ei. E un lucru concret. Dar unde e degustătorul dumitale, al varietăţilor morale? Cu ce papile le gustă?

— Tot ce duce la instaurarea puterii sovietice pe pământ este bun, răspunse Şelga, iar tot ce împiedică asta e rău.

Foarte bine, ştiu, admirabil... Dar ce te privesc pe dumneata toate astea? Ce te leagă de Republica Sovietică? Chestii materiale? Prostii… Îţi ofer o leafă de cincizeci de mii de dolari... Vorbesc foarte serios. Accepţi?

— Nu, răspunse calm Şelga.

— Aici e buba... Asta înseamnă că nu te leagă chestii materiale, ci o idee, cinstea, într-un cuvânt, ceva de ordin superior. Eşti un moralist înrăit, ceea ce de altfel am şi vrut să-ţi dovedesc... Vrei să răstorni lumea... Cureţi legile economice de gunoaie milenare, arunci în aer fortăreţe imperialiste. Foarte bine. Şi eu vreau să răstorn lumea, dar în felul meu. Şi am s-o răstorn numai cu geniul meu.

— Oho!

— O spun în pofida tuturor, ia notă. Ascultă, Şelga, ce e omul în ultimă analiză? Un microorganism infim care, din groază nebună de moarte, se cramponează de bila de lut a pământului şi zboară împreuna cu el prin bezna de gheaţă?

Sau e creier – un aparat divin care produce o materie aparte, misterioasă, gândirea, o materie al cărei micron, unul singur, cuprinde întregul univers?... Asta-i... Garin se aşeză mai comod în fotoliu şi-şi trase picioarele sub el. Obrajii lui, de obicei palizi, se îmbujorară. Îţi propun altceva. Ascultă-mă cu atenţie, inamice... Voi cuceri întreaga putere pe pământ. Niciun coş nu va mai scoate fum, niciun vas nu va mai ieşi din port, niciun ciocan nu va mai ciocăni fără ordinul meu. Totul – inclusiv dreptul de a respira – va fi subordonat centrului. Centrul voi fi eu. Totul îmi va aparţine mie. Voi bate efigia mea pe un disc: cu barbişon, cu coroniţă, iar pe partea cealaltă efigia doamnei Lamole. Apoi, voi alege, ca să zic aşa, „prima mie" – să admitem că vor fi două-trei milioane de perechi. Aceştia vor fi patricienii. Ei îşi vor închina viaţa unor desfătări superioare şi creaţiei. Pentru ei vom stabili, după modelul Spartei antice, un regim special, ca să nu degenereze în alcoolici şi impotenţi. Apoi vom hotărî câte braţe de muncă sunt necesare pentru deservirea completă a culturii. Şi aici vom face o selecţie. Pe aceştia îi vom numi, din politeţe, truditori...

— Fireşte...

— Dacă-ţi vine să râzi, dragul meu, fă-o după ce vom termina discuţia asta... Aşa. Ei nu se vor răscula niciodată, scumpe tovarăşe. Orice posibilitate de revoluţie va fi stârpită din rădăcină. Fiecărui truditor, după clasificare şi înainte de eliberarea cărţii de muncă, i se va face o mică operaţie chirurgicală. Cu totul pe nesimţite, sub o narcoză aplicată ca din întâmplare... O mică perforare a oaselor craniului. O să-l apuce o mică ameţeală, dar, când îşi va veni în fire, va fi un sclav. În sfârşit, un anumit grup îl vom izola pe vreo insulă luxuriantă exclusiv pentru înmulţire. Restul va fi înlăturat ca inutil. Iată structura viitoarei omeniri, elaborată de Piotr Garin. Aceşti truditori vor sluji supuşi şi vor munci numai pentru hrană, asemenea cailor. Ei nu vor mai fi oameni, nu vor mai avea altă teamă decât

aceea de a nu flămânzi. Fericirea lor va consta în digerarea hranei. Cei aleşi, patricienii, vor fi nişte semizei. Deşi, în general, dispreţuiesc oamenii, prefer totuşi o societate bună. Te asigur, prietene, că aceasta va fi epoca de aur la care au visat poeţii. Impresia grozăviilor prilejuite de epurarea pământului de populaţia de prisos se va şterge foarte repede. În schimb, ce perspective minunate se vor crea geniului! Pământul se va transforma într-un paradis. Naşterile vor fi reglementate. Se va face selecţia celor mai buni. Lupta pentru existenţă va dispărea: ea va rămâne în ceaţa trecutului barbar. Se va crea o rasă frumoasă şi rafinată, vor apărea noi organe de gândire şi simţire. În timp ce comunismul va căra în spate întreaga omenire spre culmile culturii, eu voi face acelaşi lucru numai în zece ani... La naiba! Ba chiar mai repede... Pentru puţini, e drept... Dar numărul n-are importanţă...

— Destul de interesantă utopia dumitale fascistă, zise Şelga. Lui Rolling i-ai vorbit despre asta?

— Nu-i o utopie, iată lucrul cel mai curios. Nu fac decât să fiu logic... Se înţelege că nu i-am spus nimic lui Rolling, pentru că e o vită... Deşi ceea ce am cristalizat eu într-un program precis şi bine închegat face şi Rolling şi fac toţi Rollingii din lume, totuşi ei o fac orbeşte, barbar, încet şi greoi. Mâine, sper, vom ajunge la insulă... Ai să vezi că nu glumesc.

— Şi cu ce ai să începi? O să baţi mai întâi bani cu barbişon?

— Ia te uită, te-a supărat barbişonul meu!... Nu. Voi începe cu asigurarea apărării. Voi fortifica insula. Şi concomitent voi începe să-mi fac drum vertiginos spre Zona Olivinei. Prima ameninţare pentru lume o va constitui doborârea parităţii aurului [Valoarea constantă a aurului în toată lumea. Scopul lui Garin este să deprecieze aurul, pentru a provoca haos printre magnaţii finanţelor din lumea burgheză şi pentru a pune mâna pe putere. (N. a.)]. Voi putea extrage aur în orice cantitate. Apoi voi trece la

ofensivă. Va fi un război mai îngrozitor decât cel din 1914. Victoria mea este asigurată. Va urma selecţia populaţiei care va supravieţui războiului şi victoriei mele, nimicirea elementelor inapte. Rasa aleasă de mine va începe să trăiască o viaţă demnă de zei, iar „truditorii , mulţumiţi ca primii oameni din rai, vor începe să muncească nu de teamă, ci pentru că aşa le va dicta conştiinţa. Grozav, nu? Ce zici, îţi place?

Garin râse din nou. Şelga închise ochii ca să nu-l mai vadă. Jocul început în bulevardul Sindicatelor se transforma într-o partidă serioasă. Stătea culcat şi chibzuia. Îi mai rămânea de făcut o singură mutare, periculoasă, dar numai ea putea duce la victorie. În orice caz, ar fi săvârşit cea mai mare greşeală dacă i-ar fi răspuns acum lui Garin printr-un refuz. Şelga întinse mâna după ţigări. Garin îl cerceta cu privirea, zâmbind.

Te-ai hotărât?

— Da, m-am hotărât.

— Admirabil. Îmi dau cărţile pe faţă: am nevoie de dumneata ca de cremene pentru amnar. Şelga, sunt înconjurat de nişte bestii obtuze. Oameni lipsiţi de imaginaţie. Noi doi o să ne mai certăm probabil, totuşi va trebui să lucrezi cu mine. Cel puţin în prima parte a acţiunii, când îi vom bate pe Rolling şi pe cei de o seamă cu el... Apropo, te previn, fereşte-te de Rolling, e încăpăţânat; dacă a hotărât să te ucidă, te va ucide.

— Mă întreb adeseori de ce nu l-ai făcut până acum hrană pentru rechini.

— Am nevoie de un ostatic... În orice caz, el nu va figura pe lista „primei mii”...

Şelga nu răspunse.

— Garin, întrebă el calm, n-ai fost niciodată bolnav de sifilis?

— Închipuie-ţi că nu. Şi eu m-am întrebat de multe ori dacă e totul în regulă în bila mea... Am consultat şi un medic. Sufăr numai de o exagerare a reflexelor. Atât. Hai,

îmbracă-te, să mergem la cină.

87

Norii de furtună dispăruseră spre nord-est. Acum, întinsul albastru al oceanului era o nesfârşită mângâiere. Crestele line ale valurilor scânteiau ca sticla. Delfinii goneau după dâra de spumă a iahtului, i-o luau înainte, se dădeau peste cap, veseli şi unsuroşi. Pescăruşi mari ţipau răguşit, planând deasupra velelor. În depărtare, se ridicau din ocean, ca un miraj, contururile albăstrii ale unei insule stâncoase.

— Pământ! strigă deodată, sus în gabie, marinarul de veghe.

Cei de pe punte tresăriră. Era pământul unui viitor necunoscut. Semăna cu un nor alungit ce străjuia zarea. Velele umflate de vânt ale „Arizonei” îi purtau într-acolo.

Marinarii spălau puntea, lipăind cu picioarele desculţe. Un soare arzător îşi revărsa pletele de raze în spaţiile nesfârşite ale cerului şi oceanului. Garin îşi freca barbişonul, căutând să străvadă prin perdeaua viitorului care învăluia insula. O, dacă ar fi putut şti!...

88

În depărtare, deasupra insulei Vasilievski, ardea în vâlvătăi un asfinţit de toamnă. O lumină stacojie învăluia, sumbră, şlepurile cu lemne, remorcherele, bărcile pescarilor, trâmbele de fum agăţate printre zăbrelele macaralelor de pe docurile plutitoare. Geamurile palatelor pustii păreau în flăcări.

Dinspre apus, de după trâmbele de fum, pe apa neagră-liliachie a Nevei se apropia un vapor. Sirena sfâşie văzduhul, salutând Leningradul şi sfârşitul călătoriei.

Luminile spiraiurilor se perindară pe coloanele Institutului de Mine, ale Şcolii Navale, pe feţele celor care se plimbau, apoi vasul începu manevra de acostare la vama plutitoare – roşie, cu coloniţe albe. Se stârni obişnuita forfotă a controlului vamal.

Un pasager oacheş, cu pometii ieşiţi, care călătorise la clasa întâi şi în paşaportul căruia scria că e colaborator ştiinţific al Societăţii franceze de geografie, stătea lângă bord şi privea oraşul învăluit în ceaţa serii. Lumina asfinţitului întârzia pe cupola catedralei Isaki, pe săgeţile aurite ale Amiralităţii şi pe săgeata catedralei Petropavlovsk. Săgeata aceasta, care împungea cerul, părea – aşa cum de altfel o închipuise Petru I – un paloş ameninţător la hotarul maritim al Rusiei.

Bărbatul cu pometii ieşiţi îşi lungi gâtul privind săgeata catedralei. Părea tulburat, zguduit, ca un călător care după o lipsă îndelungată zăreşte deodată acoperişul casei părinteşti. Şi iată că, dinspre fortăreaţă, ajunseră până la Neva întunecată nişte sunete solemne: pe catedrala Petropavlovsk, pe al cărui paloş îngust mai stăruia încă lumina, deasupra mormintelor împăraţilor, orologiul intona Internaţionala.

Omul încleştă mâinile pe balustradă, îşi înăbuşi un urlet în gâtlej şi se întoarse cu spatele spre catedrală.

La vamă prezentă un paşaport pe numele Arthur Levy şi în timpul controlului stătu posac, cu capul în jos, ca să nu-şi trădeze strălucirea răutăcioasă a ochilor.

După aceea, îşi puse pe umăr pătura în carouri şi, cu o mică valiză în mână, coborî pe debarcaderul insulei Vasilievski. Pe cerul de toamnă străluceau stelele. Se îndreptă din şale şi, în sfârşit, după ce se stăpânise atâta vreme, oftă. Privi în treacăt casele adormite şi vaporul, pe ale cărui catarge ardeau două lumini. De pe vas se auzea bâzâitul uşor al unui dinam. Călătorul porni spre pod.

Din direcţia opusă venea agale un bărbat înalt, într-o bluză de doc. Când ajunse în dreptul omului nostru, îl privi

în faţă şi exclamă în şoaptă: „Dumnezeule” , apoi se răsuci pe călcâie şi strigă întrebător:

— Volşin, Aleksandr Ivanovici?

Omul care se prezentase la vamă, Arthur Levy, se împiedică, dar nu întoarse capul şi grăbi pasul spre pod.

89

Ivan Gusev locuia la Taraşkin, căruia îi era acum ceva, cam la mijloc, între fiu şi frate mai mic. Tânărul îl învăţa carte şi-i ascuţea mintea şi, spre marea lui bucurie, băiatul se dovedea tare deştept şi sârguincios. Seara, după ce beau ceai cu pâine albă şi parizer, Taraşkin vâra mâna în buzunar să scoată ţigările, îşi aducea aminte că a făgăduit colectivului clubului să nu mai fumeze, ofta, îşi zburlea părul şi începea discuţia:

— Ştii tu ce este capitalismul?

— Nu ştiu, Vasili Ivanovici.

— Uite, îţi explic eu cât se poate de simplu. Nouă oameni lucrează, al zecelea le ia totul, ei rabdă de foame, iar el plesneşte de grăsime. Asta-i capitalismul. Ai înţeles?

— Nu, Vasili Ivanovici, n-am înţeles.

— Ce n-ai înţeles?

— Ei de ce-i dau totul?

— Păi, îi sileşte el, că-i exploatator...

— Cum îi sileşte? Ei sunt nouă, iar el unul singur.

— El e înarmat, iar ei nu...

— Ar putea oricând să-i ia armele, Vasili Ivanovici. Înseamnă că nu-s isteţi...

Taraşkin îl privea pe Ivan plin de admiraţie.

— Aşa-i, băiete... Judeci ca un bolşevic... Aşa am şi făcut noi în Rusia Sovietică, am smuls armele exploatatorilor, i-am alungat, şi acum toţi cei zece oameni ai noştri muncesc şi sunt sătui...

— Toţi plesnim de grăsime...

— Nu, băiete, nici nu trebuie să plesnim de grăsime, suntem oameni, nu porci. Noi trebuie să transformăm grăsimea în energie intelectuală.

— De ce?

— Pentru că în timpul cel mai scurt trebuie să fim poporul cel mai deştept, cel mai învăţat din lume... Ai înţeles? Acuma hai să ne apucăm de aritmetică...

— Fie şi de aritmetică, încuviinţă Ivan scoţând caietul şi creionul.

— Să nu mai moi creionul chimic în gură... asta nu-i frumos... m-ai înţeles?

Învăţau aşa în fiecare seară, până târziu, după miezul nopţii, când amândurora începea să li se lipească ochii de somn.

90

Lângă portiţa clubului de canotaj, un cetăţean cu pometii ieşiţi, bine îmbrăcat, scormonea cu bastonul în pământ. Ridică ochii şi-i privi atât de ciudat pe Taraşkin şi pe Ivan, care se apropiau, încât Taraşkin se zbârli. Ivan se lipi de el.

— Aştept aici de dimineaţă, zise omul. Băiatul ăsta e Ivan Gusev?

— Ce vă priveşte pe dumneavoastră? întrebă Taraşkin, răsuflând adânc.

— Iertaţi-mă, tovarăşe. În primul rând, vă rog să fiţi politicos. Numele meu e Arthur Levy. Scoase legitimaţia şi o întinse lui Taraşkin. Sunt colaborator al Ambasadei sovietice din Paris. Vă e de ajuns asta, tovarăşe?

Taraşkin mormăi ceva în doi peri. Arthur Levy scoase din portofel o fotografie, aceea pe care Garin o luase de la Şelga.

— Recunoaşteţi că băiatul din fotografie e băiatul ăsta?

Taraşkin trebui sa recunoască. Ivan încerca s-o şteargă,

însă Arthur Levy îl înşfacă brutal de umăr.

— Fotografia mi-a dat-o Şelga. Am misiunea secretă să duc băiatul la adresa indicată. În caz de împotrivire, trebuie să-l arestez. Sper că nu vă opuneţi.

— Mandatul dumneavoastră? întrebă Taraşkin.

Arthur Levy arătă un mandat cu en-tete-ul Ambasadei sovietice din Paris, cu toate semnăturile şi ştampilele necesare. Taraşkin îl citi îndelung, oftă şi îl împături.

— Dracu ştie, pare-se că totul e în regulă. N-ar putea însă să meargă altcineva în locul lui? Băiatul trebuie să înveţe...

Arthur Levy zâmbi colţos:

— Fiţi liniştit. Băiatul n-are s-o ducă rău cu mine...

91

Taraşkin îi dăduse poruncă lui Ivan să-i trimită veşti de pe drum. Se mai linişti oarecum când primi de la Celeabinsk o carte poştală:

„Dragă tovarăşe Taraşkin, călătorim – Slavă muncii! – Destul de bine, cu clasa întâi. Mâncarea e bună, purtarea lui Arthur Arthurovici, faţă de mine, de asemenea. La Moscova mi-a cumpărat o căciulă, o haină nouă vătuită şi cizme. Un singur lucru e prost, mor de urât, căci Arthur Arthurovici tace toată ziua. În gară, la Samara, m-am întâlnit cu un băiat hoinar, fost prieten de-al meu. I-am dat, vă rog să mă iertaţi, adresa dumneavoastră. Cred că o să vină, aşteptaţi-l.

92

Aleksandr Ivanovici Volşin sosise în Uniunea Sovietică cu un paşaport pe numele Arthur Levy şi cu hârtii din partea Societăţii franceze de geografie. Toate actele erau în regulă (cândva procurarea lor îi dăduse multă bătaie de cap lui Garin), numai mandatul şi legitimaţia din partea Ambasadei

sovietice erau falsificate. Dar Volşin nu arătase nimănui aceste hârtiuţe în afară de Taraşkin. Oficial, Arthur Levy venise să studieze activitatea vulcanică a giganticelor cocoaşe scuipătoare de foc din Kamciatka – sopki, cum li se spune prin partea locului.

Pe la jumătatea lui septembrie, el plecă împreună cu Ivan la Vladivostok. Lăzile cu toate instrumentele şi calabalâcul necesar expediţiei sosiseră acolo din timp, pe calea mării, de la San Francisco. Arthur Levy era grăbit. În câteva zile, îşi încropi o echipă şi, la douăzeci şi opt septembrie, membrii expediţiei plecară de la Vladivostok cu un vapor sovietic, îndreptându-se spre Petropavlovsk. Călătoria a fost grea. Norii, alungaţi de crivăţ, cerneau măzăriche de zăpadă pe valurile plumburii ale Mării Ohotsk. Vaporul scârţâia din toate încheieturile, afundându-se în valurile ce se ridicau pe cumplitul pustiu de apă. De-abia în a unsprezecea zi sosiră la Petropavlovsk. Descărcară lăzile, caii, şi chiar a doua zi porniră la drum, străbătând munţi şi păduri, avântându-se pe poteci, ori de-a dreptul prin albiile pâraielor, peste mlaştini şi prin desişuri.

Călăuza expediţiei era Ivan. Băiatul avea o memorie bună şi miros de prepelicar. Arthur Levy se zorea: porneau la drum îndată ce se lumina de ziuă şi mergeau necurmat până se întuneca. Caii erau istoviţi, oamenii începuseră să murmure. Arthur Levy se arăta neînduplecat, nu cruţa pe nimeni, dar plătea bine.

Vremea se înrăutăţea. Vârfurile cedrilor vuiau sinistru. Uneori se auzea trosnetul greoi al vreunui copac secular, doborât la pământ, sau huruitul vreunei avalanşe de pietre. Bolovanii uciseră doi cai, alţi doi se înecară cu samare cu tot într-o mlaştină înşelătoare.

De obicei, Ivan mergea în frunte, se căţăra pe sopki, se urca pe copaci, căutând semne pe care numai el le ştia. Într-o zi, legănându-se pe ramura unui cedru, strigă:

— Iată-l! Arthur Arthurovici, iată-l!

Pe o stâncă povârnită, deasupra unui pârâu de munte, se

vedea chipul săpat în piatră, pe jumătate şters de vreme, al unui războinic din vechime, cu o căciulă ţuguiată, ţinând în mâini o săgeată şi un arc...

— Acum o luăm spre răsărit, după săgeată, şi ajungem drept la Stânca Şaitan. Pe urmă mai avem puţin şi dăm de tabără, strigă Ivan.

Făcură o haltă. Despachetară din nou samarele. Aprinseră un foc mare. Obosiţi, oamenii adormiră. În întuneric, prin vuietul cedrilor, se auzeau bubuituri surde, îndepărtate, pământul se cutremura. Când focul începu să se stingă, spre răsărit, se văzu o văpaie roşcată de parcă undeva, între munţi, un uriaş aţâţa cărbuni în spuză şi reflexele lor sumbre licăreau sub nori...

Nu se luminase bine de ziuă şi Arthur Levy, care nu-şi lua niciodată mâna de pe tocul revolverului, începu să-şi trezească oamenii cu izbituri de picior. Nu-i lăsă să mai aprindă focul ca să facă ceai. „Înainte, înainte!”... Oamenii, sleiţi de puteri, porniră printr-un codru des, plin de pietre colţuroase. Copacii erau aici neobişnuit de înalţi. Caii nu se mai vedeau dintre ferigi. Toţi aveau picioarele însângerate. Trebuiră să mai lase doi din ei pe drum. Arthur Levy mergea în urma coloanei, cu mâna pe revolver. Încă vreo câţiva paşi, şi se părea că nimeni nu va putea să se târască mai departe, chiar sub ameninţarea morţii...

Vântul aduse strigătul lui Ivan:

— Încoace, încoace, tovarăşi, iat-o, asta-i Stânca Şaitan...

Era o stâncă uriaşă, învăluită de rotocoale de abur. Semăna cu un cap de om. La poalele ei, zvâcnea din pământ un şuvoi de apă caldă. Din vremuri imemoriale, veneau aici oameni, lăsând semne pe stânci ca să nu rătăcească drumul la întoarcere, şi se scăldau în acest izvor dătător de puteri. Era „apa vie” din basme, pe care o aducea corbul în cioc, apă bogată în săruri radioactive.

93

Toată ziua bătuse crivăţul, alungând norii, jos, deasupra pădurii. Pinii înalţi vuiau trist, vârfurile negre ale cedrilor se încovoiau, zadele lepădau frunzişul. Din nori se cernea când zăpadă îngheţată, când o ploaie rece ca gheaţa. Taigaua era pustie. Pe o mie de verste de jur împrejur, deasupra mlaştinilor, deasupra dealurilor stâncoase, vuia cetina. Pe zi ce trecea, sub cerul mohorât, crivăţul sufla tot mai rece, tot mai înfricoşător.

Părea că peste pustietăţile acestea stăpâneau numai şuieratul vântului şi vuietul măreţ al copacilor. Păsările zburaseră spre alte locuri, fiarele plecaseră, se ascunseseră în vizuini. Nimeni n-ar fi venit aici decât ca să-şi caute moartea.

Şi totuşi, prin coclaurile acestea, se ivi un om. Purta o şubă roşcată, zdrenţuită, peste care era încins, mai jos de brâu, cu o frânghie, şi cizme din piele de ren umflate de ploaie. Faţa îi era acoperită de o barbă stufoasă, prin care pieptănul nu mai trecuse de mulţi ani, pletele cărunte îi cădeau pe umeri. Îşi târa anevoie picioarele, sprijinindu-se într-o puşcă, ocolea câte un povârniş, dispărea pe după trunchiuri, se oprea, încovoiat, şi începea să fluiere:

— Fi-i-iu... Maşka, Maşka... Fi-i-iu...

Dintre buruieni, se iţi capul unui ţap de pădure, cu un capăt de frânghie pe gâtul ros. Omul ridică puşca, dar ţapul pieri în buruieni. Bătrânul scoase un urlet stins şi se lăsă să cadă pe un bolovan. Puşca îi tremura între genunchi, capul îi atârna în jos. Târziu, începu din nou să cheme:

— Maşka, Maşka...

Ochii lui tulburi căutau printre buruieni, mânaţi de unica nădejde că o să dea peste ţapul domesticit, o să-l omoare cu ultima încărcătură ce-i mai rămăsese, o să-i usuce carnea, şi o s-o mai ducă aşa câteva luni, poate chiar până la primăvară.

Cu şapte ani în urmă, se străduia să-şi pună în aplicare proiectele geniale. Era tânăr, vânjos, dar sărac, într-una din zile soarta îi scosese în cale pe Garin, care desfăşurase în faţa ochilor lui planuri atât de grandioase, încât lăsase totul şi venise aici, la poalele acestui vulcan. Cu şapte ani în urmă, pusese să se taie pădurea, ridicase o casă de iarnă, un laborator, şi instalase un post de radio acţionat de o mică centrală hidroelectrică. Printre bolovanii uriaşi, aruncaţi cândva de vulcan, lângă peretele pădurii cu copacii drepţi, ale căror vârfuri vuiau neîncetat, se vedeau acoperişurile de pământ ale acestei aşezări omeneşti, acum lăsate în jos sau surpate.

Unii dintre oamenii care veniseră aici o dată cu el muriseră, iar ceilalţi fugiseră. Clădirile se dărăpănaseră, zăgazul micii centrale hidroelectrice fusese luat de apele de primăvară. Şi toată munca lui din aceşti şapte ani, toate concluziile lui uluitoare, rezultatele cercetărilor asupra straturilor profunde ale pământului – care alcătuiau Zona Olivinei – trebuiau să piară acum împreună cu el, numai din pricina unei tâmpenii – şi anume pentru că Maşka-ţapul, oricât l-ai chema, afurisitul, nu vrea cu niciun chip să se apropie până la bătaia puştii.

Înainte vreme i s-ar fi părut o nimica toată să străbată prin taiga vreo trei sute de kilometri până la prima aşezare omenească. Acum mâinile şi picioarele îi erau betegite de reumatism, dinţii îi căzuseră din cauza scorbutului. Ultima speranţă a bătrânului era ţapul îmblânzit, pe care îl ţinea într-o cuşcă, să-l aibă pentru iarnă. Dar afurisitul animal rosese frânghia care îl lega şi fugise.

Bătrânul luă arma cu ultima încărcătură care-i mai rămăsese şi începu din nou să umble prin pădure chemându-l pe Maşka. Se lăsa înserarea, norii se posomorau, vântul bătea cu furie, legănând pinii uriaşi. Venea iarna, moartea. Inima i se înfioră... Oare n-o să mai vadă niciodată o faţă omenească, n-o să mai stea la gura sobei, să tragă în piept miros de pâine, miros de viaţă?

Bătrânul se porni să plângă în tăcere.

Într-un târziu începu din nou să strige:

— Maşka, Maşka...

Nu, astăzi n-are când să-l mai ucidă... Bătrânul se ridică, gâfâind, în picioare şi porni încet spre casă. Deodată se opri şi înălţă capul. Zăpada îngheţată îl izbea în faţă, vântul îi flutura barba... I se păru că... Nu, nu – vântul, pesemne, lovise vreun pin de altul. Bătrânul stătu aşa multă vreme, silindu-se să-şi mai domolească inima, care-i bătea cu putere...

— E-he-hei, hăuli slab un glas omenesc dinspre Stânca Şaitan.

Bătrânul gemu. Ochii i se umplură de lacrimi. În gura lui deschisă năvălea zăpada îngheţată. Prin amurgul din poiană nu se mai vedea nimic.

— E-he-hei, Manţev, ajunse din nou până la el, printre răbufnelile vântului, un glas sonor de copil.

Dintre buruieni se iţi iarăşi căpăţâna ţapului. Maşka se apropie de bătrân şi, ciulind urechile, asculta şi el larma neobişnuită care răscolise pustietăţile... Din dreapta, din stânga veneau oameni, chemând:

— E-hei... Manţev! Unde eşti? Mai trăieşti?

Bătrânul, cu barba şi buzele zgâlţâite de tremur, da mereu din mâini şi repeta în şoaptă:

— Da, da, mai trăiesc... Sunt eu, Manţev...

Bârnele înnegrite de fum ale casei nu văzuseră nicicând asemenea belşug. În vatra durată din pietre vulcanice ardea focul, în castroane fierbea apa. Manţev trăgea pe nări mirosuri de mult uitate - de ceai, de pâine, de slănină.

Intrau şi ieşeau oameni gălăgioşi, aducând şi despachetând samarele. Un bărbat cu pomeţii ieşiţi îi întinse bătrânului o cană cu ceai, din care ieşeau aburi, şi o bucată de pâine... Pâine. Manţev începu să tremure, mestecând-o de zor cu gingiile. Un băiat chincit pe vine se uita cu milă la bătrân, care muşca din pâine şi o apăsa pe barba-i lăţoasă de parcă s-ar fi temut că viaţa aceasta ce

năvălise în casa lui dărăpănată nu era decât un vis.

— Nikolai Hristoforovici, nu mă mai cunoaşteţi?

— Nu, nu, m-am dezobişnuit de oameni, bâiguia Manţev, de mult amar de vreme n-am mai mâncat pâine.

— Sunt Ivan Gusev... Nikolai Hristoforovici, am făcut toate, aşa cum mi-aţi poruncit. Ţineţi minte, ziceaţi că o să-mi smulgeţi urechile.

Manţev nu-şi mai amintea nimic, se holba întruna la feţele necunoscute, luminate de flăcări. Ivan începu să-i povestească cum a mers el prin taiga spre Petropavlovsk, cum se ascundea de urşi, cum a văzut o dată o pisică roşcată, mare cât un viţel, şi s-a speriat tare de tot, dar ea şi alte trei pisici care veneau în urma ei au trecut pe alături; îi mai istorisi cum mânca alune de cedri, pe care le căuta prin cuiburi de veveriţe, cum s-a tocmit pe un vapor la Petropavlovsk ca să cureţe cartofi, cum a ajuns cu vaporul la Vladivostok şi cum a mai străbătut apoi şapte mii de kilometri, zgâlţâit în lăzile de cărbuni de sub vagoane.

— M-am ţinut de cuvânt, Nikolai Hristoforovici, şi am adus oameni ca să vă scape. Degeaba mi-aţi scris atunci pe spate cu creionul chimic. Ar fi trebuit să-mi spuneţi numai atât: „Ivan, îmi dai cuvântul tău? „Vă dau. Când colo, mi-aţi scris pe spate, poate, ceva împotriva puterii sovietice. Şade frumos asta? Acum să nu vă mai bizuiţi pe mine, că sunt pionier.

Manţev se aplecă spre el şi, răsfrângându-şi buzele, îl întrebă slab, cu glas răguşit:

— Cine sunt oamenii ăştia?

— Păi, să vă spun: o expediţie de învăţaţi franţuji. Au venit anume la Leningrad să mă caute, ca să-i conduc până aici, la dumneavoastră...

— L-ai văzut pe Garin? întrebă deodată Manţev, înşfăcându-l dureros de umăr.

— Nikolai Hristoforovici, încetaţi cu astea! Acum nu mă mai sperii, mă apără puterea sovietică... Scrisoarea dumneavoastră de pe spatele meu a ajuns în mâini sigure...

Ce am eu cu Garin?

— Ce caută aici? Ce vor de la mine?... Nu le spun nimic! Nu le arăt nimic!

Manţev, aprins la faţă, privea surescitat în jurul lui. Arthur Levy se aşeză lângă el, pe patul de scânduri.

— Liniştiţi-vă, Nikolai Hristoforovici. Mâncaţi, odihniţi-vă... Avem timp destul, n-o să vă luăm de aici până în noiembrie...

Manţev se ridică de pe pat, mâinile îi tremurau...

— Vreau să vorbesc cu dumneavoastră între patru ochi.

Porni şchiopătând spre uşa făcută din lătunoaie grosolane, pe jumătate putrezite. O împinse. Crivăţul nopţii îi răvăşi pletele cărunte. Arthur Levy îl urmă în întunericul de afară, în care se învolburau fulgi uzi de zăpadă.

— Mai am o încărcătură în puşcă... Să ştiţi că vă ucid! Aţi venit să mă jefuiţi! strigă Manţev, cutremurându-se de furie.

— Să mergem undeva, mai la adăpost.

Arthur Levy îl trase după el şi-l propti în peretele de bârne. Încetaţi cu furiile astea. Am venit să vă iau de aici. M-a trimis Piotr Petrovici Garin.

Cu o mişcare febrilă, Manţev îl apucă de mână pe Levy. Faţa lui umflată tremura.

— Garin mai trăieşte? Nu m-a uitat? se tângui bătrânul, fonfăind cu gura lui ştirbă. Noi amândoi am flămânzit împreună, am făurit împreună planuri mari...

Dar toate astea sunt prostii, aiureli... Să vedem, ce-am descoperit eu aici?... Am sondat scoarţa pământului... Toate ipotezele mele s-au adeverit întocmai... Nu m-am aşteptat să ajung la rezultate atât de strălucite... Iată, Olivina e aici, zise Manţev şi începu să bată în pământ cu cizmele ude, de aici se pot extrage aur şi mercur în cantităţi nelimitate... Uite, am sondat sâmburele pământului cu ajutorul undelor scurte... Acolo se petrec lucruri extraordinare... Am întors pe dos ştiinţa universală... Dacă Garin ar putea să facă rost de o sută de mii de dolari, câte n-am putea realiza!...

— Garin dispune în prezent de miliarde, despre el urlă toate ziarele din lume, răspunse Levy. Şi-a construit hiperboloidul, a pus stăpânire pe o insulă din Oceanul Pacific şi acum pregăteşte nişte acţiuni gigantice. Aşteaptă numai rezultatele cercetărilor dumneavoastră asupra scoarţei pământului. Va trimite un dirijabil să vă ia de aici. Dacă vom avea vreme bună, într-o lună de zile vom putea ridica un pilon de ancorare.

Manţev se rezemă de perete şi stătu vreme îndelungată cu capul plecat, fără să scoată o vorbă.

— Garin, Garin! exclamă el cu un ton de reproş sfâşietor. Eu i-am dat ideea hiperboloidului. Eu i-am dat şi ideea Zonei Olivinei. Eu i-am vorbit despre insula din Oceanul Pacific. Iar el mi-a jefuit creierul şi m-a trimis să putrezesc în taigaua asta blestemată... Ce să-mi mai dea mie viaţa acum? Un pat, un medic, puţin griş cu lapte… Garin, Garin… Hoţoman de idei, asta eşti!… Manţev se întoarse cu faţa în vântul năprasnic. Scorbutul mi-a măcinat dinţii, pecinginea mi-a mâncat pielea, sunt aproape orb, creierul mă lasă... Târziu... o, prea târziu şi-a adus Garin aminte de mine…

94

Garin trimise ziarelor din Lumea Veche şi din Lumea Nouă o radiogramă prin care anunţa că el, Pierre Garry, a ocupat, în Oceanul Pacific, la o sută treizeci de grade longitudine vestică şi douăzeci şi patru de grade latitudine sudică, o insulă de cincizeci şi cinci de kilometri pătraţi, împreună cu insuliţele şi bancurile de nisip învecinate, că socoate această insulă posesiunea sa şi că e gata să apere până la ultima picătură de sânge drepturile sale suverane.

Ecoul stârnit de această radiogramă a fost de-a dreptul ilariant. Minuscula insulă din apele sudice ale Oceanului Pacific era nelocuită şi n-avea nimic deosebit, în afară de

pitoresc. Se ivi chiar o mică încurcătură: cui aparţinea de fapt insula: Americii, Olandei, sau Spaniei? Întrucât nu prea le dădea mâna să se certe cu americanii, ceilalţi bombăniră puţin la început, apoi bătură în retragere.

Ce-i drept, insula nu merita nici măcar cărbunele irosit ca să ajungi până la ea, dar principiul e principiu, aşa că un crucişător uşor părăsi portul San Francisco ca să-l aresteze pe acest Pierre Garry şi să ridice pentru vecie pe insulă un pilon metalic cu pavilionul înstelat, de pânză cauciucată, al Statelor Unite.

Crucişătorul porni în larg. Despre povestea ilariantă a lui Garin cineva compuse foxtrotul Sărmanul Garry, în care se spunea că micul şi sărmanul Pierre Garry îndrăgise o creolă, şi încă atât de tare, încât a vrut s-o facă regină. A dus-o într-o insuliţă şi acolo regele şi regina au dansat împreună un foxtrot. Regina îl tot ruga: „Sărmane Garry, hai să mâncăm, mi-e foame”. Garry nu răspundea, ofta şi continua să danseze, căci – vai – în afară de scoici şi de flori n-avea nimic altceva. Dar iată că vine un vas de război. Frumosul căpitan îi oferă braţul reginei şi o conduce la un dejun copios. Regina râde fericită şi mănâncă. Sărmanului Garry nu-i rămâne decât să danseze de unul singur… şi aşa mai departe… Într-un cuvânt, nu era nimic serios.

Peste vreo zece zile se primi de pe crucişător următoarea radiogramă:

„Am ajuns în faţa insulei. N-am putut debarca trupe, deoarece am fost avertizat că insula e fortificată. Am trimis o notă ultimativă lui Pierre Garry, pretinsul stăpân al insulei. I-am dat termen până mâine, la ora şapte dimineaţa. După aceea voi debarca trupe”.

Era o chestiune amuzantă: sărmanul Garry ameninţând cu pumnişorul lui tunurile de şase ţoli… Dar a doua zi, şi în zilele următoare, nu se primi nici o ştire de la crucişător.

La ultima radiogramă, de asemenea niciun răspuns. Oho! Unele persoane de la Ministerul de Război încruntară sprâncenele.

După aceea ziarele publicară un interviu senzaţional al lui Mac Linney. El afirma că Pierre Garry nu-i nimeni altul decât aventurierul Garin faimosul inginer rus, de numele căruia sunt legate zvonurile despre un întreg şir de crime, inclusiv asasinatul misterios de la Ville-D'Avray, din apropierea Parisului. Povestea cu cotropirea insulei îl uimea cu atât mai mult pe Mac Linney, cu cât pe iahtul cu care Garin ajunsese acolo se afla chiar Rolling în persoană, capul şi administratorul trustului Anilin Rolling. Cu banii lui se făcuseră achiziţii uriaşe în America şi în Europa şi fuseseră afretate vapoare pentru transportul materialelor până la insulă. Atâta vreme cât lucrurile se desfăşuraseră legal, Mac Linney tăcuse, dar acum el considera necesar să arate că trăsătura distinctivă a regelui chimiei era respectul său deosebit faţă de legi. Deci, este incontestabil că neruşinata cotropire a insulei s-a făcut împotriva voinţei lui Rolling, ceea ce dovedeşte că miliardarul este ţinut prizonier pe insulă şi folosit în scopul unui şantaj fără precedent.

Glumele încetară imediat. Aşadar erau călcate în picioare principiile cele mai sfinte. Agenţi ai poliţiei culeseră informaţii despre achiziţiile făcute de Garin în august. Cifrele erau uluitoare. În acelaşi timp, Ministerul de Război căuta de zor crucişătorul. Zadarnic însă, vasul dispăruse fără urmă. Pe lângă toate astea, în ziare apăru descrierea exploziei de la uzinele de anilină, relatată de un martor ocular, savantul rus Hlinov.

Începu scandalul. Într-adevăr, sub nasul guvernului, un aventurier efectuase uriaşe cumpărături militare, cotropise o insulă, răpise libertatea unuia dintre cei mai de seamă cetăţeni ai Americii şi, pe deasupra, mai era şi o canalie imorală, un asasin în masă, un monstru infam. Telegraful aduse încă o ştire uluitoare: un dirijabil misterios, de ultimul tip, trecuse peste insulele Hawai, coborâse în portul Hilo, se alimentase cu benzină şi apă, apoi zburase peste insulele Kurile, coborâse pe insula Sahalin, în portul Aleksandrovsk, se alimentase iarăşi cu benzină şi apă, după care dispăruse

în direcţia nord-vest. Pe corpul metalic al navei fuseseră observate literele P. şi G.

Atunci, pentru toţi deveni limpede: Garin, „sărmanul Garry” , era un agent al Moscovei. Camera votă măsurile cele mai draconice. Ca urmare, o escadră alcătuită din opt nave de linie porni spre „Insula Nemernicilor” , cum o numeau acum ziarele americane.

În aceeaşi zi, posturile de radio din lumea întreagă recepţionară pe unde scurte o radiotelegramă, de o impertinenţă şi un prost-gust fără precedent:

„Allo! Allo! Aici postul de radio al Insulei de Aur, numită de ignoranţi «Insula Nemernicilor». Allo! Pierre Garry sfătuieşte sincer guvernele tuturor ţărilor să nu-şi vâre nasul în afacerile lui interne. Pierre Garry va fi obligat să se apere, şi orice navă sau escadră militară care va intra în apele teritoriale ale Insulei de Aur va avea aceeaşi soartă ca şi crucişătorul american, scufundat în mai puţin de cincisprezece secunde. Pierre Garry sfătuieşte sincer populaţia întregului glob să se lase de politică şi să danseze fără grijă foxtrotul care îi poartă numele”.

95

Stăvilarul de pe râpa din apropierea casei de iarnă fusese refăcut. Centrala electrică începuse să funcţioneze. Arthur Levy primea zilnic de pe Insula de Aur radiotelegrame pline de nerăbdare: e gata pilonul de ancorare?

Undele electromagnetice, nepăsătoare la ceea ce le trezea din imobilitatea lor cosmică, goneau prin eter, ajungeau în aparatele de radio, iar acolo transmiteau în difuzoare, cu acompaniament de hârâituri, vocea furioasă a lui Garin: „Dacă într-o săptămână pilonul nu e gata, trimit dirijabilul şi poruncesc să fii împuşcat, m-auzi, Volşin?” după care se scurgeau de-a lungul firelor în pământ,

revenind la imobilitatea lor iniţială.

Lângă casa de iarnă de la poalele vulcanului se desfăşura o activitate înfrigurată: oamenii curăţau de lăstăriş o întindere mare de pământ, doborau pini drepţi şi înalţi şi ridicau de zor un turn de douăzeci şi cinci de metri înălţime, care se îngusta spre vârf şi se sprijinea pe trei picioare adânc îngropate în pământ.

Munceau toţi de se speteau, dar Manţev se agita cel mai mult, nu-şi mai găsea locul. În vremea din urmă se hrănise bine, mai prinsese puteri, dar pesemne că se cam scrântise la minte. Erau zile când parcă uita de toate şi şedea nepăsător pe pat, cu capul pletos sprijinit în mâini. Alteori, după ce îl dezlega pe Maşka, îi spunea lui Ivan:

— Hai să-ţi arăt ce n-a văzut nimeni până acum.

Ţinându-l pe Maşka de frânghie (ţapul îl ajuta să se caţere pe stânci), Manţev, urmat de Ivan, începea să urce spre craterul vulcanului.

...Pădurea cu copacii ei drepţi şi înalţi se sfârşea. Mai sus, printre stanele de piatră, creşteau nişte tufe strâmbe, iar şi mai sus se vedeau numai pietre negre acoperite de licheni şi pe alocuri de zăpadă.

Marginile craterului se terminau cu un fel de creneluri verticale, asemănătoare cu zidurile dărăpănate ale unei arene gigantice. Gâfâind şi, deseori, chincindu-se la pământ, Manţev, care cunoştea pe aici fiecare crăpătură, se strecura în zigzag, de la un colţ de stâncă la altul. O singură dată - într-o zi calmă şi însorită - reuşiră să ajungă chiar până la marginea craterului, înăuntrul ciudatei împrejmuiri dantelate se afla un lac arămiu-roşcat de lavă întărită, pe care lumina asfinţitului proiecta umbrele negre ale crenelurilor. În partea apuseană a lacului, pe a cărui suprafaţă se aflau o sumedenie de turte metalice, se înălţa un con din vârful căruia ieşea un fum alburiu.

— Acolo e abisul, zise Manţev arătând cu degetele chircite spre conul fumegător, sau, dacă vrei, genunea care duce spre miezul pământului. Acolo n-a privit încă, până

acum, niciun ochi omenesc... Într-o zi am aruncat înăuntru câteva calupuri de piroxilină, iar în clipa când la fund a fulgerat lumina exploziei, am dat drumul unui cronometru şi am măsurat adâncimea cu ajutorul vitezei sunetului. Am cercetat gazele care ieşeau pe gura conului – le-am adunat într-o retortă de sticlă, am trecut prin ea lumina unui bec electric, iar razele care au străbătut gazele le-am dispersat prin prisma unui spectroscop... În spectrul gazelor vulcanice am descoperit astfel liniile caracteristice ale stibiului, mercurului, aurului şi ale altor metale grele... Tu pricepi ceva, Ivan?

— Pricep, daţi-i drumul mai departe...

— La urma urmei, cred că pricepi mai mult decât Maşka... Odată, în timpul unei activităţi grozave a vulcanului, când el scuipa şi împroşca din adâncuri nebănuite, am reuşit, primejduindu-mi viaţa, să prind un picuşor de gaze în retortă... Când am ajuns jos, în tabără, vulcanul începu să arunce în văzduh cenuşă şi bolovani cât un butoi de mari. Pământul se cutremura ca spinarea unei dihănii trezite din somn. Fără să iau seama la mărunţişurile astea, am dat fuga în laborator şi m-am apucat să cercetez gazele la spectroscop... Ivan, şi tu, Maşka, ascultaţi aici... Ochii lui Manţev străluceau. Am descoperit, reluă el, strâmbându-şi gura ştirbă, urmele unui metal greu care nu există în tabloul lui Mendeleev. Peste câteva ore, într-un balon de sticlă, avu loc dezagregarea lui – balonul începu să răspândească o lumină galbenă, apoi albastră şi, în sfârşit, de un roşu-aprins... Am fost prevăzător şi am ieşit afară, într-adevăr, s-a produs o explozie, iar balonul şi jumătate din laboratorul meu s-au dus dracului... Am numit acest metal misterios M, deoarece numele meu începe cu litera M, iar numele acestui ţap începe şi el tot cu litera M. Cinstea de a-l fi descoperit ne aparţine nouă amândurora – ţapului şi mie... Tu înţelegi ceva?

— Daţi-i drumul mai departe...

— Metalul M se găseşte în straturile cele mai adânci ale

Zonei Olivinei. El se dezagregă şi pune în libertate rezerve colosale de energie... Merg mai departe şi afirm: miezul pământului este alcătuit din acest metal M. Dar, întrucât densitatea miezului pământului este, în mijlociu, abia de opt unităţi – aproximativ densitatea fierului – iar metalul M este de două ori mai greu decât acesta, rezultă că în centrul pământului se află un gol. Manţev ridică un deget, îi privi pe Ivan şi pe Maşka, apoi râse fără nici o noimă. Haideţi cu mine, să aruncăm o privire înăuntru...

Coborâră tustrei de pe creasta stâncoasă pe lacul metalic şi se îndreptară spre conul care fumega. Picioarele le alunecau pe turtele de lavă. Prin crăpături ţâşneau gaze fierbinţi. Pe alocuri se pomeneau pe marginea unor găuri negre, fără fund.

— Pe Maşka o să-l lăsăm aici, zise Manţev, dându-i ţapului un bobârnac peste bot, şi se avântă numai el cu Ivan pe con, căţărându-se pe pietrişul fierbinte, care se năruia.

— Culcă-te pe burtă şi priveşte.

Se culcară amândoi pe marginea conului, acolo unde vântul abătea rotocoalele de fum, şi priviră în jos. Înăuntru era o adâncitură, în mijlocul căreia se vedea o gaură ovală cu un diametru de vreo şapte metri. De acolo veneau nişte gemete grele, însoţite de un bubuit îndepărtat, de parcă cineva rostogolea bucăţi de stâncă la o adâncime colosală.

Scrutând abisul, Ivan desluşi o lumină roşietică ce licărea la o adâncime înspăimântătoare. Lumina aici pălea, aici se înteţea şi, luând tonuri zmeurii, devenea mai vie, mai pătrunzătoare... Pământul gemea mai adânc, bolovanii bubuiau mai înfricoşător.

— Începe afluxul, trebuie să plecăm, rosti Manţev. Lumina asta vine de la o adâncime de şapte mii de metri. Acolo se dezagregă metalul M, acolo fierb şi se evaporă aurul şi mercurul.

Îl apucă pe Ivan de brâu şi-l trase la vale. Conul se cutremura, se năruia, rotocoale groase de fum ţâşneau ca

aburul dintr-un cazan plesnit, o lumină purpurie, orbitoare năvălea din adâncuri colorând norii joşi...

Manţev apucă ţapul de frânghie.

— Fuga, fuga, copii!... Acuşi o să înceapă să plouă cu pietre...

Se auzi o bubuitură grea care hăuli în întregul amfiteatru stâncos – vulcanul aruncase un bolovan uriaş... Cu mâinile pe cap, Manţev şi Ivan alergau pe urmele ţapului, care gonea în salturi, târând după el frânghia...

96

Pilonul de ancorare era gata. De pe Insula de Aur se primise ştirea că, deşi barometrul prevestea vreme rea, dirijabilul plecase.

În zilele din urmă, Arthur încercase să-l atragă pe Manţev într-o discuţie pe faţă despre remarcabilele lui descoperiri. Aşezat pe pat, ceva mai departe de muncitori, el scoase un bidon cu spirt, din care, la răstimpuri, îi turna lui Manţev în ceai.

Muncitorii stăteau culcaţi pe jos, pe aşternutul de cetină. Uneori, câte unul se scula şi arunca în vatră o bucată de rădăcină de cedru. Focul lumina pereţii înegriţi de fum şi feţele obosite, bărboase ale oamenilor. Afară, deasupra acoperişului, vântul bătea cu furie.

Arthur Levy se străduia să vorbească încet, blând, împăciuitor. Dar Manţev parcă se scrântise, nu alta...

— Ascultă, Arthur Arthurovici, sau cum ţi-o fi spunând... Nu mai umbla cu tertipuri. Hârtiile mele, formulele, proiectele de forare adâncă, jurnalele sunt ascunse într-o cutie de tablă sudată şi puse la loc sigur... Eu plec cu dirijabilul, dar ele rămân aici, n-o să le capete nimeni, nici măcar Garin. Chiar de m-ar tortura...

— Linişteşte-te, Nikolai Hristoforovici, ai de-a face cu oameni onorabili.

— Nu sunt chiar atât de prost. Garin vrea formulele mele... Iar eu vreau să-mi trăiesc viaţa... Vreau să fac în fiecare zi o baie parfumată, să fumez tutun scump, să beau vin bun... O să-mi pun dinţi şi o să mănânc trufe... Vreau şi eu o glorie! O merit!... Dracu să vă ia pe toţi, cu Garin al vostru cu tot...

— Nikolai Hristoforovici, pe Insula de Aur vei trăi împărăteşte...

— Lasă astea. Îl cunosc bine pe Garin... Mă urăşte pentru că el nu-i altceva decât o creaţie a mâinilor mele... Fără mine ar fi ajuns un borfaş de rând... Veţi duce cu dirijabilul creierul meu, asta da, dar nu şi caietele cu formulele mele.

Cu urechile ciulite, Ivan Gusev prindea frânturi din aceste discuţii. În noaptea când pilonul de ancorare a fost gata, băiatul se târî pe paturi până la Manţev, care stătea culcat cu ochii deschişi, şi-i şopti la ureche:

— Nikolai Hristoforovici, dă-i dracului pe toţi. Hai mai bine la Leningrad... Eu şi cu Taraşkin o să te îngrijim ca pe un prunc... O să-ţi punem dinţi... O să-ţi găsim un spaţiu locativ bun, de ce să te legi de burjui?

— Nu, Vanka, sunt un om pierdut, nu-mi pot frâna pornirile, răspunse Manţev cu ochii în tavan, unde, dintre două bârne, spânzurau câteva bucăţi de muşchi înegrit de fum. Şapte ani în şir s-a zbuciumat mintea mea sub tavanul ăsta blestemat... Nu vreau să mai aştept nici o zi...

Ivan Gusev pricepuse de mult ce fel de „expediţie franţuzească” era asta. Asculta, observa cu atenţie şi trăgea concluziile sale.

Acum se ţinea scai de Manţev şi se străduia să nu adoarmă în această ultimă noapte: când simţea că i se lipeau pleoapele, îşi vâra în nas o pană de pasăre sau se ciupea în locurile unde pielea era mai dureroasă.

În zori, Arthur Levy îmbrăcă mânios scurta, îşi înfăşură gâtul cu un fular şi plecă la postul de radio, care se afla alături, într-un bordei. Ivan nu-l slăbea din ochi pe Manţev. De-abia ieşi Arthur Levy, şi bătrânul, aruncând o privire în

jur ca să vadă dacă toată lumea dormea, coborî încet din pat, se furişă până într-un colţ întunecos al casei şi ridică capul în sus. Dar pesemne că nu vedea bine, pentru că se întoarse şi aruncă câteva lemne în vatră. Când focul se mai înteţi, bătrânul se duse din nou în colţ.

Acum, Ivan ştia la ce se uita Manţev. În colţ, printre lătunoaiele tavanului, în locul unde se îngemănau bârnele din care era făcută casa, se vedea o gaură neagră – acolo muşchiul fusese smuls. Iată ce-l neliniştise pe Manţev... Bătrânul se ridică în vârful picioarelor, rupse de pe tavanul scund câteva bucăţi de muşchi negru şi, gâfâind, înfundă gaura la loc.

Ivan aruncă pana cu care îşi gâdila nasul, se întoarse pe o parte, trase plapuma peste cap şi adormi îndată.

Viscolul nu mai contenea. De două zile, uriaşul dirijabil atârna deasupra poienii, ancorat cu botul de pilon, care se îndoia şi trosnea din toate încheieturile. De jos, cum se legăna în aer, silueta lui în formă de trabuc părea fundul unui şlep. Echipajul de-abia prididea să-i cureţe bordurile de zăpadă.

Aplecat peste nacelă, căpitanul îi strigă lui Arthur Levy, care se afla jos:

— Allo! Arthur Arthurovici, ce dracu mai aşteptăm? Trebuie să plecăm... Oamenii sunt istoviţi.

— Am vorbit din nou cu insula, răspunse Levy printre dinţi. Mi s-a poruncit să-l aduc pe băiat cu orice preţ.

— Pilonul de-abia se mai ţine...

Levy dădu din umeri. Fireşte, nu era vorba de persoana băiatului. Ivan dispăruse noaptea trecută. Nimeni nu se sinchisise de asta. Tocmai ancorau dirijabilul, care apăruse în zori şi se rotise vreme îndelungată deasupra poienii printre norii de zăpadă. Descărcau alimentele. (Muncitorii din expediţia lui Arthur Levy ameninţaseră că, dacă nu li se vor da alimente şi bani destui, vor spinteca burta dirijabilului cu un calup de piroxilină.) Aflând că băiatul dispăruse, Arthur dăduse nepăsător din mână:

— Pagubă-n ciuperci!

Dar lucrurile luaseră apoi o întorsătură serioasă.

Manţev se urcase primul în nacelă. Peste o clipă, însă, coborâse alarmat pe scara de aluminiu şi pornise, şontâc-şontâc, spre casă. În scurtă vreme, se auziseră de acolo vaiete disperate. Manţev ţâşnise ca turbat din vârtejul de zăpadă, dând din mâini:

-— Unde e cutia mea de tablă? Cine mi-a luat hârtiile? Tu, tu le-ai furat, ticălosule!

Îl apucase pe Levy de guler şi îl scuturase cu atâta putere, încât acestuia îi căzuse căciula...

Era limpede: nepreţuitele formule, pentru care dirijabilul venise până aici, fuseseră luate de afurisitul de băiat.

Manţev îşi ieşise cu totul din minţi:

— Hârtiile mele! Formulele mele! Niciun creier omenesc nu e în stare să le mai dea de rost a doua oară!... Ce-i mai duc eu acum lui Garin? Am uitat totul!...

Levy organizase imediat o echipă pentru căutarea băiatului. Oamenii începuseră să murmure. Totuşi câţiva acceptaseră. Manţev pornise cu ei spre Stânca Şaitan. Levy rămăsese lângă nacelă, rozându-şi unghiile. După un timp îndelungat, doi dintre cei plecaţi se întoarseră.

— E un viscol acolo, că nu vezi la doi paşi...

— Unde-i Manţev? se răstise Levy.

— S-o fi rătăcit pesemne...

— Căutaţi-l! Căutaţi-l şi pe băiat!... Pentru fiecare din ei dau zece miare în aur.

Norii se posomorau. Se lăsa noaptea. Vântul se înteţea. Căpitanul începu din nou să se zorească, ameninţând că va tăia odgonul de ancorare şi „se va duce dracului”.

În sfârşit, dinspre Stânca Şaitan apăru un bărbat înalt cu şuba albită de zăpadă. Purta în braţe pe Ivan Gusev. Levy alergă spre el, îşi smulse o mănuşă şi-şi vârî mâna pe sub şuba băiatului. Ivan părea că doarme, mâinile lui înţepenite strângeau la piept o cutioară de tablă cu preţioasele formule ale lui Manţev.

— Trăieşte, trăieşte, e numai oleacă îngheţat, zise bărbatul cel înalt, mişcându-şi cu un zâmbet larg barba plină de zăpadă. O să-şi vină în fire. Să-l duc sus? Şi fără să mai aştepte răspunsul îl urcă pe Ivan în nacelă.

— Ei, ce facem? strigă de sus căpitanul. Plecăm?

Arthur Levy îl privi nehotărât.

— Sunteţi gata de zbor?

— Gata, răspunse căpitanul.

Levy mai privi o dată spre Stânca Şaitan. Din norii mohorâţi cădea cu nemiluita, învolburându-se, o perdea de zăpadă. La urma urmelor, lucrul cel mai important – formulele se afla pe bordul dirijabilului.

— Plecăm! hotărî el şi sări pe scara de aluminiu. Băieţi, manevra de plecare...

Deschise uşa curbată şi intră în nacelă. În vârful pilonului, oamenii se căzneau să taie odgonul de cânepă care ancora nava. Motoarele porniră să duduie şi să pocnească. Elicele începură să se învârtească.

În timpul acesta, dintre vârtejurile de zăpadă, mânat din urmă de viscol, se ivi Manţev, cu părul în vânt. Mâinile lui întinse căutau parcă să apuce contururile navei, care pleca...

— Staţi!... Staţi!... striga el răguşit.

Când capătul scării de aluminiu a nacelei se ridică ajungând la un metru deasupra pământului, bătrânul se apucă de ultima treaptă. Câţiva oameni îl prinseră de şubă, ca să-l desprindă. Dar el se descotorosi de ei cu izbituri de picioare. Fundul metalic al dirijabilului se legăna. Motoarele duduiau. Elicele urlau furioase. Nava se înălţa spre nori prin vârtejurile de zăpadă.

Manţev stătea înfipt ca o căpuşă pe ultima treaptă, care îl ducea vijelios în sus... De pe pământ, se mai vedeau doar picioarele lui depărtate şi pulpanele şubei, care, fluturând, se înălţau spre cer.

Oamenii rămaşi jos n-au mai putut vedea până unde s-a înălţat, nici când s-a desprins de scară şi a căzut.

97

Aplecată pe fereastra nacelei de aluminiu, doamna Lamole privea prin binoclu. Dirijabilul de-abia se mişca, descriind un cerc pe cerul azuriu. Sub el, la o mie de metri, se întindea nemărginirea străvezie a oceanului albastru-verzui. Chiar în mijlocul lui se vedea o insulă de o formă neregulată. De sus, semăna cu contururile Africii la o scară minusculă. La sud, la est şi la nord-est se zăreau, ca nişte stropi, insuliţe stâncoase şi bancuri de nisip, întunecate, înconjurate de spumă. La vest, se vedea numai apa oceanului.

Aici, într-un golf adânc, aproape de fâşia de nisip a litoralului, stăteau ancorate o mulţime de cargoboturi. Zoia le numără, erau douăzeci şi patru şi semănau cu nişte gândaci care dormeau pe apă.

Insula era străbătută de firicelele şoselelor, care se întâlneau toate lângă zona stâncoasă dinspre nord-est, unde scânteiau acoperişuri de sticlă. Aici erau pe sfârşite lucrările de construcţie ale unui palat, care cobora în trei terase spre valurile unui golfuleţ nisipos.

În partea de sud a insulei se vedeau o serie de instalaţii care semănau cu talmeş-balmeşul unui joc mecano de copii: ferme de construcţie, lucrări de armare, macarale cu grinzi, şine, vagonete în plină viteză. Se învârteau aripile a zeci de motoare eoliene. Pufăiau coşurile uzinelor electrice şi ale castelelor de apă.

În centrul acestor instalaţii se căsca gura neagră, circulară a unui puţ de mină. Largi transportoare metalice cărau rocile extrase până la ţărm, iar mai departe înaintau în mare pontoanele roşii, ca nişte râme, ale dragelor. Un norişor de abur se înălţa necurmat deasupra gurii puţului.

La puţ se lucra zi şi noapte, în şase schimburi. Garin străpungea platoşa de granit a scoarţei pământului.

Îndrăzneala acestui om era la un pas de nebunie. Doamna Lamole privea norişorul ce se înălţa deasupra puţului şi, în mâna ei bronzată de soare, binoclul tremura.

Pe ţărmul jos al golfului se înşiruiau acoperişurile depozitelor şi ale clădirilor de locuit. Pe şosele se mişcau oameni, ca nişte furnici, goneau automobile şi motociclete. În mijlocul insulei se vedea un lac albastru, din care izvora un pârâu ce şerpuia spre sud. Pe malurile lui se desluşeau răzoarele ogoarelor şi grădinilor de zarzavat. Întregul povârniş dinspre est era acoperit de o verdeaţă de smarald – aici, înăuntrul unor ţarcuri, păşteau turme de vite. La nord-est, în faţa palatului, printre stânci, se zăreau parcele bizare împestriţate de flori şi arbori.

Numai cu jumătate de an în urmă aici era un adevărat pustiu – doar spini şi pietre, cenuşii din pricina sărurilor marine, şi tufişuri pipernicite. Vapoarele revărsaseră însă peste insule mii de tone de îngrăşăminte minerale, fuseseră săpate fântâni arteziene, aduse plante, sădiţi arbori întregi.

De sus, din nacelă, Zoia privea acest petic de pământ luxuriant şi scânteietor, pierdut în ocean, scăldat de spuma albă ca zăpada a valurilor, şi-l admira ca o femeie care ţine în mână o nestemată.

98

Au fost şapte minuni pe lume. Amintirea poporului a păstrat până în zilele noastre numai trei: templul Dianei din Efes, grădinile Semiramidei şi colosul de aramă din Rodos. Amintirea celorlalte minuni zace pe fundul Oceanului Atlantic.

A opta minune, cum repeta zilnic doamna Lamole, trebuia socotit puţul de mină de pe Insula de Aur. La cină, în sala recent terminată a palatului, cu ferestre enorme prin care adia briza oceanului, doamna Lamole ridica paharul.

— Pentru minune, pentru geniu, pentru îndrăzneală!

Toată societatea aleasă a insulei se ridica în picioare şi omagia pe doamna Lamole şi pe Garin. Toţi erau stăpâniţi de frigurile lucrărilor, făureau planuri fantastice. Cei de pe continent n-aveau decât să urle despre încălcarea drepturilor lor. Puţin le păsa! Aici, zi şi noapte, huiau adâncurile puţului, duduiau căuşele elevatoarelor, pătrunzând adânc, tot mai adânc, spre nesecatele rezerve de aur. Aluviunile aurifere din Siberia, râpele din California, pustiurile de zăpadă ale Klondike-ului – toate erau fleacuri, artizanat. Aici aurul se afla sub picioare, pretutindeni, n-aveai decât să străpungi graniturile şi să răzbaţi în clocotul olivinei.

În jurnalele nefericitului Manţev, Garin găsise următoarea însemnare:

„În prezent, adică după ce s-a încheiat a patra perioadă glacială şi a început să se dezvolte cu o rapiditate uimitoare o specie de animale lipsite de înveliş capilar, capabile să se deplaseze pe membrele inferioare şi înzestrate cu o conformaţie a cavităţii bucale adecvată pentru pronunţarea unor sunete diverse, globul pământesc se înfăţişează aşa cum se arată mai jos.

Învelişul lui superior, alcătuit din granituri şi diorite solidificate, are o grosime care variază între cinci şi douăzeci şi cinci de kilometri. El este acoperit în exterior de sedimente marine şi de straturi de vegetaţie moartă (cărbune) şi de animale moarte (petrol). Sub scoarţa pământului se află un al doilea înveliş, alcătuit din metale în stare de fuziune şi denumit Zona Olivinei.

Pe alocuri, ca, de pildă, în unele regiuni ale Oceanului Pacific, Zona în stare de fuziune a Olivinei se apropie mult de suprafaţa pământului, uneori până la o adâncime de cinci kilometri.

Grosimea acestui înveliş aflat în stare de fuziune este în prezent de peste o sută de kilometri şi creşte cu un kilometru la fiecare o sută de mii de ani.

În zona Olivinei trebuie să distingem trei straturi: primul,

cel mai apropiat de scoarţa pământului, este format din zgură şi lavă, pe care le aruncă afară vulcanii în timpul erupţiilor; stratul mijlociu conţine olivină, fier, nichel, adică elementele constitutive ale meteoriţilor, care cad în chip de stele pe pământ în nopţile de toamnă; în sfârşit, al treilea strat, cel inferior, este alcătuit din aur, platină, zirconiu, plumb şi mercur.

Aceste trei straturi ale Zonei Olivinei se află aşezate, ca pe o pernă, pe un strat de heliu condensat, care este un produs al dezagregării atomice.

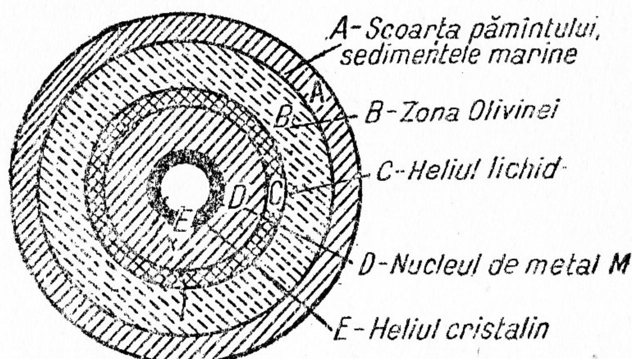
Şi, în sfârşit, sub acest înveliş de gaz lichefiat se află nucleul pământului. Nucleul pământului este solid, metalic, şi are o temperatură de aproape două sute şaptezeci şi trei de grade sub zero, adică temperatura spaţiului intersideral.

Nucleul pământului este alcătuit din metale grele radioactive. Două dintre ele le cunoaştem – thoriul şi uraniul, aflate la sfârşitul tabloului lui Mendeleev. Dar, la rândul lor, aceste metale sunt produse de dezagregare ale unui metal supragreu, necunoscut până în prezent în natură.

Am descoperit urme ale acestui metal - metalul M - în gazele vulcanice. El este de unsprezece ori mai greu decât platina şi posedă o radioactivitate extraordinară. Dacă am scoate la suprafaţa pământului un kilogram din acest metal, atunci, pe o rază de câţiva kilometri, toate fiinţele ar muri, iar obiectele învăluite de emanaţiile sale ar deveni luminescente.

Întrucât greutatea specifică a nucleului terestru este de numai opt unităţi (greutatea specifică a fierului), ceea ce până acum ducea întotdeauna la ideea eronată că nucleul ar fi constituit din fier, şi întrucât nu se poate presupune că în nucleul terestru, la o presiune de un milion de atmosfere, metalul M s-ar putea afla în stare poroasă, trebuie să tragem singura concluzie logică şi anume:Nucleul terestru este constituit dintr-o sferă goală – sau o bombă de metal M plină cu heliu, care, din cauza presiunii extraordinare, se

află în stare cristalină.

În secţiune pământul se prezintă astfel:

Metalul M, care formează nucleul pământului, dezagregându-se şi transformându-se neîncetat în alte metale, mai uşoare, pune în libertate cantităţi extraordinare de căldură. În felul acesta, nucleul pământului se încălzeşte. Peste câteva miliarde de ani, pământul se va încălzi în întregime, va exploda ca o bombă, va lua foc, se va transforma într-o sferă gazoasă cu un diametru egal cu al orbitei pe care o descrie luna în jurul pământului, va străluci ca o steluţă şi apoi se va răci treptat şi se va comprima din nou până la dimensiunile actuale. Atunci iarăşi va apărea viaţa pe pământ, iarăşi peste miliarde de ani se va ivi omul, omenirea va începe să se dezvolte impetuos, va porni lupta pentru instaurarea în lume a unei orânduiri sociale superioare.

Pământul se va încălzi din nou, fără încetare, ca urmare a dezagregării atomice, şi se va aprinde iarăşi ca o steluţă.

Acesta-i circuitul vieţii pământului. Ele au fost infinit de multe în trecut şi vor fi infinit de multe în viitor. Nu există moarte. Există numai o înnoire eternă”...

Iată ce a citit Garin în jurnalul lui Manţev.

99

O cuirasă de oţel îmbrăca, de jur împrejur, marginile de sus ale puţului. Pe măsură ce forajul înainta, erau coborâţi în el cilindri masivi de oţel greu fuzibil. Se ajunsese astfel până la o adâncime de cinci kilometri. Acolo, deodată, pe neaşteptate, temperatura crescuse până la trei sute de grade. Un schimb de muncitori şi doi hiperboloizi pieriseră pe fundul puţului.

Garin era nemulţumit. Coborârea şi nituirea cilindrilor întârziaseră lucrările. Acum, când pereţii puţului dogoreau de căldură, ei erau răciţi cu aer comprimat, transformându-se astfel într-o cuirasă masivă. Pentru armarea lor se foloseau nişte grinzi cu zăbrele aşezate în diagonală.

Diametrul puţului nu era prea mare – douăzeci de metri. În interior, avea aspectul unui complex alcătuit din ţevi de insuflare şi de refulare a aerului, lucrări de armare, reţele de fire, puţuri secundare din duraluminiu înlăuntrul cărora se mişcau cupele elevatoarelor, şaibe de transmisie, paliere de legătură între elevatoare şi paliere pe care erau instalate maşini de aer lichid şi hiperboloizi.

Toate acestea – ascensoarele, elevatoarele, maşinile – erau puse în mişcare cu ajutorul electricităţii. Pe alocuri, în pereţii puţului se săpau peşteri pentru adăpostirea maşinilor şi odihna muncitorilor. Ca să capete mai mult spaţiu în puţul principal, Garin foră un puţ paralel, cu un diametru de şase metri, care lega peşterile între ele, cu ajutorul unor ascensoare electrice. Acestea circulau cu viteza unor proiectile pneumatice.

Partea cea mai importantă a lucrărilor – forajul – se efectua prin acţiunea coordonată a razelor hiperboloizilor, a răcirii cu aer lichid şi a scoaterii rocii la suprafaţă cu ajutorul elevatoarelor. Doisprezece hiperboloizi de construcţie specială, alimentaţi cu energia unor arcuri voltaice cu cărbuni de şamonită, străpungeau şi topeau

roca, şuvoaie de aer lichid o răceau instantaneu, fărâmiţând-o în particule minuscule, care ajungeau automat în cupele elevatoarelor. Produsele de ardere şi vaporii erau îndepărtate cu ventilatoarele.

100

Palatul din partea de nord-est al Insulei de Aur fusese construit după planurile năstruşnice ale doamnei Lamole.

Era o construcţie uriaşă de sticlă, oţel, piatră sângerie şi marmură, cu cinci sute de săli şi odăi. La faţada principală conduceau două scări lungi de marmură care porneau de-a dreptul din mare. Valurile se spărgeau de trepte şi de soclurile ce străjuiau laturile scărilor, pe care, în locul obişnuitelor statui şi vaze, se înălţau patru turnuleţe de bronz cu gratii. Acestea, la rândul lor, susţineau nişte sfere aurite, în interiorul cărora se aflau hiperboloizi încărcaţi ce controlau ameninţător accesul dinspre ocean.

Scările sfârşeau sus cu o terasă descoperită, care, prin două intrări boltite, susţinute de coloane pătrate, dădea în interiorul palatului. Faţada de piatră, uşor înclinată ca la construcţiile egiptene, cu ferestre înalte şi înguste şi streaşină dreaptă, aproape lipsită de zorzoane, părea sumbră şi severă. În schimb, faţadele dinspre curtea interioară, dinspre grădina de flori cu trandafiri târâtori, cu verbine, cu orhidee, cu liliac înflorit, cu migdali şi crini erau lucrate fastuos, chiar cochet.

Două porţi de bronz dădeau în interiorul insulei.

Era o casă-fortăreaţă. Alături de ea, pe o stâncă, străjuia un turn cu gratii, înalt de o sută cincizeci de metri, legat printr-o galerie subterană cu dormitorul lui Garin. Pe palierul de sus al turnului vegheau hiperboloizi de mare putere. Un ascensor blindat urca sus, la ei, în câteva secunde. Nimeni – nici chiar doamna Lamole – nu avea voie să se apropie de turn, sub pedeapsa cu moartea. Era cea

dintâi lege a Insulei de Aur.

În aripa din stânga a palatului se aflau apartamentele Zoiei, iar în cea din dreapta, apartamentele lui Garin şi ale lui Rolling. Nimeni nu mai locuia în incinta palatului. El era hărăzit timpurilor când suprema fericire pentru un muritor avea să fie invitarea lui pe Insula de Aur şi permisiunea de a vedea chipul orbitor al stăpânei lumii.

Doamna Lamole se pregătea în vederea acestui rol. Avea treabă până peste cap. Elabora ceremonialul sculatului de dimineaţă, al plimbărilor, al recepţiilor mari şi mici, al dejunurilor şi dineurilor, al distracţiilor şi al mascaradelor. Temperamentul ei de actriţă se simţea la largul lui. Îi plăcea să repete întruna că era născută să joace pe scena mondială. Ca maestru de ceremonii alesese un emigrant rus, vestit regizor de balet. Încheiase cu el un contract în Europa, îi conferise decoraţia de aur Divina Zoia, cu panglică albă şi briliante, şi îi acordase vechiul titlu rus de „postelnic” (chevalier de lit).

În afara acestor legi interne, ale palatului, ea crea împreună cu Garin „Legile epocii de aur” – legile omenirii viitoare. Erau mai curând proiecte generale şi idei fundamentale, care urmau să fie definitivate ulterior de jurişti. Garin nu-şi mai vedea capul de treburi, astfel că Zoia cu greu îl putea prinde ca să lucreze cu el. Zi şi noapte în biroul ei se aflau două stenografe.

Garin venea direct de la puţ, istovit şi murdar. Mirosea a pământ şi a unsoare de maşină. Mânca în grabă, se trântea cu picioarele pe somiera de atlaz şi începea să pufăie din pipă (apucăturile acestea ale lui, considerate sacre, fuseseră declarate mai presus de orice etichetă, şi imitarea lor fusese interzisă). Zoia se plimba pe covor, răsucind pe degetele-i subţiri colierul de perle uriaşe, şi căuta să-l provoace la o discuţie. Garin avea nevoie de câteva clipe de linişte deplină, pentru ca mintea lui să înceapă din nou să lucreze febril. În planurile lui nu se vădea nici rău, nici bun, nici crud, nici milos. Îl amuza numai ingeniozitatea în

rezolvarea vreunei chestiuni. Această „răceală o înfuria pe Zoia. Ochii ei mari se întunecau deodată, spinarea ei plină de nerv se înfiora.

— Eşti un filfizon, rostea ea (în ruseşte, ca să n-o înţeleagă stenografele) cu o voce joasă, plină de ură. Eşti un om înfricoşător, Garin. I-aş da toată dreptatea celui care ar dori să te jupoaie de viu, ca să vadă cum te chinui şi tu măcar o dată în viaţă. Oare nu urăşti pe nimeni, nu iubeşti pe nimeni?

— Pe nimeni în afară de tine, răspundea rânjind Garin, dar în timp ce la mine fiece secundă e numărată, căpşorul tău e plin numai de fleacuri năstruşnice... Voi aştepta să-ţi saturi până-n gât ambiţia ta nemăsurată. Totuşi, iubito, ai şi tu dreptate într-o singură privinţă: sunt excesiv de academic. Ideile lipsite de seva vieţii se irosesc în spaţiu. Seva vieţii e pasiunea. Tu o ai peste măsură.

O privi pe sub sprâncene. Ea stătea în faţa lui, palidă şi nemişcată.

— Pasiune şi sânge! Reţetă veche. Dar de ce tocmai mie să-mi jupoaie pielea? S-ar putea şi altcuiva. Ţie, se pare, îţi face bine când moi batista în lichidul ăsta.

— Din multe pricini nu-i pot ierta pe oameni.

— De pildă, pe tipii ăia bondoci cu degete păroase?

— Da. De ce îmi aminteşti asta?

— Probabil că nu te ierţi nici pe tine însăţi... Cândva, pentru cinci sute de franci, oricine îţi dădea un telefon şi te chema la el. Au fost şi vremuri de-astea. Când te grăbeai să pleci la restaurant, îţi cârpeai într-un suflet ciorăpeii de mătase, iar aţa o rupeai cu dinţişorii ăştia divini. Dar nopţile nedormite când în geantă aveai numai doi sous şi în suflet groaza zilei de mâine, groaza de a te rostogoli şi mai jos... Şi apoi, botul de câine al lui Rolling a însemnat şi el ceva.

Zoia se uită lung la el. Pe faţă îi flutura un zâmbet larg, zeflemitor.

— Nici vorbele astea n-o să le uit, până la moarte...

— Vai de mine, adineauri mi-ai reproşat că sunt prea

academic...

— Când îmi va sta în putinţă, o să te spânzur pe turnul hiperboloidului...

Garin se ridică repede în picioare, o apucă pe Zoia de braţe, o trase cu putere pe genunchi şi începu să-i sărute capul dat pe spate, buzele strânse. Cele două stenografe blonde şi ondulate, indiferente ca nişte păpuşi, întoarseră capul.

— Caraghioasă mică şi proastă, înţelege că te iubesc numai aşa cum eşti... Pentru mine nu există altă fiinţă pe pământ... Dacă n-ai fi fost până acuma de douăzeci de ori în pragul morţii, în vagoane pline de păduchi, dacă bărbaţii nu te-ar fi cumpărat ca pe o femeie de stradă – ţi-ai fi dat oare seama de toată forţa cutezanţei omeneşti? Ai fi umblat oare pe covoare ca o stăpână?... Mi-aş fi depus eu oare viaţa la picioarele tale?...

Zoia se desprinse tăcută din braţele lui, îşi aranjă rochia cu o mişcare a umerilor, se îndepărtă spre mijlocul camerei şi de acolo continuă să-l privească sălbatic pe Garin.

— Aşadar, unde am rămas? zise el.

Stenografele notau ideile. În cursul nopţii le dactilografiau, iar dimineaţa le aduceau la pat doamnei Lamole.

În unele chestiuni îl consultau, ca specialist, pe Rolling. Locuia în apartamente luxoase, nefinisate încă. Ieşea numai la masă. Voinţa şi mândria lui fuseseră înfrânte. În această jumătate de an îmbătrânise mult. Se temea de Garin, evita să rămână singur cu Zoia. Nimeni nu ştia (şi nici nu se interesa) ce face el zile întregi. Nu citea niciodată cărţi. Însemnări personale, pare-se, nu făcea. Se spunea că luase obiceiul de a colecţiona pipe. Într-o seară, de la fereastră, Zoia îl văzuse pe penultima treaptă a scării de marmură, lângă apă. Stătea întristat şi privea oceanul din care, cu o sută de milioane de ani în urmă, ieşise pe ţărm un strămoş al său cu chip de şopârlă antropoidă. Iată ce se alesese din marele rege al chimiei.

Nu-l doborâse atât nici pierderea a trei sute de milioane de dolari, nici captivitatea pe Insula de Aur, nici chiar trădarea Zoiei. Cu douăzeci şi cinci de ani în urmă vindea cremă de ghete pe stradă. Se pricepea, îi plăcea să lupte. Câte eforturi, cât talent şi câtă voinţă nu risipise el, Rolling, pentru a-i sili pe oameni să-i plătească băncuţe de aur! Războiul din Europa, ruina Europei – iată forţele care fuseseră puse în mişcare ca să împingă şuvoaiele de aur spre casele trustului Anilin Rolling.

Şi acum, deodată, acest aur, echivalentul forţei şi al fericirii, va fi scos din puţ cu căuşele elevatoarelor, ca lutul, ca noroiul, în orice cantitate. La această perspectivă, Rolling rămase parcă cu tălpile în gol, încetă să se mai simtă rege al naturii – homo sapiens. Nu-i mai rămânea altceva de făcut decât să colecţioneze pipe.

Continua totuşi, la cererea lui Garin, să dicteze zilnic prin radio voinţa sa directorilor trustului Anilin Rolling. Ei răspundeau însă cam în doi peri. Era din ce în ce mai limpede că directorii nu credeau că Rolling se retrăsese de bună voie în Insula de Aur.

— Ce trebuie să facem ca să vă întoarceţi pe continent? întrebau ei.

— Tratamentul nervilor se desfăşoară favorabil, răspundea Rolling.

Din ordinul lui s-au mai primit cinci milioane de lire sterline. Când însă, peste două săptămâni, el dădu dispoziţii să i se elibereze o sumă identică, prepuşii lui Garin care se prezentară cu cecul semnat de Rolling fură arestaţi. Era primul semnal de atac al continentului împotriva Insulei de Aur. O escadră compusă din opt nave de linie, care încrucişa în Oceanul Pacific cam la douăzeci şi două de grade latitudine sudică şi o sută treizeci de grade longitudine vestică, aştepta numai ordinul să pornească împotriva Insulei Nemernicilor.

101

Cei şase mii de muncitori şi de funcţionari de pe Insula de Aur fuseseră recrutaţi din toate colţurile lumii. Primul ajutor al lui Garin, inginerul Czermak, care purta titlul de guvernator, repartizase braţele de muncă, după naţionalitate, în cincisprezece sectoare, despărţite unul de altul cu sârmă ghimpată.

În fiecare sector fuseseră ridicate barăci şi case de rugăciuni, pe cât posibil în stil naţional. Conservele, biscuiţii, marmelada, butoaiele cu varză, cu orez, cu meduze marinate, cu scrumbii, cu crenvurşti etc. etc. (comandate unor fabrici americane) purtau de asemenea etichete în limbile diferitelor naţionalităţi.

De două ori pe lună se dădeau haine de protecţie, lucrate şi ele în stil naţional, şi o dată la şase luni costume naţionale de sărbătoare: slavilor – caftane, chinezilor – bluze de borangic, germanilor – surtuce şi pălării tari, italienilor – rufărie de mătase şi ghete de lac, negrilor – slipuri împodobite cu dinţi de crocodil, cu mărgele ş.a.m.d.

Pentru a justifica în ochii populaţiei aceste graniţe ghimpate, inginerul Czermak organizase un grup de provocatori, alcătuit din cincisprezece inşi. Ei aţâţau ura de neam: în cursul săptămânii – mai cu măsură, în zilele de sărbători, însă, lucrurile ajungeau chiar până la încăierări.

Poliţia insulei, recrutată din foşti ofiţeri ai lui Vranghel, care purtau uniforma Ordinului Zoiei – o tunică scurtă de stofă albă cu fireturi de aur şi pantaloni galbeni strânşi pe picior – menţinea ordinea, neîngăduind diferitelor naţionalităţi să se nimicească unele pe altele.

Muncitorii primeau salarii uriaşe în comparaţie cu cele de pe continent. Unii trimiteau banii acasă cu vreun vapor de ocazie, alţii îi depuneau spre păstrare. N-aveau pe ce-i cheltui, deoarece cârciumile şi parcul de distracţii, situate într-o trecătoare singuratică de pe ţărmul de sud-est al

insulei, erau deschise numai în zilele de sărbătoare. Tot acolo se aflau vreo cincisprezece case de toleranţă, aranjate de asemenea în stil naţional.

Muncitorii cunoşteau scopul pentru care se săpa în adâncul pământului uriaşul puţ. Garin declarase tuturor că, la încheierea socotelilor, va permite fiecăruia să ia cu sine atâta aur cât va putea duce în spate. Nu era om pe insulă care să privească netulburat benzile de oţel ce cărau roca din adâncul pământului până în ocean, pe care să nu-l ameţească fumuleţul gălbui ce se înălţa deasupra gurii puţului.

102

— Domnilor, a sosit momentul cel mai critic al activităţii noastre. L-am aşteptat şi m-am pregătit să-i fac faţă; dar asta, bineînţeles, nu micşorează cu nimic pericolul. Suntem blocaţi. Adineauri s-a recepţionat o radiogramă: două vase ale noastre, încărcate cu fier laminat pentru armarea puţului, cu conserve şi carne de oaie congelată, au fost interceptate de un crucişător american şi capturate. Asta înseamnă că războiul a început. Din oră în oră ne putem aştepta să fie declarat în mod oficial. E adevărat că unul dintre scopurile mele cele mai apropiate este războiul. El începe însă mai devreme decât am nevoie. Cei de pe continent sunt prea nervoşi. Prevăd planul lor: le e frică de noi, vor căuta să ne doboare prin foamete. Şi acum o informaţie: avem pe insulă alimente pentru două săptămâni, fără a pune la socoteală vitele vii. În aceste paisprezece zile trebuie să spargem blocada şi să aducem conserve. Problema e grea, dar poate fi rezolvată. În afară de asta, prepuşii mei care s-au prezentat cu cecurile lui Rolling au fost arestaţi. Nu mai avem bani în casă. Trei sute cincizeci de milioane de dolari au fost cheltuiţi până la

ultimul cent. Peste o săptămână trebuie să plătim salariile şi, dacă le vom achita în cecuri, muncitorii se vor răscula şi vor opri hiperboloizii. Aşadar, în aceste şapte zile trebuie să facem rost de bani.

Şedinţa avea loc pe seară în biroul încă nefinisat al lui Garin. Erau de faţă Czermak, inginerul Schaffer, Zoia, Şelga şi Rolling. În timp ce vorbea, Garin, ca întotdeauna în clipele de primejdie şi de încordare intelectuală, se legăna cu un zâmbet ironic pe tocuri, cu mâinile în buzunare. Zoia, cu un ciocănel în mână, prezida. Czermak, mic, nervos, cu ochii roşii, după ce tuşii, zise:

— A doua lege a Insulei de Aur spune: Nimeni nu trebuie să încerce să afle taina construcţiei hiperboloidului. Oricine va atinge chiar şi numai prelata lui protectoare va fi executat.

— Da, confirmă Garin, aşa sună legea.

— Pentru aducerea la îndeplinire a misiunilor despre care aţi vorbit, va fi necesar să punem concomitent în funcţiune cel puţin trei hiperboloizi: unul pentru obţinerea banilor, al doilea pentru spargerea blocadei, al treilea pentru apărarea insulei. Va trebui să faceţi o excepţie de la lege pentru încă două ajutoare.

Se făcu linişte. Bărbaţii urmăreau cu privirea fumul ţigărilor de foi. Rolling îşi mirosea, preocupat, pipa. Zoia întoarse capul spre Garin.

— Bine, răspunse el însoţindu-şi vorba de un gest uşuratic. Atunci, să daţi publicităţii: Se face o derogare de la prevederile legii a doua pentru doi oameni de pe insulă: pentru doamna Lamole şi...

Se aplecă vesel peste masă şi-l bătu pe Şelga pe umăr:

— Al doilea om de pe insulă căruia îi încredinţez secretul aparatului este Şelga...

— Iartă-mă, tovarăşe, răspunse Şelga, dându-i jos mâna de pe umărul său, dar nu accept.

— De ce?

— Nu sunt obligat să dau explicaţii. Gândeşte-te puţin şi

ai să-ţi dai singur seama.

— Îţi încredinţez misiunea să distrugi escadra americană.

— E o misiune plăcută, orice s-ar spune, dar nu pot să accept.

— De ce naiba nu accepţi?

— Cum de ce?... Pentru că e riscant…

— Bagă de seamă, Şelga...

— Bag de seamă...

Barbişonul lui Garin se ridică în sus, dinţii îi sclipiră. Totuşi se stăpâni.

— Ai vreun gând? întrebă el încet.

— Toate faptele mele, Piotr Petrovici, le săvârşesc la lumina zilei. N-am gânduri ascunse.

Acest scurt schimb de cuvinte se desfăşurase în ruseşte. Nimeni, în afară de Zoia, nu înţelesese nimic. Şelga se apucă din nou să deseneze nişte rotocoale pe hârtie.

— Aşadar, reluă Garin, numesc o singură persoană ca ajutor la hiperboloizi – pe doamna Lamole. Dacă sunteţi de acord, doamnă, mâine dimineaţă puteţi porni în larg... „Arizona” stă sub presiune...

— Şi ce să fac în larg? întrebă Zoia.

— Să jefuiţi vasele pe care le veţi întâlni pe liniile transpacificului. Peste o săptămână trebuie să plătim salariile muncitorilor.

103

După orele douăzeci şi două, de pe vasul-amiral al escadrei nord-americane fusese observat un corp străin deasupra constelaţiei Crucea Sudului.

Asemenea unor cozi de comete care măturau bolta înstelată, fascicolele albăstrui ale reflectoarelor începură să alerge încolo şi încoace, apoi prinseră pe intrus în lumina lor. Sute de lunete observară atunci nacela metalică, ariile circulare transparente, descrise de elice, şi literele P. şi G.

de pe corpul unui dirijabil.

Pe nave începură să se aprindă semnale luminoase. De pe vasul-amiral îşi luară zborul patru hidroavioane care, vuind, se înălţară pe verticală spre stele. Escadra, în linie de şir, mări viteza.

Vuietul avioanelor devenea tot mai slab, mai îndepărtat. Deodată nava aeriană, spre care se îndreptau, pieri din câmpul vizual. În clipa aceea, mulţi observatori şterseră lunetele cu batista. Nava dispăruse pe cerul noptatic, în pofida reflectoarelor care o căutau de zor.

Dar iată, se auzi un ţăcănit slab de mitralieră; va să zică, tot au dat de el. Ţăcănitul încetă. De pe cer se desprinse şi începu să cadă, vertiginos, de-a rostogolul, o musculiţă luminoasă. Observatorii de la lunete scoaseră un strigăt – cădea un hidroavion, care, curând, se prăbuşi undeva în valurile negre. Ce se întâmplase?

Din nou ţac-ţac-ţac-ţac – începură să clănţăne în văzduh mitralierele, şi din nou clănţănitul lor încetă brusc, apoi toate cele trei avioane, unul după altul, trecură, rostogolindu-se în vrilă, prin razele reflectoarelor şi se prăbuşiră în ocean. Pe vasul-amiral începu sarabanda semnalelor luminoase. Până departe, spre orizont, clipeau lumini după lumini: ce s-a întâmplat?

Pe urmă toată lumea văzu un nor negru, cu marginile zdrenţuite, venind în zbor, aproape împotriva vântului, de-a curmezişul liniei de şir. Era nava aeriană, care cobora învăluită într-o perdea de fum. Pe vasul-amiral se dădu semnalul: „Atenţie, gaze! Atenţie, gaze!” Tunurile antiaeriene bubuiră. Peste câteva clipe, pe covertă, pe punţile de comandă, pe turelele blindate explodară bombe cu gaze.

Prima victimă fu amiralul, un bărbat frumos de vreo douăzeci şi opt de ani, care din trufie nu-şi pusese masca. El se apucă cu mâinile de gât şi se prăbuşi cu faţa umflată şi învineţită. În câteva secunde, gazele otrăvitoare răpuseră pe toţi cei care se aflau pe punte – măştile protectoare nu

avură niciun efect. Vasul-amiral fusese atacat cu un gaz necunoscut.

Viceamiralul luă comanda escadrei. Crucişătoarele se întoarseră, lăsând vântul în dreapta lor, şi deschiseră focul cu tunurile antiaeriene. Trei salve zguduiră adâncurile nopţii. Trei fulgere ţâşniră pe ţevile tunurilor şi însângerară oceanul. Trei roiuri de diavoli de oţel, şuierând cu boturile lor boante, zburară până hăt-departe şi explodară luminând cerul înstelat.

După salvele crucişătoarelor, decolară îndată şase hidroavioane, ale căror echipaje purtau măşti antigaz. Era vădit că prăbuşirea primelor patru aparate se datora perdelei de fum otrăvite a navei aeriene. Acum era în joc onoarea flotei militare americane. Luminile de pe vase se stinseră. Rămaseră numai stelele, care pâlpâiau pe cer. În întuneric se auzea clipocitul valurilor care loveau bordurile de oţel şi vuietul avioanelor în văzduh.

În sfârşit!... Ţac-ţac-ţac-ţac – clănţăniră mitralierele în pâcla argintie a Căii Laptelui... Apoi răzbătură de acolo nişte pocnete ca ale unor sticle destupate. Începuse atacul cu grenade. Deodată, sus, la zenit, se ivi un norişor învolburat, învăluit într-o lumină neagră-roşcată; din el ţâşni în jos botul bont al unui trabuc metalic. Pe coama lui jucau limbi de foc. Cobora pieziş, trăgând după el o coadă luminoasă, apoi, înghiţit de flăcări, se prăvăli dincolo de zare.

Peste o jumătate de oră, unul dintre hidroavioane raportă că a amerizat lângă dirijabilul în flăcări şi a mitraliat tot ce mai dădea semne de viaţă pe bordul aeronavei şi în jurul ei.

Această victorie costase scump escadra americană; ea pierduse patru avioane împreună cu echipajele lor; pieriseră, de asemenea, otrăviţi cu gaze, douăzeci şi opt de ofiţeri, printre care amiralul-comandant, şi o sută treizeci şi doi de matrozi. Dar lucrul cel mai dureros era că, atunci când suferiseră aceste pierderi, excelentele vase de linie, cu artileria lor grozavă, se pomeniseră în situaţia unor

pinguini lipsiţi de aripi; inamicul le atacase nestingherit, din aer, cu un gaz necunoscut. Era nevoie de o revanşă pentru a arăta adevărata putere a artileriei navale.

Chiar în aceeaşi noapte porni la Washington un raport în sensul acesta. În cuprinsul lui, viceamiralul, după descrierea amănunţită a bătăliei, ruga insistent să i se dea voie să bombardeze Insula Nemernicilor.

Răspunsul ministrului marinei veni peste douăzeci şi patru de ore: escadra se va îndrepta spre insulă şi o va face una cu valurile oceanului.

104

— Ei, ce ziceţi? întrebă sfidător Garin punând pe birou casca aparatului de radio. (Şedinţa se desfăşura în aceeaşi componenţă, cu excepţia doamnei Lamole.) Ce ziceţi, stimaţi domni?... Pot să vă felicit... Blocada nu mai există... Escadra americană a primit ordinul să bombardeze insula.

Rolling se cutremură. Se ridică din fotoliu. Pipa îi căzu din gură, buzele liliachii i se strâmbară de parcă se căznea să spună ceva şi nu putea.

— Ce-i cu dumneata, prietene? întrebă Garin. Te tulbură aşa de rău apropierea escadrei ţării dumitale? Nu mai ai răbdare să mă vezi spânzurat de un catarg? Sau ţi-e frică de bombardament? Fireşte, ar fi stupid pentru dumneata să te transformi în nişte bucăţele umede din cauza unui proiectil american. Ori poate, fir-ar al naibii, ţi s-o fi trezit conştiinţa... Căci, oricum, ne războim pe banii dumitale.

Garin râse scurt şi întoarse capul de la bătrân. Rolling nu mai zise nimic, se lăsă în fotoliu şi îşi acoperi faţa pământie cu mâinile tremurătoare.

— Nu, domnilor... Cine nu riscă nu poate câştiga decât, cel mult, trei cenţi la un dolar. Pornim să înfruntăm un risc enorm. Dirijabilul nostru de recunoaştere şi-a îndeplinit misiunea până la capăt... Propun să ne ridicăm în picioare,

cinstind astfel memoria celor doisprezece oameni căzuţi, printre care şi comandantul navei, Aleksandr Ivanovici Volşin. Dirijabilul a reuşit să ne raporteze amănunţit întreaga componenţă a escadrei. Opt vase de linie de ultimul tip, echipate cu câte patru turele blindate, a câte trei tunuri fiecare. Acum, după bătălie, le-au mai rămas probabil cel puţin douăsprezece hidroavioane. În afară de asta, mai au crucişătoare uşoare, distrugătoare şi submarine. Dacă socotim puterea de izbire a unui proiectil egală cu şaptezeci şi cinci milioane kilograme de forţă vie, atunci o salvă a întregii escadre, trasă asupra insulei, va fi egală, în cifre rotunde, cu un miliard kilograme de forţă vie.

— Cu atât mai bine, cu atât mai bine, izbuti în sfârşit să şoptească Rolling.

— Încetează cu scâncelile, moşule, nu ţi-e ruşine? Am uitat, domnilor, trebuie să aduc aici mulţumirile noastre lui mister Rolling pentru o invenţie foarte recentă şi deocamdată foarte secretă, pe care ne-a pus-o foarte amabil la dispoziţie: e vorba de gazul „Crucea Neagră”. Cu ajutorul lui, piloţii noştri au doborât în ocean patru hidroavioane şi au scos din luptă vasul-amiral...

— Nu, nu ţi-am pus foarte amabil la dispoziţie „Crucea Neagră” , mister Garin! strigă răguşit Rolling. Mi-ai smuls dumneata, sub ameninţarea revolverului, ordinul prin care ceream să fie trimise pe insulă tuburi cu „Crucea Neagră”.

Se înecă şi ieşi clătinându-se. Garin începu să expună planul de apărare a insulei. Era de aşteptat ca escadra să atace peste trei zile.

105

„Arizona” ridică pavilionul piraţilor.

Asta nu însemna deloc că deasupra ei flutura acum steagul negru, romantic, cu o hârcă şi două oase tibiale, al tâlharilor de mare. În zilele noastre, poate, doar pe

sticluţele cu sublimat vor mai fi fiind zugrăvite asemenea grozăvii.

De fapt, pe „Arizona” nu fusese ridicat niciun fel de pavilion. Cele două turele zăbrelite, cu hiperboloizi, îi deosebeau îndeajuns profilul de toate celelalte vase din lume. Iahtul era sub comanda lui Jansen, subordonat, la rândul său, doamnei Lamole.

Luxosul apartament al Zoiei – dormitorul, baia, salonul – era încuiat cu cheia. Acum locuia sus, în cabina căpitanului, împreună cu Jansen. Luxul de altădată – umbrarele de mătase albastră, covoarele, pernele, fotoliile – dispăruse. Echipajul, recrutat la Marsilia, era înarmat cu revolvere şi carabine. Marinarii cunoşteau scopul ieşirii în larg şi destinaţia capturilor de pe fiecare vas interceptat.

Toate spaţiile libere de pe vas erau acum ocupate de bidoane cu benzină şi apă potabilă. Cu toate pânzele sus, în vântul care bătea din coastă, cu formidabilele motoare Rolls-Royce la turaţie maximă, „Arizona” zbura ca un albatros de pe o creastă de val pe alta, pe oceanul în furtună.

106

— Creşte vântul, căpitane! Se apropie de gradul şapte!

— Strângeţi gabierele!

— Am înţeles, căpitane!

— Oamenii de cart să se schimbe din oră în oră. Pune un semnalizator în butoiul de pe grotă!

— Am înţeles, căpitane!

— Dacă vezi ceva lumini, să mă trezeşti.

Jansen sfredeli cu privirea bezna neagra a oceanului. Luna nu răsărise încă. Stelele erau înecate în pâclă. În cele cinci zile, de când navigau spre nord-vest, îi stăruia în tot trupul un fior nelămurit de exaltare; străbunii lui doar trăiseră din piraterie. Dădu din cap şi se despărţi de

secund. Intră în cabină.

De cum păşi înăuntru, trupul său musculos încercă tremurul cunoscut, cu otrava lui istovitoare. Stătu nemişcat sub emisfera mată a tavanului. Cabina lui de căpitan – locuinţă austeră de marinar singuratic, joasă şi confortabilă, căptuşită cu piele şi lemn lăcuit – era plină de fiinţa unei femei tinere.

Mai înainte de orice, izbea aici mirosul de parfum. Mii de draci!.. Căpetenia piraţilor se parfuma în aşa hal, încât ar fi făcut să zvâcnească şi splina unui mort. Pe speteaza scaunului zăceau, aruncate neglijent, fusta de flanel şi jerseul auriu, iar jos, direct pe covor, ciorapii şi jartierele – unul din ciorapi parcă mai păstra forma piciorului.

Doamna Lamole dormea pe o parte, cu buzele întredeschise, în patul lui. (în toate cele cinci zile el se culcase îmbrăcat pe canapeaua de piele.) Faţa ei, uşor bronzată de vânturile mării, părea calmă şi inocentă. Braţu-i dezgolit zăcea întins deasupra capului. Pirata!

Pentru Jansen hotărârea belicoasă a doamnei Lamole de a locui împreună cu el, în cabina lui, însemna o încercare grea. Din punct de vedere operativ, da, era justă. Mergeau la tâlhărie, poate chiar la moarte. În orice caz, dacă s-ar întâmpla să cadă prizonieri, ar spânzura amândoi, unul lângă altul, de acelaşi catarg. Această eventualitate nu-l făcea deloc să-şi piardă curajul, dimpotrivă, îl însufleţea. Era un supus al doamnei Lamole, regina Insulei de Aur. O iubea.

Orice s-ar spune, dragostea rămâne o poveste încâlcită. Prin cârciumile din porturi, Jansen întâlnise până atunci tot soiul de fete, iar pe vapoare, fermecătoare ladies, care, din plictiseală şi curiozitate, căzuseră în braţele lui marinăreşti. Pe unele le uitase, ca pe o pagină frivolă dintr-o carte frivolă, pe altele îi plăcea să şi le amintească, în ceasurile de cart liniştit când se plimba pe puntea de comandă, în nopţile calde, cu stele.

La Neapole, când aşteptase în salonul de fumat telefonul

doamnei Lamole, încă mai era ceva asemănător aventurilor lui dinainte. Dar ceea ce trebuia să se întâmple atunci, după cină şi dans, nu se întâmplase. Trecuse o jumătate de an şi lui Jansen îi părea acum nefirească până şi amintirea acelei seri – fusese oare într-adevăr treaz atunci când cu mâna asta, a lui, cuprinsese mijlocul doamnei Lamole în timpul dansului? Cele câteva minute, jumătatea de ţigară fumată îl separaseră oare într-adevăr de o fericire nespusă? Acum, când îi auzea vocea de la celălalt capăt al iahtului, Jansen se cutremura uşor de parcă se dezlănţuia în el o furtună surdă. Când o vedea pe punte, în fotoliul împletit, pe regina Insulei de Aur rătăcind cu privirea undeva în zare, la marginea cerului şi a apei, atunci în el, dincolo de hotarul raţiunii, totul cânta şi se întrista din pricina dragostei şi devotamentului.

Poate că vinovaţi de toate acestea erau străbunii lui, piraţii vikingi, cei care, departe de pământurile de baştină, cutreierau în bărci roşii cu pupa ridicată şi prova ca o creastă de cocoş, cu scuturile atârnate pe borduri, cu o bucată de pânză dreaptă pe catargul de frasin. Cândva, lângă un astfel de catarg, străbunul Jansen îngânase un cântec despre valurile albastre, despre norii de furtună, despre fecioara cu părul bălai care aştepta, undeva, departe, pe ţărm , cu ochii în zare, şi anii treceau, şi ochii ei erau albaştri ca marea şi neguroşi ca norii de furtună. Iată din ce vremuri îndepărtate venise nostalgia care pusese stăpânire pe sărmanul Jansen.

Acum stătea în cabina cu miros de piele şi parfum, şi privea cu extaz şi disperare chipul acesta drag, iubirea lui. Se temea să n-o trezească. Se apropie în vârful picioarelor de canapea şi se culcă. Închise ochii. Dincolo de bord vuiau valurile oceanului. Străbunul îngâna străvechiul cântec despre frumoasa fecioară. Jansen întinse braţele peste cap. Visul şi fericirea îl învăluiră.

107

— Căpitane!... (Bătaie în uşă.) Căpitane!

— Jansen!

Vocea neliniştită a doamnei Lamole îi străbătu creierul, ca un ac. Căpitanul Jansen sări în picioare, cu ochii rătăciţi, smulgându-se din mrejele visului. Doamna Lamole îşi trăgea grăbită ciorapii. Cămaşa i se lăsase în jos, dezgolindu-i un umăr.

— E alarmă, zise doamna Lamole, iar dumneata dormi...

Se auziră din nou bătăi în uşă.

Căpitane, lumini la tribord, răsună glasul secundului.

Jansen deschise uşa. Un vânt jilav îi năvăli în plămâni. Tuşii, apoi urcă pe puntea de comandă. Era o noapte neagră. La tribord, în depărtare, se legănau pe valuri două lumini.

Fără să-şi ia ochii de la ele, Jansen îşi căuta pe piept siflia. Fluieră. Răspunseră şefii de echipaj.

— Toată lumea sus! Strângeţi pânzele! ordonă căpitanul, cu glas răspicat.

Răsunară fluierături, comenzi. De la teugă, de la dunetă dădură năvală marinarii, care, îndată, ca nişte pisici, se căţăraseră pe catarge, începură să se legene pe vergi. Scripeţii scârţâiau. Cu capul pe spate, un şef de echipaj pomenea toţi sfinţii de pe lume.

Pânzele căzură.

— Banda dreapta! înainte cu toată viteza! Stingeţi luminile! ordonă Jansen.

Navigând acum numai cu motoarele, „Arizona” făcu o cotitură bruscă. La bordul se înălţă creasta unui val care se rostogoli pe punte. Luminile se stinseră. Cutremurându-se în beznă, iahtul luă viteza maximă.

Luminile semnalate se ridicau repede de după orizont. Curând, se iviră contururile negre ale unui pachebot cu două coşuri care scoteau fum cu nemiluita.

Doamna Lamole urcă pe puntea de comandă. Avea pe cap o scufie croşetată, cu pompon, iar în jurul gâtului un fular moale ale cărui capete îi fluturau pe spate. Căpitanul îi întinse binoclul. Ea îl duse la ochi, dar, din pricina tangajului puternic, trebui să-şi sprijine mâna de umărul lui Jansen. El asculta cum îi bate inima sub jerseul cald.

— Atacăm! hotărî ea şi, apropiindu-şi faţa de a lui, îl privi în ochi, dârz.

Cei de pe pachebot observară iahtul când nu-i mai despărţeau de acesta decât vreo cinci sute de metri. Semnalizară cu un felinar de pe puntea timonei, apoi sirena pachebotului scoase un urlet gros. Cu luminile stinse, fără să răspundă la semnale, „Arizona” îşi micşoră viteza şi începu să gireze, căutând să evite ciocnirea…

Iată cum a descris, cu o săptămână mai târziu, un corespondent al ziarului New York Herald această întâmplare fără precedent:

„...Pe la ora cinci fără un sfert ne-a trezit urletul alarmat al sirenei. Toţi călătorii au alergat pe punte. După lumina din cabine, noaptea de afară părea neagră ca cerneala. Cei de pe puntea de comandă cercetau neliniştiţi întunericul cu binoclurile. Nimeni nu ştia bine ce se întâmplase. Pachebotul nostru înainta cu viteză redusă. Deodată, vedem gonind spre noi... un vas nemaipomenit: lung şi îngust, cu trei catarge înalte, ca un kleeper rapid, şi cu câte o turelă ciudată, prevăzută cu gratii, la prova şi la pupa. Cineva a strigat în glumă că e «Olandezul zburător»... În prima clipă, ne-a cuprins pe toţi panica. Misteriosul vas a stopat la vreo sută de metri de noi şi o voce aspră de pe bordul lui a strigat prin megafon, în limba engleză:

— Opriţi maşinile! Stingeţi focurile!

— Înainte de a executa acest ordin, trebuie să ştim cine ni-l dă, a răspuns căpitanul nostru.

— Poruncă de la regina Insulei de Aur, ne-a strigat cineva de pe vas.

Eram uluiţi. Ce să fie asta, o glumă? O nouă obrăznicie a

lui Pierre Garry?

— Ofer reginei o cabină liberă şi o cină gustoasă, dacă e flămândă, a răspuns iarăşi căpitanul nostru.

Erau cuvintele din foxtrotul «Sărmanul Garry». Toată lumea de pe punte a izbucnit în hohote de râs. În clipa următoare, de pe misteriosul vas, mai precis din cupola turelei de la prova, a ţâşnit o rază orbitoare. Era subţire ca o andrea, şi îşi păstra subţirimea pe toată lungimea traiectului. În acele clipe, nimănui nu-i trecea prin minte că are în faţă cea mai cumplită armă pe care a inventat-o vreodată omenirea. Toţi eram foarte bine dispuşi.

Raza a descris un cerc prin aer, apoi a coborât vertiginos pe suprastructura de la prova vasului nostru. S-a auzit un sfârâit îngrozitor, din oţelul tăiat a ţâşnit o flacără verzuie. Marinarul de la dunetă a scos un răcnet înfiorător. Suprastructura de la prova pachebotului s-a prăbuşit în apă. Raza s-a ridicat în sus, s-a oprit o clipă, tremurând, şi a coborât din nou, trecând pe deasupra capetelor noastre. Vârfurile ambelor catarge au căzut pe punte cu un trosnet năprasnic. Înspăimântaţi, călătorii au dat buzna pe scări. Căpitanul a fost rănit de o sfărâmătură.

Restul se cunoaşte. Piraţii, înarmaţi cu carabine, s-au apropiat de pachebot cu o şalupă, s-au urcat pe punte şi au cerut bani. Au luat cu ei zece milioane de dolari – adică toate mandatele poştale de pe vas şi banii aflaţi asupra călătorilor.

După ce şalupa a transportat prada pe vasul piraţilor, puntea acestuia s-a luminat puternic. O femeie înaltă şi uscăţivă, cu o scufie croşetată pe cap, a coborât de pe turela cu gratii, a urcat repede pe puntea de comandă şi, dând capul pe spate, a dus la gură un megafon.

— Puteţi să vă continuaţi drumul, ne-a strigat ea.

Vasul piraţilor a întors şi, cu o viteză extraordinară, a dispărut la orizont”.

108

Evenimentele din ultimele zile – atacul dirijabilului „P.G.” împotriva escadrei americane şi ordinul dat flotei de a bombarda insula – răscoliră întreaga populaţie a Insulei de Aur.

La administraţie se primi un noian de cereri de demisie. Oamenii îşi ridicau depunerile de la casa de economii. Dincolo de sârmele ghimpate, muncitorii ţineau consfătuiri, fără să se sinchisească de gardienii albi-galbeni, cu feţele dârze şi întunecate, care patrulau pe culoarele rezervate poliţiei. Orăşelul părea un stup în alarmă. Zadarnic urlau tromboanele şi bubuiau tobele în râpă, în faţa caselor de toleranţă. Parcul de distracţie şi barurile erau goale. Cei cincisprezece provocatori făceau eforturi supraomeneşti pentru a canaliza nemulţumirea generală spre o încăierare între naţionalităţi. Zadarnic însă. Nimeni n-avea chef în aceste zile să frângă gâtul altuia numai pentru motivul că îi despărţea o sârmă.

Inginerul Czermak dădu ordin să se lipească peste tot în insulă un comunicat al guvernului, prin care se instituia starea de război. Orice adunări şi mitinguri erau interzise şi, până la noi dispoziţii, nimeni nu avea dreptul să-şi dea demisia. Populaţia era avertizată să nu vorbească de rău guvernul. Lucrările în puţ trebuiau să continue zi şi noapte, fără întrerupere. „Pe cei care vor sprijini în aceste zile cu braţul lor pe Garin – se spunea în comunicat – îi aşteaptă bogăţii ca în basme. Pe cei fricoşi îi vom arunca de pe insula noastră. Ţineţi minte, ducem o luptă necruţătoare împotriva acelora care ne împiedică să ne îmbogăţim”.

Cu tot tonul ferm al acestui comunicat, în dimineaţa din ajunul zilei când se aştepta atacul escadrei, muncitorii de la puţ declarară că vor opri hiperboloizii şi maşinile de aer lichid dacă până la amiază nu li se vor plăti salariile (era zi de plată a salariilor) şi dacă în acelaşi termen nu se va

trimite guvernului american o declaraţie de pace şi de încetare a oricăror operaţiuni militare.

Oprirea maşinilor de aer lichid însemna aruncarea în aer a puţului şi, poate, provocarea unei erupţii a magmei fluide. Primejdia era serioasă. Furios, inginerul Czermak ameninţă pe oameni cu împuşcarea. În jurul săpăturilor începură să-şi facă apariţia gardienii albi-galbeni. Atunci, o sută de muncitori coborâră în puţ, se refugiară în peşterile laterale şi comunicară prin telefon administraţiei:

„Nu ne rămâne altă soluţie decât moartea. În jurul orei patru vom sări în aer împreună cu întreaga insulă”.

Aceasta însemna, oricum, o amânare de patru ore. Inginerul Czermak retrase garda din zona puţului şi plecă în goană, cu o motocicletă, la palat. Îi găsi pe Garin şi pe Şelga stând de vorbă. Amândoi erau roşii la faţă şi cu părul vâlvoi. Dând cu ochii de Czermak, Garin sări în sus ca muşcat de şarpe.

— Unde-ai învăţat tâmpeniile astea administrative?

— Dar...

— Gura! Eşti demis! Marş dracului la laboratorul tău, du-te unde vrei, piei din faţa mea! Boule!

Garin deschise larg uşa şi-l dădu afară pe Czermak. Se înapoie la masa pe colţul căreia şedea Şelga cu un trabuc între dinţi.

— Şelga, a sosit ceasul! De altfel, l-am prevăzut. Numai dumneata poţi să stăvileşti mişcarea, să salvezi situaţia... Ceea ce a început acum pe insulă e mai periculos decât zece escadre americane.

— M-da făcu, Şelga, de mult ar fi trebuit să înţelegi asta...

— Mai slăbeşte-mă cu dăscăliile dumitale politice... Te numesc guvernatorul insulei, îţi dau puteri excepţionale... Încearcă numai să refuzi, strigă Garin, precipitat, cu vocea din ce în ce mai ascuţită, apoi făcu un salt până la masă şi scoase din sertar un revolver. Scurt! Dacă nu accepţi, trag. Da sau nu?

— Nu, răspunse Şelga, privind chiorâş la revolver.

Garin trase. Şelga duse mâna cu trabucul la tâmplă.

— Porcule, scâr-nă-vie...

— Aha, va să zică accepţi?

— Lasă asta jos.

— Bine.

Garin aruncă revolverul în sertar.

— Vrei ca muncitorii să nu arunce puţul în aer? Bine. Nu-l vor arunca. Dar cu o condiţie...

— O accept de pe acum.

— Vreau să rămân mai departe o simplă persoană particulară pe această insulă, cum am fost şi până azi. Nu-ţi sunt nici slugă, nici mercenar. Asta-i prima condiţie. Toate graniţele naţionale să fie desfiinţate, să nu rămână nici o sârmă. Asta-i a doua condiţie...

— O accept.

— Banda dumitale de provocatori...

— N-am niciun fel de provocatori, îl întrerupse repede Garin.

— Minţi...

— Bine, mint. Ce să fac cu ei? Să-i înec?

— Chiar în noaptea asta.

— S-a făcut. Socoate-i înecaţi.

Garin nota repede într-un carnet.

— Ultima condiţie, urmă Şelga, este să nu te amesteci sub niciun motiv în relaţiile mele cu muncitorii.

— Zău? (Şelga se strâmbă şi dădu să coboare de pe masă. Garin îl apucă repede de braţ.) Bine, accept. Tot o să-ţi frâng eu şalele cândva. Altceva?

Şelga pufăia din trabuc, cu ochii mijiţi, ascunzându-şi după norii de fum faţa şireată, bătută de vânt, cu mustăcioară blondă, scurtă, şi nasul puţin cârn.

Sună telefonul. Garin ridică receptorul.

— Eu. Ce-i? Prin radio?

Lepădă receptorul şi-şi puse casca. Ascultă, rozându-şi unghiile. Deodată îşi strâmbă gura într-un rânjet.

— Poţi să-i linişteşti pe muncitori. Mâine plătim. Doamna

Lamole a făcut rost de zece milioane de dolari. Trimit îndată după bani dirijabilul de agrement. „Arizona” e aproape, la numai patru sute de mile spre nord-vest.

— Asta simplifică lucrurile, zise Şelga.

Şi, cu mâinile în buzunare, ieşi din cameră.

109

Agăţat cu mâinile de curelele din tavanul cutiei de oţel a ascensorului şi cu picioarele în gol, deasupra duşumelei, cu ochii închişi şi cu răsuflarea pentru o clipă oprită, Şelga se prăvăli vertiginos în adâncuri.

Răcirea puţului secundar era neuniformă; între o peşteră şi alta se intercalau zone încinse, prin care se putea trece numai datorită vitezei căderii.

Şelga privea acul roşu al indicatorului. La adâncimea de opt kilometri, conectă reostatele şi opri ascensorul. Aici se afla peştera numărul treizeci şi şapte. Cu trei sute de metri mai jos, pe fundul puţului, vuiau hiperboloizii şi se auzeau explozii scurte, care bubuiau neîntrerupt în pământul încins, răcit cu aer comprimat. Huruind, cupele elevatoarelor scoteau roca la suprafaţă. Peştera numărul treizeci şi şapte, ca şi toate celelalte peşteri din pereţii puţului principal, semăna cu interiorul unui cazan metalic nituit. Dincolo de pereţii ei se evapora aerul lichid răcind stratul de granit. Zona magmei clocotitoare nu mai era, pesemne, prea departe, în orice caz mai aproape decât se presupusese pe baza rezultatelor explorărilor electromagnetice şi seismografice. Temperatura granitului încins atingea cinci sute de grade. Dacă aparatele de răcire cu aer lichid s-ar fi oprit numai pentru câteva minute, atunci tot ce era viu s-ar fi prefăcut pe loc în cenuşă.

Înăuntrul cazanului metalic se aflau paturi, bănci, găleţi cu apă. După o muncă de patru ore, cei douăzeci şi cinci de muncitori ajungeau în aşa hal de istovire, încât, înainte de a

fi scoşi la suprafaţă, trebuiau să fie culcaţi, mai mult morţi decât vii, în paturi. Ventilatoarele şi ţevile de aer vuiau întruna, becul din tavanul nituit lumina puternic feţele lor mohorâte, supte, bolnăvicioase. Alţi şaptezeci şi cinci de muncitori se aflau în peşterile de sus. Toate aceste cazane metalice comunicau între ele prin telefon.

Şelga ieşi din ascensor. Câţiva muncitori se întoarseră spre el, însă nu-l salutară. Tăceau. Se vedea că hotărârea lor de a arunca puţul în aer era neclintită.

— Să vină translatorul. Voi vorbi ruseşte, zise Şelga aşezându-se la masă şi împingând deoparte, cu cotul, borcanele cu marmeladă, cu sare amară şi paharele cu vin negolite. Guvernul insulei aproviziona din belşug pe muncitori cu aceste articole.

Se apropie de masă un evreu ciolănos, adus de spate, cu faţa palidă-vineţie, acoperită de o barbă ca peria, de mult nerasă.

— Eu sunt translatorul.

Şelga începu să vorbească...

— Garin şi întreprinderea lui nu sunt altceva decât culmea cea mai înaltă a conştiinţei capitaliste. Ea nu poate merge mai departe de sistemul lui Garin, adică de transformarea forţată a părţii muncitoare a omenirii în animale, printr-o operaţie cerebrală, de selecţionare a unor aleşi, a aşa-zişilor „regi ai vieţii” , de oprirea în loc a civilizaţiei. Burghezii încă nu-l înţeleg pe Garin, şi nici el nu se prea grăbeşte să fie înţeles. Îl socotesc bandit şi agresor. Dar până la sfârşit ei vor înţelege că sistemul lui Garin nu este altceva decât o continuare a imperialismului... Tovarăşi, noi trebuie să înlăturăm această primejdie, cea mai gravă, şi să nu lăsăm pe Garin să cadă la o înţelegere cu ei, pentru că atunci va fi rău de voi, tovarăşi. În loc de asta, aici, în cutia voastră, voi aţi hotărât să muriţi pentru ca Garin să nu se certe cu guvernul american. Gândiţi-vă, ce-i de făcut? Dacă învinge Garin e rău, dacă înving capitaliştii, tot rău. Dar dacă Garin ar cădea la învoială cu

ei, ar fi cum nu se poate mai rău. Voi încă nu ştiţi cât preţuiţi, tovarăşi, puterea e de partea voastră. Când peste o lună cupele vor începe să scoată aur la suprafaţă, asta n-o să mai fie în folosul lui Garin, ci în folosul vostru, al cauzei pe care trebuie s-o înfăptuim pe pământ. Dacă credeţi în mine, însă, până la capăt, aşa, cu îndârjire, voi fi conducătorul vostru... Alegeţi, toţi până la unul. Dar, dacă nu credeţi...

Şelga tăcu, se uită la feţele întunecate ale muncitorilor, la ochii lor care îl priveau fără să clipească, apoi se scărpină zdravăn la ceafă...

—...Dacă nu credeţi în mine, atunci trebuie să vă mai vorbesc.

Un tânăr lat în spate, gol până la brâu şi murdar de funingine, se apropie de masă şi, aplecându-se, îl ţintui pe Şelga cu privirile ochilor lui albaştri. Îşi săltă pantalonii şi se întoarse spre tovarăşii săi:

— Eu cred.

— Şi noi credem, rostiră ceilalţi.

„Credem, credem” – vibrară firele telefonice prin stratul de granit gros de câţiva kilometri.

— Dacă credeţi, atunci e bine, zise Şelga. Acum să discutăm pe puncte. Graniţele naţionale vor fi desfiinţate până deseară. Mâine veţi primi salariile. Gardienii n-au decât să păzească palatul – ne lipsim de ei. Pe cei cincisprezece provocatori o să-i înecăm – asta-i prima condiţie pe care am pus-o. Şi acum sarcina noastră e să ajungem cât mai repede la aur. Am dreptate, tovarăşi?

110

În cursul nopţii, se iviră spre nord-vest luminile rătăcitoare ale unor reflectoare. Sirenele din port prinseră să urle neliniştite. În zori, când umbrele mai stăruiau încă

pe întinsul mării, apărură primii vestitori ai escadrei care se apropia: sus, deasupra insulei, începură să se rotească, în lumina trandafirie a zorilor, avioane strălucitoare.

Gardienii deschiseră focul asupra lor cu carabinele, însă curând se lăsară păgubaşi. Locuitorii insulei începură să se adune în grupuri. Deasupra puţului, fumuleţul se înălţa ca şi înainte. Pe vase băteau clopotele de cart. În port, o macara lepăda pe ţărm baloturi după baloturi, legate cruciş, de pe un mare cargobot, în curs de descărcare.

O pâclă subţire plutea deasupra întinderilor calme ale oceanului. Văzduhul era plin de bâzâitul elicelor.

Globul ceţos al soarelui se ridică din mare. Atunci toată lumea văzu trâmbe de fum la orizont. Ele se contopeau într-un nor lung şi subţire ce se lăţea spre nord-vest. Era moartea care se apropia.

Totul încremeni pe insulă, până şi păsările, aduse de pe continent, păreau că au amuţit. Un grup de oameni alergă în port, se aruncă în bărci, care, încărcate până la refuz, porniră grăbite în larg. Dar bărci erau puţine, iar pe insula netedă, ca în palmă, n-aveai unde să te adăposteşti. Locuitorii înlemniseră, nu scoteau o vorbă. Unii se culcau cu faţa în nisip.

În palat nu se vedea nici o mişcare. Porţile de bronz erau încuiate. De-a lungul zidurilor roşii, înclinate patrulau cu carabinele la umăr gardienii cu pălării înalte şi boruri largi, în tunici albe cu fireturi de aur. Ceva mai la o parte se înălţa turnul dantelat al marelui hiperboloid. Vălul de ceaţă care se ridica îi ascundea vârful. Dar puţini îşi puneau nădejdea în acest mijloc de apărare; norul negru-roşcat de la orizont era prea compact şi prea ameninţător.

Mulţi îşi întoarseră, speriaţi, privirile spre puţ. Acolo tocmai urla sirena chemând schimbul trei. Poftim, când şi-au găsit să lucreze! Blestemat să fie aurul! Orologiul de pe acoperişul palatului bătu ora opt. În aceeaşi clipă, deasupra oceanului se rostogoli un bubuit greu, care, pe măsură ce se apropia, detuna mai tare. Era prima salvă trasă de

escadră. Secundele aşteptării păreau nespus de lungi, de parcă însoţeau prin spaţiu şuieratul proiectilelor care se apropiau.

111

Când răsună salva trasă de escadră, Rolling se afla pe terasa de la capătul de sus al scării care cobora spre mare. Scoase pipa din gură şi ascultă urletul proiectilelor care se apropiau în zbor; cel puţin nouăzeci de diavoli de oţel, ghiftuiţi cu melenită şi iperită, goneau spre insulă, drept în creierul lui Rolling. Urlau victorioşi. Părea că inima lui nu va putea suporta acest urlet. Rolling se trase spre uşa din zidul de granit. (îşi pregătise de mult un adăpost la subsol pentru eventualitatea unui bombardament.) Cu o bubuitură cumplită, proiectilele explodară în mare, ridicând coloane de apă. Salva fusese prea scurtă.

Rolling îşi mută privirea pe vârful turnului dantelat. Garin urcase acolo cu o seară înainte şi nu mai plecase. Cupola rotundă de pe turn se rotea fără încetare, ceea ce se vedea după ambrazurile meridiane. Rolling îşi puse ochelarii şi, cu capul pe spate, nu-şi mai luă privirea de la ea. Cupola se rotea repede-repede, la stânga şi la dreapta. Când se rotea la dreapta, se zărea cum se mişcă în sus şi în jos, în ambrazură, ţeava strălucitoare a hiperboloidului.

Lucrul cel mai înspăimântător era repeziciunea cu care Garin mânuia aparatul. Şi – în afară de asta – liniştea din jur. Pe insulă totul amuţise.

Deodată, dinspre ocean răzbătu un bubuit surd şi prelung, de parcă ar fi plesnit un balon în cer. Rolling îşi potrivi ochelarii pe nasul asudat şi îşi mută privirea spre escadră. Văzu trei clăi de fum alb-gălbui, care se lăbărţau luând forma unor ciuperci. Mai la stânga, răbufniră nişte rotocoale de fum hirsute care se învăluiră într-o lumină sângerie, apoi se înălţară şi se lăţiră dând naştere la a

patra ciupercă. Peste câteva clipe detună a patra bubuitură. Lui Rolling îi cădeau ochelarii de pe nas. Dar el stătea mai departe, curajos, şi privea cum de dincolo de orizont se înălţau mereu alte ciuperci de fum, cum toate cele opt nave de linie ale escadrei americane săriră în aer, una după alta.

Pe insulă, pe mare şi în văzduh se aşternu din nou liniştea. Ascensorul turnului cu zăbrele coborî vertiginos. În casă se auzi o uşă trântită, apoi cineva care fluiera fals un foxtrot. Pe terasă dădu buzna Garin, cu faţa istovită, răvăşită, cu părul vâlvoi.

Începu să se dezbrace din mers, fără să-l vadă pe Rolling. Coborî treptele, până la apă, şi îşi scoase izmenele roz şi cămaşa de mătase. Scărpinându-se la subţiori, privi spre ocean contemplând fumul care încă se mai destrăma deasupra locului unde pierise escadra. Trupul bine hrănit al lui Garin, de o albeaţă feminină, avea în goliciunea lui ceva ruşinos, dezgustător.

Încercă apa cu piciorul, sfiindu-se ca o femeie în întâmpinarea unui val, apoi porni înot, dar ieşi îndată pe trepte şi de-abia atunci îl văzu pe Rolling.

— A-a! făcu el tărăgănat. Şi dumneata vrei să te scalzi? E frig, fir-ar al naibii.

Izbucni deodată într-un râs scârţâitor, îşi luă hainele şi, fluturându-şi izmenele, porni spre casă fără să-şi acopere goliciunea. Rolling nu fusese niciodată înjosit în halul ăsta. Un val de ură şi de scârbă îi îngheţă inima. Era dezarmat, lipsit de apărare. În clipa aceea de neputinţă se simţi strivit sub apăsarea trecutului, sub povara atâtor forţe irosite, a luptei lui de taur pentru întâietate în viaţă… Şi toate astea ca să-l vadă acum, trecând triumfător pe lângă el, pe acest neobrăzat în pielea goală, învingătorul lui.

Deschizând uriaşa uşă de bronz, Garin întoarse capul.

— Hai să dejunăm, moşule, îl pofti el, să dăm pe gât o sticluţă de şampanie.

112

Lucrul cel mai ciudat în comportarea ulterioară a lui Rolling era faptul că îl urmă docil pe Garin la dejun. La masă, în afară de ei, mai şedea doamna Lamole, palidă şi tăcută din pricina emoţiilor prin care trecuse. Când ducea paharul la gură, acesta zăngănea ciocnindu-se de dinţii ei regulaţi, orbitor de albi.

Parcă temându-se să nu-şi piardă echilibrul, Rolling privea încordat dopul aurit al sticlei, asemănător cu aparatul blestemat care, în câteva minute, spulberase toate noţiunile lui despre forţă şi putere.

Cu părul ud, nepieptănat, fără guler la cămaşă, într-o haină mototolită şi arsă, Garin îndruga, cu gura plină de stridii, tot felul de fleacuri.

— De-abia acum îmi dau seama cât mi-era de foame, zise el după ce dădu de duşcă, unul după altul, câteva pahare de şampanie.

— Ai fost la înălţime, prietene, rosti încet Zoia.

— Da. Trebuie să mărturisesc însă că, în prima clipă, când orizontul s-a înceţoşat de fumul tunurilor, am simţit oarecare teamă... Mi-au luat-o totuşi înainte, diavolii... Dacă salva ar fi căzut cu o ancablură mai departe, atunci din casa asta – ce zic? din toată insula – s-ar fi ales praful şi pulberea...

Mai bău un pahar de şampanie şi, deşi spusese că-i e foame, dădu deoparte cu cotul pe lacheul în livrea care adusese o tavă cu mâncare.

— Ei, ce spui, moşule? se întoarse el, pe neaşteptate, spre Rolling, privindu-l ţintă, fără să mai râdă. A venit vremea să discutăm serios. Sau aştepţi impresii mai zguduitoare?

Rolling puse uşor pe farfurie furculiţa şi penseta de argint pentru homari.

— Dă-i drumul, te ascult, zise el cu ochii plecaţi.

— De mult ar fi trebuit să vorbeşti aşa... De două ori ţi-am propus să colaborăm. Sper că mai ţii minte? De altfel nu-ţi fac nici o vină; dumneata nu eşti un tip cerebral, eşti un bivol. Acum îţi mai propun o dată. Te miră? Să-ţi explic. Sunt ceea ce se cheamă un Organizator. Reorganizez întregul vostru sistem capitalist, greoi şi plin de prejudecăţi tâmpite. E limpede? Dacă n-aş face asta, comuniştii v-ar mânca fripţi şi apoi ar scuipa, satisfăcuţi. Singurul lucru pe care-l urăsc în viaţă este comunismul... De ce? pentru că mă distruge, pe mine, Piotr Garin, şi întregul univers de planuri al creierului meu... Eşti îndreptăţit acum să mă întrebi pentru ce recurg la dumneata, când am sub picioare cantităţi inepuizabile de aur?

— Da, chiar te întreb, rosti răguşit Rolling.

— Moşule, bea un pahar de gin cu piper de Cayenne ca să te mai înviorezi la minte. Oare a putut să-ţi treacă prin cap, fie numai şi pentru o clipă, că am de gând să transform aurul în gunoi? Da, voi face omenirii câteva zile fripte, asta e adevărat. O voi împinge până la marginea unei prăpăstii înspăimântătoare – aceea de a ţine în mână un kilogram de aur, a cărui valoare nu va fi mai mare de cinci cenţi.

Rolling ridică repede capul, ochii lui stinşi scânteiară ca în tinereţe.

— Aha! croncăni el şi zâmbi strâmb din colţul gurii.

— Da, „aha”. În sfârşit, ai înţeles... Şi atunci, în zilele acelea de panică totală, noi, adică eu, dumneata şi încă vreo trei sute de bivoli ca dumneata, sau canalii mondiale, sau regi ai finanţelor – alege denumirea care îţi place mai mult – vom înşfăca lumea de beregată... Vom cumpăra toate întreprinderile, toate uzinele, toate căile ferate, întreaga aviaţie şi marină... Tot ce ne va trebui, ce ne va fi util, va fi al nostru. Apoi vom arunca în aer această insulă, cu puţ cu tot, şi vom declara că rezerva mondială de aur este iarăşi limitată, că aurul se află în mâinile noastre şi că i-am restabilit importanţa dinainte, ca singura unitate de

măsură a valorii.

Rolling asculta rezemat de spătarul scaunului. Gura lui, cu dinţii de aur, se deschise ca la un rechin, faţa i se făcu stacojie.

Şedea nemişcat, ochii lui mici străluceau. Doamna Lamole se temu o clipă să nu-l lovească damblaua pe bătrân.

— Aha! croncăni el din nou. Ideea e îndrăzneaţă... Poţi să fii sigur de succes... Dar nu ţii seama de pericolul a tot felul de greve, de răscoale...

— Am ţinut seama de asta din primul moment, răspunse tăios Garin. Pentru început, vom construi nişte lagăre de concentrare uriaşe. Pe toţi cei nemulţumiţi de regimul nostru îi vom vârî după sârmă ghimpată. Apoi vom decreta legea castrării cerebrale. Ei, dragă prietene, mă alegi conducător?... Hai?

Făcu deodată cu ochiul, dar gestul avea în el ceva înspăimântător.

Rolling se încruntă, plecă fruntea în jos. Înainte de a răspunde, trebuia să se gândească.

— Mă sileşti, mister Garin?

— Dar ce-ai crezut, moşule? Că o să te rog în genunchi! Te silesc, dacă n-ai înţeles singur până acum că mă aştepţi de mult ca pe un salvator.

— Foarte bine, rosti printre dinţi Rolling şi întinse peste masă lui Garin mâna lui aspră, liliachie.

— Foarte bine, repetă Garin. Evenimentele se precipită. Este necesară o pregătire corespunzătoare a opiniei celor trei sute de regi de pe continent. Le vei expedia o scrisoare în care vei vorbi despre nebunia guvernului de a trimite flota să bombardeze insula mea. Caută să-i pregăteşti de pe acum în vederea „panicii aurului”. (Pocni din degete; dintr-un salt, lacheul în livrea fu lângă el.) Toarnă-mi şampanie. Rolling, să bem pentru o mare revoluţie istorică... Ehei, frăţioare, Mussolini nu-i decât un pigmeu... Piotr Garin căzuse la înţelegere cu mister Rolling... Dădură

pinteni istoriei şi aceasta porni în galop, tropotind cu potcoavele ei de aur, peste capetele proştilor.

113

Distrugerea escadrei din Oceanul Pacific stârni în America şi în Europa o senzaţie extraordinară, zguduitoare. Ecoul loviturii primite de Statele Unite ale Americii de Nord se răspândi în întreaga lume. Guvernele Germaniei, Franţei, Angliei şi Italiei vădiră o nervozitate de-a dreptul bolnăvicioasă, ba chiar prinseră curaj; le bătea gândul ca în anul acela (sau poate chiar niciodată) să nu mai plătească dobânzi Americii, care se burduşise de atâta aur. „Colosul are picioare de lut”, scriau ziarele, nu-i chiar atât de simplu să cucereşti lumea...

În afară de aceasta, ştirile despre atacurile piratereşti ale „Arizonei” perturbară comerţul maritim. Armatorii refuzau să mai afreteze vasele, căpitanii se temeau să traverseze oceanul, societăţile de asigurări sporiseră primele, în schimburile bancare domnea haosul, poliţele începură să fie protestate, câteva case de comerţ dădură faliment. Japonia se grăbi să strecoare pe pieţele coloniale ale Americii mărfurile sale ieftine şi proaste.

Jalnica bătălie navală costase America bani grei. Prestigiul ei, sau „mândria naţională” , cum i se mai spunea, era compromis. Industriaşii cereau mobilizarea întregii aviaţii şi marine, şi război până la victorie, cu orice preţ. Ziarele americane ameninţau că „nu vor scoate doliul (titlurile lor fuseseră încadrate în chenare negre, fapt care impresionase pe mulţi, deşi din punct de vedere grafic costase o nimica toată) până când Pierre Garry nu va fi adus la New York într-o cuşcă de fier şi executat pe scaunul electric”. În rândurile populaţiei de la oraşe circulau zvonuri înfricoşătoare despre agenţi ai lui Garin, echipaţi pasămite cu o rază infraroşie de buzunar. Aveau loc cazuri de

maltratare a unor persoane necunoscute şi de panică subită pe străzi, în cinematografe şi restaurante. Guvernul de la Washington îndruga tot soiul de cuvinte sforăitoare, dar în fond dădea dovadă de o derută cumplită. Un torpilor din escadra nimicită lângă Insula de Aur – singura navă care reuşise să scape teafără de acolo – adusese Ministerului de Război un raport asupra bătăliei, ale cărei amănunte erau atât de îngrozitoare, încât ministerul se temuse să le publice. Tunurile de şaptesprezece ţoli se dovediseră neputincioase în faţa turnului luminos de pe Insula Nemernicilor.

Toate aceste neplăceri siliră guvernul Statelor Unite să convoace o conferinţă la Washington. Deviza conferinţei era: „Toţi oamenii sunt fiii aceluiaşi dumnezeu, să ne gândim deci la înflorirea paşnică a omenirii”.

În ziua când se anunţă data conferinţei, redacţiile ziarelor şi posturile de radio din lumea întreagă primiră ştirea că inginerul Garin va participa personal la deschidere.

114

Garin, Czermak şi inginerul Schaffer coborau cu ascensorul spre fundul puţului principal. Prin geamurile de mică se vedeau perindându-se şiruri nesfârşite de ţevi, conducte electrice, lucrări de armare, tuburi de elevatoare, paliere şi uşi metalice.

Străbătuseră optsprezece zone ale scoarţei terestre – optsprezece straturi, care, la fel ca cercurile trunchiurilor de copaci, marcau diferite epoci din viaţa planetei. Viaţa organică începuse o dată cu al patrulea strat (socotind „de la miezul de foc”) depus de oceanul paleozoic. Apa virgină a oceanului cuprindea o forţă vitală necunoscută nouă, celor de azi. Conţinea săruri radioactive şi o mare cantitate de bioxid de carbon. Era „apa vie”.

La începutul erei următoare, mezozoice, din apele

oceanului au ieşit tot soiul de monştri gigantici, care milioane de ani în şir au cutremurat pământul cu strigătele lor lacome şi pofticioase.

Mai sus, în straturile puţului se găseau resturi de păsări, iar şi mai sus – resturi de mamifere. O dată cu acestea se apropia perioada glacială dimineaţa aspră şi înzăpezită a omenirii. Ascensorul cobora prin ultimul strat, al nouăsprezecelea, născut din flăcările şi haosul erupţiilor. Era pământul erei arhaice – granit compact, negru-roşcat, cu granulaţie fină.

Nerăbdător, Garin îşi rodea o unghie. Toţi trei tăceau. Respiraţia era anevoioasă. Fiecare avea atârnat pe spate câte un aparat de oxigen. Se auzea huietul hiperboloizilor şi bubuitul exploziilor.

Ascensorul intră în zona de lumină a unor becuri orbitoare şi se opri deasupra unei pâlnii uriaşe, care colecta gazele. Garin şi Schaffer îşi puseră nişte căşti cauciucate, sferice, ca ale scafandrilor, şi, pătrunzând printr-una din deschiderile pâlniei, ajunseră la o scară metalică îngustă, care ducea drept în jos şi avea înălţimea unei case de patru etaje. Începură să coboare. Scara se termina cu un palier circular. Aici, câţiva muncitori goi până la brâu, cu căşti sferice pe cap, cu aparate de oxigen pe spate, ghemuiţi deasupra cămăşilor hiperboloizilor, priveau în jos, în prăpastia care vuia, reglând şi dirijând razele.

Alte scări, tot verticale, cu trepte cilindrice, din vergele, uneau acest palier cu un alt palier circular, aflat mai jos, pe care se aflau aparate de răcire cu aer lichid. Muncitorii îmbrăcaţi în salopete de pâslă cauciucată, cu căşti de oxigen, mânuiau aparatele de răcire şi cupele elevatoarelor. Acest palier era locul cel mai primejdios al lucrărilor. O singură mişcare greşită, şi omul nimerea sub raza nimicitoare a hiperboloidului. De jos, unde roca încinsă plesnea şi exploda în şuvoaiele de aer lichid, zburau sfărâmături de piatră şi se înălţau valuri de gaze.

Elevatoarele scoteau până la cincizeci tone de rocă pe

oră. Lucrul mergea cu spor. O dată cu adâncirea puţului, cupele coborau şi ele şi, în acelaşi timp, cobora întregul sistem – aşa-numita „cârtiţă de fier” – construit după planurile lui Manţev, inclusiv palierul superior cu hiperboloizii şi pâlnia de gaze, care se afla mai sus. Lucrările de consolidare a puţului urmau de aproape sistemul „cârtiţei de fier”.

Schaffer luă, dintr-o cupă care urca vertiginos, un pumn de praf cenuşiu. Garin îl frecă între degete. Cu un gest de nerăbdare, ceru un creion. Scrise pe o cutie de ţigări:

„Zgură grea. Lavă.

Casca sferică, cu ochelari mari, de pe capul lui Schaffer se mişcă în sus şi în jos. Înaintând cu băgare de seamă pe marginea palierului circular, se opriră toţi trei în faţa aparatelor ce spânzurau lângă peretele monolitic al puţului, la capătul unor odgoane de oţel, şi coborau încet pe măsură ce cobora „cârtiţa de fier. Erau barometre, seismografe, busole, pendule, care măsurau acceleraţia forţei de gravitaţie la adâncimea respectivă, precum şi alte aparate electromagnetice de măsurat.

Schaffer arătă spre un pendul, apoi luă de la Garin cutia de ţigări şi notă pe ea, fără grabă, cu un scris îngrijit specific german:

„Acceleraţia forţei de gravitaţie a crescut de ieri dimineaţă cu nouă sutimi. La această adâncime, acceleraţia ar fi trebuit să scadă până la 0,98, dar în loc de asta a crescut la 1,07”...

„Magneţi?” întrebă în scris Garin.

Schaffer răspunse:

„De azi-dimineaţă, aparatele magnetice stau la zero. Am coborât mai jos de câmpul magnetic”.

Vreme îndelungată, cu mâinile pe genunchi, Garin privi în jos, în puţul negru care se îngusta devenind un punct abia vizibil şi în care scrâşnea muşcând din adâncuri „cârtiţa de fier”. În dimineaţa aceea, puţul pătrunsese în Zona Olivinei.

115

— Ei, cum o mai duci cu sănătatea, Ivan?

Şelga mângâia băiatul pe cap. Ivan şedea lângă fereastră, în căsuţa lor de pe mal, şi privea oceanul. Căsuţa era zidită din pietre găsite pe ţărm şi dată cu lut gălbui. Dincolo de fereastră, pe oceanul albastru, se rostogoleau valuri înspumate, care se izbeau de stânci şi se revărsau pe malul nisipos al golfuleţului singuratic, unde locuia Şelga.

Ivan fusese adus, mai mult mort decât viu cu nava aeriană. Şelga îl îngrijise şi se trudise mult să-l salveze de la moarte. Dacă n-ar fi fost pe insulă un om care să ţină la el, e îndoielnic că băiatul ar mai fi scăpat cu viaţă. Răcise, îi degerase tot trupul şi pe lângă asta era amărât rău; crezuse în nişte oameni, se străduise pentru ei din răsputeri, şi unde ajunsese până la urmă?

— Tovarăşe Şelga, eu acum nu mai pot să mă întorc în Rusia Sovietică, voi fi osândit.

— Lasă asta, prostuţule! Tu n-ai nici o vină.

Fie că stătea pe mal, pe o piatră, fie că prindea crabi, fie că hoinărea printre minunile insulei, în mijlocul muncii clocotitoare, printre oamenii străini care se frământau fără astâmpăr, ochii lui Ivan se întorceau mereu spre apus, într-acolo unde cobora în ocean globul strălucitor al soarelui şi unde – departe, dincolo de zare – se întindea patria sovietică.

— Afară-i noapte, îngână el în şoaptă, dar la noi, la Leningrad, e dimineaţă. Tovarăşul Taraşkin a băut ceai cu pâine albă şi a plecat la lucru. La clubul de pe Krestovka se călăfătuiesc bărcile, că peste două săptămâni se ridică pavilionul.

...Când băiatul se însănătoşi pe deplin, Şelga începu să-i explice pe departe situaţia şi văzu, ca odinioară Taraşkin, că Ivan înţelegea totul din câteva vorbe şi era intransigent ca un adevărat om sovietic. De n-ar mai fi scâncit atâta

după Leningrad, ar fi fost chiar un băiat de aur.

— Ei, Ivan, Vaniuşka, îi zise într-o zi Şelga, vesel, în curând o să te trimit acasă.

— Vă mulţumesc, Vasili Vitalievici.

— Dar trebuie mai întâi să aranjăm o chestie.

— Sunt gata.

— Te pricepi la căţărat?

— În Siberia, Vasili Vitalievici, mă căţăram pe cedri de cincizeci de metri, ca să strâng conuri; de acolo, de sus, nici nu se mai vedea pământul.

— Bine, când o fi nevoie, o să-ţi spun eu ce ai de făcut. Nu umbla fără rost prin insulă. Mai bine ia o undiţă şi prinde arici de mare.

116

Garin conducea acum cu mână sigură lucrările, după planul găsit în notele şi jurnalele lui Manţev.

Cupele străbătuseră un strat gros de magmă. În fundul puţului se auzea vuietul clocotitor al oceanului subteran. Pereţii puţului, congelaţi de o grosime de treizeci de metri, constituiau un cilindru extraordinar de rezistent, totuşi se zguduiau şi vibrau, astfel că toate forţele au trebuit să fie concentrate în vederea extinderii congelării. Elevatoarele aruncau acum la suprafaţă fier cristalizat, nichel şi olivină.

Începură să se petreacă lucruri ciudate. În apa mării, unde roca scoasă la suprafaţă era transportată pe benzi de oţel şi cu pontoane, se observă un fenomen de luminescenţă. El se intensifică timp de câteva zile, apoi mase uriaşe de apă, de pietre, de nisip, împreună cu o parte din pontoane, săriră în aer. Explozia fu atât de puternică, încât suflul dărâmă ca un uragan barăcile muncitorilor, iar un val uriaş, năvălind peste insulă, era cât pe ce să inunde puţurile.

A trebuit să se încarce roca direct pe şlepuri şi să fie

aruncată departe, în ocean, unde luminescenţa şi exploziile nu mai conteneau. Acest lucru se explica prin fenomenul încă necunoscut al dezagregării atomice a elementului M.

Lucruri nu mai puţin ciudate se petreceau şi pe fundul puţului. Ele începură cu faptul că aparatele magnetice, ale căror ace indicatoare oscilau până de curând în jurul diviziunii zero, descoperiră deodată un câmp magnetic de o tensiune uriaşă şi săltară până la limita maximă. De pe fundul puţului prinse să se înalţe o lumină liliachie, tremurătoare. Până şi aerul părea că se regenerează: azotul şi oxigenul atmosferic, bombardaţi de miriade de particule alfa, se transformau în heliu şi hidrogen.

O parte din hidrogenul liber ardea în razele hiperboloizilor; în puţ se învălătuceau limbi de foc şi se auzeau pocnete asemănătoare împuşcăturilor de revolver. Hainele muncitorilor luau foc. Puţurile erau zguduite de fluxurile şi refluxurile oceanului de magmă. De la o vreme se observă că părţile de fier şi cupele de oţel ale elevatoarelor se acopereau cu o pojghiţă roşie-pământie. În piesele de fier ale maşinilor se dezlănţui o dezagregare tumultuoasă a atomilor. O mulţime de muncitori fură arşi de raze invizibile. Dar „cârtiţa de fier” continua cu aceeaşi îndărătnicie să străbată Zona Olivinei.

Garin aproape că nu mai ieşea din puţ. Abia acum începu să înţeleagă întreaga nebunie a acţiunii sale. Nimeni nu putea să spună la ce adâncime se afla stratul clocotitor al oceanului subteran. Câţi kilometri mai trebuiau oare străbătuţi prin olivina topită? Un lucru era sigur—aparatele indicau că în centrul pământului se află un nucleu solid, magnetic, cu o temperatură extrem de scăzută.

Exista primejdia ca cilindrul congelat al puţului, mai dens decât mediul înconjurător, aflat în stare de topire, să fie dislocat de forţa gravitaţiei terestre şi atras spre centru. Într-adevăr, în pereţii puţului începură să apară crăpături periculoase prin care îşi făceau loc, sfârâind, gaze. A trebuit să se reducă la jumătate diametrul puţului şi să se monteze

puternice lucrări de armare verticale.

Instalarea unei „cârtiţe de fier” noi, cu diametrul de două ori mai mic, a necesitat destul de mult timp. Doar ştirile primite de pe „Arizona” erau mai liniştitoare. Într-o noapte, iahtul, care începuse din nou să navigheze sub pavilionul piraterese, pătrunsese în portul Melbourne, incendiase magaziile de copra, pentru a-şi anunţa sosirea, şi ceruse cinci milioane de lire sterline. (Pentru a înfricoşa mai mult, cu o singură mişcare a razei nimicise bulevardul de pe ţărmul mării.) În câteva ore, oraşul devenise pustiu. Băncile se grăbiseră să achite banii. La ieşirea din port, „Arizona” fusese întâmpinată de o navă engleză de patrulare, care deschisese focul; un proiectil de şase ţoli străpunsese iahtul mai sus de linia de plutire. La rândul ei, „Arizona” atacase nava militară şi o ciopârţise. Bătălia se desfăşurase sub comanda doamnei Lamole, care condusese operaţiunile de pe cupola turelei hiperboloidului.

Această ştire îl mai înveseli pe Garin. În ultimul timp, îl copleşeau gânduri negre. Dacă cumva Manţev greşise în calculele sale? La fel ca anul trecut, în casa singuratică din cartierul Petrograd, creierul lui obosit căuta acum posibilităţi de salvare, în eventualitatea unui eşec cu puţul.

În ziua de douăzeci şi cinci aprilie, Garin stătea în interiorul „cârtiţei de fier” , pe palierul circular, şi observa un fenomen neobişnuit. De sus, din pâlnia care colecta gazele, începuse să cadă o ploaie de mercur. A trebuit să dea dispoziţii să se oprească hiperboloizii şi să se reducă congelarea pe fundul puţului. Cupele trecuseră de olivină şi se umpleau acum cu mercur pur. În tabloul lui Mendeleev, la numărul optzeci şi unu, după mercur urma metalul taliu. Aurul (cu greutatea atomică 197,2 şi numărul de ordine 79) se afla mai sus de mercur.

Că se produsese o catastrofă, că nu se găsise aur la trecerea prin straturile metalice, dispuse după greutatea lor specifică – îşi dădeau seama numai Garin şi inginerul Schaffer. Da, era o catastrofă! Blestematul de Manţev

greşise!

Garin lăsă capul în jos. Se aşteptase la orice, nu însă la un sfârşit atât de lamentabil... Schaffer întinse distrat mâna înainte, cu palma în sus, prinzând picăturile de mercur ce cădeau din pâlnie. Deodată îl apucă pe Garin de braţ şi-l duse spre scara verticală. După ce urcară sus, se aşezară în ascensor şi-şi scoaseră căştile de cauciuc. Schaffer începu să tropăie cu bocancii lui grei. Faţa-i osoasă, de o naivitate copilărească, strălucea de bucurie.

— Ăsta-i aur! strigă el râzând în hohote. Capete de berbeci ce suntem!... Păi, aurul şi mercurul fierb alături. Şi ce se obţine? Aur mercuric!... Priviţi!... Descleştă palma pe care se aflau bobiţe de lichid. Mercurul are o nuanţă aurie. Aici e nouăzeci la sută aur curat!

117

Aurul ieşea singur din pământ, ca petrolul. Lucrările de adâncire a puţului fură oprite, „cârtiţa de fier” demontată şi scoasă afară. Armătura provizorie era înlocuită în întregime cu cilindri masivi de oţel, în pereţii cărora se afla o reţea de ţevi de răcire.

Trebuia numai reglată temperatura pentru ca aurul mercuric, împins de vaporii încinşi, să se ridice în puţ până la înălţimea dorită. Potrivit calculelor lui Garin, după ce operaţia de coborâre a cilindrilor de oţel până la fund avea să fie terminată, aurul mercuric putea fi silit să se ridice pe toată înălţimea puţului şi colectat direct la suprafaţa pământului.

De la puţ către nord-est se instală în grabă o conductă pentru mercur. În aripa stângă a palatului, care se învecina cu turnul marelui hiperboloid, se construiau cuptoare cu creuzete de faianţă în care urma să se evapore aurul.

Garin avea de gând ca, la început, producţia zilnică de aur să fie de zece mii de puduri, adică de o sută de

milioane de dolari pe zi.

„Arizonei” i se ordonă să se înapoieze la bază. Doamna Lamole răspunse printr-o felicitare şi dădu de veste prin radio întregii lumi că încetează atacurile piratereşti în Oceanul Pacific.

118

Cu puţin înainte de deschiderea conferinţei, care urma să aibă loc la Washington, în portul San Francisco intrară cinci vapoare transoceanice. Ridicară paşnic pavilionul olandez şi acostară, printre alte o mie de cargoboturi asemănătoare, în golful larg şi plin de fum, peste care se revărsa din belşug lumina soarelui de vară. Căpitanii coborâră pe ţărm. Totul era în regulă. Pe vapoare se spălau punţile, se uscau izmenele marinarilor. Încărcătura vaselor sub pavilionul olandez stârni însă o oarecare uimire printre funcţionarii vamali. Dar li se explică numaidecât că lingourile de metal galben, de câte cinci kilograme fiecare, nu erau nimic altceva decât aur adus spre vânzare.

Funcţionarii râseră de această glumă bună.

— Şi cu cât, mă rog, vindeţi aurul? Heeee?

— La preţul de cost, răspunseră secunzii. Pe toate cele cinci vase avea loc un schimb de cuvinte absolut identic.

— Şi anume?

— Câte doi dolari şi jumătate kilogramul.

— Preţuiţi ieftin aurul vostru.

— Vindem ieftin fiindcă avem marfă multă, răspunseră secunzii trăgând din pipe.

Funcţionarii notară în registre: „încărcătură – lingouri de metal galben, aşa-zis aur. Mai râseră puţin şi apoi plecară. Dar nu era nimic de râs.

Peste două zile, la San Francisco, în paginile de publicitate ale ziarelor de dimineaţă, pe afişe albe-gălbui lipite pe stâlpii de reclame, sau scris cu cretă direct pe

trotuare, apăru următorul anunţ:

„Inginerul Piotr Garin, socotind terminat războiul pentru independenţa Insulei de Aur şi regretând profund pierderile încercate de inamic, oferă respectuos locuitorilor Statelor Unite, ca început al unor relaţii comerciale paşnice, cinci vapoare încărcate cu aur curat. Lingourile de aur, a câte cinci kilograme, se vând cu doi dolari şi jumătate kilogramul. Doritorii le pot procura de la tutungerii, vopselării, lăptarii, lustragerii, chioşcuri de ziare etc. Rog a vă convinge de autenticitatea aurului. Dispun de cantităţi nelimitate. Cu stimă. Garin”.

Se înţelege că nimeni nu dădu crezare acestor reclame stupide. Cea mai mare parte dintre intermediari ascunseră lingourile de aur. Totuşi oraşul începu să vorbească despre Piotr Garin, nemernicul pirat legendar, care tulbura din nou liniştea oamenilor cumsecade. Ziarele de seară cerură ca Pierre Garry să fie linşat. După-amiază pe la orele şase, mulţimi de oameni fără ocupaţie porniră spre port, şi, în cadrul unor mitinguri-fulger, formulară o rezoluţie prin care cereau ca vapoarele lui Garin să fie scufundate, iar echipajele să fie spânzurate de stâlpii felinarelor. Poliţiştii reuşeau cu greu să ţină în frâu mulţimile.

În acelaşi timp, autorităţile portuare deschiseră o anchetă. Toate actele celor cinci vapoare erau însă în regulă, iar vasele nu puteau fi sechestrate întrucât aparţineau unei cunoscute societăţi de transporturi olandeze. Totuşi autorităţile cerură încetarea comerţului cu lingouri, care tulbura populaţia. Dar niciun funcţionar nu putu rezista când i se vârî câte două lingouri în buzunarele de la pantaloni. Şi, orice s-ar spune, era cel mai veritabil aur, atât la încercarea cu dinţii, cât şi la culoare şi la greutate. Chestiunea comerţului cu aur rămase deocamdată în suspensie, muşamalizată.

În cele treizeci şi două de redacţii ale cotidienelor locale, nişte marinari scumpi la vorbă aduseră câte un sac plin cu misterioasele lingouri. Spuseră numai atât: „Cadou.

Directorii ziarelor se indignară. În cele treizeci şi două de redacţii se iscă o hărmălaie nemaipomenită. Apelară la giuvaergii. Se propuneau măsuri sângeroase împotriva neobrăzării lui Pierre Garry. Dar lingourile dispărură până la urmă, nu se ştie unde.

În cursul nopţii, pe trotuarele oraşului fură împrăştiate lingouri de aur. Dimineaţa, pe la ora nouă, în frizerii şi tutungerii se iviră anunţuri ca acesta: „Aici se vinde aur curat cu doi dolari şi jumătate kilogramul.

Populaţia era zguduită.

Din nefericire, nimeni nu putea să priceapă motivul pentru care se vindea aur cu doi dolari şi jumătate kilogramul. Dar era curată prostie să nu cumperi. În oraş începu îmbulzeala. Se petreceau scene groaznice, în port, mii de oameni, postaţi în faţa vapoarelor, strigau întruna: „Lingouri, lingouri, lingouri! Aurul se vindea chiar pe schelele de debarcare. În ziua aceea, tramvaiele şi trenurile subterane se opriră. În birouri, în instituţiile publice domnea haosul: funcţionarii, în loc să-şi vadă de treburi, alergau pe la tutungerii cerând să li se vândă câte un lingou. Depozitele şi magaziile nu-şi mai vindeau mărfurile, vânzătorii se împrăştiaseră care încotro, hoţii şi spărgătorii îşi făceau de cap.

Se răspândi zvonul că a fost adusă spre vânzare o cantitate limitată de aur şi că nu vor mai sosi alte vapoare.

A treia zi, în toate colţurile Americii începuse o adevărată febră a aurului. Trenurile de pe liniile ferate care duceau spre Oceanul Pacific transportau oameni tulburaţi, nedumeriţi, neîncrezători şi surescitaţi, care mergeau în căutarea fericirii. Garniturile erau luate cu asalt. În acest val al prostiei omeneşti domnea o confuzie groaznică.

Cu întârziere, ca întotdeauna, de la Washington sosi următoarea dispoziţie a guvernului: „Drumurile spre vapoarele încărcate cu aşa-zisul aur vor fi barate de forţe poliţieneşti, căpitanii vor fi arestaţi, împreună cu echipajele lor, iar vasele sigilate. Ordinul fu adus la îndeplinire.

Mulţimile furioase de oamenii veniţi din toate colţurile ţării în căutarea fericirii, care lăsaseră baltă treburile, slujbele, ca să umple cheiurile încinse de soare ale portului San Francisco, unde toate proviziile fuseseră nimicite ca de un val de lăcuste, toţi aceşti oameni sălbăticiţi, punând la bătaie revolverele, cuţitele, dinţii, rupseră ca turbaţi cordoanele de poliţişti, aruncară în golf un mare număr din ei, puseră în libertate echipajele vapoarelor lui Garin şi instituiră o coadă înarmată pentru obţinerea aurului.

Din Insula de Aur sosiră încă trei vapoare. Ele începură să descarce cu macaralele legături de lingouri de-a dreptul pe chei, în stive. Toate acestea se desfăşurau în mijlocul unei spaime aproape insuportabile. Oamenii tremurau, privind din rânduri la comorile care scânteiau jos, pe caldarâm. În vremea asta, agenţi de-ai lui Garin terminară instalarea unor difuzoare pe străzile marilor oraşe. Într-o sâmbătă, când populaţia, după terminarea lucrului, umplu străzile, în toată America răsună o voce puternică, cu un accent barbar, dar neobişnuit de sigură:

„Americani! Vă vorbeşte inginerul Garin, cel declarat în afara legii, cel cu al cărui nume sunt speriaţi copiii. Americani, am săvârşit multe crime, dar toate conduceau către un singur ţel: fericirea omenirii. Mi-am însuşit un petic de pământ, o insuliţă măruntă, pentru ca, acolo, să pot duce până la capăt o întreprindere măreaţă, nemaivăzută. Hotărâsem să pătrund în adâncurile pământului, unde se află zăcăminte de aur încă neatinse. La o adâncime de opt kilometri, puţul a intrat într-un strat gros de aur clocotitor. Americani, fiecare face negoţ cu ceea ce are. Vă ofer marfa mea – aurul. Câştig zece cenţi la dolar, la preţul de doi dolari şi jumătate kilogramul. Este destul de modest. Dar de ce nu mi se dă voie să-mi vând marfa? Unde-i libertatea voastră, a comerţului? Guvernul vostru încalcă sacrele principii ale libertăţii şi ale progresului. Sunt gata să suport cheltuielile sale de război. Restitui statului, societăţilor şi persoanelor particulare toţi banii pe care „Arizona” i-a

rechiziţionat pe vapoare şi în bănci, potrivit practicilor stării de război. Cer un singur lucru – daţi-mi libertatea să fac comerţ cu aur. Guvernul vostru îmi interzice aceasta, îmi sechestrează vapoarele. Mă pun sub protecţia întregii populaţii a Statelor Unite.

În aceeaşi noapte, poliţiştii distruseră difuzoarele. Guvernul făcu apel la înţelepciunea populaţiei.

„...Să admitem că afirmaţiile faimosului bandit, originar din Rusia Sovietică, inginerul Garin, ar fi adevărate. Atunci cu atât mai mult trebuie astupat puţul de pe Insula de Aur şi nimicită posibilitatea de a avea rezerve nesecate de aur. Ce se va alege de echivalentul muncii, fericirii, vieţii, dacă aurul va începe să fie scos din pământ ca lutul? Omenirea va fi silită să se întoarcă la vremurile primitive, la schimbul în natură, la sălbăticie şi haos. Va pieri întregul sistem economic, vor dispărea industria şi comerţul. Oamenii nu vor mai avea pentru ce să-şi încordeze forţele supreme ale spiritului lor. Marile oraşe vor muri. Liniile ferate vor fi năpădite de iarbă. Se va stinge lumina în cinematografe şi în parcurile de distracţii. Omul va începe din nou să-şi procure hrana cu ajutorul suliţei cu vârf de cremene. Inginerul Garin este cel mai mare provocator din toate timpurile, o slugă a diavolului. Ţelul lui este să devalorizeze dolarul. Dar nu va reuşi”...

Guvernul zugrăvi tabloul jalnic al nimicirii parităţii aurului. Dar se găsiră puţini oameni înţelepţi. Nebunia cuprinse întreaga ţară. În toate oraşele, ca şi la San Francisco, viaţa îşi oprise cursul. Trenuri şi milioane de automobile goneau spre vest. Pe măsură ce se apropiau de Oceanul Pacific, alimentele deveneau tot mai scumpe. Nu mai existau mijloace pentru transportul lor. Flămânzii căutători ai fericirii devastau prăvăliile de alimente. O livră de şuncă costa o sută de dolari. La San Francisco oamenii mureau pe străzi. Din pricina foametei, a setei şi a arşiţei, oamenii îşi pierdeau minţile.

Prin nodurile de cale ferată zăceau pe linii cadavrele

celor ucişi în timpul asaltului trenurilor. Pe şosele, pe drumuri vicinale, prin păduri, peste munţi şi peste câmpii treceau înapoi, spre est, cete de norocoşi, ducând în spinare saci cu lingouri de aur. Pe cei rămaşi în urmă îi omorau localnicii şi bande de tâlhari.

Începuse o adevărată vânătoare a celor ce cărau aur, erau atacaţi chiar şi din avioane.

Guvernul recurse, în sfârşit, la măsuri extreme. Camera votă legea mobilizării generale a cetăţenilor între şaptesprezece şi patruzeci şi cinci de ani; cei care se sustrăgeau de la prevederile legii riscau să apară în faţa curţii marţiale. În cartierele sărace din New York au fost astfel împuşcate câteva sute de persoane. Prin gări apărură soldaţi înarmaţi, care înhăţau şi coborau călători din vagoane, trăgeau în aer şi în oameni. Totuşi trenurile plecau arhipline. Căile ferate ale societăţilor particulare găseau că e mai avantajos să nu ia în seamă dispoziţiile guvernului.

La San Francisco mai sosiră cinci vapoare de ale lui Garin, iar în rada deschisă, în văzul întregului golf, ancoră splendida „Arizona – spaima mărilor”. Vapoarele începură să descarce aurul sub protecţia celor doi hiperboloizi ai iahtului.

Aceasta era situaţia în ziua deschiderii conferinţei de la Washington. Cu o lună înainte, America stăpânea jumătate din aurul de pe glob. Acum însă, orice ar fi făcut, fondul ei de aur valora exact de două sute cincizeci de ori mai puţin. Destul de greu, e drept, cu preţul unor pierderi extraordinare, cu mari vărsări de sânge, totuşi situaţia era suportabilă. Dar dacă nemernicul, smintitul de Garin va hotărî să vândă aurul cu un dolar kilogramul sau cu zece cenţi?! Bătrânii senatori şi membrii camerei umblau pe culoare cu ochii albiţi de groază. Regii industriei şi ai finanţelor dădeau neputincioşi din umeri.

— E o catastrofă mondială, mai rea decât ciocnirea cu o cometă.

„Cine-i acest inginer Garin? se întrebau ei. Ce vrea, în fond? Să ruineze ţara? Ar fi o tâmpenie. Absolut de neînţeles... Ce urmăreşte? Să fie dictator? Poftim, dacă eşti cel mai mare bogătaş din lume. La urma urmelor, ne-am săturat şi noi de regimul ăsta democratic, mai rău ca de margarină... În ţară, dezmăţ, tâlhării, dezordine, aiureală, zău aşa, mai bine să vină la cârmă un dictator, un om cu mână de fier”.

Când se află că Garin va participa personal la şedinţă, în sala conferinţei se adună atâta lume, încât oamenii au fost nevoiţi să se caţere pe coloane şi pe ferestre. Apăru prezidiul. Luă loc la masă. Tăcere. Aşteptare. În sfârşit, preşedintele deschise gura şi toţi cei din sală întoarseră privirile spre o uşă înaltă, albă, aurită. Uşa se deschise. Intră un bărbat mic de stat, neobişnuit de palid, cu barbişon negru ascuţit, cu ochii negri înconjuraţi de cearcăne. Purta o haină gri obişnuită, papillon roşu, ghete maro cu talpă groasă. În mâna stângă ţinea o pereche de mănuşi noi.

Se opri, trase adânc aer pe nări. Dădu scurt din cap şi urcă sprinten scara tribunei. Se îndreptă din şale. Împinse barbişonul înainte. Dădu deoparte carafa cu apă. Era atâta linişte, încât se auzi în întreaga sală clipocitul apei.

— Gentlemeni... rosti el strident, cu accent dur. Sunt Garin... Am adus lumii aur...

În sală răsună un tunet de aplauze. Toţi ca unul se ridicară în picioare şi strigară într-un glas:

— Trăiască mister Garin!... Trăiască dictatorul!...

Dincolo de ferestre, o mulţime de milioane de oameni urla, bătând tactul cu picioarele:

— Lingouri!... Lingouri!... Lingouri!...

119

„Arizona” de-abia se înapoiase în portul Insulei de Aur.

Jansen făcea doamnei Lamole un raport despre situaţia de pe continent. Zoia stătea culcată în pat, între pernele de dantelă (era mica audienţă de dimineaţă). În dormitorul semiobscur plutea parfumul pătrunzător al florilor din grădină. Mâna ei dreaptă zăcea în mâinile unei manichiuriste. În cealaltă ţinea o oglindă şi, în timp ce vorbea, se tot privea nemulţumită.

— Dar, dragul meu, Garin a înebunit de-a binelea, se adresă ea lui Jansen. El depreciază aurul... Vrea să ajungă dictatorul unor cerşetori.

Ţinându-şi cascheta pe genunchi, Jansen privea cu coada ochiului dormitorul splendid, de curând amenajat.

— Doamnă Lamole, răspunse el, când m-am întâlnit cu Garin, mi-a spus să n-aveţi nici o grijă. Nu se abate cu o iotă măcar de la programul stabilit. Prin doborârea aurului, bătălia e câştigată. Săptămâna viitoare, senatul o să-l investească dictator. Atunci, o să ridice din nou preţul aurului.

— În ce fel? Nu înţeleg.

— O să facă o lege care va interzice importul şi vânzarea aurului. Peste o lună, preţul o să salte la loc. Nu s-a vândut chiar aşa de mult. Mai mare a fost vâlva.

— Dar puţul?

— O să fie distrus.

Doamna Lamole se încruntă. Aprinse o ţigară.

— Nu mai înţeleg nimic.

— Cantitatea de aur trebuie să fie limitată, altminteri îşi pierde izul de sudoare omenească. Bineînţeles, înainte de distrugerea puţului se vor face rezerve, astfel ca Garin să aibă deoparte cel puţin jumătate din aurul existent în lume. În felul acesta, chiar dacă ar scădea vreodată paritatea, totul n-ar reprezenta mai mult de câţiva cenţi la dolar.

— Perfect... dar cât vor aloca ei pentru curtea mea, pentru capriciile mele? Îmi trebuie extraordinar de mult.

— Garin v-a rugat să întocmiţi un deviz. O să vi se aloce prin lege atât cât o să cereţi...

— Dar ştiu eu dinainte cât îmi trebuie?... Ce stupiditate! În primul rând, în locul aşezării muncitoreşti, al atelierelor, al depozitelor, o să pun să se construiască teatre, hoteluri, circuri. Un oraş al minunilor... Poduri, ca în vechile desene chinezeşti, vor lega insula cu recifele şi cu bancurile nisipoase. Acolo o să construiesc băi, pavilioane de distracţie, porturi pentru iahturi şi nave aeriene. În sudul insulei o să se înalţe o clădire uriaşă – „Casa de odihnă a geniului” , care se va vedea de la o depărtare de multe mile. O să despoi toate muzeele din Europa şi o să adun aici toate operele de artă ale omenirii. Dragul meu, simt că ameţesc numai la gândul acestor planuri. Şi-n vis văd serbări, carnavaluri, scări de marmură care se înalţă până-n nori.

— Doamnă Lamole... începu Jansen, îndreptându-se din umeri pe scăunelul lui aurit.

— Aşteaptă puţin, îl întrerupse ea nerăbdătoare. Peste trei săptămâni o să-mi vină curtea. Toată această adunătură trebuie s-o hrăneşti, s-o distrezi, s-o rostuieşti. Vreau să invit din Europa vreo doi-trei regi autentici şi o duzină de prinţi de sânge. O să aducem cu un dirijabil şi pe papa de la Roma. Vreau să fiu unsă şi încoronată după toate regulile, pentru ca să se înceteze o dată de a mi se mai compune foxtroturi triviale...

— Doamnă Lamole, reluă Jansen rugător, nu v-am văzut de o lună întreagă. Deocamdată mai sunteţi liberă. Să plecăm în larg. „Arizona” a fost reamenajată. Aş vrea să mai stăm împreună pe puntea de comandă, sub cerul înstelat.

Zoia îl privi cu duioşie şi îi întinse mâna, zâmbind. El îşi lipi gura de ea şi rămase aşa, plecat, vreme îndelungată.

— Nu ştiu, Jansen, nu ştiu, zise ea atingându-i uşor ceafa cu cealaltă mână, uneori mi se pare că fericirea stă numai în goana după ea. Şi în amintiri... Dar asta în clipele de oboseală... Cândva o să revin la dumneata, Jansen... Ştiu, ai să mă aştepţi, cu răbdare... Aminteşte-ţi... Marea

Mediterană, ziua cu cer azuriu când ţi-am acordat gradul de comandor al ordinului Divina Zoia... (râse şi-l ciupi uşor de ceafă). Dar dacă totuşi n-o să mai revin, spune, Jansen, tristeţea şi dorul după mine nu e fericire? Dragul meu, nimeni nu ştie, dar Insula de Aur e un vis pe care l-am avut cândva, pe Marea Mediterană. Am aţipit pe punte şi am văzut ieşind din mare scări şi palate, unele peste altele, în trepte, care de care mai minunate... şi o mulţime de oameni frumoşi, oamenii mei, ai mei, mă înţelegi?! Nu, n-o să-mi găsesc liniştea până ce nu voi zidi oraşul pe care l-am visat. Ştiu, devotatul meu prieten, mi te dăruieşti, îmi dăruieşti puntea de comandă şi pustietatea mării în schimbul acestei aiureli nesăbuite. Nu cunoşti femeile, Jansen... Suntem uşuratice, risipitoare... Am aruncat cât colo, ca pe nişte mănuşi murdare, miliardele lui Rolling, pentru că ele tot nu m-ar fi salvat de bătrâneţe, de decrepitudine... Am fugit după un om sărac, după Garin. Un vis nebunesc mi-a sucit minţile. Dar pe el nu l-am iubit decât o singură noapte... Din noaptea aceea nu mai pot iubi, aşa cum vrei dumneata. Dragul meu Jansen, ce să fac cu mine?... Simt că voi pluti mereu pe aripile acestei fantezii ameţitoare, până mi se va opri inima... (Jansen se ridică de pe scaun, dar ea îl prinse deodată de mână.) Ştiu, un singur om mă iubeşte pe lumea asta. Dumneata, dumneata, Jansen. Ştiu eu dacă într-o zi nu voi alerga la dumneata şi-ţi voi spune: Jansen, salvează-mă de mine însămi...

120

Toată noaptea, în căsuţa albă de pe malul golfului singuratic al Insulei de Aur au avut loc discuţii aprinse. Şelga dădu citire apelului pe care îl redactase în grabă:

„Oameni ai muncii din lumea întreagă! Cunoaşteţi

proporţiile şi urmările panicii care a cuprins Statele Unite când vasele lui Garin, încărcate cu aur, au intrat în portul San Francisco.

Capitalismul a început să se clatine: aurul se devalorizează, valutele se prăbuşesc, capitaliştii nu mai au cu ce să-şi plătească mercenarii – poliţia, trupele de represiune, provocatorii şi tribunii vânduţi. Spectrul revoluţiei proletare se ridică în toată amploarea lui.

Dar inginerul Garin, care a dat o asemenea lovitură capitalismului, vrea cel mai puţin ca aventurile sale să fie urmate de revoluţie.

Garin e în plin marş spre putere. În drumul său, el zdrobeşte rezistenţa capitaliştilor care n-au înţeles încă de ajuns că el este o nouă armă de luptă împotriva revoluţiei proletare.

Foarte curând, însă, Garin va cădea la învoială cu magnaţii capitalului.

Ei îl vor proclama conducător şi dictator. El îşi va însuşii jumătate din aurul lumii şi apoi va porunci ca puţul din Insula de Aur să fie astupat, pentru ca rezervele de aur să fie limitate.

În cârdăşie cu banda de magnaţi capitalişti, Garin va jefui întreaga omenire şi va transforma pe oameni în sclavi.

Oameni ai muncii din lumea întreagă! Comitetul revoluţionar al Insulei de Aur vă declară că ceasul luptei hotărâtoare a sosit. El declară Insula de Aur, împreună cu puţul şi cu toţi hiperboloizii, la dispoziţia răsculaţilor din lumea întreagă. Aceste nesecate rezerve de aur se vor afla de-acum înainte în mâinile oamenilor muncii. Garin şi banda lui se vor apăra cu disperare. Cu cât vom trece însă mai repede la ofensivă, cu atât mai sigură va fi victoria noastră”.

Dar nu toţi membrii Comitetului revoluţionar aprobară acest apel - o parte dintre ei, speriaţi de termenii lui cutezători, şovăiau, întrebându-se: „Vom reuşi oare să ridicăm atât de repede pe muncitori? Vom reuşi să facem

rost de arme? Capitaliştii au flotă, armate puternice, poliţie înarmată cu mitraliere şi gaze de luptă… N-ar fi mai bine să aşteptăm sau, dacă n-om avea încotro, să începem cu o grevă generală?”

Şelga clocotea de mânie, dar se stăpânea.

— Revoluţia este o strategie superioară, zicea el, adresându-se celor şovăitori. Iar strategia este arta de a învinge. Şi învinge cel care ia iniţiativa în mâinile lui, cel care e îndrăzneţ. O să cântăriţi totul în linişte după aceea, când vă veţi hotărî să scrieţi pentru generaţiile viitoare istoria victoriei noastre… Vom reuşi să pornim răscoala numai dacă ne vom încorda toate forţele. Armele le vom procura în luptă. Victoria e absolut sigură, pentru că întreaga omenire muncitoare vrea să învingă, iar noi suntem detaşamentul ei de avangardă. Aşa vorbesc bolşevicii. Iar bolşevicii nu cunosc înfrângerea.

La aceste cuvinte, un tânăr înalt, cu ochi albaştri, un miner, care tăcuse tot timpul, îşi scoase pipa din gură.

— Basta! bubui el cu voce groasă. Destulă vorbărie. La treabă, băieţi!

121

Un camerier înalt şi cărunt, în livrea şi ciorapi, intră tiptil în dormitor, puse o cană cu şocolată şi nişte biscuiţi pe noptieră şi, cu un foşnet uşor, dădu deoparte perdelele de la ferestre. Garin deschise ochii:

— O ţigară.

Nu se putea dezbăra de acest obicei rusesc de a fuma pe nemâncate, deşi ştia că înalta societate americană, care îi urmărea pas cu pas fiece mişcare, fiece cuvânt, vedea în fumatul acesta un semn de imoralitate.

În foiletoanele pe care le publica zilnic, presa americană scotea basma curată tot trecutul lui Piotr Garin. Dacă pe vremuri se întâmpla uneori să bea vin, o făcea numai din

obligaţie, deoarece în realitate nutrea o adevărată aversiune pentru alcool; relaţiile lui cu doamna Lamole erau pur fraterne, clădite pe comuniune sufletească; se afirma chiar că, în orele libere, ocupaţia lor cea mai plăcută consta în lectura cu glas tare a capitolelor preferate din Biblie; acţiunile lui violente (cazul de la Ville-D'Avray, aruncarea în aer a uzinelor chimice, scufundarea escadrei americane etc.) erau explicate, unele printr-un concurs fatal de împrejurări, iar altele printr-o eroare de mânuire a hiperboloidului; în orice caz, marele om le regreta sincer, din adâncul sufletului, şi se pregătea să-şi facă intrarea în sânul bisericii pentru a-şi spăla pe veci greşelile sale fără de voie (între bisericile protestantă şi catolică se şi pornise lupta pentru acapararea lui Piotr Garin). În sfârşit, se spunea că, încă din copilărie, se dăduse în vânt după cel puţin zece discipline sportive.

După ce fumă ţigara groasă, Garin se uită chiorâş la şocolată. Să fi fost înainte, pe vremea când lumea îl socotea un nemernic şi un tâlhar, ar fi cerut nişte coniac şi sifon, ca să-şi mai zgâlţâie nervii. Dar era oare cu putinţă ca dictatorul unei jumătăţi a pământului să bea coniac dimineaţa?! O asemenea imoralitate ar fi avut darul să-i atragă răceala marii burghezii, care făcuse zid în jurul tronului său, ca o gardă napoleoniană.

Strâmbând din nas, sorbi o înghiţitură de şocolată. Camerierul, care încremenise lângă uşă într-o poză de tristeţe solemnă, întrebă cu jumătate de glas:

— Domnul dictator permite secretarului particular să intre?

Garin se ridică leneş în capul oaselor şi-şi îmbrăcă pijamaua de mătase.

— Pofteşte-l.

Intră secretarul particular care, cu multă demnitate, salută pe dictator de trei ori – lângă uşă, în mijlocul camerei şi lângă pat. Îi ură bună dimineaţa, apoi începu să tragă cu coada ochiului la scaun.

— Ia loc, zise Garin şi căscă o dată tare, de-i clănţăniră măselele.

Secretarul se aşeză pe scaun. Era un bărbat ciolănos, între două vârste, cu fruntea plină de cute şi cu obrajii scofâlciţi. Purta un costum închis. Întotdeauna stătea cu ochii plecaţi. Era socotit cel mai elegant bărbat din Lumea Nouă şi – bănuia Piotr Petrovici – fusese trimis la el de magnaţii finanţelor ca să-l spioneze.

— Ce mai e nou? întrebă Garin. Ce face cursul aurului?

— Creşte.

— Cam greu, nu?

Secretarul ridică melancolic ochii.

— Da, încet. Deocamdată încet.

— Ticăloşii!

Garin îşi vârî picioarele desculţe în pantofii de brocart şi începu să umble pe covorul alb al dormitorului.

— Ticăloşii, pezevenghii, boii!

Fără să-şi dea seama, duse mâna stângă la spate, iar degetul mare al celei drepte şi-l vârî după şiretul pantalonilor de la pijama şi începu să umble aşa, cu un smoc de păr căzut pe frunte. Se vede că secretarul socotea această clipă de-a dreptul istorică; după felul ţeapăn cum se ţinea pe scaun şi-şi lungea gâtul scoţându-l din gulerul scrobit, părea că ascultă paşii istoriei.

— Ticăloşii! repetă pentru ultima oară Garin. Încetineala asta cu care creşte cursul aurului o interpretez ca o lipsă de încredere în mine. În mine! înţelegi? O să dau un decret prin care voi interzice vânzarea liberă a lingourilor de aur sub pedeapsa cu moartea... Scrie! Se opri şi, privind sever spatele dolofan şi trandafiriu al „Aurorei” care zbura printre norii şi amoraşii de pe tavan, începu să dicteze:

„Prin decizia senatului, cu începere de astăzi”...

După ce termină cu această chestiune, mai fumă o ţigară şi aruncă mucul în ceaşca cu şocolată.

— Alte noutăţi? întrebă el. Nu s-au descoperit cumva încercări de atentat împotriva mea?

Cu degetele-i lungi care sfârşeau cu unghii lungi şi lustruite, secretarul scoase din servietă o filă de hârtie, o citi în gând, apoi o întoarse pe o parte şi pe alta.

— Aseară şi astăzi dimineaţă, la orele şase şi jumătate, poliţia a descoperit două noi încercări de atentat împotriva dumneavoastră, sir.

— Aha! Foarte bine. Să se publice în presă. Cine sunt atentatorii? Sper că mulţimea s-a răfuit singură cu aceşti ticăloşi, aşa-i?

— Aseară, în parcul din faţa palatului, a fost descoperit un tânăr, după aparenţe muncitor, care avea în buzunare două piuliţe de fier, de câte cinci sute de grame fiecare. Din nefericire era târziu, parcul nu prea e frecventat... doar câţiva trecători, aflând că e vorba de un atentat împotriva dictatorului lor iubit, l-au lovit de câteva ori pe ticălos. El a fost arestat.

— Trecătorii ăştia erau toţi persoane particulare sau agenţi?

Secretarul începu să clipească repede, apoi în colţul gurii îi flutură un zâmbet, un zâmbet fără pereche, unic în întreaga Americă de Nord.

— Se înţelege, sir, erau persoane particulare, nişte negustori onorabili, devotaţi dumneavoastră, sir.

— Să se afle numele negustorilor, dictă Garin, să li se exprime în presă recunoştinţa mea profundă. Atentatorul să fie judecat după toate rigorile legii. După condamnare o să-l graţiez.

— A doua încercare de atentat a avut loc tot în parc, urmă secretarul. A fost descoperită o doamnă care privea ferestrele dormitorului dumneavoastră, sir. S-a găsit la ea un mic revolver.

— E tânără?

— Are cincizeci şi trei de ani. E domnişoară.

— Cum a reacţionat mulţimea?

— Mulţimea s-a mărginit să-i smulgă pălăria din cap, să-i rupă umbrela şi să-i calce poşeta în picioare. Acest

entuziasm relativ redus se explică prin ora prea matinală şi prin înfăţişarea lamentabilă a doamnei, care a leşinat îndată ce a văzut mulţimea înfuriată.

— Să i se elibereze acestei gâşte bătrâne un paşaport şi să fie dusă neîntârziat dincolo de frontiera Statelor Unite. În presă să nu se facă prea multă zarvă în jurul acestui incident. Mai e ceva?

La nouă fără cinci, Garin făcu un duş, după care se dădu pe seama frizerului şi a celor patru ajutoare ale lui. Se aşeză într-un fotoliu special, asemănător cu acelea de prin cabinetele dentare, acoperit cu un cearşaf de in, în faţa unei oglinzi triple. Aproape în acelaşi timp, faţa lui fu supusă unui tratament cu aburi, deasupra unghiilor ambelor mâini începură să-şi vânture pilele, cuţitaşele şi perniţele din piele de căprioară două blondine, iar deasupra unghiilor de la picioare – două mulatre dibace. Părul îi fu frecţionat de câteva ori cu diferite ape şi esenţe de toaletă, atins uşor cu drotul şi pieptănat în aşa fel, încât nu se mai vedea începutul de chelie. Frizerul, care pentru arta sa uimitoare căpătase titlul de baronet, îl bărbieri pe Piotr Petrovici, îl pudră şi-i parfumă faţa şi capul cu tot felul de parfumuri: ceafa cu parfum de trandafiri, după urechi cu „Chypre” , tâmplele cu „Vernais” , colţul gurii cu „Grabe Apple” (ramură de măr), iar barbişonul cu subtilul „Crepuscule”. După toate aceste operaţii mai rămânea ca dictatorul să fie înfăşurat în foiţă de hârtie, pus într-o cutie şi dus la expoziţie. Garin suporta cu greu aceste dichiseli, la care era supus în fiecare dimineaţă, dar în ziare se scria adesea despre „sfertul lui de oră de după baie” , aşa că n-avea încotro.

Trecu apoi în sala vestimentară, unde doi lachei şi camerierul îl aşteptau cu ciorapi, cămăşi, pantofi şi celelalte. Pentru ziua aceea alese un costum maro cu picăţele. Ticăloşii de reporteri scriau că unul dintre cele mai uimitoare talente ale dictatorului era priceperea lui de a alege cravata cea mai potrivită. N-avea ce face, trebuia să

se supună şi să fie cu băgare de seamă. Garin alese o cravată multicoloră, ca o pană de păun, şi, înjurând printre dinţi, în ruseşte, şi-o legă singur.

„N-o să pot suporta prea mult regimul ăsta infernal pe care mi l-au impus” , îşi zicea el, în timp ce se îndrepta spre sufrageria în stil medieval.

La micul dejun (de asemenea fără nici o picătură de alcool) dictatorul trebuia să-şi cerceteze corespondenţa. Pe o tavă de Sevres se aflau vreo trei sute de scrisori. Mestecând peşte afumat şi prăjit, şuncă fadă şi fiertură de fulgi de ovăz fără sare (hrana de dimineaţă a sportivilor şi a oamenilor cuminţi). Garin vâra mâna la nimereală între plicurile foşnitoare, lua câte unul, îl desfăcea cu furculiţa murdară şi citea pe sărite:

„Inima îmi bate tulburată, mâna mea de-abia poate aşterne aceste rânduri”... Ce o să credeţi despre mine? Doamne! Vă iubesc. Mi-aţi fost drag din prima clipă, de cum v-am văzut fotografia în ziarul (titlul). Sunt tânără. Sunt fiica unor oameni onorabili. Gândul de a deveni soţie şi mamă mă entuziasmează...

De obicei găsea alături şi o fotografie. Erau numai scrisori de dragoste, trimise din toate colţurile Americii. Fotografiile (în decurs de o lună se adunaseră câteva zeci de mii) acestor mutrişoare cu păr bogat, cu ochi nevinovaţi şi cu năsucuri stupide îi insuflau o plictiseală cumplită, de moarte. Să parcurgi drumul ameţitor de la insula Krestovski până la Washington, de la odaia friguroasă a unei case singuratice din cartierul Petrograd – unde Garin dăduse din colţ în colţ frângându-şi mâinile, în căutarea unei portiţe de salvare aproape inexistente (fuga cu „Bibigonda) – până la fotoliul aurit de preşedinte al senatului, unde trebuia să plece peste douăzeci de minute... să înspăimânţi lumea, să devii stăpânul oceanului de aur subteran, să dobândeşti o putere mondială – numai ca să nimereşti până la urmă în capcana plicticoasei vieţi de filistin!

— Ptiu, drăcie!

Garin aruncă şervetul cât colo şi începu să bată darabana cu degetele. N-avea ce face. La ce să mai năzuiască? Ajunsese pe culme. Dictator. Să ceară titlul de împărat? Dar atunci chiar că s-ar fi sfârşit cu el. Să fugă? încotro? Şi pentru ce? La Zoia? Eh, Zoia! Între ei se rupsese ceea ce era mai important, ceva ce se înfiripase într-o noapte caldă şi umedă în bătrânul hotel din Ville-D'Avray. Atunci, în foşnetul frunzelor la fereastră, printre mângâierile chinuitoare, se zămislise ideea fantastică a aventurii lui Garin. Atunci grăia în el entuziasmul luptei viitoare. Atunci îi era uşor să spună: „Voi arunca lumea la picioarele tale”... Iată-l acum învingător. Lumea e la picioarele lui. Dar acum Zoia îi e străină, îndepărtată, e doamna Lamole, regina Insulei de Aur. Pe altcineva ameţeşte acum parfumul părului ei, privirea stăruitoare a ochilor ei reci, visători. Iar el, Garin, stăpânul lumii, mănâncă fiertură fără sare şi priveşte căscând figurile neroade din fotografii. Visul fantastic de la Ville-D'Avray a rămas departe, în urmă... Acum Garin dă decrete, o face pe omul mare, se poartă după protocol... Ptiu, drăcie!... Bine ar fi să ceară un pahar de coniac!...

Se întoarse spre lachei, care încremeniseră, ca nişte momâi în panoptic, departe, lângă uşă. Doi dintre ei făcură un pas înainte, unul se aplecă întrebător, iar celălalt rosti cu o voce piţigăiată:

— Automobilul domnului dictator aşteaptă la scară.

Bocănind impertinent cu tocurile, dictatorul intră în senat. După ce se aşeză în fotoliul aurit, pronunţă cu o voce metalică formula de deschidere a şedinţei. Sprâncenele lui erau încruntate, faţa îi exprima energie şi hotărâre. Zeci de aparate fotografice şi de filmat prinseră pe peliculă clipa aceasta. Sute de femei frumoase din lojile pentru public i se oferiră cu priviri entuziaste.

Senatul avea cinstea să-i confere astăzi următoarele titluri: lord al Wells-ului Inferior, duce de Neapole, conte de Charleroi, baron de Muhlhausen şi coîmpărat al întregii

Rusii. Din partea Statelor Unite ale Americii de Nord, unde, din nefericire, ca în orice ţară democratică, nu existau titluri de nobleţe, i se acorda titlul simplu de „Businessman of God” , ceea ce însemna „Negustor din mila domnului”.

Garin mulţumi. Ar fi scuipat cu cea mai mare plăcere peste cheliile lucioase şi respectabile, care stăteau în faţa lui în amfiteatru, în sala cu două rânduri de ferestre. Dar îşi dădea seama că n-o să scuipe, ci că o să se ridice peste câteva clipe din fotoliu şi o să mulţumească.

„Aşteptaţi, pezevenghilor, se gândea el stând în picioare (mic, palid, cu barbişonul lui ascuţit) în faţa amfiteatrului care îl aplauda, o să vă fac eu o figură cu proiectul despre puritatea selecţiei rasiale şi despre prima mie”... Simţea însă că e legat de mâini şi de picioare şi că acum, când avea titlurile de lord, duce, conte, negustor al domnului n-o să le facă niciun fel de figură... Din sala senatului o să plece de-a dreptul la banchet...

Pe stradă, automobilul dictatorului era salutat cu aclamaţii. Dar, dacă priveai mai atent, observai că strigau numai nişte vlăjgani care semănau a poliţişti îmbrăcaţi în haine civile. Garin saluta din cap şi cu mâna înmănuşată (purta nişte mănuşi de culoarea lămâii). Ehei, dacă nu s-ar fi născut în Rusia, dacă n-ar fi trecut prin revoluţie, probabil că drumul prin oraş, prin mijlocul poporului entuziasmat care îşi exprima sentimentele sale de fidelitate prin strigăte de „ura” şi aruncând bucheţele de flori, i-ar fi produs o vie satisfacţie. Dar Garin, care avea sufletul otrăvit, era furios: „Fleacuri, fleacuri, mai domol cu răgetele, vitelor, nu-i niciun motiv de bucurie”. Când coborî din maşină în faţa primăriei, zeci de mâini feminine (ale unor fiice de regi ai petrolului, căilor ferate, conservelor etc.) îl acoperiră cu flori.

Garin urcă scara, trimiţând bezele în dreapta şi în stânga. În sală, muzica începu să cânte în onoarea negustorului domnului. El se aşeză şi toată lumea făcu la fel. Masa albă ca zăpada, în formă de „U” , era plină de flori şi de cristaluri

scânteietoare. Lângă fiecare farfurie se aflau câte unsprezece cuţite şi unsprezece furculiţe de argint de toate mărimile (fără a mai socoti lingurile, linguriţele, pensetele pentru homari şi cleştii pentru sparanghel). Trebuia să ştii cu ce furculiţă şi cuţit să mănânci fiecare fel de mâncare.

Garin scrâşni din dinţi de furie: poftim, ce mai aristocraţi! Din cei două sute de oameni care şedeau la masă, trei sferturi vânduseră cândva scrumbii pe stradă, iar acum socoteau că e necuviincios să mănânci cu mai puţin de unsprezece furculiţe! Dar ochii tuturora erau aţintiţi asupra dictatorului, care şi de data asta se supuse voinţei publice, vădind tot timpul mesei o ţinută impecabilă.

După supa de broaşte ţestoase începură discursurile. Garin le asculta în picioare, cu un pahar de şampanie în mână. „O să mă îmbăt” , îl fulgeră un gând.

Încercare zadarnică.

Celor două vecine de masă, frumoase şi guralive, le confirmă că într-adevăr seara citeşte Biblia.

Între al treilea fel de dulciuri şi cafea răspunse la cuvântări.

„Domnilor, puterea cu care m-aţi învestit o socotesc ca un dar divin, iar datoria sacră a conştiinţei mele îmi porunceşte să folosesc această putere fără precedent în istorie pentru lărgirea pieţelor noastre, pentru înflorirea tumultuoasă a industriei şi a comerţului nostru şi pentru reprimarea încercărilor imorale ale plebei de a răsturna regimul existent”...

Şi aşa mai departe...

Cuvântarea fu primită cu satisfacţie. E drept că, la sfârşit dictatorul adăugă, ca pentru sine, trei cuvinte destul de tari, dar ele fură rostite într-o limbă necunoscută, probabil rusă, şi trecură neobservate. Apoi Garin făcu trei plecăciuni, în trei direcţii, şi ieşi însoţit de urletul tromboanelor, duruitul timpanelor şi de exclamaţii entuziaste. Plecă acasă.

În vestibulul palatului aruncă jos bastonul şi pălăria (ceea ce stârni panică printre lachei care săriră să le ridice), îşi

vârî adânc mâinile în buzunarele pantalonilor şi, repezindu-şi barbişonul înainte, cu răutate, urcă pe covorul gros.

În birou, îl aştepta secretarul particular.

— În onoarea domnului dictator, deseară, la orele şapte, va avea loc un dineu la clubul „Pacific” , cu concursul unei orchestre simfonice.

— Aşa, făcu Garin. (Din nou adăugă trei cuvinte enigmatice, în limba rusă.) Şi altceva?

— Tot astăzi, la orele unsprezece, în salonul alb al hotelului „Indiana va avea loc un bal în onoarea...

— Telefonează în amândouă părţile că am o indigestie de pe urma crabilor pe care i-am mâncat la primărie.

— Îndrăznesc să-mi exprim temerea că această boală ireală vă va pricinui şi mai multă bătaie de cap: întregul oraş va da buzna să vă exprime regrete. Mai sunt şi reporterii ziarelor. Ei vor încerca să pătrundă chiar şi pe hornurile de piatră...

— Ai dreptate. O să mă duc, se dădu bătut Garin, apoi sună. Baia. Pregătiţi-mi hainele de seară, ordinele şi decoraţiile. Se plimbă o vreme, mai bine zis aleargă pe covor. Altceva?

— Sunt câteva doamne în anticameră, aşteaptă să fie primite în audienţă.

— Nu primesc pe nimeni.

— Aşteaptă de la prânz.

— Nu vreau să ştiu. Refuz să le primesc.

— E greu să li se împotrivească cineva. Îndrăznesc să precizez: sunt doamne din înalta societate. Trei scriitoare celebre, două stele de cinema, o automobilistă cu renume mondial şi o cunoscută filantroapă.

— Bine... Să intre... Indiferent care...

Garin se aşeză la masă (în stânga lui se afla un aparat de radio, în dreapta telefoanele, şi în faţă tubul dictofonului). Luă un sfert de coală de hârtie curată, muie peniţa în cerneală şi căzu deodată pe gânduri...

„Zoia, începu el să scrie apăsat, în ruseşte, cu litere de-o

şchioapă, draga mea, numai tu ai fi în stare să-ţi dai seama în ce hal am făcut-o de oaie”...

— S-s-st, auzi deodată în spatele lui.

Garin se întoarse brusc, cu tot corpul, în fotoliu dar secretarul se şi strecurase afară printr-o uşă laterală. În mijlocul camerei, o doamnă îmbrăcată toată în verde-deschis, scoase un ţipăt slab şi începu să-şi frângă mâinile. Faţa ei vădea convingerea nestrămutată că se află în prezenţa celui mai mare om din istorie.

Garin o măsură din ochi, timp de o clipă. Ridică din umeri.

— Dezbrăcaţi-vă! porunci el tăios şi, întorcându-se la loc, în fotoliu, continuă să scrie.

La opt fără un sfert, Garin se apropie cu paşi repezi de masă. Era în frac, cu stele, decoraţii şi o lentă peste vestă. Se auzeau semnalele puternice ale aparatului de radio, fixat în permanenţă pe lungimea de undă a postului de pe Insula de Aur. Garin îşi puse casca. Cu vocea ei clară, dar pierdută, de parcă ar fi venit dintr-o altă planetă, Zoia repeta în limba rusă:

— Garin, suntem pierduţi... Garin, suntem pierduţi... Pe insulă e răscoală. Au pus mâna pe hiperboloidul cel mare... Jansen e cu mine... Dacă se va putea, vom fugi cu „Arizona”.

Vocea se întrerupse. Garin rămase în faţa mesei, cu casca pe cap. Secretarul particular, cu jobenul şi bastonul dictatorului în mână, aştepta lângă uşă. Aparatul începu din nou să transmită semnale. Dar o altă voce, de data asta bărbătească, viguroasă, începu să vorbească în englezeşte:

—- Oameni ai muncii din lumea întreagă! Cunoaşteţi proporţiile şi urmările panicii care a cuprins Statele Unite...

După ce ascultă apelul lui Şelga până la capăt, Garin îşi scoase casca. Aprinse, fără grabă şi cu un zâmbet strâmb, o ţigară de foi. Scoase din sertarul mesei un teanc de bilete de câte o sută de dolari şi un aparat nichelat care avea

forma unui revolver cu ţeava groasă: era ultima lui invenţie – hiperboloidul de buzunar. Făcu semn din sprânceană secretarului particular, chemându-l la el:

— Dă ordin să fie pregătită imediat maşina de voiaj.

Pentru prima dată secretarul deschise larg pleoapele, şi ochii lui roşii îl priviră sfredelitor pe Garin:

— Dar, domnule dictator...

— Vorba! Transmite imediat comandantului trupelor, guvernatorului oraşului şi autorităţilor civile că de la ora şapte s-a declarat starea de război. Singura măsură pentru reprimarea tulburărilor în oraş este de acum încolo împuşcarea.

Într-o clipă, secretarul dispăru pe uşă.

Garin se apropie de oglinda triplă. Palid, cu pieptul plin de stele şi decoraţii, semăna mai degrabă cu o păpuşă de ceară dintr-un panoptic. Se privi îndelung, apoi, deodată, clipi ironic dintr-un ochi...

— Ia-ţi tălpăşiţa, Pierre Garry, ia-ţi tălpăşiţa cât mai repede, zise el în şoaptă.

122

Evenimentele de pe Insula de Aur se dezlănţuiră în seara de douăzeci şi trei iunie. Toată ziua oceanul fusese agitat. Dinspre sud-vest veneau târâş nori de furtună. Pe cer trosneau harapnice de foc. O pulbere de apă, ca o ceaţă cumplită, gonea peste insulă.

Spre sfârşitul zilei furtuna se depărtă, fulgerele mai scânteiau undeva, dincolo de zare, dar vântul bătea cu aceeaşi furie, aplecând copacii până la pământ, încovoind săgeţile din vârful felinarelor înalte, rupând firele electrice, cărând prin aer acoperişurile barăcilor, ca pe nişte pânze mari şi lălâi, urlând şi şuierând peste întreaga insulă cu atâta înverşunare satanică, încât tot ce era viu stătea pitit prin case. În port, lângă cheiuri, vapoarele scârţâiau iar

câteva bărci, smulse din ancoră, fuseseră împinse în largul oceanului. Ancorată în micul port din faţa palatului, „Arizona” sălta singuratică pe valuri, ca un dop de plută.

În vremea din urmă, populaţia insulei scăzuse foarte mult. Lucrările la puţ încetaseră. Grandioasele construcţii ale doamnei Lamole nu începuseră încă. Din cele şase mii de muncitori mai rămăseseră vreo cinci sute. Ceilalţi, încărcaţi cu aur, părăsiseră insula. Barăcile goale din aşezarea muncitorească erau demontate, parcul de distracţii desfiinţat, casele de toleranţă dărâmate, iar terenul era nivelat în vederea viitoarelor construcţii.

Gardienii nu mai aveau nici o treabă pe acest petic de pământ paşnic. Trecuse timpul când alb-galbenii, ca nişte dulăi de pază, făceau de strajă pe stânci cu puşca în mână sau patrulau de-a lungul sârmelor ghimpate, ţăcănind ostentativ cu închizătoarele armelor. Acum se ţineau de beţii. Tânjeau după viaţa oraşelor mari, cu restaurante luxoase şi femei vesele. Cereau concedii, ameninţau cu răscoala. Dar exista o dispoziţie strictă a lui Garin: nici concedii, nici permisii. Ţeava marelui hiperboloid era aţintită în permanenţă asupra cazărmilor.

Acolo se juca cărţi la disperare. Datoriile erau achitate cu un soi de bileţele personale, deoarece toţi se săturaseră de aurul care zăcea în stive în jurul cazărmilor ca de mere pădureţe. Jucau pe amante, pe arme, pe pipe vechi, pe sticle de coniac bătrân sau pe „două palme peste bot”. Spre seară, toţi cei din cazarmă erau de obicei beţi criţă. Generalul Subbotin de-abia mai prididea să menţină buna-cuviinţă, pentru că de disciplină nu mai putea fi vorba.

— Domnilor ofiţeri, e ruşinos, tuna în fiecare seară vocea generalului Subbotin în sufrageria ofiţerilor, v-aţi ticăloşit, domnilor ofiţeri, duşumeaua e plină de scuipat, aerul e ca într-un bordel. V-aţi pierdut pantalonii la cărţi, şi acum umblaţi în izmene. Sunt mâhnit că nenorocirea mă face să comand o adunătură de ticăloşi.

Măsurile disciplinare nu ajutau la nimic. Dar niciodată n-a

fost o beţie mai cumplită ca în timpul furtunii de la douăzeci şi trei iunie. Urletele vântului stârneau în sufletele gardienilor o tristeţe covârşitoare, trezeau amintiri de demult, zgândăreau răni vechi. Pulberea de apă răpăia în ferestre. Artileria cerească dezlănţuise un foc vijelios, cu vuiete şi bubuituri. Pereţii se cutremurau, paharele de pe mese zăngăneau. Cu coatele pe mesele lungi, sprijinindu-şi în palme capetele temerare, ciufulite şi nespălate, gardienii cântau tărăgănat cântecul pe care îl auziseră la duşmanii lor: „Mărule, merişorule, încotro ai pornit-o”... Cântecul acesta, adus aici dintr-o altă viaţă, de la cine ştie ce depărtări, părea, pe insuliţa pierdută printre valuri, un firicel de sare din ţara de baştină. Capetele bete se bălăbăneau înlăcrimate. Generalul Subbotin răguşise de tot căutând să-i disciplineze, aşa că, până la urmă, îi trimise la toţi dracii şi se îmbătă şi el.

Serviciul de informaţii al Comitetului revoluţionar (în persoana lui Ivan Gusev) raportă despre situaţia precară din cazărmile inamicului. Pe la orele şapte seara, Şelga împreună cu cinci mineri zdraveni se apropie de corpul de gardă (din faţa cazărmilor) şi se luă la harţă cu două santinele cam băute, care stăteau lângă armele aşezate în piramide. Furate de schimbul de cuvinte, care se făcea în ruseşte, santinelele slăbiră vigilenţa, astfel că se treziră pe neaşteptate doborâte la pământ, dezarmate şi legate cobză. Şelga puse mâna pe vreo sută de arme şi le împărţi în grabă muncitorilor care se apropiau în salturi, de la un felinar la altul, ascunzându-se pe după copaci şi tufe, târându-se prin luminişuri.

O sută de oameni năvăliră în cazărmi. Se iscă o încăierare groaznică. Gardienii îi întâmpinară la început pe agresori cu sticle şi scaune, apoi se retraseră, strânseră rândurile şi deschiseră foc de revolvere. Bătălia se desfăşura pe scări, pe coridoare, în dormitoare. Oameni treji şi beţi luptau corp la corp. Prin geamurile sparte se auzeau strigăte deznădăjduite. Agresorii erau puţini la

număr – unul contra cinci – dar ei izbeau vârtos cu pumnii lor uriaşi şi noduroşi, ca nişte măciuci, în alb-galbenii moleşiţi.

Veneau întăriri. Gardienii începură să sară pe ferestre. Ici-colo izbucniră incendii. Fumul învălui cazărmile.

123

Jansen fugea prin camerele pustii şi neluminate ale palatului. Se auzea vuietul şi bubuitul valurilor care se năpusteau peste verandă. Vântul şuiera zgâlţâind cercevelele ferestrelor. Jansen o chema pe doamna Lamole, ciulea atent urechile, pradă unei nelinişti înspăimântătoare.

Porni în goană spre apartamentele lui Garin, coborând scările în salturi de câte un stânjen. Jos se auzeau strigăte şi împuşcături. Privi în grădina interioară. Nu era ţipenie de om. În partea opusă, afară, sub arcada acoperită de iederă, o mulţime de oameni se năpusteau asupra porţii palatului. Cum a fost cu putinţă să doarmă atât de greu, încât să nu-l trezească decât zăngănitul geamului făcut ţăndări de un glonte? Doamna Lamole o fi fugit? Ori a fost ucisă?

Deschise la întâmplare o uşă. Intră. Patru globuri albăstrui şi un al cincilea, ce atârna sub tavanul mozaicat, luminau mese încărcate cu fel de fel de aparate, tablouri de marmură cu dispozitive indicatoare, lădiţe şi dulăpioare lăcuite prevăzute cu lămpi catodice, bobina unui dinam, o masă de scris acoperită de planuri. Era biroul lui Garin. Pe covor zăcea o batistă mototolită. Jansen o ridică. Mirosea a parfum – parfumul doamnei Lamole. Îşi aduse aminte că exista o galerie subterană care unea biroul cu ascensorul marelui hiperboloid şi că acolo, pe undeva, trebuia să fie o uşă secretă. Desigur că după primele împuşcături doamna Lamole fugise în turn. Cum de nu se gândise la asta?

Privea de jur împrejur căutând uşa secretă. Deodată, dincolo de perete se auzi un zăngănit de geamuri sparte,

apoi bocănit de picioare şi strigăte precipitate. Cei de afară pătrunseseră în palat. De ce o fi întârziind doamna Lamole? Se repezi dintr-un salt la uşa sculptată, cu două canaturi, şi o încuie. Scoase revolverul. Părea că întregul palat se umpluse de paşi, de voci, de strigăte.

— Jansen!

În faţa lui stătea doamna Lamole. Buzele ei palide se mişcau, dar el nu auzea ce spune. O privea răsuflând greu.

— Suntem pierduţi, Jansen, suntem pierduţi! Repetă ea.

Purta o rochie neagră. Ţinea mâinile subţiri încleştate pe piept. Ochii ei neliniştiţi păreau o furtună albastră.

— Ascensorul marelui hiperboloid nu funcţionează, urmă doamna Lamole, e ridicat sus. În turn se află cineva. Probabil că s-au urcat pe dinafară, pe grinzi… Sunt sigură că e băiatul acela, Gusev…

Trosnindu-şi degetele, privea uşa sculptată. Încruntă din sprâncene. Dincolo de uşă trecură în fugă, tropotind, zeci de picioare. Se auzi un strigăt disperat, învălmăşeală. Împuşcături grăbite. Doamna Lamole se repezi la masă, se aşeză şi făcu contactul: dinamul începu să bâzâie lin, lămpile lunguieţe se învăluiră de o lumină liliachie. Manipulatorul ciocănea, transmiţând semnale.

— Garin, suntem pierduţi… Garin, suntem pierduţi… rosti Zoia, plecată deasupra grilei microfonului.

Peste o clipă, uşa sculptată începu să pârâie, buşită de o avalanşă de pumni şi de picioare.

— Deschideţi uşa! Deschide! se auziră strigăte.

Doamna Lamole îl apucă pe Jansen de mână, îl trase lângă perete şi apăsă cu piciorul o volută a unui ornament sculptat de lângă duşumea. Lambriul dintre două semicoloniţe coborî lin. Doamna Lamole şi Jansen trecură prin deschizătura secretă în galeria subterană. Lambriul reveni la loc.

După ploaie stelele licăreau mai viu deasupra oceanului furtunos. Vântul dobora omul din picioare. Se ridicau valuri uriaşe, care se spărgeau bubuind printre stânci. Prin vuietul

oceanului răzbăteau împuşcături. Doamna Lamole şi Jansen fugeau, pitulându-se pe după pietre şi tufe, spre golful din partea de nord al insulei, unde se afla în permanenţă o bărcuţă cu motor. În dreapta, se ridica zidul negru al palatului, în stânga, talazurile, cu coamele lor albe de spumă, iar, în depărtare, săltau pe valuri luminile „Arizonei”. În spate, se înălţa spre cer silueta zăbrelită a turnului marelui hiperboloid, în vârful căruia se vedea lumină.

— Priveşte, strigă doamna Lamole, întorcând capul înapoi din fugă şi arătând cu mâna spre turn, acolo e lumină! Asta înseamnă moartea!

Coborî povârnişul abrupt spre golful ferit de valuri. Acolo, lângă scara care ducea pe veranda palatului, lângă nişte pontoane mici, se legăna barca cu motor. Zoia sări în barcă, fugi la cârmă şi, cu mâinile tremurătoare, porni motorul.

— Mai repede, mai repede, Jansen!

Barca era legată la ţărm cu un lanţ. Jansen vârî ţeava revolverului într-o verigă încercând s-o rupă. Sus, pe verandă, uşa zdrăngăni, deschizându-se larg. Apărură oameni înarmaţi. Jansen aruncă revolverul şi apucă lanţul, opintindu-se de-i trosneau oasele. Ceafa i se umflă, copca de la gulerul tunicii i se rupse. Deodată motorul începu să funcţioneze.

— Stai, stai! somară oamenii de pe terasă, coborând scara în fugă şi vânturând armele prin aer.

Cu o ultimă sforţare, Jansen smulse lanţul, împinse departe pe valuri şalupa care pufăia şi alergă în patru labe la volan.

După ce viră brusc, barca porni în goană spre ieşirea îngustă a golfului. În urma lor, fulgerară câteva împuşcături.

— Scara, dracilor împieliţaţi! strigă Jansen din şalupa care sălta lângă bordul „Arizonei”. Unde-i secundul? Doarme? O să-l spânzur!

— Sunt aici, căpitane!

— Taie parâmele! Porneşte motoarele! Toată viteza!

Stinge luminile!

— Am înţeles, căpitane.

Doamna Lamole urcă prima pe scara de pisică. Aplecată peste bord, văzu că Jansen făcea eforturi ca să se ridice, cădea mereu într-o parte şi căuta înfrigurat să prindă capătul frânghiei aruncate. Un val îl acoperi cu barcă cu tot, apoi faţa lui crispată de durere se ivi din nou, scuipând apă.

— Jansen, ce-i cu dumneata?

— Sunt rănit.

Patru marinari săriră în barcă, îl înşfăcară pe căpitan şi-l ridicară pe punte. Acolo, ţinându-se de şale, căzu şi-şi pierdu cunoştinţa. Îl duseră în cabină.

Spintecând valurile, prăvălindu-se în prăpăstiile de apă, „Arizona” se îndepărta de insulă cu toată viteza. Comanda navei o preluase secundul. Alături de el, pe puntea de comandă, cu mâinile încleştate pe balustradă, stătea doamna Lamole. De pe rochia ei udă, lipită de trup, şiroia apa. Privea flăcările care se întindeau (ardeau cazărmile) şi fumul negru, străbătut de spirale de foc, care învăluia insula.

Deodată, văzând probabil ceva, îl apucă pe secund de mânecă.

— Întoarce spre sud-vest...

— Sunt stânci submarine, doamnă.

— Lasă vorba, nu-i treaba dumitale!... Navighează cu insula în stânga.

Alergă spre turela cu zăbrele a unui hiperboloid. O trâmbă de apă, care gonea pe punte dinspre prova, o învălui pe doamna Lamole şi o prăvăli jos. Un marinar o ridică, udă leoarcă şi nebună de furie. Se smulse din mâinile lui şi se căţăra pe turelă.

Pe insulă, deasupra norilor de fum ai incendiului, scânteia orbitor o stea – era marele hiperboloid care o căuta pe „Arizona”.

Doamna Lamole hotărî să se bată deoarece nici cea mai mare viteză n-ar fi ajutat-o să scape de raza

hiperboloidului, care putea să lovească până la o distanţă de multe mile. La început, raza alerga încolo şi încoace printre stele, deasupra liniei orizontului, descriind în câteva secunde un arc de patru sute de kilometri. Acum însă cerceta cu încăpăţânare partea de apus a oceanului, gonind peste crestele valurilor şi ridicând în urma ei rotocoale groase de aburi.

„Arizona” naviga cu toată viteza de-a lungul insulei, la şapte mile de ţărm. Iahtul, aici se cufunda până la catarge în hăul înspumat, aici se avânta, ca o coajă de nucă, pe coama unui val, şi atunci, de pe turela de la pupa, doamna Lamole izbea cu raza hiperboloidului insula. Din loc în loc începură să ardă nişte construcţii de lemn. Snopi de scântei se înălţau sus de tot, în văzduh, de parcă focul era aţâţat de nişte foale uriaşe. Reflexele flăcărilor jucau pe întinderea neagră a oceanului agitat. Când „Arizona” săltă pe creasta unui val, cei de pe insulă zăriră silueta iahtului şi un şnur alb incandescent începu să-i dea târcoale, fulgerând de sus în jos, în zigzaguri, apropiindu-se tot mai mult şi izbind când în faţa provei, când în urma pupei.

Zoiei i se părea că steaua orbitoare o înţeapă drept în ochi şi căuta, la rândul ei, să străpungă cu ţeava aparatului său steaua de pe turnul îndepărtat. Pupa „Arizonei se ivi din apă, lăsând să se vadă elicele, care şuierau turbat, şi vasul începu să se aplece cu prova, coborând pe panta unui val. Atunci raza insularilor, care-şi găsise ţinta, se înălţă tremurând, căutând parcă să-şi ia avânt mai bine, apoi, fără să şovăie, începu să coboare spre profilul iahtului. Zoia închise ochii. Fireşte că, în clipa aceea, inimile celor de pe punte, martori ai duelului, îngheţară toate de spaimă.

Când deschise pleoapele, Zoia văzu în faţa ochilor un perete de apă – prăpastia în care se prăvălise „Arizona”. „Încă n-a venit sfârşitul” , gândi ea. Luă mâinile de pe aparat. Braţele îi căzură în jos, fără vlagă.

Când „Arizona” începu să urce pe un alt val, Zoia înţelese cum scăpaseră de moarte. Nori uriaşi de fum învăluiau

turnul şi insula – explodaseră, se vede, rezervoarele de ţiţei. La adăpostul perdelei de fum, „Arizona” putea să se îndepărteze în linişte.

Zoia nu ştia – reuşise să nimicească marele hiperboloid sau, poate, din pricina fumului nu se mai vedea steaua? De fapt, acum îi era totuna... Coborî anevoie de pe turelă şi, ţinându-se de greementul vasului, ajunse în cabina în care după perdelele albastre răsufla greu Jansen – şi căzu într-un fotoliu. Aprinse o ţigară.

„Arizona” gonea spre nord-vest. Vântul slăbise, însă oceanul era tot agitat. De câteva ori pe zi, iahtul transmitea semnale convenţionale, încercând să facă legătura cu Garin, şi în sute de mii de aparate de radio din lumea întreagă răsuna vocea Zoiei:

— Ce să facem, unde să mergem? Suntem la latitudinea cutare şi la longitudinea cutare. Aşteptăm ordine.

Interceptând aceste emisiuni, vasele transoceanice se grăbeau să se îndepărteze cât mai mult de locurile îngrozitoare unde îşi făcuse din nou apariţia „Arizona” – „spaima mărilor”.

124

Norii ridicaţi de la ţiţeiul în flăcări învăluiau Insula de Aur. După uragan, domnea acalmia. Fumul negru se înălţa spre cerul senin, aruncând peste apele oceanului o umbră uriaşă, de câţiva kilometri.

Insula părea moartă, numai înspre puţ, ca întotdeauna, scârţâiau neîncetat cupele elevatoarelor.

Deodată, în mijlocul acestei linişti, se înălţară acordurile unei muzici care cânta un marş lent, solemn. Prin pâcla de fum înaintau vreo două sute de oameni; ei păşeau cu capul sus, cu feţele aspre şi hotărâte. Patru bărbaţi, care mergeau în fruntea convoiului, duceau pe umeri ceva asemănător cu un balot, înfăşurat într-un steag roşu. Ei

urcară stânca pe care se înălţa turnul cu zăbrele al marelui hiperboloid şi lăsară jos, la poalele lui, balotul cel lung.

Era trupul neînsufleţit al lui Ivan Gusev, care căzuse ieri, în lupta cu „Arizona”. El se căţărase ca o pisică pe grinzile turnului, pusese în funcţiune marele hiperboloid, apoi descoperise iahtul printre valurile uriaşe.

Şnurul de foc al „Arizonei” juca deasupra insulei, aprinzând construcţiile, retezând copacii şi stâlpii felinarelor. „Năpârca”! şoptea Ivan şi mânuia de zor ţeava aparatului, scoţând limba – ca odinioară la lecţia de scriere, când învăţa cu Taraşkin – de parcă asta i-ar fi fost de vreun ajutor.

Prinsese iahtul în furcuţă şi plesnea cu raza peste apă când în faţa provei, când în urma pupei vasului, micşorând necontenit unghiul. Norii de fum ce se ridicau de la rezervoarele aprinse îi acopereau câmpul de vedere. Deodată, raza de pe „Arizona” strălucise ca o stea orbitoare, fulgerându-l în ochi. Străpuns de rază, Ivan căzuse pe pavăza marelui hiperboloid.

— Odihneşte-te în pace, Vaniuşa, ai murit ca un erou, zise Şelga.

Se aplecă deasupra trupului neînsufleţit, ridică un colţ al steagului şi-l sărută pe Ivan pe frunte.

Fanfara şi glasurile a două sute de oameni intonară Internaţionala.

...Puţin mai târziu, dintre rotocoalele de fum negru, ţâşni un puternic avion bimotor, care luă înălţime şi se îndreptă spre apus...

125

— Domnule dictator, toate dispoziţiile dumneavoastră au fost aduse la îndeplinire...

Garin încuie uşa de la intrare, se apropie de dulapul de cărţi şi vârî mâna înăuntru, nu prea adânc, în partea din

dreapta.

— Domnule dictator, butonul uşii secrete se află în stânga... îl informă secretarul, cu un zâmbet ironic.

Garin îi aruncă rapid o privire ciudată. Apăsă pe buton. Dulapul de cărţi se deplasă lin, lăsând liberă o intrare îngustă care ducea spre apartamentele secrete ale palatului.

— Poftim, rosti el, invitându-l pe secretar să treacă primul. Acesta păli. E mai raţional să te supui, domnule secretar... urmă Garin cu o politeţe rece, ridicând revolverul-hiperboloid la înălţimea frunţii.

126

Uşa cabinei căpitanului era larg deschisă. Jansen zăcea în pat.

Iahtul de-abia se mişca. În liniştea deplină, se auzea numai clipocitul valurilor, care izbeau în borduri.

Dorinţa lui Jansen se împlinise – era din nou în largul oceanului, singur cu doamna Lamole. Ştia că e pe moarte – un glonte îi străpunsese pântecele. Câteva zile luptase să revină la viaţă, dar până la urmă se resemnă. Privea stelele pe uşa deschisă prin care pătrundea suflul veşniciei. Nu mai simţea dorinţi, nici temeri, ci numai măreţia trecerii la liniştea eternă.

De-afară, adumbrind stelele, intră doamna Lamole. Se plecă deasupra lui. Îl întrebă în şoaptă cum se simte. Răspunse cu o mişcare a pleoapelor şi ea înţelese ce voise să spună: „Sunt fericit că eşti cu mine”. Pieptul lui se ridică de câteva ori, convulsiv, inspirând aerul. Zoia se aşeză lângă pat şi rămase nemişcată, năpădită de gânduri triste.

— Prietene, unicul meu prieten, rosti ea cu o disperare tandră, numai tu m-ai iubit pe lumea asta. Numai ţie ţi-am fost dragă. Şi acum, n-ai să mai fii... Ce frig e, ce frig...

Jansen nu răspunse, clipi numai, confirmând parcă în

felul acesta că într-adevăr se lăsa frigul. Zoia vedea că nasul i se ascuţise şi că pe buze îi agoniza un zâmbet slab. Faţa lui, mai adineauri îmbujorată de febră, părea acum ca de ceară. Ea aşteptă minute îndelungi, apoi îi atinse mâna cu buzele. Dar el nu murise. Întredeschise încet ochii, îşi dezlipi buzele. Zoiei i se păru că spusese: „E bine”...

Apoi Jansen se schimbă la faţă. Zoia întoarse capul şi trase cu băgare de seamă perdeluţele albastre.

127

Secretarul – cel mai elegant bărbat din Statele Unite – zăcea cu faţa la pământ, cu degetele încleştate de covor: murise instantaneu, fără un ţipăt. Muşcându-şi buzele, care îi tremurau, Garin vârî încet revolverul-hiperboloid în buzunarul hainei, apoi se apropie de o uşă joasă de oţel. Formă pe discul de aramă o combinaţie de litere, numai de el ştiută, şi uşa se deschise. Intră într-o cameră de beton armat, fără ferestre.

Era safe-ul personal al dictatorului. Dar, în loc de aur şi hârtii, acolo se afla ceva mult mai de preţ pentru Garin: a treia dublură a sa, adusă din Europa, pe care o ţinuse ascunsă întâi în Insula de Aur, iar apoi acolo, în apartamentele secrete ale palatului. Era baronul Korf, un emigrant rus, care se vânduse pentru o sumă enormă.

Şedea într-un fotoliu moale de piele, cu picioarele întinse pe o măsuţă aurită, pe care se aflau vase cu fructe şi dulciuri (i se interzisese să bea). Pe jos zăceau aruncate romane poliţiste englezeşti. Ca să-i mai treacă de urât, baronul scuipa sâmburi de vişine pe ecranul rotund al aparatului de televiziune ce se afla la vreo trei metri de fotoliul lui.

— Iată-te, în sfârşit! exclamă el întorcându-se leneş spre Garin. Unde dracu ai fost până acum?... Ascultă, mai ai de gând să mă conservi mult în pivniţa asta? Prefer, zău aşa,

să rabd de foame la Paris...

În loc de răspuns, Garin îşi smulse lenta, apoi îşi scoase fracul cu ordine şi decoraţii.

— Dezbracă-te.

— De ce? întrebă baronul, cu oarecare curiozitate.

— Dă-mi hainele dumitale.

— Ce s-a întâmplat?

— Şi paşaportul, aşa, toate hârtiile. Spune-mi unde-i briciul dumitale?

Se aşeză la măsuţa de toaletă. Fără să-şi dea cu săpun, schimonosindu-se de durere, îşi rase repede mustaţa şi barbişonul.

— Apropo, în camera de alături zace un bărbat. Ţine minte, e secretarul dumitale particular. Când ceilalţi au să te întrebe de el, poţi să le spui că l-ai trimis într-o misiune secretă... Ai înţeles?

— Ce s-a întâmplat, te întreb? urlă baronul, prinzând din zbor pantalonii lui Garin.

— Eu o să ies acum de aici, printr-un coridor secret, în parc, unde mă aşteaptă maşina. Dumneata ascunde-l pe secretar în cămin şi treci în biroul meu. Cheamă-l imediat la telefon pe Rolling. Sper că ai reţinut bine întregul mecanism al dictaturii mele? După mine urmează primul meu locţiitor – şeful poliţiei secrete, apoi al doilea locţiitor – şeful secţiei de propagandă, apoi al treilea locţiitor – şeful secţiei de provocări. Urmează, la rând consiliul secret al celor trei sute, în fruntea căruia se află Rolling. Dacă n-ai ajuns încă un idiot sadea, trebuia să ştii toate astea pe de rost... Scoate dracului pantalonii!... Ai să-i spui lui Rolling la telefon că dumneata, adică Pierre Garry, preiei comanda trupelor şi a poliţiei. O să trebuiască să te baţi serios, drăguţule.

— Dă-mi voie, dar dacă Rolling o să ghicească după glas că nu eşti dumneata...

— La urma urmelor, puţin le pasă cine e... Important e să fie un dictator...

— Dă-mi voie, dă-mi voie. Va să zică, din clipa asta sunt Piotr Petrovici Garin?

— Îţi urez succes. Delectează-te cu plenitudinea puterii. Toate instrucţiunile sunt pe masa de scris... Eu îmi iau tălpăşiţa...

Ca şi adineauri, în oglindă, Garin făcu cu ochiul dublurii sale şi dispăru pe uşă.

128

Îndată ce Garin – singur în maşina închisă – porni în goană pe străzile centrale ale oraşului, nu mai avu nici o îndoială: fugise la timp. Mulţimi de sute de mii de oameni clocoteau în suburbiile şi cartierele muncitoreşti... Pe alocuri, fâlfâiau chiar pânzele uriaşe ale steagurilor revoluţionare. De-a curmezişul străzilor, din autobuze răsturnate, din mobilă aruncată afară pe uşi şi pe ferestre, din stâlpi de felinare, din grilaje de tuci se ridicau în grabă baricade.

Cu ochiul său expert, Garin vedea că muncitorii erau bine înarmaţi. Autocamioane încărcate cu mitraliere, grenade, puşti îşi făceau loc prin mulţime... Nici vorbă că aici era mâna lui Şelga...

Cu câteva ore înainte, fără nici o şovăială, Garin ar fi ordonat trupelor să pornească împotriva răsculaţilor. Dar acum apăsa din ce în ce mai nervos pedala maşinii care îl purta prin noianul de blesteme şi strigăte: „Jos dictatorul! Jos consiliul celor trei sute!

Hiperboloidul era în mâinile lui Şelga. Aceasta o ştiau răsculaţii şi o strigau pretutindeni. Iar Şelga, fără doar şi poate, ca un dirijor care conduce execuţia unei simfonii eroice, va dezlănţui revoluţia.

Difuzoarele, instalate din ordinul lui Garin încă de pe timpul vânzării aurului, erau folosite acum împotriva lui – răspândeau în întreaga lume ştiri despre răscoala generală.

Contrar tuturor aşteptărilor lui Piotr Petrovici, dublura lui trecu la acţiune cu hotărâre şi nu fără succes. Trupele sale de elită asaltau baricadele. Poliţia arunca din avioane bombe cu gaze. Cavaleria măcelărea pe oameni la răscrucile străzilor. Brigăzile speciale sfărâmau lacătele de la uşi, năvăleau în locuinţele muncitorilor şi nimiceau tot ce era viu.

Dar răsculaţii se ţineau tari. În unele oraşe, în centrele industriale mari, ei treceau cu hotărâre la ofensivă. La amiază, întreaga ţară era cuprinsă de răscoală...

Garin storcea celor şaptesprezece cilindri ai maşinii toată viteza pe care o puteau da. Trecea ca o vijelie pe străzile orăşelelor provinciale, călcând porci, găini, câini. Câte un trecător de-abia apuca să se holbeze la uriaşa maşină, neagră şi prăfuită, a dictatorului, şi aceasta, urlând, se şi micşora văzând cu ochii, dispărând după colţul străzii...

Se oprea uneori, pentru câteva minute, numai ca să ia benzină şi să toarne apă în radiator...

Goni astfel toată noaptea.

Dimineaţa, puterea dictatorului se mai menţinea încă. Capitala era în flăcări, incendiată de bombe cu termită, pe străzile ei zăceau vreo cincizeci de mii de cadavre.

„Grozav baronul!” , zâmbi Garin când, la o oprire, hârâiră într-un difuzor aceste ştiri...

A doua zi, pe la ora cinci, se trase asupra maşinii lui...

La ora şapte, trecând în goană printr-un orăşel, văzu steaguri revoluţionare şi oameni care cântau...

Goni şi a doua noapte – spre vest, spre Oceanul Pacific. În zori, pe când îşi alimenta maşina cu benzină, auzi, în sfârşit, din pâlnia neagră a unui difuzor, glasul binecunoscut al lui Şelga:

— Victorie, victorie... Tovarăşi, hiperboloidul, arma teribilă a revoluţiei, e în mâinile mele...

Garin scrâşni din dinţi şi, fără să asculte mai departe, îşi reluă goana. La zece dimineaţa, pentru întâia oară, văzu pe marginea şoselei o pancartă, un panou de placaj, pe care

stătea scris cu litere uriaşe:

„Tovarăşi... Dictatorul a fost prins de viu. Dar el este de fapt o dublură a lui Garin, un om de paie. Piotr Garin a dispărut. El fuge spre apus... Tovarăşi, fiţi vigilenţi, puneţi mâna pe maşina dictatorului... (Urmau semnele distinctive.) El nu trebuie să scape de tribunalul revoluţionar”...

Pe la amiază, Garin văzu o motocicletă care gonea în urma sa. Nu auzea împuşcăturile, dar la zece centimetri de capul lui apăru în geamul maşinii o gaură cu crăpături radiale, făcută de un glonte. Simţi un fior în ceafă. Storcând maşinii toată viteza de care era capabilă, coti pe după un deal, către nişte munţi împăduriţi. Peste un ceas, intra într-o trecătoare. Motorul începu să slăbească şi curând se opri. Garin sări din maşină şi, întorcând volanul, o împinse în râpă. Apoi, cu picioarele încă amorţite, începu să urce anevoie pe costişă, spre o pădure de pini.

De sus, văzu gonind pe şosea trei motociclişti. Cel din urmă se opri. Gol până la brâu, dar înarmat, omul sări de pe motocicletă şi se aplecă deasupra prăpastiei în care zăcea maşina sfărâmată a dictatorului.

În pădure, Piotr Petrovici îşi scoase hainele, rămânând numai în pantaloni şi cu flanela de corp, îşi crestă cu cuţitul ghetele şi porni pe jos spre cea mai apropiată staţie de cale ferată.

După patru zile, ajunse la o aşezare singuratică de pe litoral, în apropiere de Los Angeles, unde într-un hangar era ancorat dirijabilul său, gata în permanenţă de zbor.

129

Pe cerul senin se iviră zorile. Un abur trandafiriu se ridica de pe ocean. Aplecat pe fereastra nacelei, cu binoclul la ochi, Garin descoperi cu chiu cu vai, jos, departe, silueta iahtului, care părea o coajă îngustă de nucă. Vasul dormita

pe oglinda apei, care se întrezărea printr-un strat diafan de pâclă.

Scânteind în razele soarelui, dirijabilul începu să coboare. Cei de pe iaht îl zăriră şi înălţară îndată un pavilion. În clipa când nacela atinse apa, de iaht se desprinse o şalupă. La cârmă şedea Zoia. Garin de-abia o recunoscu – atât de tare se trăsese la faţă. Cu un zâmbet de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic, sări în şalupă, se aşeză alături de Zoia şi o bătu uşor peste mână:

— Sunt fericit că te văd. Nu fi amărâtă, drăguţo. Am scrântit-o, dar nu-i nimic. O să punem la cale altceva... De ce te-ai întristat?

Încruntată, Zoia întoarse capul, ca să nu-i vadă faţa.

— Adineauri l-am înmormântat pe Jansen. Sunt obosită. Acum totul îmi e indiferent.

De după orizont se ridică soarele – globul uriaş răsări deasupra pustiului albastru şi ceaţa se topi ca o nălucă.

Dinspre soare se întindea pe apă o dâră luminoasă, cu sclipiri unsuroase, pe care se profilau siluetele negre ale celor trei catarge înclinate şi ale celor două turele zăbrelite ale „Arizonei”.

— Baia, micul dejun şi la culcare, porunci Garin.

130

„Arizona” porni spre Insula de Aur. Garin hotărâse să dea o lovitură chiar în inima răsculaţilor – să pună mâna pe marele hiperboloid şi apoi pe puţ.

Catargele iahtului fuseseră tăiate şi amândoi hiperboloizii, de la prova şi de la pupa, fuseseră camuflaţi cu scânduri şi pânză, pentru a schimba profilul vasului şi a putea astfel să se apropie neobservaţi de Insula de Aur.

Garin era sigur de el, hotărât şi vesel – îi revenise buna dispoziţie.

În dimineaţa următoare, secundul, care luase comanda

vasului după moartea lui Jansen, arătă îngrijorat nişte nori cirus. Norii se ridicau rapid de după marginea de răsărit a oceanului şi, plutind la înălţimea uriaşă de zece kilometri, acopereau cerul. Se apropia o furtună sau, poate, un uragan – taifunul.

Garin, preocupat de gândurile lui, îl trimise pe căpitan la toţi dracii.

— Ei, taifun, prostii. Măreşte viteza...

De pe puntea de comandă, căpitanul privea posac cerul, care se acoperea repede de nori. Ordonă să fie închise ermetic toate deschiderile, iar bărcile şi tot ce mai putea fi smuls de valuri să fie bine înţepenite pe punte.

Oceanul se întuneca. Vântul bătea în rafale, prevestind marinarilor, prin şuieratul lui ameninţător, nenorocirea care se apropia. În locul norilor cirus de înălţime, care preced uraganele, se apropiau de-a rostogolul nori joşi. Vântul răscolea tot mai cumplit oceanul, adâncind neliniştitor cutele mărunte de pe spinările valurilor uriaşe.

Dinspre răsărit începu să se apropie jos de tot, un nor negru, ca o blană de oaie, cu o creastă plumburie. Rafalele de vânt răbufneau furioase. Valurile se rostogoleau pe punte. Acum, pe cocoaşele talazurilor reci şi cenuşii nu se mai adânceau cute mărunte; vântul smulgea de pe ele trâmbe întregi de apă, pulverizându-le în văzduh ca o ceaţă...

— Duceţi-vă jos, zise căpitanul Zoiei şi lui Garin. Peste un sfert de oră vom fi în centrul taifunului. Motoarele nu ne mai pot salva.

Uraganul se prăvăli asupra „Arizonei” cu toată furia celor unsprezece grade ale lui. Iahtul se cufunda în apă, aplecându-se când pe o parte, când pe alta, dezgolindu-şi carena până la chilă, fără să mai asculte nici cârma, nici elicele, şi gonea nebuneşte pe spirele unei volute, ce se îngusta tot mai mult spre centru taifunului, sau „fereastra” , cum îi spun marinarii.

„Fereastra” , cu un diametru care măsoară uneori cinci

kilometri, este centrul de rotire al taifunului; vânturile de douăsprezece grade tărie gonesc din toate direcţiile, de jur împrejurul „ferestrei” , cumpănindu-şi forţele la periferia ei.

Tocmai spre această „fereastră” era purtată de vârtej „Arizona”, ca o coajă de nucă neputincioasă.

Norii negri atingeau puntea. Se făcu întuneric beznă, ca noaptea. Pereţii iahtului trosneau. Ca să nu fie zdrobiţi, oamenii se agăţau de ce nimereau. Căpitanul ordonă să fie legat de balustrada punţii de comandă.

„Arizona” săltă pe creasta unui munte de apă, se aplecă pe o parte şi se prăvăli în abis. Deodată apăru un soare orbitor, se făcu linişte o clipă, apoi valuri verzi, străvezii, scânteietoare, parcă de sticlă lichidă, uriaşi de zece etaje, se ciocniră tu un plescăit asurzitor, de parcă însuşi Neptun, împăratul mărilor, începuse să bată nebuneşte din palme.

Era „fereastra” , locul cel mai primejdios al uraganului. Aici, curenţi de aer pornesc drept în sus, ducând vaporii de apă până la zece kilometri înălţime, unde îi împrăştie sub formă de nori cirus, vestitorii din văzduh ai taifunului...

Şalupele, amândouă turelele zăbrelite ale hiperboloizilor, coşul şi puntea de comandă cu căpitan cu tot fuseseră smulse de valuri de pe puntea „Arizonei”...

Împresurată de întuneric şi de uraganul ce se rotea jur împrejurul ei, „fereastra” gonea pe ocean, ducând iahtul cu ea, în îmbulzeala valurilor uriaşe.

Motoarele „Arizonei” se opriseră de mult, cârma fusese smulsă.

— Nu mai pot, gemu Zoia.

— Drace! Trebuie să se termine odată asta... scrâşni răguşit Garin.

Izbiturile de pereţi şi de mobilă îi istoviseră şi zdrobiseră pe amândoi. Garin era rănit la frunte. Zoia zăcea pe duşumeaua cabinei, agăţată de piciorul înşurubat al patului. Pe jos, o dată cu ei, se rostogoleau valize, cărţi căzute din dulap, perne, centuri de plută, portocale, cioburi de vase.

— Garin, nu mai pot, aruncă-mă în mare...

O izbitură cumplită o smulse pe Zoia de lângă patul de care se ţinea şi o dădu de-a rostogolul, iar pe Garin îl aruncă de-a berbeleacul peste ea şi îl izbi de uşă...

Se auzi un trosnet şi un pârâit înspăimântător. Un bubuit de apă în cădere. Un ţipăt. Cabina se desfăcu din încheieturi. Un uriaş şuvoi de apă îi luă pe cei doi oameni şi-i aruncă în abisul verde şi rece, care clocotea...

Când deschise ochii, Garin văzu la zece centimetri de nasul lui un mic crustaceu, vârât pe jumătate într-o scoică de sidef, care se holba la el, mişcându-şi mirat mustăţile.

„Da, mai sunt viu”... se dumeri el în sfârşit.

Dar încă mult timp nu avu putere să se scoale de jos. Zăcea în nisip, culcat pe o rână. Mâna dreaptă îi era vătămată. Încruntându-se de durere, reuşi totuşi să-şi tragă picioarele şi să se ridice în capul oaselor.

În apropiere se afla un palmier, cu tulpina firavă, plecată. Un vânt răcoros îi răvăşea frunzele... Garin se ridică în picioare şi păşi pe nisip, clătinându-se. În jurul lui, pretutindeni, talazuri verzi-albastre, scânteind în lumina soarelui, se rostogoleau spre plajă, unde se sfărâmau cu zgomot... Câteva zeci de palmieri îşi răsfirau în bătaia vântului frunzele late, asemenea unor evantaie. Ici şi colo, pe nisip, zăceau împrăştiate bucăţi de lemn, lăzi, cârpe, odgoane... Era tot ce mai rămăsese din „Arizona” , care se izbise de stâncile insulei de mărgean, scufundându-se cu tot echipajul.

Garin porni şchiopătând spre mijlocul insulei, unde se vedeau nişte ridicături acoperite de tufe şi de iarbă verde. Acolo, cu braţele larg desfăcute, zăcea pe spate Zoia. Garin se lăsă în genunchi lângă ea. Se temea să-i atingă trupul, ca să nu simtă răceala morţii. Dar pleoapele Zoiei începură să tremure, buzele ei arse se dezlipiră. Trăia.

Insuliţa de mărgean avea un mic iaz cu apă de ploaie, cam amăruie, dar bună de băut. Pe bancurile de nisip se găseau scoici de toate mărimile, polipi, creveţi, tot ce alcătuise cândva hrana omului primitiv. Din frunzele

palmierilor se puteau face lucruri de îmbrăcăminte sau apărătoare împotriva razelor soarelui de amiază.

Doi oameni goi, aruncaţi pe un pământ gol, erau sortiţi să-şi târască zilele ca vai de ei... Începură să vieţuiască pe această insuliţă pierdută în pustietăţile Oceanului Pacific. Nu aveau nici măcar speranţa că, într-o zi, va trece prin apropiere vreun vapor şi-i va lua cu el.

Garin culegea scoici sau prindea cu cămaşa peşte în lacul cu apă dulce. Într-una din lăzile de pe „Arizona” , aruncate la ţărm, Zoia găsi cincizeci de exemplare ale unui volum de lux, cu proiecte de palate şi de pavilioane distractive pentru Insula de Aur. Volumul mai cuprindea legile şi regulamentul ceremonialului de curte al doamnei Lamole – stăpâna lumii...

Zile întregi, la umbra unui cort înjghebat din frunze de palmier, Zoia răsfoia această carte, rod al fanteziei ei nesăţioase. Din celelalte patruzeci şi nouă de exemplare, legate în aur şi marochin, Garin făcu un adăpost de vânt.

Garin şi Zoia nu schimbau o vorbă. De ce-ar fi vorbit? Şi despre ce? Toată viaţa năzuiseră să fie singuri. Şi iată că acum, în sfârşit, aveau parte de singurătate deplină, absolută.

Pierduseră şirul zilelor, încetaseră să le mai ţină socoteala. Când peste insulă se abăteau furtuni, lacul se umplea cu apă de ploaie proaspătă. Luni de-a rândul, pe cerul senin ardea nemilos soarele. Atunci erau nevoiţi să bea apă stătută...

Garin şi Zoia mai adună şi astăzi, probabil, moluşte şi stridii pe insuliţa lor. După ce mănâncă, Zoia se aşază jos şi răsfoieşte volumul cu palate minunate, în care, printre coloane de marmură şi flori, se înalţă o splendidă statuie de marmură, statuia ei; iar Garin, ghemuit sub haina putredă, sforăie uşor, cu nasul în nisip, trecând şi el, pesemne, în vis, prin tot felul de întâmplări, care de care mai captivante.

Sfârşit

CUPRINS

Redactor: Victor Zednic
Tehnoredactor: Mariana Puşcaşu

Tiraj: 25.140
Apărut 1968